

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JOHN KVIST

EGTVED SOGN

II. BIND

KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI A/S
KOLDING 1979

John Kvist 1979.

Fot. Emil Traberg

Forord

Hermed foreligger andet og sidste bind af »Egtved Sogn«. Det blev noget større end første bind, selv om vi måtte udelade en del stof. Udvalget mente – sikkert med rette – at bogen ellers ville blive for dyr og uhåndterlig.

Jeg havde håbet at kunne bringe bidrag fra en del borgere i Egtved, hvem jeg havde bedt om at berette om deres og deres slægts virksomheder. Jeg er disse mennesker stor tak skyldig for deres beredvillighed, og det er med den største beklagelse, at jeg har måttet lade dette stof udgå. Dog er det ikke dermed gået tabt, tværtimod. Det henlægges nu i Egtved lokalhistoriske Arkiv, hvor det vil blive opbevaret under betryggende forhold, og hvor interesserede vil kunne læse det. Måske vil det ved en senere lejlighed kunne offentliggøres. Her vil ligeledes blive deponeret en liste over medlemmer af Egtved Handlsforening (udarbejdet af foreningens sekretær, ejendomshandler Sven Kristensen), så langt tilbage som det har været muligt at finde dem, samt en fortegnelse over antallet af håndværkere i de forskellige egne af sognet fra 1880.

Til denne bog har endnu flere Egtvedborgere skrevet bidrag, end tilfældet var med første bind, og det har ikke gjort den ringere. Alle de lokale folk, der har stillet deres viden til min rådighed og derved bidraget til at gøre bogen krydret og varieret, bringer jeg min hjertelige tak.

For husly og for hjælp takker jeg Landsarkivet i Viborg, Rigsarkivet og Matrikeldirektoratet i København, Nationalmuseet, Museet på Koldinghus samt Kolding Kommunebiblioteker.

De gamle billeder er skaffet til veje ved velvilje fra mange privatpersoner og fra Egtved lokalhistoriske Arkiv. De fleste af de nyere billeder er taget af lokalredaktør Emil Traberg, som desuden har været behjælpelig, når dunkle spørgsmål skulle klares.

Lærer Peter Houbak, Egtved, har bearbejdet det omfattende materiale om gårdenes historie, som min hustru, Christa Heltberg Kvist, og jeg fandt frem i arkiverne.

Mine trofaste hjælpere fra dag til dag, fru Kirstine Grue og lærer Poul Sørensen, samt utallige andre mennesker, der har været medvir-

kende til, at jeg har kunnet fuldende denne sognebog, beder jeg modtage min bedste tak.

En ganske særlig tak skylder jeg lektor Gudrun Hechmann, Kolding, for utrætteligt virke ved tilrettelæggelsen og afpudsningen af stoffet til bogen. Hun har ligeledes været bindeled mellem udvalget til bogens udgivelse og Konrad Jørgensens Bogtrykkeri i Kolding.

Registrene er udarbejdet af lærer Poul Sørensen, Egtved. Korrekturlæsningen på bogens sidste afsnit er udført af lærer Peter Houbak og lektor Gudrun Hechmann. Den øvrige korrekturlæsning har Gudrun Hechmann alene ansvaret for.

Til bogens udgivelse har Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse, Sparekassen Sydjyllands Egtvedafdeling samt Aktivbankens afdeling i Egtved ydet betydelige beløb, for hvilke jeg takker hjerteligt.

Sidst, men ikke mindst, takker jeg udvalget til bogens udgivelse for godt samarbejde gennem de mange år.

Egtved, d. 20. september 1979.

John Kvist

Indholdsfortegnelse

Skolevæsenet	377
Åndeligt og kulturelt liv	459
Biblioteksvæsenet	481
Kendte Egtvedborgere	489
Sundhedssektoren	504
Pensionisterne	511
Amtsplejehjemmet 515. – De Gamles Hjem 516.	
Sognefogeder og politi	518
Hjemmeværnet	524
Kvindernes hjælpearbejde under 2. Verdenskrig	527
Brand, brandforsikring og brandvæsen	528
Vand- og vejmøller	535
Vandværket	557
Kloaksystemet	559
Elektricitetsværket	560
Varmeværket	565
Postvæsenet	568
Telefonvæsenet	574
Kolding-Egtved jernbane	577
Andelsmejeriet	584
Fiskerierne	592
Handel	598
Private virksomheder	612
Avlsstationen for Kødproduktion	618
Håndværk	621
Landarbejderforbundet, S.I.D.	628
Arbejdsformidlingen	632
Foreninger	633
De økonomiske forhold	671
Bankvæsenet	673
Heste på Egtvedegnen	677
Fra bondelandsbyer til Egtved af i dag	686
Registre	837

Æ Tybofwoot!

Der gaar en herlig gammel vej her nord for Egtved by.
Den er fra fællesskabets tid, og derfor ikke ny.
Her drev engang i svunden tid byhyrden med sin hjord,
og gransker jeg i vejens sand, jeg synes se dens spor.

Den var min barndoms skolevej, i sol, i blæst og væde.
Ved tanken om en dejlig dag var den saa let at træde.
Det skulle ofte gaa lidt stærkt, hvis jeg var sent paa færde,
men der var ly for hver en vind bag digers grønne gærde.

Imellem hjem og skole var den som et bindeled.
Vi var en hel flok pigebørn, der »tog hinanden med«.
Vi snakked' klogt, vi sang og lo ad ingen verdens ting;
men naar vi kom til Højvanggaard, slog vejen brat et sving.

Saa var der kun saa kort til det kære skolehus.
Dér festligt var i timen og paa legepladsens grus.
En anden gang saa synger jeg om dig en lille sang,
den tid med dig, min skole, var desværre ikke lang.

Naar saa ved aftenstide vi vejen hjemad drog,
Saa var vi den dag ældre og den dag mere klog.
Vi drøfted' sammen dagens gang, og hvad vi havde lært,
vi nød at gaa og drive, og »farvel« var altid svært.

Min gamle vej, jeg har dig kær, du saa min barndoms glæder.
Og minderne de strømmer til, hver gang jeg dig betræder.
Din grøft, dit diges blomsterflor ved vaaren er de samme,
og der staar duft af hylde, jasmin, fra hegnets grønne ramme.

Gaar vi saa op paa digets kam, da ser vi for vort øje
saa milevidt mod vest, nordvest, et land med dal og høje.
De mørke graner staar paa rad ved mark og havers skel.
En egn saa skøn, der jo er vor, ja os den hører til.

*Vi ejer den med glædens ret, med kærlighedens sind.
Den grønne mark, den brune lyng, den stride vestenvind.
En gammel tjørn staar her endnu som i min barndoms aar.
Den siger til mig: »Strid og staa«, om alle ting forgaar.*

*Og lavt dernede, ganske nær, vort gamle kirkehus.
Det stod i mange hundred aar, trods vilde stormes brus.
Dit taarn, dit spir, dit røde tag, din mur af kvadre graa,
som fortids fremtids slægter til dig om hjælp vil gaa.*

*Vi har et fælles øje, som enhver kan frydes ved.
Det er naturens ynde og dens inderlige fred.
Gaa! travle sjæl, ad vejen under himlens høje hvælv.
Der kan du finde frem til Gud og fremad med dig selv.*

*Vort kære land. Vor skønne egn. Det synger i mit indre.
Gud skærme dig for al den del, der vil din fred forhindre.
Vor kristne arv, vor frihed, maa han for os bevare.
Han fri os fra at falde i vort eget letsinds snare.*

Egtved juli 1955.

Jensine Pedersen.

Egtved skole 1908.

Skolevæsenet

Den enlige runesten i sognet beviser naturligvis ikke, at skrive- og læsekunsten har været almindeligt udbredt i middelalderen her på stedet. Udover rettens folk og præst og degn var der ikke mange, der havde brug for den i det daglige, og der har heller ikke været meget for menigmand at læse. Men reformationens mænd fandt det af religiøse grunde nødvendigt, at alle lærte kunsten.

Kirkeordinansen af 1537 bestemte, at ungdommen burde sendes til skole, »for at den ikke igen skal falde fra Kristus, hvem den én gang i dåben, blev indviet til«. Også af andre grunde skulle børnene nu i skole, nemlig for at »lære det, som hører til at opholde og bevare et godt civilt og verdsligt regimente«. *Degneembedet*, som i katolsk tid havde været rent kirkeligt, blev opretholdt; men degnen fik en ny funktion, »at undervise det unge bondefolk i børnelærdommen, catechismo, én gang om ugen på en tid og sted, som sognepræsten foreskriver dem . . . dersom de ikke er dertil bekvemme, da må de og ikke være sognedegne«.

Senere forordninger bestemte, at undervisningen skulle foregå hver søndag i kirken for de unge, som var til stede, og at degnen engang imellem skulle begive sig ud til de forskellige landsbyer og samle børnene »i en dannemands hus og undervise dem«. Kun studenter

måtte beskikkes til degne. At denne bestemmelse ikke blev overholdt, kan ses af et kongebrev af 1562, der siger, at kongen »har erfaret, at stor uskikkelighed findes iblandt sognedegne på landsbyerne, så at en part af dem findes så vankundige og ulærde at være, at de ikke kunne læse eller skrive, meget mindre sjunge eller forstå latin, som en sognedegn bør at vide«. Dette sidste begrundes med, at »han udi alle høje fester skal synge al messen på latine efter ordinantsens lydelse, og ellers hver søndag om året officium og halleluja på latine såvel på landsbyerne som udi købstæderne«.

Da der naturligvis ikke kunne skaffes studenter til alle degnekaldene, havde kirkeordinantsen bestemt, at de sogne, som lå i nærheden af en købstad, d.v.s. højst to mil fra den, skulle nøjes med latin-skoledisciple. Disse såkaldte *løbedegne*, som kom fra byen om søndagen for at forrette degnetjenesten ved gudstjenesten, skulle tillige katekisere med de unge, »som var til stede«.

Christian IV skærpede kravene og bestemte, at alle unge skulle undervises i børnelærdom en gang om ugen. Kunne det ikke ske om søndagen, da om onsdagen eller en anden dag. De, som ikke mødte, skulle straffes.

Man kan forstå, at der var forældre, som fandt ordningen utilfredsstillende. I 1636 gik sognemændene i Egtved sammen med dem fra Horne og Thorstrup i Riberhus len i aktion for at få den forbedret. De indsendte i fællesskab en klage over løbedegnene til kancelliet. Undertiden mødte der unge og umyndige børn (som løbedegne), som næsten ikke skaffede nogen frugt hos deres børn. Tilmed skete det tit, at de slet ikke kom frem »på grund af ond vej, store strømme, åer og bække«. Bønderne havde ikke råd til selv at holde deres børn til skole, men de tilbød at yde en rimelig betaling til skolerne i deres len, hvis de måtte få bevilget »en siddende degn«.

Kancelliet bad biskoppen i Ribe undersøge sagen og afgive erklæring. Bønderne fik deres ønske opfyldt.

D. 22. juli 1662 fortæller pastor Søren Jensen i et brev til biskoppen i Ribe om en »litterat«, *Jens Sørensen*, der i nogen tid havde opholdt sig hos ham og fået gratis underhold og til gengæld hjulpet præsten noget udi kirkerne med sang og ungdommen at undervise. Bønderne havde begæret hans tjeneste og lovet at ville betænke ham også i fremtiden. Det havde han fået brev på, og han havde tilsagt dem sin tjeneste. Men ved juletid var han blevet syg, og først nu var han rask nok til at begive sig til Ribe for at lade sig eksaminere af biskop Kragelund og få hans bekræftelse på stillingen. »Han var meget

flittig, synderlig med ungdommen og børnene at informere.« Denne Jens Sørensen, Horsens, har d. 13. juli 1662 aflagt ed som degn i Egtved og Ødsted sogne.

Vistnok i 1665 oplyser præsten, at kirkeværgerne skylder ham 12 sldl. 2 mk.; deraf er de 6 daler degnens penge i 3 år, som præsten har måttet lægge ud. Det kan ikke ses, hvor længe Jens Sørensen har været degn i de to sogne, men allerede i 1667 oplyses det, at stillingen som degn i Egtved og Ødsted »en lang tid haver standen ledig«. Den 4. søndag efter trinitatis, d.v.s. 30. juni i nævnte år, mødte en vis *Bertel Jacobsen* af Vilstrup op ved Ødsted kirke og overrakte præsten en skrivelse fra biskoppen, hvori denne anbefalede ham til at betjene degnestolen i Egtved og Ødsted kirker. Dagen efter kom en anden mand, Poul Nielsen Bøg af Nørup sogn, til biskoppen og fortalte, at Egtved og Ødsted menigheder allerede den 3. søndag efter trinitatis havde kaldet ham til at være sognedegn. Men han blev afvist i Ribe, og tirsdag d. 2. juli, da der holdtes gudstjeneste i anledning af Mariæ Besøgelsesdag, måtte præsten så forestille Bertel Jacobsen for menigheden, men fik det svar, at de havde kaldet en, og ham ville de have. De kendte Bertel Jacobsen og mente, at »han var dem hverken tjenlig med sang i kirken, langt mindre med børnenes undervisning, som han ikke kunne meget selv af.« De bad præsten skrive til biskoppen igen og bede om at få Poul Nielsen. Han havde lovet, at han ville tjene dem ikke alene med at overhøre de unge i kirken, men også holde skole på et bestemt sted og informere ungdommen, små og store, med læsning, skrivning og andet, som ellers blev forsømt, fordi forældrene ikke havde midler til at holde dem til skole på fornemme steder.

Sognemændene bad Poul Nielsen om at rejse til Ribe igen og håbede, at biskoppen ville udnævne ham, når han kom med præstens anbefaling. Men præsten stillede sagen »i Hans Højjærværdigheds behag« og bad i højeste måde om forladelse for sin dristighed. Han gjorde dog biskoppen opmærksom på, at når der klagedes over ungdommens forsømmelse, plejede bønderne at svare: »Hvorfor flyr I os ikke en dygtig person, så vil vi lade vore børn gå til skole.«

Men biskoppen holdt fast ved Bertel Jacobsen. Mindre end et år senere skrev præsten til ham, at bønderne gav klage over Bertel Jacobsen, »som Hans Højjærværdighed forleden år hidskikkede at være degn«, at han fordærvede sangen i kirken. I 1671 nævnes han sidste gang som degn, og i 1678 hed degnen *Rasmus Jensen*.

Han var søn af kaptajn Jens Rasmussen, Hjelmdrup. Det var ham,

der i sin tid havde hængt et epitafium op i Egtved kirke til minde om sin første hustru, der døde i 1619. I 1622 giftede han sig igen, og en datter af dette ægteskab blev i 1642 gift med præstens Peder Iversen Munk. Hendes yngre broder Rasmus var altså svoger til sognepræsten. Efter at Jens Rasmussen var død i 1651, omtales sønnen som »hæderlig og velbårne karl Rasmus Jensen«, som boende i Egtved præstegård 1653. Søren Jensen, der blev præst i 1659, giftede sig med sin forgængers datter, som Rasmus Jensen altså var morbroder til. Og da degnestillingen blev ledig, fik han den. I 1678 omtaler præsten ham første gang som sin degn. I skattelisten for 1687 og 1689 betegnes han mærkeligt nok som substitut. Han var gift, og da der ikke fandtes nogen degnebolig til embedet, havde han lejet sig ind i et lille jordløst hus i Egtved. I 1695 blev en fæstebonde, Anders Joensen i Egtved, stævnet for retten, anklaget for at have udlejet et par agre til degnen, hvorpå denne havde dyrket havre, boghvede og rug. Bonden hævdede, at Rasmus Jensen havde nydt de agre »i mindelighed«, fordi han i nogle år havde undervist fæsterens børn i læsning og gudsfrigts øvelse, og anden betaling havde Anders Joensen ikke fået.

Endnu mens Rasmus Jensen kaldes substitut, oplyses det, at han måtte yde degnepension til Vejle skole, 30 skp. rug årlig, som erstatning, fordi skolens elever ikke længere måtte fungere som løbedegne. Hans egen løn beløb sig til 9 tdr. 5 skp. rug om året, nemlig 1 skp. af hver af Egtved sogns 47 gårde og Ødsted sogns 30 gårde. Ved hver af de tre store fester fik han 2 rdl. i offer og undertiden 2 sk. »ved et barn eller med en kirkekone«. Rasmus Jensen døde i 1708 og synes at være efterfulgt af en *Mads Jensen Due*, der omtales i 1709. – I 1715 nævnes *Oluf Jensen* som degn. Han kaldes undertiden med tilnavnet *Werling*, og fornavnet har oftest formen »Ole«. Han er den første Egtveddegn, som har sat sig spor i den folkelige overlevering. Det var ham, der var »æ svarredegn«, vistnok fordi han boede i Svarretoften, omtrent der, hvor Aftensang og Ribe-Vejlevej mødes, eller måske nær apoteket. (Se p. 219, 221–222).

Samme år som Rasmus Jensen døde, 1708, udkom der en fattigforordning, der rummede en bestemmelse om, at hvor der ikke fandtes skole i sognet, skulle der stræbes efter at få en sådan indrettet. Man regnede stadig med degnen som underviser. Opfyldelsen af myndighedernes pligt til at oprette skoler måtte dog foreløbig stå som en øn-

skedrøm, da forordningen ikke gav nogen anvisning på, hvor penge skulle komme fra. Af kilderne fremgår det glimtvis, at nogle forældre, allerede inden fattigforordningen kom, havde taget sagen i deres egen hånd og antaget en skolemester til deres børn og selv lønnet ham, således præsten, der i 1675 omtaler sin private lærer og i 1676 sin skolemester.

I 1697 nævnes en vis *Hans Christensen* som skolemester, vistnok hos herredsfogeden i Bølling. I skifteretssager møder man ikke sjældent den aftale, at de umyndige faderløse børn skal forsørges med klæder, føde, optugtelse og skolegang. I 1712 var en karl udeblevet fra et fæstemål i Høllund og skulle som bøde betale $\frac{1}{10}$ af et års løn. Da han foruden pengeløn og lærred til en skjorte havde betinget sig, at husbonden skulle holde ham i skole i tre uger, måtte denne skolegang jo vurderes i penge. Den blev sat til 5 mk.

Man kan altså ikke sige, der manglede interesse for undervisning, men så længe sagen beroede på de enkelte forældres vilje og evne, var det naturligt ret tilfældigt, hvem der fik del i den.

Frederik IV's rytterskoler

Kongen selv ville ikke stå tilbage. Straks efter, at Den Store Nordiske Krig var afsluttet ved freden i Frederiksborg den 3. juli 1720, nedsatte han en komité til at udarbejde en skoleforordning, og d. 28. marts 1721 lod Hans Majestæt »publicere det gudelige forsæt, de 240 skolers oprettelse«. Det var de såkaldte *rytterskoler*. Samme dag skrev kongen under på en instruktion, »hvorefter Hans Kongelige Majestæt allernådigst vil, at enhver skolemester i rytterdistrikterne sig i det ham betroede skolemesterembede indtil videre skal rette og forholde.« Det var rytterdistrikterne, der fik de nye skoler, og det var som godsejer og ikke som konge, Frederik IV stiftede dem. Oprindeligt var det tanken at benytte kirkelader, ødegårde eller tomme gadehuse til skoler. Men d. 23. august 1721 forordnede kongen, at der skulle opføres fem nye skolebygninger hvert år i fire år, altså i alt tyve, i hvert af de tolv rytterdistrikter.

Egtved første skole. 1721.

I november 1721 forelå byggekonditionerne. Man havde besluttet sig for et grundmuret hus af helbrændte sten, tækket med rød Flensborg-tegl. Kun de indvendige vægge skulle være af soltørrede sten, rappede og kalkede. Huset skulle være 9 fag langt (21 alen × 12

alen og med 4½ alen indvendig loftshøjde). Det var meningen, at der til hver skole skulle lægges 280 tdr. hartkorn. Konditionerne krævede husene opført for 580 rdl. stykket.

I Egtved var undervisningen i gang, inden huset stod færdigt. Der var i instruksen tillagt læreren en løn på 24 rdl., foruden tre læs brænde og et læs tørv af hver 20 tdr. hartkorn samt af hver td. hartkorn til hans kvægs underhold et lispund hø og et lispund halmfoder, desuden fri græsning iblandt bøndernes kvæg til tvende køer og seks får. Af den grund indrettedes der en lille stald i østenden af skolehuset.

Læreren skulle have fri bolig og være fri for alle skatter, og de husmænd, som havde børn, skulle enten gøre ham to dages arbejde om året eller betale ham 1 mk. Hvis han forlangte eller modtog mere, betød det afskedigelse. Dog måtte han modtage 2 sk. ugentlig for hvert barn, der deltog i den frivillige undervisning i skrivning eller regning. De skulle gå til materialer.

Fra d. 1. juli 1722 udbetaltes der kontantløn til skolemesteren i Egtved, men det kneb med at inddrive de lovede naturalydelse. For at gøre præsten medansvarlig bestemtes det, at han skulle opsøge og foreslå en person, der kunne være skikket til lærer. Denne person skulle eksamineres af præsten eller provsten i amtsmandens nærværelse, og hvis de fandt ham tilstrækkelig dygtig, måtte han underskrive instruktionen, medens de så på det. Dermed var han ansat. »Hvis skolemesteren sig samme (instruktionen) efterrettelig holder og desforuden lader sig se nogen særdeles flid med de unges undervisning, hannem vil Hans Kongelige Majestæt, når han er student, til ledigværende degnekald, ja vel og til præstekald, om han dertil dygtig befindes, allernådigst befordre, dog således, at han skal have været fire eller tre år skolemester«.

Den første lærer ved den kongelige skole i Egtved hed *Johannes Harboe*. Han er muligvis kommet til sognet som ryttersoldat. I en skrivelse til kongen i 1740 fortæller en afdanket rytter i Kolding, Mathias Busch, nemlig, at Johannes Harboe ligesom han selv har stået i Kongelig Majestæts tjeneste. Johannes Harboe må have fået ry som en dygtig lærer, for provsten i Kolding, magister Laurids Leeh, henvendte sig til ham og foreslog ham at flytte til Kolding. Det gjorde han, og d. 15. januar 1726 fik han eneret på undervisning af byens børn. Der er bevaret dokumenter, der viser hans håndskrift, der er overordentlig sikker og smuk. Han blev i Kolding til sin død i 1753.

Om hans efterfølger i Egtved, *Peder Damgaard*, vides ikke meget. Han nævnes i 1733 som fadder til et af degnens børn. I 1739 hed skoleholderen *Herman Pedersen* og i 1747 *Frands Boller*.

Det har ikke været helt let at få skoleholdere til den tilbudte pris. Det var blevet foreslået, at lærerne skulle have samme løn som de kongelige ryttere, nemlig 4 mk. om ugen (34–35 rdl. om året), men det var ikke blevet bevilget. Hvor skoledistriktet ikke var fulde 280 tdr. htk., var naturallønnen mindre end den normerede. Til Egtved skole hørte kun 218 tdr. 5 skp. 1 fdk. (deraf de 204 tdr. 2 skp. 1 fdk. krongods, resten selveje). Naturligvis var bønderne utilfredse med at skulle betale, enten de havde børn i skolen eller ikke. De var også utilfredse med at skulle undvære børnene til skolegang. Fra det 5. til det 8. år skulle børnene møde i skolen hver dag. Fra påske til Mikelsdag undervistes der kl. 7–11 og 2–6, resten af året kl. 8–12 og 2–4. Børn over 8 år måtte holdes hjemme den halve dag, skiftevis formiddag og eftermiddag.

I 1768 skriver pastor Storm: »Det er knapt, at bøndernes børn kan, formedels svær trældoms arbejde, få tid til at gå i skole fra rugsæden bliver lagt om efteråret, til ploven begynder at gå om foråret. Ellers læser skoleholderne både vinter og sommer, når de kan få nogen at læse for.« På det tidspunkt var der to skoleholdere i sognet.

Ved plakat af 29. april 1740 overlod kongen det til godsejerne at afgøre, hvor mange skoler der skulle oprettes, og hvordan lønningerne skulle være, men det forventedes, at de »ville behandle skoleholderne således, at disse ikke skulle gøre deres arbejde sukkende.«

Tågelund skole oprettes 1741.

I den vestlige del af Egtved sogn, vest for Mølleåen, lå 62 tdr. htk., som var proprietærgods og hørte under Engelsholm. Etatsråd Lichtenberg, som havde ejet denne herregård siden 1730, følte sig nu endelig foranlediget til at bygge en skole for sine bønders børn. Fundatsen er approberet d. 16. marts 1741, og skolen blev placeret i Tågelund. Skoleholderen skulle have 1 fdk. rug, 1 fdk. byg, 1 fdk. boghvede, 1 lispund hø og 2 lispund halm, samt 4 sk. af hver tønne hartkorn. Dette gjaldt i nogle af distriktets byer; i andre byer fik han lidt mere halm og lidt mindre hø og ellers $\frac{1}{2}$ læs tørv af hver tønne hartkorn, samt fri græsning til en ko og seks får. Endelig skulle han have lysepenge af både Egtved og Ødsted kirker, tilsammen 10 sldl.

Navnene på de første skoleholdere i Tågelund er ikke overleverede.

Egtved

I *Egtved* søgte Frands Boller sin afsked fra skoletjenesten d. 6. september 1751, og præsten, Knud Storm, havde straks hans efterfølger parat, nemlig *Peder Snitkier*, som i flere år havde boet i *Egtved* præstegård, sandsynligvis som huslærer for præstebørnene. Provsten fandt det unødvendigt at eksaminere ham, da han havde studeret teologi ved universitetet og dér var blevet »befundet dygtig til præsteembede«. Han blev dermed ansat som kongelig skoleholder i *Egtved*, hvor han giftede sig med *Mette Malene Werling*, en datter af »æ svarredegn«, *Oluf (Ole) Jensen Werling*. Han havde været degn i over 40 år og opgav snart efter sit embede. I 1753 omtales *Peder Snitkier* bl. a. i biskop *H. A. Brorsons* visitatsberetning fra d. 19. august som degn og skoleholder. Biskoppen tilføjer, at han »blev berømt for troskab i sit embede. Ungdommen svarede til fornøjelse.« Han døde d. 10. april 1789.

Hans stedsøn, *Hans Pedersen Snitkier*, havde i 1780 fået bestalling som succederende skoleholder efter faderen, men han var ikke kvalificeret til at blive degn.

Efter *Peder Snitkier* nævner kilderne kun én degn i *Egtved*, *Christen Høyer*, som omtales 1792 og kaldes candidatus. Ved hans død i 1810 skrev pastor *Købke*, at sognet havde tabt en værdig olding, fredelig i sin omgang og tro i sin færd.

Skolevæsenet skaffede præsten meget arbejde, ikke alene måtte han selv fremskaffe den person, som skulle være skoleholder, men han måtte også føre et omhyggeligt tilsyn. Den kongelige skole skulle han besøge en gang om ugen for at overhøre ungdommen og erfare dens fremgang. På sin vej til skolen var pastor *Warming* i 1788 flere gange ude for at blive standset på gaden af *Poul Mogensen* fra *Bølling*, som væltede sig ind på ham med grove talemåder. Præsten anså ham for at være beruset og spurgte, hvad han havde at gøre i skolen på det tidspunkt. Han sagde, han ville se til sin søn. Denne sag mente pastor *Warming* at måtte drøfte med sin provst, da *Poul Mogensen* slet ikke hørte til *Egtved* skoledistrikt, men til *Veerst*. *Poul Mogensen* fik et par andre bønder fra *Bølling* med sig til en klage over præsten, men provst *Holm* i *Højen* gav pastor *Warming* ret. *Poul Mogensen* måtte ligesom *Bøllings* øvrige lodsejere lade sine børn gå i skole i *Veerst*.

Begyndelsen til Bølling skole.

Formodentlig har myndighederne set igennem fingre med, at forældre holdt de små børn hjemme. Folketællingslisten fra 1787 nævner nemlig en vis *Tobias Tobiassen* i Bølling (51 år gl.), der »lærer for børn og binder kurve«. Poul Mogensens børn var på det tidspunkt så gamle, at de skulle gå til Veerst, men Bøllingmændene tog sagen i deres egen hånd og opbyggede selv en skole, hvor en lærer kom til at bo husfrit. Han blev konstitueret af præsten.

Hvornår denne skole er opført, kan ikke siges med bestemthed. Tobias Tobiassen nævnes endnu i 1801, og det oplyses da, at han er 65 år gammel, »indsidder og holdt skole for Bøllings bys børn«. Hvis han havde boet husfrit i et særligt skolehus, ville han næppe have været betegnet som indsidder. På den anden side synes han nu at have været så optaget af sit skolearbejde, at han ikke længere bandt kurve. Formodentlig har man måttet bygge skolehus, da Tobias blev for gammel, og man måtte skaffe en afløser. Det er sket inden 1811, da Bølling skole i Egtved sogn – en privat skole – første gang omtales. Samtidig betegnes læreren, *Christen Lausen*, som »fast skoleholder«. Året efter kaldes Bølling skole »en filialscole«, og lærerens løn er opgjort til 2 tdr. rug, 6 skp. malt, 6 skp. gryn, græsning til en ko og foder til én. Desuden 16 læs bøgebrænde.

Tågelund.

Som skoleholder i *Tågelund* nævnes i 1766 *Frederik Madsen*, 32 år gammel og gift. Han døde d. 1. maj 1793. Det påhvilede nu den største lodsejer i distriktet, *Jørgen Rasmussen* på Vollundgård, at foreslå en mand i hans sted. Han gik ind for *Mads Pedersen Damgaard*, der i sin ansøgning præsenterede sig som en aldrende, fattig mand, der var født i Egtved sogn, hvor han også i mange år havde læst for børn (vel som privatlærer). Han blev anbefalet af pastor *Warming*, og provsten fandt ham velskikket, hvorefter præsten anså ham for udnævnt.

Men det skulle gå anderledes. Fra nytår 1794 havde bønderne i *Tågelund* lejet en »skoleholderdreng«, som de selv gav kost og løn, men de fandt ikke ordningen tilfredsstillende, og d. 5. februar samme år mødtes skoledistriktets beboere og udfærdigede i fællesskab en skrivelse til biskop *Middelbo*, hvori de bad om at blive »denne person (*Mads Pedersen Damgaard*) ledig og kvit«. En del af dem havde

ganske vist lovet at modtage ham, men da vidste de ikke, at han »i lang tid havde ligget i sygestuen i Kolding, befængt med den veneriske svaghed«. Desuden var han en gammel mand, og »alderdommen medfører megen mangel både på syn og hørelse, hvilket til dette embede er højst fornøden«. Enden på sagen blev, at Mads Pedersen Damgaard ikke fik embedet. Det gjorde derimod *Bertel Christiansen* fra Jerlev, der havde læst med børn i Vork og »forholdet sig meget anstændig og flittig til at lære og forfremme vore børn i alle gode sæder.« En offentlig skole fandtes ikke i Vork på dette tidspunkt (se p. 389).

D. 16. oktober 1794 holdtes i Egtved præstegård den påbudte eksamen for Bertel Christiansen med provst Holm som eksaminator. Provsten kendte ham udmærket godt, da han »den samme sommer med megen flid havde undervist hans datter i at regne og skrive samt lært hende god kristendom«. Eksaminanden bestod, og d. 8. december meddelte amtmand Sporon, at Mads Pedersen Damgaard »endelig bifaldt og intet havde derimod«. Han havde nok tabt lysten til at komme til Tågelund. Bertel Christiansen blev ikke gammel på stedet. Det viser folketællingen 1801, der nævner *Jeppe Hendriksen* som skolelærer i Tågelund.

Den store skolekommission af 1789.

Det var ganske klart, at tiden var løbet fra en forordning af 1739, hvis tanke det var at lade degnen klare skoleundervisningen. Nu gik man den modsatte vej. I forbindelse med landboreformerne blev der i 1789 nedsat en stor skolekommission, der kom til at sidde i 25 år, før »Anordning til Almueskolevæsenet på Landet i Danmark« udstedtes i 1814. Den indeholdt bl. a. en bestemmelse om, at degnekaldene skulle nedlægges, efterhånden som de blev ledige. Deres indtægter skulle overføres til skolerne, hvorefter en af sognets lærere skulle udnævnes til kirkesanger. I Egtved må dette være sket i Hans Pedersen Snitkiers tid. Ved folketællingen 1801 betegnes han som »kongelig skoleholder i Egtved by og drejer, 42 år, gift«, men senere kaldes han »skoleleder og kirkesanger«.

En af den store skolekommissions opgaver var at sørge for »en foranstaltning, der kunne bidrage til at danne brugbare og duelige skoleholdere«. Seminarier fandtes dengang inden for monakiets grænser kun i Tønder og Kiel. Nu stiftedes Blågård Seminarium, som i 1794 dimitterede sine tolv første elever. Senere forsøgte man uden større

held med et seminarium på Brahetrolleborg. Men det ville være alt for længe, hvis man skulle vente på at få seminarieuddannede lærere alle vegne.

I 1811 tilbød regeringen derfor de jyske skolelærere en undervisning, der skulle sætte dem i stand til at få de kundskaber, det provisoriske reglement krævede:

- »a. at læse tydeligt med færdighed,
- b. at kunne fornuftigt og med egne ord forklare Luthers catechismus og lærebøgerne i religion,
- c. at forstå at regne vel de fire species og reguladetri,
- d. at skrive uden betydelige ortografiske fejl og
- e. at synge de almindeligste salmer rigtigt og i ren tone, hvilket især skal fordres af dem, der tillige beskikkes som kirkesangere.«

Af de 278 faste skoleholdere og degne i Ribe stift (omgangsskolelærerne ikke medregnet) var 14 seminarister og 19 studenter. Af resten erklærede ca. 120 sig villige til at modtage undervisning, men da det kom til stykket, mødte kun de 80, til trods for at de havde fået at vide, hvor vigtig denne undervisning var, hvis de ventede at blive i deres embeder under en kommende forandring af skolevæsenet. Sytten af Ribe stifts præster påtog sig at undervise dem, blandt dem pastor Købke i Egtved, der underviste syv af lærerne i sin præstegård. Det har været et krævende arbejde. To af sognets lærere, Hans Snitkier i Egtved og Tholund i Tågelund, begyndte allerede i april, de andre først d. 10. juni. Med en længere afbrydelse p.g.a. høsten blev de ved til ind i november med 4 timers undervisning om dagen. Der sluttedes af med en eksamen, hvor nogle præster udefra fungerede som censorer. Hans Snitkier fik følgende vidnesbyrd: »Forsømt meget undervisningen og aldeles ingen flid vist, men megen både skødesløshed og ligegyldighed; mangler ej evner! Tholund i Tågelund: »Mådeligt begreb og ganske rå i forkundskaber, har vist nogenlunde flid, synes også at have lyst til at undervise«. Chresten Lausen fra den private skole i Bølling: »Aldrende mand, megen lyst og umage for at lære, men mådeligt begreb og ingen forkundskaber«. D. 12. juni skriver han om sig selv: »Da jeg fra bondestanden har fattet dette forsæt at danne børns hjerter og retskaffenhed, da giv mig, Gud, din nåde, at jeg måtte forrette det med en sand alvorlighed, mig selv til glæde og børnene til gavn«.

Pastor Købke mente, at man godt kunne begynde den nye undervisning, før loven forlangte det. Han startede efter nytår 1812 og »mødte ikke en faders modsigelse«. Allerede efter tre måneders forløb holdt han *eksamen i Egtved skole, d. 19. marts 1812*. De 48 elever var delt i to klasser, der igen var opdelt i 2 og 3 afdelinger, ikke efter alder, men efter standpunkt. De fortjente alle karakteren 2 for læsning og 3 for den rede, de gjorde for, hvad de læste, når samtale blev holden derover. Om læreren, Hans Snitkier, skriver pastor Købke, at han »i vinter har vist en sjælden flid og påpasselighed til sin ros«.

Dagen efter, *d. 20. marts 1812*, holdtes der *eksamen i Tågelund*, hvor de 20 børn var delt op i 2 afdelinger på henholdsvis 12 og 8 elever. I hver afdeling fandtes der børn fra 7 til 14–15 år. De sang temmelig godt nogle lette salmer, »men skoleholderen er selv ikke af de bedste sangere. Han er meget flittig og stræbsom, men en begynder i skolevæsenet; kan tåle at lære mere«.

D. 25. marts kom turen til *Bølling skole*. Der var 2 klasser, én med 7 elever og én med 11, opdelt i 2 afdelinger med henholdsvis 5 og 6 elever. »Læreren, Chresten Lausen, flittig og påpasselig, men dels endnu uøvet, dels og vel gammel til at kunne eragte det, før vanen lærer ham det bedre«.

Alt i alt havde præsten sporet børnenes tiltagende skolelyst og virkelige nytte af undervisningsmåden. Han kunne ikke få tid til at holde eksamen i Vork.

Anordning af 1814 om almueskolevæsenet på landet.

Da den længe ventede »Anordning for Almueskolevæsenet på Landet i Danmark« udkom d. 29. juni 1814, viste det sig, at det nærmere tilsyn med skolerne ikke længere skulle føres af præsten alene, men af *en skolekommission*, der skulle bestå af sognepræsten (som formand) og samtlige skolepatroner i sognet, samt én eller to skoleforstandere. Skolepatroner var de mænd, der ejede mindst 32 tdr. htk., frit eller ufrit, i skoledistriktet, og som tillige bekendte sig til den protestantisk-kristelige religion. Hvis der ikke fandtes sådanne mænd i sognet, kunne amtsskoledirektionen udnævne en mand, helst af sognets grundejere. Han skulle i så fald fungere i mindst to år. Skolepatronerne skulle drage omsorg for vedligeholdelse af skolens bygninger og inventar og sørge for, at lærerens indtægter ikke ulovligt formindskedes. De skulle aflægge regnskab over udgifterne til skolekommissionen, som indsendte det til skoledirektionens eftersyn.

Lærerens løn, 6 tdr. rug og 10 tdr. byg in natura og 25 tdr. byg betalt i penge, beregnet efter det forrige års kapitelstakst, skulle udredes af sognets beboere ved ligning på hartkornet. Som en del af sin løn havde læreren fra gammel tid ret til fri græsning for 2 køer og 6 får. Da landsbyernes jord udskiftedes under de store landboreformer i 1770'erne og 80'erne, blev også de tidligere fælles græsningsarealer udskiftet. Så fik læreren i stedet for den nævnte græsningsret en jordlod »på et belejligt sted så nær som mulig ved skolen«. Det blev for Egtved skoles vedkommende til 6 tdr. ld., af hartkorn 4 skp. 1 fdk. 1 alb., og for Tågelunds vedkommende 12 tdr. ld., af hartkorn 2 skp. 1 fdk. 2 alb. Nu var en lærers embede altså tredobbelt, han var underviser, kirketjener og landmand.

Skoleforstanderne skulle vælges af amtsskoledirektionen, d.v.s. amtmanden og amtsprovsten, blandt de hæderligste bønder i sognet og vedblive i dette ombud i mindst to år. Skoledirektionen kunne beordre dem til at opkræve bidragene til skolevæsenet hos beboerne og udlevere dem til skolepatronen. Så ofte som muligt, i det mindste hver 14. dag, skulle de indfinde sig i skolen for at se, om alting var i tilbørlig orden.

Alt dette skulle nu sættes i gang. Efter forordningen måtte børnene ikke have længere vej til skole fra deres hjem end en kvart mil, og det var derfor nødvendigt at dele sognet i 4 *skoledistrikter*. Ved et møde i Egtved skole den 11. april 1815, hvor amtsprovst Blicher var til stede, valgtes der en skoleforstander og en skolepatron for hvert af distrikterne. *Egtved distrikt* havde jo en kongelig skole, *Tågelund* en »funderet« (»proprieterskole«). *Bølling* havde en privat skole, men i *Vork* var der intet egentlig skolehus.

Skolevæsenet i Vork

På et tidligt tidspunkt må forældrene i Vork have indrettet en privat undervisning for deres børn. I 1723 nævnes en mand ved navn Christen som skoleholder dér. Han underviste børnene fra november til påske, og når folketællingslisterne fra 1723 og 1801 ikke har ham med, kan det skyldes, at folketællingerne har fundet sted om sommeren. Af kilderne fremgår det, at skoleholderen i 1812 fik 30 rdl. samt fri kost, som var beregnet til 100 rdl., for ½ års undervisning.

Ved mødet i Egtved d. 11. april 1815 oplyste de Vorkmænd, at de havde planer om ligesom Bølling at bygge en skole uden jordtillig-

gende og ansætte en skoleholder på kost og løn i 6 måneder. De mente, at Refsgård rimeligvis ville slutte sig til.

Men det var nu ikke længere nogen frivillig sag. Ifølge anordningen skulle der forskaffes læreren en skolestue på 2-3 fag og fast bopæl for sig og familie, og d. 16. maj 1815 modtog gårdejer Mads Eriksen, der var blevet skolepatron ved Vork distrikt, en skriftlig ordre fra amtsskoleinspektionen til at skaffe en skolestue eller et hus dertil på 2 fag med en lejlighed til læreren »opbygget nu i sommer«. Det var nu ikke så ligetil. Først måtte man måle vejlængderne op og finde ud af, hvor skolen skulle ligge. De, der ville have den i selve Vork, sejrede; men før *efteråret 1816* fik man ikke bygget. *Den nye skole i Vork* blev den første håndgribelige frugt af den nye skoleforordning. Vork og Refsgård akkorderede med en ueksamineret mand, der synes at have klaret opgaven som lærer, thi ved en visitats d. 12. august 1816 konstaterede provst Blicher, at Vorkbørn læste særdeles godt. Med Bølling skole var han også udmærket godt tilfreds. Den gamle Christen Lausen var nu afløst af en anden af pastor Købkes elever, *seminarist Hansen*, der fik 24 rbd. rede sølv og alt frit. Også han var kun ansat for vinteren, men synes at være blevet der. Det var ikke længere lovligt at lade undervisningen hvile om sommeren.

Både i de private skoler og i Tågelund var nogle forældre så ivrige, at de bad om, at deres børn måtte gå i skole hver dag. Dog ville de ikke betale mulkt for forsømmelser for mere end tre dage ugentlig.

Provstevisitats 1815.

I december 1815 havde provsten visiteret i *Egtved skole* og fundet sig særdeles vel tilfreds. Ved samme lejlighed skulle der have været visitats i *Tågelund*; men det havde sneet så stærkt om natten, at børnene ikke kunne komme frem. Året efter undgik Tholund imidlertid ikke sin skæbne. Provsten fandt, at hans elever læste mådeligt, og kritiserede ham i stærke ord: »Han viser hverken interesse eller lyst . . . i det hele taget en stakkel«. Om Snitkier i *Egtved skole* derimod skrev han: »Temmelig påpassende, kunne med en medhjælp måske endnu bruges«, men så tilføjer han: »Nipper lidt til flasken«. Det skulle blive hans skæbne. I 1817 beskriver præsten ham som »ikke uvirksom i skolen, men synes ej godt i sine ledige dage at kunne tåle hans bedre kår og er snart mere end før hengiven til drikkelyst«. Om Tholund skriver han, at han »er og bliver den samme mådelige person og ikke fri på egen hånd for Snitkiers last«. I 1818 blev de begge afske-

diget med pension, der skulle udredes af deres efterfølgere i embederne. Snitkier skulle have 3 tdr. rug og 4 tdr. byg samt 40 rdl. i sedler. Hvad Tholund fik i naturalier, kan ikke ses, men hans kontante pension var 12 rdl. 5 mk. 10 sk. årlig.

Biskop Hjort beskikkede i 1818 som Snitkiers efterfølger i *Egtved Asmus Hansen*, der tillige blev udnævnt til kirkesanger, hvorved han tjente 10 rbdl. ekstra. Alligevel var han ikke begejstret for situationen. Ganske vist var den anordningsmæssige lærerløn i 1814 sat op til 6 tdr. rug, 10 tdr. byg, leveret in natura, samt 32 tdr. byg, betalt efter hvert foregående års kapitelstakst, foruden fourage og brændsel. Det har knebet noget at få de lokale myndigheder til at følge med i denne stigning. Foruden pension til Snitkier måtte Asmus Hansen hvert år udrede 1 rbdl. til enkekassen, 4 til hjælpekassen og 4 til Kolding Latinskole (degnepension). Når der for fremtiden ville blive 5 tdr. byg mindre til ham selv, »hvad skal jeg så leve af?« spørger han. (De 5 rbdl. må vel være samme værdi som de 5 tdr. byg). Efter pastor Købkes anmodning slap Asmus Hansen for at aflevere de 5 tdr. byg, så længe han ydede pension til Snitkier. Efterhånden som kornpriserne faldt efter Nationalbankens oprettelse i 1818, blev det stadig vanskeligere for Asmus Hansen at skaffe de 40 rdl. til Snitkier. D. 9. april 1824 indsendte han en ansøgning til Det Danske Kancelli om at måtte nyde nogen forbedring i sine indtægter, og allerede d. 17. i samme måned bevilgede kancelliet ham 20 rbdl. årlig af hjælpekassen, så længe han måtte afgive pension til sin forgænger.

I *Tågelund* ansattes en anden af pastor Købkes elever, *Kirkeby*.

Gymnastik indføres.

Ifølge anordningen skulle der i landsbyskolerne undervises i religion, skrivning og regning samt læsning. »Også bør skolelærerne vejlede børnene til ordentlig sang.« Læsebøgerne skulle indeholde et kort begreb om fædrelandets historie og geografi og kundskaber, der kunne bidrage til fordømmes udryddelse og blive børn til nytte i deres daglige håndtering. Der burde ved al undervisning søges lejlighed til passende »forstandsøvelser« for de unge. Dertil kom som noget helt nyt et fag, der interesserede kong Frederik VI meget, nemlig gymnastik. »De hensigtsmæssige gymnastiske øvelser udgør en ikke uvigtig del af ungdommens dannelse«. De lærere, som havde nydt undervisning i gymnastik på seminarierne eller på anden måde havde

erhvervet den nødvendige duelighed, skulle efter skoletid, når vejret tillod det, øve drengene en time i løbe-, springe-, klavre- og militærøvelser, og der stilledes de særlig ivrige en ekstraordinær belønning af indtil 20 rdl. i udsigt.

Så længe denne undervisning var nogenlunde frivillig, blev det ikke rigtig til noget, men d. 25. juni 1828 udkom en kongelig plakat, som fastslog, at nu skulle det være alvor. Nu havde kongen ladet udgive en lærebog i gymnastik for almue- og borgerskoler i Danmark. Den inddelte de gymnastiske øvelser i 3 grader, af hvilke den tredje, de letteste øvelser, straks skulle indføres i alle landsbyskoler, hvor de ikke allerede var i gang, og de dertil fornødne apparater skulle anskaffes på skolekassens bekostning. I de årlige indberetninger til kancelliet skulle der specielt redegøres for gymnastikken.

I 1829 blev der anskaffet 4 sæt springmaskiner og balancérbrætter à 3 rdl. 4 mk. til sognets skoler. Dermed menes springstøtter med snor og det, vi i dag kalder bomme. Derudover kunne man ikke strække sig. År efter år indberettes det, at undervisningen indskrænker sig til 3. grad, og endnu i 1836 oplyses det, at lærerne ikke er uddannet i gymnastik, men underviser efter bogen.

Loven for dyr.

Den nye skolelov havde vakt en del opposition, og i 1819 klagede beboerne direkte til Det Danske Kancelli. Den var for dyr: 2 rdl. 2 sk. pr. td. hartkorn, det var mere end det halve af præstetienden. Degnetraven havde kun i sin tid udgjort en tredjedel. Kancelliet svarede, at de to bedst lønnede lærere skulle afgive hver 5 tdr. byg, de to andre skulle have 20 tdr. byg i stedet for 25 rdl. Der var taget højde for situationen i anordningens § 55, hvor der står: »Dog må det være kancelliet tilladt efter omstændighederne at fastsætte en noget højere eller en noget lavere indtægt.«

Det var virkelig nødvendigt at spare. Statsbankerotten i 1813 havde måske ikke betydet så meget på landet; men efter 1818 begyndte kornpriserne at rasle ned, og inden 1824 var kapitelstaksten for de tre kornsorter tilsammen sunket fra 35,50 kr. til 3,75 kr. Man var ikke indstillet på at forøge skoleudgifterne og samtidig miste børnenes arbejdskraft, når de skulle gå i skole hver dag. Hvert år måtte der udarbejdes en særlig skoleligning. Skolekommissionen tilkaldte et par ligningsmænd fra sognet og opførte på en liste alle beboere med

angivelse af deres ejendoms hartkorn. Derudfra beregnedes så, hvad hver enkelt skulle yde. Poul Jensen i Bølling, der havde 7 td. 2 fdk. 2 alb. htk., måtte f. eks. i 1823 af med 3 rdl. 1 mk. 8 sk. Billigst slap to mænd i Oustrup, der tilsammen ejede 1 skp. 1 fdk. 1½ alb.; de skulle betale 9 sk. Foruden pengene skulle der leveres rug og byg, ligeledes efter hartkorn, 14½ pd. hør og 22 pd. halm pr. td. htk. I Egtved skoledistrikt var man forpligtet til at levere 3.000 stk. tørv af bedste sort pr. 12 tdr. htk. og i Vork forpligtedes man til at sørge for en varm skolestue.

Lidt hjalp det, at skolekassen kunne råde over kirkernes lysepenge, 3 rdl. 2 mk., og en blok i kirken, hvori der indkom frivillige bidrag på fastelavns søndag, søndagen efter Mikkelsdag samt ved bryllupper og barsler. I den indkom der i 1819 5 rdl. 1 mk. 3 sk.

Rugsted-Bølling.

D. 10. juli 1819 drøftede skolekommissionen et forslag om at sammenlægge *Rugsted skole* i Ødsted sogn og *Bølling skole*; men det kunne først gøres det følgende år, da de to lærere skulle lønnes så længe. I Bølling sad den 20-årige lærer *Borch*, i Rugsted seminarist *Steinmejer*, som var villig til at undervise i begge skoler til trods for den vanskelige skolevej. Pastor Storm roste ham for hans udmærket gode forhold, flid og duelighed som lærer. Han må have virket som lærer i *Bølling* indtil 1823. Hans efterfølger, lærer *Poulsen*, forlod embedet d. 1. maj 1827. Hans efterfølger lærer *Sørensen*, er sandsynligvis blevet der indtil udgangen af oktober 1829.

For at skaffe sognets beboere lindring for de trykkende udgifter til skolevæsenet søgte og fik man amtsskoleinspektionens tilladelse til at sammenlægge *Tågelund og Vork skoler*. Læreren i Tågelund, Kirkeby, havde ikke kunnet vinde den nødvendige tillid hos forældrene. Man foreslog derfor læreren fra Vork, seminarist *Elbech*, som fælleslærer for de to skoler. Om ham blev det sagt: »Han er dertil lige så duelig som villig.«

Skolekommissionen havde hidtil holdt møde én eller to gange om året, men skoleanordningen af 1814 krævede månedlige møder. På mødet d. 1. maj 1828 hos skolepatron Niels Madsen i Oustrup behandlede skolekommissionen en *ansøgning fra beboerne i Thorsted* om at få en lærer til deres børn nogle måneder om vinteren, da vejen til Tågelund skole var så lang. Men skolekommissionen ville kun gå

med til at lægge et forsvarligt gangbræt over bækken, der løber mellem Thorsted og skolen.

D. 5. november 1828 måtte skolekommissionen beslutte sig til at anskaffe et nyt bord med behørig bænke til at anbringe i *Tågelund skolehus' nordre ende*, da det voksende børnetal ikke kunne få plads ved de hidtil værende borde. Der var nu 46 skolepligtige børn i Tågelund distrikt. I Bølling var der 50 og i Vork 70.

Tågelund og Bølling skoler sammenlægges.

Året før havde skoledirektionen forlangt, at der skulle udarbejdes en ny skoleplan, og man enedes nu om at lade *Tågelund og Bølling* skoler dele én lærer og lade *Vork* skole få en for sig selv. Denne plan blev approberet d. 11. juli 1829 til ikrafttræden d. 1. november. Lærer Elbech i Vork er rimeligvis død samme år; i hvert fald er der kun udbetalt løn til ham til d. 16. august. Man fik Snitkier til at vikariere i de næste måneder.

D. 10. oktober 1829 blev den 26-årige *Hans Jørgensen*, der var dimitteret fra Borris Seminarium 1826, kaldet til lærer i Tågelund og Bølling. Her virkede han til 1838.

Den indbyrdes undervisning

Netop i disse år måtte seminarierne indskrænke deres faglige undervisning betydeligt for at skaffe tid til at indlære en ny metodik, der gik sin sejrsgang verden over og talte stærkt til Frederik VI's militære sympatier, den indbyrdes undervisning. En elev udnævntes til hjælper og hængte trykte tabeller op på skolestuens vægge, hvorefter bihjælperne marcherede frem med hver sin lille flok elever, der blev stillet op foran tabellerne, hvor de et sted indøvede bogstaverne, andre steder enstavelsesord, flerstavelsesord og til sidst sætninger. Skriveundervisningen foregik på en lignende måde, først ved et sandbord, siden med griffel på tavle og til sidst med pen på papir. Blæk og papir blev fra nu af en væsentlig post på det årlige skoleregnskab.

Lærerens opgave var at skære fjerpenne, hvad han dog ikke måtte gøre i skoletiden, og pifte i en signalføjte, når tropperne skulle rangeres om.

Inden 1830 benyttede næsten alle købstadsskoler og $\frac{4}{5}$ af landsby-skolerne metoden. Ved en visitats i august 1831 konstaterede provsten, at den indbyrdes undervisning var indført og virkede upåklageligt. »Fremgangen – god i boglæsning og temmelig god i sproglære,

god i religion fortrinsvis i udenadslæsning, men i forstandig kristendomskundskab stod man meget tilbage«.

Samme år, 1831, bebudede kong Frederik VI, at han ville give sit folk en stænderforfatning, og allerede inden denne trådte i kraft i 1834, førte det til en friere offentlig diskussion. Noget af det første, der blev kritiseret, var den indbyrdes undervisning, og i Viborg stænderforsamling rejstes der i 1836 krav om metodefrihed for lærerne. Det blev dog afslået, og den indbyrdes undervisning holdt stillingen endnu i nogen tid.

I 1839 døde Frederik VI, og allerede i sit første regeringsår tilbagekaldte hans efterfølger, Christian VIII, den tilladelse, der var givet i 1822, til at udskrive børnene af skolen før tiden, »da det med erfaring er godtgjort, at børnene netop i de sidste skoleår er mest modtagelige for belærelse«.

Sidste gang den indbyrdes undervisning er omtalt i Egtved skole, er i 1842, da biskop Tage Møller efter en visitats noter, at »bihjælperne ved tabellerne var ret påpassende, men børnene taledede for utydeligt og sagte«.

En beretning om forholdene ved Tågelund og Bølling skoler 1829-1838, fundet af byrådsmedlem, gårdejer Jens Kusk, Tjæreborg, i en gammel erindringsbog og videregivet af pens. førstelærer H. K. Kristensen, Varde.

Beretningen er skrevet af Hans Jørgensen, f. 16. 5. 1802 i Gerrild, Grindsted sogn, søn af gårdejer og smed Jørgen Gydesen, Jerrild, dimitteret Borris 28. 9. 1826, substitut i Grindsted og nogle måneder i Vinding ved Vejle. Lærer i Tågelund-Bølling 31. 10. 1829 til 21. 3. 1838, derefter lærer og kirkesanger i Lem, Ringkøbing amt, 1847 i Vilslev ved Ribe. Gift med Maren Jensdatter fra Grindsted, havde 8 børn, af hvilke de tre blev født i Tågelund, fire i Lem og et i Vilslev.

»Med glad sind forlod jeg Vindinge, ikke fordi jeg der var misfornøjet, men jeg anså det for en stor lykke, at jeg så uventet fik et levebrød. D. 4. november afrejste jeg til mit nye bestemmelsessted, men der så det just ikke behageligt ud. Skolebygningen lå på et meget ubehageligt sted og var så ussel, at hvo, som ikke vidste det, aldrig havde troet, at det var en skole. Jordlodden var meget mådelig og ganske uden sæd, dens hele areal bestod af nøgne, skaldede bakker, som kun med besværslighed kunne dyrkes. I nærheden af skolen

lå kun to gårde, hvis bygninger var næsten faldefærdige og beboerne i armod. Jeg var ligeledes, thi jeg havde intet at begynde med, ingen penge, kun få klæder, ingen seng, intet husgeråd. Jeg måtte derfor købe min kost, indtil jeg kom så vidt, at jeg fik nogle måneders forskud på min lønning, hvorfor jeg kunne anskaffe mig noget af det alernødvendigste bohave.

Vinteren 1829–30 var usædvanlig hård, frosten begyndte d. 6. november og vedblev i 16 uger uden at tø. Imellem Tågelund og Bølling skoler var en afstand af omtrent $1\frac{1}{4}$ mil. Denne vej måtte jeg tilbagelægge to gange ugentlig, om storm og snefog end var nok så hård, og mangen gang fandt jeg efter denne besværlige vandring skolen tom for børn og havde da kun ærgrelsen over at have passeret den lange vej uden nytte.

I sommeren 1830 blev en ny skolebygning opført i Tågelund, således at en skolelærer, der ikke var ubillig i sine fordringer, godt kunne være tjent med den. Sognepræsten, hr. Storm, var en mand, der aldrig var på skolelærernes bedste med hensyn til deres indtægter, men forresten meget omgængelig og ikke af den slags præster, der befaler blot for at vise deres embedsdygtighed. Ikke heller behøvede man at have brød med til lænkehunden eller knas til kokkepigen for at få audiens.

Skoledistriktets beboere var, især i Tågelund distrikt, i almindelighed meget flinke. I Bølling var folkene mere stive i omgang og på en måde besjælede af en stolthedsånd; forresten gode folk, især imod bekendte, som ejede deres fortrolighed, og ligeledes imod fattige. Ligeledes besad de nok så megen dannelse end beboerne i Tågelund distrikt; vistnok en følge af deres større velstand, såvel som deres nærmere omgang med befolkningen i købstaden Kolding. Dog anvendte de ikke megen flid på deres børns opdragelse; disse kendte i almindelighed ikke et bogstav, når de i det 7. eller 8. år kom i skolen. De fleste børn i Bølling var alt for meget vant til gadestrygeri, og mange af dem havde desto værre set flere slette eksempler, end der behøvedes til at fordærve dem i bund og grund. Det var især tilfældet med husmandsbørnene, af hvilke der var en stor mængde.

Det var ikke sjældent, at jeg om middagen kunne tælle 10 børn i skolen, som ikke havde andet at spise end tørt brød og vand, nogle slet intet. Disse fouragerede da i middagsstunden fra én dør til en anden for at få nogle af de levninger, som blev taget af de riges borde.

Sådanne børn var i almindelighed temmelig åndsfattige, egensindige, dovne, selvrådige og skidenfærdige. Disse opdragelsesfejl fandtes ikke i samme grad i Tågelund distrikt. Der var børnene mere behandlede og lærevillige, så at fremgangen i denne skole med lige anvendt flid fra lærerens side var altid større i denne end i Bølling skole.

1830, d. 10. oktober, indgik jeg i ægteskabet med min nuværende hustru, Maren Jensdatter, af min fødeby. Jeg fik da mit husvæsen på en bedre fod, end da det bestyredes af en tjenestepige, men desto ked-sommeligere blev mig efterhånden skolevandringen til Bølling samt opholdet sammesteds. Ofte kunne min nærværelse i huset især i sygdomstilfælde være nødvendig, men jeg måtte jo blive ved biskolen eller opofre natten til at gå den besværlige vej frem og tilbage igen.

Mit skolearbejde var meget besværligt. Jeg havde omtrent 70 børn i hver skole, og da der ikke kunne gives mere end tre dage ugentlig undervisning i hver, måtte begge klasser undervises samlede på én gang. Denne blanding af børn fra 6 til 14 års alder lagde en betydelig hindring i vejen for undervisningens udførelse. Ved at undervise den ene klasse forsømte man den anden; den ene forstyrrede den anden. Af læsebøger fandtes få eller ingen, undtagen noget gammelt makulatur, og heller ingen brød sig om at anskaffe nogle, og skolekommissionen var herved så ligegyldig, som om den troede, at læreren kunne fylde visdom i børnene med skeer.

Af ovennævnte årsager var det mig aldeles umuligt at udrette, hvad jeg virkelig ønskede, og når intet håb vinker ad os, synker sædvanlig modet. Men dette var endnu det mindste; der forestod mig en langt større grund til modløshed. D. 9. marts 1833 havde jeg det uheld, at jeg fik mit ene ben brækket, og det så farligt, at jeg ikke uden gysen kan tænke derpå. Omtrent 4 uger derefter kom min kone i barselseng. Det var da ikke muligt for den ene af os at hjælpe den anden, og havde ikke kærligsindede mennesker hjulpet os til rette, så havde vi forgået i elendighed. Dog kom min kone sig snart igen, men jeg kom først så vidt 6 måneder efter, at jeg med nød og næppe kunne klynge mig over gulvet ved en krykke. Lægehjælp kostede mig en betydelig sum, og desuden mistede jeg samme år min bedste ko, så det så ud, som om den timelige lykke på engang ville vende mig ryggen. Penge havde jeg ingen af. Jeg henvendte mig derfor til skoledirektionen med ansøgning om et lån af skolelærerkassen for derved at ordne

mine ting, men beholdt det svar, at det f. t. ikke kunne ske, men når kassens regnskab blev efterset, skulle det ansøgte blive taget under nærmere overvejelse.

Sommeren 1833 bestyrede de øvrige sognets skolelærere mit embede efter omgang, og den følgende vinter måtte jeg leje en lærer, Kristian Iversen, for min egen regning til at bestyre Bølling skole. Da jeg således så mig uduelig til at forestå dette besværlige embede, nærrede jeg det håb, at mine høje foresatte ville med indtræffende vacance befordre mig til et mindre besværligt. Men også dette håb var forgæves. Det var i året 1834 eller 35, at embedet i Ågård ved Kolding var ledigt. Jeg henvendte mig da til hr. provst Thune i Gaverslund, som var kaldsberettiget. Han tilstod, at mit forlangende var berettiget, og at jeg snart burde forflyttes; men skolelærer Hansen, som han i flere år havde haft godhed for, kunne han denne gang ikke forbigå, men så snart jeg næste gang søgte et andet embede, kunne jeg vente at komme i særdeles betragtning. Efter en uges forløb døde skolelæreren i Andkjær i provstens eget hovedsogn, og dette embede var endogså bedre end det i Ågård. Her var altså en glæde og et nyt håb for mig. Straks skrev jeg en ansøgning, hvormed jeg selv gik til provsten, men hørte da til min store forbavselse, at føromtalte Hansen også skulle have dette embede. Dette var mig uforståeligt, og for at for få lys i sagen tog jeg mig den frihed at spørge Hans Højærværdighed: »Skal Hansen da have begge embeder?« »Nej,« svarede han, »men han ønsker hellere Andkjær end Ågård, og da han er mig bekendt fra fortiden, ønsker jeg gerne at få ham ansat i mit eget sogn. Ågård derimod kan De få; dette har jeg tiltænkt Dem.« Jeg takkede i dyb ydmyghed og glædede mig hjerteligt over, at jeg nu endelig kom ud af min vanskelige stilling. Men det gik ikke således. Efter at han havde talt en del med mig om embedets beskaffenhed m. m., bad han mig at sende 3 specier til Amtshuset i Vejle som betaling for mit nye kaldsbrev, så skulle samme blive mig tilsendt med næste post. Jeg rejste da hjem og fortalte min kone denne glædelige begivenhed. Jeg ventede én, ja to postdage, men der kom intet kaldsbrev.

Imidlertid kom Hans Højærværdighed biskop Müller på visitats, og hans første ord til mig var disse: »Det gør mig ondt for Dem, kære Jørgensen, at De ikke fik skoleembedet i Ågård.« Det kom mig ganske uventet og var et tordenslag for mig. En seminarist i Vejle, hvem amtmanden havde nogen godhed for, var blevet forlovet med gæstgiverens datter dersteds, og det kunne jo selvfølgelig ikke være andet,

Fot. Emil Traberg.

Skærsø – på skellet mellem Egtved, Jordrup og Veerst sogne. – Også grænsen mellem Vejle og Ribe amter samt mellem Jerlev og Andst herreder går gennem søen, der anses for at være Danmarks reneste sø.

end at han skulle have embedet. Jeg havde ingen til at tale for mig; intet, der talte for mig, uden min dygtighed, og min kone var kun en simpel bondepige. Dette var årsagen, hvorfor jeg som 18-årig skolelærer blev tilsidesat af en seminarist.

Herved fattede jeg en uudslettelig ringeagt for denne skoledirektion og lovede mig selv, at det skulle blive det sidste embede, jeg søgte under dens kaldsrettighed. Jeg hvæssede min pen, kom dygtig galæbler i mit blæk og tilskrev disse herrer et langt brev, hvori jeg frit udtalte min mening om fremgangsmåden ved besættelsen. At denne skrivelse blev temmelig unådigt optaget er en selvfølge. Hvilken stormand er tilfreds med at høre sandheden af sin undermand!

Endelig tilstod skoledirektionen mig en årlig hjælp af 6 rd. af skolelærerhjælpeskassen til at skaffe mig befordring mellem skolerne i hårdt vejr. En klækkelig sum! Siden søgte jeg bestandig kun embeder, til hvilke biskoppen kaldte; en hel række uden held. Ældre fik dem; min trang kom ikke i betragtning. Endelig d. 21. marts 1838 blev jeg beskikket til skolelærer og kirkesanger i Lem. Dér var kun én skole at betjene.«

Tågelund og Bølling skoler 1829–1861

Det var ikke nogen tilfredsstillende ordning, at Tågelund og Bølling skoler skulle dele én lærer, så at hver af dem kun fik 3 dages undervisning til begge klasser. Men af hensyn til kommunens økonomi turde skolekommissionen ikke fremlægge forslag om at ansætte en lærer ved hver af de to skoler.

Det værste ved ordningen var, at lærerne skiftede meget hyppigt. I 1840'erne fulgte tre brødre Barsøe hinanden som lærere i Tågelund og Bølling: *Niels Christian Barsøe*, f. 1812, *Jens Pedersen Barsøe*, f. 1816, og *Hans Schmidt Barsøe*, f. 1819. Om Niels Christian, der virkede her 1840–1841, fortælles det, at han ved eksamen i Tågelund skole benyttede sig af lejligheden til at bede om en lås for yderdøren. Men præsten svarede, at det havde Egtved sogn ikke råd til. Dertil bemærkede Barsøe, der aldrig selv drak spiritus, at hvis han måtte få de penge, folk fra Egtved sogn havde betalt for kaffepunche ved sidste Egtved marked, kunne han sætte en svær søvlås for døren. Da vendte præsten sig til de omkringstående og sagde: »Han skal have låsen!«

Jens Pedersen Barsøe efterfulgte sin broder i 1842 og blev i embedet indtil 1847, da han blev lærer i Trelde. Ved hans død i 1911

skrev »Folkeskolen«: »Jens Pedersen Barsøe var i mange henseender en mærkelig mand, men havde et varmt hjerte for de små. Han var en udmærket fortæller med et uopslideligt humør og et barnligt, livsglad sind helt op i den høje alderdom.«

Den tredje broder, *Hans Schmidt Barsøe*, fik embedet umiddelbart efter sin broder Jens Pedersen Barsøe, men fordi det var så besværligt at betjene de to skoler, søgte han snarest muligt derfra. Han var sin broder meget ulig, en lærer af den gamle skole, der forlangte meget af sine elever, men også af sig selv. Han var en enestående dygtig lærer og derfor meget anerkendt. Fra Bølling-Tågelund kom han til Højrup skole i Herslev sogn, hvor han virkede, til han var 73 år, de sidste år dog med hjælpelærere. Han døde i Vejle som 96-årig i 1915.

Da den yngre *Niels Christian Barsøe* kom til Egtved Skov skole i 1899, levede mindet om de tre brødre endnu. De huskedes som »den alvorlige, den muntre og den strenge«. De var alle tre værd at beholde. Om »den muntre« skal provst Thune have sagt, at han var den dygtigste lærer i provstiet.

Nu springer vi tilbage til 1841, da sogneforstanderskabet oprettedes, og skolevæsenet, der indtil da havde haft sin egen administration under amtet, blev lagt ind under det nye sogneforstanderskab (se 1. bd. p.233). Møller Thulstrup, Nybjerg mølle, blev skolepatron for Egtved sogn, og da kapellan Kresten Krarup, som var blevet valgt til formand for Egtved-Ødsted sogneforstanderskab, rejste fra sognet i november 1841, blev gårdejer Hans Roed i Bølling valgt til formand i 1842 (indtil 1847).

Ved et møde hos Hans Roed d. 21. december 1843 drøftede sogneforstanderskabet en forandring af skoleplanen, så at Bølling og Tågelund fik hver sin lærer. Derved ville man få mulighed for også at løse et andet problem, at der var alt for mange børn i Egtved skole.

I 1844 trådte en ny matrikel i kraft, og iflg. denne blev bidragene til skolevæsenet for 1844 for Egtved sogns vedkommende 1 fdk. og 1½ pot rug, 1 fdk. og 3 pottes byg og 3 rigsbankdaler, alt pr. td. ld. Der blev dog også taget hensyn til familie og omstændigheder ved ansættelsen.

Ved et møde på Egtved kro d. 27. december 1844 gled møller Thulstrup ud af sogneforstanderskabet, og det nyvalgte medlem gårdejer Christen Christensen af Vork blev skolepatron i hans sted.

Snart efter blev der igen røre om skoleplanen. D. 3. marts 1845

skrev flere beboere i Bølling og Tågelund skoledistrikter til skoledirektionen og bad om en forandring, således at disse distrikter kunne få hver sin faste lærer. D. 7. april 1845 vedtog sogneforstanderskabet ved et møde i præstegården enstemmigt at imødekomme andragendet og ansætte en fast lærer i Bølling; men sogneforstanderskabet kunne ikke svare, før den anden side af sagen, en ændring af distriktsgrænserne, var afgjort. Der var på dette tidspunkt 144 skolepligtige børn i Egtved distrikt, i de to andre tilsammen kun 131.

Det var umuligt at nå til enighed om en ændring af distriktsgrænserne, og sagen blev henlagt. Da embedet var vakant i 1847, prøvede Hans Roed igen forgæves at få skoleplanen ændret. Da var det, Hans Schmidt Barsøe blev ansat i Bølling-Tågelund.

I Bølling fandtes der også *en privat skole*. Den omtales første gang i 1811. Man ved, at provsten visiterede den i september 1846. Da gik der 8 børn, som havde fået kancelliets tilladelse til at søge den til trods for, at læreren ikke var seminarieuddannet. Det drejede sig om børn af »de opvakte« (»de stærke jyder«), der altså også fandtes i Egtved sogn. Provsten fandt fremgangen i læsning ret god, men ringe i de øvrige »læregenstande«. Skolen eksisterede i en årrække, men da biskoppen visiterede i 1851, havde den kun tre elever, fordi familierne var flyttet fra sognet, flere af dem til Øster Snede og Hedensted, hvor der var opvakte, de kunne slutte sig til.

Det er umuligt at finde oplysninger om, hvem der efterfulgte den sidste af brødrene Barsøe. Den næste lærer i Tågelund, som kilderne omtaler, er *Jens Sørensen*, født i 1821 i Vejle amt, vistnok i Taulov. Han var dimitteret fra Lyngby Seminarium og havde efter sin eksamen i 1841 været lærer i Gårslev til 1844, derefter i Hejnsvig til 1849, i Nr. Snede i 1851 og i Staksrode i 1852. Også han klarede den besværlige opgave godt, og efter en visitats fandt biskop Daaugaard, at Bølling skole var den bedste af pastoratets seks skoler. I 1857 skrev provsten, at lærer Jens Sørensen fortjente megen ros for den flid og duelighed, hvormed han forestod det ham betroede embede, og provsten fremhævede det vanskelige ved, at læreren måtte dele sig mellem to skoler. Der var på dette tidspunkt 48 børn i Bølling skole og 59 i Tågelund.

Året efter, i 1858, blev spørgsmålet om at adskille de to skoledistrikter igen aktuelt. Rigsdagen vedtog nemlig i 1856 den nye skole-

lov, den første siden 1814. Ved denne lov blev folkeskolen gjort til et kommunalt anliggende. Sogneforstanderskabet fik indstillingsret ved besættelse af lærerembederne og der blev givet udførlige regler for, hvorledes skolen skulle styres i sognekommunerne under amtskommunens tilsyn. En af de nye regler var den, at der ikke måtte være mere end 100 elever pr. lærer. På det tidspunkt var der 105 børn i Egtved skole, og amtsdirektionen krævede en forandring.

Den mest nærliggende udvej ville være at ansætte en fast lærer i Bølling og derefter henlægge noget af Egtveds distrikt til de to andre. Men det ville være billigere at benytte en udvej, loven også gav adgang til, nemlig at oprette en »pogeskole« for de mindste elever. Gårdmand Hans Jensens enke havde et hyggeligt hus i Egtved by med 3 stuer, og hun havde sin voksne datter Maren hjemme. Hun ville gerne mod 1 rigsdaler pro persona undervise de mindste børn det næste halve år. Ministeriet godkendte ordningen for 3 år under forudsætning af, at børnenes fremgang blev tilfredsstillende. Direktionen nøjedes så med at give sogneforstanderskabet tilhold om at arbejde for en snarlig adskillelse af Bølling og Tågelund skoler, »for at skolevæsenet i Egtved sogn kan vorde hensigtsmæssigere ordnet«.

I de følgende år faldt Egtved skoles elevtal lidt. Fra november 1856 til oktober 1857 var det månedlige gennemsnit kun 99.

»Pogeskolen« kom derfor ikke i gang, men sogneforstanderskabet skrev til skoledirektionen, at det var hensigten ved indtrædende vakance i Tågelund-Bølling at ansætte en fjerde fast lærer. Desuden var man begyndt på hvert halvår straks at udskrive dem, der blev antaget til konfirmationsforberedelse. Det er jo nok forklaringen på det synkende elevtal.

D. 4. februar 1858 blev lærer Jens Sørensen forflyttet til Fredericia som tredjelærer i Trinitatis sogn, og nu syntes øjeblikket at være inde, men sogneforstanderskabet var dybt bekymret over udgifterne. Ikke blot skulle den fjerde lærer have en »nogenlunde anordningsmæssig løn«, men det ville også blive nødvendigt at bygge i Bølling, så han kunne få en anordningsmæssig bolig. Hidtil havde læreren jo boet i Tågelund. I Bølling skole var der et enkelt værelse til ham, men da han fik kost og logi på en af gårdene i nærheden, brugte han det ikke. Det var udlejet til en enke. Endelig kunne der ske det, at lærer Dahm i Egtved kunne komme og kræve erstatning, når hans distrikt blev formindsket og dermed hans offer og accidenser.

Da der ville gå nogen tid med at få skoleplanen ændret og approberet, blev embedet i første omgang opslået for en lærer ved begge sko-

ler, men med det forbehold, at der sandsynligvis ville ske forandring, og d. 6. maj 1858 beskikkedes hidtilværende andenlærer ved Gadjbjerg underskole *Mathias Theodor Christensen* til embedet. Han var født d. 24. maj 1824 og dimitteret fra Jelling Seminarium 1856. Mens man ventede på ham, måtte de to andre lærere påtage sig at undervise 2 dage om ugen i de lærerløse skoler. Lærer Kring i Vork, der var dårligt gående på grund af en såkaldt klumpfod, krævede fri befordring frem og tilbage til Tågelund.

D. 27. september 1858 spurgte ministeriet igen, om det ikke var på tide, at Tågelund og Bølling skoler beholdt hver sin lærer. Man forstår ministeriets utålmodighed, når man hører, at i Egtved og Vork mødte øverste klasse 4 dage ugentlig om vinteren, nederste 2 dage, om sommeren øverste klasse 2 dage, nederste 3 dage, men i Tågelund og Bølling mødte begge klasser samlet såvel vinter som sommer 3 dage om ugen. I Tågelund mødte øverste klasse dog kun én dag ugentlig om sommeren.

Endelig d. 11. november 1858 blev den nye skoleplan vedtaget. D. 12. februar 1859 blev den approberet, hvorefter embedet som lærer i Bølling kunne opslås ledigt. Man kunne love en bolig bestående af 2 værelser på tilsammen 42 kvadratalen, hvilket unægtelig var mindre end de lovbefalede 120 kvadratalen. Den lovbefalede jordlod kunne man heller ikke tilbyde.

D. 18. maj forelå der to ansøgninger, den ene fra *Anders Kristian Rasmussen*, elev på Jelling Seminarium. Det var ham, sogneforstanderskabet såvel som beboerne ønskede, så man trak tiden ud, til han d. 3. august 1859 fik sin eksamen med karakteren »meget duelig«. Han var født på Lolland 1830 og blev ansat som enelærer i Bølling d. 20. august 1859, men allerede d. 12. juni 1860 flyttede han hjem til sin fødeø.

Embedet i Bølling måtte altså atter opslås ledigt. Lærerne i Egtved og Tågelund vikarierede uden anden løn end kost og logi samt de ubetydelige accidenser, som kunne falde fra kirken. Der indkom igen kun to ansøgninger, og ved sit møde d. 12. september 1860 indstillede sogneforstanderskabet seminarist *Niels Johannes Toftgaard*, født i Bredsten 1839 og dimitteret fra Jelling 1860.

Tågelund

Lærer *Mathias Christensen*, som i 1858 var blevet ansat ved begge skoler og nu sad tilbage med Tågelund skole alene, søgte i 1861 over

til Rugsted skole i Ødsted sogn og blev kaldet til enelærer dér d. 6. september 1861 (†1912). Fra 1. november skulle sognets andre lærere igen skiftes til at undervise i Tågelund, hver én dag om ugen. Det viste sig vanskeligt at gennemføre, og d. 12. november 1861 ansøgte skolekommissionen om at måtte lade undervisningen hvile. Det gik skoledirektionen ind på ved skrivelse af 13. november 1861, men oplyste samtidig, at der samme dag var beskikket en lærer, og at man ville anmode ham om at tiltræde embedet snarest. Det var *Niels Gjesing Wolf Jürgensen*, født 1836 i Engom og dimitteret fra Jelling Seminarium 1856.

Børnene fra Thorsted

I 1867 var der 98 børn i Tågelund skole. Man nærmede sig lovens maksimum, og det trak op til, at der måtte ansættes en andenlærer. Men af de 98 børn var de 15 fra Vester Thorsted, altså fra Veerst sogn i Ribe amt. Fra gammel tid, d.v.s. siden skolens oprettelse i 1743, havde ikke blot børnene fra Øster Thorsted, der lå i Egtved sogn, men også de fra Vester Thorsted, søgt Tågelund skole. Fra 1721 til 1743 havde de hørt til rytterskolen i Veerst og haft en noget længere skolevej; men for de udflyttere, der efterhånden slog sig ned på heden, var vejen til Tågelund både lang og besværlig.

Som omtalt ansøgte Thorsteds beboere i 1828 forgæves om en vinterlærer til deres børn. I 1855 skrev 17 beboere i Øster og Vester Thorsted direkte til kultusministeriet og bad om at få deres eget skoledistrikt. Skoledirektionen bad sogneforstanderskabet om at fremskaffe en skriftlig erklæring fra beboerne om, at de var indforstået med at skulle anskaffe en jordlod til den skole, de ønskede sig, og udrede brændsel og foder til den hvert år. Men beboerne mente ikke, de kunne klare disse udgifter. Hele det påtænkte nye distrikt havde kun 8–10 skolesøgende børn. Sogneforstanderskabet kunne ikke anbefale andragendet, og ministeriet afslog det.

Tilsyneladende er der ikke sket mere i sagen før 1864, da nogle beboere i Vester Thorsted sendte et andragende til ministeriet med bøn om at blive henlagt til Veerst sogn, Ribe amt, fra Tågelund skoledistrikt, Vejle amt, og blive skilt fra Egtved sogn i alle kommunale anliggender. Det førte mærkeligt nok til, at Vester Thorsted by i 1865 blev overført fra Vejle til Ribe amt, men uden at skoleforholdene blev berørt af denne resolution. Så søgte Egtved sogneforstanderskab

om at blive fri for børnene fra Vester Thorsted, men fik d. 3. november 1865 afslag uden nogen motivering.

Så kom den nye kommunallov i 1867. Dens § 19 opfordrede udtrykkelig til ophævelse af hidtil bestående fællesskaber mellem forskellige kommuners anliggender. Sogneforstanderskabet, der nu fik navneforandring til sogneråd, greb til og bad igen om at få skolefællesskabet ophævet. Man tilbød Veerst-Bække sogneråd en erstatning for den andel i skolen, der tilkom Vester Thorsted. Skolen blev takseret til 1.000 rigsdaler. Da Vester Thorsteds hartkorn var 11 tdr. 4 skp. af hele distriktets 75 tdr. 4 skp., kunne der tilkomme Veerst-Bække 110 rigsdaler. Nu bad Veerst-Bække om, at fællesskabet måtte bestå som hidtil i 2 år, så at man kunne få tid til at oprette en ny skole. Enden blev, at sognet betalte 50 rdl. årlig og leverede Vester Thorsteds anpart af hø og halm til Tågelund skole i årene 1870 og 1871, hvorefter fællesskabet ophørte. Og det blev ikke nødvendigt at ansætte nogen andenlærer i Tågelund.

Men så fandt sognerådet på at henlægge 9 beboere af Egtved Vestermark til Tågelund skole tilligemed 3 beboere sønden for Egtved Skov. Når man samtidig overflyttede et par familier fra Oustrup til Vork skoledistrikt, opnåede man en ønskelig formindskelse af børnetallet i Egtved skole. Skoledirektionen godkendte ordningen d. 5. marts 1871, men skolens forpligtelser over for Vester Thorsted ophørte først ved udgangen af 1871, og lærer Jürgensen, som således fik flere elever at undervise end før, ansøgte om løntillæg. Skolekommissionen fandt det i og for sig rimeligt at give ham et personligt tillæg. Man kendte ham som en duelig og nidkær lærer, hvis løn var lille, og hvis økonomiske forhold var gode, men skoledirektionen afsløgte ansøgningen.

Ønske om skole i Egtved Skov

For sognerådet gjaldt det om at udnytte skolerne bedst muligt, og da en del beboere i Egtved, Tågelund og Bølling i februar 1878 ansøgte om at få oprettet en skole i Egtved Skov, svarede sognerådet nej med den begrundelse, at sognets skoler ikke var overfyldte. Dette var for så vidt rigtigt, som der ved skoleårets begyndelse 1877 var 93 børn i Egtved skole, 83 i Vork, 78 i Tågelund og 78 i Bølling. Men beboerne forfulgte sagen til højere instanser, og ved det næste møde

d. 8. april forelå der en skrivelse fra skoledirektionen, der ønskede at kende familiernes antal og få at vide, om det i andragendet angivne antal skolepligtige børn var rigtigt, samt hvor mange af dem der havde over en kvart mil til skole. Sognerådet vedtog at sammenkalde beboerne for at få de fornødne oplysninger.

Lærerlønningerne sættes op

D. 31. december 1878 havde sognerådet fået beboernes andragende til skoledirektionen til erklæring. Denne gik ud på, at man ikke kunne indlade sig på sagen, da skolerne endnu ikke var utilstrækkelige til at optage de skolepligtige børn, og dertil kom, at der forestod store udgifter til Bølling skole og skolevæsenet i det hele taget. Denne sidste bemærkning hentyder til, at ministeriet d. 14. juni 1878 havde krævet lærerlønningerne forhøjet over hele landet. For Egtved skolelærerembedes vedkommende med 4 tdr. byg, Tågelunds med 12, Vorks med 2 tdr. rug og 4 tdr. byg og Bøllings med 1 favn brænde og 4 tdr. rug, »hvorhos der inden en passende frist efter skoledirektionens bestemmelse vil være at tillægge dette embede en anordningsmæssig skolelod.«

Skrivelsen var simpelthen sendt til efterretning, og sognerådet havde strittet imod efter bedste evne. »Da ministeriet trods sognerådets vilje og kommunens mindre heldige finanstilstand har pålagt kommunen at udrede lønningstillæg til lærerne i Egtved sogn, befinder sognerådet sig beføjet til at bøje sig for magten og for indeværende år at betale samme, men forbeholder sig for fremtiden at protestere imod samme pålæg, indtil sagen er endelig afgjort gennem rigsdagen eller ved domstolene«. Det havde længe trukket op til en konflikt om lærernes lønninger.

Vigtigt var det, at ved loven af 8. marts 1856, den første almindelige skolelov, der er vedtaget af rigsdagen, var lærerlønningerne blevet forbedret. Nu tildeltes der enhver enelærer et løntillæg på 3 mk. for hvert barn, der søgte skolen ved årets begyndelse. Var der flere lærere, måtte de dele skolepengene. Disse skulle udredes enten af forældrene eller af kommunen. I Egtved sogn udgjorde skolepengene i 1859 138 rdl., der var »tilvejebragt ved en særskilt ligning på forældre og husbonder samt ved eventuelt tilskud af kommunen«. Loven indeholdt en bestemmelse om, at man kunne erstatte lærerens kornløn med penge, beregnet efter kapitelstaksten, og i hvert fald skulle det gøres efter embedsledighed.

Men pengene var ikke så meget værd som før. Priserne på levnedsmidler steg stærkt i årene efter den fransk-tyske krig i 1870-1871. man har beregnet, at deres købekraft faldt med ca. 20 pct. fra 1870 til 1873. Det var under sådanne forhold, at tre jyske landsbylærere d. 2. april 1874 indbød til dannelse af *Almindelig Forening af Landsbyskolelærere*, der senere blev til *Danmarks Lærerforening*. Samtidig begyndte det at strømme ind med klager til rigsdagen fra lærere overalt i landet. Det førte til, at kultusminister Worsaae i september 1874 bad samtlige skoledirektioner henlede sognerådernes opmærksomhed på det begrundede i lærernes klage og opfordre dem til at give løntillæg.

Skrivelsen behandlede i Egtved sogneråd d. 2. november 1874, og man vedtog at svare, at lærernes lønninger her i sognet allerede blev betalt efter hvert års kapitelstakst, og når man antog, at kapitelstaksten hvert år steg i takt med fornødenhederne, så fandt man det ikke nødvendigt at forhøje lærerlønningerne. Det er rigtigt, at kapitelstaksterne steg i begyndelsen af 1870'erne, men fra 1874 begyndte de at falde.

Skolebyggeri i Bølling 1880

Når Egtved sogneråd i 1878 havde erklæret, at der forestod store udgifter til Bølling skole, er det også rigtigt. *Lærer Toftgaard*, som havde virket der siden 1860, var i november 1871 blevet syg. Hans kolleger, Madsen i Egtved og Jürgensen i Tågelund, måtte vikariere for ham. »Såfremt de vikarierende lærere skulle fordrer betaling for deres tjeneste, bliver denne at udrede af Toftgaard.«

Lærer Toftgård døde i 1873, og efter ham ansattes *Lars Pedersen* fra Vork, der siden marts havde vikarieret for den syge lærer Bramming. Han var født i Snave, Dreslette sogn, 1848 og dimitteredes fra Tønder Seminarium 1863. Embedet i Bølling var bedre end det i Vork, men lejligheden var for lille for en gift mand, og i modsætning til de tre andre skoler i sognet rådede Bølling lærerembede ikke over nogen skolelod. Efter anmodning fra lærer Lars Pedersen, og forøvrigt også efter krav fra ministeriet, købte sognerådet i 1879 en lod af gårdejer Jakob Fischer og tillagde den skolen. Året efter byggedes en helt ny skole, og da der var bygget to fag til den søndre ende af tørvehuset, kunne det bruges som kostald. Den gamle skole blev brudt ned.

Da Bølling skole ikke lå mange skridt fra Forsamlingshuset, benyt-

tedes dette til skolens gymnastikundervisning om vinteren. Den jordlod, ca. 6 tdr. land, lærer Pedersen havde fået tillagt embedet, dyrkede han ikke selv, men bortforpantede den i 1893 til købmand Damgaard for 9 år. Kontrakten udløb i 1902, men blev d. 1. december 1901 forlænget for 6 år.

Fot. Jens Henrik Petersen.

Egtved Skov skole 1978.

Egtved Skov skole bygges

Den samme murer, som først på året 1880 byggede Bølling skole, Niels Madsen Nielsen af Egtved, kom senere på året til at bygge skolen i Egtved Skov. Den slap sognerådet nemlig ikke for at oprette. D. 1. marts 1880 var medlemmerne ude at se på byggegrund og enedes om, at det sydøstlige hjørne af Jørgen Hansens mark var bedst egnet. Det drejede sig om 2 skp. land, som skulle koste 12 kr. årlig. Der blev købt sten, tømmer og en kakkellovn til skolen og gravet en brønd. Niels Madsen Nielsen fik 400 kr. for at bygge skolen. Mursand leverede han selv for 62 kr. efter licitation, hvor også levering af 3 dørræer samt tag og dækning blev bortliciteret.

Embedet som lærer ved den nye skole blev opslået ledigt, og der indkom 25 ansøgninger, deraf en fra *Søren Madsen*, Egtved, der for-

inden havde meddelt sognerådet, at han for egen regning ville holde en gymnastiklærer.

Det nye skoledistrikt kom til at omfatte 60 hjem foruden Fattiggården i Fuglsang. D. 22. november 1880 afholdtes sognerådsmøde, ikke som sædvanligt i Fattiggården, men i selve den nye skole. Til rådets erklæring forelå en ansøgning fra skolekommissionen om at lade lærer Madsen undervise 2 dage om ugen i Egtved Skov skole og 4 dage i Egtved. Sognerådet gav ansøgningen sin anbefaling, og så vedtog man at mødes ugen efter ved skovskolen for at sætte skolestier ud til den. Senere viste det sig, at skoledirektionen allerede havde kaldet lærer Madsen til det nye embede, dog på betingelse af, at han først ville træffe aftale med en, der kunne lede gymnastikundervisningen. Den nye skole fik, som loven krævede, 2 klasser, men de skulle møde sammen, idet skoledirektionen nemlig godkendte skolekommissionens forslag, så der kun blev 2 ugentlige dage til rådighed. Angående gymnastikundervisningen traf lærer Madsen aftale med de uddannede delingsførere, som underviste skytterne i Bølling forsamlingshus, om også at gøre gymnastik med skoledrengene.

Pogeskolerne i Bølling og Egtved

I 1893 ansøgte beboerne i Hjelmdrup skoledirektionen om at få en pogeskole, da skolevejen var næsten dobbelt så lang som den tilladte kvarte mil. Efter meget tovtrækkeri mellem sognerådet og skoledirektionen oprettedes der i 1894 en pogeskole i Bølling, og den lærerinde, der blev ansat dér, fik pligt til at undervise i Hjelmdrup tre dage om ugen. Samtidig vedtog sognerådet at oprette en midlertidig pogeskole i Egtved. Den skulle indrettes i den daværende skole. Lærerindens løn fastsattes til 400 kr. samt skolepenge og 3 favne tørv. To kamre på loftet måtte kunne benyttes til beboelse for hende. Hun skulle have en klasse, »som muligt kunne afveksle hver anden dag«, og lærer Søren Hovgaard skulle fortsætte som hidtil.

Hjelmdrup forskole

D. 23. august 1894 blev der indgået lejemål med Jens Peter Thygesens enke af Hjelmdrup. Sognerådet havde udset to lokaler i hendes ejendom og lejede dem for to år. Det ene skulle benyttes til pogeskolen, det andet til lærerindens værelse og sovekammer. Udlejeren skulle stille kakkellovn op i værelserne, anskaffe en seng til lærerinden og skaffe husrum til opbevaring af ildebrændsel. Alt dette skulle

koste 125 kr. om året, men så skulle hun også uden erstatning sørge for drikkevand til skolens behov og finde sig i, at der blev lavet en gangsti over hendes ejendom imod Bølling. I 1896 fornyedes lejemålet for 1 år, men lejen blev så sat ned til 115 kr.

Bølling skole udvides

I 1894 opførtes en tilbygning til Bølling skole med et klasseværelse og bolig til lærerinden. Marie Mikkelsen fra Lyngby i Vendsyssel tiltrådte d. 1. november 1894 embedet ved Bølling og Hjelmstrup. Da hun i to år havde gået frem og tilbage mellem sine to skoler tre gange om ugen og sovet om natten skiftevis i Bølling og Hjelmstrup, søgte hun lønforhøjelse, da hun mente, at hendes plads var strengere end Kathrine Lauridsens i Egtved, der var ansat samtidig og på samme løn. Først efter en fornyet ansøgning blev det besluttet at give hende et tillæg på 10 kr. for 1897, og året efter fik hun et tillæg på 20 kr. For at forbedre sine kår gennemgik Marie Mikkelsen 1899–1900 et kursus på forskoleseminariet i Vejle, og imens vikarierede hendes søster Astrid i Bølling-Hjelmstrup.

De to skoler havde hidtil været betegnet som pogeskoler, men i 1900 forlangte skoledirektionen, at de skulle forandres til forskoler, d.v.s. anerkendes som faste led i kommunens skolevæsen, således at lærerinderne fik fast ansættelse med ret til pension og alderstillæg. Desuden forlangte direktionen, at hver af dem skulle have en godtgørelse på 20 kr. for afsavn af have. Sognerådet ville dog foretrække at finde en passende have til dem hver; men det er åbenbart ikke lykkedes, og sognerådet tog sig betalt ved at sige nej, da Marie Mikkelsen ansøgte om et tillæg på 20 kr. for året 1900 på grund af vejlængden mellem skolerne.

Da Marie Mikkelsen og Kathrine Lauridsen i 1901 i fællesskab sendte sognerådet et andragende om at få anskuelsesbilleder til skolerne, fik de også nej.

D. 5. december 1901 forelå der et nyt andragende fra samtlige lærere og lærerinder og med præstens anbefaling. De bad igen om anskuelsesbilleder til de yngste klasser og nu tillige om naturhistoriske billeder eller fysiske apparater til de ældste klasser. Sognerådet vedtog at anmode ansøgerne om at møde til forhandling af sagen. Det førte til, at der blev bevilget 3 sæt naturhistoriebilleder og anskuelsesbilleder, når lærerne havde fundet ud af, hvor mange der fandtes at være nødvendige. I 1902 bad lærerinderne om at få udleveret syre-

kvisitter til uddannelse af børnene i håndgerning. De fik 10 kr. hver, og da Marie Mikkelsen samme år som sædvanlig søgte om løntillæg, fik hun 25 kr.

Lærer Lars Pedersen, Bølling, var efterhånden kommet lidt op i årene; han måtte gennemgå en operation og kunne derefter ikke påtage sig at undervise i gymnastik. Provstens anmodning til sognerådet om at finde en gymnastiklærer blev besvaret med, at undervisningen i dette fag kunne undværes. En snes drenge fra Bølling skoledistrikt fik to gange om ugen i forsamlingshuset gymnastikundervisning af Anders Paaskesen sammen med den konfirmerede ungdom. Sognerådet ville ikke betale Anders Paaskesen 25 kr., »da vi formener ikke at have nogen forpligtelse dertil«. Dog gik de med til at betale vedligeholdelse af gymnastikredskaberne og leje af forsamlingshuset.

Afløsning af højtidsofferet

I 1900 ansøgte præsten og lærerne sammen om at få det såkaldte højtidsoffer afløst. Dette offer var en del af præstens og degnens løn og betaltes af ethvert konfirmeret medlem af menigheden ved de tre store højtider. Siden degnekaldenes nedlæggelse efter 1814 var degnens part blevet ydet til sognets lærere. Selv om offerets nøjagtige størrelse ikke kunne kendes (»når det regner på præsten, drypper det på degnen«), blev det afkortet i begge parter løn. Afløsningen blev vedtaget efter en afstemning i menigheden og fastsattes til 546 kr. til præsten og 546 kr. til deling mellem sognets lærere. Da skoledistrikterne ikke var lige store, blev lærernes andele forskellige, og skoledirektionen ville ikke godkende beløbenes størrelse. Først d. 7. august 1902 opnåedes der forlig mellem skoledirektionen og sogneråd om en årlig sum af 113 kr. til lærer Lars Pedersen og 68 kr. til lærer Niels Christian Barsøe, Egtved Skov. Kompromiset var foreslået af pastor Kampmann og godkendt af provsten.

Bølling

D. 1. oktober 1902 meddelte lærer Lars Pedersen sognerådet, at han havde antaget en hjælpelærer. Pudsigt nok hed han også *Lars Pedersen*. Han blev der kun ganske kort, og efter ham fungerede tre seminarister som hjælpelærere. Lærer Lars Pedersen tog sin afsked d. 1. april 1905 og rejste til København, hvor han døde i 1914.

Førstelærerembedet i Bølling blev nu opslået ledigt med en bemærkning om, at læreren skulle forpligte sig til at være organist i Egtved kirke mod en godtgørelse på 100 kr. årlig. Det blev besat d. 5. maj 1905 med *Karl Andkær Pedersen*, men allerede d. 1. februar 1907 rejste han som enelærer til Tersbølle skole ved Køge. Kun 1½ måned stod embedet ledigt, og det blev da besørget af seminarist *Christoffer Hansen* fra Silkeborg. D. 1. april samme år ansattes *Søren Madsen Sørensen* fra Hvidbjerg. Han var 26 år og dimitteret fra Nr. Nissum i 1904. Han ønskede ikke at overtage driften af skoleloddet, da forpagtningskontrakten udløb i 1907, og lodden blev derfor solgt til gårdejer *Nielsen*, Bølling. 1908–1909 deltog lærer *Sørensen* i et årskursus i dansk og historie på Lærerhøjskolen i København. Imens blev embedet bestridt af vikarer, først seminarist *Peter Lassen Jørgensen* (1. sept. 1908–1. febr. 1909), dernæst seminarist *Svane*.

Lærer *Søren Madsen Sørensen* tog sig foruden af sin lærergerning også af lærebogssamlingen og børnebogssamlingen, som det lykkedes ham at skaffe et tilskud til fra kommunen for ét år ad gangen. Han holdt også – ligesom sine kolleger ved de andre skoler – aften-skole for de unge. Kommunen bevilgede i den anledning et gratiale på 12 kr. Det vil nærmest sige en godtgørelse for lys og varme.

Accidenserne forsvinder

I lærer *Sørensens* tid forsvandt den sidste rest af det gamle lønningssystem, lærerembederne havde arvet efter degnekaldene. Det drejede sig om de såkaldte accidenser. Ordet, som egentlig betyder »tilfældige (indtægter)«, brugtes om den betaling, som skulle ydes for bestemte kirkelige handlinger (dåb, vielse, kirkegangskonens indledning) efter enhvers stilling og evne samt egnens skik og brug. Et cirkulære af 10. december 1913 åbnede adgang til at afløse accidenserne, der hvor højtidsofferet allerede var afløst, sådan som tilfældet var i Egtved sogn. Denne gang skulle aftalen ikke træffes med sognerådet, men med menighedsrådet, som var trådt i funktion i 1904. D. 24. november 1914 enedes dette med præst og lærer om, at der ikke længere skulle betales for de kirkelige handlinger. Som erstatning fik lærerne ved de små skoler dels den afkortningssum, der var blevet trukket fra deres løn, dels gennemsnittet af de sidste 5 års indskrivningspenge og konfirmandoffer. Man skulle udfinde, hvor meget afløsningssummerne udgjorde pr. individ af de til folkekirken hørende beboere i skoledistriktet, og da skulle vederlaget reguleres hvert fem-

te år, efter at der havde været folketælling. Den samlede afløsnings-sum for præst og lærere beregnedes til 1.344 kr. $7\frac{2}{5}$ øre. Præsten fik 666 kr. $45\frac{3}{5}$ øre, lærerne hver et beløb mellem 200 kr. (i Egtved) og 82 kr. 7 øre (i Egtved Skov).

Bølling-Hjelmdrup forskoler

I 1915, da Bølling skole alligevel skulle repareres, fordi det røde tegltag var utæt, fik lærer Sørensen lov til at udvide sin bolig ved at lade forstuen inddrage i lejligheden. Derefter byggedes der en ny forstue, som endnu kan ses rage frem på østsiden af huset.

Medens førstelæreren kunne koncentrere sig om arbejdet i Bølling, måtte forskolelæreren dele sig mellem Bølling og Hjelmdrup. Embedet kan ikke have været særlig tiltrækkende, og lærerinderne skiftede da også hurtigt. Efter Marie Mikkelsen, der i 1903 ansattes ved Vester Nebel skole, fulgte *Jensine Nielsen* fra 1903–1907. Derefter *Sørine Jensen* fra Husby. Hun opnåede at få løn efter ministeriets cirkulære, 550 kr. mod tidligere 450 kr. Alligevel rejste hun d. 1. november 1909, og *frøken Jacobsen* fra Vejen blev antaget som vikar. Embedet måtte oplås tre gange, men endelig lykkedes det at få fat i den tidligere vinterlærerinde ved Rustoft skole ved Varde, *Signe Lomholt*. Hun blev ansat pr. 1. juni 1910, og hun opnåede den letelse, det var, at Hjelmdrup skole kom til at ligge lidt nærmere Bølling skole. Udvalget for lokalespørgsmål lejede nemlig d. 2. marts 1911 skolelokaler på »Store Roed« for 125 kr. årlig. Men heller ikke Signe Lomholt blev ret længe i embedet, idet hun pr. 1. december 1912 fik ansættelse ved den nyoprettede forskole i Brovad i Erritsø kommune.

Det var ikke sandsynligt, at nogen lærerinde ville blive ret længe i det besværlige embede, hvorfor beboerne i Bølling nordlige skoledistrikt nu ansøgte om at få en skole bygget i Hjelmdrup og en forskolelærerinde fast ansat dér. De tilbød at yde 1.000 kr. kontant til skolebygningens opførelse. Sognerådet henviste sagen til skolekommissionen.

Foreløbig blev embedet ved Bølling-Hjelmdrup forskoler oplået ledigt, og den ueksaminerede *Agnes Bruun* (?) blev ansat som vikar. Efter hende ansattes d. 1. april 1913 *Marie Kristine Sørensen* fra Stationsskolen i Holsted, men også hun rejste kort tid efter; så ansattes *Emilie Worsaae Christoffersen*, først (indtil 1916) som vikar, derefter som forskolelærerinde. D. 1. februar 1918 fik hun imidlertid an-

sættelse ved Pederborg forskole ved Sorø, og den tidligere vikar i dette embede, *Hansigne Jakobine Hansen*, kom så til Bølling-Hjelmdrup i nogle måneder. Ligeledes for nogle måneder virkede en *frøken Andersen*, og i september 1918 indstilledes *Martine Pedersen* som nr. 1 til embedet.

Det var seks lærerinder på otte år! Endelig i 1921 kom der en lærerinde, som ville blive. Det var den 22-årige *Ellen Lund*. Hun var dimitteret fra Odense Seminarium i 1919 og blev i Bølling til 1. april 1966 og kom således som den eneste lærerinde på stedet til at fejre sit 40-års jubilæum, i hvilken anledning hun fik et diplom. I oktober 1944 fik Ellen Lund bevilget kørselsgodtgørelse på 36 kr. pr. ugentlig undervisningsdag i Hjelmdrup med tilbagevirkende kraft over 5 år, og da hun til sidst tilbagelagde vejen i bil, var det ikke så besværligt for hende som for hendes forgængere.

Det oplyses, at skolelokalerne på »Store Roed« i 1917 var på 81 m³, d.v.s. store nok til 24 børn. På det tidspunkt var der 17 elever, men tallet var jævnt faldende, og da der i 1944 kun var 8, besluttede sognerådet i 1945 at ansætte en ny lærerinde ved Egtved skole og lade hende overtage undervisningen i Hjelmdrup. Ellen Lund kunne så koncentrere sig om Bølling forskole, der nu blev delt i to klasser.

Med skolebyggeriet gik det stort set småt i Egtved sogn. Kun i Bølling blev der gjort et tilløb til at opfylde de krav, folkeskoleloven af 1937 stillede. I juli 1942 blev der afholdt licitation over arbejdet til en helt ny skole.

Siden 1934 havde lærer *Johan Nielsen* været førstelærer i Bølling. Han var født i Gjern i 1907 og dimitteret fra Silkeborg 1929. Elevtallet havde i en årrække bevæget sig omkring et gennemsnit på 78,2. Det var som sagt hensigten, at der skulle bygges en ny skole i 1942, men da planerne måtte stilles i bero, fordi det viste sig umuligt at fremskaffe byggematerialer, synes lærer Nielsen at have tabt tålmodigheden. Han flyttede 1. oktober 1942 til Astrup ved Malling.

D. 17. oktober 1942 blev der oprettet forældreråd ved Bølling og Hjelmdrup skoler. Rådets første opgave blev sammen med skolekommissionen at indstille en ny førstelærer ved Bølling skole.

Som nummer 1 indstilledes *Poul Sørensen* fra Staushede privatskole i Gesten sogn. Han var født i Voel 1907, dimitteret fra Silkeborg 1931 og ansattes nu som skoleleder i Bølling fra februar 1943. Det bør nævnes, at Poul Sørensen i alle de 29 år, han fungerede som førstelærer i Bølling, desuden var distriktssanger i Bølling, d.v.s. at han

Tågelund Skole, nu Musikhøjskolen.

Fot. Emil Traberg.

sang i Egtved kirke ved alle bryllupper og begravelser fra dette distrikt. Siden 1. august 1972 har han været »hverdagssanger« i Egtved kirke, d.v.s. at han nu synger ved samtlige bryllupper og begravelser, og desuden 1. reserve i kirkesangerembedet, hvilket betyder, at han har tjeneste ved hver tredje gudstjeneste. Poul Sørensen forblev ved Bølling skole indtil dens nedlæggelse i 1972.

Foruden førstelæreren havde der altid lige siden 1894 været en forskolelærerinde ved Bølling skole (se p. 413 f.). Efter Ellen Lund fulgte *Tove Schiwe* (1966–1967) og *Birthe Vølker* (1967–1972).

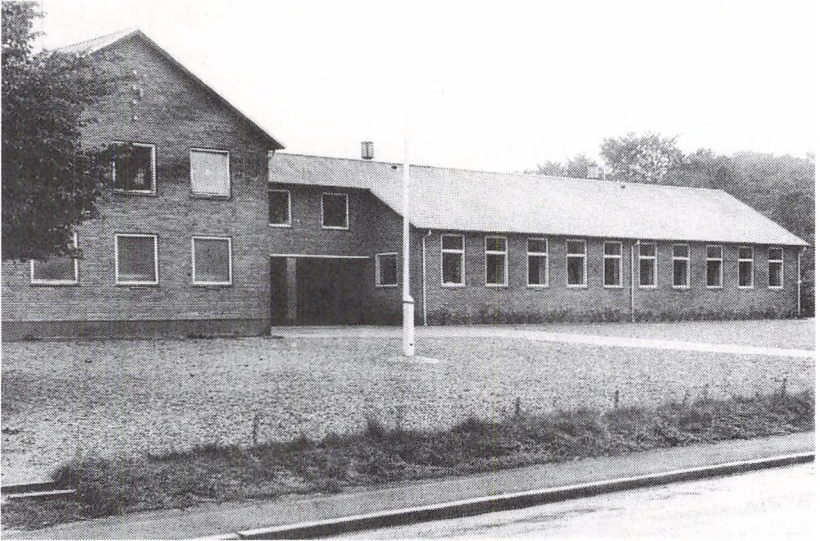
I september 1947 var der planer fremme om at få anlagt et vandværk i Bølling. Sognerådet ønskede ikke ligefrem at blive andelshaver i foretagendet, men gik med til, at skolen fik indlagt vand og modtog i november 1948 den lokale smeds tilbud på en automatisk pumpe, der skulle betjene 4 vandhaner, én i bryggerset, én i førstelærerens køkken, én i frk. Lunds køkken og én på legepladsen til børnene. Vandværket blev dog først en realitet midt i 50'erne.

I april 1949 godkendte skoledirektionen, at man havde ansat *Rigmor Nielsen* som håndgerningslærerinde i Bølling og Egtved Skov skoler. Sognerådet bevilgede hende 15 øre pr. km i cykelgodtgørelse for turen til Egtved Skov ca. 20 gange årlig.

Bølling nye skole 1956

D. 11. november 1954 nedlagdes grundstenen til en ny skole i Bølling, tegnet af arkitekt Sigurd Madsen, Kolding. Den kom til at ligge i nærheden af den gamle skole, men nord for landevejen. Indvielsen fandt sted d. 29. oktober 1956. Skolen blev nu 4-klasset mod hidtil 3-klasset, og det medførte, at der måtte ansættes endnu en lærer. Det blev *Peter Kragh*, som dog allerede et halvt års tid efter rejste til Ildved. Godt et år virkede *lærerparret Støvring* i embedet, hvorefter *Orla Nielsen* ansattes pr. 1. november 1958. Han var født 1922 og dimitteret fra Ranum Seminarium. Børnetallet lå i 1951 på 91 mod de foregående årganges 78. Efter 5 års forløb rejste lærer Orla Nielsen til Gesten, og da kom der forskellige vikarer. Længst virkede *Gunnar Nielsen* fra Askov, nemlig hele skoleåret 1964–1965. D. 1. august 1965 ansattes *August Jensen*, født 1924 og dimitteret fra Th. Langs Seminarium i Silkeborg.

Der var tilsyneladende ingen, der tænkte på at nedlægge denne skole, der endelig efter mange års kamp havde fået gode ydre betin-

Bølling skole ca. 1960.

Fot. Emil Traberg.

gelsler. Men den store skole i Egtved virkede tiltrækkende, og fra 1971 overførtes de ældste klasser til den. D. 31. juli rejste lærer August Jensen til Egtved skole, og Bølling skole havde nu kun 45 elever, delt i 2 klasser med en lærer og en lærerinde.

D. 31. juli 1972 ophørte Bølling skole. Det sidste skoleår var der kun 4 årgange elever, da sognets børn efterhånden samledes i Egtved skole. Kun 16 år fik den kønne og velindrettede skole lov at virke.

Birthe Vølker forflyttedes til Øster Starup skole, og Poul Sørensen kom på ventepenge. Bygningerne er senere solgt til firmaet »2F«, møbelstoffer en gros.

Egtved Skov skole

Søren Madsen fungerede som lærer i Egtved Skov skole fra 1880 til 1899 og flyttede så til Egtved. I 1904 valgtes han til sekretær og kasserer i det første menighedsråd. Han levede endnu i 1912, da han ved pastorinde Brummers begravelse den 20. marts tolkede menighedens tak og lagde en sølvkrans på hendes kiste.

Hans efterfølger, Niels Christian Barsøe, som var sønnesøn af den Jens Pedersen Barsøe, der havde været lærer i Tågelund og Bølling i 1840'rne, og dattersøn af hans forgænger, Niels Christian Barsøe,

var født i Nørre Bjert skole i 1872. Om ham fortæller redaktør Olsen i Åbenrå, at han var en vellidt og forstående mand, der havde stor indflydelse i distriktet. Han var dets midtpunkt, deltog i alle gilder og ordnede alt skriftligt for beboerne.

Måske var han lidt for forstående. Om sommeren fik landboernes børn fri det meste af tiden. De, der var tilbage, var så få, at det ikke kunne betale sig at holde skole for dem. Kun torsdag eftermiddag skulle alle møde for at arbejde med de 3 tdr. ld., der udgjorde en del af lærerens løn. Men når drengen kom med hilsen fra sin bedstefader, at i dag var det vejr til at gå på jagt, listede både læreren og drengen af og oplevede en herlig dag sammen. Så måtte skolemesterens kone, Karen, se at holde styr på børnene.

Gulvet i skolen var af cement, og børnene skulle beholde fodtøjet på. Om vinteren gjaldt det om at slæbe så megen sne som muligt med ind. Når den var smeltet, morede de sig med at lade papirsbåde sejle rundt under bordene og udkæmpe hele søslag. Senere blev der opført en tilbygning til skolen med knagerækker til overtøjet. Der måtte børnene pænt anbringe deres træsko og tage medbragte tøfler eller halmsko på. Tilbygningen kostede – til beboernes store forargelse – 125 kr!

Angående håndgerning

Da der blev fremsat ønske om at få indført håndgerning for skolens piger, påtog lærer Barsøes hustru sig dette arbejde med 2 gange 2 ugentlige timer efter skoletid i 6 måneder fra 1. februar 1908. Hun bad om et honorar på 50 kr. i lighed med det, lærerinderne fik, og det gik sognerådet ind på.

Fra 1. maj 1912 ansattes Anna Lauridsen som håndgerningslærerinde ved Vork, Tågelund og Egtved Skov skoler, men det betød en reducering af undervisningen, idet Anna Lauridsen kun skulle undervise 2 timer én dag om ugen i hver af skolerne. Hun skulle have 120 kr. for de 6 måneder. I 1914 ansattes *Johanne Mortensen*, Bøgvad, for sommerhalvåret.

Lærer Barsøe blev i 1906 kaldet til lærer i Bredstrup ved Fredericia, og efter ham ansattes den 29-årige *Christian Buhl*, der var født i Ordrup 1877 og dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1901. Han blev i embedet ved Egtved Skov skole til 1. februar 1914. Nu var der 14 ansøgere til embedet, og blandt dem valgtes den hidtidige anden-

lærer i Vemb *Svend Gunnar Pedersen*. Også han afholdt aftenskole, og derfor modtog han et gratiale på 15 kr. Da Egtved Håndværkerforening startede en aftenskole i dansk og regning hos tømremester M. Sørensen, overtog lærer Svend Gunner Pedersen denne undervisning. Ved genforeningen 1920 søgte han til Sønderjylland.

Hans efterfølger blev *Jens Christian Mikkelsen*, født i Højrup i Herslev sogn 1888 og dimitteret fra Haslev Seminarium 1918. Han kom til Egtved Skov som vikar 1920 og blev fast ansat året efter. Både han og hans hustru fik stor indflydelse, ikke alene på skolebørnene, men på hele distriktet. De samlede beboere til fester på skolen, f. eks. juletræsfester, og de skal have haft et meget smukt forhold til dem. D. 18. juli 1954 bevilgedes Jens Christian Mikkelsen afsked med udgangen af september.

1955 ansattes *Helge V. Sørensen* fra Idomlund som enelærer ved Egtved Skov skole, men i 1961 blev denne skole nedlagt.

Tågelund skole

Lærer Jürgensen i Tågelund blev i 1881 forflyttet til Roskilde landskole, hvor han virkede indtil sin død i 1895. Til hans efterfølger i Tågelund udnævntes i 1882 *Kristen Nielsen*, født i Gadbjerg 1846 og dimitteret fra Jelling 1866. Lærer Jürgensen var blevet i Tågelund i 20 år, og lærer Nielsen blev der næsten lige så længe. Han huskedes som en stor, kraftig mand med fuldskæg. Han gik næsten altid med en lang pibe i munden, og af og til skulle han ind i stuerne for at stoppe piben og få sig en kaffepunch. Han var åbenbart både en stor pædagog og en mand med lune, men han drak nok lidt for mange kaffepunche sammen med bønderne, når de kom forbi skolen på vej ned til Nybjerg mølle. Lærer Nielsen købte hus i Egtved i 1901, men døde samme år.

Ved denne tid synes der at have været en slags privatskole i distriktet. Folketællingslisten fra 1901 oplyser nemlig, at der på matr. nr. 5 a, der tilhørte Poul Brodersen, levede folk, der tilhørte det katolsk-apostolske samfund, specielt nævnes en lærerinde *Claudis Bang*.

Nu ansattes *Mads Ulrik Vilhelm Andersen* som enelærer i Tågelund. Han var født i 1872 i Frenderup ved Fakse og dimitteret 1897 fra Vesterbros Seminarium. Skønt han var bondesøn, var han ikke landmand, og i 1906 blev skoleloddens hovedparcel solgt til Hans Christian Hansen, Nordbæk, for 200 kr.

I 1909 var sognerådet i Tågelund for at se på forholdene. Man for-

handlede om at bygge en ny skole med eller uden gymnastiksal, men nøjedes i denne omgang med at istandsætte lærerens lejlighed og lægge nyt tag, hvor det var nødvendigt. Først 10 år efter fik distriktet en ny skole. Den rødkalkede stråttækte længe, der siden 1820 havde tjent som skole, fandt anvendelse som udhus og toiletter. I den ene ende af den blev der senere indrettet andelsfryseri. Den er først nedrevet i foråret 1974.

Lærer Andersen var i besiddelse af en langt større arbejdskraft, end den lille skole i Tågelund kunne forbruge, og sognet udnyttede den på forskellig måde. Han blev medlem af det første menighedsråd, der begyndte sit arbejde i 1904, formand for værgerådet, der blev oprettet i 1905, kasserer i sygekassen, sparekasserevisor, kommunerevisor og formand i Egtved Brugsforening.

Før lærer Andersen var kommet til Tågelund, havde 37 af distriktets beboere søgt om at få ansat en vikarlærerinde, men ønsket blev ikke imødekommet, og lærer Andersen fortsatte som enelærer, til han d. 1. marts 1936 blev afløst af lærer *Ingemann Petersen*. Denne var 31 år og dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1926.

I 1947 begyndte *Tågelund* igen at røre på sig. Da var der 33 elever i første klasse, idet de 4 yngste årgange undervistes sammen, og 56 af distriktets beboere ansøgte nu igen sognerådet om at ansætte en lærerinde. Lærer Ingemann Petersen tilbød da at undervise første klasse i 2 hold, hvis skolekredsen ønskede det. Beboerne takkede lærer Ingemann Petersen og udtrykte anerkendelse af hans arbejde, men mente, at han snarere burde aflastes. Sognerådet var villigt til at ansætte en lærerinde, så snart forholdene tillod det. Man ville desuden vente og se, hvor mange elever der ville være ved næste skoleårs begyndelse.

Dette skoleår var lærer Ingemann Petersen på årskursus på Danmarks Lærerhøjskole, og *Holger Parbo* var hans vikar imens. Men håndgerningsundervisningen, som fru Ingemann Petersen havde væretaget, kunne han ikke påtage sig(!), hvorfor der oprettedes en faglærerindestilling i dette fag. Fru *Dagmar Andersen* fra Vork blev ansat på følgende betingelser: 10 kr. månedlig pr. ugentlig time + 40 pct., desuden i befordringsgodtgørelse 15 øre pr. km, med egen cykel. Det var en tur på 22 km hver gang, så man forstår godt, at fru Andersen trak sig tilbage 1. april 1948, da der blev mulighed for, at en nærmereboende kvinde kunne overtage arbejdet. Det blev fru

Dagmar Petersen, kaldet Vestergaard, fra Spjarup. Hun boede kun 1½ km fra skolen.

Lærer Ingemann Petersen vendte tilbage fra sit årskursus, men forlod Tågelund d. 1. januar 1951 for at blive skoleleder i Askov. Foruden sin lærergerning havde han ydet en stor indsats som formand for Biblioteket, der i 1947 var gået over til selvstændig drift.

Embedet besørgedes af forskellige vikarer indtil foråret 1952. Da viste der sig en chance for at få et lærerægtepar fra Gesten Central-skole, *Vibeke og Villy Andersen*. Skolenævnets formand, Poulin Hansen, gik til sognerådet og fik udvirket, at de begge blev ansat. Endelig havde Tågelund skole fået sin lærerinde! Villy Andersen var ansat som enelærer pr. 1. marts 1952, men da Vibeke Andersen ansattes en måned senere, ændredes han titel til førstelærer.

Vork skole

Efter skoleplanen af 1829 skulle Vork have sin egen lærer. Folketællingslisten fra 1834 nævner en skolelærer *Christian Sørensen* i Vork, som var 29 år og gift. Ifølge skoleregnskabet for 1840 blev der d. 6. maj betalt for lærer Sørensens begravelse.

Efter ham ansattes *Jens Jensen Kring*, født i Ankjær i Gauerlund sogn 1817 og dimitteret fra Lyngby Seminarium 1837. Før han ansattes i 1840, må Jens Pedersen Barsøe have været i Vork en kortere tid, da hans ældste barn er født i Vork skole 1840.

Lærer Kring havde i modsætning til sognets andre lærere fået undervisning i gymnastik, men på grund af et legemligt handicap, en såkaldt klumpfod, kun teoretisk. Derfor tillod skolekommissionen Vork-Refsgård at leje en lærer Elbæk, som de havde kontrakt med. Han var konstitueret af præsten.

I 1846 noterede provst Thune, at undervisningen i Vork skole i enhver henseende var gået frem, men at bygningen var temmelig elendig. Sogneforstanderskabet havde planer om at bygge en ny skole og nøjedes derfor med at reparere taget på den gamle. Det nye skolehus, som skulle opføres i foråret 1847, skulle være på 12 fag og 12 alen dybt. Tillige skulle der bygges et tørvehus.

Den gamle skole blev taget i brug til fattighus. Hvor den har ligget, kan ikke oplyses; kun ved man, at den lå i selve Vork by. Den nye skole blev placeret syd for byen, og her kom lærer Kring til at virke i næsten 20 år. Efter provstevisitatsen i 1857 oplystes det, at der var 43 børn i øverste klasse og 37 i nederste.

I 1865 søgte lærer Kring tilbage til sit fødesogn, hvor han blev beskikket til kirkesanger og skolelærer. Da han fyldte 70, fik han Dannebrogsmændenes hæderstegn. Først tre år senere opgav han embedet og døde i 1907 i Fredericia, 90 år gammel.

Da han havde forladt Vork, vikarierede hans søn, der også hed *Jens Jensen Kring*, i 8 måneder. Han var netop dimitteret fra seminariet i Jelling, søgte embedet i Vork, men fik det ikke.

Det gjorde derimod *Andreas Christian Bramming*, født i Alminde 1841 og dimitteret fra Skårup Seminarium 1863. På grund af lærer Brammings sygdom var der ingen skolegang i Vork i februar 1873. D. 3. marts samme år søgte man om tilladelse til at antage en hjælpe-lærer, så længe lærer Brammings sygdom varede. Han døde i 1874, og hjælpelæreren blev ansat som enelærer i Bølling, hvorimod *Peder Kristensen Haurballe* blev enelærer i Vork.

Han var født 1846 og dimitteret fra Jelling Seminarium 1867. Han blev kun 4 år i Vork, selv om han synes at være kommet godt ud af det med sognerådet. Ganske vist frabad han sig æren, da rådet udnævnte ham til ligsynsmand! Men da han gjorde noget så uhørt som at anskaffe 6 regnebøger til skolen uden først at spørge, fik han dem efterbevilget, og da han bad om at få et panel sat op i sin storstue, fik han også det, selv om det var en dyr historie – 12 kr.! Men han gjorde også gavn for føden. I februar 1878 blev han udnævnt til revisor af kommunens regnskab, men samme år blev han forflyttet til Håstrup skole i Smidstrup sogn, hvor han virkede til 1913. Han døde i Taulov 1929.

I 1876–1877 var elevtallet i øverste klasse 52 og i nederste 32, d.v.s. at der i skolestuen var godt 67 kubikfod til hver elev; men da loven krævede 90 kubikfod til hver, blev den nødvendige udvidelse foretaget i 1877.

Efter disse urolige år fik Vork skole en lærer, der blev på stedet i 25 år. Han hed *Anders Knudsen*, var født i Rønninge på Fyn 1846 og dimitteret fra Skårup Seminarium 1868. Han var en meget dygtig og afholdt lærer, som sognerådet åbenbart har haft tillid til, for han var den første lærer i sognet, der selv måtte købe læsebøger til sin skole, og d. 3. maj 1884 bortliciterede sognerådet forarbejdelsen af 2 balancérbrætter og 4 springstøtter til Vork skole uden først at være blevet påmindet af højere autoriteter!

En af hans elever, *Mette Jenny Sørensen*, født 1884, fortæller, at der om vinteren ikke blev fyret op i skolestuen, før børnene ankom.

»Så var der koldt, hvorfor vi havde strikket skulder- eller korsklæde på mod kulden. Men vi mindedes lærer Knudsen med taknemmelighed. Hos ham havde vi det godt.« En 2 år yngre elev, Sofus Madsen, mindes sin første skoledag. Det var skik, at læreren fik en lille påskønnelse, både når man begyndte i skolen, og når man forlod den. Madsens havde ikke mange penge, men de havde lige slagtet, og moderen, der fulgte sin lille Sofus til skole, medbragte en kalvefjerding. Lærer Knudsen havde det småt nok med mange børn og en tjenestepige, så de kunne godt bruge noget spiseligt.

Laurids Danielsen, der havde afsluttet sin skolegang, 14 år før lærer Knudsen kom til Vork, fik i ham sin mest fortrolige ven og fremhævede hans store evne til at tale med syge mennesker.

Sognerådet værdsatte lærer Knudsen i den grad, at det i 1896 søgte ministeriets tilladelse til at give ham et personligt tillæg. Der bevilgedes ham 10 tdr. byg årlig, betalt efter kapitelstaksten. Ministeriets betingelse, at tillægget ikke måtte medregnes ved beregningen af lærer Knudsens pension, fik ingen praktisk betydning, da han efter et par ugers sygdom døde d. 1. februar 1902.

Blandt 36 ansøgere til embedet foretrak man nu *Bertel Thomsen*, men han viste sig at være fordringsfuld! I 1903 androg han om at få 20 eksemplarer af »Myrebogen«, 4. bd. à 1,35 kr., men fik nej. En sådan luksus kunne sognerådet ikke gå med til. Det er ikke underligt, at lærer Thomsen foretrak at forlade et så sparsommeligt sogn for at blive friskolelærer (1903).

Så var embedet atter ledigt. Denne gang var der 21 ansøgere, og blandt dem valgte man *Anders Nielsen Laigaard*, født i Heilskov ved Ørslev kloster 1876 og dimitteret fra Jelling Seminarium 1900. Han ansattes i 1904 og kom til at opleve nye tider i Vork. I 1905 foreslog skolekommissionen nemlig, at der skulle opføres en ny skolebygning »på en mere passende og heldig plads« og tillige således, at der kunne blive plads til en forskole, muligvis også til en gymnastiksal. Dette måtte gennemdrøftes, og nu begyndte beboerne at røre på sig. De 30 beboere på Vork Østermark skrev til sognerådet og bad om en pøgeskole, da de havde 26 børn i alderen 5–10 år og 32 i alderen 1–5. Men sognerådet afviste andragendet med den begrundelse, at der ikke var for mange børn i hovedskolen. Der var 58 i alt, 36 i øverste klasse, 22 i nederste. Men beboerne på Østermarken gav ikke op. De skrev direkte til skoledirektionen, som sendte skrivelsen til sognerådet til erklæring.

I februar 1906 holdtes der flere møder, hvor de forskellige muligheder for skolebyggeri indgående drøftedes.

På det tidspunkt havde man allerede søgt skoledirektionen om lov til at bygge en ny skole i stedet for den gamle fra 1846 og om lov til at sælge dens jordlod undtagen 5 skp., der skulle bruges til at bygge den nye skole på med en gymnastikplads og have til læreren. Det fik man lov til på betingelse af, at den afkortning i lærerens løn, der skyldtes jorden og den fourage, beboerne havde haft pligt til at leve, faldt bort. Man fik lov til at anvende salgssummen til den nye skoles opførelse. Samtidig bortsolgte det meste af Tågelund skoles jordlod. Også de penge, dette salg indbragte, blev anvendt til den nye skole i Vork. Arbejdet med denne blev overdraget bygmester Mazanti Pedersen, Harte. Den 6. juni 1906 blev den gamle skole med tilhørende jordlod solgt til Hans Husballe, forpagter af Eriksholms mølle. Han byggede sig en vindmølle i Vork, lige ved siden af den gamle skole, hvor resterne af den endnu ses ved siden af det hvidkalkede hus ikke langt fra den nye skole.

Lærer Laigaard overkom meget foruden sit skolearbejde. Han var bl. a. medlem af bestyrelsen for Vork og Omegns Brugsforening i nogle år og fra 1905 dens regnskabsfører. Fra 1906 var han revisor for den stedlige foderstofforening, og da den nye skole som den første i sognet havde fået en gymnastiksal, blev lærer Laigaard leder af Vork Gymnastikforening.

Da der blev bygget et elektricitetsværk i Egtved, var han ikke længe om at søge om at få indlagt elektrisk lys i den nye skole (1913). Han tilbød selv at betale lysekronerne og yde 50 kr. til den øvrige installation. Sognerådet bevilgede yderligere 80 kr., men så skulle læreren selv betale eventuelle reparationer. Efter 14 år i Vork blev lærer Laigaard i 1918 kaldet til førstelærer i True ved Brabrand.

Hans efterfølger blev *Søren Andersen*, født i Grarup i Haderslev amt 1891 og dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1914. Han hørte til den gruppe sønderjyder, der kaldtes hjemløse, og undgik derfor at blive tysk soldat. 1918 blev han den foretrukne blandt 51 ansøgere til enelærerembedet i Vork. Kort efter sin ankomst dertil giftede han sig med *Dagmar Søgaard*, som efter opfordring fra skolepigerne mødre påtog sig at undervise deres døtre i håndgerning. Da øverste klasse kun gik i skole mandag, onsdag og fredag og nederste tirsdag, torsdag og lørdag kl. 8–12, kunne tirsdag eftermiddag bruges til dette nyttige fag. En enkelt sæson måtte hun også cykle til Tågelund og

undervise pigerne dér. Lærer Andersen blev indvalgt i menighedsrådet, og 1940–1956 var han kirkeværge. Han blev i embedet i Vork intil 1956, altså i 38 år, og ved hans afskedsfest i forsamlingshuset gav beboerne i Vork udtryk for deres store taknemmelighed over for det afholdte lærerpar.

Ifølge folkeskoleloven af 1937 skulle alle skoler have gymnastiksal med omklædningsrum og bad, og i hver kommune skulle der være en sportsplads. Ville kommunen indrette sportsplads ved de enkelte skoler, kunne der gives statstilskud dertil, og i 1945 godkendte skole-direktionen købet af en grund til sportsplads lige nord for Vork skole.

Det egentlige skolebyggeri kom derimod ikke i gang. Da lærer Andersen i maj 1946 søgte om at få indlagt vand i skolen med elektrisk pumpeværk og centrifugalpumpe, blev det bevilget og afvistes altså ikke under henvisning til snarlige ændringer.

Lærer Andersens efterfølger blev *Henning Skovby Jepsen*, som ansattes i 1957. Han er født i 1920 og dimitteret fra Jelling 1944.

Efter Dagmar Søgaard Andersen, der holdt op i 1954, har Vork skole haft tre lærerinder, *Edith Jensen* (dimitteret fra Silkeborg), 1954–1962, *Marie Lauesen*, 1962–1976, og *Karen Berthold*, 1976–1979. De to sidste lærerinder er dimitteret fra Jelling.

Da lærer Skovby Jepsen blev ansat, havde Vork skole 7 årgange, men børnetallet i byen dalede, så at der i 1979 kun var 4 årgange med i alt 14 elever. Lige før redaktionens slutning indløb der meddelelse om, at Vork skole ville blive nedlagt d. 1. juli 1979.

Egtved skole i 1800- og 1900-tallet

De små skoler tjente ikke blot til i nogen grad at opfylde anordningens krav om, at intet barn måtte have længere til skole end en kvart mil, men de bevirkede også, at børnetallet i hovedskolen i Egtved længe kunne holdes så langt nede, at eleverne kunne rummes i den gamle rytterskole fra Frederik IV's tid (1721). I årenes løb blev denne skole behørigt vedligeholdt. Der foreligger flere beretninger om reparationer, ikke mindst af tegltaget, der ofte var utæt, og som i 1825 blev erstattet af et stråtag. Et rum i skolens østgavl, der oprindeligt var beregnet til stald for læreren, blev på et ret tidligt tidspunkt inddraget i skolestuen, og en ny stald blev bygget. Pastor Købke

(1799–1818) fortæller, at skolelodden, der var på 6 tdr. ld. og uma-trikuleret, lå 300 alen nordøst for skolen, og at der i hans tid var 135 børn i skolen.

Lærer *Asmus Hansen* (1818–1845) (se p. 391) kunne ikke klare sig med den avlsbygning, der hørte til skolen, men opførte på egen bekostning en lade, der blev forsikret for 80 rigsbankdaler rede sølv. I 1826 foreslog han sognet at købe den. D. 17. oktober vedtog skolekommissionen at lade sognet leje den for 4 rigsbankdaler og 2 mark sølv årlig. Asmus Hansen foreslog også sognet at erstatte ham de materialer han havde brugt til indretning af et værelse i skolebygningens østre ende. Denne ansøgning ses ikke at være imødekommet. Man forstår, at et sovekammer på 2 × 3 meter kunne være lille nok til en gift mand, så selv om parrets eneste barn kun var 4 år i 1826, kunne der være brug for en udvidelse af lærernes lejlighed. Datteren, Anne Kristine, kom til at sætte sig et varigt spor i Danmarks historie, idet hun i 1861 blev mor til den senere billedhugger Niels Hansen Jacobsen. Til minde om sin moder skal han have foræret Egtved skole fire store farvelitografier (Luther, Tordenskjold, Thorvaldsen og H. C. Andersen).

Da der holdtes folketælling i 1845, var det Asmus Hansen, der forestod den for Egtved skoledistrikts vedkommende. Han var enke-mand, men kun 59 år gammel, da han underskrev listen d. 6. fe-bruar. Men kort efter døde han. De sidste 11–12 år havde han været fri for at betale pension til sin forgænger, Hans Pedersen Snitkier (se p. 384, 391).

Asmus Hansen efterfulgtes i 1845 af *Magnus Johnsen Thorberg*, født på Island 1773 og dimitteret fra Borris Seminarium 1820. Alle-rede 1847 flyttede han til Smidstrup, hvor han fungerede indtil 1863.

Som lærer og kirkesanger i Egtved ansattes d. 25. maj 1847 *Frede-rik Christian Dahm*, født i Starup sogn ved Haderslev og dimitteret fra Skårup Seminarium 1832. Han skal have været en stor spasma-ger og selskabsmand, men den visiterende provst og biskop synes ikke at have været synderlig imponeret af hans faglige kvalifikatio-ner.

Skolelodden dyrkede lærer Dahm ikke selv. Den var i 1870 blevet bortforpagtet til tømrer og murer Hans Peder Pedersen, der boede på skolen med hustru og to småbørn. Formodentlig har hans hustru også ført hus for lærer Dahm, der hele livet var ugift. Forpagteren,

som i 1870 betalte 4 mk. 8 sk. i skat af »formue og lejlighed«, er ikke nævnt på skattelisten for 1871, der er udarbejdet d. 28. december 1870. Da må han have været borte. Det kan have hængt sammen med, at lærer Dahm i november havde ansøgt om afsked med pension på grund af svagelighed. Det var ham, der samme år havde udarbejdet folketællingslisten for Egtved bys vedkommende, så helt aflægs kan han ikke have været; men han klagede bl. a. over, at hans syn var svækket. Sognerådet og sognepræsten anbefalede hans ansøgning, men amtsskolerådet fandt, at han var for ung, så pensionen ville blive for dyr. Følgen var, at ministeriet sagde nej d. 7. januar 1871, men samtidig anmodedes skolekommissionen om at tilkendegive Dahm, at han om fornødent måtte ansætte en hjælpelærer. Det søgte han så om, og samtidig bad han om dertil at erholde bidrag af skolefonden. Tilladelsen blev givet, men hjælpelæreren skulle ansættes »på eget an- og tilsvaret«.

Det blev *Søren Madsen*, født 1839 i Jylland. Han havde taget eksamen i København som privatist i 1866. Han flyttede nu ind i den gamle rytterskole, og Dahm slog sig ned i et hus, han ejede sydpå i byen.

Nu var tiden inde til at kræve *gymnastikundervisningen* genoptaget. D. 13. juli 1871 behandlede sognerådet en skrivelse fra skolekommissionen om, at der skulle anskaffes gymnastikapparater til Egtved skole, nu da der var ansat en hjælpelærer. Man vedtog at svare, at da kirkesanger Dahm af ministeriet var fritaget for gymnastik, troede sognerådet ikke at kunne pålægge den nye hjælpelærer anden pligt, end der pålå den i embedet ansatte, og følgelig behøvedes ingen apparater. Men i sognerådsmødet d. 9. august forelå en befaling fra skoledirektionen om, at nu skulle det være. Sognerådet måtte bøje sig og pålagde skolepatronen at drage omsorg derfor.

Tilsyneladende er Søren Madsen faldet godt til i Egtved. Straks det første år måtte han påtage sig ekstraarbejde to dage om ugen i Bølling. Da embedet dér blev ledigt i 1873, søgte han det, men blev indstillet som nr. 3 og fik det ikke.

Det ser ud til, at han har været en initiativrig mand, for det må være ham, Søren P. Sørensen har tænkt på, da han ca. 1920 skrev, at ca. 50 år før drev den daværende lærer et fremmeligt landbrug. »De første rodfrugter, jeg har set, var på skolelodden, det var turnips«. Det har sikkert passet Søren Madsen godt at kunne begynde sin virksomhed som landbruger med et nyt ladehus. Det gamle var d. 3.

april 1871 blevet solgt til nedbrydning for 37 rdl.; det skulle være bortskaffet inden d. 15. maj. Grundstenene blev ikke solgt, de kunne bruges igen, da der straks efter blev bygget et nyt ladehus, 9 fag langt og med hele 5 vinduer.

I 1873 søgte Søren Madsen om et lån på 100 rdl. til mergling af skolelodden. Det blev ham nægtet, skønt sådanne lån udtrykkelig var nævnt i en bekendtgørelse af 20. april 1866. Det var også lærer Madsen, der i 1877 søgte om at få halvandet dusin af Morten Eskesens sangbog og fik sit ønske opfyldt. Selv om det må kaldes beskedent i betragtning af, at der var 93 børn i skolen, vidner det om en meget velvillig indstilling fra sognerådets side.

I februar 1872 ansøgte sognerådsformanden om at måtte antage lærer Dahm som medhjælper for resten af året. Han ville selv betale ham, og amtsrådet svarede, at i så fald behøvede han ikke at spørge. Så blev Dahm ansat til at føre sognerådsprotokollen, men medlemmerne protesterede, fordi han hverken var medlem af sognerådet eller med amtsrådets samtykke var ansat som lønnet medhjælper for formanden. Et flertal i sognerådet fandt, at sagen var i orden, men amtsrådet gav mindretallet ret. Dahms håndskrift forsvandt dermed fra protokollen, men kommunen kunne stadig finde anvendelse for hans arbejdskraft. I 1877 blev han udpeget til stævningsmand for Egtved søndre distrikt.

I 1878 søgte lærer Dahm om indfrielse af renterne af 35 rdl. 3 mk. 11 sk., som sognerådet havde fået udbetalt af vejvæsenet i erstatning for et stykke af lærerembedets jord, da den nye Vejle-Ribe landevej blev ført gennem Egtved by i 1870. Pengene var d. 24. juni 1870 blevet indsat i sparekassen i Kolding »til indtægt for skolelærerembedet«. Men Dahm fik det besynderlige svar, at sognerådet ikke ville udbetale de pågældende renter, fordi de ikke var affordret hvert år; nu var de indgået i kommunekassen. Det drejede sig om 1 rdl. 40 sk. om året, og Dahm klagede til skoledirektionen, som pålagde sognerådet at udbetale ham hans renter. 69 år gammel blev han d. 12. januar 1880 udpeget til suppleant i folketællingskommissionen. D. 1. november 1880 begærede han sig fritaget for at være stævningsmand, og året efter opgav han sin stilling. Han døde i Kolding 1885.

Som enelærer i Egtved efter lærer Dahm ansattes i 1881 *Søren Hovgaard*, født i Sdr. Stenderup 1857 og dimitteret fra Skårup Seminarium 1878. Da han kom til Egtved, havde han endnu ikke aftjent sin værnepligt. Som vikar under hans indkaldelse fungerede *Søren*

Frederiksen, født 1853 og dimitteret fra Gedved Seminarium 1880. Han var senere i mange år forstander for Støvring Højskole. 1910–1913 sad han i folketinget, valgt af Venstre.

Søren P. Sørensens skoleminder

Hos Søren Hovgaard gik Søren P. Sørensen i skole. Han fortæller om, at læreren til jul, når der blev slagtet, fik en kurv slagtemad fra de fleste hjem, der havde skolesøgende børn. På skolelodden kunne der holdes et par køer. Til avlsbruget hørte et udhus, der lå ved den vestlige ende af skolebygningen. Her stod tillige byens brandsprøjte, og skolebørnene morede sig dejligt, når der engang imellem var sprøjteprøve. Vandet fik man fra den nu opfyldte dam. En anden forlystelse var det at købe en 2-øres bolle hos »Vej-Maren«, der mødte op med sine kagekurve. Foran døren til den gamle rytterskole lå en meget smuk trappesten med udhugget tovsnoning langs kanten og en smuk korsstav på pladen, næsten nedslidt af de mange træskospark. Da skolen blev bygget om, blev den lagt ud i haven, hvor den blev brugt til siddeplads. Den står nu i kirkens våbenhus (se p. 295). Skolestuen var et lavloftet rum, der strakte sig gennem hele husets bredde, den havde indgang tilfælles med lærerens lejlighed. Den var blåkalket og havde to vinduer i hver af ydervæggene.

Søren P. Sørensen beretter endvidere: »Bænkene var til 5–6 mand, de var uden rygstød og fastgjort til bordene, og de var overbroderede med navne og årstal. Under bordet var der en hylde til vores tavler, bøger og mellemstoffer. Nogle af børnene havde en halmkurv til deres mad. Ved en af væggene stod en pult med lærerens stol, vore huer og halstørklæder lagde vi i vinduerne, det tog jo en del af lyset. Vi havde gode landkort, som vi selv havde skillingen sammen til, to verdenskort, et Europakort, et Danmarkskort og et Palæstinakort samt en globus. Vi begyndte dagen med morgensang, hvortil læreren, som var meget sang- og musikbegavet, spillede på violin eller orgel. Derpå fremsagde læreren eller en dertil udpeget elev trosbenedelsen og fadervor, og så tog vi fat på fagene. Der lagdes megen vægt på religionsfagene, Tangs bibelshistorie og Balslevs lærebog samt en ugentlig salme. Alt dette skulle vi lære udenad. Vi havde også megen Danmarkshistorie, især om Sønderjylland, for læreren var sønderjyde. Dagen sluttede med fadervor og et lille vers, f. eks. »Klokken slår«. Mest spændende var eksamensdagen og dagen efter, når vi fik karaktererne at vide med påfølgende op- og nedrykning. Jeg opleve-

de et juletræ i begyndelsen af min skoletid, det var vistnok det første i skolens historie.«

Biskop Gøtzsche, der kom på visitats i 1895, var yderst tilfreds med børnenes kristendomskundskab. Hvem der derimod ikke var tilfreds var gymnastikinspektøren. Han skrev i december 1894, at da der fandtes klavreapparat ved Egtved skole og formentlig også ved de andre, burde man fremtidig følge planerne for den fuldstændige undervisning, selv om nogle af de dertil hørende redskaber manglede.

Som formand for skolekommissionen svarede pastor Brummer, at lærerne ved Tågelund, Egtved Skov og Bølling skoler var ældre og svagelige mænd og helt uskikkede til den slags undervisning. At der i Egtved og Bølling by fandtes forsamlingshuse, hvor skytterne drev gymnastik med uddannede delingsførere. At lærerne betalte dem for at gøre gymnastik med skolebørnene fra Egtved, Egtved Skov og Bølling, tildels også fra de andre skoler. Og at sognerådet var stemt for denne udvej.

Lærer Hovgaard var på det tidspunkt godt 37 år. Han måtte nu ændre sin titel fra enelærer til førstelærer, da der som omtalt i 1894 blev oprettet en stilling som pogeskolelærerinde i Egtved. Ligesom kollegerne ved de andre skoler drev lærer Hovgaard frivillig aften-skoleundervisning om vinteren med de unge, så sognerådet måtte rykke ud med 12 kr. til dækning af udgifterne til lys og varme. På hans initiativ anskaffede sognerådet et eksemplar af Danmarks Riges Historie til lærerne. Den var begyndt at udkomme i 1897. Han var en impulsiv mand. Det lykkedes ham efterhånden at komme i konflikt med så mange af forældrene, så skolekommissionen mente, at han trods gode evner og flid ikke længere kunne virke til velsignelse, i alt fald ikke her, og foreslog ham at tage sin afsked, og det gjorde han pr. 15. september 1898. Han flyttede til Aalborg, hvor han ernærede sig som bogholder ved Dansk Frøkontor.

D. 30. september 1898 indstilledes *Poul Johan Poulsen* som hans efterfølger som førstelærer i Egtved. Han kom til at beklæde embedet fra 1899 til 1907.

Skolelodden sælges

De tider var forbi, da man regnede med, at læreren drev landbrug. I 1895 ansøgte de alle om at få deres kornløn udbetalt i penge efter

kapitelstaksten. I 1897 blev den jordlod, der hørte til Egtved skoleholderkald, bortforpagtet til Andreas Petersen for 7 år, mod en årlig afgift på 275 kr., og i 1900 søgte sognerådet om amtets tilladelse til at sælge skolelodden. Tilladelsen blev givet, og d. 2. april 1901 købte Vilhelm Johansen på Ørviggaard den for 3.000 kr. I aflønningssum fik læreren 180 kr. årlig.

Signe Pedersens skoleminder

Om Egtved skole i halvfemserne fortæller en gammel elev, Signe Pedersen: »På Hjelmdrupvej lå verdens mest elskede hus, min skole. Først når vi drejede til højre ad Vejlevej, lå der et mindre, nyt hus. Her boede skrædder Jochum Andersen, og til deres hus stødte skolens legeplads, der også var en del af vejen østpå. Her lå et stort gammelt dige ved vejens og legepladsens sydside. Diget var en hel jordvold, og på dette brede dige stod der store gamle træer, gode for drengene at klatre i, skønt det var forbudt, og gode at gemme sig bagved, når nogen var efter én, når vi legede put. Om den skole og den legeplads kunne der skrives en historie, men det bliver ikke gjort, for jeg gemmer minderne dybt i mit bryst, tager dem kun frem i stille timer, og når jeg trænger til noget at glæde mig ved. Jeg behøver ikke noget billede af skolen, for dens ydre og indre står uudsletteligt prentet i mit bryst.

Skolen var en lang bygning med forsiden mod syd ind til legepladsen. Der var taget et stykke fra i den østlige ende, såvidt som lærerens lejlighed nåede. Der var to indgange fra forsiden med temmelig høje trappetrin op til de to døre. Indgangen længst oppe lå lige ved haven ved dennes indgangslåge. Her gik læreren og hans familie ind til deres private bolig, og lærerinden gik ind til sin lille lejlighed i husets østgavl. Den anden trappe var længere mod vest, og mellem de to trapper med yderdørene var der et trefags vindue. Her var lærerens kontor, men ligeud, så bred som dør og trappe, gik en gang lige gennem huset med vindue i den mur, der gik ud til gården. Længst borte gik der en dør til venstre ind til forskolens lokaler, en lang stue med vindue mod vest og mod nord. Her stod katederet ved venstre side, og så stod der to rækker skoleborde nedover med en gang imellem. Her var mit første møde med bogens verden. Min første læreplads hos fremmede blev mig så kær, at det godt kan gøre én lidt forstemt, at man ikke er færdig med at lære endnu. Den store skole lå også til venstre for indgangsdøren. Her var bordopstillingen anderle-

Fot. Emil Traberg.

Egtved Skole.

des, og katederet stod her ved nordvæggen ind mod forskolen. Der var flere store vinduer mod syd og vest, og det var et mere lyst og venligt rum med en stor kakkelovn i rummets nordøstlige hjørne. Der var sjældent ret varmt, men vi mange børn kunne nok varme rummet op, og jeg ved aldrig af, at jeg frøs i skolestuen. Jeg drog glad afsted hjemmefra om morgenen, og når timerne i skolestuen var forbi, var det med sorg, at jeg gik hjem«.

Forsømmelser

Når man ser bort fra de nedskrevne erindringer, er det meget lidt, de bevarede kilder fortæller angående skolens hovedpersoner, børnene. Kun deres antal er hyppigt oplyst. Engang imellem anskaffes der lidt til dem. I 1869 blev der købt blæk til fattige børn i Egtved skole for 2 mk. Samme år fik et fattigt barn i Tågelund skole en salmebog til 5 mk. Året efter skaffedes der en salmebog til et fattigt barn i Vork, og i 1872 er der købt en vandøse til børn i Bølling skole. Den kostede 5 mk.

Kun på ét punkt er man ganske godt underrettet, nemlig med hensyn til børnenes forsømmelser. Anordning af 1814 pålagde i § 17 præsten den første søndag efter den halvårige skoleeksamen fra prædikestolen at indskærpe forældre, værger og husbønder at holde deres børn og tyende til stadig skolegang og på passende måde forestille menigheden nytten og nødvendigheden af denne foranstaltning. De forældre og værger og husbønder, som holdt børnene hjemme uden gyldig grund, skulle betale bøde, første gang 3 rigsbankskilling om dagen, i gentagelsestilfælde stigende til 6, 12 og 24 skilling. De, der ikke kunne betale, skulle straffes første og anden gang med fængsel på vand og brød, derefter med tvangsarbejde.

Det var skolekommissionens sag at diktere mulkter for forsømmelser, indtil dens hverv i 1841 overgik til sogneforstanderskabet. Ved lov af 6. juli 1867 om landkommunernes styrelse m. v., da sogneforstanderskabet blev til sogneråd, genoprettedes skolekommissionen, bestående af sognepræsten som formand og 2 af sognerådet for 3 år valgte mænd, af hvilke mindst én blandt dets egne medlemmer. Det var sognerådet og ikke skolekommissionen, der fik ansvaret for den bestående skoletvang og følgelig pligt til at diktere mulkter for udeblivelse, men denne pligt måtte gang på gang indskærpes sognerådet. Når det ikke hjalp, fik skoledirektionen gentagne påmindelser fra ministeriet, f. eks. denne af 10. oktober 1860: »Særlig henledes direk-

tionens opmærksomhed på Egtved-Ødsted pastorat.« I Egtved skole var 16 skoleholdsdage faldet bort, fordi læreren skulle gøre tjeneste ved altergang om hverdagen.

De anordningsmæssige tvangsmidler mod forsømmelser uden lovlig grund skulle anvendes. Efter årets udgang blev det gjort op, at der i 1860 havde været holdt skole i Egtved i 216 dage. De 83 børn havde tilsammen modtaget undervisning i 5.227 dage, de ulovligt forsømte var 1492, de lovligt forsømte 669 på grund af sygdom og 1128 af andre årsager; men nu skulle det altså være alvor. I november og december dikteredes der mulkter for tilsammen 2 rdl. 6 mk. 3 sk. for i alt 104 forsømte dage i Egtved, Vork og Bølling skoler. I Tågelund havde man på det tidspunkt ingen lærer.

Listerne blev sendt til amtet, og når dette havde approberet dem, gik de, om fornødent, til udpantning. Direktoratet var åbenbart ikke tilfreds med, at der ikke var kommet nogen lister for månederne januar-april og indskærpede d. 5. november 1862 på ministeriets opfordring, at de i lovgivningen foreskrevne tvangsmidler skulle anvendes. Der blev ligefrem truet med anordningens § 40, der foreskrev mulkt på indtil 10 rdbl. sølvværdi for den skolekommission, der forsætligt tilsidesatte sine pligter, og i gentagelsestilfælde det dobbelte.

I 1862 viste regnskabet en samlet indtægt af mulkter for alle 4 skoler på 7 rdl. 4 mk. 5 sk., svarende til forsømmelser i 247 dage, i 1863 10 rdl. 2 mk. 10 sk., svarende til 334 dages forsømmelser. Regnskabet for 1864 omtaler overhovedet ingen mulkter. Man havde andet at tænke på i krigsåret. Men i 1865 er der betalt 30 rdl. 3 mk. 2 sk. i skolemulkter.

Krav om udvidelse af undervisningen

Den nye skole i Egtved var ikke blevet 20 år gammel, før beboerne begyndte at kræve *en udvidelse*. Børnetallet steg. D. 5. maj 1906 vedtog sognerådet at anskaffe 2 borde til skolen, »som er i stand til at afhjælpe den nødvendige trang foreløbig, indtil der kan blive taget de endelige bestemmelser om, hvad der er det bedste for at få den heldigste ordening på skoleforholdene dersteds«. Beboerne i Oustrup og nærmeste omegn foreslog at oprette en ny skole ved Ballehule for at undgå nybygning ved Egtved skole. Forslaget blev drøftet ved et møde i Egtved kro, men blev stemt ned.

37 beboere af Tågelund skoledistrikt ansøgte om at få en vinterlæ-

rerinde. Skolekommissionen anbefalede andragendet, men det kan ikke ses, at sognerådet overhovedet har drøftet det, for på samme møde d. 7. februar 1907 forelå et andragende fra beboerne i Egtved om at få ansat en andenlærer. Der var tegnet frivillige bidrag til lærerens løn, 364 kr. 50 øre, i 3 år. Endvidere bad man om, at der måtte blive bygget så rigeligt, at der kunne blive plads til sløjdundervisning og et klasseværelse for en eventuel mellem- eller fortsættelsesskole.

På det tidspunkt var sognerådet langt fra sikker på, at der overhovedet skulle bygges. Det nedsatte et udvalg, der skulle undersøge, om der muligvis kunne skaffes en lejlighed til lærerindens børneskole, men dette forsøg slog fejl. På et ekstraordinært møde d. 8. april 1907 vedtoges det at bygge til den daværende skolebygning »med 3-delt klassedeling« efter et forslag, der var udarbejdet af bygmester Mazanti Pedersen, der netop havde bygget den nye skole i Vork. Der vil blive brug for 3 klasseværelser, fordi man på samme møde vedtog at ansætte en andenlærer, foreløbig som vinterlærer.

Beboernes ønske om hverdagsundervisning ville man ikke imødekomme, fordi man regnede med, at landboerne i distriktet ville protestere, hvis den skulle finde sted om sommeren. Skulle Egtved skole have en vinterlærer, skulle skolerne i Vork, Tågelund og Egtved Skov også. Mulighederne for ansættelse af vinterlærere og for udvidelse af Egtved skole blev drøftet på flere møder, men der kom intet ud af drøftelserne. Sagen blev henlagt. Egtved skole havde stadig 4 klasser, der alle mødte 3 hele dage à 6 timer om vinteren og 2 hele og 2 halve dage om sommeren.

Til embedet efter Poul Johan Poulsen indkom 29 ansøgninger. Blandt dem kaldte biskoppen d. 1. oktober 1907 til førstelærer ved Egtved skole og kirkesanger i Egtved kirke *Andreas Mathias Christensen*, født i Vejstrup 1879 og dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1900. Han var af gammel sønderjysk slægt, og de indtryk, han modtog som barn i grænselandet, var hele livet bestemmende for hans nationalfølelse. I Egtved fandt han sin livsgerning, og i 1910 giftede han sig med Anna Hansen fra Bølling.

Sognerådet så stadig tiden an med hensyn til en skoleudvidelse, skønt skoleudvalget hævdede, at en sådan ville blive nødvendig i en nær fremtid, da børnetallet i klasserne meget snart ville overstige, hvad loven tillod.

I maj 1909 androg forskolelærerinden, Kathrine Lauridsen, om at

få sin beboelseslejlighed forbedret. Der blev nedsat et udvalg, som skulle sørge for at leje en standsmæssig lejlighed til hende »eller på anden måde afhjælpe savnet«. Det gjorde man så, idet man fandt en lejlighed til hende på Hjelmdrupvej. Hendes beboelse i skolen blev udlejet, men den har ikke været meget værd, for d. 1. maj 1912 fik smed H. P. Johansen lejen nedsat til 4 kr. om måneden.

Nyt krav om udvidet undervisning

Da kravet om udvidet undervisning først var rejst, lod det sig ikke dysse ned. I 1910 indbød Egtved Kvindevalgretsforening til flere offentlige møder på Højskolehjemmet, hvor spørgsmålet blev diskuteret. Et af møderne blev indledt af lærer S. M. Sørensen, Bølling, der – som allerede omtalt – ligesom flere andre lærere i sognet i en årække havde drevet frivillig aftenskole og modtaget tilskud dertil, først 12, senere 15 kr. for vinteren, til dækning af udgifterne til lys og varme.

I 1912 tog »Egtvedposten« sagen op, og nu kom flere forslag frem: en privat realskole med tilskud fra kommunen, en eksamensfri fortsættelsesskole eller, som foreslået af pastor Jørgen Madsen, der var formand for såvel sognerådet som skolekommissionen, en 5. klasse med udvidet undervisning, som børn fra hele sognet kunne følge. På god grundtvigsk manér mente han, at børnene forinden skulle ud i praktisk arbejde et par år. Lærer M. U. V. Andersen, Tågelund, ville foretrække en fortsættelsesskole med hverdagsundervisning, hvor børnene kunne nå en sådan udvikling, at de derefter kunne tage præliminæreksamen på ét år.

På bladets opfordring indkaldte Egtved Borgerforening til et møde i Forsamlingshuset d. 11. april 1912. Her holdt lærer Andersen et udmærket foredrag om børneopdragelse og skoleundervisning, men der kom ikke rigtig noget ud af debatten bagefter. Der blev dog nedsat et udvalg, der skulle undersøge de forskellige muligheder. Dette udvalg foreslog sognerådet, at Egtved skole skulle udvides med en 5. klasse, hvor børn i 12–14 års alderen fra alle sognets skoler kunne få udvidet hverdagsundervisning. Samtidig bad udvalget sognerådet overveje at ansætte forskolelærerinder ved sognets øvrige skoler.

Sognerådet oversendte forslaget til skolekommissionen, men inden den havde udtalt sig, dukkede spørgsmålet om en selvstændig forskole i Hjelmdrup op.

Hele sagen blev henlagt, indtil der var valgt nyt sogneråd i marts

1913. Det var dog først i juli samme år, det nye sogneråd beskæftigede sig med skolespørgsmålet, efter at det havde været for i skoleudvalget. Derefter holdtes der d. 30. august et sognemøde på Højskolehjemmet, hvor forslagene blev drøftet frem og tilbage, men ved en regulær kommuneafstemning en måneds tid senere, blev både sognerådets forslag og et nyt forslag fra skolekommissionen nedstemt. Nu var sagen atter strandet. Men da det i 1916 var kommet så vidt, at der efter sommerferien ville være ca. 180 elever i Egtved skole, måtte der gøres noget. Skolekommissionen foreslog, at man skulle leje et lokale, f. eks. den lille sal i Forsamlingshuset, og lade de to mindste klasser undervise dér af frøken Lauridsens hjælpelærerinde, frøken Vibeck. Skoledirektionen godkendte denne midlertidige ordning, men udbad sig samtidig forslag angående ansættelse af forøgede lærerkræfter.

Ny skole 1916

D. 14. juni 1916 vedtog sognerådet endelig at opføre *en ny skolebygning* på skolens grund ved Vejle landevej. Den skulle rumme et klasseværelse og lejligheder til en lærer og en lærerinde. Arkitekten, Frans Jensen, Vejle, beregnede udgifterne til en ny skolebygning og udhus til 17.761 kr. 61 øre.

Kathrine Lauridsen nåede ikke at få nogen glæde af det hus, der blev bygget i 1916. Hun havde i over 20 år bestridt det embede, som, da det blev oprettet, blev betegnet som midlertidigt. Ganske vist var hun kun ca. 50 år, men det kneb med kræfterne, og allerede i 1913 nævnes en vikar for hende for den kommende vinter. Først blev førstelærer Christensens søster antaget til denne stilling, men hun blev fritaget mod, at han skaffede en anden eksamineret lærerinde. I 1916 holdt frk. Lauridsen som nævnt hjælpelærerinde, og fra 1. september samme år fik hun bevilget afsked på grund af svagelighed.

Kathrine Lauridsens efterfølger fra 1. januar 1917 blev den tidligere lærerinde ved forskolen i Egholt *Anna Andersen*. Hun afløstes i maj 1918 af *Jenny Andrea Andersen*, der et par måneder i forvejen havde været indstillet som nr. 3 til forskolelærerindeembedet i Bølling, men allerede 1. oktober 1918 konstituerede skoledirektionen den eksaminerede lærerinde, fru Otilie Buhl, f. Rohrlapper som lærerinde ved Egtved forskole. Da hendes mand, andenlærer Marius Buhl, forlod skolen i 1920, rejste hun naturligvis også. Hun afløstes

af *Marie Skovbølling*, født 1888 og dimitteret fra Haslev Seminarium i 1918. Hun blev på stedet i 11 år, og 1. september 1929 ansattes *Meta Carlsen*. Hun var født i Læborg 1906 og dimitteret fra Vejle Forskoleseminarium 1926. Hun blev på stedet i 19 år.

Egtved får en andenlærer

D. 6. juli 1916 vedtog sognerådet at oprette et andenlærerembede ved Egtved skole. Det blev *Marius Buhl*, der fik embedet. Han var født i Gårslev sogn 1890 og dimitteret fra Haslev, og han ansattes i Egtved pr. 1. april 1917. Han overkom foruden sit skolearbejde undervisningen i regning og skrivning i den tekniske skole, som Håndværkerforeningen havde startet i 1914. Hans undervisning beskrives som grundig, livlig og fornøjelig.

D. 11. maj 1917 besluttedes det på forslag fra skolekommissionen, at 1. og 2. klasse i Egtved skole skulle have undervisning hver dag, og at børn over 12 år fra de andre skolekredse skulle kunne søge Egtved skoles 5. og 6. klasse.

Da lærer Buhl i juli 1918 bad sognerådet om at få indlagt vand i lejligheden, blev det bevilget på betingelse af, at han selv betalte den årlige afgift af vandhanerne.

Samme år blev der oprettet en naturhistorisk samling på Egtved skole. Det var en selvfølge, at midlerne dertil blev skaffet ad privat vej, og i en annonce i »Folkebladet for Egtved og Omegn« bad man distriktets beboere skænke skolen egnede genstande såsom udstoppede fugle og andre dyr, præparerede kranier, hugorme, snoge, og gamle stensager.

Lærer Marius Buhl forlod skolen efter 3 års forløb, da han i 1920 blev bestyrer af Tørring Realskole. Hans efterfølger, *Niels Robert Hansen*, var født i Seest i 1898 og dimitteret fra Jelling Seminarium 1919. Han blev i Egtved i 7 år. Efter ham kom *Kristian Jørgen Munch*, der afløstes af *Helge Malte Nielsen* fra Særslev. Han var født 1909 og dimitteret fra Jelling 1931. Han kom til Egtved 1. november 1933 og blev året efter organist ved Egtved kirke, et hverv, der hidtil havde været varetaget af førstelæreren i Bølling.

Hverdagsskolegang i alle klasser

Siden Egtved skole i 1917 havde fået sin andenlærer, havde sognerådet kun taget få og små skridt til modernisering af skolen, men da *den nye folkeskolelov* kom i 1937, blev kravet uafviseligt. Ifølge den

skulle landsbyskolen gennem de 7 år, børnene var skolepligtige, give dem lige så mange undervisningstimer som købstadsskolen, d.v.s. 23–24 timer om ugen i stedet for som hidtil 18. Det blev nødvendigt at indføre *hverdagsskolegang i alle klasser*. Foruden de traditionelle skolefag skulle der gives drengene undervisning i sløjd og pigerne i husgerning. I alle skoler skulle der være gymnastiksal med omklædningsrum og badeindretning. Der skulle være indlagt vand med hanner til håndvask. Alle læremidler skulle stilles gratis til rådighed for samtlige børn. I øvrigt overlodes det til de enkelte kommuner at afgøre, om skolerne skulle være små og bestå af 1, 2 eller 3 klasser eller større med fra 4 til 7 klasser. Var der 7 klasser, skulle skolen inddeles i en 3-årig forskole og en 4-årig hovedskole, men man kunne også indrette en landsbyskole som en købstadsskole med en 4-årig grundskole, overbygget med en 4-årig eksamensmellemskole og en 3–4-årig eksamensfri mellemskole. Loven ville nødvendiggøre en del skolebyggeri, men indeholdt også en bestemmelse om statstilskud til dette, hvis det blev fuldført inden 1. april 1946.

Efter forslag fra Egtveds håndværkere afholdtes der d. 13. marts 1939 på Højskolehjemmet et møde mellem sognerådet, skolekommissionen og beboerne, hvor amtsskolekonsulent Jeppesen, Vejle, redegjorde for bestemmelserne i den nye folkeskolelov. Mere skete der ikke.

Skoleplanen af 1944

I maj 1943 rykkede undervisningsministeriet sognerådet for en skoleplan. En sådan blev da omsider udarbejdet og forelå d. 27. januar 1944. Den regnede med en 7-klaset skole i Egtved og 3-klasede skoler i Vork, Bølling og Tågelund. Muligheden for at give Bølling skole 4 klasser og nedlægge forskolen i Hjelmstrup ville man senere overveje. Dette førte til, at beboerne i Hjelmstrup indkaldte til et møde d. 16. marts, hvor man var enig om at søge forskolen bevaret, eventuelt ved opførelse af en skolebygning. En sådan blev dog aldrig opført, men i oktober 1944 godkendte skoledirektionen en ændring af skoleplanen, hvorved forskolen i Bølling, som nu havde 30 elever, blev delt i 2 klasser. Lærerindens klasseværelse havde hidtil stået ledigt i 3 dage om ugen, så denne ændring kunne gennemføres uden byggeri, når lærerinden blev fritaget for at undervise i Hjelmstrup, hvor der på det tidspunkt kun var 6 elever.

Deres undervisning skulle så overtages af en ny lærerinde, man fik

lov at ansætte ved Egtved skole. Hun skulle tillige påtage sig de overtimer, lærerne dér havde haft. Det kneb med at skaffe en sådan lærerinde. *Meta Carlsen*, som havde været forskolelærerinde i Egtved siden 1929, var teoretisk set ikke kvalificeret til et rigtigt lærerindeembede, men det endte med, at hun, da hun var højt anerkendt, fik den nyoprettede stilling, og i det forskolelærerindeembede, der derefter blev ledigt, ansattes fra 1. januar 1946 *Sigrid Bach*.

Egtved Skov og Tågelund skoler var stadig 2-klassede, og Egtved skole kunne ikke gøres 7-klasset, så længe den kun havde 2 lærere og 1½ lærerinde. Et beskedent forslag, *Meta Carlsen* rejste i sommeren 1944 om en forandring af skolens klasseværelse for at forbedre lysforholdene, blev stillet i bero, til der kunne udarbejdes planer for en ændring efter den nye skolelov.

Sportspladser

Kun på ét punkt søgte man at føre denne ud i livet, nemlig med hensyn til *sportspladser*. I juni 1940 fik sognerådet tilsagn om tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til anlæggelse af en kommunal sportsplads i *Egtved* på betingelse af, at arbejdet blev udført af arbejdsløshedsforsikrede familieforsørgere. Sognerådet besluttede da at sætte arbejdet i gang, så snart der var ledig arbejdskraft. Søndag d. 7. september 1942 blev sportspladsen taget i brug, skønt den knap var færdig.

I samme måned fik sognerådet tilsagn om tilskud til en sportsplads ved *Bølling* skole. Derefter kom turen til *Vork*. I november 1943 tilbød gårdejer Victor Jensen sognerådet godt 1 td. land af sin ejendom for 3.500 kr. pr. td., og sognerådet vedtog at købe pladsen. *Vork* Gymnastikforening tilbød at indskyde 1.000 kr. mod at få ret til at benytte den. I 1944 ansøgte man om statstilskud også til denne plads. 4 januar 1945 gik købet af grunden i orden, og 3. juli samme år godkendte skoledirektionen den projekterede idrætsplads. Arbejdet kunne påbegyndes straks, forudsat at der anvendtes folk, der ellers ville have været arbejdsløse. I august 1950 antoges entreprenør Petersen, Grejsdalen, Vejle, til at udføre arbejdet, der skulle være færdigt inden 1. maj 1951.

Af alle de lærere, der sad i embede i 1937, var *Søren Andersen* i *Vork* og *Ellen Lund* i *Bølling* således de eneste, der kom til at opleve sådanne arbejdsforhold, som rigsdagen havde villet skabe med folke-

skoleloven af 1937. Men beboerne var ret tidligt begyndt at røre på sig, og initiativet kom i flere tilfælde fra forældrerådene, som var blevet dannet i begyndelsen af 1940'erne.

Krigens eftervirkninger sporedes længe, f. eks. måtte alle kommuneskoler holdes lukket på grund af brændselsmangel i dagene 3.-10. marts 1947.

D. 1. januar 1945 blev andenlæreren i Egtved, Helge Malte Nielsen, kaldet til lærer ved Vinding Centralskole ved Vejle. Foruden det daglige arbejde havde han gjort en stor indsats i Egtved på forskellige punkter, f. eks. på Teknisk Skole. Håndværkerforeningen, som drev Teknisk Skole, benyttede ham også ved sine fester. I 1941 blev han valgt til revisor i Brugsforeningen. Sommerferien 1939 brugte han til at tage svømmelærereksamen og livredderprøven for den følgende sommer at kunne indbyde børn og voksne til svømmeundervisning i Skærso. Også Egtved Gymnastikforening benyttede sig af hans arbejdskraft.

Som vikar i andenlærerembedet ansattes lærer *Lindholm Nielsen*, og først i juni 1945 blev embedet besat af *Thorvald Jensen Sinning* fra Vesterlund. Han giftede sig med husholdningslærerinde *Tove Egelund Rasmussen*, Ferupgård. Allerede den første vinter, hun var i Egtved, ledede hun et husholdningskursus på 192 timer, og i 1947 fik Egtved skole brug for hende som vikar, idet Meta Carlsen søgte orlov i en måned, fordi hendes mor var alvorligt syg. Året efter blev Meta Carlsen kaldet til lærerinde i Andst pr. 1. juli.

Da hendes embede i Egtved blev opløst ledigt, var den eneste ansøger forskolelærerinde *Sigrid Bach*, Egtved skole. Både forældrerådet, skolekommissionen og sognerådet ville gerne ansætte hende, og undervisningsministeriet godkendte hende da som lærerinde ved Egtved skole pr. 1. november 1948. Siden Meta Carlsens afrejse havde lærerinde *Edith Hansen Schmidt* vikarieret i embedet. Hun fortsatte så som vikar i forskoleembedet, indtil det blev besat d. 1. marts 1949 med den da 31-årige lærerinde fru *Emma Jensen*.

Under alle disse omskiftelser var førstelærer *Andreas M. Christensen* det faste holdepunkt i skolens liv. D. 8. marts 1949 fyldte han 70 år og måtte derfor søge sin afsked både som førstelærer og kirkesanger. Han havde i oktober 1947 fejret sit 40 års jubilæum, og kun de Egtvedborgere, der var over 50 år, havde ikke haft ham til lærer.

3. klasse i Egtved skole 1948-1949.

Fra venstre til højre. Pigerne. 1. række: Edith Nielsen, Bib Bach, Helene Skovsgaard. 2. række: Anne Marie Kristensen, Doris Pedersen, Nelly Sørensen. 3. række: Grethe Laursen, Eva Mørke, Bente Kruse. Drengene. 1. række: Erling Munk, Harald Dam. 2. række: Jørgen Duus Christensen, Arne Kruse.

3. række: Ole Knudsen, Olav Jensen, Jens Hansen.

Lærerne: Andreas M. Christensen, Sigrid Bach, Thorvald Jensen Sinning, Emma Jensen.

En af hans elever, fhv. borgmester i Gladsaxe, folketingsmand Erhard Jacobsen, skrev i 1971: »Afgørende for min skolegang blev den påvirkning, jeg modtog fra overlærer Andreas Christensen. Jeg kan ikke med bestemthed udtale mig om den pædagogiske værdi af hans indsats, men jeg tror, den var stor. Derimod har jeg den dag i dag en klar fornemmelse af, hvad hans personlighed betød for mig og sikkert for mange andre elever. Han var levende interesseret i, hvad der foregik i tiden, og det var netop tilpas for mig, der allerede i 12-års alderen var begyndt at interessere mig for politik. Lærer Christensen snakkede med os om meget andet end politik. Alle de små tildragelser, som mennesker bliver udsat for i dagliglivet, blev taget op til behandling i timerne. Vi selv var – som børn var det dengang – for generte og autoritetstro til at kunne tage del i en debat, men det gav godt udbytte bare at lytte til, hvad lærer Christensen lagde frem for os. Og så læste han for os – Gøngehøvdingen, Robin Hood og Ingemanns romaner. Det var simpelthen vidunderligt; kraftigere appel til vor drengfantasi kunne ikke gives, og det gjorde sin virkning. Vore lege blev præget af det, vi havde hørt om, og vi fik lyst til selv at læse bøger. Der var ikke noget egentligt biblioteksvæsen, men jeg fik lov til privat at låne bøger af lærer Christensen, og ligeledes skaffede han mig adgang til at låne i det private bibliotek, som præsten havde fået etableret.«

Sit embede som *kirkesanger* havde lærer Christensen varetaget på så smuk en måde, at menighedsrådet enstemmigt vedtog at ansøge kirkeministeriet om at måtte overlade ham en byggegrund af præstegårdens jord gratis som en velfortjent anerkendelse, »selv om den ærlig talt er ringe i forhold til hans tjeneste i menigheden«. Af principielle grunde sagde ministeriet nej. Da han ikke havde kunnet få påbegyndt sit nye hus før samme forår og derfor ville stå uden bolig, når han skulle flytte ud af skolen, vedtog skolekommissionen at ansætte ham som vikar i embedet indtil sommerferien.

Hans efterfølger, *Johan Nielsen*, blev da først udnævnt pr. 15. august. Han havde 1934–1942 været førstelærer i Bølling, siden i Astrup pr. Malling.

Andenlæreren, Thorvald Jensen Sinning forlod skolen d. 1. august 1949, da han havde fået ansættelse ved Gislev friskole på Fyn, og pr. samme dato ansattes den 24-årige *Peter Klitgaard Jensen* som aspirant. Snart blev der også brug for hans hustru, *Maren Klitgaard*; da fru Emma Jensen havde barselsorlov i 1949, vikarierede hun som

forskolelærerinde, og 1. september 1950 blev hun selv kaldet til lærerinde ved Egtved skole. I 1951 ansattes *Annalise Nielsen* som aspirant. Da der ikke var plads til så mange lærerboliger i selve skolebygningen, blev der lejet en lejlighed til fru Emma Jensen hos fru Anna Nielsen på Hjelmstrupvej.

Sammen med førstelærer Johan Nielsen oprettede lærer Klitgaard et *blandet kor* af ca. 50 sangere, der øvede en gang om ugen i Egtved skole. Hans kone prøvede i oktober 1951 at starte kursus i engelsk for større børn og spurgte på forældrenes vegne, om kommunen ville betale efter de almindelige satser for timebetaling. Sognerådet svarede, at hvis hun kunne samle et passende hold, 10–12 stk., ville man yde halv timebetaling. Det kan ikke ses, om dette første forsøg på at give undervisning i fremmede sprog i Egtved skole lykkedes. Læreren blev den 1. december 1954 tillige med sin mand kaldet til embederne i Vinstrup–Dalbyover kommune ved Randers.

Forskellige ønsker fra beboerne

I januar 1945 gjorde 16 beboere af *Nordbæk og Øster Thorsted* et mislykket forsøg på at få lov til at træde ud af Tågelund og Egtved Skov distrikter, fordi der var udsigt til, at Vester Thorsted skole skulle ombygges og måske flyttes til Thorsted by. Så ville de danne en ny skolekreds sammen med Øster Thorsted. Men sognerådet afviste henvendelsen, da det ikke igen ville have skolefællesskab med Veerst–Bække kommune.

I februar 1945 kom der en henvendelse med 103 underskrifter fra *Egtved* skolekreds. Man ønskede forældrerådsvalg her ligesom i de andre kredse; men det kunne ikke lade sig gøre, da det ved lovanordning var forbudt at holde forældrerådsvalg før november 1945.

I januar 1948 bad 32 beboere i *Vork* skoledistrikt om at få forholdene bragt i overensstemmelse med loven. Men efter møde med amtskolekonsulent Winther, Vejle, der kom med flere forslag, blev sagen henlagt »til senere og mere bygningsmæssige tider«, og Vork skole fik hverken bygning eller lærerinde i denne omgang. Skolekommissionen henstillede dog d. 3. juni 1948 til sognerådet allerede nu at overveje, hvor man i givet fald ville sætte ind med byggeri, da planlægning, godkendelse, ansøgning og bevilling ville tage år. Og nu hastede det, for d. 1. april 1950 udløb loven om statstilskud til opførelse af skolebygninger i henhold til 1937-loven. D. 12. august 1949 indbød skolekommissionen og sognerådet til skolemøde i Forsam-

lingshuset. Tilslutningen var ringe, forskellige synspunkter fremsattes, men der kom ikke meget ud af mødet.

I januar 1950 ønskede 11 beboere i *Egtved Holt* deres børn overflyttet fra Tågelund til Egtved skole på grund af den lange, besværlige vej til Tågelund. Men sognerådet fandt det uheldigt at ødelægge et skoledistrikt ved overflytning af en del elever, når man fastholdt, at distriktsskolerne skulle bevares og udbygges.

D. 12. februar 1950 fremsatte 86 familier i *Egtved skoledistrikt*, igen ønske om udvidet undervisning, så de ældste klasser fik det pensum i flere fag, der svarede til tidens krav. De elever, der ønskede at tage præliminæreksamen, burde kunne gøre det ved Egtved skole og spare den lange tur til købstaden. Folk var villige til at betale, hvad en sådan ordning ville koste. Sognerådet svarede, at sagen ikke var uden interesse, men burde henlægges til det nye sogneråd, der snart skulle vælges.

I marts s. å. fremsatte 139 beboere i *Tågelund distrikt* ønsket om at få udbygget deres skole snarest muligt. Der ville den 1. april være 52 skolesøgende børn, og der manglede en gymnastiksal. Også dette ønske blev henvist til det nye sogneråd.

Skolenævn

D. 3. april 1950 valgte det nye sogneråd den nye skolekommission. Endvidere besluttede det, at der skulle vælges *skolenævn* ved alle skoler. Det nyvalgte nævn ved Egtved skole henstillede, at der måtte blive afholdt et møde, hvor de forskellige skolenævn, skolekommission og sognets lærere kunne få lejlighed til at udtale sig.

Dette møde, hvori amtsskolekonsulenten deltog, fandt sted d. 6. juli 1950, og nævnets formand, gartner Ejnar Hansen, oplyste, at formålet med det var at få oprettet en 7. klasse ved Egtved skole. Skolekonsulenten sagde, at man så måtte tage sprogundervisning med. I øvrigt var han modstander af at knytte eksamensskole sammen med børneskolen og skille børnene i 11-års alderen, men han kunne udmærket godt tænke sig et præliminærkursus for børn over konfirmationsalderen.

Byggeplaner for distriktsskolerne

Sognerådsformanden meddelte, at der ville blive udarbejdet planer for byggeri i *Vork, Tågelund og Egtved Skov* skoler. I Tågelund ville der blive bygget forskole og gymnastiksal nord for den daværende

Vork skole fra 1954.

Fot. Emil Traberg.

skole. I Vork ville man enten bygge en forskole eller indrette gymnastiksalen til forskole og bygge en ny gymnastiksal. I Egtved Skov kunne man enten bygge en ny hovedskole og gymnastiksal eller opføre en helt ny skole et andet sted og sælge den gamle.

D. 7. december 1950 fremsendte arkitekt Sigurd Madsen tegninger til forskole og lærerindebolig ved alle 3 skoler og til en gymnastiksal i Tågelund og Egtved Skov. Først den 3. juli 1952 fik man materialebevilling til Tågelund skole, forudsat at arbejdet kunne begynde inden 1. oktober. D. 7. august fulgte materialebevilling til Vork skole på betingelse af, at arbejdet udførtes som vinterarbejde. Så gik man i gang!

D. 28. februar 1954 fandt indvielsen af Vork skole sted. Den havde kostet 214.000 kr., hvoraf de 76.000 kr. var statstilskud. Der var nu 38 elever, som i fremtiden skulle undervises i 3 hold. Som forskolelærerinde ansattes fra 1. marts *Edith Jensen*.

Tågelund skole havde jo allerede i april 1952 fået sin forskolelærerinde, *Vibeke Andersen*, og hun tog den største stue i lærerboligen i brug til sin undervisning, medens byggeriet stod på. D. 17. juni 1953 var man nået så vidt, at der kunne holdes licitation over varmeanlægget.

Tågelund skole, som blev indviet dagen efter den i Vork, altså d. 1. marts 1954, havde 51 elever. Den havde kostet 184.000 kr., deraf udgjorde statstilskuddet 76.200 kr. Dens lærerindelejlighed var dog

ikke færdig på indvielsesdagen. Den manglede gulve, døre og pudsearbejde. Under de givne forhold gjorde det ikke noget, for lærerinden, Vibeke Andersen, ønskede jo ikke at bo i den. Den blev aldrig færdigudstyret, men i dens køkken stod der et komfur og et primitivt bord, og da der blev indrettet en serveringslem ud til gangen, kunne det bruges til brygning af kaffe, når gæsterne selv medbragte kop, brød og sukker. Skolen blev nu centrum for en omfattende kulturaktivitet. Endvidere var der en fritidsklub med bordtennis og forskellig hobbyvirksomhed. Fra Nybjerg mølle kom en kvinde og underviste i vævning. Som så meget andet døde alt dette hen, da fjernsynet og bilerne overtog interessen.

I juni 1954 forelå der materialebevilling til *Bølling skole* (se p. 416).

Egtved skole udvides 1955–1958

Medens alt dette foregik, havde skolenævnet i Egtved udarbejdet sit forslag og fremlagde det d. 17. december 1952. Når skolen blev 7-klasset, behøvede man 5 normale klasseværelser, 2 særklasser og bibliotek. Desuden måtte man tænke på de nødvendige lærerboliger og en lille boldbane på 30 × 20 m på legepladsen. Til det påtænkte præliminærkursus behøvede man desuden 3 klasser. Alt dette blev gennemdrøftet, og den 9. marts 1953 blev der holdt licitation over murer- og elektrikerarbejdet ved den nye klassefløj og alt arbejdet ved toiletbygningen.

Grundstenen blev nedlagt ved en festlighed d. 25. juni 1955. Der er indmuret en forseglede flaske, indeholdende en redegørelse over skoleforholdene i Egtved og navnene på dem, der havde haft med sagen at gøre, samt navnene på sognerådets medlemmer. Sognerådsformand Jørgen Knudsen indmurede første sten, derefter indmurede gårdejer R. Klausen, Øster Thorsted, fru Asta Jørgensen, Oustrup, og lærer Johan Nielsen hver en sten som repræsentanter for skolekommissionen, forældrerådet og lærerrådet.

D. 23. november 1955 holdtes der licitation over klassefløjens indre udstyr, tømmer-, snedker-, glas-, smede- og sanitetsarbejde samt varmeanlægget.

Ønske fra Egtved Skov

Man kunne begynde at øjne afslutningen på værket, og nu fandt beboerne i *Egtved Skov distrikt*, at det snart måtte være deres tur. Der var 42 børn i skolen, og i februar 1956 behandlede sognerådet

en anmodning fra 56 af distriktets beboere om at få skolen udbygget. Man svarede, at man ikke for øjeblikket kunne overkomme mere skolebyggeri. Man havde 2 skoler under opførelse, Bølling og Egtved. Desuden udstedte staten ikke for tiden materialebevillinger til skolebyggeri. Så snart dette skete igen, ville sagen blive taget op. Der syntes ikke at være mulighed for at bevare skolen i Egtved Skov.

Hjelmdrup forskole dødsdømt

Forskolen i Hjelmdrup var dermed dødsdømt, den havde i 1936 haft 12 elever, 1943 var der 4 og i 1955 6. Det var dyrt at holde en halv lærerinde til så få børn, og besværet med at undervise 2 steder kan da også have været medvirkende til, at forskolelærerinderne skiftede så tit. Fru Emma Jensen var der endnu i 1950, da hun fik sin lejlighed i Anna Niensens hus sat i stand, men i 1953 nævnes *Esther Margrethe Ernst*, som var ansat 1. maj. Hun rejste igen den 1. august 1954 og efterfulgtes af *Anna Elisabeth Svansø* fra Dagnæs. Formodentlig var det hende, der oplevede, at Hjelmdrup forskole blev nedlagt den 2. februar 1956.

Beboerne i Hjelmdrup krævede, at de børn, der boede længst fra skolen, skulle *køres* derhen, men skolekommissionen svarede, at der var flere steder i sognet, hvor børn havde lige så lang skolevej. Sognerådet vedtog så at levere en ny cykel til hvert af de børn, der havde mere end 3½ km til skole, omtrent det dobbelte af 1814-lovens maksimum.

Præliminærkursus ved Egtved skole

I 1959 forlod førstelærer Johan Nielsen Egtved kommune, idet han havde fået ansættelse ved skolevæsenet i Horsens. Han havde nået at se skolebyggeriet i Egtved fuldendt, men det havde taget tid, fordi man først måtte gøre sig klart, hvilke krav man ville stille til den nye bygning.

Den 7. februar 1956 gjorde amtsskolekonsulenten ved et møde, hvortil rådet havde indbudt skolekommission, skolenævn og lærere, rede for, hvordan man oprettede *præliminærkursus*. Sognerådet lovede at få sagen afgjort på sit næste møde. Løftet blev holdt. Ved det ordinære møde i marts vedtog sognerådet at oprette et 3-årigt præliminærkursus i Egtved skole i henhold til kongelig anordning af 19. januar 1956. I den bygning, der netop var under opførelse, ville der blive 3 klasselokaler, der kunne benyttes af kursisterne. Der måtte så

Egtved apotek.

Fot. Emil Traberg

ansættes en lærer mere efter sommerferien og endnu en hver 1. april, indtil skolen havde de nødvendige lærerkræfter. Det var meningen, at præliminærkursus skulle begynde 1. april 1958 med forberedelse i skolens ældste klasser fra 1. april 1956. I den anledning fik skolen lov at oprette et nyt lærerindeembede, og da man nu også skulle have en ny lærer, endte det med, at ægteparret *Holger Skov Nielsen*, dimitteret fra Haderslev Seminarium, og hans hustru *Astrid*, dimitteret fra Silkeborg, begge blev ansat fra august 1956.

Medens byggeriet i Egtved stod på, blev der oprettet en stilling som pedel. D. 15. august 1957 blev den besat med *Evald Andersen*.

Førstelærer Johan Nielsen, der som sagt fik set byggeriet afsluttet, nåede også at starte *den første præliminærklasse*, der begyndte den 1. april 1958 med 12 elever. Det var altså en skole i udvikling, den nye førstelærer *Niels Peter Jensen* overtog. Han var født i Aarslev, Fyn, 1917 og dimitteret fra Jelling Seminarium. Han fik et svært arbejde med at skaffe plads i Egtved skole. Den var jo bygget i henhold til skoleloven af 1937, beregnet til 7 almindelige klasser og 3 præliminærklasser, men i 1958 vedtog folkettinget efter mange års debat en ny lov om folkeskolen, der bl. a. afskaffede præliminæreksamen, der egentlig skulle have været afskaffet i 1903, og mellemskolen, der siden 1903 havde været bindeleddet mellem folkeskolens 5. klasse og dels et 3-årigt gymnasium og dels en 1-årig realklasse. I stedet var nu oven på de 7 pligtige skoleår lagt dels frivillige 8., 9. og 10. klasser, dels en 3-årig realafdeling, der dels skulle føre eleverne frem til en realeksamen, dels være bindeleddet til et 3-årigt gymnasium.

Egtved Skov skole nedlægges 1961

Til folkeskolens fag føjedes mindst ét fremmedsprog fra 6. klasse, og i 7. klasse skulle der tilbydes eleverne undervisning i et andet fremmedsprog og matematik. Skønt loven tillod at indrette 2-, 3- eller 4-klassede skoler, hvor elevtallet var for lille til en 7-klasset, blev det i praksis umuligt at opretholde de små skoler. Alligevel rettede skolenævnet ved *Egtved Skov* ved nytårstid 1959 ufortrødent en henstilling til sognerådet om, at deres skole måtte blive udbygget i lighed med de andre skoler i sognet. Men efter amtsskolekonsulent *Winthers* orientering om de små skoler, vedtog sognerådet at nedlægge skolen i Egtved Skov fra sommerferien 1961 og overføre børnene til Egtved skole. Den gamle skole blev solgt til privatbeboelse.

Egtved skoles bygning fra 1975 set fra nord, med lokaler for skolelæge, sundhedsplejerske og skoletandlæge.

Egtved skole får købstadsstatus

I februar 1960 vedtoges det at give Egtved skole købstadsordning, og fra 1. oktober ændredes førstelærer Niels Peter Jensens titel til skoleinspektør. Samtidig udnævntes han til leder af hele kommunens skolevæsen. 1. oktober 1976 blev han skoledirektør i Egtved stor-kommune.

I august 1960 havde Egtved skole ca. 245 elever fordelt på 11 klasser, deraf de 3 i realafdelingen. Det var besluttet at lade de 12 elever, der i 1958 var begyndt at gå i præliminærklassen slutte med realeksamnen i 1961, skønt de benyttede præliminærskolens lærebøger. Det andet hold var på 10, det tredje på 13.

Ødsted kommune havde fra starten været interesseret i at sende elever til realafdelingen i Egtved. I 1960 undertegnede de 2 kommuner en overenskomst herom, og når de følgende års afgangshold voksede ganske betragteligt, skyldtes det ikke mindst eleverne fra Ødsted.

Da den nye skole i Egtved blev bygget, var der ingen, der havde drømt om en sådan udvikling. Man havde regnet med 7 normale klasser og 3 præliminærklasser, men snart oprettedes en 8. klasse og i 1965 en 9. Disse 2 var frivillige, men tilslutningen til dem var så stor, at de måtte deles i parallelklasser.

Tågelund skole nedlægges 1963

I 1963 kom turen til *Tågelund skole*, hvorfra den ældste årgang allerede tidligere cyklede til Egtved skole. De 25 børn, der var tilbage, var delt i tre 2-årige klasser, men så skete der i 1962 det, at amtsskolepsykolog Teilmann, der på embeds vegne var på besøg på skolen, fattede interesse for lærer Villy Andersen og foreslog ham at tage et årskursus i psykologi ved Lærerhøjskolen i København. Det gjorde han, medens hans embede i Tågelund blev passet af en vikar. Da lærer Andersen kom hjem, blev han 3. juni 1963 ansat som medhjælper ved specialundervisningen i Vejle amt de 4 dage om ugen. Sognerådet ønskede nu at overføre alle børnene til Egtved skole og tilbød også lærerparret ansættelse der; men det ønskede de ikke. På et møde i Egtved Forsamlingshus drøftedes den mulighed at lade Tågelund skole beholde de mindste børn, men enden blev, at skolen blev nedlagt i juni 1963. Lærerparret rejste til Kolding. Senere tog Villy Andersen embedseksamen i psykologi og arbejdede ved Statens institut for talelidende. Hans hustru blev ansat under åndssvageforsorgshjemmet Ebberødgård. Villy Andersen døde 1975.

I løbet af få år var sognets 6 børneskoler reduceret til 3. Endnu bestod skolerne i Vork og Bølling. Beboerne i Hjelmstrup nord for Egtved-Venborgvejen bad i oktober 1956 om at måtte sende deres børn til Egtved skole i stedet for til Bølling på grund af de bedre vejforhold til Egtved, men de fik nej.

Egtveds skoleforbund med Ødsted udvidedes i 1965 til også at omfatte den frivillige 9. klasse, og i 1968 fik Egtved skole en 10. klasse for elever fra samtlige distrikter. Det blev således nødvendigt at ansætte 2-3 nye lærere hvert år. Mange af dem var naturligvis unge mennesker, der hurtigt søgte videre til mere attraktive embeder. En liste over samtlige lærere findes efter dette kapitel.

Det er indlysende, at man ikke kan vedblive at pumpe elever ind i en skole uden at få problemer med at skaffe plads til dem. Forskellige foranstaltninger blev forsøgt, bl. a. flyttede sognebiblioteket over i den gamle forskolebygning, og sløjdundervisningen blev flyttet ned i et kælderlokale. Af de derved ledigblevne lokaler blev der ved op-sætning af nye skillevægge dannet 4 klasseværelser. Gymnastiksalens balkon blev taget i brug til undervisning, og lærerboligen i den gamle skolebygning blev inddraget, da skoleinspektøren flyttede i eget hus.

Det hjalp altsammen noget, men ikke nok. I 1964 havde skolen 20 klasser med 365 elever, i 1968 22 klasser med 396 elever, men da stod den nye fløj også færdig. Den rummede 12 normalklasser, lokaler for biologi, sløjd, håndgerning, formning og sang. Dertil kom to lokaler til specialundervisning, 2 depotrum et lærerværelse og 2 kontorrum. I forbindelsesbygningen mellem den gamle og den nye fløj indrettedes en 200 m² stor forsamlingsal. Skolebiblioteket blev anbragt i det tidligere sløjdlokale.

Bygningen var tegnet og projekteret af kontoret for praktiserende arkitekter på Fyn (Fynsplanen) under ledelse af arkitekt Per Kyed. Kommunens tilsynsførende arkitekt var Sigurd Madsen. Omkostningerne beløb sig i alt til 4 mill. kr. Ved indflytningen den 1. august 1968 havde skolen 447 elever fordelt på 24 klasser, d.v.s. 2 mere end der var lokaler til, og siden er elevtallet vokset støt.

Efter kommunalreformen 1970 har Egtved skole, der da havde 27 lærere, måttet modtage de elever fra Jerlev, der har gennemgået 7. klasse, og alle elever fra Bølling skole, der blev nedlagt den 1. august 1972.

Skolekørsel

Samtidig med centraliseringen har kommunen etableret transport til skolen for næsten 250 børn, der tilbringer op til en time daglig i skolebussen. I 1974 kostede skolekørselen i alt 1 mio. kr. om året, hvoraf kommunen dog kun betaler en fjerdedel.

Det er lidt mere end skolelægeordningen koster, og det dobbelte af, hvad der bruges til undervisningsmidler, men kun lidt i sammenligning med de 958.000 kr., der går til rengøring, vand og varme.

Efter Vork skoles nedlæggelse d. 1. juli 1979 er Egtved skole den eneste i sognet. De fem distriktsskolars rolle er udspillet.

Tanker mens Egtved Skole rives ned

Juli 1958

Nu må vi afsked tage med dig, vor gamle ven,
du har dit livsværk øvet, nu fjernes sten på sten,
men sæden, som blev sået i årene, der svandt,
den spirede og voksede. Du barnehjerter vandt.

Alt fra vor første færden mod skolen længtes vi,
for søskende var fanget ind af alt dit trylleri.
Men døren til dit rige var lukket for os små;
først da vi seks var nået, du åbnede din slå.

Al verden lå os åben! Med nye »A.B.C.«
til dig så glad vi travede i sommer og i sne.
Du helt og fuldt erobrede vort åbne barnesind,
så hvad hos dig vi lærte, det sugede vi ind.

Vor skole, du var rammen i årle morgengry
om sang fra barnestemmer fra land og fra vor by,
du førte os på vandring langt ind i biblens land,
der lærte vi at kende så mangan from Guds mand.

Du lærte os at kende hver hovedstad på jord,
og om hvor mange negre i Afrika der bor,
hvor fædrelandet kæmpede i årene, der gled,
om omsagsled og grundled du gav så god besked.

Vi taget blev ved hånden. Vor lærer os forstod,
og var vi lidt forsagte, fremelsket blev vort mod,
og livet ret at leve i hverdagsliv og fest,
det lærte vi i skolen, som vi nu kunne bedst.

Vi børn af EGTVED SKOLE et mål for øje fik,
til det stod al vor stræben. Vor lærer satte skik
på os. I Dansk og Regning især vi hængte i,
men festlig var hver time; hvem fatter dens værdi?

Vor skole, nu du sløjfes. Det er jo tidens krav,
men du har gjort din gerning og lægger trygt din stav,
for du gav mer end minder, ja, du gav livet værd.
Vi hver en dag dig takker i al vor travle færd.

Karen Loft. Barn af Egtved skole 1916–1923.

Lærerne

Egtved skole

- 1722–1726 Johannes Harboe.
 Peder Damgaard (nævnt 1733).
 Herman Pedersen (nævnt 1739).
- 17??–1751 Frands Boller (nævnt 1747).
- 1751–1780 Peder Snitkier (død 1789).
- 1780–1818 Hans Pedersen Snitkier.
- 1818–1845 Asmus Hansen.
- 1845–1847 Magnus Johnsen Thorberg.
- 1847–1881 Frederik Christian Dahm.
- 1871–1880 Søren Madsen (hjælpelærer på lærer Dahms »eget an- og tilsvaer«).
- 1881–1899 Søren Hovgaard.
- 1894–1916 Kathrine Lauridsen (pogeskolelærerinde indtil 1900, derefter forskolelærerinde).
- 1899–1907 Poul Johan Poulsen.
- 1907–1949 Andreas M. Christensen (førstelærer og kirkesanger).
- 1917–1920 Marius Buhl (andenlærer, senere forstander for Tørring Realskole).
- 1917–1918 Anna Andersen (forskolelærerinde, tidl. Nr. Sundby Realskole).
- 1918 Jenny Andrea Andersen.
- 1918–1920 Otilie Buhl, f. Rohrhammer (forskolelærerinde).
- 1920–1927 Niels R. Hansen (andenlærer).
- 1920–1929 Marie Skovbølling (forskolelærerinde).
- 1928–1933 Kristian Jørgen Munch (andenlærer).
- 1929–1948 Meta Carlsen (forskolelærerinde indtil 1945, derefter lærerinde).
- 1933–1945 Helge Malthe Nielsen (andenlærer).
- 1945–1949 Thorvald Jensen Sinning (andenlærer).
- 1945–1950 Sigrid Bach (forskolelærerinde indtil 1948, derefter lærerinde).
- 1949–1953? Emma Jensen (forskolelærerinde).
- 1949–1959 Johan Nielsen (førstelærer), til Søndermarksskolen, Horsens.
- 1949–1954 Peter Klitgaard Jensen (andenlærer).
- 1950–1954 Maren Klitgaard.
- 1951 Annalise Nielsen.
- 1953–1954 Esther Margrethe Ernst (forskolelærerinde).
- 1954–1956 Anna Elisabeth Svansø (forskolelærerinde).
- 1956 Gerda Kjær Jensen (forskolelærerinde).
- 1956–1959 Kristian Pedersen (Jelling), }
 1956–1959 Valborg Pedersen (Gedved), } til Kølkær skole.
- 1956–1966 Holger Skov Nielsen (Haderslev), }
 1956–1966 Astrid Skov Nielsen (Silkeborg), } til Blindeinstituttet ved Kalundborg.
- 1957 Peter Houbak (Ranum).
- 1958 Ida Houbak (Århus).
- 1959 F. J. Zeilmann (Jelling).
- 1959 Ruth Zeilmann (Silkeborg).

- 1959–1976 Niels Peter Jensen (Jelling), førstelærer, fra 1960 skoleinspektør, fra 1976 skoledirektør i Egtved kommune.
- 1959–1961 Anker Nielsen (Ranum), }
 1959–1961 Kristine Nielsen (Ranum), } til Bov kommune.
- 1960–1970 Evald Poulsen (?) afsked 1971.
- 1960 Verner Anderson (Kolding), fra 1970 skolebibliotekskonsulent i Egtved kommune.
- 1961 Bodil Gregersen (Tønder).
- 1961–1962 Birthe Jeppesen (Kolding), til Særslev skole, Sønder sø kommune.
- 1962 Jørgen Wandel (Odense).
- 1962–1977 Ulla Wandel (Odense), til øvelsesskolen, Tønder.
- 1962–1968 Asger Lindhardt (København, KFUM?), til Silkeborg Højskole, derefter skoleinspektør i Kværndrup.
- 1962 Anton Lerche (Jelling), fra 1970 erhvervsorienteringskonsulent i Egtved kommune.
- 1963–1965 Doris Bork (Ribe).
- 1963–1971 Flemming Pedersen (Skårup), til Ungdomshøjskolen ved Ribe.
- 1963–1966 Karoline Horsbøl (Tønder), til Als.
- 1964 Henning Lausen (Jelling).
- 1965 Jørgen Lind (Haderslev), viceinspektør, fra 1978 skoleinspektør ved Egtved skole.
- 1965–1970 Aase Revsbech (Gedved), til Skive kommune.
- 1965–1966 Anna Krogstrup (Århus), gift i Århus.
- 1966 Hanne Uhre Pedersen (Haslev), assisterende skolebibliotekar.
- 1966–1967 Ellen Margrethe Hansen (Esbjerg), til Haderslev kommune.
- 1966–1977 Anna Müller (Tønder), til Bov kommune.
- 1966 Svend Søndergaard (Jelling).
- 1967 Grethe Østerby Hansen (Ribe).
- 1967 Kristian Uhre Pedersen (Jonstrup).
- 1967 Poul Ejnar Jensen (Kolding).
- 1967 Birgitte Jensen.
- 1967 Annegrethe Søndergaard (Jelling).
- 1968 Ester Folkmann (Silkeborg).
- 1968 Martin Knudsen (Esbjerg).
- 1968–1971 Henrik Noer (Ribe), til Ungdomshøjskolen ved Ribe.
- 1968–1971 Ann la Cour Noer (Ribe), til Ribe kommune.
- 1970–1975 Peter Hansen (Kolding), viceinspektør ved Ungdomsskolen i Kolding.
- 1970 Per Knudsen (Silkeborg).
- 1970 Jytte Jepsen (Gedved).
- 1971 Lilian Rubæk Hansen (Skårup).
- 1971 Hanne Knudsen (Silkeborg).
- 1971 Lilian Ærenlund Larsen (Jelling).
- 1971 Birthe Mikkelsen (Kolding).
- 1971 Edith Munkedal (Jelling).
- 1971 August Jensen (Th. Lang).
- 1971 Finn Jakobsen (Th. Lang).

- 1972 Hans Jørgen Ladefoged (Tønder).
 1974 Bodil Isele (Herning).
 1975 Sonny Berthold (Jelling).
 1975 Eli Dahlmann (Kolding), børnehaveklasseleder.
 1975 Inga Haugland (Kolding).
 1975 Inge Øelund (Jelling).
 1976 Astrid Fritoft (Herning).
 1976 Marie Lauesen (Jelling).
 1976 Henning M. Nielsen (Jelling).
 1976 Kate A. Pedersen (Haderslev).
 1977 Susanne Jessen (Kolding).
 1977 Jens Kjær Larsen (Skårup).
 1977 Jens Christian Sejr (Marselisborg).

Bølling skole

- Tobias Tobiassen (nævnt 1787 og 1801).
 Christen Lausen (nævnt 1811).
 Seminarist Hansen.
 18??-1819 Borch.
 1819-1823 Steinmejer.
 1823-1827 Poulsen.
 1827-1829 Sørensen.

Tågelund-Bølling skoler 1829-1861

- 1829-1838 Hans Jørgensen.
 1840-1841 Niels Christian Barsøe.
 1842-1847 Jens Pedersen Barsøe.
 1847-18?? Hans Schmidt Barsøe.
 18??-1858 Jens Sørensen.
 1858-1861 Mathias Theodor Christensen.

Bølling

- 1859-1860 Anders Kristian Rasmussen.
 1860-1873 Niels Johannes Toftgaard.
 1873-1905 Lars Pedersen (fra 1894 førstelærer), død 1914.
 1902-1903 Lars Pedersen (hjælpelærer).
 1903-1904 { seminarist O. F. Henriksen.
 { seminarist F. B. Astrup (2 mdr.) } (hjælpelærere).
 1. nov. 1904 seminarist N. P. Thomsen.
 5. maj 1905-1. februar 1907 Karl Andkær Pedersen (førstelærer, tillige organist ved Egtved kirke).
 1907-1933 Søren Madsen Sørensen (førstelærer, tillige organist).
 1934-1942 Johan Nielsen (førstelærer).
 1943-1972 Poul Sørensen (førstelærer).
 1949-1966 Rigmor Nielsen (håndgerningslærer i Bølling og Egtved Skov).
 1956 (ca. 6 mdr.) Peter Kragh (andenlærer).

- 1957–1958 Lærerparret Støvring (andenlærere).
 1958–1963 Orla Nielsen (andenlærer).
 1964–1965 Gunnar Nielsen (vikar).
 1965–1971 August Jensen (andenlærer).
 Bølling skole nedlagt d. 31. juli 1972.

Bølling–Hjelmdrup forskoler

- 1894–1903 Marie Mikkelsen.
 1. maj 1899–1. maj 1900 Astrid Mikkelsen vikarierede, medens hendes søster, Marie Mikkelsen, var på Vejle Forskoleseminarium.
 1903–1907 Jensine Nielsen.
 1907–1909 Sørine Jensen.
 1910–1913 Signe Lomholt.
 1913–?? Marie Kristine Sørensen.
 19??–1918 Emilie Worsaae Christoffersen (til 1916 vikar, derefter forskolelærerinde).
 1918–1921 Martine Pedersen.
 1921–1948 Ellen Lund.
 1953–1954 Esther Margrethe Ernst.
 1954–1956 Elisabeth Svansø.
 Hjelmdrup forskole nedlagt d. 2. februar 1956.

Bølling forskole

- 1921–1966 Ellen Lund.
 1966–1967 Tove Schiwe.
 1967–1972 Birthe Vølker.
 Bølling forskole nedlagt d. 31. juli 1972.

Egtved Skov skole

- 1880–1899 Søren Madsen.
 1899–1906 Niels Christian Barsøe (tillige organist i Egtved kirke 1904–maj 1905).
 1908–1918 Fru Barsøe (håndgerningslærerinde 6 mdr. pr. år).
 1906–1914 Christian Buhl.
 1912–1914 Anna Lauridsen (håndgerningslærerinde i sommerhalvåret i Egtved Skov, Tågelund og Bølling).
 1914 Johanne Mortensen (håndgerningslærerinde).
 1914–1920 Svend Gunnar Petersen.
 1920–1954 Jens Christian Mikkelsen.
 1949–1966 Rigmor Nielsen (håndgerningslærerinde i Egtved Skov og Bølling).
 1955–1961 Helge Vagn Sørensen.
 Egtved Skov skole nedlagt 1961.

Tågelund skole

- ?–1793 Frederik Madsen (nævnt 1766), død 1793.
 1794–? Bertel Christiansen.

- Jeppe Hendriksen (nævnt 1801).
 18??-1818 Tholund (nævnt 1811).
 1818-1829 Kirkeby.

Tågelund-Bølling skoler 1829-1861, se p. 454.

Tågelund skole

- 1861-1881 Niels Gjessing Wolf Jürgensen.
 1882-1901 Kristen Nielsen.
 1901-1936 Mads Ulrik Vilhelm Andersen, død 1975.
 1912-1914 Anna Lauridsen (håndgerningslærerinde).
 1936-1951 Ingemann Petersen.
 1952-1963 Villy Andersen (førstelærer).
 1952-1963 Vibeke Andersen (andenlærer).
 Tågelund skole nedlagt 1963.

Vork skole

- Christen (nævnt 1723).
 Elbech, død 1829.
 Peder Snitkier, vikar nogle måneder i 1829.
 1829(?) - 1840 Christian Sørensen, død 1840.
 1840 (kort periode) Jens Pedersen Barsøe.
 1840-1865 Jens Jensen Kring.
 1865 (i 8 mdr.) hans søn af samme navn (vikar).
 1865-1874 Andreas Christian Bramming, død 1874.
 1874-1878 Peder Kristensen Haurballe, død 1929.
 1878-1902 Anders Knudsen, død 1902.
 1902-1903 Bertel Thomsen.
 1904-1918 Anders Nielsen Laigaard.
 1918-1956 Søren Andersen.
 1918-1954 Dagmar Søgaard Andersen (håndgerning).
 1954-1962 Edith Jensen.
 1957-1979 Henning Skovby Jepsen.
 1962-1976 Marie Lauesen.
 1976-1979 Karen Berthold.
 Vork skole nedlagt 1979.

Egtved Menighedsbørnehave

Ved børnehaveleder *Ellen Johansen.*

I januar 1966 tog enkelte beboere i Egtved initiativet til at få en børnehave oprettet.

Efter reglerne skulle der samles 25.000 kr. ind ved frivillige bidrag;

det lykkedes ved, at der appelleredes til sognets beboere. Restbeløbet fik man gennem tilskud fra stat og kommune efter dengang gældende regler.

Børnehaven, der er en menighedsbørnehave, blev indviet i september 1967. Den har plads til 40 børn, fra tre år op til skolealderen.

For at børnehaven skal kunne følge med udviklingen og svare til tidens krav inden for børnehavearbejdet, er den i foråret 1979 blevet moderniseret. Det er sket ved en ændring af den oprindelige bygning samt opførelsen af en tilbygning på 22 m².

Bestyrelsen består af tre medlemmer, som er udvalgt af menighedsrådet, to fra socialudvalget og to forældrerepræsentanter.

Den kristne Lærerhøjskole, Egtved

Af rektor *Otto Mortensen*, Bindeballe.

Når denne skole i august 1978 blev en virkelighed, skal det ses i sammenhæng med den kristne friskolebevægelse, som siden 1972 har haft en stor vækst her i landet. I dag repræsenterer denne bevægelse 20 skoler spredt ud over landet.

Lærerhøjskolen startede undervisningen af 15 lærerstuderende fra stort set hele landet i en ældre villa på Ahornvej i Randbøldal. Når skolen ikke fra starten rykkede ind på den 82 tdr. ld. store landbrugsejendom Mosegård, Dulmosevej 2 i Egtved, som i april 1977 af Helga og Otto Mortensen, Bindeballe, blev købt til dette skoleformål, hang det sammen med, at offentlig godkendelse af ombygningen af landbrugsbygningerne til dette skoleformål endnu ikke forelå.

Ombygningen foregår etapevis, og første etape er nu færdig, så at lærerhøjskolen i august 1979 begynder sit andet undervisningsår på Mosegård. Desuden flytter den lille friskole *Egtved kristne Friskole*, som startede samtidig med Lærerhøjskolen i Randbøldal, med til Mosegård. – Når man havde ønsket lærerhøjskolen placeret i forbindelse med en landbrugsejendom, var det for at virkeliggøre en gammel pædagogisk tanke om en kombination af åndens og håndens arbejde.

Den kristne Lærerhøjskole er en fri og privat skoleinstitution, ledet af en bestyrelse og et landsdækkende repræsentantskab. Skolen er ikke tilknyttet nogen speciel organisation eller noget specielt samfund. Den bygger sit virke på det evangelisk-lutherske trossigte og

ønsker herudfra gennem et fireårigt studium at uddanne lærere til både offentlige og frie skoler.

Da skolen ikke er statsanerkendt og derfor heller ikke modtager statsstøtte, bæres den i økonomisk henseende af en venneflok på landsbasis.

Skolens hensigt og formål er ret så omfattende. Det væsentligste er uddannelse af lærere ud fra et kristent helhedssyn. Desuden satses der på udarbejdelse af undervisningsmateriale, som fastholder det kristne fællessyn og livsfundament, som har været vort folks ejendom gennem generationer. Yderligere satses der på kursusvirksomhed for færdiguddannede lærere. Og som et sidste punkt må nævnes et forskningsarbejde omkring opdragelses- og undervisningsspørgsmål, der har som sit mål at give et nødvendigt korrektiv i en tid, hvor disse fundamentale emner i så høj grad påvirkes og styres af ekstremistiske politiske kræfter.

Følgende har været tilknyttet Lærerhøjskolen som lærere: Harriet og Jørgen Hørning, Haderslev, Sigurd Poulsen, Egtved, Paul Kristensen, Jelling, Gert Jensen, Jerlev, Henning Haahr Andersen, Århus – og som rektor Otto Mortensen, Bindeballe.

Åndeligt og kulturelt liv

I den katolske kirke var der meget, der talte stærkt til de forskellige sanser: for øjet var der den pragtfulde altertavle, kalkmalerierne, de store alterlys og præsternes farverige dragter; for øret den latinske liturgi og den korte prædiken på modersmålet, og røgelsens vellugt var medvirkende til at give messen et skær af mystik. Menighedens sang bestod kun i korte svar på præstens bøn eller hilsen. Siddepladser var der kun langs ydervæggene. Under sådanne forhold har menigheden samlet sig gennem ca. 400 år.

Efter reformationen (1536) blev malerierne på væggene i Egtved kirke overkalket. Omkring år 1600 fik hver gård sit stolestade (sin kirkebænk), den nederste del af væggene blev som nu beklædt med et panel, og den første prædikestol blev rejst. Gudstjenesten blev nu helt anderledes. Den lange prædiken tolkede herefter Bibelen, som havde været forbudt, indtil Martin Luthers »rene lære« nåede Danmark. Ganske kort tid efter reformationen digtedes de første salmer på dansk, og hermed kunne menigheden deltage aktivt i salmesangen. Hans Thomissøns Psalmebog forelå allerede i 1569, Kingos i 1699. Med salmedigtere som Kingo, Brorson og Grundtvig har den danske menighed fået en salmeskat, der søger sin lige.

I Egtved har den lærde præst, provst og magister Peder Hansen Storm (1696–1733) sikkert været en god fortaler for Luthers »rene lære«, ortodoksien.

Ortodoksiens tid, ca. 1550–1700, var en trist periode i kirkens historie. Blandt kirkefolket herskede en stærk passivitet. Man betonedede retfærdiggørelsen (hvad Gud har gjort for os) så meget, at man ikke rigtig kunne få plads til tanken om helliggørelse (hvad Gud udretter i os og ved os). Kirkens ledende mænd var fanatiske og intolerante over for anderledes tænkende.

Men først i 1700-tallet kom der en voldsom reaktion mod denne ensretning. Fra Tyskland kom til os ortodoksiens modsætning, *pietismen*, der satte fromhed (pietas) i højsædet, men vel at mærke en fromhed, der gav sig udslag i praktiske, menneskevenlige handlinger. F. eks. oprettede den pietistiske konge Frederik IV i 1721 240 rytterskoler ud over hele landet og i 1727 Det Kongelige Vajsenhus i København, en skole for forældreløse børn. Mange af de sociale goder,

vi nyder godt af i vort samfund i dag, kan spores tilbage til pietismen.

I begyndelsen af 1730'erne indførtes derfor strenge helligdagslove, som forbød alle forlystelser på søn- og helligdage og påbød kirkegang for i hvert fald ét medlem fra hvert hjem hver søn- og helligdag. Blev dette påbud ikke respekteret, var følgen påtale, evt. bøde, enkelte steder endda anbringelse i gabestokken (dog ikke i Egtved).

Det ser ud til, at præsten i Egtved var godt tilfreds med kirkegangen. Han udtalte, at folk kun udeblev for f. eks. at passe børn, syge og smådyr eller besørge ærinder, der ikke var levnet tid til i ugens løb.

Christian VI var endnu mere pietistisk end sin far, Frederik IV, og i hans regeringstid blev mange høje embeder derfor besat med mænd af samme observans, f. eks. biskop Hans Adolf Brorson i Ribe.

Der er ingen vidnesbyrd om, at Egtveds præster kæmpede for eller imod pietismen, sådan som det skete i nabopastoratet Veerst-Bække, hvor den lærde ortodokse præst Niels Tøxen omkring 1740 førte en meget hård kamp, som gav genlyd over hele landet, imod indførelsen af den pietistiske lærebog »Pontoppidans Forklaringer«. Niels Tøxen blev afsat fra sit embede og var endda nær ved at få en langt hårdere straf.

Kun et par årtier efter, at pietismen var kommet til Danmark, dukkede helt modsatte tanker op: nu gjaldt det *oplysning* mere end fromhed. En tid var disse to så forskellige retninger sideløbende.

Pastor Johan Peter Købke i Egtved-Ødsted (1799–1818) var i høj grad en oplysningens mand, men han var tillige en alvorlig kristen (se p. 323 ff.). Han drev det så vidt, at han i Egtved præstegård oprettede et seminarium og uddannede adskillige lærere.

Oplysningstankerne fik i begyndelsen kun fodfæste i visse mindre kredse, men da den pietistiske konge Christian VI døde i 1746, brød de ret igennem, og samtidig mistede pietismen sit tag i folket. Dog havde så betydelige vækkelser fundet sted i pietismens dage, bl. a. hos »de stærke jyder« og i »de gudelige forsamlinger«, at de overlevede det følgende århundredes reaktioner mod pietismen og dukkede op til ny grøde midt i 1800-tallet. Oplysningstiden, ca. 1750–1800, var en gold tid i kirkelig henseende.

Med det 19. århundredes komme afløstes den af *rationalismen*, hvor det var fornuften (ratio), der havde det store ord. Man interesserede sig mere for moralen end for dogmatikken, og materialismen blev afvist som det grundlæggende i livet. Derved var rationalismen

kirken mere venligsindet end oplysningstiden, men den kristendom, der blev resultatet af dens tanker, fik dog slagside, fordi det moralske blev overbetonet.

Nu er vi fremme ved den tid, da Mynster, Grundtvig og Kierkegaard overvandt rationalismen, og da det ægte fromme trosliv, som havde overvintret siden pietismens dage, skabte liv på ny. Nu kom *de store grundtvigske og indremissionske vækkelser*.

Grundtvigianismen

fik stor betydning for Egtved sogn, og siden det i 1875 skiltes fra Ødsted sogn, har alle Egtveds præster tilhørt den grundtvigske retning.

To mennesker, som i sidste halvdel af 1800-tallet fik åndelig betydning for Egtvedegnen, skal nævnes her, selv om de ikke boede i selve sognet, men tæt ved dets grænser, nemlig Peter Larsen Skræppenborg og Frederikke Pio.

I 1840'erne nåede »de gudelige forsamlinger« til Egtved-egnen gennem *Peter Larsen Skræppenborg*. På sin hjemegn, Hindsholm på Fyn, havde han i disse forsamlinger oplevet et åndeligt gennembrud. Han blev en af sin tids store lægprædikanter og bragte evangeliet viden om, først på øerne, siden i Jylland. Han blev efterhånden grebet af de grundtvigske tanker, og da han købte gård i Dons og bosatte sig dér, blev grundtvigianismen udbredt på egnen, både når han samlede folk til store møder på sin gård, og når han drog omkring som taler. På grund af sin glødende iver som taler idømtes han både fængsel og bøder.

Den næste grundtvigske bevægelse fandt ligeledes sted uden for, men ganske nær ved sognets grænse, nemlig på gården Engvang i Tørskind. Den lededes af *Frederikke Pio*, en meget særpræget kvinde, som her skal omtales nærmere.

Frederikke Pio var af embedsmandsslægt og fødtes i København 1837. Hendes fader hed Jean-Pierre Pio, og selv var hun faster til Socialdemokratiets stifter, løjtnant Louis Pio. Han var idealistisk og romantisk og idømtes 5 års fængsel for sine revolutionære tendenser. Han udvandrede til USA og døde dér i 1894.

Frederikke Pio var uddannet lærerinde og virkede som privatlærerinde i flere hjem, hvor hun blev fortrolig med grundtvigsk åndsliv.

En tid boede hun på herregården Hessel syd for Grenå, og da blev hun gode venner med Charlotte la Cour, datteren af den grundtvigske præst i det nærliggende Aalsø. Senere var hun i fire år lærerinde i Grundtvigs hjem, hvor hun underviste fru Asta Grundtvigs børn af første ægteskab.

Dette førte til, at hun i flere somre var knyttet til Christen Kolds højskole som lærerinde for pigerne.

Her blev hun stærkt grebet af den grundtvigske højskoletanke, hvorefter hun selv startede en pige-højskole i Aale ved Horsens i 1866. Som beundrer af det gamle bondesamfund forsøgte hun her at fastholde de ægte gamle bondeforhold: hun klædte sig i hjemmelavet hvergarn og vadmél, på højskolen brugte man ikke gafler, men tog maden med fingrene, og når man skulle til kirke, foregik det enten til fods i træskostøvler eller kørende i en høstvogn med halmknipper i bunden. Sådant noget syntes egnens befolkning ikke om, de fandt, at det var en søgt måde at vise folkelighed på, og Frederikke Pio måtte opgive sin højskole.

Men hendes begejstring var ikke kølnet, og hun gjorde et nyt forsøg, idet hun i 1867 oprettede en pige-højskole på Engvang i Tørskind, altså lige ved Egtved sogn. Her fik hun som medhjælper og støtte sin veninde, den særdeles fine kvinde Charlotte la Cour.

Når egnens folk om sommeren var i engene, forundredes, ja forargedes de over Frederikke Pio og hendes højskolepiger, der syngende gik om og plukkede blomster. Undervisningen på højskolen bød ikke på foredrag, men samtaler og sang, sang og atter sang. Eleverne blev i høj grad påvirket af livsglæde og dansk natur, litteratur og historie. De forlod skolen med mod på livet.

Frederikke Pio var en sjælden personlighed, rigt begavet, idealistisk og ikke så lidt romantisk. Hun ønskede altid at tjene andre. For at få forbindelse med egnens folk indbød hun dem til besøg på højskolen, bl. a. til julefest, hvor de oplevede egnens første juletræ. Blev egnen end ikke stærkt påvirket, er der dog vidnesbyrd om, at adskillige blev grebet af højskolens tanker.

På en nabogård til højskolen boede en mand, der hed Jørgen Olsen. Han og Frederikke Pio forelskede sig i hinanden og blev gift. Frederikke Pio gik stærkt op i at fylde sin plads som gårdmandskone; bl. a. blev hun mejerske. De fik seks børn. Trods al Frederikke Pios ihærdighed med gård og højskole sygnede højskolen hen og blev lukket i 1870. Gården kunne de heller ikke klare, og efter en

halv snes år blev den solgt. De rejste til København og forsøgte sig i forretningslivet, men det gik heller ikke. Så rejste de til Amerika, hvor Frederikke Pio døde i 1922. Hun var et stjernes kud på højskolebevægelsens himmel.

Mormonerne i Oustrup

I slutningen af 1800-tallet vandt mormonerne mange tilhængere her i egnen.

Mads Joensen i Oustrup købte en mark af Niels Madsen, umiddelbart op til hans egen. Denne mark fik en af hans voksne sønner, Ole Madsen, senere. Det var i de år, da mormonerne virkede her omkring.

Ole blev grebet af sværmeriet og blev tillige med sin familie døbt i en tørvegrav i »æ Stavermose«. Det var en stor sorg for familien, men der var intet at stille op. Ole udtalte, at han ville have lige så mange koner som mormonbevægelsens stifter, Joseph Smith.

Han og hans familie rejste til staten Utah i USA. Men det blev Ole en stor skuffelse. Under livsfare slap han dog ud af mormonernes klør. Men han blev i USA og blev senere lægprædikant.

Kirkeligt Samfund

Efter hvad man har kunnet få oplyst, blev »Kirkeligt Samfund« i Egtved stiftet af pastor Madsen og havde kun betydning i hans tid. Møderne holdtes først i præstegården, senere i pastor Madsens hus, Vejlevej 8 (nu Østergade 8).

Indre Mission

I 1880'erne kom Indre Mission til Egtvedegnen. Kolportører gik rundt og falbød traktater og bøger, og snart begyndte man at holde møder rundt om i hjemmene. De vakte skyede intet besvær for at nå frem til mødestedet, hverken vinterens is og sne eller terrænets ufremkommelighed. Stinus Loft, senere præst i USA, fortæller, at »man skød tværs over, hvor man kunne; man gik langs med randene af mergelgrave og mosepytter. Man sprang over diger, borede sig gennem levende hegn, ja vovede sig ud over åen på en smal fjæl.« Og

vejen kunne være så lang som fra Refsgårds banker til Ødsted og Bølling Mark. Børnene tog man med, for de kunne ikke være ene hjemme – det var alt for farligt med levende lys og åben ild – og der var ingen til at passe dem.

Sådan noget vidner om den betydning, den nye åndelige bevægelse fik for mange i sognet. Som man også kender det fra andre egne af landet, skete der mange gode forandringer i de hjem, der blev vakt gennem Indre Mission. Den hårde dømmesyge, som Indre Missions venner ofte er blevet beskyldt for, blev ikke fremherskende på Egtvedegnen; tværtimod var fordrageligheden så stor, at de med glæde kunne være til et høstgilde i Vork sammen med grundtvigianerne. Disse sad i den ene stue og spillede kort, mens »de helle« sad i den anden stue og sang salmer efter Harboøresangbogen.

I Egtved sogn har der altid været et godt og tolerant forhold mellem mennesker af forskellige åndelige retninger, hvad der også har fundet udtryk i et frugtbart samarbejde i menighedsrådet.

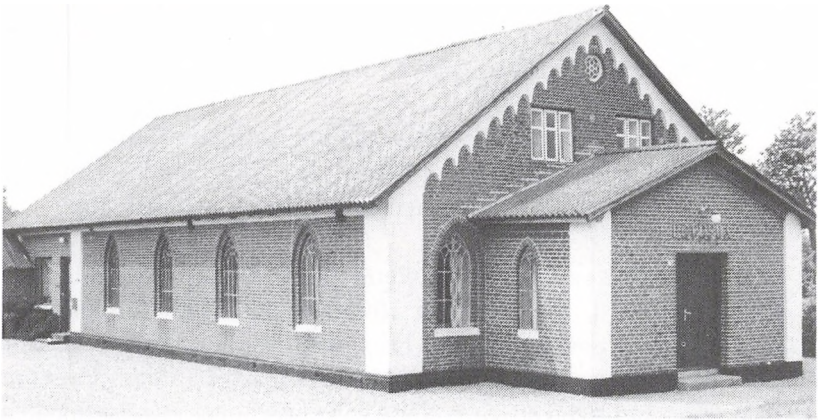
Egtved Missionshus

Indre Mission har her som overalt i Danmark haft *missionshuset* som sit samlingssted.

Sidst i 1880'erne begyndte vennerne inden for I.M. i Egtved at tale om at få bygget et missionshus. En af de trofaste mænd i vennekredsen, Anders Pedersen, Doritshave, tilbød at skænke et stort hjørne af sin jord som byggegrund. Det var dog ikke den allerbedste beliggenhed for et missionshus, især for de mange vakte, der boede i Egtved Skov. Men Anders Pedersen var en mand af format, så han købte den grund, hvor missionshuset ligger den dag i dag, og forærede den til I.M.

Nu kunne byggeriet komme i gang. En meget stor offervilje har altid været et kendetegn for I.M. Den fornægtede sig heller ikke her: I.M.-vennerne stod sammen om denne opgave, de ydede store pengegaver, og de gav deres arbejdskraft til rejsningen af huset. Det gjaldt mænd såvel som kvinder. Mændene gravede grunden ud, brændte mursten, murede, savede, høvlede og hamrede. Kvinderne gik til hånde og styrkede deres mænd med kaffe og brød. Der blev gjort alt for, at missionshuset skulle blive så smukt og så praktisk som muligt.

Med forventning så de hen til den dag, da huset kunne indvies. Den blev fastsat til søndag d. 11. december 1890, men en af de aller-

Egtved Missionshus 1979, opført 1890.

Fot. Emil Traberg.

sidste dage før gik der ilbud til smeden, Peder Sørensen, om i hast at lave flere ankre, der var lange nok til at gå gennem hele husets bredde. De var nemlig blevet bange for, at murene ellers ikke ville kunne bære tagkonstruktionen i en vinter med is og sne.

Det nåedes, og indvielsesdagen blev en stor festdag, der begyndte med kirkegang og fortsatte med både eftermiddags- og aftenmøde. Pastor Asschenfeldt-Hansen fra Sæby indviede huset, og tilslutningen til begge møder var så overvældende, at mange måtte stå udenfor ved døren og ved vinduerne.

Allerede i slutningen af 1886 var nogle af missionsfolkene i Egtved begyndt at tænke alvorligt over børnenes kristelige opdragelse, bl. a. Jens Solgaard, Poul Krat fra Ballehule, Niels Andersen fra Bølling og Anders Pedersen, »Anders Pejser«, på »Doritshave«. De begyndte at holde *søndagsskole* rundt om i hjemmene, men nu, da tanken om missionshuset var blevet til virkelighed, flyttede søndagsskolen ind i den lille sal, og et trofast arbejde blandt børnene er siden da blevet gjort dér. Allerede den første jul, 14 dage efter indvielsen, oplevede søndagsskolebørnene en julefest med juletræ! Det var noget helt ukendt for de allerfleste af dem.

En livlig mødevirksomhed har siden fundet sted i Egtved Missionshus med mange fremragende talere, både lokale og udensogns. Næv-

nes skal også de årlige 5-dages missionsuger med gudstjenester i kirken og møder i Missionshuset. Læser man i den protokol, som beretter om livet inden for I.M. i Egtved fra 1920–1967, ser man f. eks., at alt dette foregik i 1960:

18 møder, 4 gudstjenester, 10 fester, 3 juletræsfester, 1 havefest hos Johannes Kruse, en del møder for KFUM & K, og – sidst, men ikke mindst – 70-års jubilæet d. 11. december.

Ved denne fest var missionær Peter John, Vejen, hovedtaler.

Fem år senere d. 11. december 1965 fejredes 75-års jubilæet med I.M.'s formand, pastor Kristian Friis, som festtaler. Her læste Sine Pedersen en prolog, som hun selv havde skrevet, og under kaffebordet sang forsamlingen en sang, der var forfattet af bestyrelsesmedlem Niels Larsen, Birkegård, Tudvad.

Til 85-års jubilæet havde Karen Loft Winterberg skrevet en prolog, og hovedtaler var missionær, nuværende landssekretær i Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark, Hans Smidt.

Indre Mission i Egtved har altid ved stor velvilje fra Samfundets side kunnet bruge mange penge og megen arbejdskraft på vedligeholdelse og forbedring af missionshuset.

Offerviljen viste sig også på anden måde. Herom vidner maleriet i den store sal, en kopi af Carl Blochs »Kristus i Gethsemane«. Det er malet i 1907 af malermester Hans Clausen og skænket som en tak til vennerne i I.M. for deres støtte til ham og hans hjem i en vanskelig periode under hans hustrus sygdom.

Allerede i 1909 stiftedes der en »Hjælpekasse«, som skulle »støtte trængende blandt de hellige i Danmark, dog i særdeleshed i Egtved sogn«. Den eksisterede lige til 1954.

Missionskredse

Der er en meget levende D.M.S.-kvindekreds med 33 medlemmer (i 1979). Den begyndte som »Kvindeforeningen« i 1916, men stiftedes d. 2. september 1924 af manufakturhandler Line Sørensen og tilmeldtes da D.M.S. De følgende formænd var Maren Andersen, Egtved Holt, Anna Mikkelsen, Egtved Skov, sygeplejerske Marie Koed Madsen, Egtved, og Marie Korsholm, Bølling. Kredsen mødtes én gang om måneden.

Desuden har Hans Andersen i Egtved siden 1947 haft en D.M.S.-kreds, som dog ikke mødes regelmæssigt, men slutter op om den årlige

ge Hellig tre Kongers-gudstjeneste og den basar, der afholdes hvert andet år. Gudstjenesten og basaren er for alle kredsene. Den første formand for denne kreds var H. P. Skovsgaard.

Jørgen Petersen, Skovdal i Bølling, har en D.M.S.-kreds for Bølling-Hjelmdrup. For den gælder det samme som for Hans Andersens kreds. Før Jørgen Petersen var Peter Larsen kredsens formand.

Også i Egtved Skov har der været en D.M.S.-kreds, men den er nu ophørt. Den lededes af Anders Iversen.

Niels Larsen, tidl. Tudvad, nu Egtved, har siden 1977 ledet en Sudan-kreds, der startede i 1949 med gdr. Jørgen Mogensen, Egtved Skov, som formand. Han efterfulgtes af sin broder, Johannes Mogensen, der ledede kredsen indtil 1977.

Alle missionskredsene i Egtved hører under D.M.S.-kredsen i Kolding.

Missionærer

Egtved har fostret to missionærer: sygeplejerske Anna Marie Korsholm, g. Rasmussen, som sammen med sin mand arbejdede i Etiopien 1969–73, og sygeplejerske Maja Skovholm, g. Jørgensen; dette ægtepar havde sin gerning i Sudan 1949–59.

Formænd for bestyrelsen for Indre Mission i Egtved

1920–1938	Thomas Thomsen, Egtved Skov
1938–1943	Jepp Kruse, Doritshave
1943–1954	Hans Peter Hansen, Skovhøjgård
1954–1959	Ernst Skovsgaard, Pilgården
1959–1963	Johannes Mogensen, Bølling
1963–1965	Hans Andersen, Spillinggård
1965–1967	Karl Pedersen, kæmner
1967–1970	Henry Skovsgaard, Højvanggård
1970–1976	Niels Larsen, Birkegård
1976–	Rasmus Damgaard Nielsen, Teglgård

Missionshusets værter

?–1924	Karen Simonsen
1925–1926	Marie Porsmose
1926–1927	Jepp Kruse
1927–1930	Ebbe Iversen og hustru
1930–1931	Mette Petersen
1931–1940	Marie og Johan Heinrich Richen
1941–1942	Katrine Larsen
1942–1970	Ingeborg og Iver Iversen
1971–1973	Jensine Hansen
1976–	Karen Refshauge

KFUK og KFUM i Egtved

Egtved KFUK

Foreningen stiftedes d. 17. april 1892, og dens første bestyrelse var

Niels Andersen, Egtved (formand)

Kirstine Vinkel, Amhede

Jørgine Kristensen

Det første år var der 24 medlemmer.

KFUK's formænd

1892-?	Niels Andersen, Egtved
	Kirstine Nielsen, Egtved
	Line Sørensen, Egtved
	Karen Marie Iversen, Egtved
	Nina Mogensen, Bølling
	Marie Berkelsen, Egtved
	Margrethe Hansen, Bølling
1937-1948	Meta Carlsen, Egtved
1948-1960	Mary Skovsgaard, Vork
1960-1963	Andrea Niemann, Egtved Skov
1963-1965	Ingeborg Skovsgaard, Vork
1965-1966	Jenny Larsen, Vollund

KFUK's program har stort set været det samme fra starten til sammenslutningen med KFUM: hver måned en bibeltime, et symøde og et fællesmøde med KFUM, foruden arrangementer, som kredsen stod for, med fremmede talere. I sommerhalvåret desuden cykelture og, da bilerne kom, en årlig udflugt sammen med KFUM. Symøderne og bibeltimerne blev ofte holdt rundt om i private hjem, hvorimod fællesmøderne og andre større sammenkomster var henlagt til Missionshuset.

D. 17. april 1932 var der 40-års jubilæumsfest, og 10 år senere fejredes 50-års dagen for foreningens stiftelse. Da var der gudstjeneste om eftermiddagen i kirken, hvor pastor Anders Bork Hansen (da Lønborg, 1951-1978 Løgumkloster, født i Hjelmdrup) talte. Om aftenen talte landssekretær Laura Madsen i Missionshuset til en forsamling på ca. 300 mennesker. Ved 60-års festen overrakte KFUM's formand foreningen nye sangbøger.

D. 24. oktober 1946 startedes en afdeling for de 13-17-årige unge piger, U.A. Den fungerede til ca. 1965.

Egtved KFUM

Foreningen stiftedes d. 2. april 1894.

KFUMs formænd

Anders Pedersen, Doritshave, Egtved
 Thomas Thomsen, Egtved Skov
 Jeppe Kruse, Egtved
 Hans Niemann, Egtved Skov
 Hans Korsholm, Bølling
 Christian Hansen, Lille Roed, Hjelmdrup

1942–1965 Karl Pedersen, Egtved

1965–1966 Thomas Iversen, Bølling

Foreningen har gennem årene ca. hver uge holdt et møde, skiftende mellem bibeltimer, fællesmøder med KFUK og samfundet i Missionshuset og møder arrangeret af kredsen. Desuden har der været en årlig udflugt sammen med KFUK. På generalforsamlingen d. 19. maj 1943 vedtoges det, at man skulle til at spille håndbold i KFUM, og Henning Kruse, Egtved, blev valgt til leder af håndboldholdet.

Ved foreningens 40-års jubilæum var der medlemsrekord, 40 medlemmer.

Søndag d. 2. april 1944 fejredes 50-års jubilæet med gudstjeneste i kirken ved generalsekretær pastor Hofmann Madsen. Han talte også ved aftenmødet i Missionshuset til en deltagerskare på ca. 250 mennesker.

Ved 60-års festen i Missionshuset talte pastor Philipsen, Fredericia, til ca. 200 deltagere.

På en ekstraordinær generalforsamling d. 17. november 1966 blev KFUK og KFUM sammensluttet til en fællesforening. Dens formænd har været

1966–1969 Thomas Iversen, Bølling
 1969–1970 Henry Vestergaard, Egtved
 1970–1976 Eigil Frost Larsen, Egtved
 1976–1977 Kristian Dall, Egtved Skov
 1977–1978 Jonna Kristensen, Egtved
 1978– Hans Jørgen Larsen, Vollund

Egtved KFUM og K's Ungdomsafdeling (UA)

Afdelingen stiftedes i 1976 af Kristian Dall, Egtved Skov. Dens formål er at forkynde det kristne evangelium for unge mennesker i

alderen 13–18 år og at fremme et godt kammeratskab. Den er ment som et overgangsled mellem søndagsskolen og KFUM og KFUK.

Efter Kristian Dalls bortrejse fra Egtved i oktober 1977 er UA blevet ledet af Helga Busch, Vera Jørgensen og Birthe Christensen.

De unge mødes hver mandag kl. 19.30, oftest i Missionshuset, men ind imellem i private hjem. Programmet består af bibeltimer, hobbyarbejde, gåture ud i det blå og orienteringsløb. UA beskæftiger sig også med Ydre Mission. En aften om måneden holder de hyggeaften sammen med KFUM og KFUK.

Deltagertallet er som regel 10–12.

Egtved Ungdomsforening

Ved lærer *Poul Sørensen*, Egtved.

Foreningen stiftedes 6. maj 1904 med det formål at samle de unge til foredrag og oplæsning i folkelig og kristelig ånd. Dens første bestyrelse var: bager J. P. Lyng, formand, mejerist Ancher Holm, kasserer, boghandler Gundersen, sekretær, samt Laurids Lindrum og J. H. Sørensen.

I løbet af det første år havde man 28 sammenkomster og en sommerudflugt til Askov Højskole og Skibelund Krat, hvor forstander Jacob Appel holdt foredrag. – De første år samledes man i forskellige hjem, men fra omkring 1910 holdtes møderne stort set i Forsamlingshuset.

Medlemskontingent var i 1905 20 øre pr. måned. Medlemstallet steg i årets løb fra 33 til 55. Foreningen tilsluttedes Sydøstjydske Hovedkreds inden for De danske Ungdomsforeninger 1905. – Lidt trægt er det nok til tider gået; således vedtog man at ligge stille sommeren 1910. I 1911 valgtes kommis, senere købmand, *Jens Jensen* ind i bestyrelsen og blev dens formand (indtil 1938). I flere år var han også formand for Forsamlingshuset, så man forstår, at han i disse to nøglestillinger kom til at øve stor indflydelse på sognets åndelige liv. I den følgende tid steg medlemstallet år for år, indtil det kulminerede med 314 medl. i 1922. Fra 1945, hvor der var 147 medl., var tallet jævnt faldende.

Foredragsholderne var først og fremmest præster og højskolefolk, og her havde sognet stor gavn af at ligge så nær Askov og Uldum.

Ved hovedkredsmøderne, som holdtes i kredsens større forsamlingshuse – og her var Egtved vært adskillige gange – var der betydelige talere, f. eks. Viggo Starcke, Knud Kristensen, Christmas Møller og K. K. Steincke. Disse hovedkredsmøder afsluttedes ofte med oplæsning af så fremragende mænd som Henrik Malberg, Albert Luther og Holger Gabrielsen.

I starten har der været møde hver uge, men det viste sig at være for meget, så det blev ændret til en sammenkomst hver 14. dag, skiftevis et foredrag og en aften med film, lysbilleder, sang, oplæsning og/eller sanglege.

Ungdomsforeningen har betydet meget for byen og dens omegn. Hjem, hvor mand og kone tidligere havde været aktive medlemmer, sendte deres voksne børn og deres medhjælpere derhen. Grundene til, at foreningen sygnede hen, er flere: der er færre unge i landbruget nu, og de fleste medlemmer kom altid fra landdistriktet; desuden holder radio og fjernsyn mange unge hjemme, de moderne samfærdselsmidler gør det lettere at komme vidt omkring, og endelig har mange unge af i dag deres fritid optaget af idræt og sport.

I foråret 1968 drøftedes det, om foreningen skulle ligge stille en tid, ikke af økonomiske grunde – den havde en formue på 6.216 kr. – men fordi fremmødet var for ringe. Da dannedes Ungdomsklubben for de helt unge.

I 1975 viste det sig umuligt at få valgt en ny bestyrelse, og det vedtoges da at nedlægge Egtved Ungdomsforening. Dens formue – 18.198 kr. – blev fordelt. Forsamlingshuset fik 11.500 kr., Ungdomsklubben 5.000 kr. og spejderne 1.000. Forsamlingshuset overtog dirigentklokken og sangbøgerne, flaget overdroges Egtved Flagforening, og protokollerne overgik til Lokalhistorisk Arkiv.

Angående programmet var der visse faste holdepunkter: stiftelsesfest d. 6. maj, Sct. Hansfest i Anlægget, hvis vejret var til det, ellers i Forsamlingshuset – med leg, bål, skuespil eller fakkeltog –, en sommerudflugt og et efterårsmøde i september-oktober. Fra første færd holdtes der to årlige baller, som regel lige før skiftedagene 1. maj og 1. november. Efterhånden smugledes der lidt mere af den slags ind, et par timers dans til grammofon eller harmonika som afslutning på en mødeaften. D. 28. december, 4. juledag, var der altid julefest i Ungdomsforeningen, og da kom der mange mennesker, i flere år et par hundrede, og disse fester sluttede gerne med sanglege. En af de største begivenheder var amatørskuespillet, som fandt sted næsten

hvert år fra omkring 1930 til 1970. Før den tid underholdt man med »fælleslæsning«.

»Anlægget« er nævnt ovenfor. Det er nok usædvanligt, at en ungdomsforening ejer et anlæg. Men det gjorde Egtved Ungdomsforening. Det nævnes først i 1932, og det var på Jens Jensens initiativ, at grusbankerne nord for byen – i dag nabo til De Gamles Hjem – ved frivillig arbejdsindsats blev til det kønne anlæg, som vi kender i dag, og som har betydet så meget for foreningen. I 1954 godkendte generalforsamlingen salget af en parcel på 1.422 m², den tidligere bålplads, til fabrikant Locht for 3.000 kr. 1962 kom Anlægget ind under byplanen som »grønt område«, der skal bevares. Det medførte bl. a., at kommunen gav tilskud til vedligeholdelsen. På en ekstraordinær generalforsamling i oktober 1970 vedtoges det at sælge Anlægget til kommunen, dog med den klausul, at Anlægget skal være til rådighed for arrangementer af kommunens foreninger.

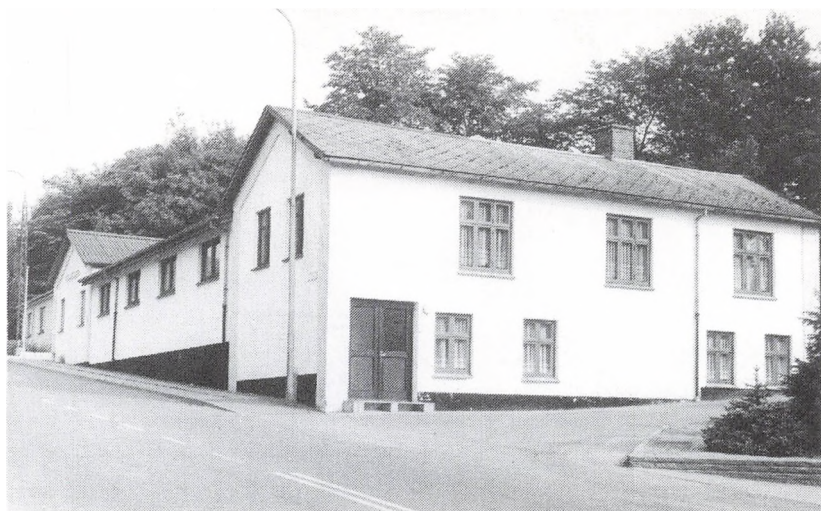
Egtved Forsamlingshus

Med pastor Sofus Brummer (1875–1896) fik sognet en fuldblods grundtvigianer, og da blussede de grundtvigske tanker op, der skabte liv i foredragsvirksomheden og dermed i forsamlingshusene. Både *pastor Brummer* og *hans hustru Caroline* arbejdede meget ivrigt for at få bygget Egtved Forsamlingshus. Fru Caroline tog et tørklæde om hovedet og gik ud i sognet og tegnede aktier. Det gav resultat, og 1885 stod huset færdigt på en del af præstegårdens jord. Det blev rammen om mange folkelige, kulturelle og kristelige møder.

En foredragsforening har der ikke været i Egtved, men de ældre sluttede op om Egtved Ungdomsforenings møder i Forsamlingshuset og støttede foreningen.

Man kan ikke nævne Egtved Forsamlingshus uden også at nævne *købmand Jens Jensen*, dets formand gennem flere år og en mand, der fik stor betydning for det åndelige liv i Egtved, ikke mindst i sin egenskab af formand for Egtved Ungdomsforening 1911–1938 (se p. 470).

Efter radioens og TV's indtrængen i de fleste danske hjem blev økonomien vanskelig for Forsamlingshuset; men da det havde byens

Fot. Emil Traberg.

Egtved Forsamlingshus 1979, opført 1885 og udvidet flere gange.

største mødesal, ville man gerne bevare det, hvorfor Egtved Borgerforening i 1972 købte Forsamlingshuset og ansatte Ella og Peter Poulsen som bestyrerpar. Med en kort afbrydelse bestyrede de Forsamlingshuset indtil 1978, da de ønskede at trække sig tilbage. De udførte deres hverv med stor dygtighed og venlighed.

Fra 1. juli 1978 har Yvonne Fallesen forestået udlejningen af Forsamlingshuset samt ledet køkkenet, hvorfra der serveres såvel ved møder som ved festlige lejligheder.

Fra 1. februar 1979 har Yvonne Fallesen oprettet en madudbringningsforretning, så der fra køkkenet leveres varm mad til alle i kommunen, som abonnerer derpå.

Ordningen synes at være populær, og mere end 60 personer får mad tilkørt i bil hver dag ved middagstid.

Menuen er fastlagt for en måned ad gangen og forud skriftligt tilstillet abonnenterne, som betaler månedsvis bagud og med dags varsel kan afbestille eller bestille ekstraportioner til gæster.

Det er fortrinsvis enlige og ældre, der benytter sig af ordningen, som et par gange tidligere har været planlagt på kommunal basis, men lagt til side som værende for dyr.

Egtved Forsamlingshus bruges meget, både til offentlige møder, som valglokale, til familiefester og til udstillinger.

Vork Forsamlingshus 1979, opført 1926.

Fot. Emil Traberg.

Vork Forsamlingshus

Ved *Karl Juhl*, Ødsted, tidl. Ryttergården, Vork.

Efter at ungdommen og andre beboere i Vork i ca. 20 år havde benyttet gymnastiksalen i Vork skole, blev nogle af beboerne midt i 1920'erne enige om at få et forsamlingshus bygget.

Der blev så indkaldt til et møde om sagen, og dér blev der nedsat et udvalg til at tegne aktier og, hvis tilslutningen var stor nok, lade huset opføre. Udvalget kom til at bestå af: R. S. Frandsen, J. S. Østergaard, Kr. Bruun, Jens Pedersen og – som repræsentant for ungdommen – Marinus Ebbesen, alle af Vork.

Da tilslutningen viste sig at være stor nok, og da der var tegnet tilstrækkelig mange aktier à 25 kr. (med indbetaling à fire gange), begyndte man i sommeren 1926 at bygge forsamlingshuset på en grund af Vorkgårds marker.

Arbejdet blev overdraget tømrermester Marius Sørensen, murermester Kristian Holm, malermester Viggo Bruhn og elektriker Niels Balleby, alle af Egtved. Beboerne kørte mursten og andet materiale og hjalp til på andre måder.

Lige efter nytår 1927 blev huset indviet ved en festlighed for aktionærerne med husstand og bygherrerne med fruer.

På en senere generalforsamling blev der valgt en bestyrelse, som kom til at bestå af det allerede nævnte byggeudvalg med Rasmus Frandsen som formand, en post, han bestred i flere år. Efter ham har lærer Andersen, Møldrup Hansen, Ole Friis Hansen og i den sidste periode flere af den yngre generation været formænd.

I Vork Forsamlingshus er der foregået mangt og meget, f. eks. blev der afholdt møder med lokale eller udenbys talere: sognets præster, forfatteren Morten Korch, højskoleforstander Sigfred Munk, Vinding, Pastor Tage Hansen, Aale, konsulent Martin Nielsen, Vejle, pastor Søren Andersen, Hvejsel, forfatteren Anton Berntsen, Vejle, højskoleforstander Frode Aagaard, Vestbirk, forstander Laursen-Vig, Uldum, pastor Kaldau, Givskud, frimenighedspræst Morten Larsen, Holstebro, efterskoleforstander Vilhelm Grell, Vesterlund m. fl.

Desuden blev der opført dilettant, holdt danseskole, afholdt enkelte landbrugskurser samt de årlige jule- og høstfester. Ungdommen dyrkede gymnastik og indendørs præmieskydning samt arrangerede sanglege og anden underholdning. Mange Vorkfolk har holdt deres familiefester i forsamlingshuset og mange foreninger deres møder og generalforsamlinger.

Efter befrielsen 1945 blev der afholdt en stor og god fest med fælles kaffebord.

Det gik godt med tilslutningen til de forskellige foretagender indtil først i 1960'erne, men efter at mange unge havde forladt landbruget, og radio og fjernsyn var blevet hver mands eje, gik foreningsarbejdet i stå, og sidst i 1960 blev huset solgt til privatbolig.

Det var slutningen på en 40-årig periode, som vi ældre har gode minder fra og tænker tilbage på med glæde.

Bølling Forsamlingshus

Ved lærer *Poul Sørensen*, Egtved.

Bølling Forsamlingshus blev oprettet 1889 og ombygget 1927 og 1956. Det har betydet meget op gennem tiderne som samlingssted. Indtil ombygningen i 1956 brugtes salen bl. a. til gymnastik, men med den nye skoles sal blev »Huset« overflødigt på idrættens områ-

Fot. Emil Traberg.

Bølling Forsamlingshus 1979, opført 1889, ombygget 1927 og 1956.

de. Det er ramme om flere faste begivenheder: julefest, amatørskuespil, høstfest og andespil. Tidligere var der månedsmøder i vinterhalvåret, indledt med efterårsmødet. Endvidere har det været rammen om mange, mange familiefester.

Der har været et godt sammenhold om »Huset«. Det kom særlig stærkt frem ved ombygningen i 1956. Man opfordredes da til at tegne sig for 1) kontant bidrag, 2) fast årligt bidrag, 3) tilbud om arbejdskraft, og 4) naturalieydelse. Resultatet blev 15.515 kr., at indbetale over en tre-årig periode, et pænt resultat, set med tidens øjne; en del materiale (tømmer, sten), samt masser af frivillig arbejdskraft. – Hele historien kostede 30.896 kr. Af håndværkere bør nævnes afd. muremester Peter Sørensen, som med stor idealisme gik ind for sagen.

Huset toges i sin nye skikkelse i brug d. 30 oktober 1956. Aftenen var gratis! Bager Svendsen gav boller, wienerbrød og lagkage, købmand Thygesen kaffe, Slotsmøllen 3 kasser sodavand (øltiden var endnu ikke ret begyndt), Reinar Pedersen spillede, og hans frue sang solo. – Ombygningen betød: 1) større sal, 2) scenerum (med kælder), 3) nyt køkken, og 4) garderobe- og toiletforhold kom i orden. – En bazar i foråret 1957 gav små 3.000 kr., hvoraf en del gik til sceneind-

retning. Scenen indviedes i foråret 1958 med Hostrups »Feriegæsterne«.

Medlemskab kostede indtil 1947 5 kr.; herefter blev prisen 25 kr. 1945 købtes der jord af Manfred Kristensen med udvidelse for øje, den som altså først blev en realitet 11 år senere. I 1949 var der stærke ønsker om ombygning, men man fandt projektet for dyrt. I stedet blev det til et nyt varmeanlæg. Dette blev i 1960 udskiftet med et andet og større.

For at klare økonomien – gælden var da ca. 13.000 kr. – foresloges på en generalforsamling i 1959 et årligt bidrag på 10 kr. pr. medlem. Det blev i første omgang gjort frivilligt, men året efter til et fast årligt kontingent. Denne ordning gælder stadig.

»Huset« har selvfølgelig Højskolesangbogen. Starten var i 1948, da Mads Kaltoft ved et møde foreslog, at hver aktionær skulle skænke et eksemplar. Ved et møde i marts 1950 tegnede 22 sig, og aftenens taler, pastor Anker Jensen, gav sit »honorar« (20 kr.) til formålet! Sangbøgerne indviedes i efteråret 1950 ved en sangaften ved Gertrud og Johan Nielsen, Egtved skole. Igen et lille eksempel på dette »at løfte i flok«.

Talere ved møderne var vel oftest præster: Anker Jensen, Egtved; Sarnæs, Harte; Sølling, Kolding; Sennels, Ødsted; Riemann, Lindknud og Lindegård, Egtved. Af højskolefolk kan nævnes: Laursen-Vig, Uldum; Juul Andersen, Askov og Damgaard-Nielsen, Ryslinge. – I tresserne var der nogle diskussionsaftener med betydelige ordførere: forstander Grønborg, Odense; MF Ejnar Simonsen og MF Karl Skytte. –

Der har flere gange været dyrket folkedans med god tilslutning: 1946–47, 1956–57 og 1964–65. – Til julefesten var – og er – træet altid skænket af en aktionær. Høstfesten var tidligere altid to aftener med fuldt hus, senere kun én aften. – En af årets begivenheder har altid været dilettantforestillingen. I de senere år har der også været musikaftener.

Værtsfolk i egentlig forstand har »Huset« aldrig haft, da der ingen bolig er, men der har altid været en, der påtog sig renholdelse og køkkentjeneste. En enkelt må nævnes her: *Maren Termansen*, der på denne måde har gjort Bølling en meget stor tjeneste. – Alligevel blev der en del arbejde til bestyrelsesmedlemmerne, f. eks. kalkning (helst inden pinse). Hovedrengøring påhvilede bestyrelsesmedlemmernes koner.

Formandsposten har i nyere tid været beklædt af: Hartvig Møller (indtil december 1946), Knud Rasmussen (1946–49), Poul Sørensen (1949–60), Peder Pedersen, (1960–66), Hans Jakobsen (1966–73), Ejnar Lund (1973–75), Aage Tarp (1975–76) og Hans Jensen, Fuglsang (1976–).

Musikhøjskolen i Tågelund

Musikhøjskolens Forlag

Efter Tågelund skoles nedlæggelse i 1964 solgtes den til »Musikhøjskolens Forlag«, som var stiftet i 1951 af en kreds af unge musikpædagoger. De havde haft svært ved at få undervisningsmateriale til skole- og korarbejde udgivet og var derfor startet selv.

Til at begynde med tegnede de selv noderne, men da det både æstetisk og funktionelt var utilfredsstillende, fik kredsens leder, daværende docent i korledelse ved Musikkonservatoriet i København, Svend-G. Asmussen, og hans ven, nu afdøde civilingeniør Rasmus Fenger, den tanke at etablere et nodesættereri. Det skulle være efter helt nye metoder og i offset, og efter mange eksperimenter nåede de frem til en form for node- og skriftrykkeri, som var tilfredsstillende.

I starten bestod udgivelserne hovedsagelig af korværker, både klassiske og nykomponerede, men få år efter udkom de første pædagogiske værker, og i 1955 lanceredes forlagets store serie »Musik i Skolen«. I 1963 havde forlaget til huse i en stor Gentofte-villa, og alle rammer var sprængt. Svend-G. Asmussen måtte nu vælge mellem Musikkonservatoriet og forlaget. Det blev det sidste.

Da var Tågelund skole just blevet nedlagt, dens bygninger egnede sig fortrinligt til forlagsvirksomheden, og placeringen var den bedst mulige. Så købte forlaget den gamle skole og flyttede herover i 1964.

Udover egne udgivelser har forlaget forhandlet skolemusikinstrumenter og moderne udgaver af renaissanceinstrumenter samt noder fra andre forlag.

I 1974 omdannedes forlaget til et anpartsselskab, og den nedenfor omtalte kursusvirksomhed blev udskilt som den selvejende institution »Musikhøjskolen, Egtved«.

Hans-Ulrik Barfoed, Svend-G. Asmussens nærmeste medarbejder siden 1962, blev d. 1. juli 1978 forlagschef. Svend-G. Asmussen har

Biblioteket, opført 1979.

Fot. Emil Traberg.

ansvaret for det redaktionelle arbejde, dog i nært samarbejde med Hans-Ulrik Barfoed og de forskellige eksterne redaktører og konsulenter.

Musikhøjskolen, Egtved

Især efter flytningen til Egtved er der sideløbende med forlagsvirksomheden givet videregående undervisning, specielt af folkeskolelærere og musikpædagoger inden for næsten alle musikpædagogiske områder.

I begyndelsen foregik undervisningen i forlagets lokaler og i dets regie, men det viste sig snart uholdbart. I 1970 dannedes derfor en støttekreds – hovedsagelig af tidligere kursister – med det formål at få opført en kursusbygning. Der indsamledes godt 200.000 kr., og i januar 1974 blev den nye kursusbygning på godt 3000 m² taget i brug. Samtidig udskiltes kursusvirksomheden som den selvejende institution »Musikhøjskolen, Egtved« med den tidligere støttekreds – nu kaldet skolekreds – bag sig.

I 1977 dannedes et kor, »Musikhøjskolens Kor«, der holder prøve hver uge. Samme år påbegyndtes en møderække for alle, »Musikalsk Forsamlingshus«, i den hensigt at få folk til at synge. Ved disse aftener har f. eks. Benny Andersen læst egne digte, og seminarielektor Aage Nielsen, Kolding, har holdt musik- og sangtime.

Formand for Musikhøjskolens bestyrelse er domprovst Olav C. Lindegaard, Haderslev, der i sin tid som sognepræst i Egtved i høj grad var medvirkende til oprettelsen af Musikhøjskolen.

Egtved Bio

Egtved Bio etableredes i 1955 af Bruun & Søn. De afhændede den i 1957 til Sørensen, som ejede den til 1963, da den overdroges til L. C. Berthelsen, der kom til Egtved fra Lemvig.

D. 1. november 1976 solgte L. C. Berthelsen biografen til Anders Holm Knudsen, Ribe. Året efter ombyggede og moderniserede Holm Knudsen bygningen, så at der nu kom færre, men bedre siddepladser, og både lyd- og billedteknikken blev fornyet.

D. 1. januar 1978 solgte Holm Knudsen Egtved Bio til rørlægger Morten Brigsted, Nørrediget 22, Vejle, som delvis driver biografen fra sin bopæl dér.

Især i biografejer Sørensens tid blev der vist interessante og lødige film, og da var søgningen god. Trods den fremragende teknik kniber det nu lidt med søgningen. Det er en skæbne, der har ramt de fleste biografer, efter at fjernsynet har fået så stor en udbredelse i vore hjem.

Biblioteksvæsenet

Den allerførste begyndelse til det, der i dag er Egtved Bibliotek, må søges så langt tilbage som i slutningen af 1800-tallet. Da fandtes der i Egtved og Bølling en privat læsekreds, og da nogle bogligt interesserede Egtvedborgere i 1904 blev enige om at stifte »Egtved Sogns Folkebogsamling«, skænkede læsekredsens medlemmer deres bøger til denne. I lovene, som er fra november 1904, siges det, at »formålet med stiftelsen af Folkebogsamlingen dels er at imødekomme folks læsetrang, dels også gennem bogsamlingen i tidens løb at sprede oplysning af forskellig art mellem folk.«

§ 4 lyder sådan: »Indtil andet vedtages, opbevares Folkebogsamlingen i Samlingshuset i Egtved, og styrelsesmedlemmerne forestår udelingen efter tur, 2 medlemmer hver gang. Udlånstiden er søndag i timen efter gudstjenesten. Hvert udlån noteres i en udlånsbog.«

Allerede i 1905 skete der ændringer: bogsamlingen fik da til huse i Jenny Jensens Bog- og Papirhandel, medlemmerne kunne låne bøger hver søgnedag indtil kl. 8 aften, og Jenny Jensen blev bibliotekar. Ganske vist var hun ikke faguddannet, men lønnen var også derefter, 10 øre pr. medlem, f. eks. 5,20 kr. for året 1909. Medlemskontingentet var mindst 1 kr. pr. år. Disse sidste oplysninger stammer fra et spørgeskema fra Dansk Biblioteksstatistik og Bibliotekshåndbog i anledning af landsudstillingen i Aarhus 1909. Skemaet giver også andre interessante oplysninger, f. eks. at bogbestanden i 1909 var 349 bind (ca. 6 m), og at finanserne for 1909 stod sådan:

Indtægter:

Medlemsbidrag	68 kr.
Egtved Håndværkerforening	15 kr.
Egtved sogneråd	20 kr.
Statstilskud	40 kr.

Udgifter:

123 kr. – Løn 5,20 kr., resten til bøger + indbinding.

Tilvæksten af bøger var i 1909 46 bind.

Fot. N. R. Hansen.

*Egtved Folkebogsamling i lærer N. R. Hansens stue 1923 –
bemærk nummersedlerne på bogryggene!*

Folkebogsamlingen forblev i Jenny Jensens Bog- og Papirhandel indtil 1919, dog med andre bibliotekarer fra 1913 (se listen over bibliotekarer).

Fra 1919 til 1927 var det Egtved skole, der husede Folkebogsamlingen, først med lærer Buhl, derefter med lærer N. R. Hansen som bibliotekar. Af kilderne fremgår det, at det må være gået en del tilbage i årene op til 1921, da lærer N. R. Hansen tiltrådte som bibliotekar. Han skriver i en redegørelse, at han fik biblioteket som en dyngge bøger på et gulv, overlod et værelse af sin lejlighed til biblioteket og selv lavede et par reoler.

1922 stiftedes som støtte for Folkebogsamlingen *Egtved Biblioteksforening*, hvis bestyrelse skulle bestå af tre medlemmer. Lærer N. R. Hansen gjorde et meget stort arbejde for at få biblioteket til at fungere. Apoteker Axel Holm var på dette tidspunkt formand for biblioteksbestyrelsen, og der foreligger et brev til ham fra Statens Bibliotekstilsyn angående visse ændringer i de foreslåede love for Egtved Sogns Folkebogsamling, dateret d. 9. december 1922. Det gik i orden med statsanerkendelsen, og hermed fulgte et statstilskud på 161 kr. Året efter, i 1923 vedtog Egtved sogneråd at bevilge et tilskud på 20 kr., men til gengæld skulle så et sognerådsmedlem indtræde i bestyrelsen. Det blev mejeribestyrer H. P. Sørensen.

Indtil 1925 hørte Folkebogsamlingen under Vejle Centralbiblio-

tek, men efter at Kolding i 1924 også havde fået et centralbibliotek, overflyttedes Egtved Sogns Folkebogsamling hertil i 1925. Ved denne overflytning blev alle bøgerne sendt til Kolding, 150 blev kasseret p.g.a. ælde og slid, men ca. 500 kom tilbage til Egtved.

Under lærer N. R. Hansens ledelse kom biblioteket i faste rammer. Han deltog i sommeren 1925 i Statens korte Kursus for Sognebibliotekarere, og efter sin hjemkomst herfra omordnede han bogsamlingen, der hidtil havde haft sedler med fortløbende numre klæbet på bogryggene. Bøgerne blev nu ordnet efter decimalklassesystemet og opdelt i to grupper, en skønlitterær og en oplysende.

Da lærer N. R. Hansen i 1927 forlod Egtved for at overtage et embede i St. Dalby ved Hedensted, flyttedes biblioteket til pastor emer. Jørgen Madsens hjem på Vejlevej, nu Østergade 8. Han havde taget sin afsked som sognepræst i Egtved i 1926. Det viste sig at være en udmærket ordning, thi præstens husbestyrerinde, Ane J. Eriksen, havde både evner og vilje til at passe biblioteket på en forbilledlig måde og indkøbte bøger af kvalitet, som endnu står på bibliotekets hylder. Tilmed kunne lånere, der ikke fandt, hvad de søgte i bibliotekets bogbestand, få lov at låne af præstens private bøger. Endnu har biblioteket enkelte ting, der har haft hjemme i pastor Madsens store bogsamling. Pastor Madsen døde i 1939, men Ane J. Eriksen fortsatte trofast som bibliotekar indtil sin død i 1950.

Efter den ny bibliotekslov af 1939 kom der et nært samarbejde mellem Egtved Bibliotek og Kolding Centralbibliotek. Der oprettedes en fællesbogsamling for oplandskommunerne med hovedsæde og fordelingsdepot i Kolding, hvorfra bogbilen kørte ud til oplandsbibliotekerne.

Ifølge denne nye lov skulle biblioteket nu ledes af et udvalg på 7 medlemmer: 2 valgt af sognerådet, 2 af sognets lærere og 3 af biblioteksforeningen. Det første 7-mandsudvalg var:

lærer Ingemann Pedersen, Tågelund (formand)

fru Kathrine Thygesen kasserer

fru Kirsten Bruhn sekretær

fru Jensine Fisker Bølling

Jens Jensen Egtved

N. P. Mortensen Egtved

Anton Rødtness Bølling

De to sidste valgt af sognerådet.

Udvalget skulle antage en bibliotekar og fastsætte hans/hendes løn.

Der blev nu gjort et stort fremstød for at få medlemstallet i Egtved Biblioteksforening til at stige. Hvert bestyrelsesmedlem fik tildelt et distrikt, hvor han eller hun skulle gå på husbesøg for at hverve nye medlemmer. Og den personlige kontakt gav bonus! Medlemstallet steg på ét år fra 62 til 223.

1939 var i det hele taget et betydningsfuldt år for Egtved Bibliotek. Da oprettedes der også udlånssteder i skolerne i Egtved Skov, Bølling, Tågelund og Vork. Udlånet lå for året 1939–1940 på ca. 6.000 bøger, og regnskabsåret sluttede med overskud. Nu gik det fremad.

Her er et glimt fra protokollen for 1942:

Leje af bibliotekslokale (hos Ane J. Eriksen)	240 kr.
Brændselstilskudet forhøjes til	60 kr.
Bibliotekarløn til Ane J. Eriksen forhøjes til	140 kr.
Bibliotekarløn til hver af lærerne	35 kr.
Til indkøb af bøger til børnebogsamlingen	
i Egtved	50 kr.
i Bølling	35 kr.
i Tågelund	25 kr.
i Vork	25 kr.
Det var dengang!	

I 1947 overgik biblioteket til kommunen, hvorefter to af sognerådet valgte medlemmer indtrådte i bestyrelsen i 1950, nemlig malermester Knud Bruhn, Egtved, og murermester P. Sørensen, Bølling.

Samtidig mere end fordobledes det kommunale tilskud. Af protokollen fremgår, at det i 1946 udgjorde 950 kr., i 1951 2.800 kr.

Egtved Sogns Biblioteksforening

Iflg. en protokol, der dækker tidsrummet 1939–1965, har foreningen i disse år haft flg. formænd:

1939–1948 lærer Ingemann Pedersen, Tågelund

1948–1954 lærer Søren Andersen, Vork

1954–1959 lærer Johan Nielsen, Egtved

1959–1962 lærer Willy Andersen, Tågelund

1962–1965 lærer Peter Houbak, Egtved

Egtved Bibliotek tilsluttedes i 1965 *Kolding Kommunebiblioteker*. Ved kommunesammenslutningen i 1970 knyttedes Egtved Bibliotek til *Biblioteket for Vejle By og Amt*.

Bibliotekarerne:

- 1905–1913 Jenny Jensen
 1914–1915 Magdalene Schmidt
 1916 Emma Hansen
 1917 Elisabeth Jensen
 1918 Jens Jensen (død 1940)
 1919–1921 Lærer Marius Buhl
 1921–1927 Lærer N. R. Hansen
 1927–1950 Ane J. Eriksen (pastor Jørgen Madsens husbestyrerinde, død 1950)
 1939 oprettedes der udlån i kommunens skoler i Egtved Skov, Bølling, Tågelund og Vork. Her var de respektive lærere bibliotekarer.
 1951–1965 Kirsten Bruhn (død 1973)
 1965–1966 Ulla Wandel
 1966–1973 Inga Haugland
 1973–1977 Hanne Sørensen
 1977– Thorkild Brunsborg

Ledende bibliotekarer i Egtved storkommune:

1. april 1970–1976 skoleinspektør Ejner Høegh, Ødsted
 1976–1977 lærer Erik Møller Nørgaard, Nørup
 1977– bibliotekar Thorkild Brunsborg

Hvor har Egtved Bibliotek haft til huse?

- 1904 i »Samlingshuset« i Egtved.
 1905–1919 i Jenny Jensens Bog- og Papirhandel.
 1919–1927 i Egtved skole; fra 1921–1927 i en stue af andenlærer N. R. Hansens lejlighed.
 1927–1951 i pastor emer. Jørgen Madsens hjem på Vejlevej, nu Østergade 8. Præstens husbestyrerinde, Ane J. Eriksen, fortsatte som bibliotekar her også efter pastor Madsens død i 1939, indtil hun døde i 1950.
 1939 oprettedes der udlån i kommunens fire skoler uden for Egtved by.
 1951–1957 i Sparekassens fraflyttede lokale på Højskolehjemmet.
 1957–1979 i Egtved skole.
 Fra 1979 i den nye biblioteksbygning på Aftensang.

I 1957 blev skolebygningen langs Hjelmdrupvej revet ned, og en ny skolebygning i 2 etager taget i brug. Hertil blev biblioteket flyttet

i 1957. Bibliotekets tilstedeværelse på skolen blev af kortere varighed, idet Egtved skole fra 1958 begyndte at forberede elever til præliminæreksamen (inden første holds afgang ændret til realeksamen) og derfor fik pladsmangel. Resultatet blev, at biblioteket i 1959 igen måtte flytte, denne gang til den tidligere forskole ud mod Vejlevej (senere Østergade).

I tresserne fortsatte man udbygningen af bogbestanden. Udlånsstederne ved skolerne i Egtved Skov, Tågelund og Bølling blev nedlagt samtidig med skolerne.

En stue i den vestlige del af huset blev i 1969 tillagt biblioteket, så at man derefter rådede over ca. 85 m².

Den ændrede undervisningsform og den forlængede undervisning, som skoleloven af 1958 lagde op til, satte sig bl. a. spor ved en kraftig udbygning af skolebiblioteket. Det, der forsigtigt var begyndt som udlån af folkebibliotekets bøger i enkelte frikvarterer, blev i løbet af tresserne af et sådant omfang, at man fik eget budget og måtte have eget lokale. Dette skete i 1968, da der atter blev udvidet ved Egtved skole. Den tidligere sløjdsal blev indrettet til skolebibliotek.

1969/70:

Folkebibliotekets udlån	Bogbestand
Voksne 5.467 bind	4.035 bind
Børn 5.479 bind	3.948 bind
Skolebibliotekets udlån 10.950 bind	2.524 bind

Ved kommunalreformen i 1970 blev de otte sognes biblioteksvæsen samlet som en administrativ enhed under kulturudvalget. Skoleinspektør Ejner Høgh, Ødsted, der samtidig var deltidsbibliotekar, blev leder af den nye kommunes folkebiblioteksvæsen, og lærer Verner Anderson, Egtved, leder af kommunens skolebiblioteker. Der blev nedsat et fælles bogudvalg bestående af alle deltids- og skolebibliotekarer i kommunen. Samtidig blev centralbibliotekt i Vejle stedet, hvor bibliotekerne i Egtved kommune skulle hente teknisk hjælp og vejledning i bogvalg.

Standarden af bogbestand og lokaler i de otte sammenlagte sogne var meget uens. Der forestod derfor et stort arbejde med at udbygge bogbestanden og forbedre lokaleforholdene. I årene 1972 til 1979 blev der bygget nye lokaler, fælles for skole- og folkebiblioteker. I

1972 i Vandel, 1975 i Nørup, 1976 i Bredsten, 1978 i Øster Starup, 1979 i Ødsted. I samme tidsrum blev bibliotekslokalet i Vester Nebel moderniseret. Biblioteket i Jerlev, der alene er folkebibliotek, flytter til nyt lokale i 1979.

Den nye storkommune havde ved sin start knap 12.000 indbyggere og kom straks ind i en tilvækst (i 1979 ca. 14.000 indb.). Dette indebar, at kommunen måtte tage biblioteksvæsenets struktur op til revision. Fra at være små sogne med hver sit deltidsbibliotek var kommunen nu af en sådan størrelse, at en overgang til heltidsbiblioteksstatus med faguddannet personale måtte være naturlig.

I årene 1976–77 holdtes en række møder med kulturudvalget, repræsentanter for centralbiblioteket og bibliotekstilsynet samt Verner Anderson og Erik Møller Nørgaard, Nørup, der havde overtaget E. Høghs arbejde efter dennes død i 1976.

Under disse drøftelser overvejede man en struktur, hvor der kun skulle være faste biblioteker i Egtved, Bredsten og Ødsted, mens resten af kommunen skulle betjenes med bogbus fra Egtved bibliotek. Denne model havde den fordel, at man bedre kunne betjene lånerne, der havde lang vej til et af de nuværende biblioteker, samt at den ikke krævede de store anlægsudgifter, og at man fik en bedre udnyttelse af bogmassen. Til gengæld fandt man dog, at bussen ikke kunne have den samme atmosfære som det lille lokale bibliotek.

Resultatet af drøftelserne blev, at kommunalbestyrelsen i december 1976 besluttede,

at fortsætte udbygningen af biblioteksafdelingerne i alle de gamle sogne,

at udvide åbningstiderne,

at ansætte en faguddannet leder samt det nødvendige kontorpersonale, og

at bygge nyt hovedbibliotek i Egtved med tilhørende lokalhistorisk arkiv.

Den 1. oktober 1977 blev bibliotekar Thorkild Brunsborg ansat som leder af biblioteksvæsenet. Hermed var betingelserne for status som heltidsbibliotek opfyldt. Kommunen modtog et ekstra statstilskud på ca. 1,3 mill. kr.

De udvidede åbningstider og bedre betingelser gav sig straks udslag i større udlånstal. For Egtved bibliotek er disse tal:

Folkebibliotekets udlån 1978:	Bogbestand
Voksne 12.824 bind	7.566 bind
Børn 15.381 bind	5.692 bind
I alt 28.205 bind	13.258 bind

Samme år var udlånstallet for skolebiblioteket 19.654 bind og bogbestanden på 10.890 bind.

Ca. 1. december 1978 påbegyndtes jordarbejdet til Egtved nye basisbibliotek, en bygning på 700 kvadratmeter, der placeredes ved Aftensang i umiddelbar nærhed af administrationsbygningen. Benny Christensens Tegnesteue i Vejle og ingeniør H. Schmidt-Rasmussen, Vejle skal stå for opførelsen af dette nye bibliotek, der ventes klar til indflytning omkring august 1979. Denne store udvidelse af biblioteket i Egtved by vil dog på ingen måde betyde, at storkommunens lokalbiblioteker i Bredsten, Jerlev, Nørup, Vandel, Vester Nebel, Ødsted og Øster Starup eller dens syv skolebiblioteker dermed bliver stedbørn. Det er kommunens hensigt, at alle egne skal tilgodeses med biblioteksservice. Planen er, at den samlede bogbestand i storkommunen i 1982 skal være på 33.000 bøger.

Sidste tredjedel af dette kapitel ved lærer *Verner Anderson*, Egtved.

Kendte Egtvedborgere

Arkæologen *Hans Andersen Kjær*

f. 1873 i Oustrup, død 1932 i Jerusalem, begravet på Egtved kirkegård, efter eget ønske 4 alen under jordoverfladen. Faderen boelsmand, landpost Christen Christiansen Kjær.

Student fra Fredericia 1891, cand. mag. i græsk 1898. Blev allerede 1895 knyttet til Nationalmuseet, museumsinspektør samme sted 1916. Var en meget aktiv deltager i museets virksomhed og indledte bl. a. udgravningen af oldtidsbyen Ginderup i Thy. Indlagde sig særlig fortjeneste ved sit fredlysningsarbejde. Har skrevet mange afhandlinger i Oldskriftselskabets tidsskrifter samt i amtshistoriske tidsskrifter, ikke mindst om Egtved sogn (se 1. bd. p. 23). Hans største arbejde er »Vore Oldtidsmindesmærker« (1925).

I 1926 overtog Hans Kjær ledelsen af udgravningerne i Shilo i Palæstina. Herom har han skrevet »I det hellige land«. Under en afsluttende kampagne her i 1932 fik han dysenteri og døde på et hospital i Jerusalem.

Den naturvidenskabelige forfatter

Jens Orten Bøving-Petersen

født i Egtved 1864 som søn af sognepræst Philip Petersen, Dedsbøl (Tønder amt), og dattersøn af sognepræst Jens Orten Bøving, Egtved. Student fra Ålborg 1883 og mag. scient. i zoologi 1890. I studieårene fik han stor interesse for udviklingslæren, og den æstetisk betonedede naturiagttagelse prægede i høj grad hans forfatterskab. Hans talrige rejser betød meget for ham, især rejsen til Brasilien, hvor han 1891–1893 var bestyrer af den biologiske afdeling af en landbrugsstation, oprettet af den brasilianske regering.

Efter sin hjemkomst blev Bøving-Petersen knyttet til forskellige københavnske skoler, og han tog sin afsked 1931 som lektor ved Sct. Jørgens Gymnasium. Han døde i 1937.

Bøving-Petersen har skrevet forskellige lærebøger for den højere skole, og hans biologiske studier omfattede især havets dyreverden. I 1890 foretog han undersøgelser i Vesterhavet for Zoologisk Museum, og 1906–1921 var han konsulent for Dansk Fiskeriforening og redaktør af dens blad »Dansk Fiskeritidende«.

Størst betydning fik Bøving-Petersen dog som populariserende forfatter. Af hans større værker kan nævnes »Vor Klodes Dyr« I–III (1899–1903), og sammen med W. Dreyer udgav han i 1907 en populariseret udgave af Brehm: »Dyrenes Liv« og 1913–1915 af »Universets Undere«.

Alle Bøving-Petersens bøger er præget af solid viden og forståelse af stoffets tilrettelæggelse for en større offentlighed. Sin fine naturfølelse viste han ikke mindst i den smukke poetiske bog »Året i Danmark« (1918). Han var en varm tilhænger af naturfredningssagen og var medlem af hovedbestyrelsen for Danmarks Naturfredningsforening. Han var skolekyndig censor ved skoleembedseksamen i zoologi ved Københavns Universitet 1928–1932.

Pastor *Anders Bork Hansen*

født i Hjelmstrup 1909, søn af gdr. Niels Jessen Hansen og Kirstine Jensen. Gift 1934 med Mette Alminde, datter af sognefoged Christian Alminde, Refsgård, Egtved sogn.

Student fra Ribe Katedralskole 1929, cand. theol. fra Københavns Universitet 1934, sognepræst i Lønborg 1934, i Løgumkloster 1951.

Pastor Bork Hansen og Løgumkloster! To begreber, der er uløseligt knyttet sammen. Byen omkring den gamle cistercienserklosterkirke har i den seneste snes år eller mere udviklet sig til et kristeligt kulturcenter af enestående kvalitet: Refugiet (1961), Højskolen (1962), Biblioteket (1962), Kunstmuseet »Holmen« (Olivia Holm-Møllers kunst) (1971), Kong Frederik IX's klokketårn med Nordens største klokkespil (1973), Præstehøjskolen (1973), Musikcentret (under udbygning) og Religionspædagogisk Institut (ligeledes under udbygning).

I alt dette har pastor Bork Hansen, som den initiativrige handlingens mand han er, været primus motor. Hvad han har betydet for Løgumkloster, kan slet ikke siges, og han har som følge heraf haft

Anders Bork Hansen.

sæde i utallige kommissioner og bestyrelser, oftest som formand. Dette sidste gælder ikke alene Løgumkloster, men mange andre steder i Danmark. I »Kraks blå Bog« kan man finde en redegørelse for hans officielle hverv.

Her nøjes vi med at omtale mennesket Anders Bork Hansen. Som præst i Vesteregnet nær den dansk-tyske grænse har han set det som en af sine opgaver at skabe forståelse og samarbejde mellem grænseegnens to nationer, at stille ånd op over for magt. Med sit åbne, varme sind har han formået at bygge bro og fjerne bom mellem mennesker af forskellig folkelig oprindelse. Men først og fremmest har han været præst for den enkelte.

Pastor Bork Hansen er Ridder af Dannebrog af første grad, – det skal nævnes. Men nævnes skal også, hvad han betragter som et ridderlag, at gøglerne i 1974 udnævnte ham til gøglerpræst for gøglerne i Danmark og hædrede ham med »Gøglerkorset, de vejfarendes våbenløse værge«. Siden 1954 har pastor Bork Hansen holdt gudstje-

neste for gøglerne kl. ca. 22 aftenen før »Klostermærken«, når de var færdige med at stille deres telte op på Markedspladsen. »Klostermærken« er et marked, der finder sted den 3. tirsdag i august samt de tre forudgående dage. I denne sene aftenfyldes den store klosterkirke til bristepunktet af en lovsyngende broget skare, og nogle af dem medbringer deres musikinstrumenter. Ved disse gudstjenester har der været både barnedåb og bryllup.

På pastor Bork Hansens 70 års fødselsdag d. 23. marts 1979 skænkede gøglerne i Danmark ham en æresbolig: en gennemrestaureret, mere end 100 år gammel gøglerovogn med møbler fra 1700-tallet. Vognen skal stå foran Gøglermuseet i Hjallerup, der er det første i Norden, og pastor Bork Hansen bliver dets protektor. En bedre fødselsdagsgave kunne han næppe have fået.

Siden 1959 har pastor Bork Hansen været forstander for Løgumkloster Refugium sammen med frøken Helga Josephsen. Han tog sin afsked som sognepræst i 1978 og blev samme år eneforstander for Refugiet, den institution, der i ganske særlig grad kan takke pastor Bork Hansen for sin tilblivelse.

Fhv. borgmester, folketingsmand *Erhard Jacobsen*

født i Grene ved Billund 1917, søn af murersvend Knud Christian Knudsen. Student fra Lyngby Statsskole 1936, cand. polit. 1946. Sekretær i Statens Ligningsdirektorat 1946–1962, borgmester i Gladsaxe 1958–1974.

Skønt Erhard Jacobsen ikke er født i Egtved, må han betragtes som barn af byen, da han fra 7-års alderen, indtil han skulle til København for at studere, boede her hos sin bedstemor og fik hele sin skolegang – med undtagelse af de første måneder – i Egtved skole. Især lærer Andreas M. Christensen kom til at betyde meget for ham (se p. 439 f.)

Som politiker var Erhard Jacobsen oprindelig socialdemokrat, og 1950–1973 var han dette partis folketingskandidat. Men i 1973 skilte han sig ud derfra og dannede partiet Centrum-Demokraterne, hvis formand han siden har været.

Erhard Jacobsen er kendt viden om som den ildfulde politiker, der med mange ord og varm overbevisning kæmper for, hvad han anser

Erhard Jacobsen og John Kvist 1975.

Fot. Emil Traberg.

for ret. Han har siddet i Radiorådet siden 1974. I 1976 stiftede han foreningen »Aktive Lyttere og Seere« i den hensigt ved lytternes og seernes kritik af Danmarks Radios udsendelser at medvirke til større alsidighed i udsendelserne. Især kæmper Erhard Jacobsen for, at menneskers åndelige værdier ikke trædes under fode, en indstilling, der sikkert bundet i, hvad hans bedstemoder lærte ham. Det får man et levende indtryk af i de første kapitler af hans erindringsbog »Politik blandt mennesker« (1971).

Talrige er de poster, Erhard Jacobsen har beklædt. Her skal blot nævnes, at han har været formand for Europabevægelsen i Danmark 1964–1974, medlem af Europarådet 1964–1970 og af Europa-Parlamentet fra 1973.

Billedhuggeren professor *Robert Jacobsen*

og hans datter, keramikeren *Nell Bernard*

Det er halsløs gerning for os at prøve på at skrive om »den store Robert«s kunst. Vi må nøjes med at bringe nogle indtryk fra en samtale med hans datter, keramikeren Nell Bernard.

Hvorfor nævne Robert Jacobsen i bogen »Egtved Sogn«? Han er jo

Fot. Emil Traberg.

Robert Jacobsen og Bernard Léauté.

ikke barn af Egtved. Nej, men han har selv ønsket at være adoptivbarn af Egtved sogn. Her bosatte han sig i 1969 sammen med sin tyskfødte hustru Maria, efter at han havde levet i Frankrig i 22 år. Når han valgte Egtved, var det dels fordi hans datter Hanne Richter boede her, dels fordi egnen er så smuk. Og her føler han sig nu hjemme.

Robert Jacobsen købte Skovgård i Tågelund af Th. Sloth Nielsen og lod den ombygge, så at han nu foruden sin privatbolig har et kæmpemæssigt atelier med kraner og alle de hjælpemidler, han har brug for. Hans franske svigersøn, Bernard Léauté, der er gift med Nell, (hun kalder sig Bernard, fordi hun mener, danskerne ville have svært ved at udtale Léauté), er hans uvurderlige hjælper. Han kan alt, siger Nell! Robert sætter i gang, og Bernard fuldfører det håndværksmæssige arbejde, f. eks. svejsning, så at Robert kan gå videre til næste værk.

Robert Jacobsen er i dag professor ved »Akademie der bildenden Künste« i München (siden 1962) og ved Kunstakademiet i København (siden 1976). Han underviser en uge pr. måned hvert sted. Et

Den gamle lægebolig, Vejlevej 19, nu Østergade 19.

Fot. Emil Traberg.

hold af hans elever fra München besøger ham hvert år. Det siger noget om hans gode forhold til dem.

Blot nogle data skal nævnes:

Robert Jacobsen er født i Nyhavn i København 1912. Han har ingen uddannelse, og i hans hjem interesserede man sig ikke for kunst, men Roberts medfødte kunstsans viste sig allerede, da han 12 år gammel forærede sin mor en cloisonné-vase. Som barn og ung var han bybud, pølsebager, syltetøjskoger, etc., og han vidste ikke, at han skulle være kunstner, før venner som Hjorth Nielsen og Jens Søndergaard åbnede hans øjne.

Robert Jacobsen arbejdede først i træ, derefter gik han over til sten og endelig til jern. Når han ikke kunne komme videre med ét materiale, skiftede han til et andet.

Han tog aktivt del i modstandsbevægelsen under besættelsen og indsendte da anonymt en skulptur til Den Fri Udstilling; anonymt fordi han var eftersøgt af Gestapo. Efter krigen var han i godt et års tid vagtmand på de amerikanske »Liberty-skibe«, og der tjente han nok til at kunne rejse til Frankrig i 1947.

Her lejede han sammen med to andre danskere et hus i Suresnes nær Paris. De kaldte det »La maison des artistes danois«, »De danske kunstneres Hus«. Han arbejdede hårdt, mens han var i Frankrig, først i sten, senere i jern. Hernede lavede han den meget smukke skulptur i hvidt marmor, som er afbildet i Ernst Mentzes bog »Robert Jacobsen« p. 111, i Gunnar Jespersens »Robert Jacobsen« p. 22.

I 1950 kom Robert Jacobsens datter, Nell, ned til ham i Frankrig. Hun var da 15 år gammel. Straks begyndte hun at lave keramik, først som hjælper for en »nabodame«, der fremstillede rædsler til akvarier! Men Nells kunstneriske arv fornægtede sig ikke, og i dag er hun en anerkendt kunstner, skaber af keramisk skulptur.

I Frankrig giftede hun sig med Bernard Léauté. Han var i det franske luftvåben i 17½ år, og sammen boede de en tid i Algeriet, to år i Berlin og til sidst i Roberts hus, »Slottet« i Courtry uden for Paris, før også de i 1969 bosatte sig i Tågelund.

Nell Bernard fortæller om sin far, at han siden midten af 1950'erne – som en frigørelse efter arbejdet med de meget strenge sorte skulpturer i jern – har lavet farvede skulpturer, og at han elsker musik, især soul og beat; – han arbejder altid til musik.

Hele vor samtale med Nell Bernard bar præg af en datters kærlighed til sin far og hendes store forståelse for hans kunst.

Af de æresbevisninger, Robert Jacobsen har modtaget, kan nævnes: Ridder af Dannebrog af første grad, »Politiken«s Kunstnerpris (1952), Kai Nielsens mindelegat, Venezia-Biennalens internationale skulpturpris (1966), Thorvaldsen-Medaljen (1967), Håndværkerforningens sølvmedalje (1973) Prins Eugen-Medaljen (1974) og la Médaille des Arts et Métiers. Desuden er han Chevalier des Arts et Lettres, æresmedlem af Academia del Arte i Florens og æreshåndværker, udnævnt af håndværksmestrene i Danmark.

Gymnastikpædagogen *Hans Grunnet Junker*

f. 1875 i Bølling. Faderen gårdejer Jeppe Jørgensen Junker. Gift med Agnes Holm, datter af seminarieforsøger R. J. Holm, Jelling. Tog lærereksamen i Silkeborg 1897, fulgte statens etårige kursus i gymnastik og naturfag, knyttedes nogle år senere til gymnastikinspektionen og var assistent hos gymnastikinspektøren, da han i 1906 af skolemyndighederne i West Riding i England blev ansat som gymnastikinspektør i dette minedistrikt. Allerede i 1908 begyndte han at afholde sommerkursus for engelske lærere i Silkeborg. Af denne begyndelse har der udviklet sig et internationalt gymnastikinstitut, der er anerkendt af det danske undervisningsministerium, og som har elever fra mange lande, dog flest fra det britiske rige.

Pastor *Stinus Loft*

Fortalt af hans broderdatter,
Karen Loft Winterberg, Gejlager, Egtved.

Stinus Loft var den yngste af Karen og Søren Lofts fem børn og blev født 1881 på en landejendom på Egtved Mark, nu Hjelmdrupvej 60. Dengang var det den første ejendom på Hjelmdrupvej.

Da Stinus Loft var 9 år gammel, skulle han som andre drenge ud at tjene. Han fik plads som hyrdedreng på Liegård for en løn af 10 kr. for sommeren 1890. Hans arbejde bestod i at holde styr på 20 malkekøer, 56 får, 16 stk. ungvæg og 10 svin. »Undersætterne« kun-

Stinus Loft.

ne bare ikke enes om, hvilken side de ville til. Boghvedemarken tiltrak sig særlig fårenes opmærksomhed. Bygmarken, havremarken og ærtemarken tiltrak sig alles opmærksomhed til forskellige tider. Kunsten var at holde dem inden for de bestemt afsatte, men fuldstændig ubevogtede grænser. Og så var der »æ ronve« og tyren, som begge gik omkring og truede med at sætte efter hyrdedrengen. Det gjaldt om at være på vagt fra kl. 6 morgen til 8–9 om aftenen. Samtidig led han hjemlængselens kvaler.

I barndomshjemmet var det en stor glæde for bedstefar, når Stinus læste højt for ham, da min bedstefar havde fået en meget dårlig skolegang og måtte lære sig selv at læse. Stinus læste Mosebøgerne og Jobs bog m. m. højt for sin far. Kort før århundredskiftet kom Stinus Loft i smedelære hos Georg Møller i Kolding, hvor der var 12 svende og 12 lærlinge, og hvor den meget omtalte prinsekaret til kongehuset blev fremstillet.

Efter læretiden tog Stinus Loft på valsen som færende svend overalt i Danmark, og han kom også et svip til Tyskland. Han var blevet udlært i 1901, og da hans vej igen faldt over Kolding, fik han adressen på en svend, han havde arbejdet sammen med, og som var udvandret til Blooming, Minnesota. Han skrev til ham, og svenden sendte ham en billet, så at han kunne komme over at arbejde hos ham. Om aftenen i vintermånederne gik han i skole sammen med nogle børn – han var da 21 år –, for at lære det engelske sprog var en absolut nødvendighed for at kunne skabe sig en levevej i det fremmede.

Da Stinus Loft var 24 år, skete der forøvrigt noget mærkeligt. Indtil da havde han stammet i uhyggelig grad, og han havde ofte bedt Gud befri ham for denne gene. Pludselig en dag blev bønnen opfyldt. Han stod på gaden og sludrede med en bekendt, og da de forlod hinanden, opdagede Stinus Loft, at han ikke havde stammet, og han stammede aldrig siden.

I de følgende år førte han en omskiftelig tilværelse med ophold på forskellige højere skoler, for det stod ham klart, at han ville uddanne sig som teolog; men det var ikke let, for pengene skulle jo følge spillet. Han var bl. a. på »Dr. Martin Luther's High School« i Wisconsin. Samtidig arbejdede han på en vognfabrik. I 1909 kom han på en skole og fik akademisk uddannelse, og han blev lærer ved og forstander for en High School i den vestlige del af Nebraska. Senere underviste Stinus Loft på Blair College i seks år, han underviste på flere universiteter, bl. a. i græsk, kemi, matematik og fysik, og en tid var han på en skole for indianere i Oklahoma.

Efter sit første besøg i Danmark i 1920 kom han på præsteskoie og tog den teologiske eksamen, samtidig med at han havde kone og fire børn at forsørge. Senere blev han magister i teologi. Han blev præst for de danske menigheder forskellige steder i USA, først i en forstad til Sct. Louis, hvor han prædikede på dansk og engelsk. En tid var han præst i Fresno i Californien, hvor han hver søndag holdt dansk gudstjeneste kl. 9, børnegudstjeneste på engelsk kl. 10.15 og gudstjeneste på engelsk kl. 11.

I al Stinus Lofts færden i det fremmede længtes han efter Egtved og de hjemlige egne. Det gjaldt vel især barndomshjemmet, men også Egtved skole og søndagsskolen havde givet ham en ballast, som opildnede ham til at yde det bedste i alle de gøremål, der blev hans. I 1888 havde Stinus Loft og hans tvillingbroder fået hver en bog med

Davids salmer med indskriften: »En gave fra Egtved søndagsskole til Søren Lofts børn«. Pris 20 øre. Denne bog fulgte ham overalt, hvor han færdedes, både i Danmark og i det fremmede. Stinus Loft skrev: »Vi takker Gud hver dag for det hjem, under hvis tag vi voksede op.«

»Hjelmdrup-Smed« *Niels Mikkelsen*

Blandt sognets kendte folk må medtages »Hjelmdrup-Smed«, for han var kendt videnom. Han er en af de såkaldte »kloge mænd«, vist den sidste på Vejle vestereg. Han er nøjere beskrevet i »Vejle Amts Årbog 1960«, hvorfra her bringes et uddrag.

Han var født i Ilved, Hvejsel sogn, i 1835 og døde i Hjelmdrup d. 22. september 1910. Som ung kom han i smedelære og tjente 2–3 år hos en dyrlæge, som forærede ham en lærebog for dyrlæger. I 1859 blev han gift med mejerske Ane Marie Hansen, og de bosatte sig i et hyrehus med tilhørende 3 tdr. ld. vestligst på Hjelmdrupgårds mark. I østenden af huset var der smedje, i midten beboelse og i vestenden en bås til en ko.

Landbruget var ringe og smedehåndværket ligeså, men Niels Mikkelsen, som han egentlig hed, havde flere muligheder. En tid gik han ud og slagtede for folk eller slagtede kreaturer hjemme på den snævre plads bag koen. Sammen med Ane Marie kørte han på en trækvogn kødet til Egtved by, hvor han som sognets eneste handlende slagter solgte det, trofast hjulpet af Ane Marie.

Snart blev smede- og slagterhåndværket nærmest hans bierhverv, for gennem 50 år virkede han som klog mand og gjorde sig vidt og bredt bekendt. Han kom helt til Holsted og Åbenrå, og han blev søgt af folk fra Kolding, ja selv fra København. Sin teoretiske viden havde han som sagt fra en dyrlægebog, og som slagter fik han et stort kendskab til dyrenes kropsbygning, muskler og sener. Størst gavn havde han dog af sin usædvanlige føle-evne, der satte ham i stand til at ordne benbrud og sætte lemmer i led. Han havde i høj grad dyrenes fortrolighed og derved magten over dem, f. eks. var han en mester i at helbrede bovlamme heste. I et sådant tilfælde blev der lagt hovedlag på hesten, og en karl tvang den baglæns i gården, mens

smeden gik ind foran boven, følte på musklerne og snart trykkede en sene eller en muskel på plads.

Det var mange slags sygdomme, Niels Mikkelsen gav råd for og behandling af, og mange landmænd havde større tillid til ham end til dyrlægen.

Hos adskillige bønder årelod han hele besætningen forår og efterår. Ved vanskelige fødsler tog han kalve fra køer og grise fra søer. Ville en griseso ikke give mælk, skulle den have mælkebøtterødder. Det samme middel brugtes til køer, når smørkærningen mislykkedes, fordi smørret var forhekset.

Det var ikke sjældent, at smeden blev hentet til forheksede dyr. Han hørte på ejerens forklaring, lod, som om han var med på tanken, og tog så sine forholdsregler. Ofte så han, at forhekselsen stammede fra sult. Efter de nødvendige, men intetsigende formaliteter, gav han ordre til, at dyrene skulle have sådan og sådan at æde, og så og så tit. Et grelt eksempel kan nævnes fra Jordrup skov. Da Niels Mikkelsen kom til stedet, blev han snart klar over, at her var der grov forhekselse. Af ejeren fik han tilladelse til at gå op på stuehusets loft, hvor han slog alle ruderne i gavlvinduet ud og gik ned og erklærede, at nu var djævelskabet drevet ud. Sønnen på gården i Jordrup skov blev meget syg, og Niels Mikkelsen anede, at det var tuberkulose, hvorfor han nægtede at behandle ham. Det skulle der klogere folk til. Men han blev presset til at udstede en intetsigende recept. Sønnen døde, og lægen anklagede Niels Mikkelsen for kvaksalveri. Det gav en bøde på 50 kr., som egnens befolkning betalte. Sidenhen mente man, at Niels Mikkelsen havde hævnnet sig ved at give manden i Jordrup Skov lus under skindet, og dem beholdt han til sin død.

Ældre folk, der ikke kunne sove om natten, gav han »mannekop« (valmue), og han årelod ældre mennesker én eller to gange om året. Skulle man have en svedekur, skulle man drikke gedeblood tørret i en bradepande og udrørt i øl. Dem, der havde fået kæben af led, »greb han på gafflen«! Kun sjældent tog han sig af sygdomme, han ikke kendte til, og der var almindelig tiltro til hans lægekunst.

»Hjelmdrup-Smed« havde meget lune. Han mødte engang lægen på apoteket, og da han ville til at gå, sagde smeden: »Vent lidt! Vi er jo da kolleger. A ka osse sæt brækkede ben skævt sammen!«

Den udbredte tro på hekseri og trolddom, han mødte hos en del mennesker, var han klog nok til at gå ind på, og han gjorde det som regel mesterligt.

Lægen *Kirstine Nolfi*

født i Egtved 1881, død i Humlebæk 1957. Faderen var Hans Peter Lehmann, moderen Henriette Sofie Yde. Kirstine Yde Nolfi blev gift i København i 1919 med grosserer Aage Peter Kræsmar (død 1952). Hun blev medicinsk kandidat 1907 og fik i 1926 specialanerkendelse i pædiatri (læren om børnesygdomme). Derefter havde hun stillinger på mange forskellige hospitaler, indtil hun i 1945 blev ledende læge ved råkostkurstedet Humlegården i Humlebæk, hvor hun desuden var privatiserende læge fra februar 1949 til sin død i 1957. Hun var en fremtrædende forkæmper for råkost og skrev om dette emne følgende bøger: »Den levende fødes betydning for folkesundheden« (1944), »Levende føde« (1946), »Mit forsvar« (1946) og »Det er god forretning at være sund« (1947).

Professor, dr. phil. *Olaf Pedersen*

født d. 8. april 1920 i Egtved, søn af malermester Hans Henrik Pedersen og Jensine Larsen. Gift d. 8. juli 1945 med Anna Simone Madsen, datter af smedemester Peter Carl Sofus Madsen og Anna Hansen. Student fra Kolding højere Almenskole 1938, cand. mag. & mag. scient. 1943 (teoretisk fysik, matematik, kemi, astronomi), dr. phil. 1956. Ansat ved Randers Statsskole 1944–1956, amanuensis ved Århus Universitet 1956, docent sammesteds 1958, professor i de eksakte naturvidenskabelige historier 1967.

Ang. professor Olaf Pedersens medlemskab af videnskabelige selskaber og hans litterære virksomhed må vi henvise til »Magister-Statens« »Danske Historikere« og »Kolding-Studenters 1935–1959«.

I Egtved var det lærer Andreas M. Christensen og pastor Anker Jensen, der »opdagede« Olaf Pedersens store begavelse, en gave, som han især har arvet efter sin moder. Hun var en usædvanlig velbevaget kvinde og en fin fortæller, der har ydet mange bidrag til denne bog (se billederne p. 176 og 188 og digtet p. 375). Hun bestyrede Egtved postekspedition 1942–1950.

Olaf Pedersen er skaberens af »Institut for de Eksakte Naturvidenskabers Historie« ved Århus Universitet. Siden instituttets oprettelse

Olaf Pedersen.

har han været dets leder. Han er en fremragende videnskabsmand, der ikke begrænser sig til de eksakte videnskaber, men som også er meget sprogkyndig; f. eks. mestrer han græsk og latin.

Som et kuriosum kan nævnes, at hele Danmark havde mulighed for at lære professor Olaf Pedersen at kende, da han medvirkede i den populære TV-serie »Spørg Århus«, hvor han viste sin evne til at besvare naturvidenskabelige spørgsmål på en letfattelig måde.

Teologen og historikeren *Peter Sørensen Vig*

Han er født på en ejendom ved Bøgvad skov i Egtved, tilhørende hans fader, Søren Pedersen Vig. De første tre år efter konfirmationen var han tjenestekarl på sin hjemegn, men han ville gerne udvide sine

kundskaber og kom derfor på Askov Højskole 1872–1873 og 1874–1877. I årene 1878–1879 studerede han folkløse hos pastor H. F. Feilberg, og 1879 udvandrede han til Amerika, fordi han ville skaffe midler til at læse til præst. I to år var han vestepresser i Chicago, og ved utrolig sparsommelighed fik han samlet pengemidler til videre studier i Danmark.

1884 rejste Peter Sørensen Vig atter til Amerika, denne gang som udsending fra Udvalget for dansk-amerikansk Mission, der også havde støttet ham under studierne. Han blev straks ansat ved den danske højskole i Elk Horn, Iowa, og det blev udgangspunktet for en overordentlig betydningsfuld gerning som præst, lærer og historiker blandt danske i USA. Han beklædte mange ledende stillinger, bl. a. som forstander for præsteskolerne i Elk Horn, Iowa, og i Blair, Nebraska, og som forstander for og professor ved Trinitatis Seminarium fra 1909 til sin død i 1929. Han udnævntes i 1921 af den forenede (dansk-amerikanske) kirke til dr.theol.h.c.

Peter Sørensen Vig var en stor personlighed, der gjorde sig stærkt gældende inden for dansk-amerikansk kirkeliv. Desuden beskæftigede han sig meget med dansk-amerikansk historie, og udgav en lang række afhandlinger herom. Det omfattende værdifulde materiale, som Peter Sørensen Vig samlede om dette emne, blev efter hans død 1929 overført til Danmark og indlemmet i Udvandrers-Arkivet på Sohngårdsholm ved Ålborg.

Sundhedssektoren

Lægerne

Egnens landmænd opfordrede den første læge til at nedsætte sig i Egtved.

1. juli 1867–1. februar 1869:

Herman Georg Louis Sørensen, f. i Hyllested ved Ebeltoft 1840, deltog som underlæge i krigen 1864. Opfordrede til dannelse af ^{A/s} »Et lægehus i Egtved« d. 24. september 1868. Grunden skænket 1889 af gårdejer Rasmus Eriksen, »Højvanggård«. Til Skanderborg.

15. marts 1871–20 oktober 1875:

Niels Øllegaard Bloch, f. i Vignæs ved Saksøbing 1841, kandidat 1870. Til Vejle. Død 1895.

1. oktober 1877–1889:

Ove Anton Frederik Hansen, f. i København 1849, kandidat 1877.

Maj 1889–november 1892:

Albert Christopher Emil Nielsen, f. i Ringsted 1850, kandidat 1876. Til København.

November 1892–juli 1922:

Christen Nielsen, f. 1862, kandidat 1890. Til Valby.

1922–1931:

Frode Markussen Jensen Warring, f. i Rannerød 1892, kandidat 1919. Til Odense.

1931–1937:

Edvard Julius Hansen Gotfredsen, f. i København 1899, kandidat 1927, dr. med. 1942. Til Hvalsø.

1937–1958:

Peter Osvald Petri Pedersen, f. i Kubstrup pr. Bonnet 1907, kandidat 1933. Død 1958.

November 1953–oktober 1965:

Torben Andersen, f. i Hårby 1917, kandidat 1943. Til Brørup.

Oktober 1959–

Johan Adolf Møller, f. i Tørring 1926, kandidat 1953.

Oktober 1966–

Ole Findsen, f. i København 1928, kandidat 1954.

1969–

Ib Bent Jensen, f. i København 1928, kandidat 1955.

1977–

Hilda Elisabeth Bang, f. i København 1939, kandidat 1969.

Praksis blev til juni 1960 drevet fra den gamle lægebolig, Vejlevej 19, fra juni 1960 til april 1969 fra Dalgade 13 (læge Torben Andersens hus) og fra april 1969 fra Øravigvej 37 (Det nye Klinikhus).

Dyrlægerne

Carl Henrik Flindt-Larsen, født 1874 i Slangerup. Dyrlægeeksamen 1897. Død 1958.

Flindt-Larsen påbegyndte som den første dyrlæge i Egtved praksis i december 1897 og virkede her til januar 1902. Han beskrives som en personlighed, man ikke kunne undgå at lægge mærke til. Folk i Egtved erindrer ham som en slagfærdig, selskabeligt anlagt dyrlæge, som med dygtighed oparbejdede praksis i Egtved i konkurrence med kloge mænd, som f. eks. »æ Hjelmdrupsmed«. (Se p. 499 ff. og John Kvist, V. A. Å. 1960).

Flindt-Larsen boede på hjørnet af Smalfort og Søndergade. Dyrlæge Breinegaard, der efterfulgte ham i 1902, overtog huset, men flyttede senere til Koldingvej, hvor han købte en lille ejendom af bagger Svendsen. Da Breinegaard solgte praksis til dyrlæge Keiser, fulgte huset med, og Keiser boede her til sin død i 1957. Den gamle dyrlægebolig ejedes af Keisers datter og svigersøn, tandlægerne Kaiser i Odense indtil 1972, nu af Reinhardt Junker, Bølling. Som en kuriositet kan nævnes, at dyrlæge E. H. Mack Pedersen, Egtved, har været dyrlægeassistent hos Flindt-Larsen.

Hans Sørensen Breinegaard, født 1870 i Assingløse pr. Roskilde. Dyrlægeeksamen i 1894. Død 1943 i Randers. Overtog dyrlæge Flindt-Larsens praksis i Egtved januar 1902 og praktiserede her til 1913. Dyrlæge Breinegaard beskrives som en stilfærdig, lun og respekteret dyrlæge, jævn og fordringsløs. Han var overordentlig fordomsfri og tolerant over for anderledes tænkende.

Jacob Keiser, født 1876 i Rosmus, død 1957 i Egtved. Dyrlægeek-

samen 1913. Keiser overtog i juli 1913 dyrlæge Breinegaards praksis i Egtved og praktiserede her, til han holdt op på grund af alder i 1952. Han var tillige dyrlæge ved den kommunale kødkontrol. Keiser var et yderst beskedent menneske, der ikke interesserede sig for offentlige hverv, men passede sin praksis med omhu og samvittighedsfuldhed. Han var en dyrlæge af den gamle skole og havde været med i hele udviklingen fra den tid, hvor dyrlægen kørte rundt i gig i al slags vejr og på alle tider af døgnet, til motoriseringen. Som Johs. V. Jensen så smukt har udtrykt det i digtet om sin far: »Dyrlægens minde«: »Et slidsomt, dyrevenligt kald«. Keiser var da også kendt af befolkningen som en venlig og imødekommende dyrlæge.

Knud Marinus Klastrup, født 1915. Dyrlægeeksamen 1941. Dyrlægeassistent i Ødsted 1941-42. Praksis i Egtved september 1942-november 1944.

Ebbe Hartvig Mack Pedersen, født 1910 i Vridsløselille. Dyrlægeeksamen 1937. Praksis i Egtved fra december 1944. Formand for Egtved sundhedskommission fra april 1950 til 1958. Dyrlæge ved den kommunale kødkontrol i Egtved. Død 1978.

Johs. Kristiansen, født 1922 i Ørum, Daugaard. Dyrlægeeksamen 1948. Praksis i Egtved fra august 1952. Medlem af bestyrelsen for Vejle Amts Dyrlægeforening fra 1960, formand 1961-66.

Mogens Emil Gjerløv, født 1938 på Frederiksberg. Dyrlægeeksamen 1967. Dyrlægeassistent i Vejle, Veggerslev og Egtved. Fra 1. januar 1970 i kompagniskab med dyrlæge Johs. Kristiansen.

Apotekerne

Egtved Apotek oprettet ved kgl. resolution af 11. 11. 1871, åbnet 29. 10. 1872.

13. 2. 1872 Wilhelm Theobald Gliemann (til Ringe apotek).

7. 10. 1882 Sigfred Janus Gotthard Carus Clausen
(overt. 1. 1. 1883). (Til Brørup apotek).

14. 11. 1890 Sofus Vilhelm Salomon (til Årup apotek).

18. 4. 1900 Emanuel Carl Højelse Buch (overt. 13. 9. 1900)
(til Kbh. Sorte Hest apotek).

16. 8. 1911 Christian Michael Winther (til Vinderup apotek).

26. 7. 1919 Axel Waldemar Holm (overt. 7. 9. 1919)
(til Odense Sct. Hans apotek).

20. 8. 1933 Johann Heinrich Theodor Tielker (overt. 1. 12. 1933)
(til Århus Søndergades apotek).
12. 12. 1942 Gerhard Madsen (overt. 1. 2. 1943)
(til Kbh. Istedgades apotek).
1. 10. 1952 Kai Skjerk (overt. 10. 1. 1953) (bosat i Spanien).
26. 7. 1966 Holger Johansen (overt. 1. 11. 1966).

Egtved Sogns Sygekasse

Ved lærer *Poul Sørensen*, Egtved, tidl. Bølling.

Ved et møde, afholdt i Egtved Forsamlingshus d. 8. februar 1896, blev Egtved sogns sygekasse stiftet. Et forslag til lov blev drøftet og vedtaget, og det bestemtes, at sygekassen skulle søge statsanerkendelse. En bestyrelse, bestående af en formand og syv distriktsforstandere, valgtes: lærer Hovgaard, Egtved, formand og kasserer; skrædder Johansen, Egtved; boelsmand Mads Johnsen, Oustrup; Anders Eriksen, Vork Brugsforening; smed Peder S. Loft, Nybjerg mølle; boelsmand Peder Mathisen, Egtved skov; boelsmand Kristian Paaskesen, Bølling og boelsmand Peder Sørensen, Bølling mark. Til revisorer valgtes lærer Knudsen, Vork og smed Niels Peder Sørensen, Egtved. – Sygekassen blev statsanerkendt pr. 1. april 1896.

Sygekassen var i høj grad et økonomisk foretagende. Der var ret strenge krav til kasserer og opkræver. Uanmeldt kasseeftersyn var en årlig foreteelse langt op i tiden, men da tidspunktet omtrent var det samme hvert år, kan det næppe være kommet bag på nogen.

Ældre folk vil huske sygesedlerne, når lægen skulle konsulteres: 25 øre for besøg hos lægen, 50 øre for sygebesøg i hjemmet (1942 var taksterne 50 øre og 1 kr.).

Det er ret småt med tal i protokollen de første mange år, men lidt er der da. En begravelseskasse oprettedes 1901: hjælpen var 100 kr., og præmien fastsattes til at begynde med til 12 øre pr. måned. I 1903 nægtedes en person optagelse i sygekassen, fordi han skønnes at eje over 5.000 kr. 1906: fødselshjælp, som ordineredes af jordemoderen, betaltes af sygekassen. Institutionen havde på det tids-

punkt en elektricermaskine, der kunne lejes for 25 øre om ugen. I 1908 har det nok knebet med økonomien: der holdtes maskebal til fordel for sygekassen! 1916 bevilgedes et medlem et badekar til 36 kr. Dagpenge i sygdomstilfælde nævnes ikke, men i 1917 hævedes satsen fra 40 til 50 øre.

Det kostede 2 kr. at blive optaget som medlem og kontingentet, som blev opkrævet hvert kvartal, var f. eks. i 1920: 1,70 kr. + 30 øre til sygeplejeforeningen, i alt 2 kr.; altså 8 kr. om året. I 1967 var det steget til 66,00 kr. pr. kvartal.

Aflønning: Opkræveren fik i 1931 400 kr.; 1964: 20 øre pr. medlem + 3 pct. af det opkrævede beløb. – Kassereren: 1932: 500 kr., 1965: 14.000 kr. og 1967: 87 øre pr. medlem pr. måned + 1,37 kr. for hver flytteattest.

Formandens løn nævnes sjældent. I 1932 fik han 500 kr., men i 1951 noteres 20 øre pr. medlem, d.v.s. ca. 365 kr. – Sygekassens midler var det meste af tiden kun medlemskontingentet, fra omkring 1950 kommer et kommunalt tilskud (1.800 kr., senere i en årrække 5.000 kr.) og statstilskud (eks. 1951: 23.196 kr., 1960: 44.962 kr.).

Der var frit lægevalg, men på en generalforsamling i 1900 vedtoges det, at patienten skulle betale forskellen mellem den pris, som forlangtes af den søgte læge og læge Nielsen, Egtved. Det gjaldt selvfølgelig ikke speciallægerne, ej heller indlæggelse på særlige klinikker.

I 1919 oprettedes en sygeplejeforening inden for sygekassen, i samarbejde med en allerede bestående. Årligt kontingent var i starten 1,20 kr. Nogle medlemmer af styrelsen (i lang tid 3) var sygekassens repræsentanter i sygeplejeforeningens styrelse.

Samme år var der stor stemning for at bygge et sygehus i Egtved, men bl. a. kassereren, lærer Andersen, Tågelund, frarådede stærkt, dels af økonomiske, dels af lægelige grunde. Sagen må være døethen.

1921: 25 års jubilæet fejredes i Egtved Forsamlingshus ved forårs-generalforsamlingen: ca. 400 mennesker var samlet om kaffebordene. Stifterne mindedes, og lærer Andersen talte om, hvor velsignelsesrig en virksomhed sygekassen var, og om muligheden for, at den også kunne komme til at omfatte kroniske sygdomme.

Fra midten af tyverne synes styrelsen at have haft 15 medlemmer. Man har ikke kendt nutidens kønskvotering: kun mænd var i styrelsen. Først sidst i tresserne har der været kvinder med – i alt 3. Et referat fra 1927 siger, at fremtidig skulle folk selv betale en tredjedel af

udgiften til lysbade på badeanstalten her i byen. 1933 vedtoges det endelig, at radiumbehandling skulle betales af sygekassen.

Begravelseskassen fra 1901 må have været frivillig, for i 1934 foretoges det, at begravelseskassen skulle være obligatorisk. Det vedtoges med stort flertal (32 mod 4) på en generalforsamling, og begravelseshjælpen var herefter 200 kr. Senere fremkom der nogen protest mod den obligatoriske begravelseskasse, men sygekassedirektoratet sagde, at beslutningen ikke kunne ændres. Dog – en ny generalforsamling i marts 1935 stemte kassen ned (217 for, 227 imod og 12 blanke); dens endelige skæbne kan ikke ses af protokollen, men begravelseskassen synes at have fungeret videre.

Prisstigninger bevirkede, at man i 1944 måtte af med et ekstra kvartals kontingent (6 kr). Fra 1. juli 1948 betalte sygekassen halv tandpleje.

Ved generalforsamlingen i marts 1949 tog man afsked med lærer M. U. V. Andersen, der i 44 år havde været kassens kasserer. Han fik overrakt en gave, og senere på året meddelte direktoratet, at lærer Andersen havde fået tildelt fortjenstmedaljen i sølv med tilladelse til at bære samme.

1950 fik kassen fra kommunen et tilskud på 1800 kr., en skik der blev fulgt i de kommende år; dog steg beløbet væsentligt. Samme år gik man bort fra sygesedlerne og indførte kontrolkort, som skulle vises, når der søgtes læge. Forandringen betød i første omgang øget arbejde for kasserer og opkræver. Den første bevilgedes ekstra 100 kr., og opkræveren fik 50 kr. for uddeling af kortene. Kassen ydede nu $\frac{3}{4}$ af betalingen for særlig vigtig medicin.

På grund af mere arbejde under den nye ordning fik kassereren i 1961 5 kr. pr. medlem, og opkræverens løn hævedes også. Alt steg, så der måtte en kontingentforhøjelse til. På generalforsamlingen 17. marts 1965 vedtoges det at overgå til giroindbetaling pr. 1. juli 1965.

1966: direktoratet pålagde sygekassen at hæve kontingentet, så at underskud kunne undgås og formuen stige. Ved generalforsamlingen takkedes Søren H. Sørensen for sit arbejde som kasserer gennem 17 år. Til ny kassefører valgtes H. E. Højer, og for første gang indvalgtes kvinder i styrelsen: Mette Godtfredsen og Karla Poulsen. I 1969 kom Gudrun Jepsen, Vork, ind. 1967: der vedtoges en forhøjelse på 18 kr. pr. kvartal, så at man nu måtte betale 66 kr. i kontingent kvartårlig. Spørgsmålet om kiropraktorhjælp var fremme, og fra 1969 er der tilskud til denne efter lægehenvielse.

I den følgende tid drøftedes sygekassens situation under den socialreform, som ville være en følge af kommunesammenlægningen. I foråret 1970 vedtoges så en sygekassemæssig sammenlægning med de andre sogne i storkommunen. I tiden omkring sammenlægningen holdtes en række orienterende møder i de respektive sogne. Allerede i efteråret 1969 var et sammenlægningsudvalg dannet, bestående af formændene for de tidligere sygekasser med Karl Enevoldsen, Nørup, som formand. Senere holdtes der møde med alle formænd og kasserere. Man bestemte, at sammenlægningen skulle finde sted samtidig med kommunedannelsen, 1. april 1970.

Der søgtes nu en forretningsfører; der var 13 ansøgere, fordelt over hele landet. Efter nogen dramatik valgtes H. Fischer, Vinding. Midlertidigt kontor indrettedes i Ødsted, indtil administrationsbygningen i Egtved toges i brug. Og hermed slutter Egtved Sogns Sygekasses historie.

Formænd:

1896-1898: lærer Hovgaard
 1898-1911: købm. Terkel Jensen
 1911-1915: Kr. Hesselballe
 1915-1935: Niels Buhl
 1935-1945: Jeppe Kruse
 1945-1960: J. M. Beuchert
 1960-1970: Aksel Hedensted

Kasserere:

1896-1898: lærer Hovgaard
 1898-1905: Terkel Jensen
 1905-1949: M. U. V. Andersen
 1949-1966: Søren H. Sørensen
 1966-1970: H. E. Højer

Opkrævere (delvis):

1931: Søren Nielsen går af
 1931-1932: skrædder Otto Christensen
 1932-1942: maler H. Pedersen
 1942-1943: Jacob Laursen
 1943-1949: Niels Bach
 1949-1965: Svend Duedahl

(Let forkortet af red.)

Pensionisterne

»Egtved Aldersrentenyderforening« – siden 1956

»Egtved Invalide- og Pensionistforening«

Efter oplysninger fra fhv. postbud *Paul Paulsen*.

Foreningen blev stiftet den 11. april 1945. Dens første bestyrelse:

Hans Nielsen (formand)
Chr. Block (næstformand)
Peter Holt (sekretær)
Andreas Kristensen (kasserer)
Th. Jensen

Indtil 1975 holdtes møderne på Højskolehjemmet, på Afholdshotellet eller i Forsamlingshuset.

Der blev opkrævet kontingent halvårligt, ligesom der blev afholdt generalforsamling hvert halve år. Protokollen giver desværre kun få oplysninger, og der findes intet regnskab. Det fremgår dog af protokollen, at der den 21. juni 1946 blev opkrævet 1,50 kr. pr. medlem til befordring til en udflugt til Vandel, samt at det på en ekstraordinær generalforsamling den 24. januar 1947 blev vedtaget at betale 6 øre pr. medlem pr. kvartal til en kongresfond. Samtidig blev man enig om, at der skulle gives en krans ved et medlems dødsfald. Der skulle til dette formål opkræves 30 øre pr. medlem, mens resten skulle betales af kassen. Et bestyrelsesvalg gjaldt for 2 år.

Den 10. december 1948 indmeldtes foreningen i »Landssammen slutningen af Alders- og Invalidepensionister«.

Foreningens formænd:

1945–1946 Hans Nielsen
1946–1950 Anders Linderum
1950–1959 Niels Ebbesen
1959–1960 Mølgaard Frandsen
1960–1964 Schnegelsberg
1964–1971 Johs. Jensen
1971–1973 Marinus Ebbesen
1973–1975 Paul Paulsen
1975–1976 Anna Bank
1976–1978 Paul Paulsen
1978–? Christian Jeppesen

Foreningens kasserere:

1945–1949 Andreas Kristensen
1949–1951 Kirstine Frank
1951–1954 Kristian Nielsen
1954–1967 Kirstine Hansen
1967–1968 Thorvald Pedersen
1968–1969 Kathrine Jepsen
1969–1970 Thorvald Pedersen
1970–1975 Anna Bank
1975–? Karen Eriksen

Det har ikke været muligt at finde de gamle love, men nye love blev vedtaget i 1974. Medlemstal pr. 1. januar 1978: 175.

Pensionisternes kontaktudvalg og dagcentrene

Af fhv. mejerist *Hans Evald Højer*.

Egtved kommunes pensionistforeningers kontaktudvalg blev oprettet ved kommunesammenlægningen i 1970 på foranledning af formanden for V. Nebel pensionistforening, Henry Lange. Kontaktudvalget bestod af formændene for de lokale pensionistforeninger, nemlig:

Henry Lange, Vester Nebel (formand)
 Johs. Jensen, Egtved
 Holger Henriksen, Ødsted
 Niels Jensen, Starup-Ågård
 Villy Jacobsen, Bredsten
 Søren Sørensen, Nørup
 Lysdal Nielsen, Randbøl

Begrundelsen for oprettelsen af kontaktudvalget var, at der var 7 pensionistforeninger i de 8 sogne, og formålet var, at foreningerne skulle stå samlet over for kommunens socialudvalg, når de fremsatte ønsker og krav.

Ved det første møde med socialudvalget blev der fremsat ønske om at få et kontant tilskud til pensionistforeningernes arbejde; det blev afslået med den begrundelse, at vi ikke repræsenterede de ældre med 100 pct. Senere blev der bevilget 500,- kr. til hvert foreningsområde. Pengene skulle anvendes i samarbejde med den lokale beskæftigelsesvejleder, fortrinsvis til oplysende og underholdende møder. Derudover blev der stillet lokaler til rådighed.

På møderne, som fungerede som en slags samarbejdsudvalg, drøftedes f. eks. de kommunale tilskud til menighedsudflugterne, da de ikke var ens for alle områderne. Socialudvalget mente, at det var dem uvedkommende, da det var menighedsrådene, der stod som arrangører. Resultatet blev dog, at der blev givet ensartede tilskud, og at menighedsrådene skulle samarbejde med pensionistforeningerne om udflugterne.

Udbringning af varm mad til enlige og syge har ligeledes været på dagsordenen, og blev fra kontaktudvalget begrundet med, at det kunne være med til at forbedre sundhedstilstanden og fremme kontakten.

Oprettelsen af pensionistboliger er også blevet behandlet, og her kritiserede Henry Lange, at bygningen af pensionistboliger i Vester Nebel stadig blev udsat. I 1977 blev der taget 4 pensionistboliger i

brug i Vester Nebel. I foråret 1973 blev Hans Evald Højer valgt til formand for kontaktudvalget. Samme efterår blev der kørt en oplysningskampagne om bistandsloven med socialinspektør M. Byrgesen som leder. Vi samledes skiftevis på skolerne i området, i alt 12 gange.

I efteråret 1974 holdt vi på samme måde møder med forskellige indledere, som talte om pensionisternes rettigheder og pligter, om bøger med stor skrift og andre hjælpemidler for svagsynede, samt om mange andre emner.

I foråret 1975 deltog vi i en arbejdsgruppe nedsat af socialudvalget. Den bestod af:

- 1 medlem fra socialforvaltningen,
- 2 beskæftigelsesvejledere,
- 3 medlemmer fra kontaktudvalget.

Arbejdsgruppen udarbejdede en slags betænkning om omsorgsarbejdet til socialudvalget.

Dagcentret på Kirkevej 9, Egtved, startede i foråret 1975 på foranledning af Egtved Pensionistforening. Egtved kommune stillede lokalerne med lys og varme til rådighed mod, at vi førte dagbog over aktiviteter og deltagerantallet.

Der blev af pensionistforeningen nedsat et udvalg til at lede arbejdet i dagcentret. Udvalget bestod af:

- Hans Evald Højer (formand)
 Sigrid Højer (kasserer)
 Karen Eriksen (sekretær)
 samt bestyrelsen for pensionistforeningen.

Anna Bank var på dette tidspunkt dens formand.

Dagcentret på Kirkevej blev drevet på den måde, at vi samledes to gange om ugen til uforpligtende samvær, og ca. 1 gang om måneden havde vi en slags samtaledag, hvor der kom en lokal kraft og indledte om et eller andet emne, som vi derefter diskuterede. Der kunne også være en, der havde været på en rejse og så viste lysbilleder derfra og fortalte om rejsen. Normalt var vi en 30-40 stykker, men når der var særlige ting på dagsordenen, kunne vi være op mod 70.

Dette center, der var oprettet som en slags forsøg, fortsatte til efteråret 1976, hvorefter det overgik til det kommunale dagcenter på »Overgården« i Egtved med kørselsordning fra de forskellige områder en gang ugentlig. Beskæftigelsesvejleder Karen Thomsen er dag-

lig leder og ansvarshavende sammen med et udvalg bestående af et medlem for hvert sogn i området.

Dagcentret på Egtved Overgård

Egtved storkommune købte i 1973 Egtved Overgård og indrettede den til et dagcenter for pensionister. Det skete i 1976, da de kom ind under socialforvaltningen.

Til brug for storkommunens pensionister indrettedes i stuehuset tre store, sammenhængende stuer samt køkken og oplagsrum.

Den daglige ledelse har beskæftigelsesvejleder Karen Thomsen, Bølling Østergaard, med Bent Poder Sørensen som omsorgskonsulent. Under ham er der for storkommunens 8 sogne ansat 8 beskæftigelsesvejledere:

I Bredsten	Magna Therkelsen, afløst af Sinne Bruhn
I Egtved	Karen Thomsen
I Jerlev	Mary Mortensen
I Nørup	Rigmor Thomsen, afløst af Ruth Nielsen
I Randbøl	Magda Juhl
I Vester Nebel	Karen Marie Pedersen
I Ødsted	Hedvig Rasmussen
I Øster Starup	Klara Uth

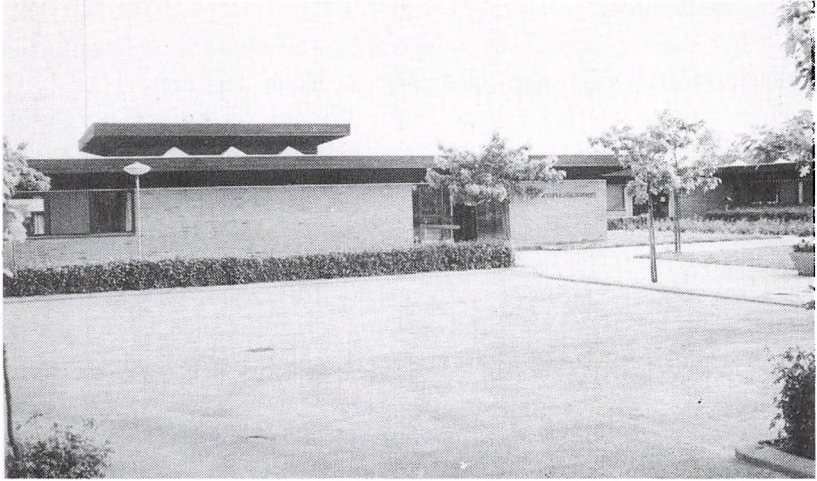
Oprindelig gik vejlederne rundt i hjemmene og satte pensionisterne i gang med kvindeligt håndarbejde. Det udviklede sig til, at de samlede i bestemte lokaler, f. eks. skolerne, og dannede klubber, som eksisterer endnu. Efterhånden er mændene også kommet med, og de ugentlige møder byder på forskellig lødig underholdning.

På Egtved Overgård udfører Karen Thomsen et meget stort arbejde med at tilrettelægge alt. Kommunens 8 sogne er samordnet i 5 mødehold, der hver har fået tildelt en ugentlig mødedag, hvor hvert hold medbringer sin egen leder.

Der bydes på meget forskelligt: træskæring, læder- og skindarbejde, kvindeligt håndarbejde, underholdning i form af foredrag, sang og musik, fortælling o.m.a. Mange foretrækker at hygge sig med et spil kort, og en ting, der har stor tilslutning, er gymnastik for både mænd og kvinder. Den foregår for Egtved-holdets vedkommende under Karen Thomsens ledelse og til musikledsagelse af Hanne Kristensen, Vork Nygård, og deltagerne morer sig så godt, at de kalder gymnastikholdet »Humørklubben«.

Gymnastikken og det andet pensionistarbejde fortsætter i storkommunens øvrige sogne.

Fot. Emil Traberg.

Amtsplejehjemmet.

Amtsplejehjemmet

Ved plejhjemsleder *Peter Lund.*

I 1960'erne fik amtskommunerne pålagt at sørge for, at der i amterne var tilstrækkeligt med plejhjemspladser for somatisk plejekrævende medborgere, og da kommunerne ofte var for små til at bære et sådant projekt, blev det i flere tilfælde amterne, der blev bygherrer. Dette var også tilfældet i Egtved. Egtvedområdet manglede plejhjemspladser, og da Egtved by havde en velegnet grund, den gamle sportsplads, der var veltilplantet og beliggende i byen, blev det her, hjemmet kom til at ligge.

Amtsplejehjemmet blev taget i brug d. 1. marts 1971 og indviet d. 9. juni 1971 – et år efter rejsegildet. Der er plads til 52 beboere, der alle har deres egen stue med bad. Hjemmet har sit eget køkken, et stort fysio- og beskæftigelsesterapirum, som også kan omdannes til festsal.

Hjemmet er beregnet for tungt plejekrævende beboere, og der lægges stor vægt på optræning, for at beboerne kan blive så selvhjulpne som muligt. Beboerne kommer fra hele Vejle amt, men dog hovedsagelig fra Egtved kommune.

Leder af Amtsplejehjemmet siden 15. december 1970 er diakon og sygeplejerske Peter Lund.

De Gamles Hjem

I 1907 vedtog Egtved menighedsråd at arbejde for at få opført et alderdomshjem. Men den næste snes år skete der intet.

Først da den energiske læge Frode Wurring og Egtved Borgerforening trådte til, begyndte man at virkeliggøre tanken om et alderdomshjem. En stor basar blev afholdt, og pengegaver på i alt 7.000 kr. blev skænket.

Man henvendte sig til sognerådet, der var villigt til at opføre hjemmet. Tegningerne udførtes af bygmester Jørgensen, Bredsten, og arbejdet udførtes af lokale håndværkere. Grunden med bygninger og inventar kostede ca. 50.000 kr. De Gamles Hjem stod færdigt i 1928.

1972 blev der opført en tilbygning, så der nu blev plads til 24 beboere mod tidligere 20, og samtidig indrettedes der et bedre køkken og en større opholdsstue. Til hvert værelse er der nu et badeværelse og et lille køkken. Ægtepar har to værelser. Til bestyrerinden er der en lidt større lejlighed.

I årenes løb er De Gamles Hjem blevet betænkt med mange gaver. Især må nævnes 33.000 kr., modtaget i 1976 af boet efter søstrene Andersine og Marie Udesen, født på Vesterlund i Hjelmstrup. Da broderen overtog fødegården, flyttede de to søstre til Kolding, hvor Marie blev en eftertragtet syerske, og Andersine beskæftigede sig med husligt arbejde og var i forretning. Ved flid og overdreven sparsommelighed samlede de som nævnt en formue. Efter første bestemmelse skulle dette legat være til et hjem for »enlige, hæderlige kvinder af landbostanden«, men da det viste sig vanskeligt at overholde bestemmelsen, blev summen efter fornøden tilladelse skænket til udsmykning af alderdomshjemmet.

Det anses for bedst, at ældre mennesker forbliver længst muligt i deres eget hjem, hvor de er omgivet af deres egne ting, har lidt beskæftigelse og er nær kendte mennesker; men slår kræfterne ikke til, er et ophold på De Gamles Hjem en god løsning.

Der modtager de al mulig omsorg og kærlig pleje af bestyrerinden og hendes personale. De får et mere afvekslende liv sammen med de øvrige beboere, de kan modtage kortere besøg og frit rejse ud. De kan finde beskæftigelse efter lyst og evne i hobbyrummet med snedkeri, fletning, knytning af tæpper m. m. Et par gange om ugen kommer der beskæftigelsesledere; den ene dag holder de gymnastik, den

anden dag læser de op, og der synges sange. Der kommer også andre og underholder med korte foredrag, lysbilleder, film m. m.

Om sommeren foretages der halvdagsbusture f. eks. til Munkebjerg, Løverodde og andre skønne steder. Præsteparret er hyppige gæster på hjemmet, og der holdes andagter og altergangsgudstjenester. Beboerne glæder sig over hver sommer at blive inviteret op i præstegården og dens store have.

Følgende har været bestyrerinder på hjemmet:

Margrethe Hauge 1928–1936, Laura Sørensen 1936–1946, Magda Rasmussen 1945–1958 og fra 1958 Inger Madsen.

Sognefogeder og politi

Delefogeder

I det 15. og 16. årh. fandtes der, navnlig i Jylland og på Fyn, kgl. embedsmænd, der kaldtes delefogeder. De varetog kongens interesse på herredstinget og udøvede desuden en vis politimyndighed.

Iflg. Jerlev herreds tingbog 1653 var *Niels Buck* i Vork kgl. delefoged også i Tørrild herred, hvor de vel ingen egnet har haft. Sidst i 1600-tallet blev *Oluf Mortensen Bøgvad* delefoged i Jerlev herred, hvor han spillede en stor rolle, god som han var for lenet til at inddrive skatter og afgifter. Han døde som en »navnkundig«, meget handlekraftig, ja voldsom personlighed.

Dette er det lidet, man ved om delefogeder i Egtved sogn.

Sognefogeder

Sognefogedstillingen har været kendt i flere hundrede år. Kun få gange finder man den nævnt i Koldinghus lens tid, altså før 1660, og da slet ikke i Egtved sogn. I rytterdistriktets tid, fra 1670 og ca. hundrede år frem, var bøndernes højeste overordnede regiments-skriveren, og da var der brug for sognefogeder som bindeled. Sognefogeden skulle efter ordre tilsige og påse, at bønderne mødte til de utallige ægtkørsler for civile, gejstlige og militære øvrigheds personer, kørsel ved militære manøvrer, ved store troppetransporter, kørsel af fødevarer til det militære magasin i Fredericia, af palisader og kvas til fæstningen o.s.v., foruden kørsel til og arbejde på Koldinghus, kongeægter m. v. Det var ret besværligt, da bønderne var alt andet end villige. (Se 1. bd. under »Krigene« p. 148 og 153 f. og »Vejene« p. 84). Indtil da havde sognefogederne kun ringe myndighed, men ved lov af 1791 blev denne og deres anseelse hævet meget. De skulle udvælges blandt sognets bedste mænd og for anseelsens skyld sidde øverst ved gildesbordene.

I en bog: *Arnskov og Seidenfaden: »Håndbog for sognefogeder«* 1929 får man et indblik i deres meget alsidige pligter og arbejde. De skulle være sognets ordenspoliti efter politimesterens pålæg: føre til-

syn med beværtning, drik, slagsmål, løsgængere, omløbere og betlere, og medvirke ved den borgerlige retspleje, ved skifter i mindre boer og ved udpantning. Fra politimesteren tilstilledes sognefogeden udnævnelser af nævninge, vidner m. m. – En tid var han vejpolititi og skulle føre tilsyn med forsømmelser og mangler; senere skulle han udstede hundetegn. Efter 1922 skulle han kontrollere, at papirerne ved ægteskabs indgåelse var i orden, og ved borgerlig vielse var han giftfoged (nu borgmesteren). Endnu flere pligter hvilede på sognefogeden. Han var ilde lønnet, da bestillingen mere betragtedes som en ærespost. Med udgangen af marts 1973 ophævedes sognefogedbestillingen over hele landet.

Som eksempler fra sognefogedernes historie anføres nogle korte træk:

Efter Poul Terps bog »En gammel bondes erindringer«:

Mens *Niels Jørgensen*, Refsgård, var sognefoged, kom der fra Kolding til Egtved kro et selskab af »fine herrer«. De lavede et postyr, så der blev sendt bud efter Niels Jørgensen; men ham ville de aldeles ikke respektere. »Så'en en bonde!« sagde de og rev hans tøj i stykker. Niels Jørgensen ville ikke finde sig i, at de overfaldt en embedsmand i funktion, og anlagde sag imod dem. Men retten i Kolding og senere amtmanden ville have sagen neddyttet. Det ville Niels Jørgensen ikke, skønt amtmanden i Vejle og senere personligt i Refsgård indstændigt bad ham derom. Niels Jørgensen erklærede, at hvis retten skulle bøjes, ville han ikke være sognefoged.

I oktober måned 1856 trængte fire tyskere, to mænd og to kvinder, ind til Ole Iversen, kaldet »Smal-Wolle«, i Refsgård og forlangte at få kartofler, som de ville spise til medbragt flæsk. Beboerne blev ængstelige og fik hemmeligt sendt bud til nogle naboer om hjælp. Seks-syv ankom og iblandt dem »Storm-Christen Pedersen«, der var kendt for sine jættestædte kræfter. Engang bar han på én gang tre tønder rug over en gårdsplads; men da trådte han også sine træsko i stykker. Naboerne holdt et kort råd uden for huset, gik så ind og spurgte, om de måtte se deres pas, og om, med hvilken ret de trængte ind i huset. Da de ikke ville svare på dette, blev de erklæret for anholdt; men det ville tyskerne ikke finde sig i. Deres anfører, en stærk karl, tog en merskumpibe op af lommen og slog med den »Smal-Wolle« i hovedet, så han besvimet sank ned på gulvet. Så tog »Storm-Christen Pedersen« sin træsko af og sagde, at nu skulle de få at se, at

her var karle. Kampen begyndte inde og fortsatte ude. Den stærke tysker og »Storm-Christen Pedersen« brødes længe. Tyskeren havde bidt sig fast i »Storm-Christen Pedersens« ene tommelfinger og holdt med begge hænder hårdt om hans anden hånd. Men »Storm-Christen Pedersen« fik dog denne hånd vristet fri og klemte tyskeren sådan om munden med den, at tommelfingeren kom fri. En af naboerne havde med et stykke træ givet den anden tysker et slag, så han blev tam. Endelig fik den stærke tysker et lignende slag, og så overgav han sig også. Under kampen var de to kvinder gået bort arm i arm. De blev indhentet, men sagde til forfølgerne: »I vover vel ikke at lægge hånd på frugtsommelige kvinder?«, hvorpå man lod dem gå. De to fangne blev kørt til sognefogeden i Bølling, da fogderierne var lagt sammen. – Undervejs forsøgte den ene tysker syd for Egtved by at løbe mod skoven efter at have frigjort sig for sine reb, og for at få forfølgerne til at standse, strøede han en håndfuld sølvpenge efter sig; men han blev fanget. Endnu en gang, inden de nåede Bølling, flygtede han, men blev indhentet af oldermanden, Chresten Ebbesen. Det viste sig senere, at de to tyskere var farlige forbrydere, der var brudt ud af fængslet i Rendsborg.

En tredje og mindre drastisk beretning har holdt sig i egnen:

Engang i 1880'erne kom fire tyske håndværkssvende til Refsgaard, hvor de betlede lidt. Hasselris, der da ejede Refsgaardslund og sympatiserede med Estrup i jagten på betlere, fik sognefogeden til at jage de fire håndværkssvende. Men de havde anet uråd og var gået ud i engene, hvor nogle slåkarle greb dem. Sognefogeden gav smeden i Ballehule ordre til at følge dem til postvognen i Egtved kro med brev til postkøreren om at tage dem med til Kolding som anholdte. Smeden traskede alene med de fire til kroen. Da postkøreren så brevet, sagde han: »De kunne slaa mig ihjel og tage alle pengene!« Han tilkaldte herredsfuldmægtigen, der tilfældigvis var på kroen. Denne forhørte de skikkelige håndværkssvende, og da han hørte, at de var lovet arbejde i Horsens, lod han dem gå. Fra herredsfuldmægtigen fik smeden en hilsen med til sognefogeden med besked om, at han havde at holde sig til sine instrukser og ikke handle tåbeligt som nu sidst. Sognefogeden gik til Hasselris og beklagede, at han nu havde fået en næse for hans skyld. Hasselris svarede: »Har du fået to næser, så kan du give den ene til en mand her, hvis næse er ædt bort af lupus.«

Sognefogeder i Egtved nordre fogderi

Christen Pedersen Buhl, gdr. i Spjarup, født 1728, død 10. 5. 1801.

1. g. gift med Kirsten Thomasdatter, død 1767.

2. g. gift med Abelone Nielsdatter 1747–1806.

1758–70 fæster af gård nr. 4 i Spjarup under Engelsholm.

1770–1801 ejer af ½ gård nr. 4 i Spjarup htk. 2–7–3–2.

Niels Jørgensen, født 1767, gdr. i Refsgård 1801, og da enkemand.

Sognefoged 1819. Død før 1831.

Niels Sørensen, gdr. i Vork, født 1774, sognefoged 1834 og da

enkemand. Død før 1845.

Laurids Laursen Nygaard, gdr. Damsgård i Refsgård 1863–1913.

Christian Alminde, Stinnesminde, 1913–1945.

Karl Bruun Knudsen, Højstrup, 1945–1973.

Sognefogeder i Egtved søndre fogderi

Jens Andersen (Ravn), skovfoged, født ca. 1672 i Smidstrup(?), død 1728 i Egtved.

1. g. gift (trolovet) 20. 11. 1694 med Henicke Antonie Møller, enke efter auditor Gassmann. Hun døde 1725.

2. g. gift 1726 med Anne Jepsdatter Bredstrup af Nybjerg mølle. Hun gift 2. g. 1728–1765 med skovfoged Anders Eliasen Møller, Overgård.

Anders Iversen, Bølling (Fuglsang), født 1674 i Gjesten, død 1742 i Egtved, gift 1701 med Johanne Bertelsdatter Krog, Amhede.

Poul Pedersen, Solvang (?), født ca 1717, sognefoged 1787, død 1802.

1. g. gift med Karen Jensdatter fra Nebel mølle.

2. g. gift 1763 med Maren Madsdatter fra Hjelmstrup (1713–65).

3. g. gift med Anne Christensdatter (1718–93).

Jens Poulsen, Bølling, født 1752.

1. g. gift 1777 med Mette Margrethe Mogensdattet af Bølling, født 1757 i Bølling, død 1797 i Bølling.

2. g. gift 1797 med Maren Hansdatter af Bølling, født 1769.

Poul Jensen, søn af ovennævnte, født 1778 i Bølling, sognefoged 1818–38, lægdsmand, kirkeejер 1811, død på Solvang, Bølling, 1838.

1. g. gift 1809 med enke efter Peder Poulsen, Ane Ingeborg Sørensdatte.

2. g. gift 1812 med Ane Mortensdatte.

Hans Jensen Roed, ejer af Bølling matr. nr. 2 (Roedsminde) 1822(26)–69. Sognefoged 1838–1867.

2. g. gift 1825 med Anne Hansdatte Ravn fra Dons.

Asmus Geertsen, Brudesøgård, født ca. 1839, gift 1867 med Johanne Marie Andersen af Bølling Mosegård, sognefoged 1867–90, død 20. 2. 1890.

Peter Poulsen, Ballesgård 1870–91, Brambjerggård 1891–1904. Født ca. 1847 i Egtved, g.m. Mette Kirstine Olesen, f. 1852. i Lejrskov. Sognefoged 1890–1928. Boede i Dalgade i naboejendommen til Brugsen 1904–1928, da han flyttede ind på Egtved plejehjem som dets første beboer.

Terkel Poulsen Terkelsen, Hedelykke, 1928–1934.

Søren Olesen, Hjelmdrup, 1934–1951.

Ernst Skovsgaard, Pilgård, 1951–1973.

Politiet

Den første landbetjent i Egtved var

Chresten Jørgensen, født i Gram sogn 1872, boende i Gravens, ansat fra 1. oktober 1899 til 1. oktober 1927. Egtved hørte under Gravens distrikt.

De følgende:

Landbetjent *Peder Hansen Hjort*, født i Lejrskov sogn 1894, i embedet fra 18. oktober 1927 til 1. oktober 1938.

Landoverbetjent *Thomas Eskildsen Skov*, født i Taps sogn 1904. I embedet fra 18. oktober 1938 til 1. marts 1967, med Egtved sogn under sit distrikt til 1. april 1942.

Efter omlægningen af distrikterne:

Landbetjent *Jens Christian Bækgaard Samuelsen*, født i Vejle 1906, boende i Bække, fik Egtved under sit distrikt 1. april 1942. Var i embedet til 20. marts 1950.

Vilhelm Johannes Villadsen, født på Fur 1915, ansattes 1. maj 1950 som landbetjent med bopæl i Bække. Under distriktet hørte Bække, Egtved og Vorbasse; siden 1973 Egtved, Vester Nebel, Ågård, Starup, Ødsted og Jerlev. D. 1. maj 1955 blev Villadsen for-

flyttet til Egtved, blev forfremmet til landoverbetjent pr. 1. april 1958, til politiassistent af 2. grad pr. 1. juli 1969 og endelig til politiassistent af 1. grad pr. 1. september 1976. Han fratrådte embedet d. 1. januar 1979.

Olaf Hvid, Jordrup, født i Vejlbj ved Randers 1940, tiltrådte som politiassistent i Egtved d. 1. februar 1979.

D. 1. april 1973 overgik Egtved fra politikreds 38 (Kolding) til politikreds 37 (Vejle).

Politiets vigtigste opgaver er at opretholde sikkerhed, ro og orden, påse overholdelse af love, samt foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser, til efterforskning af lovovertrædelser og forfølgning af lovbyggere. Endvidere at behandle civile sager af forskellig art.

Blandt de mange danske politifolk, der blev krigens ofre, var der en fra Egtved sogn: reservebetjent *Aage Emil Daugaard*, søn af Sofus Daugaard, der i 1945 havde en landejendom i Bølling, men senere flyttede til Egtved. Aage Emil Daugaard gjorde tjeneste ved jernbanebevogtningen i Slagelse og blev d. 16. februar 1945 anholdt af gestapo, sigtet for illegal virksomhed. Han blev henrettet i Ryvangen, og hans urne er nedsat i familiegravstedet i den sydvestlige del af Egtved kirkegård.

På graven står en mindesten med denne indskrift:

Aage Emil Daugaard,

politibetjent i Slagelse, født i Jordrup 11. maj 1911. Skudt af tyskerne i København skærtorsdag 29. marts 1945 og begravet i Egtved 6. juni 1945.

Det mindes vi, ihvor vi går,
de stred og faldt, men Danmark står.

Beboerne i Egtved satte dette minde.

Et legat bærer Aage Daugaards navn. Renterne deraf uddeles til en ung kvinde eller mand fra Egtved sogn, der vil uddanne sig på faglige skoler, højskoler eller lignende.

Hjemmeværnet

Ved pedel *Svend Pedersen*, Egtved.
(KC = kompagnichef - NK = næstkommanderende).

Fra at være en række spredte hjemmeværnsforeninger rundt om i landet, gik hjemmeværnet i 1949 over til at blive et statsligt foretagende.

De to første mænd, der meldte sig til hjemmeværnet i Egtved, var gdr. Peter Poder, Tågelundgård, og nu afdøde installatør N. A. Balbeby. Dengang var Egtved underlagt kompagni 3228 Kolding. I 1951 meldte gdr. Jens Lund, Oustrup, og tømrer Svend Pedersen, Egtved, sig til hjemmeværnet. De havde begge to gjort militærtjeneste i Sønderborg den 9. april 1940, og det var vel nok medvirkende til, at de meldte sig. På et hvervemøde, som hjemmeværnet holdt på Egtved skole i 1952, var der 12 mand, der meldte sig, og det var den første spæde begyndelse til det, der i dag hedder kompagni 3229 Egtved.

I 1953 blev Egtved skilt fra kompagni 3228 Kolding og slået sammen med Ødsted, der hidtil havde været sammen med Bredsten, men af geografiske grunde fandt man i ledelsen, at det var mere praktisk, at Egtved og Ødsted arbejdede sammen.

Som den første chef for det ny kompagni 3229 blev gdr. Harald Lind, Rugsted, udnævnt til kompagnichef. Vognmand Th. Troelsen, Ødsted, blev næstkommanderende samt skydeinstruktør. Bødker Steffen Lützen, Ødsted, blev delingsfører for Ødsted-delingen og tømrer Svend Pedersen for Egtved-delingen.

I 1956 fratrådte Harald Lind som kompagnichef, og i hans sted blev Th. Troelsen valgt som KC med Steffen Lützen som NK. Gdr. Olav Iversen, Ammitsbøl, blev den nye delingsfører for Ødsted, og Svend Pedersen, Egtved, fortsatte som delingsfører i Egtved samtidig med, at han overtog hvervet som skydeinstruktør, et hverv han havde til 1974, hvor han blev afløst af sin søn, maler Steen Pedersen, Egtved.

I 1972 blev uddannelsesofficer ved distriktet kaptajn Brems Christensen midlertidig KC, og kompagniet, der på daværende tidspunkt havde ligget lidt i dvale, begyndte at blomstre op igen. Brems Chri-

stensen gjorde et virkelig stort arbejde, hjulpet af de gamle befalingsmænd i kompagniet.

I 1974 overtog skydebaneinspektør Paul Ejersbo, Vingsted, posten. Han har siden bestridt hvervet på en særdeles god måde med Steen Pedersen som NK.

Kompagnichefer

- 1952–1953 C. F. M. Nøhr, Kolding
 1953–1956 Harald Lind, Rugsted
 1956–1970 Risom Mortensen, Ødsted
 1071–1972 Svend Pedersen, Egtved (fungerende KC)
 1972–1974 Brems Christensen, (midlertidig KC)
 1974– Paul Ejersbo, Vingsted

Næstkommanderende

- 1953–1956 Th. Troelsen, Ødsted
 1956–1970 Steffen Lützen, Egtved
 1970–1974 Svend Pedersen, Egtved (1971–1972 fg. KC)
 1974– Steen Pedersen, Egtved.

Hjemmeværnets opgaver

Hjemmeværnet kan opdeles i tre grene: luftmeldefolkene, marinehjemmeværnet og det landmilitære hjemmeværn.

Først er der *Luftmeldefolkene*. De bemander de udsigtstårne, der er anbragt rundt om i hele landet på høje punkter. Herfra står de i permanent telefonforbindelse med deres luftmeldedistrikt, der findes i alle større byer. Posterne melder om al flyvirksomhed, om eventuel fjendtlig landsætning, det være sig med helikopter eller drop med faldskærmsfolk. De melder om eventuel passage af fjendtlige tropper i området, så længe de kan blive på deres post. Alt dette går ind til luftmeldedistriktet, hvor der sidder en hel del plotter, d.v.s. damer, der sidder ved store kort over hele landet og med små brikker af forskellig art markerer lige præcis, hvor i landet det foregår. Disse meldinger videregives til hæren, der så kan handle ud fra den givne situation. Når posterne på grund af overlegen fjendtlig aktivitet i området ikke længere kan bemandes, overgår luftmeldefolkene til det stedlige landhjemmeværn.

Dernæst er der *Marinehjemmeværnet*, der er stationeret i flere store havnebyer. De har egne kuttere, hvormed de sejler på inspektion af fjendtlig virksomhed i danske farvande. Blandt andet skal de transportere landstyrker til truede områder og landsætte dem dér. I

fredstid deltager de ofte i eftersøgning af lystbåde og lignende, der frygtes at være i havsnød.

Det landmilitære Hjemmeværn er den største gren på stammen. Dets opgaver er mange. De skal, når der er fare for en kritisk situation, bestandig være på vagt over for ukendte fremmede, der færdes i deres kompagniområde. Det kan i første omgang gøres samtidig med, at de passer deres daglige arbejde. Alt dette kan de gøre i kraft af deres lokalkendskab til den stedlige befolkning. De folk, der her er tale om, er de såkaldte femtekolonnefolk, der er ude på sabotage.

I en videregående krigssituation er der mange broer, der skal forbedres og eventuelt sprænges for at hindre fjendens videre fremtrængen. De ældre i tjenesten, vil i en krigssituation blive brugt som overvågningsfolk, d.v.s. at de i biler kører rundt i området ad bestemte ruter, og observerer fjendtlig virksomhed. De er ikke direkte involveret i krigshandlinger; det har vi de unge i udrykningsholdene til. De holdes i beredskab på kommandostationen for indsættelse på de steder, hvor det er påkrævet, til nedkæmpning af mindre, fjendtlige enheder.

Hjemmeværnet er udrustet med de nyeste våben af forskellig art, bl. a. et panserbrydende våben kaldet Carl Gustav. Det er meget effektivt mod pansrede køretøjer og er meget let at håndtere. Egentlige store kamphandlinger hverken kan eller skal Hjemmeværnet deltage i. Men de utallige små »nålestik«, hvor vi slår til og er væk med det samme, vil altid sinke en fremrykkende fjende, da han aldrig ved, hvor store styrker der er på stedet. Det og så lokalkendskabet er Hjemmeværnets store styrke.

I fredstid må Hjemmeværnet holde sig i træning til alt dette, og desuden løser det mange andre opgaver. F. eks. sprænge mejeri- og fabriksskorstene, der ikke længere er i brug; de er med som trafikkontrolposter ved store cykelløb og deltager i eftersøgning af forsvundne personer, ved skovbrande og naturkatastrofer, f. eks. digebrud. Hjemmeværnet er altid rede til at hjælpe, hvor der er behov for det.

De Gamles Hjem.

Fot. Emil Traberg

Kvindernes hjælpearbejde

under 2. Verdenskrig

Danske Kvinders Beredskab

D.K.B. var under 2. Verdenskrig en landsomspændende hjælpeorganisation med afdelinger i mange sogne. Her i sognet begyndte man allerede i 1940. – Af brugt og skænket tøj syede man babytøj. Senere skaffede man ved basarer o. lign. penge til indkøb af tæpper, forbindskasser og andre ting, så man kunne hjælpe, hvor det var tiltrængt. Ved fødsler kunne man låne en kurv med det tøj, barnet havde behov for det første år, også pude og dyne. – Virksomheden var et vigtigt led i evakueringsplanen. Hjælp kunne ydes længe efter krigens ophør. De sidste depoter gik til Dansk Sundhedstjeneste i Sydslesvig. 1962 var arbejdet slut. Et restbeløb på 1.402,27 kr. blev overført til kommunens kasse til benyttelse ved udarbejdelse af Egtved sogns historie (v. lærer Kvist).

Meddelt af *Kirsten Bruhn*.

Danske Kvinders Nationalråd

Under den strenge sukkerrationering under krigen kom der 1943-44 tilbud om sukker til marmelade, som tænktes uddelt til børnerige familier. Egtved sogn tog imod tilbuddet. – I Bølling, Vork og Egtved forsamlingshuse kogtes der. Folk kom med frugt, som de alligevel ikke selv kunne anvende; koner og piger arbejdede frivilligt, og forsamlingshusene lagde brændsel til. Megen dejlig marmelade blev lavet og kunne ved juletid uddeles.

Meddelt af *Kirsten Bruhn*.

Fot. Emil Traberg.

Egtved brandvæsen bekæmper en gårdbrand i Fuglsang 1975.

Brand, brandforsikring og brandvæsen

Gennem tiderne har ilden tjent menneskene som en god hjælper: givet varme for kulde, lys for mørke, bedre tilberedning af mad, behandling af metaller o.s.v. Men tog ilden magten, var den hård og ond i ødelæggelse og meget frygtet, da skaden hvilede alene på den brandlidte. Der var dog en slags hjælp at få, når »den røde hane« galede. I fællesskabets landsbylove, de såkaldte *Vider og Vedtægter*, var der påbudt fælleshjælp. I »Danske Lov« 1683 siges det: »Brænder nogen bondegård eller hus, da skal husbonden (her i egnen kronen eller rytterdistriktet) og bymændene hjælpe bonden at opbygge gården eller huset, når han ikke selv har midler dertil«. Og der var endnu en hjælp, nemlig at få udstedt et »brandstedsbrev« på herredstinget med ret til at »tigge til brand« i et vist område, en ret, som tit

blev misbrugt med tiggeri gennem længere tid. Efterhånden modnedes tanken om gensidig brandhjælp, og det førte til, at der hen i 1700-tallet oprettedes brandassurance-selskaber rundt i landet. Her i egnen var forsikringen frivillig fra 1775. 1792 blev den tvungen. Den gjaldt kun bygningerne, men i 1840'rne begyndte man også at forsikre løsøre.

Både fra øvrigheden og fra private blev alle forsigtighedsregler mod brand nøje iagttaget. Der var påbudt strengt eftersyn med skorstenes tilstand og fejning. I købstaden sang vægteren hver aften: »Vær klog og snild! Vogt lys og ild!« Den gamle skik at skyde salut med geværer i bryllupsgårde blev forbudt.

Det var en udbredt tro, at »en klog mand« kunne mane en frygtet ildebrand ned i et træ, »et brandtræ«, ved den pågældende gård. Så længe træet stod, var gården beskyttet. Ved Ballesgård og Store Roed har der stået et sådant brandtræ, men alligevel brændte disse gårde, endnu mens brandtræet stod.

Det var en almindelig mening, at man kunne få et varsel ved »forbrand«. Man så ganske tydeligt et hus eller en gård brænde, men når man løb derhen, var der intet at se; det betød dog, at gården før eller senere ville brænde. Et »himmelbrev« fra Østergård i Vork viser, at bæreren af et sådant var beskyttet mod ildsvåde.

Af nogle enkelte uddrag af tingbøgerne kan man få et indtryk af, hvilken ulykke det var, når »den røde hane« galede over landsbyer og gårde. Natten mellem d. 2. og d. 3. juli 1685 brændte hele Bølling by, så nær som Bølling Østergård, der da ejedes og beboedes af ritmester von Lindenquist og den navnkundige Oluf Mortensen Bøgvad, hver på sin halve gård. Man mente, at branden var påsat, og mistanken faldt på Oluf Mortensen Bøgvad, der var uven med ritmesteren og havde været i skænderi med ham om nogle bølgeblokke, som ritmesteren havde »lånt« hos Oluf Mortensen Bøgvads søn, Morten Olufsen Bøgvad. Det ene ord havde taget det andet. Et vidne påstod, at Oluf Mortensen Bøgvad i sin hidsighed havde sagt til ritmesteren: »Ha-ha! din ka'el, est du nu så kurasi? Så kender du inte Oluf Bøgvad. Jeg mener, det er kun stakket tid siden, du fik din ulykke (hans gård i Bøgvad var brændt). Jeg forsikrer dig, du skal få endnu en ulykke!« Ritmesteren fik fat på et vidne, Søren Grauesen, der boede i Egtved, men før havde tjent Oluf Mortensen Bøgvad og var rømt fra ham. Søren Grauesen vidnede, at Oluf Mortensen Bøgvad havde tilbudt ham tre års frihed (vel for landgilde?) og tre skæpper

rug, hvis han ville skaffe ham hævn over to fjender, som han havde i Bølling, ved at sætte ild på deres gårde, når vinden var i øst. Det viste sig snart, at Søren Grauesen var en højst tvivlsom person, hvis udsagn man ikke kunne stole på. Oluf Mortensen Bøgvad blev grebet af oberst Bassens ryttere og indsat i portfængslet på Koldinghus, lænket fra hånd til fod. Det blev også sagt, at Oluf Mortensen Bøgvad havde siddet fængslet i Blåtårn i København, fordi hans søn, Morten Olufsen Bøgvad, havde myrdet herredsfoged Niels Lauridsen og dennes datter fra Ammitsbøl. Oluf Mortensen Bøgvad beviste, at den nat, Bølling brændte, sejlede han over Lillebælt. Branden blev aldrig opklaret.

Mandag d. 25. juni 1707 opstod der sidst på natten ild, hvorved tre gårde og en lade i Bølling blev lagt i aske. Ilden begyndte i sognefoged Anders Iversens skorsten og tog så hurtigt overhånd, at beboerne kun i sidste øjeblik frelste livet. Intet i gården blev reddet. Der brændte stuehus, staldhus, ladehus, porthus, østre fæhus, søndre hus, i alt 55 fag. Endvidere alt bohave, vogne, plove, redskaber, 6 læs hø, 3 spædekølve samt hans myndlings, salig herredsfoged Bertel Krogs søn, Peder Bertelsens arv, som bestod i tvende fuldt pakkede kister af sølv og andre rede midler. Desværre gik der også menneskeliv tabt, idet dragon Jens Sørensen, som var i tjeneste på gården, indbrændte, da han søgte at redde sin grenadermundering. Hos Mikkel Andersen brændte i alt 40 fag samt sædekorn på loftet; intet indbo reddedes. I Niels Sørensens gård brændte med forældrenes aftægtshus i alt 38 fag, bohave og 10 læs hø. For Hans Olesen brændte ladehus med indavl.

Som antydet var kronen og rytterdistriktet interesseret i, at deres bønder kunne svare deres afgifter, og derfor fik de brandhjælp. F. eks. fik Anders Iversen 1 rdl. i hjælp til hvert fag; det kostede 4 rdl. for hvert nyopbygget fag. Der blev ydet gratis træ i skoven, men bonden skulle selv fælde det og selv gøre alt håndlangerarbejde ved de nye bygninger. Anders Iversen måtte til sin myndling betale 40 rdl., en stor sum, men ikke nær fuld erstatning. Branden betegnes som de brandlidtes »alleryderste ruin«.

Noget hen på eftermiddagen d. 16. august 1707 nedbrændte Peder Sørensens gård i Bølling, »uagtet alle der tilstedeværende menneskers flittige hjælp og redning«, 14 fag stuehus og alle udbygninger med alt, hvad derudi fandtes, bl. a. den indavlede sæd.

Samme eftermiddag, men før branden, red dragonérkorporal Sigurd Øvensen, indkvarteret på Ballesgård, til Bølling for at købe hø

til sin krigstjenestehest. Han tøjrede hesten på Bølling mark, men »formedelst solens og dagens varme« rev den sig løs og løb til byen til Peder Sørensens gård »i læ og svale«, hvor den brændte til aske trods forsøg på at redde den. Det gik også ud over Jens Tulleesen, der som dragon tjente hos Peder Sørensen for kost og løn; hans dragonærtelt (hestedækken), patrontaske, hvide munderingsskjorte, hat, støvler, sporer og alle hans andre klæder brændte. Branden drev Peder Sørensen og hans fattige hustru og børn fra gården i største armod, »så de hverken vidste eller havde middel eller råd til opkomst, bygning og bjæring, hvis ikke den almægtige Gud samt Hans Kongelige Majestæt af nåde og medlidenhed og kristelig barmhjertighed ville give og meddele«.

Året 1707 skulle ikke slutte uden nok en ildebrand i Bølling. I december nedbrændte et rytterhus, der tilhørte Niels Sørensen, hvis gård var brændt d. 25. juni samme år. Ilden opstod ved nattetide. Flammerne fortærede et godt bygget 8 fags hus. Der brændte foder til en kyradsérs hest, og 32 traver af Niels Sørensens allerbedstemynterug à 1 mk. pr. trave eller 28 tdr. til en værdi af 28 mk. Niels Sørensen havde kort forinden ladet rytterhuset bygge, og en trompetér af velbårne oberst Utterwiks regiment, som var dér i kvarter, havde bekostet de tre fag, men ved trompetérens afmarch til Holland med regimentet fik han af Niels Sørensen betaling for de tre fag. Niels Sørensen stod nu næsten uden foder til sine kreaturer. Branden blev ikke opklaret; den kunne ikke skyldes skorstenen, der var ny.

Også i 1708 var der brand i Bølling. D. 24. februar nedbrændte Poul Giermansens gård, »mens hans gamle og fast udlevede hustru var ene hjemme.« I alt 31 fag hus, rede penge, sengesteder, alle uldne og linnedklæder, kobber, tin, messing, kister og skrin, skabe, borde og bænke, stole, husgeråd, tærsket korn på loftet og i udhusene utærsket korn, hø og halmfodring blev ildens bytte; intet reddedes. Gården var velopbygget og vel vedligeholdt, siden forrige ildebrand overgik den.

I dette århundrede har Bølling flere gange været hjemsøgt af brande. Solvang brændte 1913, Bølling Østergård 1937, Roedsminde 1939, Mosegård 1944 og Store Roed 1958.

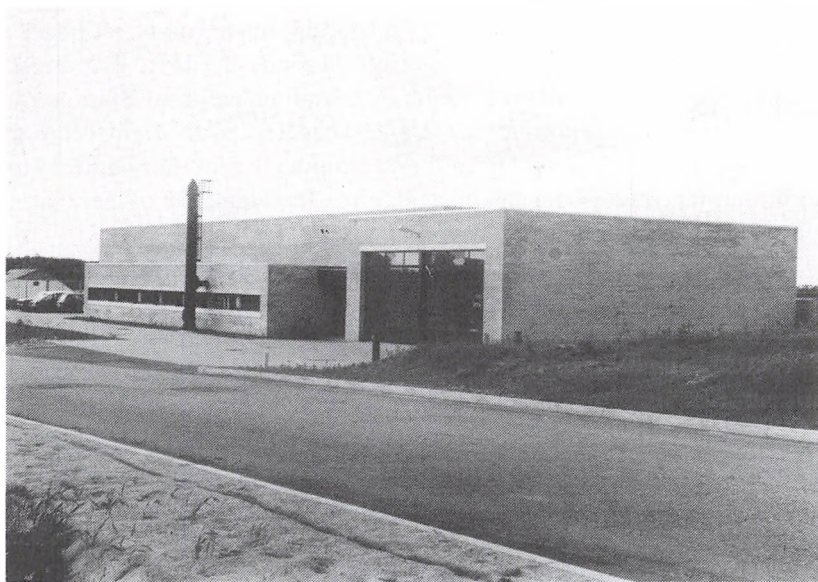
Blandt en række andre brande kan nævnes:

D. 12. november 1719 vidnede for tinget Laurids Nielsen af

Oustrup, at natten mellem d. 6. og d. 7. november, mens alle på hans gård lå i deres søde søvn, var gården nedbrændt, uden at nogen vidste årsagen. Ilden fortærede et 13 fags stuehus med alt indbo, sædekorn på loftet, 13-14 læs hø og halmfodring af 13-14 travere. Ingen redning var mulig, »både kilder og damme var så hentørrede, at ingen slukkelse kunne tilvejebringes.« Ydermere fremviste Laurids Nielsen sine hænder her for retten, »som i ildens lue ganske er beskadiget, så enhver kan se, at han næppe nogensinde kan komme til ret at gøre noget arbejde. Deslige var det Guds besynderlige beskærmelse, at både bemeldte Laurids Nielsen samt hustru og seks små umyndige børn med livet af ildens lue undkom.« Vidnerne bekræftede fremstillingen og erklærede: »Laurids Nielsen er gerådet udi største armod og trænger hårdt til Gud, konge og godtfolks hjælp, om han igen nogensinde skal komme på fode«.

Brandforsikringsprotokollen fra 1794 er meget oplysende. Den nævner hver eneste lodsejer, hartkornet, angiver længden af hver bygning i fag (å ca. 2 m), i bredde mellem $7\frac{1}{2}$ og 13 alen. Næsten alle bygninger var af bindingsværk, kun få havde trævægge eller lerklinkede vægge.

I de fleste gårde var der fag med trægulve og træloft. Taget var altid stråtag. Disse egebindingsværkshuse har været smukke, men brandfarlige. Der var oprettet fælles brandvæsen med hver lodsejer som deltager med en kort og en lang stige, en brandhage samt læder- og træspande. Der blev anskaffet fælles sprøjter under trægmodstand i flere menneskealdre. Sprøjten skulle betjenes af fire mand og var meget lidt effektiv. En tid var en sprøjte stationeret i kirkens våbenhus, senere ved skolen, og sidst var der sprøjte i de små enkeltliggende sprøjtehus, et i hver landsby. Der var vist tidligere nogle private branddamme. Senere fik sognerådet af amtet pålagt, at der skulle være en eller flere branddamme i hver landsby. I Egtved har der været en branddam øst for den nuværende skole, en anden er der rester af nord for Højgård, en tredje var beliggende i den nordvestre vejvinkel mellem Aftensang og den nedlagte Thyboforte, en fjerde ind til gaden ved opkørslen til præstegården og en femte i Korpenhøll syd for byen. I Vork ses branddammen som gadekær midt i byen. I Bølling henvistes der til bækken syd for byen og mosen nord for. Ved Hjelmstrupgård er der en branddam ved vejen på modsat side af gården.

Fot. Emil Traberg.

Egtved brandstation og materialegård, opført 1978.

Brandvæsenets gamle ordning med sprøjter i flere sprøjtehuse rundt omkring i Egtved sogn var efterhånden blevet utilfredsstillende. Derfor indmeldte kommunen sig med henblik på brandslukning i Falcks redningskorps i 1928, således at den sydøstlige del af Egtved sogn skulle betjenes af Falck i Kolding, den nordøstlige del af Falck i Vejle og Egtved by af begge.

Justitsministeriet bestemte i 1967, at der skulle være et brandslukningskøretøj i Egtved. Sognerådet var ikke begejstret for den tanke og forhalede anskaffelsen. Men da en prøvealarmering midt i 1970'erne havde vist, at justitsministeriets krav var berettiget, vedtog kommunalbestyrelsen, som sognerådet nu hed, oprettelsen af en brandstation og indkøb af en brandbil pr. 1. juli 1977.

Indtil 1974 beroede brandmyndigheden i Egtved hos politiet, og en styrke på 30 mand, opdelt i 5 brandkredse, kørte ved brand ud og hjalp med dyreredning.

Herefter fik Egtved sin egen brandkommission, og derved fik kommunen både ansvar og myndighed m.h.t. brandslukning. I brand-

kommissionen sidder to folkevalgte politikere, to mænd udpeget af kommunalbestyrelsen ved borgerligt ombud, desuden bygningsinspektøren, politimesteren i Vejle og brandinspektøren. Stationen er en hjælpebrandstation under Vejle, placeret på Nydamsvej i det nordlige industrivarter. Brandbilen rummer 1.600 liter vand. I storkommunen findes over 80 branddamme foruden søer og åer, samt i byerne et brandhanenet.

Siden 1. juli 1977 er der en fast stab på 7 brandmænd i Egtved by. Ved brand kan alarmering ske pr. telefon via politiets alarmcentral 0-0-0, som kalder brandinspektøren, Falck-Zonen i Kolding eller Vejle, afhængigt af, hvor i Egtved kommune branden er, og den 30 mand store lokale beredskabsstyrke. Falck-Zonen tilkalder de 7 brandfolk i Egtved by over radiopersonkaldere, som de bærer på sig døgnet rundt. Brandinspektøren kører til brandstedet under udrykning for at lede slukningen. Flere brandfolk kan naturligvis – om nødvendigt – tilkaldes; f. eks. mødte 60 brandbiler og deres mandskab ved den store brand på Randbøl hede.

Egtveds første brandkorps, udnævnt pr. 1. juli 1977:

pedel på amtsplejehjemmet Bent Kaltoft, brandkorpsets leder
 skorstensfejermester Jørgen Hansen
 tømremester Erling Petersen
 snedkermester Niels Lynggaard Nielsen
 overassistent Flemming Andersen
 forretningsbestyrer John Erik Clausen
 teknisk assistent Aage Søndergaard Mortensen

Endelig skal Egtveds første brandinspektør nævnes.

Det blev arkitekt L. C. Johannsen, f. 1942, boende i Doritshave i Egtved. Han var i 11 år menig brandmand, blev derefter befalingsmand i Civilforsvarets brand- og redningstjeneste og tog endelig brandinspektøreksamen. Ind imellem læste han til arkitekt, og da han havde sin tegnestue i Billund, blev han ikke heltids-, men deltids-ansat som brandinspektør ved Egtved kommune. Foruden brande sorterer også forureningsulykker under brandinspektøren, ligesom nye byggesager som industribyggeri, børnehaver, plejehjem og skoler skal forelægges ham.

Vand- og vejmøller

Gennem flere tusinde år er der også her blevet avlet og malet korn. Op igennem tiderne er formalingen foregået på forskellige måder. I oldtiden malede man kornet på en skubbekværn: underst en større sten, kaldet liggeren, med en oval fordybning, hvori kornet blev lagt; øverst en noget mindre sten, glideren, der blev ført frem og tilbage over kornet, som derved blev knust eller malet. En meget stor og smuk skubbekværn er fundet i Oustrup og ligger nu i Koldinghus slotsgård. Fra oldtiden og ind i middelalderen anvendtes de såkaldte kværnstene: to skiveformede stene, ca. 35 cm i diameter, med udhugne riller. De drejedes frem og tilbage med håndkraft. Der er fundet flere af dem, især i den vestlige del af sognet.

Vandmøller

De første vandmøller er vistnok samtidige med de første kirker (fra slutningen af 1100-tallet). I Egtved er der dog ingen sikre vidnesbyrd om vandmøller før ca. 300 år senere. I sognet har der været seks større og mindre vandmøller. Efter dem kom der fire vejmøller, men de blev overflødiggjort, da elektriciteten kom og muliggjorde, at hver gård fik sin kværn.

Den mest primitive form for vandmøller var de såkaldte skvatmøller: en lodret aksel med et vandret hjul med skovle, som blev drevet af vandet, og med to kværnsten ovenover på samme aksel. Der har været en sådan *skvatmølle* i bækken sydvest for Bølling, ret nær ved det formodede voldsted *Mastigård*. Den mølledæmning ses i begge sider af bækkenes stejle skrænter. Disse skvatmøller var nemme at bygge, men var til økonomisk skade for de virkelige vandmøller, og 1638 blev de ganske forbudt.

Ind i Øster Thorsteds nordvestlige marker skyder Veerst sogn en ganske lille enklave, nærmest af form som en skæv firkant, ca. 100 m × 200 m, et temmelig jævnt plateau med stejle kanter, der er indtil 2,3 m høje. Efter terrænforholdene at dømme hører dette område afgjort til Øster Thorsted i Egtved sogn, men af hensyn til vejene og møllerne blev det tillagt Veerst sogn.

Ved enklavens nordvestlige hjørne forenedes tre mindre vandløb:

det største fra vest fra Høghøj mose, et mindre fra syd gennem kløften mellem V. og Ø. Thorsted og et tredje fra nord fra den tidligere Vollund mose. Tilsammen har de givet vand nok til at drive en mølle, og ved enklavens nordøsthjørne lå netop *Thorsted vandmølle*, nævnt 1546 (se: John Kvist: Veerst sogn). Om denne var en skvatmølle eller en mølle med større vandhjul, vides ikke. Ved Ø. Thorstedgård har der i mange år ligget en kværnsten; nu ligger den i haven til en udflyttergård, Højgård i Ø. Thorsted. Den er ca. 50 cm i diameter og er muligvis fra Thorsted vandmølle.

1375, da møllen blev øde (efter Den sorte Død), købte kronen to gårde i Thorsted. Kronen havde dengang pligt til at vedligeholde møllerne, men har vel været af den mening, at møllen havde et for lille og for ringe område: Bøgvad og Bjerre (Nybberg) mølle lå kun få km borte.

Da Thorsted mølle forsvandt, blev bønderne derfra henvist til møllerne i Egtved. Desårsag blev enklaven bevaret, for at man kunne færdes langs dens syd- og østside igennem vadestedet, hvor møllen før lå, og videre mod Egtved. Endnu i 1829 betegnes denne vej »Vej til Nybjerg mølle«. En anden længst forsvunden, men sporlig vej mellem de to sunkne sognekirker, Karbjerg i nord og Thorsted i syd, har passeret stedet, hvor Thorsted mølle lå.

Endnu en gammel vandmølle må nævnes, nemlig *Stenvad mølle* (må ikke forveksles med Stenvad mølle i Højrup, Lejrskov sogn). »8. juni 1579 mageskifter Hans Axelsen Arenfeldt, Palsgaard, med kongen, Frederik II, og får et gods i Nørrejylland, mens kongen får af ham i Vork by en gård og en mølle kaldet Stenvadt mølle«. (Kronens Skøder, 1579). Man ved ikke, hvilken gård der er tale om, ligeså lidt som man kender møllens beliggenhed. Men hverken Vejle ådal, som nord for Vork er flere hundrede meter bred, eller voldstedet Koldborg nord for Vork kan have været velegnede for anlæggelse af en vandmølle. Opstemning ville næppe have været mulig dér, ej heller har der ved Koldborg været det stenlagte vadested, som må have givet Stenvad mølle navn. Det eneste sandsynlige sted er i det sydøstlige dalstrøg, dér hvor Eriksholms (Sverrigs) mølle kom til at ligge i 1861 (se p. 549 ff.). Her var der plads til et stenvad. Betingelsen for en mølle dér var to mindre vandløb, et der kom sydfra, fra Rugsted, og løb under Vejle-Ribe landevejen i Præsthule umiddelbart vest for Mølkjær kro, og et mindre vandløb, der havde sit udspring i Høllund mose øst for Ødsted og løb igennem denne ved mejeriet.

Den eneste oplysning, man har om Stenvad mølle, er salget til kon-

gen. Den har nok været ret anselig, ellers havde adelen næppe ejet den. Men den er vel bukket under i konkurrencen med Vingsted mølle, der i 1600-tallet var amtets største.

Er de omtalte møllers historie meget ufuldstændig, så er der til gengæld en hel del stof om to andre vandmøller, nemlig *Bøgvad mølle* og den endnu eksisterende *Nybjerg mølle*, hvis historie kan følges ca. halvfemte hundrede år tilbage, og som sammentrængt skal berettes i det følgende.

Egtved å, nord for Nybjerg mølle kaldt Mølleåen, begynder øst for Egtved og får i byens vestlige del et lille tilløb sydfra, fra Hejlskov sø. Et andet tilløb kommer fra Høghøj og Østervig moser uden for sogneskellet mod vest. Fra disses sammenløb til Kolding-Ringkøbing landevej ved Nybjerg mølle er der i den snævre tunneldal ideelle forhold for opstemning af vand, og faldet er på denne strækning 10 m. Her er Bøgvad mølles tidligere plads og Nybjerg mølles stadige plads, kun 1,3 km fra hinanden. De hørte begge i lang tid under kronen og blev i 1638 forenede.

Bøgvad mølle kendes fra 1530, men den menes at være meget ældre. I modsætning til Nybjerg mølle er der næsten ingen detaljerede oplysninger om dens tilstand og drift, men kun om dens fæstere. 1548 blev den fæstet til Søren Vidisen, søn af Vidi Vintersen på Visensgård, Egtved Torp, hvis slægt i lang tid boede flere steder i sognet. Han havde møllen endnu i 1610 og er blevet afløst af Thomas Andersen. Den årlige afgift, den såkaldte mølleskyld, var 14 ørter mel. Den kunne han fra 1615 til 1618 ikke yde i mel, men han måtte betale den i penge. Da var der også jordtilliggende til møllen. Dog fik han en jammerlig tilværelse. 1627 til 1629 plyndrede Wallensteins landsknægte møllen og lagde den øde, »så der ingen visse folk var på møllen«. Hans afgift blev tillige med tienden nedsat til det halve i nogle år, men det hjalp ikke. 1635 betegnes stedet som »slet øde«, og om mølleren, Thomas Andersen, siges det, at han »ikke haver fortjent hans løn og haver været så ganske forarmet, at han samme år aldeles ingen landgilde haver kunnet udgive«, men skylder 14 ørter mel. Når det i disse år gik så elendigt, så skyldtes det ikke alene Wallensteins mænd, men også den stærkt forringede kornavl.

Man kan spørge sig selv, hvordan Bøgvad og Nybjerg møller, der lå med kun 1,3 km's afstand fra hinanden, kunne få et tilstrækkeligt stort opland. Men sagen var, at kronen havde forpligtelse til at sørge

for, at der både var møller nok til god betjening af bønderne, og at kronens møller havde kunder nok. For at sikre dette gav kongen i 1638 tilladelse til, at de to møller blev slået sammen. Mølleren i Nybjerg mølle »havde forhvervet kgl. majestæts brev at måtte afbryde Bøgvad mølle, der stod ham til forkrænkelse, idet han ikke kunne male, når Bøgvad mølle malede«. Han skulle så vedligeholde Nybjerg mølle og betale det sædvanlige landgilde for begge møller, hvilket var 29 ørter mel. For overtagelsen betalte han 15 sldl. = 10 rdl.

Dermed var Bøgvad mølles historie til ende, uden at man fik noget at vide om dens indretning. Besynderligt nok består dens mølledam næsten intakt den dag i dag med en lav vold udenom, ca. 50 m × 50 m, ca. 1½ m dyb og med mudder og buske i bunden. Den ene side af dæmningen løber ind til og langs med åens østlige bred og har en ind- og udløbsåbning, så der har kunnet opstemmes ca. 1½ m vand. Der har sikkert været vandhjul; de ca. 3500 m³ vand har været nok til at drive det.

Nybjerg mølles tidligste historie kendes lige så lidt som Bøgvad mølles, men det er højst sandsynligt, at den rækker mere end 500 år tilbage, og møllen har da været drevet under meget omskiftelige kår. Nu står den som en af Danmarks smukkeste vandmøller, ført tilbage til møllens glansperiode omkring 1850. I den forløbne tid har dens vandkraft været udnyttet under forskellige former.

Bjerre (= Nybjerg) nævnes første gang 1548, da den ved et mageskifte overgik til kronen:

1548, 1. februar, Vor Frue aften, Kyndelmisse: Claus Albretsen til Damsgård får Strølands (eller Strølunds) byggested til sin gård i Sperrup (Spjarup) for en part i Bjerre (= Bjerre) mølle neden for Bøgevat i Kolding len med den bygning, han har ladet opsætte derpå, samt en årlig afgift af byggestedet på 1 pd. korn, 1 skp. smør, ½ mk. penge og et skovsvin, der skal ydes på Koldinghus.

I Koldinghus ældre regnskabers jordebog 1573: »Bjerris mølle skylder årlig 13 ørter mel« og 1610 15 ørter. Af pændingskatten 1610 fremgår, at Mads (Madsen) møller i Nybjerg mølle har agerbrug. 1610–1613 har han tre svin på olden i Bøgvad skov. 1625 var han i restance for 4 ørter mel. Fra Filippi Jacobi dag (1. maj) 1629 til årsdagen derefter svarer han kun halv mølleskyld og tiende. Fire krige førte møllen ind i en elendighedsperiode, der varede til først i 1700-tallet. Wallensteins landsknægte plyndrede hårdt på egnen. På

Skødegård i Bække stjal de 1.000 får og lam. Egtved sogn blev også udplyndret for korn og dyr. Nybjerg mølle blev dog kun øde en kort tid. 1630 fik den en midlertidig reparation for 140 rdl., og mølleren, der lod arbejdet udføre, fik i afkortning 58 tdr. 6 skp. 2 fdk. mel efter krigsskade. Siden 1630 var dens navn Nybjerg mølle.

Restaureringen 1630 – eller rettere 1631 – var ikke tilstrækkelig. Efter lensmandens og ridefogedens befaling var herredsfoged Gierman Joensen i Bølling med flere andre til syn på Nybjerg mølle d. 16. april 1633. De skulle efterse, hvad der var bygget, efter at fjenden var draget af landet, og se, hvad der videre skulle udføres af reparation på møllen, og taksere, hvad det skulle koste i arbejds løn. Der fandtes færdiggjort til Filippi Jacobi dag 1631: »Et nyt hjul med underhjul med ny aksel og al behørig hovedlod samt ny vandkiste. Oluf Tømmermand i Farup mølle for førnævnte arbejde: de angav for ham om dagen for kost og løn 1 rigsmarkdaler, nok hans svend i førnævnte tid kost og logi 1 pending om dagen, item en ny drift, som gjordes storligen fornøden, som Mads møller købte af førnævnte tømmermand, gav ham 1 sldl., item for to små karle i 4 uger, gav hver af dem 1 pending om dagen, er i penge 12 dl. nok 2 lispund stangjern til to tapper, som førnævnte møllehjul hænger på, koster 1 rdl., smedearbejdet for dem at gøre, vurderet nu tilhobe tilsammen møllers og tømmermands kundskab i penge 36 rdl. 1 pending. Derefter findes følgende brøstfældigheder på førnævnte mølle: der behøves to nye møllesten, nok gavlen udi møllehuset er forsvunden, halvparten foroven, halvparten nedenunder, nok fandtes vinduerne brækket og sønderslagne af fjenderne. Nok vandværket er formuldet. Der fattes 30 pæle, halvdelen 9 alen lange, halvparten 6 alen lange, fire grundbjælker hver 4 alen lange. Der fattes fjæl og løsholter. Nok fattes seks alen lange egepæle, alle i hver side. Førnævnte brøstfældighed vil komme til at koste med arbejds løn, kost og dagløn, som tømmermand og Mads møller tilstod, 40 sldl.«

Møllen blev endelig restaureret i 1637, og derefter skulle møllerne selv holde den i orden uden kronens hjælp. Der afkortedes derfor 1 pund af hver skæppe mel.

Som omtalt sammensluttedes de to møller i 1638. Fra 1643 til 1645 gik Torstenssonkrigen hen over sognet til skade også for møllerne.

Mads (Madsen) møller er blevet efterfulgt af Jes eller Jep Jensen, der nævnes 1637 og 1645. Sidst i Christian IV's tid fattedes riget

penge, og kongen lånte hos rige borgere, der fik gods i pant. På den måde var Margrethe Henrik Rosenmeyers omkring 1680 i besiddelse af Nybjerg mølle. I hendes tid var der strid mellem to mænd Peder Steffensen Schmidt og Jens Pedersen, om, hvem af dem der retmæssigt var fæster til Nybjerg mølle. Førstnævnte fik af Margrethe Henrik Rosenmeyers tilkendt fæstet for 30 rdl. årligt.

Efter Svenskekrigen var møllen igen kommet under kronen. Da var den i en endnu sørgeligere forfatning end i 1631: vandhjulet var væk, den ene kværnsten var revnet, en mængde egetømmer savnedes, og alt jern skulle udskiftes. Som noget særligt kan nævnes en valmgavl i møllehuset, 10 alen lang og 6 alen høj. Der savnedes til møllen bjælker, planker og brædder, som i samlet længde ville spænde over flere hundrede alen. At skove, tilhugge og sammentømre en sådan mølle var en særdeles kostbar historie.

Bygningerne til gårdens landbrug blev også synet: »Tørvehuset, et 7 fag stolpehus, de fire ved magt med lukkelse, de tre er ganske brøstfældige på tømmer og tag. Fæhuset, 6 fag, tækket med lyng, brøstfældigt. Salshuset (stuehuset), 8 fag, temmelig ved magt; men gavlen og lofterne over stuerne er ganske udygtige.«

I årene derefter kom møllen i restance, bl. a. for »prinsessestyr«, en skat, der skulle ydes til giftefærdige prinsesser: 18 tdr. 4 skp. mel. I tiden indtil 1680 betegnes møllen flere gange som øde. 1662 nævnes møller Jens Jensen i restance med 28 tdr. mel. 1671, 1672 og 1673: »Intet at bekomme!« Poul Nielsen var da fæster. Man får et stærkt indtryk af elendigheden ved at læse flg. registrering og skifte efter ham d. 29. august 1677. Han havde endda overtaget møllen uden indfæstning og havde i nogle år været fri for landgilde. Boets formue var: en sort hest – 4 dl., en sortbrun hest – 5 dl., en ko – 3½ dl., 4 får à 2½ mk., en gammel messingkedel – 8 mk., en liden gammel jerngryde – 1 mk. 8 sk., en gammel tøndeslutter – 1 mk. 4 sk., en gammel håndøkse – 12 sk. og skorstensredskaber. Trævarer: et gammelt egeskiveblad med liden skuffe under – 3 mk., et sengested – 2 mk., en gammel tollebank – 1 mk., et gammelt skab foruden lås – 1 dl., et gammelt fyrreskrin – 8 mk., en gammel balje med en stol og en spand – 12 sk., endnu en stol – 4 sk. Udi møllehuset: 2 gamle møllesten med træværk er ganske brøstfældige. Den bedste møllesten takseret til 16 rdl., den anden møllesten er søndersprukket og agtedes for 8 sldl.« Gælden fratrukket formuen blev 85 rdl. 12 sk., deri 10 sldl. til møllens reparation. Der blev intet til arvinger og kreditorer.

En mand i Horsens, Søren Jensen, Holmebo, havde fremsat en gældsfordring på 32 rdl., som enken ikke ville vedkende sig, hvorfor herredsfogeden henlagde den.

1681 var der skifte og deling efter afgangne møller Christen Andersen. Inventaret var lige så fattigt som i førnævnte skifte.

Af sengeklæder var foruden enkens seng kun en gammel ulden dyne og et gammelt læderdækken til 2 mk. Kornsæden i marken: Rugen i gødeland - 6 skp. sæd à 1 sldl. 2 mk., 2 kærøv rugsæd samme pris, byg som er sået - 5 skp. à 1 sldl., havre som er sået - 12 skp. for 9 mk., boghvede - 6 skp. Formuen summa summarum: 42 sldl. 1 mk. 12 sk. Skyldig gæld: Begravelsen 13 sldl. 2 mk., en mand i Kolding 14 sldl., hr. Søren Jensen i Egtved præstegård for hans umage 3 sldl., degnen for hans umage 2 sldl., rettens betjente til deres salarium 6 dl.. Bortskyldig gæld beløb sig til 37 sldl., som blev udtaget af boets midler til kreditorerne: til hr. Søren Jensen blev en gammel sort hest for 3 sldl., degnen en liden kalv for 2 mk., til rettens betjente 7 får, 5 lam, en gammel pibe, et gammelt jern, en gammel jerngryde, en gammel messingkedel, en messinglysestage, en gammel strikke og en spand, en gammel egekiste, en gammel skærekiste, papir til skiftebrev for 20 sk. - Formue til rest 7 sldl. 1 mk. 1 sk. - Boet var da så godt som rensat for bohave.«

Mads Bertelsen i Nybjerg mølle nævnes 1683 og blev i matriklen 1688 ansat i htk. 0-5-2-0- og i mølleskyld 6-0-0-0.

1688 til 1689 er møllen ganske forfalden. Den 3. januar 1699 stod møller Niels Madsen i Nybjerg mølle for retten for forsømmelse af møllen og for restance af landgildeskyld, nemlig for 1695, 1696, 1697 og 1698 for 25 tdr. 8 skp. mel. Samme dag blev der aflagt syn på møllen: »og befandtes en kværn med tvende stene, 9 kvarter brede og med gangbar jern, et gammelt brøstfældigt møllehjul og et knaghjul; en gammel malkværn fattes nogle brædder. Til møllen var sået i dens grund rug 1 td. Gårdens bygning befandtes sådan: salshuset 8 fag, gammelt og meget brøstfældigt, et fæhus sønden i møllen er 8 fag, og et ditto vesten i gården er 6 fag og alt brøstfældigt. Et dejgtrug, en tollebænk og et gammelt fyrrebord berettedes at tilhøre Henrik Bødker i Vejle, en gammel seng med over- og underdyne og to gamle lagener og en gammel kedelske. Dette er ingen videre foruden nogle gamle klæder, som mølleren og hans hustru og børn havde på deres legemer.«

1699 skete der en særdeles stor forandring med møllen, idet kro-

nen sælger den til Nicolaj Barner i Kolding med htk. 0-5-3-1 og mølleskyld 6-3-0-0 for 213 rdl. 12 sk. Den ældgamle forbindelse til kronen hørte dermed op, Nybjerg mølle var nu ikke længere kgl. mølle. Vedligeholdelsespligten havde, særlig i det 17. århundredes krige, medført umådelige udgifter.

Fra 1703 er der overenskomst mellem bøgvadmændene og Nybjerg mølle om jorden. 1707 mageskifter Nybjerg mølle jord med Bøgvad mølle og får græsningsret på bakkerne fra møllen til og med Tangbankerne. 1706 var der sag om vandtilløbet. Det fastsloges ved vidner, at før Svenskekrigen havde Nybjerg mølle i engen opstemmet til overfaldsvand til to kværne. Der var da ingen mølledam.

Barner har kun haft møllen i kort tid. I juni 1703 ejede Jep Nielsen Bredstrup møllen. På en eller anden måde må han have fået en juridisk uddannelse og være kommet i forbindelse med herredsfoged Bertel Jensen Krogh i Bølling. Jep Nielsen Bredstrup blev gift med herredsfogedens datter Anna og har derefter i mange år været privat eller offentligt ansat som fungerende fuldmægtig på tinget på Amhede, hvad der gjorde ham til en anset mand og en kendt møller.

Flg. uddrag af en aftægtskontrakt af 6. november 1742 mellem Jep Nielsen Bredstrup og hans svigersøn, Anders Nielsen, der da var fæster under Engelsholm, hvortil møllen i ca. en snes år var fæstegods, viser til forskel fra tidligere stor økonomisk fremgang. Anders Nielsen og hans hustru lovede at give hendes forældre til livets ophold: »18 skp. tør rug, 12 skp. malt uden strøget mål, 2 skp. gryn, penge 2 rdl., siden forhøjet til 10 rdl., og 3 lispund flæsk. Om de agter at nyde en stue for sig selv, da skal de nyde frit ildebrændsel, en ko med græsning, 4 får med frit foder, malkning og uld. Og de skal passes og huses sammen med møllerens.« Endvidere skulle de have boskab: en kobberkedel, en messingkedel, en jerngryde, fire tinfade, to tintallerkener, en tinpotte, et tinkrus og to lystestager. Af trævarer: en halvtønde, en fjerdingstønde, en brændevinsbimbel, en hegle, et lidet bryggekar, en kærne, en flødebøtte, tvende sibøtter, en standtønde, to solde, en ildtang, en kedelske, en bliktragt, en stor bouteille, et lidet fyrfad, en smørskål og to sølvskeer.« Desuden skulle de have en hæderlig begravelse efter deres stand og vilkår. De skulle altid have deres ligtøj i behold. Til gengæld skulle Anders Nielsen og hustru arve al Jep Nielsen Bredstrups og hans hustrus bo, intet undtaget. En datter fra møllen var gift med Hans Sørensen i Oustrup og havde fået sin medgift. Til sønnen, Bertel Jepsen, havde Anders Nielsen i

Fot. Emil Traberg.

Nybjerg Mølle.

arv udbetalt 140 sldl., og efter sin fader arvede han en halvkiste beslået med jernskinner samt et lidet fyrrehængeskab, og han »beholder sin faders livskårne klæder, linned og uldent, hans strømper og sko«, en del sengetøj og andre ting.

I »Degnens Dødebog« 1769 får man alle Anders Niensens personalia. Der står: »Den 23. dec. gjort tjeneste over Anders Nielsen, Nybjerg mølle, født i Revsing, faderen Niels Lauridsen, moderen ? Persdatter, døde. Tjent hr. Evendrup i Ribe i to år, tjent på Rydslette og udenlands for Laskvas (?) i fire år, som foged på Rugballegård, der etatsråd Lichtenberg tilhørte, i to år. Så i ægteskab med sin salig afgangne hustru, Hedvig Christiane Jepsdatter Bredstrup, trolovet 1733 i Bølling, bryllup 1734 ved pinsedagstide, sammen i ægteskab i 32¼ år, avlet 10 børn sammen, fem sønner og fem døtre; deraf er døde fire sønner og tre døtre; en søn og to døtre i live. Straks syg og sengeliggende i otte dage før sin død. Dér beredt og bedt for dagen før sin død, som var afvigte torsdag eftermiddag. 63 år, 5 måneder, 3 uger, 1769.«

(Faderen, Niels Lauridsen, farbroderen, Ebbe Lauridsen, og en søster på Liegård hørte til datidens førende.)

I Anders Niensens tid har møllen været i orden og har givet god indtægt. Han var en meget driftig mand, der blev ejer af flere gårde, og en af de få pengeudlånere. 1. maj 1742 får han skøde på halvdel af Rankenberg i Vorbasse sogn, i 1745 får han skøde på hele Tågelund for 200 rdl. og 1766 skøde på en gård i Bøgvad for 435 rdl. I samme åringer lånte han betydelige summer ud til bønder i Oustrup og Egtved, der købte deres gårde til selveje.

D. 11. februar 1770 lod amtmand Bülow ved den offentlige auktionsarius møllen sætte til auktion. Den blev købt af Johan From for 4.062 rdl. og gården i Bøgvad for 412 rdl. Gården i Tågelund var solgt tidligere.

From havde 1733 fået den høje stilling som amtsforvalter på Koldinghus, og omkring 1760'erne havde han den uhyre vanskelige, ja utaknemmelige stilling som inspektør for de tyske kolonister på Randbøl og Vorbasse heder. Han fik imidlertid aldrig møllen, da en af hans kreditorer, hr. Rees, greb ind og fik møllen til tvangsauktion. Tre auktioner blev holdt, uden at nogen bød på den; ved den fjerde blev den solgt til Claus Wiuf for 3.000 rdl. D. 20. juni 1786 skødede han møllen til Mads Bauengaard for 5.000 rdl. I betingelserne står, at mølleren har ret til at stemme vandet i engene, så højt han lyster, til stampeværket og møllen.

*Ejer- og forpagterliste for Nybjerg mølle
matr. 6a af Spjarup*

25. 4. 1772 Auktionsskøde for Claus Wiuf af Fårup 3.000 rdl.
Htk. 0-6-1-1, mølleskyld 6-3-0-0, flytter til Kolding.
27. 6. 1786 Mads Bauengaard (senere til Jordrup). 5.000 rdl.
10. 2. 1790 Niss Jensen. 5.800 rdl.
9. 7. 1799 Auktionsskøde Andreas Work af Hyldekjær mølle.
20. 6. 1815 Enken Sophie Amalie Lauritsdatter sælger til sønnen Johannes Andreasen. 6.500 rdl.
19. 12. 1826 Auktionsskøde til møller og dbm. Jørgen Steensen i Wingsted. 1.900 rdl. sølv. Htk. 0-1-2-1, mølleskyld 6-3-0-0.
18. 12. 1832 Tilkøber han 0-5-0-½ fra Vollundgård.
21. 7. 1835 Chr. Petersen Thulstrup. 8.000 rdl.
31. 8. 1868 Enken Agathe Marie Thulstrup f. Schaffhardt.
1878 Kommissionær Math. Johansen, der overdrager til hrs. Fr. Grüner, svigersøn af sagfører Kralund.
22. 10. 1878 Kontrakt mellem ejeren Mathias Johansen og forpagter Hans Hallum.
17. 8. 1880 Auktionsskøde til Fr. Grüner, Kolding.
20. 10. 1885 Hrs. Fr. Grüner, København, bortforpagter til Hans Hallum i 10½ år. Efter ham kom forpagter Jensen ca. en halv snes år.
1900 Hrs. Fr. Grüner, København, bortforpagter møllen til Christen P. Sørensen, Bindeballe.
24. 9. 1912 Møller N. B. Thygesen, Elkjærholm. K. 27.000.
21. 1. 1919 Møller Søren Pedersen af Bramminge. K. 25.000.
22. 3. 1921 Chr. H. Christiansen, Lilballe. K. 40.000.
21. 3. 1922 Landmand Jens Peter Jensen, Asbo. K. 32.000.
- 1924 Peder Madsen Pedersen af Kobberbøl. K. 27.000.
19. 1. 1946 Vognmand Ejner Kanne, Kolding. K. 28.365.
9. 9. 1957 Direktør Karl E. Jacobsen, København. K. 89.799,63.
7. 9. 1966 Direktør (lærer) Finn Jacobsen (søn af ovennævnte). Arveudlægsskøde: 406.000.

Da Jørgen Steensen, Vingsted, købte Nybjerg mølle i 1826, var der fire kværne, to til rug, en til boghvede og en gruttekværn.

I 1794, da der var tvungen brandforsikring, stod vel fra Anders Niensens tid gode, men noget forsømte bygninger: et våningshus liggende til nord, 11 fag $9\frac{1}{2}$ alen dybt egebindingsværk, heraf 8 fag med fjællegulv, to skorstene, en bageovn, murstensvægge og stråtag. Møllehuset, beliggende til østen for salshuset, bestod af 7 fag 12 alen dybt, 2 etager højt egebindingsværk, murstensvægge, stråtag, en halv fjællegavl på østersiden, fjælleloft overalt. I møllen var der fire kværne: en rugkværn, en maltkværn, en grynkværn og en gruttekværn; en stampemølle i samme hus, derunder en kælder med møllens redskaber. Et staldhus beliggende til øster, bestående af 5 fag $7\frac{1}{2}$ alen dybt egebindingsværk, en port med fjællvægge, stråtag. Et ladehus beliggende mod sønder, bestående af 12 fag 8 alen dybt egebindingsværk, en port, stråtag. Et stald- og ladehus beliggende til vester, bestående af 11 fag 8 alen dybt egebindingsværk, fjællegulv, dels lervægge, dels vægge af brændte mursten, stråtag. Møllen havde været i ukyndige hænder og var noget forfalden. I alt takseredes den til 2.000 rdl.

Christian Pedersen Thulstrup, som i 1835 købte Nybjerg mølle, gjorde den ved 15 års ihærdigt arbejde til en af datidens bedst indrettede møller. Han var født i Skartved ved Kolding, tog lærereksamen fra Brahetrolleborg og var i flere år, før han søgte til møllen, skolebestyrer i Kolding. I 1834 havde Thulstrup holdt bryllup med Agathe Marie Schaffhardt fra Dalby mølle. 1844 lod han udgrave den 2 td. ld. store mølledam til Nybjerg mølle, og på holmen i dammen var der kaniner. Udgravningen kostede 200 rdl. I 1837 havde Thulstrup lånt 4.000 rdl. hos en mand ved navn Kirkegaard i København. I 1848 blev det lille møllehus fra 1830 ombygget, og samme år opførtes et brændevinsbrænderi. 1849–1850 byggedes den store møllebygning med de to store vandhjul; det kostede den anselige sum af 6.000 rdl. Over indgangsporten til møllen findes en stentavle med flg. indskrift:

Nybjerg mølle, opført 1850 af C. P. Thulstrup og A. M. Thulstrup.

Virksomheden voksede stærkt. Kunder strømmede til fra alle omliggende sogne. Adskillige veje kaldtes mølleveje, f. eks. fra Thorsted og Veerst, fra Vorbasse og Fitting samt fra Vork gennem »æ Tywgrue«. En lang tid, til henimod 1900, kørte den store møllevojn, som var lukket med rundbuede sejl, ud med malet og tilbage med umalet korn. Omkring højtiderne kunne der op ad bakken ved møllen holde rækker af vogne med ventende møllegæster. De spændte hestene fra

og kom ind og blev beværtede med en bid brød og en dram – måske flere.

Brændevinsbrændingen gav en god indtægt, indtil næringsloven af 1852 forbød den. I stalden skal der have stået 40 kreaturer i en evig rus, fordi de fodredes med »mask« eller »spøl«.

Foruden mølleri, brændevinsbrænderi og stamperi var der maltgørreri, og efter Thulstrups tid var der en overgang savværk, en kort tid mejeri, bageri og købmandshandel. Efter 1902 blev vandkraften også brugt til at trække tærskemaskinen. Før den tid stod en eller to mand og tærskede med plejl hele vinteren.

To af Thulstrups døtre blev gift med møllere, den tredje med en løjtnant, Christian Simonsen, der en tid var indkvarteret i møllen, og som senere blev lærer i Nr. Bjært.

Thulstrup havde et sjældent godt forhold til sine kunder, og han var selv godgørende. Engang under et tøbrud ødelagdes den nye dæmning, men folk fra hel sognet kom frivilligt og hjalp til ved reparationen. Ved mølledammens oprensning fik han også folks hjælp. Hans dygtighed gav ham mange offentlige hverv, bl. a. som medlem af sogneforstanderskabet. I 1848 blev han udnævnt til landvæsenskommissær med titel og rang af kammerråd.

Et andet karakteristisk træk om det gode forhold: Niels Pedersen Stagelund på Gl. Nordbæk tilså og passede møllen når kammerherre Thulstrup var ude at rejse. En dag, da Niels Pedersen havde passet møllen en ugestid, ville han gå til sit hjem, og han begav sig på vej. Da det imidlertid blev temmelig stærkt tordenvejr, bestemte han sig til at gå tilbage til møllen. Tordenen blev stærkere, og lynet slog ned i møllen og antændte den; han fik dog hurtigt branden slukket, og da Thulstrup kom hjem, fik Niels Pedersen stor påskønnelse. Han måtte selv vælge en gave, og han valgte da, at han ikke skulle have nogen påskønnelse, da han kun havde gjort sin pligt, men han fik den alligevel, og han blev rigeligt belønnet. Før det første fik han 100 rdl., for det andet et hængebrændevinsskab fra 1772; desuden fik han en kande, sandstensfarvet, tykmavet, med krave foroven, garnet med bygaks opover; foroven hasselblade og nødder, og hanken er formet som en hasselgren. Begge stykker er endnu i familiens eje, skabet hos fru Alvine Styrbæk, kanden hos søsteren, fru Kathrine Peschardt.

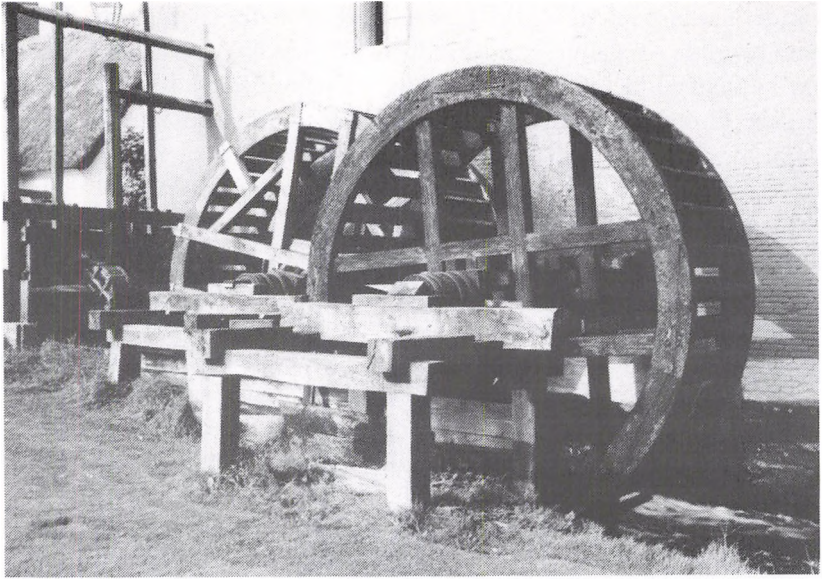
Hurtigt havde Thulstrup bragt møllen op til dens glansperiode, men endnu hurtigere kom hans fald. 1852 vedtog rigsdagen en lov

om fri møllernæring, og det blev en katestrofe for Thulstrup. Skulle han beholde sin gamle kundekreds, måtte han bygge tre nye vejr møller i omegnen; det magtede han ikke, og han mistede de to tredjedele af sin kundekreds. Brændevinsbrændingen mistede han samtidig. Han blev et vrag og døde 1867 af en langvarig apoplektisk sygdom. Enken ejede møllen til 1880. 1872 lånte hun 14.000 kr., der deltes i 100 kroners 5 procents obligationer, der købtes af omegnens folk, men 1877 blev de værdiløse. Hun gik fallit, og 1880 overtog højesteretssagfører Grüner møllen, som han beholdt til 1912. Han drev møllen ved forpagtere. En mand ved navn Hallum havde den i forpagtning i en halv snes år; efter ham en mand ved navn Jensen, ligeledes en halv snes år. Han efterfulgtes af Christen Sørensen, der var forpagter fra 1. februar 1900 til 1912, da han blev købt ud. N. B. Thygesen købte da møllen med landbrug, ca. 116 tdr. ld. for 27.000 kr.

År 1900 ombyggedes mølledæmningen for ejerens regning, arbejdet udførtes af forpagter Christen Sørensen. Der var da to ca. 3 m høje vandhjul, to omløb, med skodder eller grundskytter, der løftedes for overflødigt vand. Både omløb og karme var beklædt med planker; vanddybden ved dæmningen var ca. 2 m, ellers kun 1 m. Der var da tre kværne, en til rug, en til boghvede og en gruttekværn. Der maledes meget rug- og hvedemel; boghvede- og byggrynsmaling hørte snart op. Som betaling for malingen toldedes af kornet med en toldkop, der kunne rumme ca. et par liter. Toldkoppen kunne nok få en top. Det hed: »Nu kniber det lidt!« sagde mølleren, da han skulle fremsige det 7. bud. Efter 1900 blev det lidt efter lidt gængs at betale 30 øre, senere 35 øre pr. tønde. I den tid var der endnu enkelte, der kom med møllesækken på en trillebør eller på nakken. Når »Bøss-Hans« kom med sin sæk, strøg han hen forbi køkkenvinduet og råbte: »Gier du en steggelsbær i daw, Kathrine?« Så fik han et glas rom.

En opbevaret regnskabsbog fra forpagter Christen Sørensens tid, ca. 1900, viser mel- og kornpriser: bygmel 9 øre, sigtemel 8½, Malt 11, boghvedegryn 11, byggryn 9, rugmel 6 øre. 100 pund havre 6 kr., 100 pund majs 5,15 kr., 100 pund byg 6 kr., 100 pund klid og grut 5,75 kr.

Allerede i møller Thygesens tid var søgningen så ringe, at der til tider kun maledes den halve dag, og i løbet af 1930'rne ebbede det helt ud. Da betegnedes møllen som »en rådden rede fra den ene ende til den anden«.

Fot. Emil Traberg.

Nybjerg mølles hjul.

N. B. Thygesen solgte i 1918 møllen og gården til et konsortium fra Vejrup og Bramminge, som snart derefter udstykkede det meste af jorden. Vestermarken blev solgt til Hans Peter Lehmann, Hejlskov, resten dels til Spjarupgård, dels til Tågelund skole.

Møllen med lidt jord solgtes i 1922 til landmand Jens Peter Jensen fra Asbo, og samtidig købte naboen Christian Sørensen, en søn af forpagter Christen Sørensen, de store arealer, som var blevet solgt til Spjarupgård.

I 1924 købte Peder Madsen Pedersen af Kobberbøl møllen og dens lille jordtilliggende. Han drev den i 22 år. Efter ham kom vognmand Ejner Kanne, Kolding, og i 1957 direktør Karl E. Jacobsen, hvis søn, lærer Finn Jacobsen, er den nuværende ejer.

Direktør K. E. Jacobsen, hvis frue var af slægten Lund i Egtved, var stærkt interesseret i møllens historie og naturen. Derfor lod han udføre en meget kostbar restaurering af møllen, hvorved den førtes tilbage til samme skikkelse som i møllens glansperiode i 1850'erne.

Ligeledes lod direktør K. E. Jacobsen udføre en legemsstor bronzestatue af Egtvedpigen, der har gjort Egtveds navn kendt viden om lande. Statuen er udført af billedhuggeren Johan Galster og er opstil-

let på dæmningen i den ca. 1 ha store mølledam. Nogle år før var der påbegyndt et arbejde for at få en statue af Egtved-pigen opstillet i Egtved by, men sagen døde hen.

Nybjerg mølle ligger i en tunnelport, der er kendt viden om for sin skønhed. Nu er møllen en af de bedst bevarede i Danmark. Både egnens folk og de mange turister, der besøger Nybjerg mølle, må glæde sig over, at direktør K. E. Jacobsen ville værne om dette kulturminde og tilmed sætte Egtvedpigen så smukt et minde.

Den 17. maj 1960 samledes til indvielsesfest på Nybjerg mølle mange mennesker, deraf var 400, særlig fra sognet, indbudt til spisning. Et studieforspand og flere køretøjer i forrige tiders stil var kørt til møllen med korn. Direktør K. E. Jacobsen talte og begrundede, hvorfor han havde påtaget sig den bekostelige opgave med bevarelsen af det gamle kulturminde, som han betegnede som en sand perle, der skulle bevares for eftertiden. Forinden var indmuret en tavle med navnene på dem, der havde medvirket ved restaureringen. Teksten på pladen lyder:

Nybjerg mølle restaureret og atter igangsat 17. 5. 1960 af ejeren, direktør Karl E. Jacobsen og Finn Jacobsen, København. Arbejdet lededes af Nationalmuseets mølleudvalg ved ingeniør Anders Jespersen, Virum. Restaureringsarbejdet udført af møllebygger N. P. Pedersen, Nr. Aaby, møllebygger og entreprenør Marius Uldspinder Pedersen, Ferritslev, murermester Jørgen Pedersen, Egtved, og tømrermester Bendix Pedersen, Egtved.

Finn Jacobsen har åbnet adgang for de mange turister, der ønsker at se det gamle kulturminde i den dybe tunnelport.

Eriksholms mølle (= Sverrigs mølle)

Endnu en vandmølle skal omtales, nemlig *Eriksholms* (eller *Sverrigs*) *mølle*.

Selvejerstedet Eriksholm, matr. 23 a af Vork, havde som første ejer Marie Magdalene Eriksdatter (g.m. Niels Hansen). Hun ejede det indtil 1827. Hendes fader har sandsynligvis givet navn til stedet. Ang. navnet »Sverrigs mølle« se p. 199.

1861 købte Jens Møller Olesen (den senere ejer af Gråhøjgård) Eriksholm (28 td. ld. efter flere mindre frasalg htk. 0-2-1-2) af den daværende ejer, Hans Laursen, og anlagde da Eriksholms vandmølle. Måske var det på det sted, hvor den tidligere nævnte Stenvad mølle havde ligget. Det er nemlig sandsynligt – om end ikke bevist – at den

Fot. Emil Traberg.

Gavl på Gråhøjgård i Vork, ganske lig den østre gavl ved det vestre omløb ved Eriksholms (el. Sværriks) mølle. De havde samme bygmester.

øverste mølledæmning allerede eksisterede i 1861, og derved kan Jens Møller Olesen have fået ideen til at bygge sin mølle netop dér (se under Stenvad mølle p. 536).

Fra Rugsted strømmer et mindre vandløb under Vejle-Ribe landevej og videre ned gennem en dyb kløft i skellet mellem Ødsted og Egved sogne; det forenes kort efter i mølledammene med et vandløb fra Høllund mose og Ødsted. Ca. 1 km nord for nævnte landevej og ret nær Vesterby blev Eriksholms mølle bygget i særdeles naturskønne omgivelser mellem meget stejle bakker, Hesselbjerg i Vork og Fjeldene i Vesterby. Der var to mølledamme, kun få meter brede, men ca. 50 m lange, den sydligste i højere niveau end den nordlige. Der var

ikke altid rigeligt med vand. Man sagde, at når en ko pissede i dammen, løb den over, og drak den af den, kunne møllen ikke male.

I vestenden, som lå i Vork (Egtved sogn) var møllehjulet og derover møllehuset med kværne og alt tilbehør. Møllehusets gavlportal, nu nedfalden, var meget smukt dobbeltbuet, sådan som man stadig kan se det på Gråhøjgård. I østenden af dæmningen var »omløbet« og i midten »ingenmandsland« med god plads til stuehus og stalde; på møllen spiste man i ét sogn og sov i et andet.

De 28 td. ld., som hørte til møllen, lå i de store bakkedrag umiddelbart oven for møllen i Egtved sogn og kunne kun bruges til græsning for får, kreaturer og heste.

En halv snes år, 1861–1871, var der to møller, foruden vandmøllen også en vejmølle, der sandsynligvis var blevet bygget i midten af 1850'erne, samtidig med de andre vejmøller i egnen. 1871 ville Søren Nielsen »Hundsholt« bygge en mølle i Bølling, og han har da åbenbart købt Eriksholms vejmølle for at flytte den dertil. Nogle uoverensstemmelser må der have været mellem køber og sælger, thi det fremgår af Skøde- og Panteprotokollen, at der d. 28. nov. 1871 er indgået forlig mellem Søren Nielsen og Jens Møller Olesen, Eriksholm, hvorefter førstnævnte skulle betale 1290 rdl. for den nedbrudte vejmølle i Eriksholm.

I en periode var der god gang i mølleriet på Eriksholms vandmølle; der maledes både grut, mel og gryn, og en vogn kørte ud i egnen og udvekslede malet korn med umalet. Den betjente alle Refsgårdene, de fleste gårde i Vork og nogle i Vesterby, og på turen til Refsgård medbragte den også 10-punds-rugbrød, som var bagt på møllen. Adskillige folk i egnen kørte selv til møllen, bl a. Hans Vollund. Han kørte med stude. En af dem var særlig egensindig, og engang da han kørte langs med bækken mod møllen, ville studen drikke vand i bækken og gik trøstigt ned ad den stejle skrænt, så både vogn og møllesække havnede i bækken. En dag var Hans Vollund på vej ud mod de to enge, han havde vest for Vork, og da en mand spurgte ham, hvilken af engene han skulle ud til, svarede han: »Ja, det ser a, nær a kommer derud, for det er æ stued, der bestemmer.«

Vandmøllens levetid blev kun kort, nemlig 60 år, fra 1861 til 1921. De lange og vanskelige tilkørselsveje har nok været medvirkende til møllens hensygnen. Den sidste, der maledede en smule, var Jens Rasmussen. Hans søn, Hans Rasmussen, lod møllen helt forfalde.

Ejerliste for Eriksholms mølle

- 1861–73 Jens Møller Olesen.
 16. 9. 1873 – Jens Nielsen Rand og Hans Jørgensen. K. 12.000.
 14. 12. 1875 – Hans Jørgensen, for ½ part i 2 møller. K. 20.000.
 26. 4. 1884 – Niels Nielsen m. fl.
 18. 1. 1911 – Jens Peter Rasmussen, auktionsskøde.
 27. 1. 1932 – Hans Rasmussen.
 11. 9. 1975 – Direktør Henrik Lissau, Vejle.

I en årrække omkring århundredskiftet var Hans Nielsen Husballe forpagter på Eriksholms mølle. Hans datter, Alvilda Roed Jensen, f. 26. februar 1902, har givet en del af ovennævnte oplysninger samt flg.: Hans Niensens Husballe kunne i 1906 have købt møllen for 10.000 kr., men bønderne sagde til ham: »Bygger du ikke en vejrmølle i Vork, så gør vi det!«

Så byggede han mølle i Vork! (Se p. 556).

Vejrmøller

Som før nævnt har der i Egtved sogn været fire vejrmøller: Eriksholms, Bølling, Egtved og Vork. Da deres levetid var kort, er der kun lidt at sige om dem.

Eriksholms vejrmølle (1861–1871) er omtalt under Eriksholms vandmølle. Den flyttedes i 1871 til Bølling.

Bølling vejrmølle (1871–1965) blev færdigbygget af Hans Jepsen Platz, oprindelig møllebygger, men indtil 1871 ejer af Kjeldkjær mølle i Bredsten sogn. Han ejede Bølling mølle 1871–1879, da han købte Egtved mølle. Bølling mølle havde klapsejl.

Ejerne af Bølling mølle

16. 9. 1871 udstykses matr. 6 d fra 6 a Bølling Østergård 0–5–1–2.
 12. 12. 1871 giver Søren Nielsen »Hundsholt« J. Fisker m. fl. skadesløsbrev for vekselgæld med pant i den under opførelse værende mølle i Bølling på matr. 6 d.
 (28. 11. 1871 forlig mellem Søren Nielsen og Jens Møller Olesen, Eriksholms mølle. Søren Nielsen betaler 1290 rdl. for den nedbrudte vejrmølle i Eriksholm).

Bølling mølle.

29. 10. 1872 transporteres skøde fra Søren Nielsen til møller Hans Jepsen Platz af Kjeldkjær. Denne sælger til Niels N. Bjerre, der dør, og derefter
17. 6. 1879 sælges til Daniel Thomsen, der bortforpagter møllen til Jens Pedersen Ravnholt af Spjarup Mark 12. 8. 1879.
15. 10. 1889 bliver Hans Roed Skousen af Jordrup efter konkurs ejer af 6d og 6c.
13. 12. 1898 køber Jørgen Rasmussen møllen (folketællingen 1901).
30. 6. 1908 køber Peter Petersen Alminde. Købesum 14.100 kr.
26. 9. 1911 køber Karl Buchwald Pedersen (død 1943).
- 1943–1946 sønnen Jens Pedersen, der sælger
13. 12. 1946 til Jens Hansen. K.: 29.500.
- 1965 frasælges selve møllen til repr. Lars Richard Petersen, under matr. 6 o.

Endnu i Jens Hansens tid var møllen i drift, dog brugtes motor-kraft. Jens Hansen bebor møllegården, og den nuværende ejer af møllen bruger den til beboelse. Efter et lynnedslag i 1965 har møllen kun to vinger.

Egtved mølle.

Egtved vejmølle

Fra omkring midten af det 19. århundrede – eller måske lidt senere – og indtil 1939 havde Egtved by ligesom de tre allerede nævnte steder i sognet: Eriksholm, Bølling og Vork, sin vejmølle. Den lå på bakken nord for kroen og var, indtil den i 1930'rne forfaldt, en pryd for byen.

Det er vanskeligt at fastslå, hvornår den blev opført i Egtved. Både 1846 og 1861 nævnes. Inden da havde den stået i Kolding, måske i ca. 100 år, og dens navn var da »Skovmøllen«. Den kan have ligget på højdedraget ved sydspidsen af Kolding Skov og have været hjælpemølle til vandmøllen »Skovmøllen« ved Marielundsøen.

Det var en hollandsk mølle med et vingefang på 30 alen, med kludesejl, men uden svikstilling. Vingerne gik helt ned til jorden, og det var farligt. I møllen var der en rugkværn, en gruttekværn og en maltkværn, »æ lille molte«, der også var brugbar til korn. Oppe på kværnloftet var der en havrevalse og en pilsten til afskalning af byg, samt en boghvedekværn.

Der maledes til landmænd (med en sandsten og en rinsksten; nu om dage bruges kunstige sten med malet flint i). Egtved mølle malede til Brugsforeningen, der havde lidt foderstofhandel, til købmand Therkel Jensen og til kroen, hvor der var en temmelig stor foderstofhandel, indtil foderstofforeningen kom. I Hans Jepsen Platz' tid kørte en af de med rundbuede sejl forsynede møllevogne ud f. eks. til Veerst og Thorsted. I almindelighed var der foruden møllerens familie kun én møllersvend. Der var engang på »Skovmøllen« en møllersvend, der hed Christen Eriksen (senere gårdmand i Kragelund). Mølleren sagde til sine drenge: »Det vil vare syv dage og en søgn uge, inden du er lige så dygtig som Christen!«

En tid havde Egtved mølle motorkraft, men elektriciteten, der efterhånden indførtes i gårdene, tog næringen fra den, driften ophørte sidst i 1930'erne, og møllen blev nedbrudt i 1939.

Egtved mølles data:

1856	Egtved kro (opført ca. 1855) købes af Hans Peder Gustav Møller fra Årup mølle ved Daugård.
1868	Egtved mølle forpagtes ud til møllebygger Laurits (?) Johan Christensen for 6 år.
1874	Egtved kro og mølle købes af Adam Vilhelm Moltke Jung (fogedudlægsskøde).
27. 10. 1874	Egtved mølle forpagtes ud til Valentin Thomsen.
1. 5. 1876	Matr. 4k (udstykket i 1870 fra krogården, matr. 4a) og matr. 5k (udstykket i 1876 fra matr. 4a) sælges til Hans Jepsen Platz af Bølling.
3. 7. 1900	Sønnen Jeppe Jepsen Platz overtager matr. 4k og 5k.
1925	Egtved mølle købes af Hans Larsen Hansen Brems, Pjedsted (K. 17.000).
30. 1. 1929	Johannes Martinus Mortensen køber møllen, matr. 5k.
28. 11. 1936	Landmand Aage Hansen Raun køber møllen, matr. 5k.
1938	Egtved mølle købes af Andreas Nordestgaard Jensen (fogedudlægsskøde, K. 9.000). Møllen var ganske forfalden.
1939	Egtved mølle blev nedbrudt.
1959	Skifteattest udstedes til Andreas Nordestgaard Jensens enke, Hanne Kirstine Jensen, på matr. 5k og 5in. Endnu i skrivende stund er hun ejer heraf.

Vork vejr mølle (1906–1927)

Hans Husballe, der i en årrække havde været forpagter på Eriks-
holms mølle, købte 1906 i Thy en mølle, som vistnok var bygget af
strandingstømmer. Den lod han opføre på Vork gamle skoles grund
(den senere telefoncentral). Fundamentet var kampesten i cement, og
»den skal nok stå, for den er støbt i brændevin«, sagde man. Møllen
skulle drejes op mod vinden med håndkraft. Husballe havde indret-
tet bageri i den gamle skolestue, og på sine ture med møllevognen
solgte han også brød og bagværk, der var bagt i møllen. Da elektrici-
teten i 1913 kom til Vork, svandt kundekredsen ind, men der kom
en opblomstring for møllen under 1. Verdenskrig, da det blev for-
budt at bruge elektricitet til kværnene. Under et uvejr i 1927 styrtede
møllen i grus, og da kunne det ikke betale sig at genopbygge den,
hvorfor den blev brudt ned, og det svære tømmer solgtes til byens
tømremestre.

Vandværket

I det lille anlæg med 5. maj-fredsstenen og det med sten markerede gamle grande- eller bystævne har der været en altid rindende kilde med en mindre vanddam, hvorfra det overflødige vand løb ned til den nu sløjfede by- og branddam i vinklen mellem landevejen og vejen til præstegården. Flere af de nærmestboende i byen havde megen gavn af denne kilde. F. eks. dreves indtil ca. år 1900 hver dag om vinteren præstegårdens kvægbesætning derud til vandning, og der gik en rørledning under vejen ned til gården på hjørnet af Vejlevej og Koldingvej, hvor der endda var et springvand inde i gården.

1909 ansøgte ca. 30 grundejere i den nedre del af byen om tilladelse til at anlægge et vandværk med et par brønde ved kilden og dammen. Præsten udarbejdede de nærmere betingelser og fik menighedsrådets anbefaling og ministeriets tilladelse. Menighedsrådet solgte ikke grunden, men forpligtede sig til at lade brøndene og vandbeholderen stå urørt derpå, så længe vandforsyningen benyttedes.

1912 fremsatte beboerne i den højereliggende del af byen ønske om at få vand fra vandværket. Interessentskabet Egtved Vandværk fik tilladelse til at opføre et vandtårn på præstegårdens grund ved skellet til Chr. Eriksens toft, ca. 50 m fra Vejle landevej. For afståelsen af jorden fik præstegården tilført en vandledning. 1914 fik selskabet tilladelse til at grave en brønd med boring til dybtliggende vandlag nær vandtårnet, samt til at anbringe en vindmølle til at pumpe vandet op i tårnet. Boringen mislykkedes. 1921 nedblæste vindmøllen og blev erstattet af en vindrose. 1918 byggedes der oven på vandtårnet, så at beholderen blev ca. tre gange så stor. Endvidere blev der nedsat syv cementrør, 1 m i diameter, i bunden af brønden ved vandtårnet. Brønden var nu ca. 36 m dyb.

1922 udførtes en artesisisk brøndboring ved elektricitetsværket med forlagstøj, pumpe og rørledning til vandtårnet. Boringen førte ned til en dybde af 28 m, hvor der fandtes et vandførende sandlag fra 19 til 28 m fra jordoverfladen med en stighøjde til 4 m over jordoverfladen. Det viste sig at give rigeligt med vand.

I interessentskabets protokol er der udførligt gjort rede for hoved-

rørene i Vestergade, Søndergade og Østergade om til skolen, og for alle deres sideledninger.

Vandafgiften blev da sat til 10 kr. for første hane og 5 kr. for hver af de øvrige.

I den første bestyrelse sad købmand Søren Ravn, manufakturhandler P. A. Lorentzen, bagermester J. P. Lyng, pumpemand, M. Lauridsen og manufakturhandler L. P. Lund.

Vandværkets bestyrelse er i 1977:

fiskehandler Marius Pedersen, formand,
gartner Jens P. Thomsen, næstformand,
gartner Vagn Søgaard,
lærer Anton Lerche,
typograf Knud Højer.

Kloaksystemet

Kloakeringen er et af de områder, der sorterer under Egtved kommunalbestyrelse. Derfor nogle linier om den.

I 1920'erne og 1930'erne slog nogle beboere i Egtved sogn sig sammen om at lave små lokale kloakselskaber.

En landvæsenskommissionskendelse af 1964 pålagde byen, at alle dens husstande skulle tilsluttes et kloaksystem. Som følge heraf anlagdes Egtveds første offentlige rensningsanlæg, ved Billundvej. Det var færdigt til brug i 1964-65. Dette rensningsanlæg udvidedes først i 1970'erne og toges i brug d. 3. oktober 1973. Det kan modtage spildevand fra 3.500 personer og modtager nu (i 1978) spildevand fra 2.000 personer.

Dele af Egtved kommune har separat, andre dele fælles kloaksystem. Ved separat kloaksystem forstås, at kun spildevandet ledes til rensningsanlægget, hvorimod tag- og vejvandet løber direkte i bækken. Ved fælles kloaksystem løber alt vand i rensningsanlægget.

Spildevandet ledes via gravitation til en afskærende ledning, der løber langs Egtved bæk til det mekanisk-biologiske rensningsanlæg umiddelbart vest for Egtved by. Dette fungerer på den måde, at det rå spildevand fra kloakken ledes til et sandfang med indbygget grovrister, der tilbageholder grove urenheder, mens sand og grus bundfældes i sandfanget og synker til bunds. Fra sandfanget føres vandet til de to iltningsskanaler, hvor den egentlige rensning foregår. I kanalen er der installeret en motordrevet rotor, der sørger for bevægelse og iltning af spildevandet. Herved dannes den bakteriekultur, som nedbryder de urenheder, der findes i vandet. Fra iltningsskanalerne ledes spildevandet gennem et fordelerbygværk til de to efterklarings-tanke. Herfra løber det rensede vand til recipienten (Egtved bæk), medens slammet bundfældes.

Overskudsslammet oppumpes fra efterklaringstanken til en slam-silo, hvor slammet udrådnes. Herfra køres det ud på markerne, hvor det pløjes ned, eller til lossepladsen. Slammet har stor gødningsværdi.

Rensningsanlægget er et biologisk aktiveret slam anlæg af typen Akvadan D.E.

Fot. Emil Traberg.

Elektricitetsværket, nu varmeværk.

Elektricitetsværket

I april måned 1908 samledes 65 borgere i Egtved by og blev enige om at bygge et andelselektricitetsværk. Der blev udnævnt en anlægsbestyrelse, som skulle foretage alt det fornødne arbejde, lån, opførelse af selve værket, værkførerbolig m. m. Når den havde endt sit arbejde, skulle den træde tilbage, og i dens sted skulle der vælges en bestyrelse på syv medlemmer. Anlægsbestyrelsen var købmand C. A. Lorentzen, stationsforstander N. J. Nissen, tømmerhandler S. Ravn, cykelhandler Jørgen Hansen, dyrlæge Breinegaard, de

firepostbude: Chr. J. Hesselballe, Niels Madsen Jensen, F. Mejer og Jens Høirup, samt bagermester Lyng.

Forhandlingsprotokollen giver kun ringe oplysninger om værkførerne; end ikke deres navne er nævnt. Den først ansatte var Peder Hansen. Efter ham, ca. 1930, blev hans søn, Hans Johansen værkfører. Han afløstes i 1940 af Alfred Pedersen, der døde i 1966. Værkførerens løn var første år 600 kr. og blev året efter forhøjet til 700 kr.

1913 kom Vork med under elværket og omtrent samtidig Ballegaard, Hjelmstrup, Tudvad og Rugsted Mark. 1917 Bøgvad og Fuglsang, 1920 Spjarup med kabel fra Turbineværket, 1921 Bøgvad Skov. Oustrup og Refsgaard nævnes ikke, men de er vel kommen med omtrent på samme tid.

1. september 1933 tændtes gadelyset i Egtved by for første gang. Lysstofrør opsattes i 1963.

1924 anskaffedes til værket en ny dieselmotor på 160 hestes kraft.

Allerede 1940 afgav K.O.H. (Kolding Oplands Højspænding) tilbud om vekselstrømsforsyning til Egtved elværk, der svarede, at det ikke kunne frigøre sig fra sine stedlige forpligtelser, og at det desuden var den almindelige mening, at det var bedst at have eget værk. 1944 blev der ført en højspændingsledning fra en transformator i Ø. Thorsted til grovvarerforretningen i Egtved, og 1960 byggedes en transformator ved grovvarerforretningen i Egtved, og derfra forsyndes noget af byen med vekselstrøm.

I 1949 tilbød K.O.H. atter at levere vekselstrøm til Egtved elværk, men fik igen afslag. K.O.H. ville endda afholde alle udgifter til de ydre ledningsnet; det var et meget fint tilbud, som ikke senere blev gentaget.

1954 kunne Vork med det daværende ledningsnet ikke klare sig med jævnstrøm fra Egtved elværk. K.O.H. kom dem da til hjælp, idet der fra grænseområdet blev ført ledning ind og bygget to transformatorer, der omformede strømmen fra stærkstrøm til jævnstrøm.

D. 6. oktober 1961 oplyses det, at den vestlige del af området er overgået til vekselstrøm, og at næste overgang vil blive Refsgård, Vork og muligvis Oustrup. 1963 fik Bøgvad Skov, Dalgade og Stejlbjerg vekselstrøm.

Egtved kom under K.O.H. i 1966, og derved fik hele sognet vekselstrøm. Men da måtte Egtved selv betale ledningsnettet, hvilket gav en gæld på ca. 4 mio. kr., hvoraf K.O.H. velvilligst betalte 1 mio. kr. Ledningsnetgælden er udbetalt i forsommeren 1977.

Til at begynde med var prisen for lys og kraft henholdsvis 40 og 20 øre; sidst i 1950'erne var den 70 og 35 øre.

Håndværksmestrene fik omkr. 1910 fire gange om ugen kraft for 10 øre pr. kwt, senere for 18 øre.

D. 20. maj 1965 bestemtes elværkets opløsning.

D. 8. oktober samme år solgtes værkets beboelseshus, matr. nr. 33, til værkfører Alfred Pedersen.

D. 11. februar 1966 vedtoges salget af værkets bygninger til Egtved Varmeværk for 73.400,00 kr. Samme dag godkendtes salget af Turbinegården (se efterfølgende afsnit).

Elværkets sidste bestyrelse, valgt 1969 eller 1970, havde flg. medlemmer:

Fabrikant H. M. Pedersen,

fabrikant Bent Andersen,

gårdejer Aage Christoffersen, Vork,

gårdejer Thorvald Jakobsen, Vork,

gårdejer Peder Callesen, Oustrup og Egtved Mark,

gårdejer Peder Johansen, Ballesgård,

smed Wergeltoft, Rugsted,

gårdejer, nuværende borgmester, Chr. Jessen Hansen,

Hjelmdrup,

gårdejer Thomas Thomsen, Bølling Østergård,

gårdejer Hans Jensen, Spjarup, og

gårdejer Svend Riber Christensen, Refsgård.

Fabrikant Bent Andersen blev sidste formand for Egtved elektricitetsværk.

Turbineværket

Et interessant afsnit af elværkets historie er opførelsen, driften og salget af Turbineværket ved Turbinegården i Spjarup. Gennem flere hundrede år havde man i Egtved sogn opstemmet de små vandløb til brug for vandmøllerne. Tiden blev da også moden til på samme måde at stemme op og omsætte vandkraften til elektrisk kraft. 11. juni 1917 fik elværkets bestyrelse bemyndigelse til at opføre et turbineværk ved Mølleåen ca. 1.200 m nordøst for Nybjerg mølle i Spjarup og udføre alt fornødent i den anledning. Af en mand, der hed Niels Ravn, købte man en ejendom på 14,9 ha, og i umiddelbar nær-

Turbinehuset.

hed af ejendommen, nu kaldet Turbinegården anlagde man på tværs af åen en dæmning med ret til opstemning af vandet i 5 meters højde. Herved dannedes Turbinesøen med ca. 500 meters længde mod syd og ca. 150 meters bredde ved dæmningen. En bygning med detformødne maskineri (60 HK) byggedes på dæmningen, og en hovedledning førtes til elværket i Egtved by. Man har ikke tal på produktionen, men der er nævnt ca. 200.000 kWh. årlig. Da K.O.H. i 1966 overtog forsyningen til Egtved, ønskede det ikke at medtage turbineværket, hvorfor det skulle sælges. I februar 1966 blev Turbinegården udbudt til salg. Der indkom fire tilbud: 60.000 kr. (staten), 75.000 kr., 125.000 kr. (kommunen) og 140.000 kr. (sølvsmedeparret Anni og Bent Knudsen, Kolding). Efter mange forhandlinger blev Turbinegården i 1969 tilslået Anni og Bent Knudsen, der restaurerede den i håb om at kunne bosætte sig dér og videreføre

deres virksomhed som hhv. kunsthåndværker (juleklip) og sølvsmed på gården. Da de ikke kunne indhente den fornødne tilladelse hertil, solgte de i 1977 Turbinegården til Klaus Rygaard, Zambia.

Den tidligere ejer af ejendommen, Niels Ravn, blev turbineværkets første bestyrer, men kun for ét år. Han afløstes af Hvid Petersen, som imidlertid fik en lammelse og måtte fratæde efter 2 års tjeneste.

Turbineværkets bestyrere var:

Niels Ravn 1917–1918,
 Hvid Petersen 1918–1920,
 Hans Jørgensen 1920–1940,
 Charles Birk 1940–1952,
 Tage Sørensen 1952–1969.

Ved overgang til vekselstrøm standsede elværket turbineanlægget i 1964, men Tage Sørensen blev der endnu 5 år for at forestå afviklingen.

Turbinesøen er nu indsnævret til en ubetydelighed, men dens omgivelser med de stejle skrænter, de dybe slugter og den varierende træbevoksning betegnes som en perle i Nybjerg mølles fredningsområde.

Varmeværket

Egtved Borger- og Håndværkerforening tog i 1959 initiativet til at få oprettet Egtved Varmeværk.

Forud for den stiftende generalforsamling, som fandt sted på Egtved kro d. 6. april 1959, var nogle af Varmeværkets senere bestyrelsesmedlemmer sammen med elværksbestyrer Bech, Rødding, og ingeniør Hein, ligeledes Rødding Elværk, oppe omkring Viborg for at se nogle varmeværker af samme størrelse som det, man påtænkte at opføre her i Egtved. Elværksbestyrer Bech var den rådgivende, ingeniør Hein den projekterende. Det, der på Rødding Elværk var startet med udnyttelsen af kølervandet fra dieselmotorerne, havde dér videreudviklet sig til Rødding Fjernvarmeværk i elværket. Her i Egtved startede vi med at opvarme elværksbestyrerboligen med kølervand fra motorerne på Egtved Elværk. Det var altså over Egtved Elværk, vi kom i gang med Egtved Varmeværk.

På den stiftende generalforsamling stemte 17 husejere for at stifte andelsselskabet Egtved Varmeværk, og 12 husejere underskrev en tegningsliste. Til bestyrelsen valgtes: fru Mack Pedersen, Axel Hedensted, Kurt Petersen, Viggo Christiansen, Alfred Petersen, Rudolf Sørensen og Lund Christensen. Bestyrelsen konstituerede sig med Lund Christensen som formand.

På et møde den 29. juni 1959 bemyndigedes bestyrelsen til at gå i gang med etableringen, hvorefter der indkøbtes en 30 kvadratmeter kedel, ligesom der optoges et lån på 200.000 kr. Varmeværket lejede sig ind hos Egtved Elværk for 800 kr. om året og fik forkøbsret til ejendommen. I sommeren 1960 vedtoges en udvidelse af ledningsnettet på Kirkevej, Dalgade og Koldingvej, og man vedtog derfor at indkøbe en større kedel. Elværksbestyrer Alfred Petersen fik til opgave at tilse Varmeværket, og biografejer Sørensen ansattes som regnskabsfører.

På generalforsamlingen d. 2. februar 1961 nyvalgtes Kristian Hansen til bestyrelsen. Udvidelsen af ledningsnettet fortsattes, og i juli 1961 vedtoges det at udvide dette i Vestergade. En henvendelse fra nogle beboere på Hjelmstrupvej om at få fjernvarme blev imødekommet, idet sognerådet stillede sig positivt med hensyn til at tilslutte

skoleudvidelsen og lærerboligerne fjernvarmen. Ingeniør Hein lavede overslag over prisen.

I sommeren 1962 vedtoges det at udskifte den lille kedel med en 100 kvadratmeter kedel, idet der nu skulle fyres med en sværere olie. En påtænkt udvidelse af ledningsnettet i den nordvestlige bydel blev opgivet på grund af manglende interesse hos beboerne. Disse udvidelser var kapitalkrævende, og da medlemstallet endnu var ret begrænset, måtte man låne sig frem. Kommunekreditforeningen bevilgede et lån, da det ikke lokalt var muligt at skaffe pengene, heller ikke hos Hafnia eller hos Statsanstalten. Amtet tillod, at kommunen ydede garanti for lånet på betingelse af, at Varmeværkets underskud bragtes ud af verden i indeværende regnskabsår, og at man i næste periode påbegyndte afskrivningerne.

I juni 1963 ansattes mejerist Højer som ny regnskabsfører. På generalforsamlingen i december 1963 oplystes det, at Varmeværkets regnskab viste et overskud på 18.000 kr., og at der yderligere var ca. 4.000 kr. til afskrivninger. Der var nu tilsluttet 175 ejendomme. Da der var gået lidt lang tid siden sidste generalforsamling, stillede bestyrelsen samtlige sine mandater til rådighed. Men alle bestyrelsesmedlemmerne genvalgtes. Der var fortsat vanskeligheder med at skaffe tilstrækkelig kapital, men det lykkedes at skaffe et lokalt lån på 90.000 kr. På generalforsamlingen i december 1964 oplystes det, at økonomien viste fortsat fremgang.

I januar 1965 besluttede man at købe en 200 kvadratmeter kedel. Samme efterår tilbød Elværket at sælge bygningerne til Varmeværket; men da der pengemæssigt var ret stor afstand mellem parterne, enedes man om at se tiden an.

På generalforsamlingen i februar 1966 oplystes det, at der nu var 275 medlemmer. Det var under overvejelse at forsyne kirken og den ny brugs på Kirkevej med fjernvarme. Generalforsamlingen godkendte, at Varmeværket købte Elværkets bygninger for 73.400 kr.

I august 1966 indtrådte Ansgar Kristensen i bestyrelsen i stedet for afdøde Alfred Pedersen, og det besluttedes at opslå stillingen som varmemester ledig. Som sådan ansattes i oktober 1966 elektriker Erling Larsen. Som teknisk rådgiver fungerede som nævnt ingeniør Hein, Rødding, bistået af Rudolf Sørensen, og selve jordarbejdet blev i hovedsagen varetaget af Ole og Johannes Nielsen.

På generalforsamlingen i januar 1968 blev et forslag til a conto betaling forkastet. Ingeniør Hein fremkom med overslag over etable-

ring af fjernvarme i Ørvigkvarteret, og på bestyrelsesmødet i marts 1968 blev der truffet aftale med Egtved kommune om finansieringen af ledningsnettet i Ørvigkvarteret. Kommunen garanterede et vist antal grunde med aftagepligt, ligesom kommunen ville søge at skaffe et lån til delvis finansiering. Men hertil kunne kommunen ikke uden videre opnå amtets godkendelse.

På den ordinære generalforsamling i februar 1969 afgik flg. bestyrelsesmedlemmer: fru Mack Pedersen, Ansgar Kristensen, Kurt Petersen og Kristian Hansen. I stedet valgtes Johannes Villadsen, Marius Pedersen, Verner Anderson og Arne Thorsen. I maj 1969 valgtes Arne Thorsen som ny formand, idet Lund Christensen ikke ønskede at fortsætte som formand, og på generalforsamlingen i december samme år udtrådte Lund Christensen af bestyrelsen. I hans sted valgtes Kristian Jensen. Bestyrelsen vedtog, at Varmeværkets regnskab fremover skulle revideres af en statsautoriseret revisor. Revisionen blev derefter overladt til Revisionstjenesten for Danske Andels-selskaber, og Varmeværket indmeldtes i sammenslutningen Fjernvarmeforeningen.

Varmeværket var nu blevet så stort, at bestyrelsen på et møde i august 1970 blev enig om at ansætte en afløser for varmemesteren. Som sådan ansattes Søren Jensen. Som teknisk rådgiver i stedet for afdøde ingeniør Hein ansattes Reimar Pedersen, Tjæreborg. Varmeværket rettede henvendelse til kommunen angående plads til eventuel ny varmecentral mellem Hjelmdrupvej og Vejlevej.

På generalforsamlingen i december 1970 udtrådte Verner Anderson af bestyrelsen, og i stedet valgtes Gunnar Westerlund.

I marts 1972 aftaltes med kommunen en betalingsordning for fjernvarme i det ny boligkvarter på Baldersvej. I september 1972 ansattes som ny varmemester Vagn Buch Petersen, og kort tid efter ansattes som ny afløser Erik Sommerlund. I oktober 1973 indtrådte Willy Høtoft i bestyrelsen i stedet for Gunnar Westerlund. Der blev truffet aftale med kommunen om fjernvarme i Doritshavekvarteret. I oktober 1973 havde Varmeværket 475 forbrugere.

Postvognen foran Egtved kro.

Postvæsenet

Postvæsenet her i landet er vokset sent og langsomt frem, særlig i landdistrikterne. Før skolernes tid, da nogle kunne læse, men kun få kunne skrive, var der ikke brug for postvæsen for almindelige folk. De fik ad anden vej den nødvendige underretning. Gjaldt det ret og pligt, blev de mundtligt stævnet til herredstinget. Bønder under kronen og senere under rytterdistriktet fik ligeledes tilsigelse ang. alt særligt. Ved kirkestævne blev der bekendtgjort om kirkens forhold, og alle private forbindelser var folks egen sag. Præsterne har altid været skrivende, og deres post var sikret ved, at degnen havde pligt til at løbe med deres breve til biskoppen og provsten.

I 1624 begyndte det første egentlige postvæsen, idet Christian IV – forøvrigt ved en forordning udstedt på Koldinghus – for handelens skyld oprettede en kørende postrute fra Hamborg til København med en vigtig mellemstation i Kolding, hvorfra der var postløbere til Ålborg, Viborg og Ribe. Breve betaltes efter vejlængden, og sådan var det indtil 1851, da frimærket indførtes som et enestående frem-

skridt. Under krigen 1848–1850 betaltes breve til soldater her fra egnen til Sydslesvig med 2 skilling for hver købstad mod syd.

I 1846 forhandlede Egtved sogneråd med en navngiven mand i Bølling om eftergivelse af fattighjælp, som han ved egen skyld havde pådraget sig. Gælden blev eftergivet, og for at hjælpe manden lejede man ham til en gang om ugen at gå bud fra de to sognefogeder til herredsfogeden i Kolding med breve – og retur. Den årlige løn var 4 rdl.

På dette tidspunkt var der fra de fleste sogne oprettet private budruter til og fra købstæderne, og de fik lov til at medtage til og fra posthusene breve og pakker langs ruten. En sådan post- og budrute var vistnok i gang, før frimærkerne kom.

Omkring 1850 sendte kammerherre Thulstrup, Nybjerg mølle, to gange om ugen sin søn Hejnrík, der var en god rytter, af sted for at hente post.

I 1842 var der af de øverste postmyndigheder udarbejdet en plan over indførelse af postbude i landdistrikterne. Den blev tilstillet amtsrådene, som skulle indhente udtalelser i sognene. Amtsrådets svar, der kom i slutningen af Treårskrigen, lød på, at der var liden stemning for sagen p.g.a. krigens forstyrrelser her i egnen og p.g.a. den dyre brevporto. Det hævdedes også, at landbefolkningen ikke var meget skrivende, og at den var tilfreds med bud- og postruterne. Amtsrådet havde dog et positivt forslag, nemlig for Egtveds vedkommende at en posttaske kunne bringes frem og tilbage to gange ugentlig fra Kolding over Vester Nebel til Egtved med den akkord, at posten kunne aflægges i kroerne. Dette kunne ske ved ringe udgift. Brevene skulle så afhentes af de pågældende i kroerne.

I 1850'erne gik Maren Rødtness, der boede i byens nu ældste hus nær missionshuset, på denne rute. 1861 genlejede sogneforstanderskabet hende for samme løn som de foregående år, 20 rdl. Hver tirsdag og fredag gik hun med brevtaske og bud frem og tilbage.

1871 fremkom der planer om yderligere forbedringer af postbesørgelsen i landdistrikterne, og det er vistnok efter denne plan, at budruterne omkring 1880 afløstes af kørende post fra Kolding til Egtved hver søgnedag.

Postkørruten fra Kolding til Egtved, oprettet 1879 eller 1880, har været betjent af tre mænd, men da der ikke eksisterer nogen skriftlige kilder, er det lidt vanskeligt at tidsfæste deres tjeneste. *Jørgen Bang*, der boede i Egtveds sydlige bydel, og hvis grav med min-

desmærke findes på Egtved kirkegård, menes at have været den første postkører. Efter ham fulgte *postkører Pedersen*, boende i »Casino« i Låsbygade i Kolding. Han blev kaldt »Post-Pedersen«, og om eftermiddagen tog han sig en lur på en stor saltkasse i kroens butik, som var til venstre for den nuværende indgang til kroen. Bag butikken var der et lille postkontor, hvorfra der udgik tre postbude. Det vides med bestemthed, at »Post-Pedersen« i 1911 blev afløst af endnu en Pedersen, nemlig *Peder Nielsen Pedersen* fra Blæsbjerggade i Kolding. Han aflønnedes med 240 kr. mdl. med pligt til selv at holde heste og vogn og til at medtage passagerer; en billet fra Egtved til Kolding kostede 50 øre. Heste og vogn slugte hele årsindtægten; kun pakkeposten, 10 øre pr. pakke, holdt forretningen oppe. Af profession var han skomager, og for at tjene lidt ekstra sad han de første to år i stalden hos hestene og reparerede fodtøj, mens han ventede på, at postbudene skulle komme tilbage, gerne ved 6-tiden om aftenen. Men fra 1913 til sin afgang i 1918 var han desuden landpostbud på ruten Egtved–Hjelmstrup med en løn af 468 kr. årlig. Vejr og føre kunne gøre køreturene ret ubehagelige, og en farlig situation kom han ud for ved Dybvadbro en aften efter mørkets frembrud. Pludselig sprang et par mænd op af grøften. Den ene greb hestene ved bidselet, den anden sprang hen til vognen og råbte, at nu gjaldt det pengene. Men de to røvere forregnede sig, for postkører Pedersen havde en meget stor og særdeles glubsk hund, som under kørselen løb mellem baghjulene. Den fo'r øjeblikkelig løs på røverne, som flygtede. Postkører Pedersen genkendte den ene, men meldte ham ikke.

Kromand Anders Møller i Egtved byggede på sydsiden af Vestergade et hus (hvor Aktivbanken nu er), hvor hans to døtre fik posthus indtil 1915, da Kolding–Egtved jernbane overtog postekspeditionen og flyttede den til Egtved station med stationsforstander Claus Nissen som postekspeditør. Årsagen til, at den kørende post fortsatte så længe efter Kolding–Egtved-jernbanens åbning i 1898, var, at Vester Nebel bedst kunne få post på denne måde, og at denne ordning var hurtigst. Ved banens nedlæggelse i 1930 fortsatte posthuset i stationsbygningen under stationsforstander Claus Nissens ledelse indtil 1942, da det flyttede til malermester Hans Henrik Pedersen på hjørnet af Søndergade og Vestergade. Mens Svend Bjerre de Place var postekspeditør (1950–1973), lå posthuset i Søndergade lige syd for åen, på østsiden af gaden. Men ved hans afgang indrettedes posthuset i kommunalbestyrelsens lokaler i den gamle stationsbygning i Dalgade.

Postvognen foran Bølling postekspedition.

Postbudenes ruter kan der ikke gøres rede for her, da de er forandret eller udvidet mange gange. Ej heller kan der gøres rede for den lange række af postbude.

Det første og dengang eneste postbud i Egtved hed *Holm*.

Efter posthusets indretning i kroen, oprettedes der tre postruter med udgang derfra. Fra 1930 var der også postekspedition i Bølling, i det hus, der nu er Egtvedvej 59, og derfra udgik et postbud til Bølling og Hjelmdrup.

Frederik Meier havde ruten over Nordbæk og Thorsted i de første ca. 40 år, indtil 1920. Samme rute blev en tid betjent af *Christen Hesselballe*, der før havde haft ruten til Vork og Refsgård. Det første postbud på ruten mod Refsgård og Vork var *Christen Christiansen Kjær*, der boede i en lille ejendom nær Bidalgård. Hans søn, Hans Kjær, blev inspektør ved Nationalmuseet (se p. 489). Christen Hesselballe, der havde en mindre gård nær Hedelykke, solgte denne og byggede det første hus, hvor Lochts strømpefabrik senere kom til at ligge.

På denne rute var der et postbud, som havde sådan en fart på, at posttasken hang i remmen ikke langt fra posthuset, da han selv var kommet nord for Ballehule. En anden havde den vane at hænge stok-

ken over armen, når han var kommet ud af Egtved by, tage alle åbne postkort frem og læse dem; når skriften var vanskelig, standsede han helt, så det tog jo nogen tid. Postbudene gik ellers ikke med »den grå avis« (sladderer), men blev frittet ud om sygdom og død og andre større stedlige begivenheder og særlig om vejret. Der var almindeligvis et meget godt forhold mellem postbudene og befolkningen, der gensidig ydede hinanden tjenester. Postbudene fik en tid næsten alle sammen deres middagsmad gratis, og andre steder fik de kaffe, mens de til gengæld ydede andre tjenester. Ofte havde beboerne sat en postkasse op et stykke fra deres bopæl for at korte vejen for postbudet, og i skolerne kunne de afhente lettere postsager.

En tredje rute, til området omkring Egtved Skov, blev i 42 år betjent af Jens Høirup, der afløstes ca. 1920 af Niels Pedersen, som havde turen i ca. 30 år. Der kom efterhånden flere ruter, og en af dem gik over Oustrup, »Smalvork« og Hjelmstrup og betjentes af Mads Jensen, der flyttede fra Ballehule til Egtved by.

Cyklerne blev taget i brug tidligt, men man ved ikke præcis hvornår. Skovruten var indtil 1966 på 49 km, men blev forkortet til 34 km. Til tider kunne turene være hårde. Således huskedes længe d. 25. november 1925 med en frygtelig hård snestorm, hvor det mest gjaldt om at finde hjem. Egtvedbanen var da standset i en uge; dog kom der post med slæde fra Kolding på fjerdedagen.

Fra 1921–1972 var der aftenomdeling af posten i Egtved by. I 1966 blev nogle af ruterne omlagt og fik tildelt ca. 60 km; men postbudene fik så til gengæld bil. Som følge heraf udbringer postbudene siden 1. august 1967 pakker af alle størrelser. Indtil da medbragte postbudene kun pakker på indtil 1 kg.

I modsætning til tidligere er postvæsenet nu besværet med udbringning af store mængder reklamer.

1. oktober 1872 oprettedes der et brevsamlingssted i Egtved.

Dets bestyrere var:

- fra 1. 10. 1872 Jørgen Christiansen,
- fra 11. 8. 1873 købmand Anders Møllers to døtre
eller måske kun datteren Oline,
- fra 1915 stationsforstander Claus Nissen,
- fra 1. 4. 1942 –
- 31. 7. 1950 Jensine og Hans Henrik Pedersen,
- fra 1. 11. 1950 Svend Bjerre de Place
- fra 1. 8. 1973 overpakmester Holger Olsen.

Foran Egtved Postekspedition, Dalgade 27.

Fot. Emil Traberg.

Postbilerne næsten klar til udkørsel en dag i oktober 1975. Postbudene »vasker op«, d. v. s. sorterer posten, der lige er kommet med postbilen fra Kolding.

1930–1968 var der selvstændig postekspedition i Bølling.

Dens ledere var:

1930–1961 fru Birthe Jakobsen,

1961–1968 fru Ellen Poulsen.

Postekspeditionen nedlagdes i 1968 og lagdes under Egtved.

Telefonvæsenet

Den første telefonsamtale i verden førtes i 1876 af telefonens opfinder, den skotsk-amerikanske professor Graham Bell. Tre år senere fik telefonen indpas i Danmark.

Interessen for telefonen var stor, og allerede i 1880'erne blev der i Jylland oprettet et ret betydeligt antal små private telefonselskaber, som med købstæderne som basis spredte deres net ud over oplandene.

Disse små private selskaber sluttede sig af praktiske grunde sammen i større selskaber, bl. a. Det Sydjydske Telefonselskab. Jydsk Telefon-Aktieselskab stiftedes i 1895, og året efter, d. 1. oktober 1896, sluttede Horsens, Fredericia, Kolding, Sydjydske, Esbjerg og Varde Telefonselskaber sig sammen i Forenede Sydjydske Telefonselskaber. Vejle Telefonselskab fortsatte derimod som selvstændigt selskab indtil 1914, da det blev købt af Jydsk Telefon-Aktieselskab.

D. 29. marts 1900 fik både Forenede Sydjydske Telefonselskaber og Vejle Telefonselskab koncession, gældende for 20 år, med ret til anlæg og drift af telefoner inden for deres egne områder. Denne koncession blev for Forenede Sydjydske Telefonselskabs vedkommende forlænget indtil 1940, da selskabet tilknyttedes Jydsk Telefon-Aktieselskab.

Telefonen kom til Egtved i 1900, til Bølling i 1916 og til Vork i 1919. De hørte under Ågård Telefonselskab, der var oprettet i 1893. Ved tilknytningen til Jydsk Telefon-Aktieselskab i 1940, fik de Kolding som basisby.

Egtved Central lå i Dalgade 26. Om søndagen var den kun åben kl. 9-10 og 12-2, og der var ingen døgn tjeneste. Af gamle lister fremgår det, at Egtved i 1916 havde 46 abonnenter og i 1920 89.

Bestyrer var 1900-1917 Anders Simonsen, 1917-1968 Marie og Anton Jensen (Anton Jensen døde 1945). Centralen nedlagdes 1968.

Bølling central havde til huse ved siden af købmand Thygesen, i det hus, der nu er Egtvedvej 64. Den eksisterede fra 1916 til 1955 og bestyredes i hele perioden af familien Gregersen: væver Anders Gre-

gersen (død 1943), hans hustru Maren (død 1944) og deres datter Marie.

Vork central var i den bygning, der indtil 1906 var skole og derefter møllehus. Møller Hans Husballe, som drev møllen, indtil den styrtede sammen under et uvejr i 1927, blev den første centralbestyrer i Vork. Det var fra 1919 til hans død i 1928. Efter Hans Husballe var Viktor Jensen centralbestyrer fra 1928 til sin død i 1947. Hans datter, Gerda Mortensen, passede derefter centralen, til den blev nedlagt 1965.

Det var hyggeligt at have de små landcentraler med centralbestyrerne, der kendte alle abonnenterne og kunne give praktiske oplysninger, f. eks. om »Jens Peter, der ikke var hjemme, for han var lige gået forbi«. Men vi må jo bøje os for den tekniske udvikling, selv om den nu og da gør vort miljø en kende mere køligt.

Reproduceret med tilladelse af Geodætisk Institut.

Kolding–Egtved jernbane

Sidst i 1800-tallet arbejdedes der stærkt i hele landet med udvidelse af jernbanenettet, og der vistest stor interesse for baneanlæg fra Kolding og Vejle gennem det store banetomrum mod nordvest. I 1890'erne kæmpede de to byer om anlæg i dette område. Kolding og Egtved var da allerede enedes om en bane fra Kolding over Egtved til Randbøl og havde tegnet garanti for den. Folk havde set forvarsel for den: et tog med stærkt lys farende hen over heden ved nattetid. I handling kom Vejle foran ved at vedtage en bane fra Vejle til Vandel. Skønt den halve strækning af Kolding–Egtved–Randbølbanen derved måtte opgives, nedsattes der først i 1890'erne et udvalg bestående af 16 repræsentanter for kommunerne mellem Kolding og Egtved, der skulle fastlægge retningslinierne for en bane på denne strækning. Tilskuddene blev bragt i orden. Staten skulle yde halvdel, amtet en ottendedel og Kolding by 135.000 kr. Bygningen af banen påbegyndtes i 1896.

Den 27,8 km lange bane fik flg. forløb: Egtved–Bølling–Brakker–Gravens–Starup–Viuf–Haurballe–Alminde–Lilballe–Bramdrupdam–Kolding. Der førtes mange besværlige forhandlinger om banens indførelse til Kolding. Landkommunernes repræsentanter ønskede en østlig linieføring fra Bramdrupdam gennem Bramdrupdalen og Marielund direkte ind til Statsbanestationen (den senere Trolldhedebanes linie). Men de handlende i Låsbygadekvarteret garanterede for en tredjedel af Kolding bys tilskud, da de håbede på øget handel med befolkningen fra det nordvestlige opland efter Egtvedbanens indføring til en banegård ved Låsbygades nordlige ende. Resultatet blev, at Kolding kommune stillede den betingelse for sin garantisum, at banen skulle føres fra Bramdrupdam direkte til Nordbanegården (i dag forstanderbolig for De gamles Hjem, »Låsbyhøj«). Da måtte landkommunernes repræsentanter bøje sig. Fra Nordbanegården lagdes så en linie mod øst til Statsbanegården. Den fulgte nogenlunde den senere Ndr. Ringvej indtil Dyrehavegård, hvorefter den i en stor bue svingede mod syd, skar Fredericiavej (nu Fynsvej) på samme sted som den senere Trolldhedebane og efter et kort løb i sydvestlig retning nåede Statsbanegården. Denne løsning forlængede rejsen med 10 minutter hvilket jo var en ulempe.

*Deltagerne i festmiddagen på Hotel Kolding d. 3. maj 1898
samlet foran Egtved kro.*

<i>Suppe à la Douglas</i>	<i>Amontilado</i>
<i>Kogt Pigvar</i>	<i>Rhinskvin</i>
<i>Sause hollandaise</i>	
<i>Oxfilets à la renaissance</i>	<i>Lafitte</i>
<i>Gemyser naturel</i>	
<i>med rørt Smør</i>	
<i>Lammesteg</i>	<i>Champagne</i>
<i>Salat, Compot</i>	
<i>Smør, Ost, Radiser, Caviar</i>	
<i>Is</i>	<i>Madeira</i>
<i>Confect</i>	
<i>Kaffe</i>	<i>Likør</i>

3. maj 1898.

Den første »Egtvedgris« ankommer til Egtved station.

Banen åbnedes d. 3. maj 1898.

En anden gene var, at banen var smalsporet. Den nordre del af Kolding krævede, at Kolding–Egtved-banen skulle være smalsporet. Det ville betyde en fordel for de handlende i dette kvarter, da gods fra DSB skulle omlades og derved blev fordyret. Denne udgift ville Kolding by jo slippe for. Desværre viste det, at banen var smalsporet, sig at være for upraktisk og medvirkede til, at dens levetid kun blev 32 år.

Af rullende materiel anskaffedes tre mindre damplokomotiver (senere omskiftet med én motorvogn), tre passager- og femten godsvogne. Togpersonalet var hele tiden det samme og boede i Egtved. *Claus Nissen* var stationsforstander, og i banens første ti år var *Niels Holm* togfører. Da han i 1908 forflyttedes til Bornholm, efterfulgtes han af *Niels Buhl Gaarde*, der var Egtvedbanens togfører i resten af dens levetid. *Jens Jensen* og *Kristian Andersen* var togbetjente og foretog desuden rangeringen. Lokomotiv- og motorførerne boede i Kolding, men sov om natten i remisen i Egtved.

Toget brugte mellem 1½ og 2 timer om at gennemkøre hele strækningen. Drivkraften var ikke stærk, men farten hindredes især af

M 1 ca. 1920.

bakker, der var svære i det kuperede terræn nær Kolding. Der er mange småhistorier om, hvad der kunne foregå under den langsomme kørsel. Store skoledrenge sprang af den forreste vogn, plukkede blomster og entrede den bageste vogn, men personalet fandt sig ikke ret længe i, at man drev gæk med »Egtvedgrisen«, og synderne blev smidt af toget. Det skete, at unge mennesker, der kom for sent til én station, løb det op ved den næste. Til fri bedømmelse er: en stor hund, der havde hjemme på en gård nær banelinien, var irriteret over en hvæsende dampslange bagest i toget og bed sig fast i den til hindring for farten. Hunden blev skudt. Sandt er det, at postbudene i Egtved mange gange måtte vente på toget, når der var kraftig vestenvind.

I en årrække klarede banen økonomien. I 1908 var indtjeningen for personbefordring ca. 37.000 kr., for gods- og kreaturbefordring ca. 31.000 kr. og 2.400 kr. for rejsegods og frimærkepakker. 1910 var der et lille overskud. Da lastbilerne kom og kunne køre varen lige til bestemmelsesstedet, gik det stærkt tilbage for banen, og den gav voksende underskud. Kommunerne, der var med til at dække underskuddet, vægrede sig ved at fortsætte. I april 1930 måtte banen likvidere, og d. 31. maj standsede den. På stationen i Egtved var der

Arbejderne ved Egtvedbanen ca. 1910.

Fra venstre:

<i>1 ukendt</i>	<i>8 Mikkelsen, Bramdrup station</i>
<i>2 Jakob Lorentzen, Bølling</i>	<i>9 Knud Iversen, Brakker</i>
<i>3 Andres Hansen, Lilballe</i>	<i>10 Mathias Bertramsen, Bølling</i>
<i>4 ukendt</i>	<i>11 baneformand Jørgen Madsen, Bølling</i>
<i>5 Laurits Kristensen, Gravens</i>	<i>12 Niels Christian Loft, Egtved</i>
<i>6 banemester Nis Nissen, Starup station</i>	<i>13 Lars Hansen</i>
<i>7 baneformand Basse Melbye, Haurballe station</i>	

den dag samlet mange mennesker for at tage afsked. De hængte en krans på motorvognen med følgende tekst:

For sidste gang kører vor Egtvedgris.
Vi bringer vemodig en krans til dens pris
med tak for svundne dage.
Vi har ingen bane mer, det er sløjt,
ej mer skal vi høre dit lystige fløjt!
Egtved er gaaet tilbage!

Egtvedbanen var absolut kundevenlig og havde et meget hjælpsomt stations- og togpersonale. Mange passagerer kendte hverandre, passiarede og spurgte nyt i timer uden jag.

Andelsmejeriet.

Andelsmejeriet (1888–1971)

Ved at studere beretninger fra tiden 1800–1880 ser man, at mælkeproduktionen ikke var ret stor i den periode. Grunden hertil var sikkert, at grovfoderproduktionen var så ringe, at køerne måtte hjælpes på græs om foråret. Mange var så afmagrede, at de ikke kunne rejse sig i båsene!

Samtidig var smørproduktionen meget ringe p.g.a. den dårlige fremstillingsteknik. Der var flere årsager dertil, bl. a. den kendsgerning at fløden ikke blev samlet hver dag, men opbevarede i flere dage i åbne lerbåde i den stue, der både var soveværelse og opholdsstue. Da forstår man, at smørret ikke kunne blive 1. classes (TOP).

Omkring 1860 var mejeribruget meget lidt udviklet, sammenlignet med i 1970. Køernes antal var under halvdelen af det nuværende, og smørproduktionen var 24 mio kg årligt. Nu produceres ca. 8 gange så meget smør med kun dobbelt så mange køer.

I 1800 var forpagtningsafgiften for en ko ca. $\frac{1}{2}$ fjerdingkar smør.

Nu kan man undres over, at mejeribruget tog fart omkring 1860,

men det skyldtes, at kornprisen i tiden fra krigen 1864 til ca. 1890 faldt 40 pct., mens smørprisen i samme periode steg 50 pct. Også den stigende flæskepris var medvirkende til andelsmejeriernes opståen. Den gav jo netop grobund for opfedning af svin med det korn, man kun med tab kunne sælge, og med den fra mejerierne tilbage-sendte skummetmælk. Ved andelsmejeriernes begyndelse var der dog en vis skepsis over for denne mælk, da man ikke troede, at den havde nogen værdi. Andelsmejerierne kom også ud for en anden vanskelighed, idet nogle leverandører forøgede deres mælkemængde ved at fortynde den med vand! Da faldt der bøder.

Landmændene i den nordlige del af Egtved sogn leverede mælk til Ødsted mejeri fra dets start i 1884 til 1887.

Egtved mejeri mangler en protokol for de første syv år, 1888–1895, men de gamle skøder viser, at grunden til mejeriet blev købt af Rasmus Eriksen i 1888 for 300 kr. Af regnskabet kan det ses, at der blev afholdt to møder ang. mejeriet. Det kostede 1 kr. pr. gang. Den første tegningsliste viser, at der var 151 andelshavere med 813 køer, d.v.s. 5,4 køer i gennemsnit.

Forud for vedtagelsen af oprettelsen af mejeriet var der diskussion om, hvorvidt det skulle ligge øst eller vest for Vejlevej. De, der holdt på vest, gik af med sejren, så i 1888 blev mejeriet bygget på Rasmus Eriksens jord af bygmester P. G. Knudsen, Ågård, for i alt 15.000 kr.

I de første år solgte man smørret til private smørhandlere, da der ikke fandtes nogen smørekspportforeninger. I mejeriets protokol er flg. forhandlere nævnt: 1895 H. Karl Kjær, Kolding, 1896 Krausøe, Randers, 1897 J. Mathiasen (kun et halvt år). Sidste halvår 1897 solgtes smørret til Hegnsvøe (adresse ukendt), som led tab, da kvaliteten var for ringe. Mejeriet måtte yde ham erstatning. Det vedtoges i bestyrelsen, at amtskonsulenten skulle besøge mejeriet hurtigst muligt.

I 1904 tilbød Andelssmørpakkeriet i Esbjerg at købe smørret, men det afsloges på en generalforsamling d. 28. december 1904. Smørret solgtes nu til private, indtil mejeriet indmeldtes i Vejle og Omegns Smørekspportforening i maj 1915.

Før 1898 kørte man smørret til Kolding med vogn, men fra dette år benyttede man den nyoprettede Kolding–Egtved-bane.

Smørret blev afregnet efter mejeriets vægt, men smørhandleren må have haft dårlige erfaringer, for han forlangte kongelig vejning.

Leverancen til Vejle og Omegns Smørekspportforening vedvarede til 1968, da denne forening blev nedlagt.

Der var i de første år en livlig tilgang af leverandører, så at der nu og da måtte oprettes nye mælkeruter. Mejeriet holdt vogne, men de var så svære og tunge, at hestene næsten havde nok med at trække vognene. Der var stadig vrøvl med mælkekuskene, da det kneb med at få dem til at køre vognene i det hus, som mejeriet havde ladet bygge ved hver enkelt mælkerute, samt at få dem til at overholde, at vognene ikke måtte bruges til privat landbrugskørsel.

Mælkekørslen blev i 1897 udført af 9 kuske med en samlet løn på 3.383 kr., i 1906 af 12 kuske med en samlet løn på 8.980 kr. Kuskene skulle føre mælken ind i og ud af mejeriet samt medtage mejeriprodukter til andelshaverne. Mælkekuskene måtte ikke køre hjemmefra mere end en halv time før, han skulle være på mejeriet. I 1901 blev der indsendt en klage over en kusk, fordi han kørte, som det passede ham. Man ønskede, at en anden skulle køre ruten.

I 1952 skete der en ændring i mælkekørslen, idet det vedtoges, at mælken skulle hentes i gårdene, imod at leverandørerne betalte et vist beløb herfor.

I 1959 anskaffedes et transportbånd til ind- og udføring af spandene, hvilket jo medførte en stor lettelse for mælkekuskene.

I 1963 var der forslag om, at mælken skulle afhentes i tankvogne. Bestyrelsen mente dog, at skulle dette ske, måtte der samtidig installeres køletanke hos alle leverandørerne, så at mælken kunne stå hos dem i to dage. Dette vedtoges efter mange forhandlinger, og den 1. oktober 1965 begyndte Egtved mejeri som det første i Danmark at afhente mælken hver anden dag.

Sidst i 1960'erne var der tendens til en sammenlægning af mejerierne rundt om i Danmark, da man derved mente at kunne nedsætte driftsudgifterne. Der blev ført mange forhandlinger ang. nedlæggelsen af Egtved Mejeri og om, hvorvidt mejeriet ved en evt. nedlæggelse skulle tilsluttes »Mejeriselskabet Danmark« eller »Vekofa«. Resultatet blev, at maskinerne skulle standse pr. 30. september 1971 og mejeriet tilsluttes »Mejeriselskabet Danmark« (for dette sidste stemte 90 pct. af de stemmeberettigede). Frode Christoffersen, Vork Østergård, er medlem af hovedbestyrelsen for »Mejeriselskabet Danmark«.

Et mejeri skal bruge meget vand, og ved Egtved Mejeris oprettelse blev der gravet en brønd og i 1913 endnu én. Det klarede man sig med, indtil der i 1939 skulle bruges vand til afkøling af syrningsmælk.

Ang. spildevandet var det sådan, at gårdejer Peder Johansen, Eg-

tved, i 1936 med sundhedskommissionens godkendelse gik ind på at aftage det mod en betaling af 4.500 kr. én gang for alle. Denne ordning vedvarede, indtil Peder Johansens søn, Poul Johansen, solgte gården til kommunen, der udstykkede jorden til byggegrunde. Da blev der klaget over lugt fra spildevandet, hvorfor landvæsenskommissionen forlangte et rensningsanlæg. Dette mente mejeribestyrelsen ikke at kunne klare økonomisk, og det blev medvirkende til mejeriets nedlæggelse.

Forbedringen af staldene, opdyrkningen af hedejorden vest for Egtved omkring år 1900 og bekæmpelsen af oksebremesen og af sygdomme som kalvekastningsfeber, kvægtuberkulose og mund- og klovsyge har i høj grad medvirket til en kraftig stigning i mælke-mængden og forbedring af mælke-kvaliteten. Desuden har landbrugs-skolerne, f. eks. Ladelund, haft stor betydning.

Mejeribygningerne og produktionen

Det mejeri, der byggedes i 1888, bestod af mejeriet med beboelse ovenpå til mejeribestyreren, samt en hestestald. Denne var nødvendig, fordi mælkekuskene opholdt sig så længe på mejeriet, at hestene skulle have »en gjevt«, mens mælken blev skummet. Selve mejeribygningen blev ikke ændret fra 1888 til 1924, men i 1906 ombyggedes bestyrerboligen ovenpå. Murer- og tømrerarbejdet betaltes med 35 øre i timen, dog ikke til lærlingene! I 1919 opførtes der en bestyrerbolig på østsiden af Vejlevej. Murerarbejdet udførtes af murermester Gert Mejer og snedkerarbejdet af snedkermester Marius Sørensen. Opførelsessummen var i alt 20.982 kr. I 1924 blev mejeribygningen ombygget til et såkaldt korsmejeri, og nu blev der bedre plads, da den gamle beboelse blev inddraget i mejeriet.

Allerede i 1916 havde der været tale om at påbegynde osteproduktion, men forslaget forkastedes, og man enedes i stedet for om at sælge mælk til gårdejer Jens Thomsen og mejeribestyrer M. Jensen, Hjarup, som fragtede mælken til Hjarup og fremstillede ost dér. I 1922 udløb kontrakten med de to herrer, og osteproduktionen overgik til Egtved mejeri.

Efter ombygningen i 1924 var der stilstand i byggeriet i femten år. I 1939 måtte tagetagen på den søndre ende af mejeribygningen udvides, for at der kunne blive plads til syrningskar, og der forhandlede med Egtved vandværk om vandtilførsel, da syrningsanlæg kræver afkøling af mælken. Da osteproduktionen stadig øgedes, måtte osteriet både i 1948 og en gang senere udvides, og et mekanisk ostekar in-

stalleredes, ligesom ostelageret fik en kølemaskine. Indtil 1952 opbevaredes osten i den gamle staldbygning, men i dette år byggedes et nyt ostelager.

Indtil 1962 solgtes al osten til private grossererere, men i dette år blev Egtved Mejeri medlem af De Danske Ostemejeriers Fællessalg D.O.F.O., i Vejle. Da osteproduktionen var på sit højeste, produceredes der ca. 400 tons årligt, men i 1960'erne nedsattes produktionen p.g.a. dårlig afsætning til ca. 300 tons.

Lige fra starten gik Egtved Mejeri ind for at producere de fineste kvaliteter. Så tidligt som i 1899 bestemte man – af hensyn til smørkvaliteten – at der skulle bruges 1 pund foderkage pr. ko daglig, og for at holde kontrol med dette, forsøgte fællesindkøb af kage gennem mejeriet.

Ang. fornyelse af maskiner er Egtved Mejeri altid fulgt godt med. I 1898 blev der installeret telefon og i 1902 elektricitet, leveret fra eget værk, idet der anskaffedes en dynamo og akkumulatorer. Efter oprettelsen af Egtved Elværk, tilsluttedes mejeriet dette.

»Tre-apparat-systemet« kørte man med indtil 1917, da man fik regulativapparat. I 1939 anskaffedes et pladeapparat, der både pasteuriserer og afkøler mælken til syringstemperatur.

I de første år benyttedes en såkaldt »holstensk kærne«, en opretstående tønde, hvor man kærnedede fløden og derefter æltede smørret på et æltebord. I 1910 gik man over til tøndekærnen, der kunne gøre smørret færdigt. Trækærnen blev udskiftet med en rustfri stålkærne i 1952.

Fra starten fyredes der med kul under dampkedlen, men under og efter de to verdenskrige måtte man hjælpe sig med tørv fra moserne i Husted og Thorsted, brunkul og endda halm og grangrene. I 1948 installeredes et stokerfyur og i 1955 et oliefyur.

I de første år udskiftedes bestyrelsen ret ofte. Medlemmerne afgik efter lodtrækning, og kun få ønskede genvalg, sikkert p.g.a. at visse kontrolforanstaltninger var pålagt bestyrelsen, f. eks. skulle de kontrollere den leverede mælk og smørret, før det forlod mejeriet.

Bestyrelsesformændene for Egtved Mejeri:

Rasmus Eriksen, Egtved,

Th. Ragelsen,

J. Hansen, Bølling,

P. Secher, Bølling,

H. M. Ravn, 1. 10. 1895–4. 4. 1896,
 J. Hansen, Bølling, 4. 4. 1896–3. 10. 1897,
 P. Secher, Bølling, 3. 10. 1897–1902,
 Therkel Poulsen, 1902–1910,
 J. Warming, Bølling, 1910–1934,
 Chr. Juhl, Bølling, 1934–1938,
 Søren Olesen, Hjelmstrup, 1938–1944,
 Johannes Sørensen, Oustrup, 1944–1952,
 Chr. Nielsen, Bølling, 1952–1955,
 Hartvig Møller Hansen, Hjelmstrup, 1955–1959,
 Frederik Grundahl Andersen, 1959–1969,
 Thomas Andersen, Egtved Skov, 1969–1971.

Bestyrerne for Egtved Mejeri:

1888–1897 Ovesen (sagde op, fordi hans kone blev syg),
 1897–1902 Pedersen (rejste til en større stilling på Lolland),
 1902–1944 H. P. Sørensen (holdt op p.g.a. alder, flyttede til Vejle
 og døde dér som 92-årig),
 1944–1971 Jens Laursen.

Protokollen nævner flg. *kasserere*:

1895–1896 Jens Sørensen,
 1896–1897 J. Fr. Jensen,
 1897–1899 Wilhelm Johansen,
 1899–1906 J. Fr. Jensen,
 1906–1907 Rasmus Olsen (valgtes mod sin vilje),
 1907–1910 J. Warming,
 1910–1913 H. P. Hansen,
 1913–1931 J. Fr. Jensen,
 1932–1937 Søren Olesen,
 1937–1949 Julius Andersen,
 1949–1963 P. Styrbæk,
 1963–1969 Th. Andersen, Egtved Skov,
 1969–1971 Svend Nielsen.

Det bør nævnes, at Chr. Andersen, Egtvedgård, har været mejeriets revisor i 33 år.

Egtved Mejeris sidste bestyrelse:

Thomas Andersen, Egtved Skov, formand,
 Gunnar Sørensen, Viedsgård,
 Svend Nielsen, Bølling,
 Niels Møller Hansen, Hjelmdrup,
 Erling Rasmussen, Tudvad,
 Andreas Andersen, Egtved Holt,
 Mads Larsen, Vollund,
 Frederik Jensen, Bodilsminde,
 Holger Nielsen, Snoghave,
 Thomas Thomsen, Bølling,
 Aksel Jørgensen, Oustrup.

Mælkekuskene

Af boelsmand *Hans Kristensen*, Egtved Skov.

Blandt de mange bierhverv, som landbrugere i tidens løb har haft, kom der ved mejeriernes oprettelse et nyt til, nemlig mælkekørsel.

Det var fortrinsvis husmændene og de mindre gårdmænd, der gav sig i lag med dette arbejde, og det var som oftest af nød og trang for at tjene en ekstra skilling til opretholdelse af hjem og bedrift.

Det var en lidet misundelsesværdig bestilling. De måtte ud i al slags vejr; om vinteren i buldrende mørke, i regn og sneknog med frost, så der hang istapper i hår og skæg.

I snevintre måtte de tit, når vejene var røget til, tværs over markerne og så håbe på, at snefogeden havde fået sat halmviske op, hvor der var opkørsel til vejen igen.

De gamle mælkevogne var tunge og uhåndterlige at slæbe ad dårlige veje, og først i de senere årtier kom der vogne frem med gummehjul.

Da traktorerne kom frem i landbruget, begyndte nogle at bruge dem som trækraft for vognene, og en enkelt brugte mindre lastbiler, inden man gik helt over til tankvognskørsel.

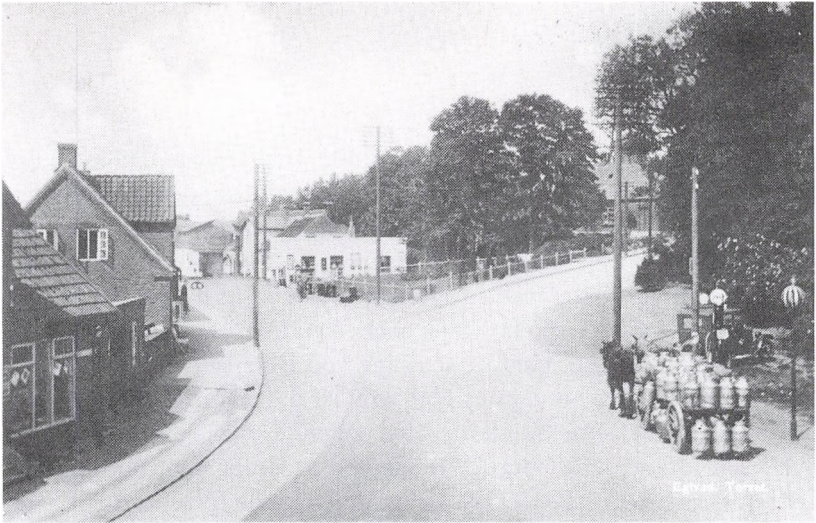
Mælketurene blev i mange år udbudt ved licitation, og ikke så sjældent gik det sådan, at når flere ville køre den samme tur, blev den budt ned, så der kun blev udbetalt en sulteløn for arbejdet.

Der var dog også lyse sider ved dette slidsomme liv, idet mælke-

Fot. Emil Traberg.

Bøgvad Fiskeri set fra nord.

En af mælkevognene ved Torvet i Egtved.

kusken tit blev brugt til at tage bud med til købmand, brugs og bager, og så kunne der godt vanke kaffe som tak for ulejligheden.

Til trods for, at adskillige kørte mælk i årtier, så var det ikke til dem, fortjenstmedaljerne fandt vej. Ej heller var det dem, der ved festlige lejligheder fik den mest hædrende omtale.

Der er god grund til at mindes disse jævne mænd med de grove arbejdshænder, der gennem trekvart århundrede ved deres slidsomme færd var med til at skabe landbrugs- og samfundshistorie.

Fiskerierne

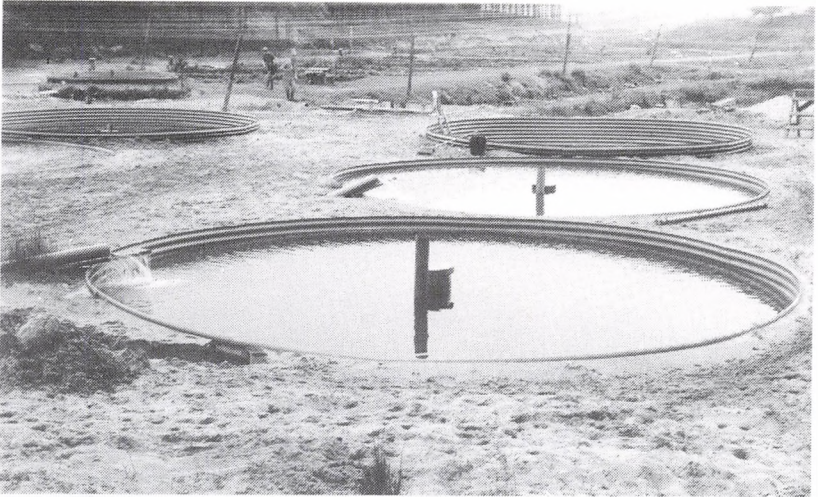
For de første beboere, der for ca. 8.000 år siden trængte ind i Egtved sogn i Sønderkær ved Tørskind, var fiskeriet en livsbetingelse. I løbet af middelalderen var de store jordbesiddere, adelen, næsten blevet eneejere af jagt- og fiskeretten. Frederik II oprettede i 1579 en kgl. vildtbane med strenge forbud og straf for jagt og fiskeri. Ingen måtte fiske i sognets åer og søer, men bønderne havde pligt til efter befaling at være med til at drage vod i Hejlskov sø og vistnok også i Skjærsø. På bunden af Hejlskov sø har man fundet træstammer med grene, som bønderne efter sigende engang ved slæbning over isen lod synke til bunds for derved at slippe for voddragning. Da bønderne sidst i 1760'erne købte deres gårde til selveje, gik jagt- og fiskeretten over til lodsejerne. 1768 var der i søerne som nu gedder, aborrer, skaller og ål. Dette fiskeri har kun givet ringe udbytte og har mest været til glæde for lystfiskere og sportsfiskere. Dem er der stadig en del af. De kommer særlig fra købstæderne, og de kan f. eks. langs Mølleåen købe fiskekort for en søndag hos en enkelt lodsejer.

Først i det 20. århundrede var tiden inde til at begynde det store erhvervsfiskeri i Egtved sogn. Smidt Nissen Jøker, Hvilestedgård i Ejstrup (Harte sogn), havde dér anlagt Danmarks første dambrug. Nu hentede Søren Thomsen, Thomasminde i Spjarup, råd og vejledning hos Smidt Nissen Jøker, hvorefter han oppe på en skråning på sin jord, hvor der var stærkt vandførende lag, anlagde Egtved sogns første dambrug.

Spjarup Fiskeri I

8 damme med tilhørende hakkehus, drevet af et overfaldshjul. Senere blev dambruget udvidet til 15 damme, af hvilke tre store lå i heden.

Dammene lå klar til at modtage regnbueyngel i foråret 1904, og produktionen af regnbueørreder varede ved, indtil første Verdenskrig satte en stopper for eksport af levende fisk. Denne var indtil da foregået pr. hestevogn til fiskeeksportørerne. De levende ørreder transporteredes i bassiner med særligt pumpesystem for iltning af vandet.

Hededambruget: de runde bassiner.

Fot. Emil Traberg.

Der skulle gå fem år eller mere efter krigen, før dambrugene i Danmark atter kom i gang. For Spjarup Fiskeris vedkommende skete det i 1924. Den daværende ejer, Jørgen Iversen, forpagtede fiskeriet ud til fiskeeksportør Holm Nyland fra Vejle for en tiårig periode, og der blev ansat en fiskemester, Kruse Bruhn. Et par år senere blev denne forpagtning købt af en arbejdsmand, Ludvig Olsen. I 1928 købte Smidt Nissen Jøker gården Thomasmindes af Jørgen Iversen, i 1930 købte han den sidste ret til forpagtningen af fiskeriet. Derved var de to, gård og dambrug, atter på samme hænder.

Nuværende ejere: Smidt Nissen Jøker ^{A/s}, Marie Jøker og svigersønnerne Olav Jøker-Jensen og Karl Erik Jøker. Ca. 45 damme. Kun bækørreder, men både øjenæg, sættefisk (4–6 cm) og portionsfisk til eksport og til udsætning i vandløb og fjorde, både på Sjælland og i Jylland. 6 klækkehuse. Udelukkende tørfoder (har egen fabrik i Brande til eget brug og til eksport). Bestyrer: Olav Jøker-Jensen.

Hededambruget,

ligeledes på Thomasmindes areal, ejes også af Smidt Nissen Jøker ^{A/s}. Bæk- og regnbueørreder. Øjenæg, sættefisk og portionsfisk. Et af Danmarks ældste dambrug, oprettet 1906 med 5 store vælddamme, udvidet 1960 til ca. 25 damme med vand fra borerer.

Først i 1970'erne begyndte Smidt Nissen Jøkers svigersøn, Karl Erik Jøker, der er bestyrer af dambruget, efter engelsk og skotsk mønster at anlægge runde selvrensende bassiner med udløb midt i bunden. I 1979 har han ca. 20 af disse, men har beholdt 12 rektangulære damme til moderfisk. Tørfoder. 2 klække- og fodringshuse. Regnbueørrederne eksporteres, især til Vesttyskland, hvorimod størsteparten af bækørrederne udsættes i danske vandløb. Privatbolig bygget ca. 1970.

Spjarup Fiskeri II

Oprettet af Smidt Nissen Jøkers svoger, Søren Therkelsen, 1931–1934, udvidet ca. 1950. Arealet til dambruget er købt af Svend Lund, Spjarupgård; jorden til privatbolig og til fiskemesterbolig er købt af Smidt Nissen Jøkers gård. 43 damme. 3 klækkehuse. Kun tørfoder. Øjenæg, sættefisk og portionsfisk. Ejer siden 1965: Jørgen Dyhre Hansen (stifterens svigersøn).

Nedenstående er en liste over fiskerierne i Egtved kommune, nævnt i geografisk rækkefølge fra sydvest til nordøst.

1. *Nordbæk eller Grøndal Fiskeri*

Oprettet 1948 af Laurids Knudsen, Li. Oprindeligt en stor sø og 12 strømdamme. Nu ca. 30 damme. Vand hovedsagelig fra væld omkring Skræpvæld, lidt fra Nordbæk. Øjenæg og portionsfisk til eksport til sydlige udland. Sættefisk. Hakke- og pakkehuse. 1960 købte Børge Iversen halvparten.

2. *Øster Thorsted Fiskeri*

Oprettet 1968 af Aage Nørgaard og Ejner Møller, solgt 1974 til Ivan Jensen, København, der kun drev det som fiskeri i to år. Ændrede det derefter til et andereservat ved at gennembryde dæmnin-
gerne mellem dammene.

3. *Skovgård Fiskeri*

Oprettet 1930 af Niels Nielsen, Rolles mølle. Øjenæg, yngel, sættefisk og portionsfisk. Ca. 40 damme. Åvand. Nuværende ejer: Th. Sloth Nielsen (søn af stifteren). Forpagter: Kurt Petersen.

4. *Tågelund Dambrug*

Oprettet 1930 af brdr. Karl og Poul Hansen, Hvidkilde, Lunderskov. Øjenæg. 1 klækkehus i »Paradis« (lige syd for Nybjerg mølle). Ca. 50 damme. Åvand. Nuværende ejer: arkæologen Mogens Ørnes, København. Forpagter: Kurt Petersen.

5. *Bøgvad Fiskeri*

Oprettet 1929 af Michael Munk, Lunderskov. Betød gennembruddet for dambrug i Egtved kommune. 31 damme. Øjenæg, yngel, sættefisk og portionsfisk. Nuværende ejer: trælasthandler Harald Eich, Vejen. Forpagter: Hugo Kabel.

6. *Christian Sørensens Dambrug*

Oprettet 1935. I et engstykke nord for Nybjerg mølle, men på modsat side af vejen. 20 damme. Vældvand. Sættefisk. 1 klækkehus. Lejet ud til Kristian Uth.

7. *Egtved Dambrug*

Oprettet 1940 af Holger Uth, senere solgt til broderen, Kristian Uth. 42 damme. Portionsfisk. Åvand.

8. *Refsgård Dambrug*

Jorden dertil købt 1934 af Peter Christian Hansen, Egtved, og gårdejer V. C. Nielsen, Oustrup. Skøde 1936. Solgt til Georg Bundgaard 1944. September 1968 solgt til S. Bjerregaard & sønner, Frederikshavn, hvis fiskemester, Jens Erik Hansen, blev medindehaver pr. 1. januar 1971. Vand fra Egtved å. 29 damme. Alle tilhørende huse. Portionsfisk.

9. *Egtved Dambrug*

Oprettet 1949 af Peder Hansen. 37 damme. Vand fra borer. Yngel. Nuværende ejer: Mary Hansen. Forpagter: Kurt Petersen.

10. *Ulvedal Fiskeri*

Lige oven for Mary Hansens fiskeri. Oprettet 1959 af Kristian Knudsen og Børge Iversen. Tilladelse til 20 damme, men kun 10 er i brug. Klausul: kun sommerdrift. Sættefisk. Hakkehus. Ejedes efter Kristian Knudsens død af dennes enke, Elsebeth Knudsen, og Børge Iversen. Siden 1977 er Børge Iversen enejer.

Fot. Emil Træberg.

Refsgaard Dambrug. Fiskeeksportbil læsses med levende fisk til Schweiz.

11. Refsgårdslund Dambrug

Oprettet 1950 af Vaaben Jørgensen. 52 damme. Vand fra Egtved å. Portionsfisk. Nuværende ejere: S. Bjerregaard & Sønner og Jens Erik Hansen.

12. Klingebæk Dambrug

Oprettet 1954 af Hans Henrik Vaaben. 22 damme. Vand fra borer. Yngel. Stadig samme ejer.

13. Koldborg Dambrug

Oprettet 1956 af Aage Bargisen. 22 damme. Vand fra borer. Yngel. Nuværende ejer: Martin Pedersen.

14. Vorkdal Dambrug

Oprettet 1956 af Aage Hansen. 19 damme. Vand fra borer. Yngel. Nuværende ejer: Knud Fischer.

15. Vork Dambrug

Oprettet 1954 af Orla Jørgensen. 57 damme. Vand fra borer. Yngel. Nuværende ejer: Hugo Buchwald Pedersen.

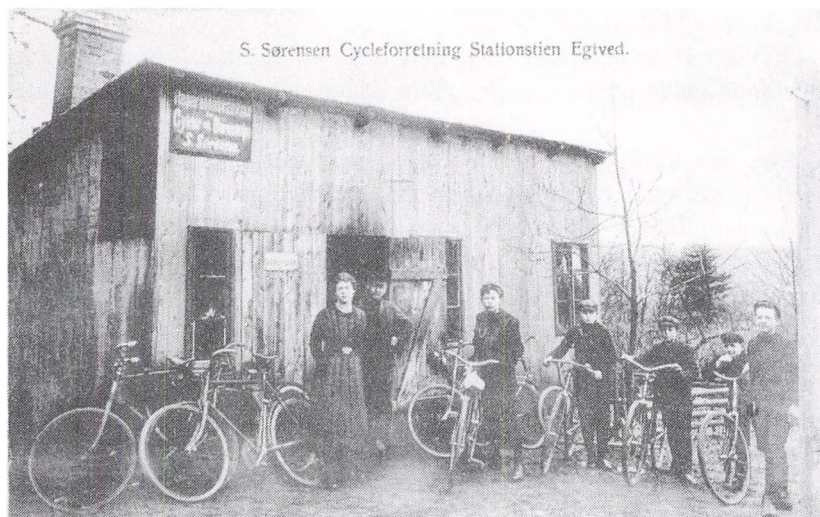
16. *Sorgenfri Dambrug*

Oprettet 1956 af Svend Aage Pedersen. 26 damme. Vand fra bæk. Portionsfisk. Nuværende ejer: Hans M. Pedersen (søn af stifteren).

Som det fremgår af ovennævnte, producerer de fleste fiskerier øjenæg, sættefisk og portionsfisk. Når avlsdyrene er tre år gamle, er de kønsmodne og kan afgive rogn og mælke 4-5 år frem. Fiskene stryges, og den befrugtede rogn indlægges i klækkehusene i 30-35 dage. da vil »øjnene« være synlige, og æggene kan tåle at blive optalt og transporteret til forskellige lande. Nogle bliver dog herhjemme for videre opfodring. Som foder brugte man tidligere skidtfisk, som blev hakket fint og derefter med en »kanon« sprøjtet ud over dammene hver time. Nu bruges mere tørfoder, bl. a. for at undgå forurening.

Endelig skal nævnes et spændende eksperiment, foretaget i 1972 af fiskeriejer Hugo Buchwald Pedersen, Vork Dambrug.

Han ville vise, at man i danske dambrug kunne lave havlaks. Staten havde ladet forstå, at den var interesseret i 65.000 stk. blanklaks (2-års laks, ca. 15 cm lange) i 1974. Derfor opkøbte Buchwald Pedersen i 1972 80.000 lakseæg i Skotland, klækkede dem og havde i 1974 25.000 stk blanklaks parat til salg. Han tilmeldte dem til staten, som dog kun aftog 10.000 stk. (til 7 kr. pr. stk.). De resterende 55.000 stk. blev opkøbt i Sverrig. Buchwald Pedersen solgte i 1976 næsten hele sit restparti til Tyskland som spisefisk. Han beholdt 2.000 stk. som moderfisk; de vil give 1.000.000 æg, der dels skal eksporteres som æg til Spanien, dels sælges som yngel til sportsforeninger herhjemme. Laks i ferskvand vokser meget langsomt: 6 års moderfisk måler kun 60 cm. I saltvand vokser laksen 40 cm pr. år. Desuden er ferskvandslaks ikke røde i kødet.

S. Sørensen Cycleforretning Stationstien Egtved.

Søren Sørensens cykelforretning, Stationsstien, Egtved. (Se p. 100).

Handel

Fundet her i sognet af to guldspiralringe og af bronzesmykker viser, at bronzealderbonden i Egtved for ca. 3.000 år siden har drevet handel og har haft råd til at købe dyre ting. I Egtved kirkes våbenhus står en runesten fra vikingetiden. Dens indskrift fortæller, at den er rejst af en stedlig mand over en fælle, der døde i Svia, en betydelig handelsplads på øen Vaxala i Mälaren, altså på handelsfærd og ikke i kamp. (Se p. 54–55).

Købstæderne voksede frem omkring år 1200 og fik eneret på al handel. Denne tvang til at handle i købstæderne virkede vist ikke helt urimelig. For det første frembragte bønderne egne fødevarer og klæder, mens de ubetinget måtte købe varer som salt, tjære og metaller. For det andet kom de ofte til Kolding, hvor de leverede deres landgildeprodukter på Koldinghus. Her kom de også utallige gange på deres mange ægtture, og så var der lejlighed til at handle.

Disse middelalderlige privilegier stod ved magt til 1857, da der blev fuld næringsfrihed for alle. Der var dog inden da kommet lemper: prangerloven af 1843 tillod enhver at opkøbe og sælge datidens landbrugsprodukter i købstaden. Samtidig var der handels-

mænd, der opkøbte store fedesvin og solgte dem til Hamborg. 1856 blev høkerhandel på landet tilladt, og kort tid derefter kom der en høker på Bølling Mark og en anden nær ved »Glasbjerg« i Spjarup, hvor en gård blev kaldt »æ Høkegaard«. Ligeledes var der en handlende i »Krumborg« i Vork. I Egtved var det kroen, der efterhånden kom til at drive en stor handel med alle slags varer.

Før Kolding-Egtved-banen og Vejle-Vandel-banen kom, var der mange bønder, der med hestekøretøj kørte »til stads« for at handle i Vejle, men dog mest i Kolding. De satte så køretøjet og hesten ind i den købmandsgård, hvor de var vant til at komme: i Vejle i Søndergade, i Kolding i Låsbygade.

Allerførst handlede de om de varer, som bonden havde at sælge, skind, fjerkræ o.s.v., og fra skovegnene et stort læs »favntræ«. Derefter skulle købmanden sælge sine varer: kolonial, isenkram, manufaktur o.s.v. Begge parter søgte ved priden og prutten at presse prisen ned. Bonden erklærede, at han ville gå fra gården, hvis han skulle sælge til den tilbudte pris, og købmanden, at han ville gå fallit. Skulle bonden have tøj til en ny kjole til sin kone, sagde købmanden, at det billige skidt, de havde set på, kunne bonden ikke være bekendt at købe. Men handlet blev der, og bagefter gned begge parter sig i hænderne af tilfredshed. Til sidst blev der købt en pose 2-øres og 5-øres kager til dem derhjemme. Jo, disse stadsture gav mange oplevelser med lidt glans i det daglige liv. Nu glider man i egen bil eller rutebil til købstæderne; men forøvrigt kan man nu i Egtveds butikker købe omtrent alt.

I listen over Håndværker- og Borgerforeningens medlemmer kan man næsten se, hvornår de forskellige handlende har nedsat sig i byen mellem 1901 og 1976. Men allerede fra næringslovens vedtagelse i 1857 blev der drevet købmandshandel i Egtved kro, og det endda af betydelig omfang. (Se p. 108-110). Også andre af sognets købmandsforretninger stammer fra tiden før stiftelsen af Egtved Håndværker- og Borgerforening. Her følger, hvad der har kunnet oplyses om dem.

Dalgade 6:

1899-ca. 1927	Gunnar Madsen (se 1. bd. p. 112).
1928-1930	Sigurd Møller.
1930-1934	Aage Poort.
1934-1945	Karl Pedersen.
1945-	Søren Oxlund.

Søndergade 4:

1902–1917	Terkel Jensen (byggede huset 1902).
1917–1940	Jens Jensen (søn af ovennævnte).
1940–1976	Vagn Andersen.
1976–	Anton Hillker Madsen.

Bølling:

i 1880–ca. 1916	Damgaard.
Ca. 1916–1946	Hasselris.
1946–1972	Richard Thygesen.

Vork:

Det vides, at der i hvert fald i 1870, og måske allerede før, var en købmand Pedersen i »Krumborg«.

1889 kom Brugsforeningen med Ane Vilhelmsen som første udde-
ler. Hun var datter af Jens Peter Kristensen, Vorkgård. Efter at
Brugsen kom, har der ikke været andre handlende i Vork.

Markeder

I Koldinghus lens tid (indtil 1660) kunne en bonde ikke sælge
kreaturer til en naboby, men lenet bekendtgjorde, at der for Jerlev
herred den og den dag holdtes auktion over okser i Ødsted, hvor
bønderne så stævnede hen og fik ret gode priser. Heste handledes der
vistnok frit med, i hvert fald på markederne.

En markedsdag var både en handels- og en festdag. Da hvilede det
meste af arbejdet, og så mange som muligt drog til markedet, de æl-
dre og børnene først og midt på dagen, ungdommen sidst på dagen.
På markedet kunne man sælge eller købe kreaturer og heste og andre
frembringelser. Der var også det store krammarked, hvor man kunne
få alle personlige fornødenheder, såsom hoved- og fodtøj, pyntesager,
potter og pander.

Da egnens folk i stor udstrækning stævnede til *markederne i Kol-
ding*, skal disse kort omtales her. Kolding fik sit første store marked,
Sct. Olufsmarked, ved et kongeligt privilegium af 1447. Senere næv-
nes et Mikkelsmarked (d. 29. september), men i 1490 henlagdes det
til Sct. Francicidag, vistnok af hensyn til øksenhandelen, der efter-
hånden samlede sig om dette marked. Disse to markeder skulle »på-
gange« de nævnte helgendage, Olufsdag d. 29. juli og Francicidag d.
4. oktober, og »siden stande tre dage derefter« (efter P. Eliassen: »Det

Crome & Goldschmidts Fabrikers samt Horsens Tugthus Udsalg, Søndergade 10. Fabrikken manglede arbejdskraft og allierede sig derfor med Horsens Tugthus og fik de indsatte til at arbejde for sig allerede fra før firmaets officielle oprettelse i 1860. Skillet eksisterede indtil ca. 1926, da købmand Chr. Kastbjerg udskiftede det.

gamle og det nyere Kolding», 2). Senere kom »folkemarkedet« til. Det holdtes d. 1. november på Rendebanen, og da stillede piger og karle, ikke mindst fra Vesteregnet, op i rad og række med deres småbylter i håb om at blive lejet ud som tjenestefolk. En mand, der levede i Egtved indtil for en snes år siden, Peder Pedersen, kaldet »Peder Drejer«, har fortalt, at han som 16-årig stillede op på folkemarkedet og blev lejet som fjerdekarl til en stor gård syd for Kolding.

Det største marked i egnen, ja i hele Sydjylland, var *Vorbasse marked*, der langt tilbage i den katolske tid var opstået som kildemarked omkring »Hellig Legemskilde« på Vorbasse kirkegård. Et gammelt mundheld lød: »Ses vi ikke før, så ses på Vorbasse marked.« I tingbøgerne kan man læse om Peder Pedersen fra Vestergård (den gamle kro), at da han var på hjemvejen fra Vorbasse marked og kørte mellem Vorbasse og Slauggård, så var der en mand fra egnen vest for Jelling, som han passede op for at overfalde ham. Han skamslog manden, så han lå under bartskeer (læge) i lang tid. Tingbøgerne har drastiske beretninger om, hvorledes markedet påvirkede egnen moralsk med drikkeri, slagsmål og andre elendigheder.

Bække marked, som oprettedes 1843, trak også sognets folk til sig i stor stil.

Egtved marked bød på det samme som de andre markeder. Krammarkedet var i Vestergade, hvor der langs fortovet kunne lejes plads til boderne for priser fra 50 øre til 8 kr. Markedspladsen for kreatur- og gøglermarkedet var vestligere, lige straks til venstre for bækken. Der var på kreatur- og hestemarkedet flere »ponstelte«, hvoraf kroens var det største. I disse blev der »drukket lidkøb«, ofte af en hel lille flok, der gav hver sin omgang og ofte langt over tørsten. Slagsmål var ikke sjældne, og det fortælles om en mand her fra egnen, der både havde kræfter og lyst til at være med, at da politibetjenten kom og skilte slagsbrødrene, da sagde han til betjenten: »Hvorfor må vi ikke slås? Du kan jo selv se, hvor hundene slås rundt omkring.« Og til slagsbroderen sagde han: »Godt! Nu kan du følge med ind og få en pons, og når a træffer dig næste gang, skal du få så mange tærsk, som der kan ligge på dig!«

Handelsfolkene brugte tit den skik at køre uden for byen og handle med de kommende, før disse kendte dagspriserne.

Gøglermarkedet, der fandtes ved alle markeder i de forskellige byer, var på selve markedspladsen med karruseller, luftgynger og kraftprøver, og der var utrolige ting at se og høre: den blinde mand, der spillede på violin; ægteparret, der solgte viser og lærte de købende at synge dem; tryllekunstneren, der forbavsede alle, og telte med store cirkelrunde glas, hvorigennem man f. eks. kunne se den store oceandamper »Titanic«s undergang eller den myrdede Hjortshøj pige på en båre. I et telt kunne man købe tre bolde og stikke dem mod et sort ansigt i en firkantet åbning.

Bedst var »professor Labri«, som kom med forskellige numre. F. eks. indbød han folk til at komme ind i hans telt og se »kongelogen«. Når de var kommet ind og så spurgte ham, hvor den var, svarede han: »Derhenne, hvor det regner ned!« og så kunne de gå med den. Engang reklamerede han voldsomt med, at det var lykkedes ham at få fat på to af jordens værste menneskeædere. Når tilskuerne var lukket ind, gik han hen og løftede et klæde fra et glasindelukke og udbrød: »Så for skam! Nu har de ædt hinanden!« og der lå ganske rigtigt en del ben tilbage.

Man kan sige om disse markeder, at der mødte et veloplagt publikum op, og endda en del mennesker af en type, der kun sås ved en sådan lejlighed.

Selvfølgerig var der også dansetelte, hvor ungdommen fra flere sog-

ne mødtes. Nogle hentede dér en »markeds-kæreste«, som endog kunne blive en trofast ægtefælle livet igennem.

Markedet betød også meget for egnens børn. Kom de ikke med, var det nærmest en hjertesorg. Til de hjemmeblivende børn blev der altid købt Christiansfelder-honningkager og hjerteformede, søde hvedekager med røde sukkerfarver og en lille trykt sentens.

Egtved marked ebbede langsomt ud omkring 2. Verdenskrig, og nu er det kun et minde.

Kræmmere

Kræmmerhandelen på landet er meget gammel, men i Egtved sogn er der ingen visnesbyrd om de store klædeskræmmere, der solgte forholdsvis billigt, fordi de havde smuglet deres varer over Kongeåen. I sognene mod sydvest husker man dem, og de har ganske sikkert også færdedes her. De småhandlende, »bissekræmmerne«, der som regel også var klude- og bensamlere, vandrede rundt i sognet ved århundredskiftet. Foran på brystet havde de en kasse med flere rum, indeholdende sytråd, nåle, knapper, hægter m. m., samt kulørte pande- og hårbånd, som alle småpiger glædede sig til at få. De havde stærk forbindelse fra egn til egn, bragte hilsener fra slægt og venner og havde nu og da ægteskabstilbud med.

Indtil 1. Verdenskrig var her endnu fynske humlemænd, der pr. hestevogn kørte rundt med humle i pakker. Pottemænd fra Varde Vesteregner kom ligeledes, og uldkræmmere, der oprindeligt skulle være fra Hammerum herred, men som senere mest var fra egnen her, slæbte med eller cyklede rundt fra sted til sted med deres svære bytter. Al den handel er forsvundet i 1960'erne. Arbejdsløse, der solgte f. eks. snørebånd, ligeledes. Ja, og rene betlere. Arbejdsløshedensunderstøttelsen er grunden til deres forsvinden.

Grisemarkedet i Egtved

Svinebestanden var i fællesskabets tid (indtil ca. 1770) yderst minimal. Dog var der, som omtalt under »Skovene«, en del oldensvin i de forskellige skove, men de blev solgt. Flæsk har der kun været på bordet ved festlige lejligheder.

En stærk forbedring skete fra 1830 og fremefter. Da svineslagterierne i Kolding og Vejle kom i 1888, tilsluttede egnens landmænd sig nogenlunde ligeligt disse to slagterier, hvad der var en stor økonomiske fordel.

Svinebestanden tiltog meget kraftigt, og i begyndelsen af 1900-

tallet opkøbte og videresolgte private grisehandlere smågrise. Blandt disse grisehandlere var Niels Hansen i Bølling.

I 1933 påtænkte »Landbrugernes Sammenslutning« at få oprettet et grisemarked i Egtved, men da prisen på smågrise var meget ringe, og da et fedesvin leveret til slagteriet var nede i en pris af 30 kr., da var der folk, som havde flere smågrise med hjem i kassen, end de tog ud med, og planen blev derfor foreløbig opgivet.

Priserne bedredes, og d. 1. marts 1935 stiftedes »Egtved Grisemarked«. Boelsmand Peder Kristensen Sørensen, Rosenvang, blev valgt til formand, en post, han beklædte til sin død. Jens Møller, Østerlund i Vork, efterfulgte ham og var formand indtil grisemarkedets ophør først i 1970'erne. Som garant for sammenslutningen stod Egtved Andelsmejeri. Markedet blev afholdt hver torsdag eftermiddag, dog efter 1955 om formiddagen.

Flere og flere grisehandlere søgte til markedet, og tallet nåede op på 28. Da det var på sit højeste, tilførtes der ugentlig ca. 300 smågrise, og det var mere end i Kolding. En kort tid krævede myndighederne 25 øre af hver gris til bekæmpelsen af mund- og klovsygen. Denne sygdom hærgede fire gange i grisemarkedets tid. I 1970'erne ebbede markedet ud, og salget overgik stort set til »Vela« og »Grisefamilien« i Vejle.

Egtved Handelsforening

De handlendes interesser varetoges oprindeligt af Handelsudvalget inden for Borger- og Handelsforeningen, men d. 3. marts 1971 stiftedes Egtved Handelsforening.

Det er en meget virksom forening. Et af de store arrangementer er åbningen af juleudstillingen 4. søndag før jul med gågade og tom-bola, æbleskiver og orkestermusik, juletræer og julebelysning i gaderne og – ikke at forglemme: julemand med 800–1.000 godteposer til alle!

Flagalleen, der ved festlige lejligheder smykker byen, sørger Handelsforeningen også for; dog har byens og omegnens beboere samt Sparekassen ydet gode tilskud hertil, og af de 50 nye flag, man i 1974 fik gennem Danmarkssamfundet, var de 25 gratis.

Handelsforeningen fremskaffer de flotte plastbæreposer med »Egtvedpiggen« og byvåbenet på den ene side og et udmærket område-

kort på den anden. Turistbrochurer har Handelsforeningen udgivet flere gange, og det er ligeledes den, der sørger for udgivelsen af den lokale telefonbog.

2-3 gange i løbet af sommeren arrangerer Handelsforeningen torvedage med underholdning og gratis kaffe, og da foregår der en livlig handel i det fri. I 1968 og 1969 afholdt Handelsudvalget messe i den nye Egtvedhal, og det blev en stor succes med ca. 3.000 besøgende hvert år.

Ikke alene det kommercielle tænker Handelsforeningens bestyrelse på. Den sørger også for blomsterkasser rundt om i byen, og den var i november 1974 sammen med Gymnastikforeningen og Ungdomsforeningen medarrangør af en meget smuk Wienersängerknaben-koncert.

Handelsforeningen har i 1978 38 medlemmer. Boghandler Børge Grønne var den første formand (1971-1978).

I »Information om Egtved kommune« skriver Handelsforeningens nuværende formand, Leif Vestergaard, bl. a.: »Som forretningsby er Egtved betydelig, og den har en række gode, solide og moderne forretninger, som dækker alle brancher, og som i udvalg og konkurrenceevne rager højt og gør, at byen er oplands- og indkøbsby for et stort område. De handlende byder folk hjertelig velkommen!«

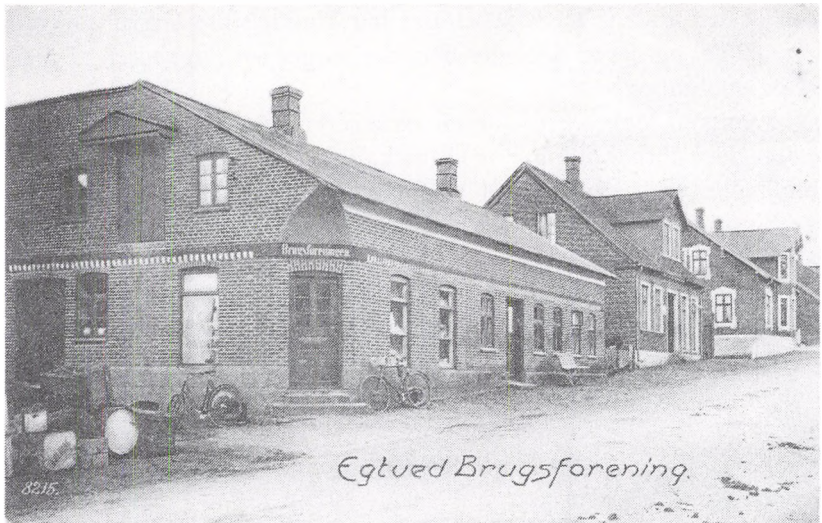
Efter forhandlingsprotokollen ved *Poul Sørensen* (forkortet af red.)

Egtved Brugsforening

D. 26. marts 1893 blev Egtved Brugsforening stiftet. Følgende blev valgt til den første bestyrelse: Rasmus Hartvigsen, Vinkelgård (formand), Knud Jensen, Bølling, Jørgen Hansen, Skovhøjgård, Mads Ditlevsen, Svanebjerggård, og møller Johan Johansen, Egtved.

Brugsforeningen begyndte sin virksomhed i lejede lokaler hos hju-ler Terkel Jensen, der blev antaget som uddeler på prøve. Året efter blev Terkel Jensen antaget som uddeler på følgende betingelser: han skulle 1) uddele varerne, 2) selv afholde svind, 3) selv tillægge indpakningspapir og 4) afgive lokale og pakkerum samt yde lys og varme. I løn skulle Terkel Jensen modtage 6¼ pct. for varesalg, 4 pct. for markfrø og 3 pct. for foderstoffer; kun æg og skind var fri handel.

I april 1900 fik Brugsforeningen egne bygninger, idet den købte

Egtved Brugsforening, Søndergade 20 (1900–1923).

Terkel Jensens ejendom, Søndergade 20. Terkel Jensen fortsatte som uddeler til d. 1. juli 1901 og afløstes af I. Birk, der var uddeler i Egtved indtil d. 1. juli 1913. Uddeler Birk var en meget virksom og afholdt mand, som beboerne sluttede op om. I 1904 havde Brugsforeningen 229 medlemmer. I perioden 1901–1913 blev der indlagt telefon, elektrisk lys og kraft til kageknuser og kaffemølle, ligesom der blev foretaget forskellige tilbygninger såsom hestestald, foderstoflager og vaskehus.

Trods opfordring fra mange medlemmer ville Iver Birk ikke fortsætte som uddeler efter generalforsamlingen i april 1913, fordi lønnen da skulle sættes ned. Til hans efterfølger valgtes H. J. Jensen, Knudsbøl Købmandshandel. Perioden fra 1913 til 1919 blev en meget vanskelig tid for Brugsforeningen; foderstof- og gødningshandelen ophørte omkring 1918, da Egtved Lokalforening under J.A.F. blev oprettet; mange varer kunne ikke skaffes som følge af rationeringen under 1. Verdenskrig, en mindre landbrugsproduktion gav en mindre indtægt, og som følge heraf steg Brugsforeningens udestående fordringer, hvilket krævede mere og mere regnskabsføring, et område, hvor både uddeler og bestyrelse havde svært ved at følge med. Der opstod et underskud, som dog blev dækket af uddelerens kaution og af hans familie.

Fot. Emil Traberg.

Den nye Vejle-Ribe landevej lige vest for Egtved.

Det blev en vanskelig opgave for det nye uddelerpar, Maren og N. H. Nielsen, at gå ind til; men takket være deres rolige og imødekomende væsen over for kunderne og en dygtig ledelse i det daglige arbejde kom der nu en opgangsperiode for Egtved Brugsforening.

I foråret 1923 påbegyndtes opførelsen af nye bygninger til brugsforeningen med kontor og butik i stueetagen, beboelse på 1. sal og værelser til medhjælperne i tagetagen. I ombygningsperioden flyttede butikken over i lokaler på den anden side af gaden.

D. 19. oktober 1923 blev de nye lokaler taget i brug, og om aftenen samledes medlemmerne med hustruer efter indbydelse fra bestyrelsen til festligt samvær i Forsamlingshuset.

Fra midten af 1930'erne havde Brugsforeningen stigende tilgang af medlemmer og større varesalg, men under den tyske besættelse og de første 2-3 år derefter var det vareknaphed og rationering, der bestemte Brugsforeningens omsætning. Herefter var der atter stigende omsætning, således var Brugsens omsætning i 1952 for første gang over 1 mio. kr.

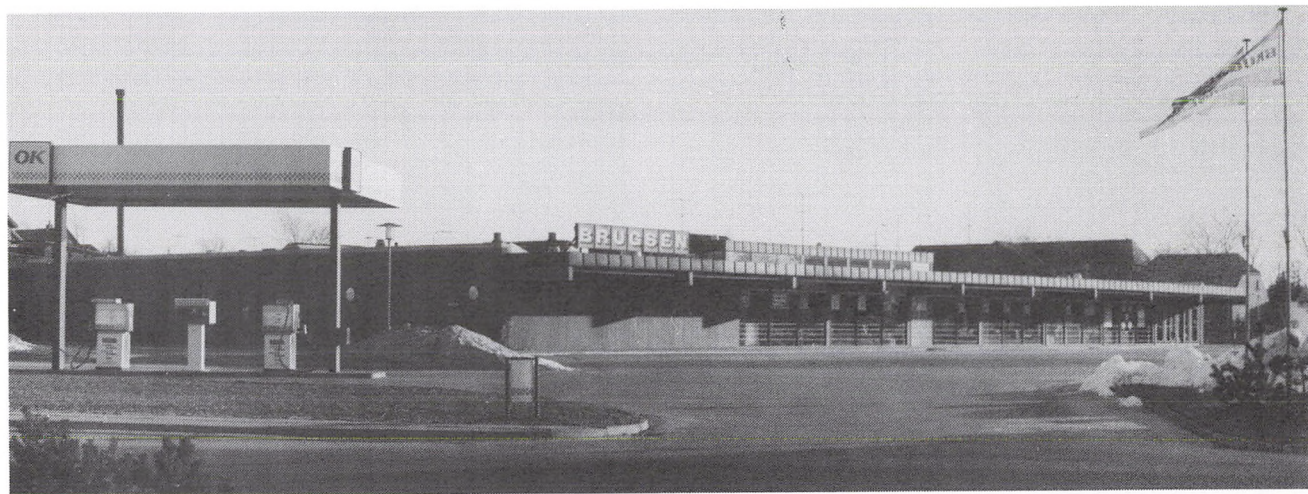
I 1933 blev der bygget en ny hestestald og lagerbygning med halvtag, således at der kunne holdes i ly for regn ved af- og pålæsning af varer.

I 1955 blev butikken udvidet og gennemmoderniseret, i 1961 overgik man til selvbetjening og fra 1. oktober 1965 indførte Brugsen kontantbetaling. Omsætningen var på dette tidspunkt 1.871.000 kr., hvilket betød, at tilkørsels- og parkeringsforholdene var blevet for små, hvorfor den daværende bestyrelse med generalforsamlingens godkendelse byggede et nyt butikshus med gode tilkørsels- og parkeringsforhold på arealet mellem Kirkevej og Aftensang. D. 1. december 1966 flyttedes der op i den nye butik, og den gamle brugs blev solgt til møbelhandel.

Efter det første år på den nye plads kom der 120 nye medlemmer, så Brugsen nu havde 800 medlemmer og en omsætning på 2.432.000 kr. I sommeren 1970 blev parkeringspladsen udvidet med 33 pladser, omsætningen var nu på 4.438.000 kr. I 1974-75 blev butiksarealet fordoblet, parkeringspladsen yderligere udvidet og benzinanlægget flyttet og gjort selvbetjent. Omsætningen dette år var på 10.600.000 kr.

Egtved Brugsforening er i dag en af Danmarks største og bedst moderniserede landbrugser.

Vinkelgård, d. 1. februar 1976, *Peter Jensen* (forkortet af red.)

Egtved Brugsforening, Kirkevej 20 (siden 1923).

Formænd i Egtved Brugsforening 1893–

Rasmus Hartvigsen, Vinkelgård	1893–1897
Vilhelm Johansen, Ørviggård, meldte sig ud af foreningen	
Snedker Martin Thomsen, Egtved	1897–1898
Hans Pedersen, Bølling Mark	1898–1899
Therkel Poulsen, Hedelykke	1899–1900
Urmager M. L. Mikkelsen, Egtved	1900–1904
Jørgen Hansen, Skovhøjgård	1904–1905
Johs. Kristensen, Østerlund	1905–1908
Kr. Jensen, Vinkelgård	1908–1913
Frans Lauersen, Axelhus	1913–1917
Kr. Jensen, Vinkelgård	1917–1921
Lærer M. V. U. Andersen, Tågelund	1921–1940
Mads Larsen, Bølling	1940–1946
Murermester Peder Pedersen, Egtved	1946–1951
Lærer Johan Nielsen, Egtved	1951–1958
Peter Jensen, Vinkelgård	1958–1970
Regnar Olesen, Vork	1970–

Uddelere i Egtved Brugsforening siden 1893

Terkel Jensen	1893–1901
Iver Birk	1901–1913
H. J. Jensen	1913–1919
Maren og N. H. Nielsen	1919–1951
Hans Nielsen	1951–

Vork Brugsforening

Vork Brugsforening blev oprettet i 1889 som vareindkøbsforening. Den fik lokale i en stue hos Jens Peder Christensen på Vorkgaard, hvis datter Ane (g. Wilhelmsen) forestod udleveringen efter forud betalte ordrer. Efter kort tids forløb flyttede den ind hos husmand Niels Christensen syd for Vork nye skole og senere til et nyt hus, som Jens Peder Christensen, Vorkgaard, havde ladet opføre på den sydlige del af sine marker. Her blev det skrædder Johan Johansen, der en kort tid ledede forretningen. Han efterfulgtes af husmand og træskomand Anders Eriksen.

Vork og Omegns Brugsforening ved 50-års jubilæet 1939.

I 1890 blev der så bygget et hus til Brugsforeningen øst i Vork by på Laurids Danielsens mark, kaldet Riishøj, og hertil flyttede Anders Eriksen med. I 1901 blev Mads Jensen fra Frederikshåb antaget som uddeler, og han efterfulgtes i 1907 af Sofus Larsen, der kom fra Sjælland og efter 12 års forløb rejste til Vester Nebel Brugsforening. Hans efterfølger, Valdemar Korsgaard, var vistnok den første handelsuddannede uddeler. Han blev der i fem år og afløstes af Smidt Jensen fra Kvols. Så kom Knud Eskildsen fra Smederøj i Gesten sogn, Aksel Grell fra Vesterlund, Hans Kristian Jensen, som senere blev foderstoffuddeler i Egtved, Aage Elvstrøm fra Gammelby ved Jelling, der blev uddeler på Fyn, og i 1969 Paul Lumbye.

I 1912 flyttede Brugsforeningen til lokaler nærmere Vork by, og den har senere gennemgået flere moderniseringer. I tilslutning til Brugsforeningen var der indtil 1971 en foderstofforening. De havde hver sin formand, men fælles uddeler. Foderstofforeningen er overgået til henholdsvis Jerlev og Egtved foderstofforeninger.

D. 13. juni 1914 afholdtes der 25 års jubilæum. Da samledes en stor flok mennesker ved Brugsen, og med musik i spidsen drog de ned til J. S. Østergaards skov, hvor der var en åben plads med talerstol. Her holdt en mand fra FDB festtalen, og bagefter var der fælles-

spisning og dans i et telt på Dines Jensens mark vest for Brugsen.

Derefter var der fællesspisning i et stort telt i nærheden af Brugsforeningen, og der blev danset til den lyse morgen.

I 1939 fejrede man 50 års jubilæum i Forsamlingshuset. Da var der også fællesspisning med taler og sange og med dans i teltet. Andendagen var ungdommen indbudt til kaffebord og dans.

Meddelt af *Karl Juhl*, Ødsted.

Uddelere i Vork Brugsforening

	Omsætning:	Gødning og foderstof:
1889-1901 Ane Wilhelmsen f. Christensen (Vorkgård)		
1. 5. 1901 Mads Jensen		
22. 3. 1907 Sofus Larsen	i 1911 41.000 kr.	
1. 7. 1919 Valdemar Korsgaard	i 1919 67.180 kr.	
21. 6. 1924 Smidt Jensen	i 1924 94.662 kr.	
1. 6. 1937 Knud Eskildsen	i 1937 96.760 kr. + 138.000 kr.	
1. 6. 1942 Aksel Grell	i 1942 111.589 kr. + 41.000 kr.	
1. 10. 1949 Hans Kristian Jensen	i 1949 214.455 kr. + 191.000 kr.	
1. 6. 1964 Aage Elvstrøm	i 1964 507.946 kr. + 734.500 kr.	
1. 7. 1969 Paul Lumbye (endnu i 1978)	i 1969 514.552 kr. + 768.196 kr.	
	i 1978 1.659.323 kr.	
	(ingen gødning og foderstof; nedlagt eller afviklet i 1971).	

Formænd for Vork Brugsforening

- Fra 1927 A. Ladegaard
- » 1928 Kr. Bruun
- » 1930 A. Ladegaard
- » 1932 Rs. Frandsen
- » 1933 Kr. Bruun
- » 1935 Østergaard
- » 1937 Jørgen Christensen
- » 1938 Jens Have
- » 1943 Karl Knudsen
- » 1944 H. P. Skovsgaard
- » 1948 Jørgen Ebbesen
- » 1952 Aage Jensen
- » 1959 Kr. Lund Nielsen
- » 1962 Søren Troelsen
- » 1967 Frode Christoffersen
- » 1969 Jens Knudsen Jakobsen
- » 1977 Karen Christoffersen (genvalgt i 1978)

Private virksomheder

Egtved Andels Grovwareforening,

»Foderstoffene«

I 1915 fik Egtved en andelsfoderstofforretning. Den var en afdeling af Jydsk Andels Foderstofforenings filial, der samme år oprettedes i Kolding. Egtved-afdelingen placeredes på den plads ved Dalgade, hvor den stadig ligger, men i årenes løb er udvidet ved tilkøb af grunde.

I de første år var der åbningstid to hele og to halve dage ugentlig. Handelen omfattede korn, foderstoffer og handelsgødninger.

I årenes løb har virksomheden fået store pakhuse og specielt korn-tørringsanlæg samt en foderblandingsfabrik.

Mejetærskningens indførelse i Danmark har stillet store krav til lagerplads og tørrekapacitet, og derfor er der opført store siloer i 1976. Levering af både fodermidler og gødninger som løsvare har ændret meget på forretningsgangen, og specielle foderbusser kører foder ud til aftagernes siloer ved staldene, ligesom store mængder gødning slet ikke kommer ind i pakhuse i Egtved, men leveres direkte i løs tilstand eller i sække stablede på paller med vandtæt omslag.

Omsætningen var i 1915 nogle få tusinde kr., men steg jævnt med årene til knapt 3 mio. kr. årlig omkring 1964.

Derefter er omsætningen steget stærkt til mere end 25 mio. kr. i 1979.

Foreningens uddelere: 1915–1920 farvermester Andersen, 1920–1933 Thomas Jakobsen, 1933–1964 Jørgen Knudsen, og siden 1964 Hans Kristian Jensen.

Foreningens formænd: 1915–1919 Morten Kristiansen, St. Roed, 1919–1920 Kristian Jensen, Vinkelgaard, 1920–1922 Chr. Andersen, Egtvedgaard, 1922–1928 H. P. Hansen, Skovhøjgård, 1928–1932 Karl Andersen, Ormsdal, 1932–1938 Mads Larsen, Bølling, 1938–1947 Chr. Andersen, Egtvedgaard, 1947–1964 Peter Styrbæk,

Glasbjerg, 1964–1968 Rasmus Clausen, Nordhøjgaard, 1968–1973 Hans Kristensen, Egtved Skov, og fra 1973 Poul Østerlund, Egtved Holt.

Egtved Strømpfabrik, ApS Hermann Locht

Strømpfabrikken er Egtveds ældste industrivirksomhed. Den oprettedes i 1930 i foreliggende bygninger i Vestergade 22–24 af Hermann Locht.

Hermann Locht skabte hermed en ny gren i tekstildynastiet Locht. Hermann Lochts far, der havde samme navn, hentedes fra hjemlandet Tyskland til Randbøldal Klædefabrik som specielt kyndig tekstiltækniker, og han oprettede senere Hammerum Herreds første tekstilfabrik, Clasonsborg Fabrik ved Skarrild. Han lod sin søn uddanne i tekstilbranchen i danske og udenlandske virksomheder, og Hermann Locht II havde både før, under og efter første Verdenskrig drevet handel med både tekstiler og garner og var velkendt i de førende firmaer i branchen.

Det er kvalitetsproduktion, der kendetegner Egtved Strømpfabrik og som har givet fabrikkens produkter det gode ry, de har. Fabrikens første tid var præget af depressionen i 30'erne, men den gode kvalitet i produktionen har sikret fabrikken fodfæste, og flere udvidelser gennemførtes i årene op til 1967, da udvidelsesmulighederne var udtømte.

Så opførtes en helt ny fabrik i det ny industrikvarter i Egtved, Aftensang 10. 52 sokkemaskiner, der også kan forarbejde mønstrede strømper, er her i virksomhed og betjenes af 25–40 ansatte. I 1976 indrettedes eget farveri og anlæg til fiksering.

I 1941 blev virksomheden et interessentskab omfattende Hermann Locht og hustru, Gudrun, samt sønnerne Gustav Locht og Volmer Locht.

Fra 1964 til 1975 ejedes fabrikken af Gustav Locht og hustru Karen. I 1975 dannedes anpartsselskabet Hermann Locht, med ejerne Karen og Gustav Locht som anpartshavere og med deres tre sønner, Kaare Claus Locht, Haakon Curd Locht og Herman Locht, som repræsenterende tredje generation.

Kaare Locht er administrerende direktør fra 1975.

Kobindsselfabrikken »Dan«. Her begyndte det!

Fot. Emil Traberg.

Kobindsselfabrikken »Dan«, Egtved

I 1928 fik Egtved en virksomhed, der blev grundlæggende for den fabrikation af kobindsler, som indledtes i 1932 og som er videreført i efterhånden stærkt udvidede bygninger.

Alfred Andersen, som oprettede fabrikken, havde tilbragt 19 år i USA, og der havde han bemærket andre bindselssystemer, end de i Danmark kendte.

Han indledte derfor en dansk produktion af »stangbindsler« og »kædebindsler«, som kunne bruges på en sådan måde, at en hel række køer kunne løsnes på én gang.

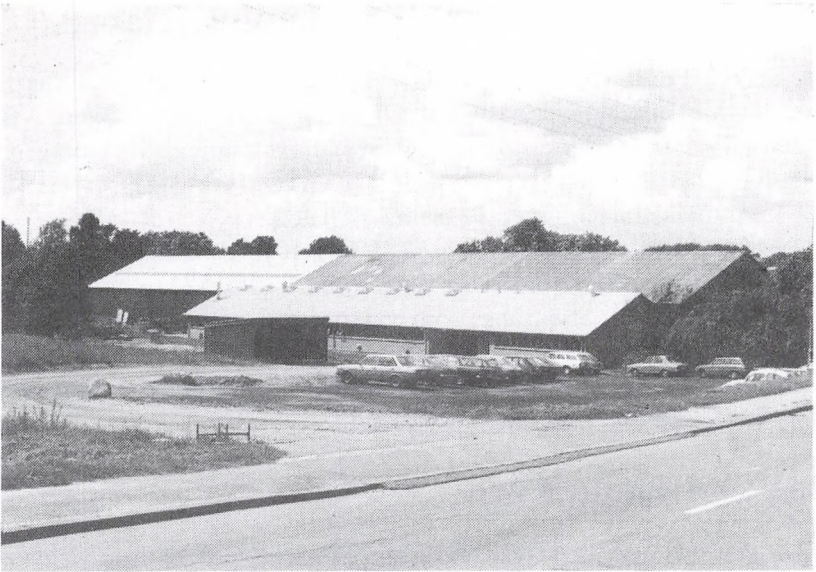
Fabrikkens produkter fik stor udbredelse og blev mønster for tilsvarende produkter flere steder. De forskellige typer bindsler sælges også til Tyskland, Finland, Norge, Sverige og Luxemborg.

Efter Alfred Andersens død i 1948 videreføres fabrikken af fru Signe Andersen og sønnerne Dan og Bent samt datteren Mona.

Fra 1965 til 1971 var sønnerne eneejere af fabrikken, der da omdannedes til et aktieselskab med en aktiekapital på 300.000 kr.

Fabrikkens produktion er udvidet til at omfatte specielle fang-

Kobindsselfabrikken »Dan« 1979.

Fot. Emil Traberg.

bindsler, fanggitre, sengebåse, fodersengebåse, forværkslåger, mellemgitre, kalvebokse, drikkekar m. m. til bl. a. sengestalde. Fabrikken har otte montørlastvogne kørende over hele landet for opstilling af produkterne.

Der beskæftiges 55 mand i fabrikken, der har nær 4.000 kvadratmeter under tag.

ApS H. M.-Rørfabrik, Egtved

Blikkenslagermester Hans Mortensen, som i 1939 overtog faderens forretning i Vestergade nr. 3, flyttede den i 1944 til Smalfort nr. 4 i nybygget hus og værksted.

I 1957 optog Hans Mortensen produktion af nippelrør og langgevindrør, der afsattes til VVS-branchen gennem grossister.

Da Egtved Andelsmejeri nedlagdes i 1971, købte Hans Mortensen mejeribygningerne og et par boliger, der hørte til, og siden er fabrikationen fortsat og udvidet i de rummelige bygninger og omgivelser. Virksomheden beskæftiger 12 medarbejdere, og årsomsætningen er ca. 1,5 mio. kr.

Egtved Trælasthandel og Betonvarefabrik

Egtved Trælasthandel, Søndergade 23, som har været ejet af flere i årenes løb, afhændedes i 1948 af Thygesen til Ansgar Sindbjerg Kristensen, Egtved, der i otte år havde haft vognmandsforretning og hestehandel i Egtved.

Vognmandsforretningen fortsattes til 1960.

I 1962 købte Ansgar Kristensen af Jørgen Jørgensen et mindre cementstøberi på Møllebakken i Egtved, og i 1969 købte han Egtved Betonvarefabrik, Aftensang, som var oprettet af fabrikant Andreasen, Grindsted.

Fabrikken fremstiller fundamentsblokke, betonrør og betonfliser, og der beskæftiges en halv snes mand.

Egtved Bogtrykkeri,

der ejes af bogtrykker Tage Petersen, blev etableret af ejeren 1952 i et tidligere tømrværksted på Vejlevej. Med tiden blev forholdene her for trange, og i 1963 kunne man indvi de nye lokaler på Aftensang – i øvrigt som en af de første virksomheder, der flyttede ud i industrikvarteret.

Siden er der foretaget udvidelser et par gange for at give plads til en række moderne maskiner til såvel bogtryk som offset. Trykkeriet råder også over et fotosatsanlæg til fremstilling af tekst på film, til erstatning for blytyperne. Virksomheden står således godt rustet til at klare de mange specielle opgaver, bl. a. flerfarvede brochurer på alverdens sprog.

Ove Nielsen & Rolver ^{A/s}, Egtved

Firmaet blev startet d. 1. december 1954 af Ove Nielsen, som var bogholder hos maskinhandler H. M. Pedersen, Egtved. Produktionen omfattede olie- og brændstoffiltre til biler.

Produktionslokaler blev indrettet i et hjørne af Kristian Rolvers værksted, og personalet omfattede hovedsagelig hjemmearbejdere. I 1959 flyttedes produktionen til de nuværende lokaler på Parkvej 29. Man fremstillede nu, udover filtre, også automobiltilbehør i øvrigt, og personalet omfattede 15 mennesker.

I dag (1979) beskæftiger virksomheden ca. 30 personer.

C. T. Dahl, Staldinventar ^{A/s}

I lejede lokaler indledte Christian Thomsen Dahl i 1970 fabrikation af inventar til svinestalde.

Året efter købtes af kommunen en grund, beliggende Tybovej 1. Her byggedes den første hal på ca. 500 m². Den stod færdig i 1972, og samme år blev der bygget et kontor. I 1972-73 opførtes der to haller på i alt 1600 m², og i 1975 byggedes der i Vejle en hal til produktion af elementer for landbrugsbyggeri, fryse/kølehuse m. v.

I Egtved byggedes der i 1976 endnu 2600 m², hvorefter det bebyggede areal her er ca. 4000 m². Fabrikken beskæftiger ca. 50 personer på værksted og lager samt 16 funktionærer.

Foruden produktion af svinestalde fabrikeres der kostalde samt hønse- og kyllingehuse.

Eksporsten beløb sig i 1978 til ca. 4 mio. kroner.

2F, Egtved

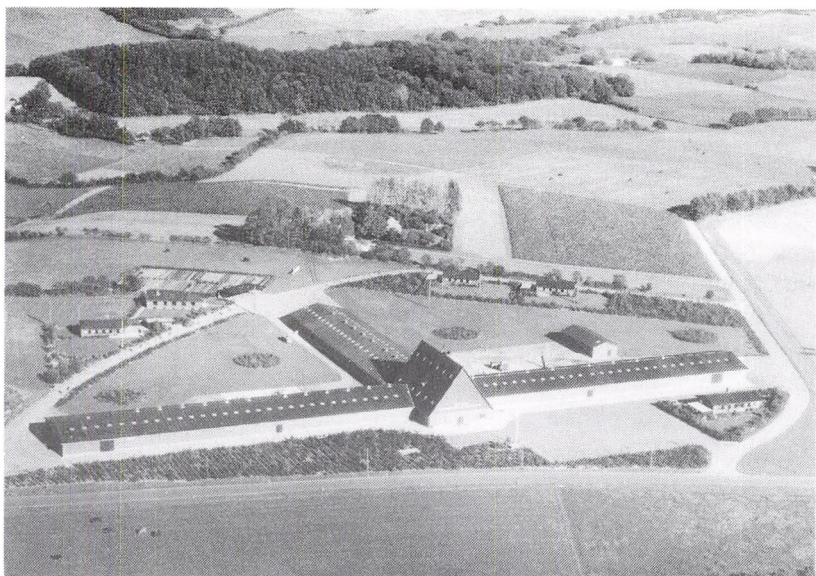
Frederik Fiedler Egtved ^{A/s} blev stiftet i efteråret 1972 med det formål at overtage og videreføre det over 100 år gamle *Frederik Fiedler Fabrics'* engroshandel med boligtextiler, kendt som 2F textiler.

Det nye firma, *2F Egtved ^{A/s}*, erhvervede Bølling skole og startede sin virksomhed i marts 1973.

2F's hovedartikel er møbelstof, som sælges til møbelfabriker, møbelforretninger og håndværkere.

Udover en mindre eksport, hovedsagelig til Vesttyskland og Skandinavien, har firmaet import og salg af håndknyttede orientalske tæpper.

2F Egtved er et aktieselskab, hvis aktier er ligeligt fordelt mellem dets tre stiftere, som også udgør firmaets daglige ledelse. Firmaet beskæftiger 15-20 personer.

Egtved, Avlsstationen for Kødproduktion.

Fot. Sylvest Jensen luftfoto.

Egtved, Avlsstationen for Kødproduktion

Af sekretariatsfuldmægtig *Mogens Hansen*,
ved lærer *Poul Sørensen*.

Umiddelbart efter anden Verdenskrig begyndte i Danmark en avlsforanstaltning, som i løbet af de næste 2-3 årtier skulle vise sig at opnå verdensberømmelse. Det var afkomsprøverne for mælkeproduktion. Afkomsprøvestationerne ejedes af kvægavlsforeningerne. Flere foreninger kom ret snart ind på tanken om at lave afkomsprøver også for kødproduktion, idet man købte tyrekalve efter de tyre, som blev afkomsprøvet for mælkeproduktion, og indsatte disse kalve i såkaldte trivlighedsundersøgelser, hvor man målte foderforbrug og tilvækst i en afgrænset periode.

Der var, som for afkomsprøverne for mælkeproduktion, ensartede landsdækkende regler for trivlighedsundersøgelserne, men det kneb ikke desto mindre med sammenligneligheden af resultaterne, idet

blandt andet opskæring og bedømmelse af slagtekroppene ikke foretoges af samme mandskab, ligesom der var stor variation i staldenes kvalitet. Dette resulterede i, at man i begyndelsen af 1960'erne fra flere sider begyndte at sysle med tanken om én stor landsdækkende afkomsprøvestation for kødproduktion.

De første »organiserede« drøftelser om en sådan foregik i efteråret 1963 og vinteren 1963-64. Det var helt fra begyndelsen af ideen, at finansieringen skulle ske gennem produktionsafgifterne, som administreredes af Kvægafgiftsfonden. På et meget tidligt tidspunkt fik man, gennem Oxexport, landbrugsministeriets forhåndstilladelse til at bruge op til 2,5 mio. kroner på etableringen.

Et arbejdsudvalg, nedsat sommeren 1964, havde følgende sammensætning:

De samvirkende danske Landboforeninger,
 De samvirkende danske Husmandsforeninger,
 De samvirkende Kvægavlsforeninger for kunstig
 Sædooverføring,
 Andels- og Privatslagterierne – og
 OXEXPORT.

Man vedtog desuden at indbyde repræsentanter for Statens Husdyrbrugsudvalg og Slagteriernes Forskningsinstitut til at deltage i udvalgets fremtidige møder, uden dog at gøre de nævnte institutioner til medlemmer af udvalget.

På de første møder afklaredes det, at der var en udbredt stemning for at lægge stationen på et mindre jordareal og basere forsøgene på indkøbt foder. Endvidere var det en almindelig opfattelse, at »Trekantområdet« (Kolding-Vejle-Fredericia) var den mest hensigtsmæssige geografiske placering af stationen.

I april 1965 besigtigede udvalget tre grunde ved Egtved og to ved Ødsted, men man blev ret hurtigt enig om at placere stationen i Fuglsang ved Egtved. Man indgik aftale om køb af 6,7 ha jord til en pris af 110.000 kr., og kommunen påtog sig udgifterne til planering af byggegrunden samt anlæggene uden om stationen. –

Den officielle indvielse af afkomsprøvestationen foregik d. 13. juni 1967 under overværelse af landbrugsminister Chr. Thomsen. – Som daglig leder af stationen var for længst antaget videnskabelig assistent Axel Nielsen.

Kravene til stationen var, at den skulle kunne rumme 30 afkoms-

grupper à 18 kalve, hvoraf de 240 skulle opfodres til 450 kg levende vægt (ca. 12–13 måneder), og de 300 til 250 kg levende vægt (ca. 6–7 måneder). Efter fem års forløb gik man ned til 30 hold à 10 kalve, slagtet ved 340 kg.

Samtidig med, at antallet blev nedskåret med 240 stk. pr. år, startedes to nye aktiviteter på stationen: individprøver og krydsningsforsøg. Ved de førstnævnte afprøves unge avlstyre for tilvækst og kødfylde, fra de er 1½ måned, til de er 11 måneder gamle. De tyre, som vokser bedst, benyttes derefter som avlstyre, medens de ringeste slagtes. Efterhånden afprøves ca. 100 tyre om året på Egtved-stationen, som i mellemtiden har fået to »aflæggere«, Aalestrup Avlsstation og Stradebrogård Avlsstation (ved Holbæk). Krydsningsforsøgene med europæiske kødracer har siden 1972 beslaglagt ca. 150 pladser på Egtved-stationen. Disse forsøg, som nu er færdige, afløstes i efteråret 1978 af et kombineret avls- og fodringsforsøg med sortbrogede tyrekalve af nordamerikansk afstamning. Desuden har man på stationen andre forsøg i mindre målestok, oftest med 50–70 kalve pr. år, fordelt på 2–3 forskellige forsøg.

Hele det avlsmæssige og dele af det fodringsmæssige forsøgsarbejde inden for kvægets kødproduktion dækkes i dag gennem det, som nu hedder EGTVED, Avlsstationer for Kødproduktion. Det økonomiske fundament er stadig Kvægafgiftsfonden, hvortil der opkræves en afgift på for tiden 8 kroner pr. slagtedyrl (indtil 1. 1. 1979 dog 10 kr.). Selve det praktisk-administrative arbejde ligger i EGTVEDs sekretariat, som har til huse i Kødbbranchens Fællesråd i København. Det faglige arbejde med forsøgene på de tre stationer varetages af Statens Husdyrbrugsforsøg, og slagte- og kødkvalitetsmålingerne forestås af Slagteriernes Forskningsinstitut i Roskilde. Resultaterne offentliggøres årlig i »Beretning fra Statens Husdyrbrugsforsøg«.

Dette samarbejde mellem erhvervs- og statslig forskning er ikke særlig almindeligt i andre lande, men resultaterne har vakt international anerkendelse og har allerede dannet baggrund for en doktorafhandling og flere licentiatafhandlinger på kødproduktionsområdet.

Efterhånden passerer 1100–1200 dyr årlig de nævnte stationer under EGTVED, og i alt er ca. 30 personer daglig beskæftiget med at frembringe, beregne og tolke resultater til gavn for dansk kvægbrug og den danske nationaløkonomi.

Som driftsleder af stationen i Egtved afløstes Axel Nielsen 1. august 1976 af Niels Gade.

*Træskomand Jens Daugaard uden for sit hus, Vestergade 19.
Han ejede det 1893–1918.*

Håndværk

Købstæderne havde i middelalderen og lang tid derefter eneret på håndværk. Denne eneret var besværlig for landboerne og kunne ikke overholdes. 1558 fik smede, tømrere og skræddere, der syede vadmel, lov til at drive forretning på landet, og noget senere fik vævere og teglbrændere samme ret. 1827 fik de fleste håndværkere arbejdstilladelse på landet, og endelig gav loven af 1857 fuld næringsfrihed. Det varede længe, før der kom virkeligt uddannede bygningshåndværkere; men der havde været mange håndsnilde indsiddere, der fuskede i faget. I afsnittet om skovene er der fortalt om, at husmændene i Fuglsang var anklaget for ulovligt at have lavet vognhjul og vognstel og ført dem til træmarkedet i Varde. I præsteindberetningen 1767 nævnes adskillige trægenstande, som solgtes til det træhungrende Vestjylland. I 1800-tallet havde næsten enhver gård et huggehus, hvor ejeren eller gårdens folk lavede træriver og skafter til håndværksredskaber, reparerede døre og porte m. m.

I middelalderen og indtil sidst i 1500-tallet har der i skovegnene i Egtved været bulhuse. De byggedes udelukkende af træ, krævede meget materiale og var ødelæggende for skovene, hvorfor de blev helt forbudt.

Fæstebønderne skulle selv vedligeholde deres bygninger. De havde ikke råd til at købe det gode norske tømmer og fik kun ganske lidt tømmer udvist i skovene og havde kun den udvej at stjæle træet i skovene. Efter Svenskekrigen fik bønderne i Bølling en særlig tilladelse til at hugge bygningstømmer i skoven og sammen med medhjælperne at opbygge gårdene på ny.

Der er beretninger om, at de gamle håndværkere ofte havde besvær med at bruge de materialer, som bygherren leverede dem. Mange lader havde bjælker og spær med svære krumninger, der blev rettet ud med den fastgjorte sideplanke; bjælker blev sammenføjet med træ-nagler, lægter og spær med træpløkker. Spiger og søm blev der sparet på.

Håndværkerne fik som regel kost og logi i den gård, de arbejdede på, når der var mere end en halv mil fra deres hjem. Var det en gård, der skulle bygges helt om, så opførtes laden først, og i den stod håndværkerne om vinteren og lavede porte, døre, vinduer o.s.v. Kosten kunne give vanskeligheder. Et sted fik de en urimelig mængde kærnemælk i tide og utide. En dag, mens de alle spiste, sagde ejeren, at han ville til marked og sælge en ko. En af håndværkerne sagde da: »Sælg så da den, der giver al den kærnemælk!« Det blev forstået.

Som antydning var der fuskere, der gav sig af med mindre håndværksarbejde. Der er fortalt om en af disse, at han hverken brugte vaterpas eller loddesnor. Skulle han hugge hul i en mur til dør eller vindue, så satte han munden ind mod væggen, lod en spytklat falde ned på jorden og trak så en streg mellem de to punkter.

Folketællingslister giver korte oplysninger om håndværkerne. I 1787 var der i Egtved sogn 10 vævere, 10 træskomænd, 3 smede, 2 skoflikkere, 2 bødkere, 2 hjulere, 1 kurvemager, 1 snedker, 5 skræddere og 4 spindersker. I 1787 var der i sognet 735 personer.

Tællingslisten 1845: 3 muremestre, 4 hjulere, 2 bødkere, 3 træskomænd, 3 tømrere, 2 skræddere, 1 sadelmager, 4 vævere, 5 spindersker, 1 sypige og 1 kludesamler.

Fra 1880 medtages alle undtagen embedsmænd og gårdejere. I Egtved by- og landdistrikt var der i 1880: 4 vævere, 3 bygmestre, 2 skomagere, 2 skræddere, 2 træskomænd, 2 bødkere, 2 hjulmænd, 1

rebslager, 1 sadelmager og 1 brolægger. Fra Ballesgård: 1 smed, 1 skomager, 1 bygningshåndværker, 1 væver og 1 handelsmand. Oustrup: 2 skræddere, 1 hjuler, 2 murere og 1 sy pige. Vork: 1 maler, 1 træskomand, 1 skomager, 1 væver, 1 tømrer, 1 snedker og 1 bygmester. I Smalvork: ca. en halv snes, der om vinteren lavede træsko. I Spjarup: 5 bygningshåndværkere, i Vollund 2, i Thorsted 2, i Amhede og Bøgvad hver 1. I Bølling 10, i Fuglsang 1. Af innsiddere og daglejere var der i 1880 i Egtved-distriktet 13, i Ballesgård og Hjelmdrup 10, i Oustrup 2, i Vork 8, i Refsgård 9, i Spjarup 3, i Tågelund 2, i Bøgvad 2, i Fuglsang 1, i Bølling med Venborg 16. Indsidderne havde 1 hus med ingen eller kun lidt jordtilliggende.

Med betegnelsen »husmænd« var der i 1880 i Egtved-distriktet 46, Ballesgård 11, Bølling 10, Vork 29, Refsgaard 11, Spjarup 5, Nordbæk 1, Tågelund 3, Vollund 7, Amhede 3, Bøgvad 8, Fuglsang 11 og Bølling med Venborg 26. Sammentalt for hele sognet 176 husmænd, 52 innsiddere, 71 håndværkere og 7 handelsmænd.

Nogle husmænd havde betydelige jordarealer, andre kun få tdr. land. Lidt efter midten af 1800-tallet var der f. eks. gårdmænd i Bølling, der var villige til at bygge et hus med 3–4 td. land til et ungt par, der så skulle være daglejere på gården; men da de ikke var sikret arbejde hele tiden, truedes de med fattigvæsenet. Sognerådet greb da ind og afslog så små udstykninger.

Næsten alle de nævnte håndværkere boede i landdistrikterne og havde ofte en mindre landejendom til økonomisk støtte. Nu omkring 1980 eksisterer en ret stor del af de nævnte håndværkere ikke mere, thi i løbet af et par menneskealdre efter 1880 blev de overflødiggjort af industrien og teknikken. Blandt disse håndværkere kan nævnes karetmagere, hjulmænd, træskomænd, klodsmagere, rebslagere, sadelmagere, brøndgravere, pumpemænd, brolæggere, stenstrygere og teglbrændere. Den sidste tækkemand i Egtved sogn (Søren Sørensen, Egtved, før Bølling) døde så sent som i 1979. Tærskere og tøndetærskere ophørte kort efter århundredskiftet. (I kommunearkivet ligger en fuldstændig beskrivelse af tærskning og tækning).

Under de to verdenskrige var der mange tørvegravere. De arbejdede enten enkeltvis eller ved de store ælte- og stampeværker, mest i den nu opgravede Husted mose.

I løv- og granskovene er der og har der altid været en del skovarbejdere. Dog har maskinerne nu overtaget en væsentlig part af deres arbejde.

Bygningshåndværkernes uddannelse og arbejdsform har i mands minde skiftet fra en mere praktisk til en blandet praktisk og teknisk uddannelse. Tidligere lærte bygningshåndværkerne murer-, tømrer- og snedkerfaget i deres læretid. Den sidste i sognet, der lærte alle tre fag, var Kristian Rolver. Hans fader, P. C. Pedersen, kom som ung til Vork og arbejdede hos en mindre bygmester, Morten Jensen, og derefter som svend hos bygmester Niels P. Madsen på Spillinggaard. P. C. Pedersen havde som regel fire mand i arbejde. Rolver stod i lære hos faderen i de nævnte tre fag i tre år. I 1928 nedsatte han sig som snedker og tømrer i Egtved by, hvor han arbejdede omtrent til sin død i 1976.

Murermester Hans Enevoldsen i Vork er den første håndværker i Egtved sogn, der har fået både fuld praktisk og teoretisk uddannelse. Han kom i 1917 i murerlære hos murermester P. Korsholm i Egtved, den sidste del af læretiden hos en mester i Grejsdalen, da Korsholm på grund af stigende krigspriser på materiale og lønninger standsede sin forretning. Hans Enevoldsen gik på teknisk skole og lavede i 1920 svendestykke. I 1924 og tre år frem gik han på Aarhus tekniske skole, hvorfra han som den første i Egtved sogn fik konstruktøreksamen. En tid ejede han Rodbjerggaard i Vork, som han i 1967 solgte til Det danske Pigespejderkorps.

Smedehåndværket, der blev tilladt på landet 1558, krævede fagkundskab og tålte ingen fuskere. Smedene var gerne anerkendte folk. De kunne hjælpe folk på flere måder, bl. a. under sygdom. I fællesskabets tid har der været en bysmed i Bølling, sikkert der, hvor byens sidste smed boede indtil 1976. I Egtved boede bysmeden vistnok der, hvor apoteket nu ligger, og i Vork inde i byen nær hovedgaden, med smedje på den ene side og bolig på den anden side af sidevejen mod syd. Den sidste bysmed i Vork menes at have været Enevold Sørensen. Ligesom byhyrden var bysmeden lejet i fællesskab af byens gårde. Han modtog efter aftale arbejde, hvortil der skulle medbringes trækul, helst også noget gammelt jern, en karl til at slå med forhammeren og endelig en solid madpose samt brændevin. Smeden fik på den måde gratis kost og logi. Til gengæld skulle han så hvert år gøre et smedegilde for byens gårde, og det krævede især megen brændevin og kunne vare mere end en dag.

Efter gårdenes udflytning spredtes smedene også rundt i sognet, men nu sidst i 1970'erne er de samlet i Egtved by; ellers har kun Vork endnu en smed (Sigvald Christensen). Ældre folk taler ofte om

Refsgård gamle smedje ca. 1918.

De gamle folk er Karen Marie og Lars Peter Madsen («Ballehule-smed»). Det unge par er deres søn Sofus Madsen og hans hustru Anna. Forrest står deres børn, Gudrun (f. 1915) og Villy (f. 1913).

disse smede. På Egtved Holt var der omkring 1850 »Gale Søren Smed«, der vistnok havde fortjent dette navn. Han var tillige spillemand, der med sit spil samlede en flok børn om sig. De betragtede ham med undren, for han var usædvanlig skeløjet.

Omkring 1870 havde Loft en smedje ved vejen forbi Nybjerg mølle, men på den anden side af vejen, over for møllen, og senere, indtil ca. 1970 havde Erik Eriksen en smedje kort derfra i vejvinklen mellem vejen til Frederikshåb og Tågelund.

Smedene kunne få varsel om dødsfald ved, at der om aftenen eller om natten smededes på kraft. En mand gik forbi smedjen i Bølling og så, at der var lys derinde, og at der blev smedet. Men da han kom nærmere, var der ingen. Da han fortalte det til smeden, sagde denne: »Det kender jeg godt. Så skal vi til at smede ligsøm til en kiste.«

I tingbøgerne berettes der om en smed i Vork, at han havde svoret mened, og at bødlen derfor formedelst den store løn af 10 rdl. fik ordre til at hugge tre fingre af hans ene hånd.

Fra ca. 1860 til 1910 boede mellem Ballesgård og Hjelmdrup den navnkundige »Hjelmdrup-smed«, der var Vejle-egnens sidste virke-

Fot. Jørgen Jacobsen.

Østergade 12.

Slagter Hans Peder Jensen Bruhn ejede huset 1890–1929.

lige kloge mand i mindst 20 miles omkreds (se p. 499 ff. og V. A. Å. 1960).

I Refsgård var der for lang tid siden en smed, hvis smedje var bygget op af store kampesten. Han kunne smede økser, knive, forke m. m. Først i 1900-tallet var der i Refsgård »Ballehule-smeden« Lars Peder Madsen og hans søn, Sofus Madsen, der flyttede til H. M. Pedersens maskinfabrik i Egtved.

Slagtere. Kød og flæsk var det tidligere meget småt med i krigstider og i økonomisk dårlige tider. Der var ikke mange dyr at slagte, især ikke svin. Men i opgangsårene, fra ca. 1840 til 1875, blev der rigeligt med kød og flæsk, og hjemmeslagtning af får, svin og kreaturer tog stærkt til.

Der har sikkert i nabolaget været især dygtige kvinder, men også mænd, der kunne hjælpe til ved slagtingen, og det udviklede sig til, at enkelte blev såkaldte hjemmeslagtere, der særlig op mod jul var stærkt efterspurgt. Af den slags har der været flere i sognet. En af dem huskes endnu, nemlig Andreas Mikkelsen på Egtved Holt. Han var ikke alene meget dygtig, men havde et ganske enestående humør og lune. Han var søn af den navnkundige »Hjelmdrup-smed«, der var

en af de første, der slagtede hjemme i sin kostald og så kørte rundt i Egtved by med kødet på en trækvogn og solgte det.

Ud fra Håndværkerforeningens protokoller er der udarbejdet en liste over navne og årstal, der omtrentlig angiver, hvornår medlemmerne er indtrådt i selvstændig virksomhed. Listen, der er for omfattende til at medtages her, vil kunne findes i kommunens lokalhistoriske arkiv og Borgerforeningens arkiv.

Både inden for handel og håndværk er der i Egtved flere dynastier, der har virket gennem 4 generationer. En udførlig beretning om nogle af disse slægters virke beror i Egtved Borgerforenings arkiv, hvor interesserede vil kunne hente oplysninger. Måske kan Borgerforeningen ved en senere lejlighed udgive disse beretninger.

Vi har blot uddraget følgende:

Regning til Jens Olsen, dagvognskusk.

1895.

Dec. 16.	2 mand ½ dag à 1,25 kr.	kr. 1,25
Dec. 23.	2 mand 1 dag = 2,50 kr. Niels ½ dag 0,50 kr. . .	kr. 3,00
Febr. 23.	En karm og glas til dagvogn	kr. 1,25
		<u>kr. 5,50</u>

Samme regning ville i 1979 se sådan ud:

1979.

Dec. 16.	2 mand i 10 timer à 66,00 kr.	kr. 660,00
Dec. 23.	2 mand i 20 timer à 66,00 kr. (Niels?).	kr. 1.320,00
Febr. 23.	1 karm og glas til dagvogn	kr. 660,00
		<u>kr. 2.640,00</u>
	+ 20¼ pct. moms	kr. 534,60
		<u>kr. 3.174,60</u>

Landarbejderforbundet, S.I.D.

Efter oplysninger fra *Aksel Hedensted*.

Årsagen til, at der oprettedes et landarbejderforbund mange steder i landkommunerne, var de trange kår, som arbejderne levede under. Der var stor arbejdsløshed i begyndelsen af 1930'erne, og var man endelig så heldig at have arbejde, var det til så lille en betaling, at det næsten var umuligt at eksistere for den. Den normale dagløn for en 10-timers arbejdsdag ved landbruget var 2 kr. om vinteren og 3 kr. om sommeren; dertil fik man kosten. Man kunne måske være heldig at blive beskæftiget ved en muremester, og da kunne man opnå en betaling af 60 øre i timen. Det var jo væsentligt bedre end ved landbruget, men da der kun foregik beskedent byggeri, var det kun få, der kunne få en sådan chance.

Om vinteren kunne det være småt med arbejde både ved byggeri og ved landbruget. Så kunne man ved at henvende sig til kommunen få lov til at slå sten til skærver. Det foregik på den måde, at de forskellige rådsmedlemmer fik et antal kubikmeter skærver tildelt til det vejstykke, som de havde opsyn med, som regel i den kant af kommunen, hvor de selv boede. Der fik man så en dyngestøv anvist, som man kunne fange an med. Når ugen var omme, kom rådsmedlemmet for at godkende arbejdet. Skærverne skulle have en bestemt størrelse, og der måtte ikke være snus imellem. Når det var godtaget, blev ugens arbejde opmålt, man fik et bevis på, hvad man havde tjent, og lønnen skulle så udbetales hos kommunekassereren, som jo godt kunne bo i den modsatte ende af kommunen. Der betaltes 6 kr. for 1 m³, men da arbejdet var en slags nødhjælp, måtte man kun slå 4 m³ om ugen. Nogle tog det hele ugen for, de mere rutinerede kunne gøre det på 4 dage. Var man så heldig at kunne det, kunne man ved aftale med en skovejrer få lov til at samle vas eller ved udtynding skaffe sig noget billigt brændsel. Hvis der var en eller anden landmand, der skulle have noget lavet, skulle man naturligvis omgående forlade skærveslagningen, og det var den, det gik ud over, ikke så glad for, idet han jo så ville tjene mindre.

Det var disse forhold på landet, sammenholdt med forholdene i byerne, hvor indtjeningen var væsentligt større, fordi de forlængst havde

oprettet organisationer, der fik arbejdsmændene i Egtved til at indse, at skulle man forbedre levevilkårene, så skulle der gøres en indsats. Det gav sig udslag i, at nogle arbejdsmænd samledes og talte om tingene. Man satte sig i forbindelse med en kredsformand, Martin Andreasen, Gesten, der lovede at være behjælpelig med sagen.

Der blev så indkaldt til orienterende møde den 8. januar 1933, hvor foruden M. Andreasen, redaktør Dalsgaard Pedersen, København, og bestyrer på De gamles Hjem i Kolding, N. P. Brødsgaard, var kommet til stede. Der var mødt 17 arbejdsmænd, som med interesse påhørte, hvad disse tre mænd kunne fortælle dem om, hvilke fordele og forpligtelser man fik ved at indmelde sig i sådan et forbund. Disse oplysninger og løfter om fordele resulterede da også i, at alle 17 indtegnede sig som medlemmer, og samme aften holdt man stiftende generalforsamling.

Til foreningens første bestyrelse valgtes

Aage Brødsgaard (formand)

Peter M. Lauersen (kasserer)

Niels Sørensen

Jens Hasselstrøm

Niels Strarup, der også blev afdelingens første kontorbestyrer.

Der var under meget beskedne forhold, der startedes, da det ikke måtte belaste medlemmerne økonomisk mere end højst nødvendigt. Bestyrelsesmøderne holdt man på skift hos medlemmerne, og til medlemsmøderne, som holdtes hver måned og altid på Afholdshotellet, gav foreningen et tilskud på 3 kr. pr. møde som tilskud til kaffen. Foruden det kontingent, man skulle give til forbundet, skulle man yde et beskedent kontingent på 50 øre pr. måned til den lokale administration. Det skulle dække løn til formand og kasserer og alle andre udgifter.

Der skulle agiteres for at skaffe flere medlemmer, og det var ikke nemt, da man ikke rigtig havde noget resultat om forbedringer at fremføre. Men allerede i efteråret 1933 enedes man om en betaling på 3 kr. om dagen for vinterhalvåret og 4 kr. for sommerhalvåret ved arbejde for landbruget. Samme år den 1. december oprettedes der med Egtved kommune en overenskomst for noget vejarbejde i Vork, som skulle betales med 75 øre pr. time. Det var jo noget, der kunne mærkes, så nu kunne man gå ud i agitation. Flere og flere så fordelene ved at stå som medlem.

Der var om sommeren mange beskæftiget i omegnens moser, og for

at forhindre løntrykkeri mellem arbejderne fik man vedtaget en aftale mellem Egtved og Veerst afdelinger, idet det hovedsageligt var derfra de fleste var beskæftiget, særlig i Husted mose. Der aftales en mindstepris for gravning og skæring af tørv på 125 øre pr. 1.000 stk., så der kunne godt tjenes store penge. Var der to, som arbejdede sammen og var vant til arbejdet, kunne der tjenes en dagløn på en snes kroner. Men det var også hårdt arbejde; tiden skulle passes, sæsonen var kort, og faldt det ind med regnvejr i længere tid, måtte man somme tider tage aftenen og søndagene med, ellers blev sommerlønnen for lille. Tit fik man ikke alle tørvene bjærget i land, inden sommeren var forbi. Så måtte man vente, til frosten kom, så man kunne få de sidste hentet i land. Det var særlig i krigens tid, hvor det var svært at skaffe brændsel. Sådanne tørv kunne godt brænde, selv om de var frosne, men de gav ikke megen varme. Derimod gav de megen løbesod i skorstenene, og det kunne give en forfærdelig stank i huset.

Det var sammenholdet blandt medlemmerne, der var medvirkende til at forbedre forholdene for arbejdsmændene. Efter sammenslutning med Dansk Arbejdsmandsforbund i 1934 blev det lettere at opnå overenskomst med arbejdsgiverne. Arbejdet i foreningen har været meget stabilt, idet man kun har haft 4 formænd og 3 kasserere fra 1933 til 1970.

Formænd 1933–1970:

Aage Brødsgaard
Thorvald Jensen
Viggo Mikkelsen
Hans Johansen

Kasserere 1933–1970:

Peder M. Lauersen
Harry Sørensen
Aksel Hedensted (siden 1941)

Både Aage Brødsgaard og Viggo Mikkelsen har gennem flere perioder repræsenteret deres kammerater som medlemmer af Egtved sogneråd.

Ved oprettelsen af Egtved storkommune blev de i området værende afdelinger som omtalt sammensluttet til én afdeling, Egtved afdeling. Man opretholdt et filialkontor i hver af de sammensluttede afdelinger med deres tillidsmænd fra før sammenlægningen som bestyrere. Disse kontorer skulle modtage kontingent og udbetale evt. understøttelse til de medlemmer, der boede i området.

Hovedkontoret, som oprettedes i Egtved by, fik til huse i en lille lejlighed hos N. Skovholm, Vestergade 14, og til at bestyre det anto-

ges Vagn Aa. Vesterholm, Nørup, som samtidig valgtes til foreningens første formand.

Vagn Aa. Vesterholm har ønsket at gå på efterløn pr. 1. juli 1979. Som afløser for Vesterholm har foreningen ansat fru Thora Nielsen, Gravens, der bliver den første kvindelige formand inden for Specialarbejderforbundet i Danmark.

D. 1. august 1973 flyttede man til de nuværende lokaler, Dalgade 27, det gamle kommunekontor, som blev ledigt ved bygning af kommunens nye administrationsbygning. Det gamle kontorhus udlejedes til postvæsenet som så fremlejede til S.I.D., Egtved afdeling.

Når navnet Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund er ændret til S.I.D., som er en forkortelse af Specialarbejderforbundet i Danmark, skyldes det, at forbundet omfatter både kvinder og mænd.

Arbejdsformidlingen

Arbejdsformidlingen blev, ved lov, oprettet i 1967 og gennemført i april 1969.

Kontoret i Dalgade 11, Egtved, blev oprettet 1. april 1969. – Samtidig blev der etableret kontorer i Gravens og Randbøl. Disse kontorer blev kort tid efter kommunesammenlægningen nedlagt med begrundelse i besparelser og rationalisering.

AF skal bl. a.:

- foretage gratis og neutral formidling af arbejde,
- vejlede om uddannelse og erhvervsvalg,
- henvise til arbejdsmarkedsuddannelser og beskæftigelsesarbejde,
- udarbejde statistik og prognoser,
- kontrollere, at ledige er til rådighed på arbejdsmarkedet,
- registrere gæstearbejdere,
- samarbejde med kommunernes social- og sundhedsforvaltninger om erhvervshæmmede,
- og varetage mange andre opgaver.

AF i Egtved er énmandsbetjent og har åbent mandag til fredag kl. 13–15.

Foreninger

Egtved Borgerforening

Foreningens navn var

1901–1936: Egtved Håndværkerforening

1936–1972: Egtved Håndværker- og Borgerforening

fra 1972 : Egtved Borgerforening.

Foreningen blev stiftet 19. juni 1901. Dens formål var at virke for håndværkets tarv og fremme, at følge med tiden på dette område, samt at understøtte enkelte trængende medlemmer.

Den første bestyrelse var uldspinder Zacho Sørensen (formand), karetmager S. Sørensen, skrædder A. J. Andersen, bager J. P. Lyng, skrædder J. M. Jensen, blikkenslager P. Rasmussen og landpost Holm. Uldspinder Zacho Sørensen måtte trække sig tilbage, og i hans sted blev bager J. P. Lyng formand.

Her følger nogle uddrag af protokollen gennem årene.

- 1903: Der var 18 aktive og nogle få passive medlemmer. Teknisk Skole oprettedes, og foreningen indmeldtes i amtets håndværkerforening. Man vedtog at afholde juletræ sammen med Forsvarsbrødrene og Afholdsforeningen samt at oprette Begravelsesforeningen.
- 1904: Initiativ til oprettelse af »Egtvedposten« som månedsblad. Da der var meget tiggeri ved dørene af rejsende svende, blev det vedtaget at stifte en »Humanitetsforening«, der skulle støtte de rejsende svende med mad, men ikke med penge.
- 1905: Medlemmernes koner var for første gang med til møder.
- 1912: Opstilling af en kandidat til sognerådet: slagtermester Bruhn.
- 1918: Møderne suspenderet en tid på grund af »den spanske syge«.
- 1919: I april stiftedes en byggefond, og 2.000 kr. af kassen overførtes dertil. Desuden skulle 75 pct. af hvert års overskud samt 5 kr. af hvert medlems årsbidrag overgå til byggefonden.

- 1926: 25-års jubilæumsfest på Højskolehjemmet. Middag med lam-mesteg, flæskesteg, ost og øl, senere kaffebord, alt for 4 kr.
- 1927: Basar sammen med andre foreninger til fordel for et alder-domshjem. Der købtes et lysbilledapparat til 200 kr.
- 1932: Krisetuden mærkedes, byggefonden ophævedes og udbetaltes med 9 kr. pr. år pr. medlem.
- 1935: Andragende til sognerådet om byggevedtægter.
- 1936: Sammenslutning med Borgerforeningen.
- 1940: Der opkrævedes 1 kr. pr. medlem til hjælp til Finland under Vinterkrigen. Flagforeningen startedes.
- 1941: 40-års dagen fejredes med udflugt til Mølkjær til fods, på cykel eller med hestekøretøj, da bilerne var opklodsede.
- 1944: Håndværker- og Borgerforeningen fik tilbudt køb af parken med mindstene for grandestævnet. Vagtværnet oprettedes på foreningens foranledning i oktober 1944.
- 1946: Der indkaldes til møde om en renovationsordning.
- 1948: Plan om oprettelse af en biograf i Egtved.
- 1950: Andragende om at få lokalt politi til byen.
- 1951: Stor udstilling i Forsamlingshuset i anledning af 50-års jubi-læet.
- 1959: Teknisk Skole nedlagdes. Hos billedhugger Svend Lindhart indhentedes der tilbud på en statue af Egtvedpigen. (Se p. 38).
- 1962: Erhvervsråd oprettedes.
- 1963: På foreningens foranledning opsattes der husnumre.
- 1966: Der opstilledes en liste til kommunevalget, 2 medlemmer ind-valgtes.
- 1967: Stor fest for halbyggeriet. Overskud.
- 1968: Egtved-Hallens indvielse. Boligforeningen oprettedes. Borgerforeningens handelsudvalg blev til »Egtved Handelsforening«.
- 1972: Navneforandring til »Egtved Borgerforening«. Foreningen købte Forsamlingshuset.
- 1976: 75-års jubilæum med stor fest, 450 medlemmer.
- 1977: Foreningen kæmper en hård kamp for at bevare Forsamlingshuset, hvor sognets beboere er kommet gennem snart hundrede år og stadig mødes i lyst og nød. Foreningen er nu stærkt engageret for sammen med det kultu-relle udvalg at sætte Egtvedpigen et værdigt minde og for be- varelse af området omkring Storchøj.

Formænd

1901-1913 bagermester J. P. Lyng
 1913-1915 fotograf J. Jakobsen
 1915-1919 tømrermester Marinus Sørensen
 1919-1922 snedkermester C. Daugaard
 1922-1924 smedemester N. P. Sørensen
 1924-1925 snedkermester C. Daugaard
 1925-1928 blikkenslagermester N. P. Mortensen
 1928-1930 murermester Gert Mejer
 1930-1934 murermester Gert Mejer
 1934-1937 tømrermester Marius Sørensen
 1937-1942 blikkenslagermester N. P. Mortensen
 1942-1944 manufakturhandler Chr. M. Kastbjerg
 1944-1947 savskærer Marius Pedersen
 1947-1952 blikkenslagermester N. P. Mortensen
 1952-1955 maskinhandler H. M. Pedersen
 1955-1957 tømrermester Viggo Christiansen
 1957-1959 maskinhandler H. M. Pedersen
 1959-1962 malermester Knud Bruhn
 1962-1965 sparekassedirektør K. R. Jensen
 1965-1967 maskinhandler H. M. Pedersen
 1967-1969 installatør Jørgen Jensen
 1969-1971 malermester Anders K. Andersen
 1971-1972 kommuneingeniør H. J. Lorentzen
 1972-1974 autoforhandler J. P. Hansen
 1974-1977 møbelhandler Asger Thomsen
 1977- malermester Knud Bruhn

Æresmedlemmer

Malermester M. Bertelsen (før 1926)

Bagermester J. P. Lyng	}	(ved 25-års jubilæet i 1926)
Sadelmagermester H. C. Larsen		
Skræddermester A. J. Andersen		

Fabrikant R. Skaastrup (1932)

Blikkenslagermester N. P. Mortensen (1952)

Tømrermester Marius Sørensen (1954)

Tømrermester Viggo Christiansen	}	(ved 75-års jubilæet i 1976)
Savskærer Marius Pedersen		
Manufakturhandler Chr. M. Kastbjerg		

Lærer John Kvist (1978)

Egtved Husmandsforening

Ved boelsmand *Hans Kristensen*, Egtved Skov.

Efter det politiske systemskifte i 1901 var man inde i en stærk brydningstid. Indførelsen af parlamentarismen gav håb om lysere tider for den jævne befolkning, såvel i by som på land.

I de første tiår af dette århundrede stiftedes der en husmandsforening i næsten hvert sogn. Målsætningen for dem kan bedst udtrykkes i den treklang, der gennem tiderne har stået som motto for foreningernes virke, nemlig faglig dygtiggørelse, social forståelse og folkelig og kulturel oplysning.

Egtved Husmandsforening stiftedes d. 15. maj 1905 af en kreds af mindre landbrugere, der så, at her lå en opgave, som kunne tjene til højnelse af standens kår.

Mange forskellige opgaver er taget op i årenes løb. Gennem tilslutning til Amtsforeningen fik medlemmerne lejlighed til at få konsulenthjælp og derigennem oplysning og vejledning om sorter og stammer i planteavlen. Der blev afholdt mark- og havekonkurrencer med afslutning i en planteavlstudstilling. Ved denne lejlighed blev de opnåede resultater gjort op og præmieret. Der blev også i en årrække givet tilskud og præmie for veludført læplantning. Sammen med udstillingen blev der holdt faglige foredrag, og for at styrke økonomien havde man tombola og bortlodning.

Ret tidligt blev der også begyndt med staldbedømmelse for at fremme interessen for husdyrbruget. Senere gik denne konkurrence dog over til at blive varetaget af Kredsforeningen. For at fremme interessen for rentabelt hønsehold oprettedes der hos nogle medlemmer avlssteder for racerene høns, hvor der så kunne købes rugeæg.

Blandt husmødrene opstod der efterhånden ønske om at få mere oplysning og viden om det nye, der kom frem om hjem og husførelse. Amtsforeningen havde ansat en husholdningskonsulent, og i 1933 blev der så dannet et husholdningsudvalg. Gennem alle årene siden er der blevet afholdt en mængde møder, kursus og demonstrationer.

I 1942 blev der dannet et ungdomsudvalg, og med det internationale »4 H-arbejde« som forbillede er der siden med god tilslutning hvert år for de større børn afholdt konkurrencer i pasning af have, husdyr, regnskab og forskellige husholdningsopgaver.

Interessen for de sociale forhold var stærk inden for Egtved Hus-

mandsforening, og den gav sig også praktiske udslag. De gamle protokoller fortæller, at der hvert år på generalforsamlingen blev valgt to mand, der havde til opgave at påtale over for de sociale myndigheder, hvis de erfarede, at nogen led nød. Det omtales også, at der er foranstaltet indsamling til en børnerig familie, hvor der var sygdom til huse. De to mænd er benævnt med det lidt mærkelige navn »vagt-mænd«.

I årenes løb er der afholdt talrige møder med emner af faglig og kulturel art. Jævnlig blev disse møder holdt sammen med andre foreninger. De første år af foreningens historie holdtes der mange sammenkomster med den daværende Afholdsforening. Den årlige høstfest har altid været en fast tilbagevendende begivenhed. Senere begyndte man også med juletræsfester, men nu bliver disse holdt sammen med andre af sognets foreninger.

Udviklingen inden for landbruget har selvsagt altid haft medlemmernes interesse. Således var udstykningssagen en af de ting, man gik stærkt ind for. Efter 1919-jordlovene var der stærkt skred i denne udvikling, og ved møder og sammenkomster var denne sag altid til diskussion.

Der var begejstring, ja næsten fanfare, når man sang Johan Skjoldborgs sang:

Vi vil rejse nye huse,
nye hjem fra strand til strand,
med de hundred tusind haver
smykket skal du stå, vort land!

Nu er der sikkert nogen, der vil sige, med baggrund i den nyeste tids sammenlægning og nedlægning af landbrug, at hele den periode med udstykning var én eneste stor misforståelse. Men mon de, der siger sådan, rigtig har forstået baggrunden derfor? Hvad havde nemlig alternativet været, hvis de mange nye hjem ikke var blevet oprettet? Det havde været en tilværelse som indsidder eller daglejer, som regel i usle boliger, og slid og slæb på gårdene for en ringe løn.

I denne sag gælder nok den gamle sandhed, at ethvert slægtled må løse de problemer, som tid og udvikling kræver.

Mon nogen historieskriver vil bortforklare, at disse mange selvstændige landbohjem har udgjort et sundt islæt i landbefolkningen?

De har ganske givet medvirket til, at vi ikke fik det landbrugsproletariat, der kendes i mange andre lande.

Formænd

1905–1908	Niels Pedersen, Oustrup
1908–1909	Frands Laursen, Egtved
1909–1914	Peder Jepsen, Oustrup
1914–1919	Peder Terkelsen, Vork
1919–1923	Peder Johansen, Refsgård
1923–1925	Peder Terkelsen, Vork
1925–1927	Peder Henrik Lyth, Holm Skov
1927–1940	Søren H. Sørensen, Refsgård
1940–1941	Peder Terkelsen, Vork
1941–1943	Søren H. Sørensen, Refsgård
1943–1945	Hans Kristensen, Egtved Skov
1945–1948	Søren H. Sørensen, Refsgård
1948–1955	Johannes Jensen, Egtved
1955–1961	Hans Kristensen, Egtved Skov
1961–1967	Oskar Jørgensen, Vork
1967–1971	Hans Kristensen, Egtved Skov
1971–1976	Henrik Bank, Vøllund
1976–	Jens Peter Siig, Snoghavegård

Egtved Husmandsforenings Husholdningsudvalg

Ved boelsmand *Hans Kristensen*, Egtved Skov.

Ved Husmandsforeningens generalforsamling d. 16. januar 1933 blev det vedtaget at nedsætte et udvalg, bestående af fem af foreningens kvindelige medlemmer, der skulle være bestyrelsen behjælpelig med at tilrettelægge forskellige kursus, der kunne være i kvindernes interesse.

Da der kort tid derefter af Vejle Amts Husmandsforeninger blev nedsat et husholdningsudvalg, bestående af ét medlem fra hver af de ni kredsforeninger, der var tilsluttet amtet, og da der samtidig blev ansat en husholdningskonsulent, kom der rigtig gang i arbejdet.

Der blev derefter hvert år afholdt flere kursus i f. eks. syning, bagning, syltning og madlavning, ligesom der blev afholdt kursus for unge piger.

I mange år var Husholdningsudvalget med til at arrangere de årlige planteavlsudstillinger, og de udstillede haveprodukter og de syl-

Sparekassen.

Fot. Emil Traberg.

tede og henkogte ting var med til at gøre udstillingerne til et festligt skue.

Amts- og Kredsforeningen afholdt hvert år forskellige møder, hvortil der som regel var god tilslutning herfra.

En af de store festdage hver sommer var Amtsforeningens Husmoderdag, der i en lang årrække blev holdt på Vinding Husmandsskole, hvor der var festligt samvær, og hvor der blev holdt foredrag af fremtrædende personligheder. I de senere år holdes Husmoderdagen på forskellige af omegnens ungdoms- og højskoler.

I samarbejde med den herværende Husmoderforening er der jævnligt afholdt kursus og demonstrationer for såvel husmødre som unge piger.

Da Lejrskov-Jordrup Husmandsforening blev sammensluttet med Egtved, tiltrådte to af dens medlemmer udvalget.

Som årene er gået, har ganske selvfølgelig mange af foreningens medlemmer været med til at gøre et arbejde for udvalget. Det vil være uoverkommeligt at nævne dem alle, hvorfor vi må nøjes med at bringe navnene på dem, der har fungeret som formænd, nogle endda i flere perioder.

Amalie Pedersen, Vork
 Anine Lysdal, Vork
 Minna Hansen, Egtved
 Magdalene Kristensen, Egtved Skov
 Ninna Sørensen, Egtved
 Jenny Bjerre, Egtved
 Ellen Hesselballe, Bøgvad
 Jenny Kristensen, Ballesgård Mark

Ragna Bank, Vollund
 Henny Andersen, Egtved Holt
 Ruth Jørgensen, Oustrup
 Karen Madsen, Egtved
 Marie Pedersen, Bøgvad Skov
 Grete Andersen, Jordrup
 Jytte Nielsen, Egtved

Egtved Sogns Husmoderforening

Ved *Kirstine Grue*, Egtved.

Stiftende generalforsamling blev afholdt i Egtved Forsamlingshus d. 23. februar 1943 med stor tilslutning. Der blev tegnet 176 medlemmer. Generalforsamlingen lededes af konsulent frøken Andersen, Vejen.

Til bestyrelsen valgtes:

Helga Andersen, Egtvedgård (formand)
 Anna Mikkelsen, Egtved Skov (næstformand)
 Kirsten Bruhn, Egtved (kasserer)
 Karen Hansen, Fuglsang
 Lucia Petersen, Tågelund
 Asta Jørgensen, Oustrup
 Helga Weber-Jørgensen, Hjelmdrup

Foreningen er en afdeling under Kolding Herreds Landboforening.

I årenes løb har den taget mange opgaver op til gavn og glæde for sognets husmødre og unge piger. Der har været demonstrationer af og kurser i forskellige former for madlavning, bagning og ordning af slagtemad, de første år med henkogning, senere med frysning af såvel kød som bagværk, grønsager og bær.

Demonstration af borddækning og bordpyntning, af kransebinding og fremstilling af dekorationer, f. eks. til jul, samt oplysning om vaskemidler og -metoder, om rensning og presning har også været på programmet.

Desuden har medlemmerne i de mange år, foreningen har eksisteret, kunnet få undervisning i kjolesyning og håndarbejde af forskellig art.

Der har været holdt mange gode kulturelle og oplysende foredrag samt hyggemøder med oplæsning og sang. Hvert år har der været udflugter til andre af vort lands smukke egne, ligesom medlemmerne har deltaget i »Husmoderdage« i Kolding.

Der er også blevet arrangeret mange virksomhedsbesøg, f. eks. på Damaskvæveriet, i A. L. Johansens møbelforretning og i Den geografiske Have, alle i Kolding, samt på margarinefabrikken »Alfa« i Vejen og Kjeldsens kagefabrik i Nørre Snede for blot at nævne nogle få virksomheder.

I 1951 havde Kolding Herreds Husholdningsforening, hvorunder Egtved hører, et 2-dages besøg af 216 husmødre fra Salling, som indkvarteredes i forskellige hjem i de 21 kredse, og i 1952 var Koldingkredsen på genvisit i Salling. Begge arrangementer var meget vellykkede.

Helga Andersen, Egtvedgård, frasagde sig i 1957 hvervet som formand efter 14 års virke. Der blev rettet en varm tak til hende for hendes store indsats for foreningens trivsel. Året efter blev hun udnævnt til æresmedlem.

I 1968 fejrede foreningen sit 25-års jubilæum ved en festlig sammenkomst i Forsamlingshuset, hvor dens tidligere og daværende formænd og bestyrelsesmedlemmer var gæster. De blev alle takket for den støtte, de havde ydet foreningen i årenes løb, og man mindedes Helga Andersen, Egtvedgård, som var død i 1965.

I 1977 overtog LOF kursusarbejdet, da der nu krævedes en uddannet leder. Nogen egentlig formålsparagraf findes ikke, men af det nævnte fremgår det, hvad foreningen står for, og af protokollerne ses det, at medlemmerne i årenes løb er mødt særdeles flittigt op til de forskellige arrangementer og kurser.

Formænd

- 1943–1957 Helga Andersen
- 1957–1958 Laura Skov
- 1958–1960 Karen Knudsen
- 1960–1962 Asta Jørgensen
- 1962–1965 Agnes Uldall
- 1965–1976 Musse Jensen
- 1976– Dagny Nielsen

Foreningens bestyrelse 1979

- Dagny Nielsen, Stigårdsminde, Bølling (formand)
- Ruth Peschardt, Egtved (næstformand)
- Karen Andersen, Egtved Skov (kasserer)
- Anna Alminde, Egtved
- Ruth Iversen, Tågelund
- Anna Margrethe Munch Andersen, Egtved
- Minna Skov, Bøgvad Skov

Egtved Havekreds

Efter oplysninger fra fhv. postbud *Paul Paulsen*, Egtved.

Efter indbydelse fra gartner Einer Hansen, Egtved, fiskeriejer Søren Therkelsen, Spjarup, og landpostbud Paul Paulsen, Egtved, stiftedes *Egtved Havekreds* d. 15. dec. 1945. Den er en afdeling af Det Jydske Haveselskab og har som formål at skaffe medlemmerne det rigeste udbytte og den størst mulige glæde af deres haver. Der tegnedes straks 50 medlemmer.

Formålet skulle nås ved konsulentbesøg, havevandring, demon-

strationer, foredrag o.l. Den første bestyrelse, som valgtes på stiftelsesdagen, bestod af landpostbud Paul Paulsen, Egtved (formand), fiskeriejer Søren Therkelsen, Spjarup, gartnerne Einar Hansen og Jens P. Thomsen, begge Egtved, Marie Sørensen, Vork, postbud Rasmussen, Bølling, og Anna Pedersen, ligeledes Bølling.

Ved Egtved Havekreds' 25 års jubilæum i 1970 overrakte Paul Paulsen den en scrapbog med referater af og avisudklip om de mange møder og sammenkomster gennem de 25 år. Blandt andet kan nævnes de to store udstillinger, som Egtved Havekreds var medarrangør af, nemlig den i Vingsted i 1962 og den i Egtved-Hallen i 1971. Derudover har kredsen alene haft flere udstillinger og udflugter.

Formænd:

Paul Paulsen, Egtved	1945-1970
Erling Petersen, Egtved	1970-1974
Freiwald Johansson, Ødsted	1974-1976
Lis Grønne, Egtved	1976-

Bestyrelsen i 1978: Lis Grønne (formand), Peter Houbak og Erling Petersen, alle Egtved, Henrik Nielsen, Flemming Pedersen og Annelise Emmery, alle Ødsted, samt Paul Paulsen, Egtved.

Medlemstallet var i 1978 120.

Sønderjydsk Forening for Egtved og Omegn

Ved lærer *Peter Houbak*, Egtved.

Er stiftet 28. januar 1941 med lærer Andreas M. Christensen, Egtved, som formand og kbm. Chr. Kastbjerg, Egtved, fru Helga Andersen, Egtvedgård, gdr. P. Pedersen, Fuglsang, lærer Ingemann Pedersen, Tågelund, gdr. Aage Christoffersen og lærer S. Andersen, Vork, i bestyrelsen.

Under besættelsen holdtes i samarbejde med andre foreninger en del nationale møder med bl. a. Claus Eskildsen, Peter Markussen og Peter de Hemmer Gudme som talere.

Efter befrielsen 1945 voksede medlemstallet og aktiviteten i årene, da Sydslesvigspørgsmålet var særlig brændende, og der holdtes flere store møder med bl. a. Martha Uldall Jessen, Harald Sandbæk og

pastor H. F. Petersen, Flensborg, ligesom der samledes tøj ind til Sydslesvighjælpen.

Pastor Anker Jensen, der var formand 1946–54, organiserede en tillidsmandskreds og stod som leder af det store sommermøde i Anlægget d. 18. juli 1947 med op mod 1.500 deltagere og med statsminister Knud Kristensen og Bernhard Hansen, Flensborg, som talere. Medlemstallet øgedes fra 70 til ca. 240. I de følgende år holdtes der møder med talere som Samuel Münchow, Bøgh Andersen, biskop Noack og Vagn Bro.

Omkring 1950 fik man fadderskabsforbindelse med 10. distrikt i Flensborg, der kom på besøg her d. 17. maj 1952. Et genbesøg i Sydslesvig fandt sted næste år og var meget vellykket og fornøjeligt, trods primitive forhold hos værterne i Flensborg. Og i september 1953 kom så 117(!) Flensborgere på besøg her. Det var overvældende.

1954–59 var lærer Poul Sørensen, Bølling, formand, og foreningen fortsatte med møder og med besøg fra Flensborg hvert efterår indtil 1969. Da opløstes 10. distrikt i Flensborg, og forbindelsen derved svandt ind, indtil vi i 1977 fik et nyt fadderskab i Langbjerg lige vest for Flensborg.

Fra 1959 har lærer Peter Houbak, Egtved, været formand. Tilslutningen til møderne svandt ind, og de senere år har været meget stille. Der sælges dog stadig hvert år lodsedler, Dybbølmærker og Sydslesvigske julemærker, men møder har der ikke været holdt i de senere år.

Medlemstallet er jævnt nedadgående og var i 1978 på 104.

Egtved sogns Sygeplejeforening

Udarbejdet efter forhandlingsprotokollerne af *Poul Sørensen*.

I Egtved sogns første menighedsrådsmøde d. 7. januar 1904 blev der bl. a. forhandlet om oprettelse af en *Syge- og Menighedsplejeforening*. Der blev enighed om at indgive en forespørgsel til sognerådet om hjælp til at lønne en sygeplejerske.

Efter flere forhandlinger blev foreningen, som også omfattede menighedspleje, stiftet d. 21. februar 1905 i Egtved Forsamlingshus. – Det blev vedtaget, at bestyrelsen, foruden af menighedsrådets med-

lemmer skulle bestå af 4 medlemmer. Disse blev: gmd. J. Hansen, Bølling, gmd. Johs. Kristensen, Hjelmdrup, gmd. Kr. Bruhn, Vork og gmd. Hans Chr. Hansen, Nordbæk.

Ved et møde i præstegården d. 22. marts 1905 blev der forhandlet om et tilbud fra en 22-årig ung pige, Andrea Lauridsen på Vejle sygehus, om at lade sig uddanne til sygeplejerske. Dette tilbud blev antaget i et nyt møde d. 29. marts s. å. – Der var da tegnet en sum til sygeplejeforeningen på ca. 350 kr. 3 år i rad, og til menighedsplejeforeningen på ca. 135 kr.

Da sammenblanding af sygepleje- og menighedsplejeforening syntes uheldig, blev det i 1906 bestemt, at menighedsrådet ikke skulle være selvvalgt til bestyrelsen, men at denne skulle vælges på generalforsamlingen, samt at menighedsplejen skulle henlægges under menighedsrådet.

Sygeplejersken havde da, efter et års uddannelse på Aalborg sygehus og 1 måneds kursus på Den kongelige Fødselsstiftelse i København, begyndt sin virksomhed d. 1. august 1906. – Hendes løn var 350 kr. årlig samt 50 øre for hver sygeplejedag, dog således, at hun sikredes mindst 450 kr. årlig.

Der var ikke store midler at virke med. Årsbidrag og dagpenge rettede sig efter medlemmernes skatteevne. F. eks. i 1907: under 400 kr. i skat – ingen dagpengebetaling; fra 4 kr. til 8 kr. i skat – 15 øre i dagpenge; fra 22 kr. til 30 kr. – 45 øre; over 60 kr. i skat – 1 kr. om dagen.

Et skel i foreningens historie var året 1919, da den gik ind i et godt og frugtbart samarbejde med Egtved Sogns Sygekasse. Nogle medlemmer af sygekassens bestyrelse skulle herefter også være medlemmer af Sygeplejeforeningens styrelse i forholdet 2-3.

Sygeplejeforeningen har hele tiden fået tilskud fra kommunen, i 1907 f. eks. 100 kr., i 1958 3.200 kr. Dette år kom der en ny sygeplejelov, ifølge hvilken ansvaret for sygeplejen helt blev overdraget kommunen. I 1959 var det kommunale tilskud 10.840 kr.

Til at hjælpe sygeplejersken var der reservesygeplejersker og hjælpekoner, der stillede sig til rådighed i travle perioder. I 1955 indførte man – med større tilskud fra kommunen – husmoderafløsere i stedet for hjælpekoner.

Der har hele tiden været et transportproblem. Cyklen brugtes i mange, mange år, og ofte var der til sygeplejerskens løn tilføjet 75 kr., senere 100 kr., i cykelgodtgørelse. Senere kom der tilskud til en

bil i dårligt vejr, f. eks. i 1929 50 kr. I 1947 fremkom ønsket om en bil til sygeplejersken, men det blev stillet i bero, indtil et styrelsesmedlem, Maren Nielsen, i 1954 næsten slog i bordet og sagde, at nu *måtte* der anskaffes en bil! Året efter blev sygeplejersken motoriseret, dog således, at hun selv købte og betalte bilen og så fik 3.000 kr. i kørselsgodtgørelse.

Lærer Andreas M. Christensen gjorde næsten hele løbet med som revisor, og i 1957 blev den 100-årige Lars Poulsen Vaaben, Bølling, en slags æresmedlem, d.v.s. at han blev fritaget for at betale kontingent. Det led foreningen ikke noget større tab ved, da gamle Vaaben døde samme år!

Forskellige hjælpemidler anskaffedes langs af sted: varmpuder, luftpuder, en højfeldssol, etc. Desuden sørgede foreningen for, at patienter kunne få lysbade, i 1924 formedelst 2 kr. pr. gang for medlemmer, 3 kr. for ikke-medlemmer. Kilderne oplyser intet om, hvor disse bade kunne fås, ej heller under hvilken form. De ophørte d. 1. april 1932.

Efter forslag fra bestyrelsen d. 10. maj 1967 skulle Egtved Sygeplejeforening opløses ved årets udgang. To generalforsamlinger, i november og december 1967 gav enstemmig tilslutning til overgang til kommunal sygepleje fra nytår 1968.

Nogle sygeplejersker:

Andrea Lauridsen	1906–1912
Marie Koed	1912–1918
Louise Julie Jensen	1919–1921
Marie Kathrine Jepsen	1919–1921
Gerda Kristensen	1921–1937
Elvira Christiansen	1940–1942
Anna Marie M. Kjær	1940–1942
Helga Jensen	1943–1945
Ragnhild Bendtsen	1945–

Der har været flere, men alle med en tjenestetid på under 2 år.

Bølling og Omegns Kontrolforening

oprettet d. 1. april 1929.

Efter forhandlingsprotokollerne ved *Poul Sørensen*.

Foreningens hovedformål var: på grundlag af undersøgelse af mælkenes fedtindhold og fodringen af de enkelte køer i besætningen, at belyse og fremme kvægbrugets rentabilitet samt virke for dannelsen af kvægstammer, hvis mælk kunne give forøget smørudbytte.

Forhandlingsprotokollen er først begyndt efterår 1932. På det tidspunkt var der 43 medl. med 385 køer. I 1973 toppede det med 727,5 stk.

Kontrolassistentens løn var i 1933 ca. 2 kr. pr. ko. Han skulle selv afholde udgifterne til glasvarer og kemikalier samt svare 10 kr. årlig til vedligeholdelse af det øvrige apparatur.

Han kontrollerede 14–15 gange årlig. Fra 1939 fik han fast løn + præmie for regnskab i 1. klasse, f. eks. i 1949 1.400 kr. + 150 kr. årlig.

De første mange år betalte foreningen for værelse til assistenten (hos Arne Poulsen): i 1938: 45 kr. og i 1950: 135 kr. for et år. –

Fra 1962 transporterede assistenten selv kontrolkassen; det skulle der selvfølgelig betales for, og lønnen steg med ca. 1000 kr. –

Rørmalkning kom frem, og i 1972 anskaffedes milk-scopes til interesserede medlemmer; de måtte betale 100 kr. årlig, indtil disse apparater var betalt. – Økonomiske vanskeligheder meldte sig, da alt steg under krigen. I marts 1946 holdtes en ekstra generalforsamling, hvor det skulle afgøres, om foreningen skulle fortsætte eller hvile en tid. Det var særlig assistentlønnen, der følte hård. Man vedtog dog at fortsætte.

Ved årets generalforsamling – sædvanligvis i december – var der gerne foredrag af en konsulent, oftest Jens Hansen, Vejen; men også af Toft, Ladelund, Martin Nielsen, Vejle – Larsen, Læborg, Elm, Kolding – Anthonsen og Johnsen, begge Vejle.

Efter assistent Frede Hansens pludselige død i 1977 anbefalede bestyrelsen, at foreningen skulle ophøre, og at man skulle tage kontakt med Koldingkredsens Kontrolforening. En ekstraordinær generalforsamling vedtog dette. Efter at alle udgifter var afviklet, var der ca. 1.800 kr. tilbage. For disse penge holdt man en lille fest i Forsamlingshuset ved den afsluttende generalforsamling d. 16. februar

1978. Her kunne bl. a. meddeles, at Koldingkredsens Kontrolforening havde afsluttet regnskabet for 1977 på fuldt tilfredsstillende måde; foreningen var nr. 1 i fællesledelsen. -

Assisterter

Ingvard Kristensen	1933-38	Gunnar Pedersen	1946-47
Carl Johansen	1938-39	Aksel Nielsen,	1947-marts 50
Vagn Bramsen	1939-40	Frits Jensen,	marts 50-novb. 50
J. P. Søgaard	1940-41	Evald Grøn	1950-52
Vagn Bramsen	1941-42	Knud Stamp	1952-53
S. Møller Nielsen	1942-43	Evald Grøn	1953-55
Kristian Soelberg	1943-44	Søren Dreier	1955-58
?	1944-45	Frede Hansen	1958-77
Karl Johs. Nielsen	maj-nov. 46	(ansættelse alm. 1. 2.-31. 10)	

Formænd

Randrup Sørensen afgik	1933	Peter Kjær	1950-52
Chr. Juhl	1933-36	Hartvig Møller	1952-54
Aage Ravn	1936-39	Peter Kjær	1954-56
Arne Poulsen	1939-40	Jørgen Petersen	1956-59
Chr. Skovsgaard	1940-41	Anton Johansen	1959-69
Peter Hansen	1941-46	Thomas Thomsen	1969-73
Arne Poulsen	1946-48	Henry Andreasen	1973-76
Mads Kaltoft	1948-49	Ejnar Lund	1976-77
Manfred Kristensen	1949-50	ell. til afslutt. generalf. febr. 1978.	

(Let forkortet af red.)

Kvægavlsforeningerne

Vork Kvægavlsforening oprettedes 1902 og opløstes 1935 på grund af kalvekastning. Siden indgik den i Ødsted-Jerlev Kvægavlsforening. Af det første års regnskab bemærkes:

indskud af 25 medlemmer à 1 kr. pr. ko, i alt 100 kr.
tyren kostede 350 kr.
kåringsskatter 5 kr.   samlede indtægter 589 kr.

Egtved Kvægavlsforening oprettedes 1910. Protokollen slutter 1929. Den første formand var Kristian Jensen, Vinkelgården. Der blev indtegnet 119 køer. Den første tyr kostede 600 kr. + 600 kr. på vilkår. Den opstaldedes på Ørviggård, senere på Påskeborg og Egtvedgård. Der var avlingskåring både af røde og sortbrogede køer.

Kvægavlsforeningerne sluttede sidst i 1930'erne, da inseminering blev almindelig.

Egtved Jagtforening

Før plantagernes tid, d.v.s. indtil slutningen af 1800-tallet, var den vestlige del af Egtved sogn delvis et åbent agerbrugsland, vekslende med små lyngflader og med stejle græsskrænter med enebær-, slåen- og gyvelbuske. Derfor bestod vildtbestanden kun af agerhøns, skovduer, harer, ræve og vildænder. Disse sidste havde nok bedre betingelser før de store dræninger end nu.

Rådyr kom først efter de store plantager. Lige efter århundredskiftet skød »Bøss-Hans« et rådyr i Nordbæk, og det var en stor begivenhed. Nu i 1970'erne træffes der ikke så få strejfer her fra de store plantager mod vest.

Indtil århundredskiftet kunne man frit gå på jagt, »så langt som himlen var blå«, og det benyttede mange sig af. Men efterhånden blev lodsejerne mere nøjeregnende, og jægerne måtte bede om tilladelse til at gå på jagt på en anden mands marker. Ydelsen for en sådan tilladelse var som regel et par agerhøns, vildænder eller harer.

»Dansk Jagtforening« stiftedes i 1884, men den omfattede næsten kun forstfolk, godsejere o.l. Omkring 1920 var de mindrebemidlede begyndt at tale om at stifte en jagtforening, som også de kunne blive medlemmer af, og da jagttegnet så blev indført i 1921–1922, medførte det, at »Landsjagtforeningen af 1923« blev stiftet.

Omkring 1920 var der nogle jægere i Egtved og nærmeste omegn, der gik sammen om at leje jagten på Engvang og Søballe i Tørskind, samt i Hans Madsens plantage. Dette sammenhold førte til dannelsen af *Egtved Jagtforening* på en stiftende generalforsamling på Egtved Højskolehjem d. 13. december 1932. Foreningen blev straks tilsluttet *Landsjagtforeningen af 1923*.

Dens første bestyrelse var:

Laurids Hansen, Egtved Højskolehjem (formand)
 gdr. Thomas O. Thomsen, Egtved Mark (kasserer)
 murer Peter Madsen, Østergade, Egtved
 gdr. Anton Rødtness, Bølling
 gdr. Erik Platz, Egtved Holt

Iflg. det første bestyrelsesmøde, der er refereret i protokollen, fik foreningen tildelt 6 harer og 12 fasaner til udsætning, og det var faktisk de første fasaner, der kom til egnen. Senere fulgte stadige udsætninger af både harer, agerhøns og fasaner.

D. 1. juni 1936 fandt den første flugtskydning sted; dette er siden foregået hvert år med stadig stigende tilslutning.

Til sidst en lille jagthistorie:

Omkring århundredskiftet var der en søn på Li eller Liegård, som hvert år indbød sine kammerater til en dags jagt med en god jagtmiddag til slut. Når disse unge mennesker var samlet omkring festbordet, skortede det ikke på jagthistorier.

Engang var en gammel håndværker, »Vork-Niels-Peter«, budt med til bords, og da de unge havde fortalt vidt og bredt om deres jagtbedrifter, spurgte de ham, om han aldrig havde været på jagt. »Jow,« svarede »Vork-Niels-Peter«, »én eneste gang, da a arbejdede for en gårdmand langt ude mod vest. Han kom og sagde til mig: »Nu skal du med på jagt«. A protesterede, for a ku ikke skyde, men gårdmanden stak mig et gevær i hånden og sagde: »Nu går vi!« En tid gik vi på en høj bakkekam, og pludselig kom der en ræv springende. A skød, og ræven trillede ned ad den stejle skrænt og ramte en hare, som blev slået ihjel. Samtidig fløj en flok agerhøns forskrækket op over bakkekammen. A smed æ bøss, stak begge hænder i vejret og greb en agerhøne i hver hånd.«

Herefter havde de unge ikke mere at prale med!

De politiske foreninger

Mod enevældens slutning var den politiske aktivitet meget begrænset. Kun gennem stænderforsamlingerne kunne man til en vis grad gøre sig gældende.

Efter juni-grundloven 1849 begyndte det danske folk langsomt at interessere sig for landets styrelse, og man inddelte sig efterhånden i politiske partier.

Grundloven var stærkt præget af de Nationalliberales frihedsideer, men efter nederlaget i krigen 1864 var deres tid forbi, da Venstre og Højre gik imod dem. Partiet opløstes, og det nye parti Højre dannedes (efter 1915 Det konservative Folkeparti).

Partiet Venstre styrkedes i provisorietiden (1885–1894) i kampen for parlamentarismen. I 1905 udskilte Det radikale Venstre sig fra Venstres Reformparti.

Efter industrialiseringen i sidste halvdel af det 19. århundrede opstod Socialdemokratiet, et udpræget arbejderparti efter marxistisk mønster. Dets mål var at forbedre kårene for de dårligst stillede i samfundet.

Nedenfor følger en redegørelse for de politiske foreninger i Egtved sogn, skrevet af medlemmer af de respektive foreninger.

Egtved konservative Vælgerforening

Før kommunesammenlægningen i 1970 var der i Egtved sogn ingen lokal konservativ vælgerforening, idet man var en del af Koldingegnens konservative Vælgerforening. Partiets aktiviteter, såsom deltagelse i vælgermøder, møder med folketingsmænd og lignende, blev styret fra kredsen.

Derimod var opstilling af kandidater til sognerådet noget, man talte om lokalt. Der har da også gennem årene været flere konservative i sognerådet, bl. a. Laurids Knudsen, Liegård, 1950–1970. De blev ikke valgt på en partiliste, men på en skoledistriktsliste eller borgerliste. I perioden 1966–1970 var der således valgt 4 konservative.

Efter 1970 dannede de konservative en vælgerforening for hele den nye storkommune. Ved det første valg fik man valgt købmand Søren Oxlund. I 1974 og 1978 valgtes provisor Valdemar Emmery. Til formand i den nyoprettede forening valgtes vognmand Poul Uldall.

Det radikale Venstre i Egtved sogn

Hvornår der er oprettet en partiforening for Det radikale Venstre i Egtved sogn, står hen i det uvisse. Har der været en forhandlingsprotokol, er den ligesom så meget andet kildemateriale forsvundet.

Det må dog antages, at der ret snart efter bruddet i Venstre i 1905 er oprettet en partiforening for Det radikale Venstre.

De, der sluttede op om det nye parti, var nok fortrinsvis mindre landbrugere, håndværkere og skolelærere. I den gamle påstand, der sagde, at Det radikale Venstre var husmænd og skolelærere, var der nok nogen sandhed, uden at den dog var generel.

Foreningen har gennem årene fortrinsvis beskæftiget sig med afholdelse af politiske møder. Ligeledes har man deltaget i vælgermøder sammen med de andre politiske foreninger.

Foreningen har ikke opstillet politiske lister til sognerådvalg før kommunesammenlægningen i 1970, da der blev dannet en forening for hele storkommunen.

Der har dog i årenes løb været indvalgt adskillige af foreningens medlemmer i sognerådet, valgt på husmandsforenings- og skoledistriktslister.

Hvem der var formand for foreningen de første år, kan ikke med sikkerhed fastslås, men nogle navne har man dog kendskab til: Bernt Nielsen, Vork, Peter Therkelsen, Vork, Søren H. Sørensen, Refsgård, P. Johansen, Refsgård, Eskild Pedersen, Bølling, Hans Kristensen, Egtved Skov, Helge Nielsen, Egtved Mosegård, og Marinus Ebbesen.

Følgende af foreningens medlemmer er valgt på husmandsliste:

Uddeler Thomas Jacobsen, husmand Peter Therkelsen, Vork, og gårdejer Anton Rødtneß, Bølling. På skoledistriktsliste er valgt husmand Søren Sørensen, Bølling, og husmand Hans Kristensen, Egtved Skov.

Retsforbundet

Efter at Retsforbundet startede som politisk parti i 1919, var der også borgere i Egtved sogn, der følte sig tiltrukket af dets ideer. Ved dagligstuemøder samledes man og drøftede dette.

Blandt de særligt interesserede kan nævnes Smith Nissen Jøker, Spjarup, Kirsten og Viggo Bruhn, familien Locht, Peder Madsen og gartner Ejnar Hansen.

Den spredte tilslutning i sognene i Kolding valgkreds medførte et nært samarbejde, og ved fælles møder, gerne afholdt i Aagaard, planlagde man det politiske arbejde.

Der har ikke været opstillet kandidater på egne lister til kommunvalg, men på borgerlige lister har man i årenes løb fået indvalgt repræsentanter. Blandt disse kan nævnes Smidt Nissen Jøker 1937–1943 og 1946–1954, Knud Bruhn 1950–1954 og Ejnar Hansen 1958–1962.

Socialdemokratisk Vælgerforening for Egtved og Omegn

Foreningen stiftedes i 1907 med det formål at virke for de socialdemokratiske ideers udbredelse og anerkendelse i henhold til Socialdemokratiets program og at samle den arbejdende befolkning i Egtved og omegn til kamp for dens økonomiske og politiske interesser. Dette

mål søgtes opnået ved afholdelse af offentlige møder samt ved arbejde for valg af socialdemokratiske kandidater til alle offentlige tillidshverv.

Ved den første generalforsamling havde foreningen 7 medlemmer, til formand valgtes skræddermester Markmand; de øvrige bestyrelsesmedlemmer blev landpost Christian Hesselballe og husmand Peder Jepsen Hansen. Foreningen havde startvanskeligheder, indtil der først i 1910 kom rigtig gang i foreningen, da man i anledning af det forestående valg indkaldte til generalforsamling d. 24. februar. Foreningen havde nu 16 medlemmer. Formand blev detailhandler Jens Hansen; den øvrige bestyrelse blev landpost Christian Hesselballe, husmand Peder Jepsen Hansen, sadelmager Herman C. Larsen og landpost A. J. Andersen. Kontingentet blev fastsat til 25 øre kvartårligt.

Foreningens første mange år var trange. Medlemstallet var lille og økonomien stram. Egtved sogn var jo et udpræget landsogn, hvor socialdemokrater ikke ligefrem var velsete. Medlemmerne var mest småkårsfolk som husmænd og småhåndværkere. Arbejdsmænd var der ikke mange af; det var jo hovedsagelig ved landbruget, der fandtes arbejdere, og det var som regel faste folk.

Det var jo lidt andre tider dengang angående ligestilling mellem mand og kvinde, og medlemsskab af foreningen var kun for mænd. Først i 1914 indså man det urimelige i denne forskelsbehandling, og ved generalforsamlingen samme år blev det vedtaget, at kvinder kunne blive medlem mod at betale et kontingent på 13 øre kvartårligt. I 1916 blev husmoder Maren Andersen som den første kvinde indvalgt i bestyrelsen.

I 1913 blev Peder Jepsen Hansen, Oustrup, opstillet og valgt til sognerådet, og siden har partiet været repræsenteret med et eller to medlemmer ud af sognerådets elleve.

Fra 1933 gik det godt fremad for foreningen, idet man fik et godt samarbejde med det netop oprettede landarbejderforbund – det senere Arbejderforbund og S.I.D. Udover de mange møder af faglig og politisk indhold tog foreningerne nu også kursusvirksomhed, studiekredse og mere festlige ting på programmet, såsom juletræsfest, fastelavnsfest og udflugter.

I 1948 nedsattes et kvindeudvalg, der først og fremmest tog sig af en omfattende kursusvirksomhed. Man startede med syning af nyt og omsyning af brugt tøj; det kneb jo med at købe nyt. Også andre om-

råder blev taget op. Der var samariterkursus samt hold i broderi, tilskæring, samfundslære, sang og regning. Formand for kvindeudvalget var i de første 5 år Kristine Laursen. Hun afløstes af Meta Hedensted, der var formand, til udvalget efter 25 års virke stillede i bero. Kvindeudvalget havde også sin andel i, at det lykkedes at få Kristine Laursen indvalgt i sognerådet i 1958 som den første kvinde.

Det er ikke muligt at finde mange oplysninger om opstilling af kandidater til sognerådet i de første mange år. Det ser ud til, at man havde et tæt samarbejde med Dansk Arbejdsmandsforbund, og ofte samarbejdede med Husmandsforeningen og Det radikale Venstre.

Ved kommunevalget i 1970, det første efter sammenlægningen, blev der i hele storkommunen valgt 5 medlemmer på den socialdemokratiske liste. Det samme skete i 1974, medens man i 1976 nåede op på 6 medlemmer af kommunalbestyrelsens 21 medlemmer.

Efter 1970 indgik de 5 socialdemokratiske foreninger i den nye kommune et tæt samarbejde. Man fik en fælles ledelse, der stod for de fleste arrangementer, men man bevarede de små foreninger med den nære kontakt i de gamle sogne.

Følgende har været indvalgt i sognerådet:

1913–1925	husmand Peder Jepsen Hansen, Oustrup
1917–1925	tømrermester Marius Sørensen, Egtved
1925–1929	snedkermester Carl Daugaard, Egtved
1933–1946	arbejdsmand Aage Brødsgaard, Bølling
1946–1950	snedkermester Carl Daugaard, Egtved
1946–1958	arbejdsmand Viggo Mikkelsen, Egtved Skov
1958–1966	poliübetjent Johannes Villadsen, Egtved, fra 1962–1966 sognerådsformand
1958–1966	husmoder Kristine Laursen, Egtved
1966–1970	lærer Verner Anderson, Egtved
1970–1976	samme (den nye storkommune)
1976–	typograf Poul E. Bladt Kramer

Formænd:

1907–1910	skræddermester Markmand
1910–1911	detailhandler Jens Hansen
1911–1914	landpost A. J. Andersen
1914–1916	snedker Chr. Mortensen
1916–1917	landpost Chr. Hesselballe
1917–1919 + 1926–1929	husmand Peder Jepsen Hansen
1919–1920 + 1929–1933	snedkermester Carl Daugaard
1920–1922	tømrermester Marius Sørensen
1922–1923	husmand Marius Hansen

1923–1925	arbejdsmand Anders Lindrum
1925–1926	husmand Carl Jensen
1933–1934	slagter Niels Roed
1934 + 1941	husmand Aage Brødsgaard
1935 + 1943–1945 + 1948	arbejdsmand Karl Jensen
1936–1938	arbejdsmand Aksel Hedensted
1938–1941 + 1942–1943	murer Peter Sørensen
1945–1948 + 1951–1954	arbejdsmand Peter Laursen
1949–1950	murer Peter Poulsen
1950–1951	arbejdsmand Johan Hansen
1954–1955	arbejdsmand Peter Laursen
1955–1959	arbejdsmand Otto Pedersen
1959–1962	husmoder Kristine Laursen
1962–1975	lærer Verner Anderson
1975–	typograf Poul E. Bladt Kramer

Egtved Venstrevælgerforening

Da den første forhandlingsprotokol for foreningen ikke er blevet bevaret, ved man ikke med sikkerhed, hvornår foreningen er oprettet. – Men det var antagelig omkring århundredskiftet.

Foreningens formål var: »At forberede valg.«

I Koldingkredsens ældste protokol nævnes Egtved Venstrevælgerforening første gang i 1909.

Foreningen havde i 1919 256 medlemmer, og i begyndelsen af fyrrerne toppede medlemstallet med over 300 medlemmer.

Formænd:

- 1909–1919 gdr. Mads Dithlevsen, Egtved
- 1919–1922 stationsforstander Nissen, Egtved
- 1922–1926 gdr. Jens Sørensen, Østergård, Vork
- 1926–? gdr. J. Warming, Bølling

(Fra 1929 til 1938 foreligger der ikke noget skriftligt om foreningens virke, derfor ved vi ikke, hvornår Warmings formandsperiode sluttede.)

- ca. 1938–1947 gdr. Peter Hansen, Fuglsang
- 1947–1966 gdr. Tage Kristiansen, St. Roed
- 1966–1967 gdr. Kr. Jessen Hansen, Hjelmdrup
- 1967–1970 maskinhandler H. M. Pedersen, Egtved
- 1970–1976 gdr. Thomas Andersen, Egtved Skov
- 1976–1979 lærer August Jensen, Bølling
- 1979– læge J. A. Møller, Egtved

Indtil 1970 hørte foreningen under Koldingkredsens Venstre. Men da blev kredsinddelingen ændret, og foreningen hører nu under

Aktivbanken.

Fot. Emil Traberg.

Givekredsen. – Formanden i lokalforeningen er medlem af kredsbestyrelsen i Givekredsen.

Efter kommunesammenlægningen i 1970 har Egtved Venstrevælgerforening indledt et samarbejde med de øvrige Venstrevælgerforeninger i storkommunen. Man har nedsat et samarbejdsudvalg bestående af lokalformændene til at koordinere arbejdet i storkommunen, bl. a. for at aktivisere medlemmerne og arrangere møder, som overstiger de enkelte foreningers økonomi. –

En af de vigtigste opgaver for samarbejdsudvalget er op til et kommunevalg at få opstillet partilister for alle Venstrevælgerforeninger i storkommunen.

Efter 1970 har flere af de nydannede partier vist ansigtet i Egtved kommune. *Fremskridtspartiet*, der på landsplan har ret stor tilslutning, har opstillet kandidater ved kommunevalget både i 1974 og 1978. Sidste gang lykkedes det at få valgt Leif Høtoft, Egtved.

Centrum-Demokraterne, Erhard Jacobsens parti, og *Kristeligt Folkeparti* har ligeledes prøvet at få valgt folk ind, men uden resultat.

Venstrefløjspartierne *Socialistisk Folkeparti*, *Danmarks kommunistiske Parti* og *Venstre Socialisterne* prøvede i fællesskab i 1978 efter en stor indsats i »Egtved Posten« at få kandidater indvalgt, men forgæves.

Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeningerne

Skytteforeningernes egentlige formål var at støtte evnen og viljen til forsvar. Nederlaget i 1864 levede stærkt. I begyndelsen havde øvelserne et militært præg med megen gymnastik og nogen våbenbrug.

I den politiske kamptid fra 1885 til 1894, de såkaldte provisorieår, da ministerpræsident Estrup udstedte love uden om rigsdagen, gik bølgerne højt, også i Egtved sogn, hvor der var mange politisk interesserede og ikke så få fanatikere. Blandt disse var mølleren i Bølling, om hvem det fortæltes, at han havde kornsækkene opstillet i rækker og øvede sig i at holde venstretaler for dem. En smed ønskede, at han kunne skyde alle højremænd en kugle for panden, og han ville ikke smede for dem.

I provisorieårene var der p. g. a. oprettelsen af skytteforeningerne og de såkaldte riffelforeninger et gendarmerikorps, »de lyseblå«. De fandtes over hele landet og var en del af hæren, men stod til disposition for politiet. De fulgtes altid ad to og to og var forhadte og genstand for mange drillerier. I Egtved sogn var der dog kun tilløb til dannelse af en riffelforening; den blev aldrig til noget.

Egtved Skytte- og Gymnastikforening

Det er vanskeligt at gøre rede for oprindelsen til denne forening, da de første protokoller er gået tabt; men der er næppe tvivl om, at Egtved og Bølling var fælles om den skytteforening, som i 1868 stiftedes i Bølling under navnet *21. Skyttekreds i Vejle Amt*. Sognefoged Hans Konradsen, Bølling, blev formand for de 27 skytter, som foreningen bestod af.

På et meget tidligt tidspunkt begyndte man at dyrke gymnastik i skytteforeningerne rundt om i landet, og omkring 1920 ændredes disse foreningers navne til *Skytte- og Gymnastikforeninger*.

Det vides, at delingsfører Knud Jensen, Bølling, var medlem af skytteforeningens første bestyrelse, og at foreningen i 1887 fik en fanering af sølv for gymnastik.

I 1907 ydedes der offentlig støtte til gymnastikken i sognets tre skytteforeninger, i Bølling, Egtved og Vork, med den begrundelse at de fleste børn nød godt af skytteforeningernes gymnastik i forsamlingshusene.

Egtved og Bølling havde fælles skytteforening indtil 1883, da de besluttede sig for at få hver sin.

At skytteforeningens bestyrelse i 1911 vedtog at nedlægge gymnastikken for ét år, gav stødet til oprettelsen af *Egtved Gymnastikforening*.

Inden for amtsforeningen har *Egtved Gymnastikforening* nr. 21a, *Egtved Skytteforening* nr. 21b, *Egtved Ildrætsforening* nr. 21c.

Nedenstående omtales skytteforeningen og gymnastikforeningen hver for sig.

Egtved Skytteforening

Efter oplysninger fra urmager *L. A. Mikkelsen*, Egtved.

Som foran nævnt stiftedes *Egtved Skytteforening* i Bølling 1868. Dens første formand var sognefoged Hans Konradsen, Bølling, og

blandt de mænd, som tog del i oprettelsen og var med i ledelsen de første år, må nævnes A. Geertsen, Fuglsang, lærer Toftgaard, J. Ravn, Hans Pedersen, Brandt samt Knud Jensen, Bølling, der var delingsfører.

Kredsen drev det temmelig vidt i våbenøvelser, men den lå stille 1874–1877, arbejdede igen 1878–1880 og genoprettedes som selvstændig forening i Egtved 1883 med A. Geertsen som formand. Samtidig optoges dans og gymnastik, dansk gymnastik, som dog allerede 1884 afløstes af svensk. Dette år fik foreningen øvelseshus i Egtved, og i 1888 anskaffedes en fane med indskriften »Jeg vil værge mit land«.

I 1892 blev skydningen delvis begrænset p. g. a. kolerafarenen. Man lejede i 1894 en grund til et skyttehus af Hans Sørensen, Skovvang, og skydningen foregik mod Skovvangs bakker, indtil den blev flyttet til Kirkedal.

Skytterne brugte gevær model 1867, og da skulle de selv lade patronerne, d. v. s. både sætte fænghætte i, hælde krudt i og til sidst sætte blykuglen i. Der blev skudt efter 8-delte firkantede skiver indtil ca. 1900, da man gik over til runde 10-delte skiver. Fra 1902 var der nogle skytter, som fik gevær model 1889, hvortil der benyttedes fabriksladede patroner. Model 1867 benyttedes derefter mindre og mindre, dog enkelte endnu i 1912.

Under 2. Verdenskrig måtte alle geværene desværre afleveres til politiet. De kom aldrig tilbage.

Blandt de mænd, der har haft stor betydning for *Egtved Skytteforening*, må nævnes lærer Hovgaard, gårdejer H. Sørensen, pastor Brummer, hans hustru og søn, lærer Knudsen, Vork, samt i de senere år Svend Lehmann. Han var betydelig drivkraft og var foreningens formand gennem 10 år, indtil han i 1970 trak sig tilbage af mangel på tid, da han var blevet kørelærer. Han vendte dog tilbage som formand 1972–1973. Han døde i 1975. Salonskydning dyrkedes en tid i vognmand Dams garage i Rydeng.

Skytteforeningen har indtil 1946 altid lejet skydebane, men da købte den bane i Ballehule. Da Egtved-Hallen blev bygget i 1968, fik skytterne 15 m's skydebaner i kælderen dér. Her fejrede foreningen samme år sit 100-års jubilæum med 175 skytter, indbudt fra hele Vejle amt; en fest, der varede i fire dage!

Foreningen stilledes i bero d. 20. august 1976. *Ammitsbøl Skytteforening* købte da dens ammunition og opbevarede dens våben.

Til æresmedlemmer af »Egtved Skytteforening« udnævntes i 1928 urmager M. I. Mikkelsen og i 1967 urmager L. A. Mikkelsen, som allerede i 1952 var blevet hædret med en sølvroset for sit medlemskab af *Vejle Amts Skytte- og Gymnastikforening* gennem 50 år.

Formænd:

1868- ?	Hans Konradsen	
	(oplysninger mangler, protokol bortkommet)	
1883-1891	Frands Laursen	1927-1933 J. H. Nielsen
1891-1893	Kresten Jensen	1933-1939 L. A. Mikkelsen
1893-1897	M. I. Mikkelsen	1939-1947 Jes Frandsen
1897-1898	C. A. Bernhardtser	1947-1950 Sv. Pedersen
1898-1899	Poul Pedersen	1950-1955 Otto Christensen
1899-1900	M. I. Mikkelsen	1955-1956 Peter Ebbesen
1900-1902	P. Hallgaard	1956-1957 A. H. Pedersen
1902-1909	M. I. Mikkelsen	1957-1958 Jes Frandsen
1909-1915	N. P. Mortensen	1958-1959 Jens Marker
1915-1916	N. Bertelsen	1959-1960 Sv. R. Christensen
1916-1917	M. Sørensen	1960-1970 Sv. Lehmann
1917-1918	L. Hansen	1970-1971 Th. Juhl-Pedersen
1918-1922	N. P. Mortensen	14 dage i 1971 Th. Hvid Pedersen
1922-1924	L. Hansen	1972-1973 Sv. Lehmann
1925-1927	M. I. Mikkelsen	1973-1976 Jens Carlsen

Egtved Gymnastikforening

Efter oplysninger fra *Arne Rasmussen*.

Allerede i 1883, da Egtved fik sin egen skytteforening, begyndte man inden for denne at drive gymnastik og dans.

At *Egtved Skytteforening* i 1911 vedtog at lade gymnastikken hvile et år, gav stødet til, at *Egtved Gymnastikforening* stiftedes d. 19. oktober 1911. Dens første bestyrelse var:

P. Stenbæk (formand)
 H. Vogensen (kasserer)
 N. H. Jensen
 J. P. Johansen
 Elisabeth Jensen.

I begyndelsen var der et vist samarbejde med skytteforeningen, hvilket fremgår af flg. oplysninger fra gymnastikforeningens protokol for 15. august 1919: »Gymnastikforeningen sorterer under skytteforeningen og betaler fuldt bidrag til amtet for alle gymnaster og

deltager halvt i alle fællesudgifter til amtet. Gymnastikforeningen får alle de goder, som amtet lader tilgå skytteforeningen til gymnastikken. Bestyrelsen for skytteforeningen har adgang til alle gymnastikopvisninger og generalforsamlinger, som gymnastikforeningen lader afholde, dog uden stemmeret«.

Gymnastikken foregik i Egtved Forsamlingshus indtil 1938, da foreningen fik tilladelse til at benytte skolens gymnastiksal. Siden 1968, da Egtved-Hallen stod færdig, har gymnastikken fundet sted dér.

Ved starten lejede gymnastikforeningen redskaberne af skytteforeningen for 10 kr. årlig. Der har hvert år været afholdt gymnastikopvisning i marts og nytårsbal d. 2. januar. Opvisningerne fandt sted i Forsamlingshuset helt frem til 1968. Foreningen indmeldtes i amtsforeningen i 1927 og har siden deltaget i amtets gymnastikopvisninger i Kolding, Vejle og Vingsted.

Når man tænker tilbage, er der nogle navne, der atter og atter dukker op. Johanne Mortensen, der var leder i 15 år; Kristian Uth, som sad i bestyrelsen 1945–1979, nogle år som formand og de sidste mange år som revisor; og Erna Andersen, der var leder af gymnastikken i 25 år, og som i 1957 blev medlem af foreningens bestyrelse og i 1959–1967 var dens formand. Hun tog sig især af børnegymnastikken, men ledede også ungpigeholdene og motionsgymnastikken for damer. Erna Andersen har haft mange tillidshverv, bl. a. indvalgte hun i 1962 i bestyrelsen for *Vejle Amts Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforening* og blev i 1969 formand for denne forenings gymnastikudvalg. Arne Rasmussen, siden 1967 formand for *Egtved Gymnastikforening*, har ligeledes været bestyrelsesmedlem i *Vejle Amts Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforening* (1970–1972). Han har siddet i bestyrelsen for Egtved-Hallen siden 1967, fra 1977 som dens formand.

Æresmedlemmer:

- 1928 Johanne og Frants Lauersen
- 1936 Kirstine og N. J. Jensen
- 1978 Kristian Uth
- 1978 Villy Læborg

Egtved Gymnastikforening er med sine ca. 350 aktive medlemmer en af sognets største foreninger. De fleste medlemmer driver gymnastik, men foreningen har også fri idræt og (siden 1977) folkedans på programmet.

Formænd:

1911-1912	P. Stenbæk	1937-1938	M. Sørensen
1912	Hans Vogensen	1938-1942	Sejer Jensen
1912-1917	Peter Johansen	1942-1944	Jørgen Knudsen
1917-1920	A. Sejersen	1944-1946	Svend Bruhn
1920-1922	Chr. Lund	1946-1948	Thorvald Sinning
1922-1926	Laurids Hansen	1948-1953	Hans Nielsen
1926-1927	Ingvar Johansen	1953-1955	Peter Jensen
1927-1930	N. H. Jensen	1955-1957	Knud Bruhn
1930-1932	Martin Sørensen	1957-1959	Vagn Utoft
1932-1936	N. H. Nielsen	1959-1967	Erna Andersen
1936-1937	Axel Jørgensen	1967-	Arne Rasmussen

Egtved Idrætsforening

Ved postbud *Frede Nielsen*, Egtved.

Egtved Idrætsforening har sin rod helt tilbage til 1905. Da var *fodboldspillet* allerede populært rundt omkring i landet. Også i Egtved ønskede man at være med, og man startede da *Egtved Boldklub*.

Klubben eksisterede dog kun nogle få år. Der var for få unge mennesker i Egtved dengang, og der skulle jo 11 mand til at udgøre et fodboldhold – helst 12 eller 13 med reserver.

Klubben »hvilede« så en del år, og i 1921 stiftede en kreds af unge mennesker *Egtved Idrætsforening*.

Denne forening skulle vise sig at være levedygtig. Dens første formand blev skræddermester Otto Christensen. Han blev senere formand flere gange, og omkring 1940 blev han udnævnt til foreningens første æresmedlem.

I den første halve snes år var der kun fodboldspil på programmet. Men i 1930'erne optog man også *håndboldspillet*. I løbet af årene skulle det vise sig, at det var en populær sportsgren. Utallige er de sølvplader og pokaler, de forskellige hold har hjemført. De såkaldte 1. hold, både mandlige og kvindlige, som spillede i mesterrækken, dystede ofte om amtsmesterskabet ved de store amtsfester på Vingsted Stadion, og et par gange lykkedes det at hjemføre mesterskabet. Dameholdet drev det endog så vidt, at det kom til at spille jyllandsmesterskabet og repræsenterede flere gange på bedste måde Vejle amt.

I 1921 startede fodboldspillet på en mark bag kirken, tilhørende gårdejer Niels Jensen, Påskeborg.

Senere fik idrætsforeningen en bedre bane. Den lå på det nuvæ-

rende Kirkevænget foran kirken, og der boltrede fodboldspillerne sig i mange år. Man fik endog et virkelig fint klubhus af træ; dog var det ikke med bad. Det kendte man ikke til dengang.

På den gamle bane ved kirken, som var omgivet af fyrretræer, holdtes de første sportsfester, hvortil omegnens klubber var indbudt, og bagermester S. A. Svendsen solgte is, sodsvand og chokolade m.m. Om aftenen sluttedes der med fest og præmieuddeling i Forsamlingshuset.

Egtveds fodboldhold var dengang et fysisk stærkt hold med garvede kæmpere, der ikke var bange for at spille med musklerne og bruge kræfterne. Omegnens klubber blev nedlagt på stribe, selv Vejles 1. hold fra VB.

Men med tiden vandt teknikken indpas, og det begyndte at knibe Egtved at klare sig. Foreningen fik dog ikke tilbagegang. Tværtimod, der blev flere hold, både fodboldhold og håndboldhold, og pladsen ved kirken blev for lille. Kommunen fik lov til at overtage pladsen, mod at man stillede et nyt stadion til rådighed. Det kom til at ligge ved Kirkevej, hvor Amtsplejehjemmet nu er, og udvidedes ved en storstilet fest i 1942. Efterhånden som træer og buskads voksede op, blev det et smukt stadion med en af landets bedste fodboldbaner.

Ungdomsafdelingen voksede, og der skulle mange penge til. Men det klarede de forskellige ledere af foreningen. Man holdt store fester, revyer, underholdningskoncerter med datidens kendteste transmissionsorkestre, bal og meget andet. Det gav pæne overskud hver gang, og foreningen klarede sig selv uden kommunale tilskud.

Snart blev også det ny stadion for lille. Man arbejdede stærkt på at få opført en *Egtved-Hal*. Det lykkedes. Og et nyt og større stadion blev anlagt ved hallen.

Her dyster ungdommen i dag, og der er flere aktive unge end nogensinde. De klarer sig bravt i de forskellige turneringer. Man er dog gået fra håndboldspillet, som man har overladt KFUM og K.

Men glemmes må ikke *badmintonafdelingen*, som kom til i 1950'erne. De forskellige spillere har vundet mange mesterskaber. Førsteholdet har fejret store triumfer og gør det stadig. Denne sport er efterhånden meget udbredt i Danmark, og *Egtved Idrætsforenings* afdeling får også større og større tilgang af unge. Her er hallen på sin plads, idet her kan kridtes 4-5 baner op. Der er da også gennem årene afviklet flere store turneringer med deltagelse fra hele landet.

At klimaet er godt i *Egtved Idrætsforening*, ses bl. a. af, at foreningen i de sidste 26 år kun har haft to formænd (skrevet i 1977 (red.)).

I 1971 fejrede foreningen under pomp og pragt i Egtved-Hallen sit 50 års jubilæum, hvortil der var indbudt ledere af hovedorganisationer fra hele Jylland. Ved samme lejlighed udnævntes Frede Nielsen til æresmedlem. Han havde kort forinden modtaget *Jydsk Boldspil-Unions* sølvnl.

Foruden nu afd. skræddermester Otto Christensen og postbud Frede Nielsen er vognmand Poul Nielsen æresmedlem af foreningen.

Egtved Idrætsforening trives godt. Men det er dyrt at drive så stor en ungdomsafdeling. Heldigvis har kommunalbestyrelsen et vågent øje herfor. Det er vi i idrætsforeningen taknemmelige for, og alt tyder på, at foreningen trygt kan fortsætte sit virke i årene fremover til glæde for byens og egnens unge, der ønsker at dyrke sport.

Formænd:

1921–1927	Otto Christensen	1942	Ejlif Madsen
1928–1929	Poul Nielsen	1943	Magnus Jacobsen
1930–1931	Otto Christensen	1944	Holger Lind
1932	Kaj Hviid	1945	Carlo Pedersen
1933	Olaf Lyng	1946	Otto Christensen
1933	Magnus Madsen	1947–1948	Richard Frahm
1933	Ejlif Madsen	1949	Per Ørberg
1934	Otto Christensen	1950	Knud Bruhn
1935–1937	Poul Nielsen	1951–1966	Frede Nielsen
1938–1939	Magnus Jacobsen	1967–1978	Poul Edvard Bladt Kramer
1940–1941	Otto Christensen	1978–	Jørgen Stæhr Jensen

Bølling Skytte- og Gymnastikforening

Foreningens første protokoller er bortkommet. Nedenstående er udarbejdet efter forhandlingsprotokollen 1929–1967 af lærer *Poul Sørensen*, let forkortet af red.

Foreningen oprettedes sammen med *Egtved Skytteforening* i Bølling 1868 som kreds 21 i Vejle amt. Den lå stille nogle år, sandsynligvis fra midten af 1870'erne til 1889, da den genoprettedes som selvstændig forening med 30 skytter og med forpagter Hans H. Ravn, Roedsminde, som formand. Svensk gymnastik indførtes straks, og kredsen fik øvelseshus 1890. I 1892 fik foreningen som gave fra kvinder en fane med indskriften »Vift til os frisk og frejdigt mod«. En stump af den hænger i glas og ramme i Bølling Forsamlingshus.

Foruden hoveddisciplinerne, som fremgår af foreningens navn, dyrkede man også andre idrætsgrene, først håndbold, senere badminton.

Skydning omtales i protokollen det meste af tiden. Skytterne øvede sig fra det tidlige forår, og der afholdtes så kapskydning eller konkurrence mellem flere kredse. Ved en pokalskydning i Thorsted d. 1. september 1935 vandt Bølling pokalen.

Tid efter anden vandtes adskillige faneplader: i 1937 var foreningen indehaver af 9 faneplader og en pokal, den såkaldte kredspokal. For at opmuntre til deltagelse har man flere gange udsat en salonrifel som præmie, i 1932 for flid, i 1950 for højeste pointstal i 10 × 10 skud.

Hvor foregik skydningen? I 1931 flyttedes banen til Warmings plantage (Roedsminde), og der blev lavet nyt skydehus. 1948 synes skydningen at være foregået på Mosegårds område, men fra 1949 var banen ved Ladegårds sandgrav. – Under krigen var der en kortere pause (1940–1941). – Fra begyndelsen af halvtredserne var skydning i tilbagegang, i 1955 lå den helt stille, og i 1957 solgtes skydehuset.

Ved generalforsamlingen 1929 nævntes det, at der havde været øvet gymnastik med tre hold. Ledere: Johanne Mortensen (piger) og Hans Bjerregaard (karle og drenge).

I foråret 1931 og 1932 var der opvisning i folkedans og skjolddans. De følgende år var der både vinter- og sommergymnastik.

Ved en fest i maj 1935 var indbudt overportør Hans Højrup, Randers og Poul Christensen, Billund som 25 år før havde startet en *fodboldforening*, og da blev både de og bygmester Hans Højrup, Bølling, udnævnt til æresmedlemmer.

I sommeren 1940 nævnes *håndbold* for første gang. Peder Pedersen var leder af denne disciplin.

Ved opvisningen 1941, hvor der var 4 hold, udnævntes foreningens første formand, Anton Rødtne, til æresmedlem. Samme år indmeldtes et pigehold i håndboldturneringen.

I marts 1949 var der opvisning af 4 hold: piger, drenge, voksne piger og karle.

I 1951 var der god tilslutning til gymnastik og håndbold, men lidt tilbagegang for skydning. Året efter var der nogen tilbagegang for gymnastik, mens håndbold stadig gik godt.

Ved generalforsamlingen i 1953 klagede formanden over den ringe tilslutning til det aktive arbejde. En opvisning afvikledes dog endnu i 1954 (med 2 børnehold). I 1955 var der igen 2 børnehold og des-

uden pige- og herrehold. Håndbold gik godt, og der taltes om at anskaffe en ny fane.

I 1956 var der kun børnehold til opvisningen. Dette år toges Bølling nye skoles sal i brug, og dermed holdt *badminton* sit indtog i Bølling. Denne idrætsgren blev drevet livligt de kommende år. I 1958 skænkede foreningen 350 kr. til indretning af scenen i det ombyggede forsamlingshus.

1959: børnehåndboldholdene deltog i skoleidrætsstævnet i Vingsted, men på generalforsamlingen i november måtte man opgive at få valgt en bestyrelse, og foreningen lå derefter stille indtil d. 28. juli 1967. Da ophævedes *Bølling Skytte- og Gymnastikforening*, og dens formue på 692 kr. skænkedes til opførelsen af Egtved-Hallen.

Formænd:

1929-1933	Anton Rødtness	1943-1945	Peter E. Sørensen
1933-1937	Mads Larsen	1945-1947	Thomas Sørensen
1937-1938	Svend Junker	1947-1948	Peder Pedersen
1938-1939	Erling Rødtness	1948-1952	Erling Rødtness
1939-1940	Rudolph Samuelsen	1952-1954	Peter E. Sørensen
1940-1943	Søren Sørensen	1954-1967	Laurits Pedersen

Foreningen opløstes i 1967.

Vork Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforening

Af muremester *Hans Enevoldsen*, Vork.

Foreningen stiftedes i 1888 og havde da 34 skytter og 7 bidragydende medlemmer. Dens første formand var lærer A. Knudsen, de øvrige medlemmer af den første bestyrelse var Peder Madsen, Kristen Jensen, Rodbjerg, Jens Peder Kristensen, Vorkgård og Hans Nicolaisen, Langmose. (Gotlieb Jensen, Vingsted Centret, opgiver som første bestyrelse: lærer A. Knudsen (formand), gårdejer H. Danielson, J. M. Madsen og Jens Mikkelsen, samt at kvinder skænkede en fane med indskriften »Fremad, hvo der elsker frie hjem« (red.)).

Skytterne.

Den første officielle bane var over »Gammeldam« ved Stationsvej. 1910 flyttedes banen til »Koldborg«, et meget smukt sted, hvor der blev afholdt mange kapskydninger. Midt i 1940'erne gik man over til salonrifler, og banen blev flyttet til »Milestedrende«. Sidst benyttede man banen i Vingsted.

Efter krigen, i 1945, fik skytterne en hel del billig ammunition, men den var ubrugelig på en skydebane, og det tog lysten fra dem.

Gymnastikken.

Lærer Laigaard ledede både pigernes og karlenes gymnastik, og da var det gode år for denne afdeling af foreningen. Andre ledere var lærer Andersen, Vork, Søren Nielsen, Ammitsbøl og Arnold Rasmussen, Vork. I 1930 var der et karlehold på 30 i »Skyttehuset«.

Pigernes første kvindelige leder var Klara Petersen, Riismark. Senere havde de Kristine Petersen fra Skodborg. Endelig skal nævnes den seneste kvindelige leder, Hanne Bruun, Vork Nygård, der ikke alene har ledet gymnastikken, men også har spillet klaver dertil, både i kommunen og på amtsholdet. Det gør hun endnu i 1978, da dette skrives.

Idrætten.

Fodbold foregik 1923–1924 på Kristian Almindes mark i Refsgård. Der var både drenge- og karlehold.

Ringridning var der også. Et år deltog 94 ryttere.

Håndbold var både for piger og karle. Det begyndte i 1936, og karlenes første hold vandt amtsmesterskabet over Grejs og Ødis. De holdt sig i toppen i amtsforeningen, og i 1950 vandt drengene amtsmesterskabet. De gled med tiden over i karleholdet, der var i amtsdivisionen.

Der blev oprettet sportsplads i Vork 1944.

Oskar Jørgensen, der var foreningens formand 1948–1960, vil længe huskes for sit utrættelige arbejde især med håndbold for drenge og piger.

Nu er Vork tømt for ungdom, og derfor er foreningen »en saga blott«.

Formænd:

1888- ? Anders Knudsen	1938-1939 Sigvald Christensen
(oplysning mangler, protokol bortkommet)	1939-1940 Søren Andersen
1900-1910 ? Ebbesen (Refsgård)	1940-1942 Knud Eskildsen
1910-1914 Paul Buch	1942-1943 Aage Jensen
1914-1920 Bernt Nielsen	1943-1944 Aksel Grell
1920-1922 Rikard Hansen	1945-1946 Anders Knudsen
1922-1924 Juhl Jensen	1946-1967 Oskar Jørgensen
1924-1928 Hans Enevoldsen	1967-1968 Peter Knudsen
1928-1935 Adolf Enevoldsen	1968-1970 Bendt Skødt
1935-1938 Hans Enevoldsen	

Foreningen opløstes i 1970.

Egtved-Hallen.

Fot. Emil Traberg.

Egtved-Hallen

Af købmand *Søren Oxlund.*

I sommeren 1966 indkaldte det daværende sogneråd i Egtved alle foreninger til et møde angående bygning af en idrætshal, Egtved skole var under udbygning, og derved fremkom den situation, at der skulle bygges en gymnastiksal nr. 2 – eller en idrætshal.

Ved mødet var der stor begejstring for en idrætshal, og foreningerne gik ind for sognerådets tanke, at foreningerne skulle stå for opførelse af idrætshallen. Der nedsattes et arbejdsudvalg som kom til at bestå af følgende: Anders K. Andersen, Ejvind Sørensen, Frits Zeilmann, Th. Hvid Pedersen, Arne Rasmussen og Søren Oxlund, samt kommuneingeniør H. J. Lorentzen.

Arbejdsudvalgets første opgave blev at finde frem til en haltype, der kunne opfylde de fremsatte krav for en rimelig pris.

Vi fik en mand fra Rødning til at komme til Egtved, for at fortælle os, hvorledes man kunne organisere et halbyggeri med frivillig arbejdskraft. Vi kørte til Rødning for at se hallen, og kom dernede sammen med arkitekten, som havde tegnet hallen. Inden vi kørte hjem, havde vi fået udleveret et sæt tegninger over hallen, som vi delvis kunne bruge, og ud fra dem fandt vi frem til Egtved-Hallen.

Der skulle, inden byggeriet kunne sættes i gang, indsamles nogle penge. Vi opdelte kommunen imellem os, og kørte fra hus til hus med indsamlingsliste, så at enhver, der kunne tænke sig at give en gave til hallen, hvadenten den var stor eller lille, blev påført listen.

D. 1. april 1967 satte vi spaden i jorden, og dermed havde vi begyndt på grunden til den kommende idrætshal.

Da der foruden indsamlingen af penge også skulle tegnes timer på arbejdskraft, gik foreningslederne ud til alle medlemmerne for at tegne arbejdstimer, som vi førte i kartotek, og én gang om ugen gik udvalget sammen og udskrev fra 12 til 15 mand hver aften. Der var mødepligt, og var nogen forhindret, måtte vedkommende sende en anden.

Bestyrelsesmøderne blev holdt på skift hos medlemmerne, og værten serverede kaffe og kager gratis, mens de øvrige betalte 3 kr., som kassereren modtog med tak. Iflg. det medsendte regnskab samlede vi godt 1.200 kr. på denne måde.

I januar 1968 begyndte vi at bruge hallen, selv om der manglede mange ting. Blandt andet var cafeteriet ikke færdigt, men vi satte en kasse sodavand frem, og så kunne de unge mennesker betjene sig selv.

Ved cafeteriets færdiggørelse måtte vi have hjælp af byens håndværkere, da det krævede mere, end de frivillige arbejdstagere kunne klare. Men alt ordnedes, og vi blev færdige til hallens indvielse d. 24.-25. august 1968, hvortil der var blevet indbudt prominente gæster med amtmand Wamberg i spidsen.

Formænd for Egtved-Hallens bestyrelse

1966-1976 Søren Oxlund
1976-1977 Knud Højer
1977- Arne Rasmussen

KFUM-spejderne

Ved Poul Erik Korsholm.

Efter befrielsen i maj 1945, da man atter kunne færdes frit i Danmark, fremkom der fra de yngste medlemmer af Egtved KFUM et ønske om oprettelse af spejderarbejde her. Efter alvorlige overvejelser besluttede bestyrelsen sig til at sige ja til dette ønske, og da chefen

for Koldinghus Lens Division, ingeniør K. Konstantin Hansen, havde været i Egtved for at give de fornødne praktiske oplysninger m.h.t. starten af et spejderarbejde, blev der dannet en KFUM-spejdergruppe i Egtved under Koldinghus Lens Division d. 5. december 1945.

Det første grupperåd bestod af:
 Svend Busch, Egtved Skov,
 Niels Larsen, Fuglsang, gruppefører,
 Jørgen Mogensen, Egtved Skov, kasserer,
 Jens Peter Petersen, Bølling mølle.

Arbejdet gik med liv og lyst vinteren igennem. Vigilans-gruppen i Kolding, som havde adopteret Egtved-gruppen, var behjælpelig på mange måder, bl. a. når drengene skulle op til de forskellige prøver. De holdt lejr med dem i Egtved skov, og i sommeren 1946 inviterede de Egtved-drengene på sommerlejr syd for Haderslev. Samme år deltog tre spejdere fra Egtved i korpslejr ved Sønderborg.

Da startpatruljen havde arbejdet i ca. 8 mdr., opdelte man spejderne i 2 patruljer for at skaffe plads til flere.

Egtved-spejderne fik mange store og gode oplevelser. Af pladshensyn kan kun enkelte nævnes her; men en udførlig redegørelse, skrevet af Poul Erik Korsholm, bliver lagt i kommunearkivet, hvor man kan læse den.

Uddrag af denne:

Fest med Jens Grane som taler d. 11. marts 1947.

Divisionskonkurrencen i Gelballe skov i 1952 blev vundet af »Bæverne«, Egtved!

I foråret 1962 oprettedes ulvearbejdet med Evald Poulsen som leder. Det startede med 25 ulveunger, og snart blev de flere, så Lindhardt kom ind i billedet. I 1965 kom Jørgen Lind til, og han blev den bærende kraft i ulvearbejdet.

Det store antal spejdere og ulveunger skabte lokalemangel. 1945–1955 havde de været i Missionshuset, derefter i Egtved skole, atter i Missionshuset, og omkring 1965 igen i skolen, denne gang sammen med FPF. I 1966 dannede KFUM-spejderne og FPF en arbejdsgruppe med opførelsen af en hytte som mål. Holger Nielsen, Snoghavgård, Egtved, skænkede grunden, og d. 20. oktober 1966 holdtes et forældremøde ang. hyttebyggeriet hos H. Nielsen, Bølling Ladegård. D. 23. september 1967 blev hytten indviet!

Valdemarsdagen 1967 fik KFUM-spejderne i Egtved af Danmarks-samfundet overrakt en fane ved en festlighed i Koldinghus slotsgård.

Koldinghus Lens Division var efterhånden blevet så stor, at den måtte opdeles. Børge Grønne organiserede dette arbejde, og d. 26. august 1968 dannedes *Egelandets Division, distrikt 10*, hvorunder Egtved nu hører.

Divisionschefer i 1968:

for spejderne	Børge Grønne
for ulveungerne	Jørgen Lind

Siden 1973 er der blevet holdt loppemarked hvert år med et overskud på 15.000–20.000 kr. hver gang. Pengene anvendtes til en udvidelse af hytten på 70 m². Den stod færdig i 1975.

På grupperådsmødet d. 17. november 1971 meddelte tropleder Connie Brødsgaard, at der nu var basis for oprettelse af en KFUM-pigepatrulje, da FPF var holdt op og havde overgivet deres rettigheder til hytten til KFUM-spejderne. Det blev så Connie Brødsgaard og Rita Hessel, der startede pigepatruljen i Egtved.

Til slut skal nævnes, at Egtved-spejderne ved Landspatruljekonkurrencen i 1975 klarede sig så godt, at en af dem, »Hjortene«, blev udnævnt som den bedste i Danmark. Sådan noget kan jo kun glæde; men allerbedst er det gode kammeratskab mellem ulveungerne og spejderne, som de oplever både i det daglige og på lejrene.

Nu i 1979 er der 43 spejdere og 38 ulveunger. De ledes af

(spejderne):	Poul Erik Korsholm	}	tropledere
	Solveig Brødsgaard		
	Jesper Mogensen	}	tropassister
	Poul Bak		
(ulveungerne):	Ellen Jørgensen		flokleder
	Peter Lund	}	flokassister
	Else Simonsen		
	Kurt Madsen		

Spejdercentrene i Vork

Virk i Vork

Landsforbundet: Frivilligt Dreng- og Pigeforbund, F.D.F. og F.P.F.

I 1963 så hovedbestyrelsen for FPF sig om efter et nyt sted til et fø-

rertræningscenter. Valget faldt på en landejendom i Vork Bakker. Den blev købt for 54.000 kr., 18½ tdr. ld. dårlig landbrugsjord, men fortræffeligt egnet til formålet. Kort tid efter købte man en naboejendom til, ca. 20 tdr. ld., pris 60.000 kr. – altså i alt ca. 40 tdr. ld. – Vejen dertil blev udbygget, betalt af Egtved kommune; broen over bækken mod Ødsted blev bygget ved frivillig arbejdskraft, takket være FDF-seniører fra Kolding. –

I den følgende tid blev der bygget om, indrettet sovesale m. m., da de oprindelige bygninger ikke var meget værd. Byggeudgifterne blev betalt af overskud fra basarer, lotteri og landslejr samt tilskud fra Friluftsrådet og endelig gaver. D. 12. juni 1965 holdtes der officiel indvielse. Pr. 1. jan. 1966 var gælden kun 8.000 kr., så ejendommen kunne hvile i sig selv. Astrid og Martinus Petersen, Ødsted, ansattes som inspektørpar for en beskeden årlig løn. Økonoma i en årrække var Nora Sørensen, Ødsted.

I 1977 var endnu en udvidelse tiltrængt, og da opførtes en beboelsesbygning med 12 4-sengs værelser, alle med eget bad og toilet. Nu kan lejren rumme 70 personer, og den bruges flittigt. Der afholdtes landslejr her i 1971, og hvert år holdes der lejrkursus i efterårs- og påskeferien samt året rundt en række uddannelses- og weekendkurser for ledere.

Efter FPF's bog »FRØ« samt V.A.F. ved *Poul Sørensen*.

Rodbjerggård, Sct. Georgs Gildernes lejrcenter i Vork.

Hans Enevoldsens ejendom, Rodbjerggård i Vork, købtes i 1967 af Det danske Pigespejderkorps til førertræningslejr. Den solgtes i 1975 til Sct. Georgs Gilderne. – Stuehuset er velegnet til »Klar-det-selv«-lejrskoler og lignende arrangementer. Her kan indkvarteres 22 personer, fordelt i 4 soverum med hver 4 køjer og 3 værelser med hver 2 sovebrikse. – Til ejendommen hører 13 tdr. ld. Nærmest gården er der indrettet lejrpladser; herfra er der en vidunderlig udsigt ned over Vejleådalen; en ret smal strimmel jord går helt ned til åen. – Ny toiletbygning toges i brug 1978. Udhusene er endnu ikke udnyttede (1979). – Orla Pedersen, der bor skrås over for indkørslen til Rodbjerggård, fører opsyn med gården.

Efter brochuren »Rodbjerggård – midt i landet«, ved *Poul Sørensen*.

De økonomiske forhold

Det menes, at landbruget i Danmark havde en opgangstid fra år 1000 til omkring år 1300. I samme tid dannedes der rundt om i landene den privilegerede ridderstand, der efterhånden samlede sig meget jordegods. Mange frie bønder søgte ind under disse herremænds beskyttelse som fæstere. Derved blev de fri for at betale krigsskat og for at genopbygge brændte gårde eller krigshærgede steder. Fæstere havde det tryggere, men de blev i høj grad afhængige af herremanden, og kunne de f. eks. ikke betale deres landgilde, kom de til at yde arbejde på herregården, altså hoveri.

Måske har der i Egtved sogn været ydet lidt af den slags, f. eks. til domkapitlerne i Århus og Ribe, som har haft gods her, men derimod sikkert ikke til Møgtved, den senere Nygård i Starup, nu Fønixborg (ikke at forveksle med nuværende Nygård i Brakker). Da denne gård i 1578 blev købt af Frederik d. 2., blev sognets bønder kronbønder under Nygård og Koldinghus, og bønderne mente selv, at »kongens bønder« var mere end andre.

Men godt var det ikke i denne tid. I 1300-tallet sank priserne på kornet, der var langt den vigtigste indtægtskilde. Dermed begyndte en svær nedgangsperiode, der varede til sidst i 1760'erne. Fra kornavl gik bønderne mere over til kvægavl og studefedning, men ikke med selvstændig handel.

Bortset fra slutningen af 1500-tallet og begyndelsen af 1600-tallet var tiden stadig elendig. Pest og kvægsyge var slemme nok, men værst var dog krigene. Efter Svenskekrigen var der næsten ingen folk i sognet, og næsten alle bygninger var »nederfaldne eller nederbrændt, kun få ved magt«.

Produktionsmidlerne, redskaberne, var ødelagt, og kun få dyr var tilbage. Besynderligt nok nævnes eller antydes der intet om, hvad befolkningen døde af under Svenskekrigen, men hovedårsagen var utvivlsomt pest, plettyfus, medbragt med lus af polakkerne. Tallet på overlevende i sognet har kun været få snese. Ser man på matriklen 1662 og 1664, finder man navne på tidligere fæstere, selv om de forlængst var døde.

Men nye folk kom ret hurtigt til, og øde gårde blev delvis taget i brug af byens folk. Krigenes og pestens virkninger holdt sig næsten et par menneskealdre, men trods det blev der fra myndighedernes side presset hårdt på for at få alle afgifter drevet ind. Staten, eller rettere kronen, havde i sin forarmede stand ingen hjælp til bønderne, ja skatterne steg endog snart til det dobbelte.

Der foreligger ikke noget om herværende bønders pligtarbejde eller hoveri, dengang da adelen ejede gods i sognet, og siden blev kron- og rytterbøndernes arbejde indskrænket til at slå græsset og hjemkøre høet fra rytterkoblerne, mest fra Nygård, hvor de også skulle gærde om markerne.

I den sidste halvdel af 1700-tallet bedredes de økonomiske forhold, og da skete der store fremskridt. I slutningen af 1760'erne købte herværende bønder deres fæstegårde og blev selvejere. I 1780'erne og 1790'erne udstykkedes jordene, så hver bonde fik sine egne marker. Medens det meste af Europa var indviklet i Napoleonskrigene, drev Danmark en omfattende handel i fred, indtil landet kom i krig med England fra 1807 til 1814 og mistede sin store krigs- og handelsflåde og dermed al sin handel. 1813 fulgte så statsbankerotten.

Fra sidst i 1820'erne og et halvt århundrede frem var der igen en økonomisk god tid. Men da Amerika fra sidst i 1870'erne sendte mængder af billig hvede og majs ind i landet, blev landbrugets gamle indtægtskilder, kornavl og studefedning, urentable. Så gjordes det store vovelige spring over til forædlede produkter, smør og flæsk. Smørproduktionen fremmedes i højeste grad efter centrifugens opfindelse og andelsmejeriernes opståen. Landets første andelsmejeri oprettedes i Hjedning i 1882. Egtved fik sit i 1888. Ligeledes gik svineproduktionen eksplosionsagtigt frem med bygningen af de mange andelssvineslagterier. Andelssvineslagteriet i Kolding, nu kaldet Danish Crown Slagterierne, stammer fra 1888.

Den første Verdenskrig medførte stærkt stigende priser; den anden Verdenskrig ligeså. Men en rolig økonomisk udvikling havde været bedre. Landbrugskrisen først i 1930'erne var en hård prøvelse for landbruget. Det er endnu for tidligt at bedømme virkningerne af Danmarks medlemskab af EF.

Bankvæsenet

Egtved Sparekasse

Idet der henvises til Sparekassens 75-års jubilæumsskrift 1960: ved nu afdøde forfatter Niels Schousgaard, Ågård, omtales Sparekassens historie her kun ganske kort.

Åringerne omkring starten af Egtved Sparekasse var en økonomisk særdeles vanskelig tid, en tid værre end 1930'rne. I en halv snes år havde U.S.A. oversvømmet landet med hvede og majs til meget billige priser, så vore gamle landbrugsformer med kornsalg og studedefning var umuliggjort, og de nye former med forædlede produkter, smør og bacon, var ikke slået helt igennem.

I denne brydningstid begyndte den mangedrejede andelsbevægelse og sparekasserne.

Før sparekassernes tid måtte private låne hos private, og det var en vanskelig sag. Det siges, at træskomænd i disse skovegne var de bedste pengeudlånere. Omkring 1870 søgte folk fra Egtved sogn til sparekassen for Starup, Viuf og Nebel sogne i Ågård kro.

D. 2. marts 1885 indbød en kreds af fremsynede mænd i Egtved sogn til en stiftende generalforsamling, hvor sognets sparekasse oprettedes. D. 1. april samme år holdt den sin første kontordag hos formanden, gdr. Rasmus Eriksen i Egtved by. For de første 20 år findes ingen forhandlingsprotokol. Det må erindres, at de økonomiske forhold var helt anderledes dengang. I den hårde pengekrise i 1880'erne var landbrugspriserne minimale; de svarede til, hvad f. eks. en daglejer fik pr. dag, 60 øre, altså 5 øre i timen. Sparekassen begyndte med tilsvarende beskedne forhold. Kontorudgifterne var så små, at man næppe kan forestille sig det i dag, og det laveste indskud, Sparekassen modtog, var 50 øre. Omsætningen var i de første år nogle få hundrede kroner, men også her har man måttet sande det gamle ordsprog om de mange bække små, der gør en stor å: i jubilæumsåret 1960 lå omsætningen på ca. 6 millioner kroner. I 1978 var indlånet ca. 85 millioner kroner.

En gren af Sparekassens virksomhed er den filantropiske. Indtil

1960 har Sparekassen af sit overskud ydet tilskud til følgende formål inden for sognet:

Sygekassen	2.850 kr.
Sygeplejeforeningen	5.975 kr.
Teknisk Skole	2.825 kr.
Håndværker- og Borgerforeningen . . .	800 kr.
Forskønnelsesudvalget for Egtved by .	825 kr.
Egtved Sognebibliotek	3.470 kr.
Egtved KFUM's Husflidsskole	350 kr.
Tågelund Husflidsskole	985 kr.
Biavlerforeningen for Jerlev Herred . .	150 kr.
Fortov i Egtved	200 kr.
Flagforeningen	1.200 kr.
Egtved kirkeorgel	300 kr.
Kirkens kapel	100 kr.
Gadebelysning	425 kr.
Egtved Ungdomsforening	3.125 kr.
»Egtvedpigen«	200 kr.
Humanitetsforeningen	385 kr.
	<u>I alt 24.155 kr.</u>

Tillige er støttet ubemidlede studenter, enker og forskellige ulykkesramte i sognet.

En lang række mænd har siddet i bestyrelsen, ikke for honoraret, der var særdeles beskedent, men på en pligts- og ærespost. Følgende har været sparekassens formænd: gdr. Rasmus Eriksen, lærer S. Madsen, gdr. Mads Ditlefsen, gdr. Christian Alminde, Søren Olsen, gdr. Sejer Jensen, alle Egtved.

I jubilæumsåret 1960 var følgende i bestyrelsen: Sejer Jensen (formand), Peter Styrbæk (næstformand), Martin C. Sørensen (kasserer), Peter Alminde, Hans Korsholm, Tage Mortensen og Hans Mortensen.

1958 søgtes en faguddannet sparekassebogholder. Blandt 20 ansøgere valgte man sparekassekasserer Kristian Jensen, Brørup Sparekasse. Han ansattes pr. 1. oktober samme år og udnævntes til direktør for Egtved Sparekasse pr. 1. juni 1959.

I Sparekassens første 20 år havde den lokaler hos formanden, gård-ejer Rasmus Eriksen, Egtved, og fra 1905–1912 hos lærer S. Mad-

sen, Egtved. I perioden fra 1912 til 1950 var kontoret på Højskolehjemmet, og d. 1. oktober 1950 flyttede Sparekassen til sin egen nyopførte bygning, Søndergade 16. 20 år senere, i 1970, rykkede Sparekassen ind i sin moderne nybygning på »Torvet« ved den nordlige ende af Søndergade, vest for præstegården.

1972 indgik Egtved Sparekasse fusion med Sparekassen Vejle, og i 1973 optoges den i sammenslutningen Sparekassen Sydjylland.

På generalforsamlingen d. 26. februar 1979 afgik formanden for bestyrelsen, gårdejer Sejer Jensen, at regne fra udløbet af 1978.

Egtved Sparekasse har såvel med indlån som med udlån tjent sognet og omegnen særdeles godt i alle årene.

Kolding Folkebank/AKTIVBANKEN, Egtved

Ved underdirektør *Georg Ravn*,
Aktivbankens Administrationscenter, Vejle.

D. 21. maj 1907 forelå der for bankrådet i Kolding Folkebank et andragende fra borgere i Egtved om oprettelse af en filial i Egtved. Bankrådet nedsatte et udvalg til at arbejde med andragendet.

D. 31. maj 1907 vedtog bankrådet at oprette en filial i Egtved fra 1. juli 1907 med lokaler på kroen.

Til lokal tillidsmand valgtes sognefoged Terkel Poulsen Terkel-
sen, Egtved.

Det er mest sandsynligt, at bankens senere direktør, Søren Nielsen, var den første, der fra Kolding rejste til Egtved på den ugentlige kontordag. (Dette er dog ikke bekræftet gennem protokoller eller andet skriftligt materiale).

Det er derimod sikkert, at ganske få år efter starten var det bankassistent Chr. Thye, Kolding, der rejste til filialen i Egtved.

Til bankrådsmødet d. 26. oktober 1916 forelå der fra Egtved Borgerforening et andragende om, at der måtte blive 2 kontordage om ugen i Egtved.

Det blev overdraget til direktørerne og forretningsudvalget at forhandle med Sparekassen i Egtved om sagen, og for så vidt denne også ville anbefale 2 kontordage, da at bevilge andragendet.

På bankrådsmødet d. 22. juni 1922 blev gårdejer Chr. Andersen, Egtved, antaget som medbestyrer af Egtved-filialen.

På et tidspunkt (jeg har ikke kunnet finde dette tidspunkt) er H. W. Bretling, Egtved, blevet ansat i filialen; antagelig i stedet for Terkel Poulsen Terkelsen.

På bestyrelsesmødet d. 4. oktober 1951 blev det besluttet at købe den benyttede ejendom i Egtved for 35.000,- kr.

Med udgangen af juli måned 1954 fratrådte Chr. Andersen og H. W. Bretting, og fra 1. august 1954 blev filialen betjent af medarbejdere fra hovedsædet i Kolding.

Ejendommen blev ombygget og moderniseret i 1968. Ombygningen var færdig 25. 3. 1968.

Pr. 1. januar 1971 fusionerede Horsens Bank, Kolding Folkebank, Kolding Laane- og Diskontokasse og Veile Bank og blev til AKTIVBANKEN.

Da både Kolding Folkebank og Veile Bank havde filialer i Egtved, havde AKTIVBANKEN nu to filialer i Egtved.

Disse to filialer arbejdede side om side indtil 23. april 1974, hvor Veile Banks tidligere filial blev lukket. Filialen blev derefter drevet videre i Kolding Folkebanks tidligere ejendom med begge de hidtidige filialbestyrere, Mogens From og Kai Petersen, som ledere.

Kai Petersen fratrådte på grund af alder med udgangen af 1977, hvorefter Mogens From alene var leder, indtil han med udgangen af september måned 1978 forlod banken. Han efterfulgtes af filialens nuværende bestyrer, Thomas L. Knudsen.

Lipizzanere ved Spjarupgård.

Heste på Egtvedegnen

Der har sikkert været heste i sognet helt fra den yngre stenalderes dage, altså i mere end 4.000 år. Hesten blev anvendt som ridedyr og som trækraft. Den var bondens kæreste dyr og ofte hans stolthed og idelige samtaleemne. I vid omkreds kendte man gårdenes heste og sluttede handeler, ikke alene på markeder, men også mand og mand imellem. En hestehandel var et godt samtaleemne,

Af gårdenes historie kan man se, at bønderne som regel havde lige mange heste og kreaturer, oftest fire af hver slags.

Fra 1670'erne til 1718 var der kyradsere og dragoner indkvarteret på gårdene, og de havde meget gode heste.

Hesten har været bondens uundværlige hjælper i landbruget, lige til henimod midten af 1900-tallet, da traktorer og lastbiler vandt indpas og erstattede hesten som trækraft.

For ridehestene er det derimod gået fremad de sidste årtier. Det er blevet moderne at ride; ikke mindst børn og unge nyder nu denne sunde og smukke sport.

Lipizzanerne på Spjarupgård

Man kan ikke skrive om heste på Egtved-egnen uden at nævne Svend Lund, Spjarupgård, og hans lipizzanere.

Efter et ægteskab mellem et medlem af det spanske og det østrigske kongehus stiftedes i 1400-tallet »Den spanske Rideskole« i Wien. Lipizzaner-stutterierne sammesteds oprettedes i 1580, og de meget anerkendte lipizzanere, der er en krydsning af spanske og østrigske heste, opdrættedes dels her og dels på halvøen Lipizza i Adriaterhavet ved Triest. Deraf navnet lipizzanere.

Den første lipizzaner-hingst, Pluto II-1, kom til Danmark fra Wien i 1922 på foranledning af berider Orlow-Andersen, Holbæk.

Med den og en Frederiksborg-hoppe avledes Pluto Stål, der kåredes i 1930. Svend Lund, Spjarupgård, havde allerede da fattet stor interesse for lipizzanere, og da Pluto Stål blev averteret til salg samme år, købte han den formedelst 1.500 kr. Samtidig købte han en skimlet Frederiksborg-hoppe, Tulle, og de to blev, sammen med et par senere opkøbte Frederiksborg-hopper, ophavet til Pluto-hestene af Spjarupgård.

De første uden for sognets grænser, der fik øje på Svend Lunds arbejde, var cirkusfolk, og i 1950 gjorde Spjarupgård-lipizzaneren Pluto Arabi sin entré i Cirkus Miede.

Svend Lund havde den enestående oplevelse at kunne eksportere heste af eget opdræt til Finland, Schweiz, Tyskland, Holland og Sverige.

Travheste

I slutningen af 1960'erne fremkom der ønske om at oprette en travbane på egnen. Resultatet af overvejelserne blev imidlertid, at den kom til at ligge i Billund. Den lette adgang til en travbane førte til en større interesse for travheste i Egtved, således også fremavl af disse. Dog havde Nora Kristiansen, Store Roed, i flere år forinden haft travheste. Hun har nu 5. generation af den første hoppe »Précis«, som er meget dygtig. Den blev nr. 2 i DM på Amager Travbane i 1973.

St. Roed 1915. Tage Kristiansen på hesten til venstre.

Egtved Rideklub

I 1975 begyndte Ruth og Børge Kronow en rideskole på Fuglsanggård, tidligere Egtved Fattiggård. Da der var flere rideinteresserede på egnen, nedsattes der en arbejdsgruppe.

Gruppens formål var at få startet en rideklub, og det skete på en generalforsamling d. 15. maj 1975.

Egtved Rideklubs første bestyrelse var

- Elinor Søndberg (formand)
- Richard Tholstrup (næstformand)
- Astrid Iversen (kasserer)
- Eva Mak (sekretær)
- Bo Kirkegård.

Egtved Rideklubs formål er at fremme interessen for ridesport og at arbejde for kendskab til alt vedrørende hestens brug og pleje. Ved starten var der ca. 50 medlemmer, i 1979 er der ca. 115, hovedsagelig børn og unge piger.

Gårdejer Svend Lund, Spjarupgård, kører korn hjem med forspand af lipizzanere ca. 1950.

I sommeren 1975 påbegyndtes opførelsen af en ridehal. Mange frivillige medarbejdere hjalp til, så hallen stod færdig i februar 1976.

I maj 1976 solgte Ruth og Børge Kronow rideskolen til Åse og Erling Eriksen. Da var der hverken heste eller rideundervisning; men de nye ejere tog straks fat på at bygge en stald til 20 heste. Den var færdig samme efterår, og i oktober 1976 blev rideskolen genåbnet. Ca. 65 aktive ryttere meldte sig til undervisning. Der udfoldedes stor aktivitet med prøvejagter, hubertusjagt, etc.

I 1977 blev rideklubben optaget i Dansk Rideforbund.

Ejerne Aase og Erling Eriksen rejste i januar 1978 til U.S.A., og i september samme år bortforpantede de hele rideskolen til ridelærer Leif Jensen, Otterup på Fyn. I oktober 1978 nedsattes et juniorudvalg.

I foråret 1978 deltog 12 ryttere med fint resultat i et ridestævne i Møllebjerg Rideklub, Lindeballe. Foruden i de allerede nævnte jagter har Egtved Rideklubs medlemmer deltaget i orienteringsridt og fået undervisning i voltigering (gymnastiske øvelser på hest). Klubben har desuden aflagt besøg på stutierier og på et hestehospital samt arrangeret foredrag om hestedressur o.a.

Hesteforsikringer

Der er i Egtved to hesteforsikringer, hvis formål det er, at medlemmerne indbyrdes skal forsikre hverandre mod tab ved hestes død som følge af sygdom eller ulykkestilfælde.

Egtved Sogns Hesteforsikring

Efter oplysninger fra *Verner Steffensen*, Vork.

Desværre foreligger der i dag ingen protokoller fra tiden før 1921, og oplysningerne i de senere protokoller er meget sparsomme.

Hestene takseres to gange om året, i marts og oktober. Indtil ca. 1950 skulle medlemmerne møde med deres heste på de steder, bestyrelsen bestemte. I årenes løb har der f. eks. været taksationer på Store Roed, Bølling Ladegård, Vorkgård og Egtved Afholdshotel samt hos Jessen Hansen og Anders Sejr i Hjelmdrup og Peter Schmidt i Fuglsang. Nu kører taksatorerne rundt til medlemmerne.

Foreningens formænd:

1938–1953	Rasmus Frandsen, Vork
1953–1958	J. P. Johansen, Ballesgård
1958–1959	Ejner Have
1959–1961	Tage Mortensen
1961–1962	Kaj Johansen, Egtved
1962–1976	Laurids Pedersen, Hjelmdrup
1976–	Verner Steffensen, Vork

Bestyrelsen, der også fungerer som taksatorer, er i 1979:

Verner Steffensen, Vork
 Henning Kruse, Fuglsang
 Svend Aage Hansen, Egtved
 Aksel Augustinus, Jordrup

Desuden har foreningen to revisorer. I kontingent opkræves to gange årligt 1 pct. af taksationssummen, og erstatningen udgør 75 pct. af denne sum. Foreningen forsikrer også udensogns heste. Medlems-tallet er i 1979 43, omfattende ca. 90 heste og ca. 20 føl.

Egtved og Omegns Hesteforsikring

Efter oplysninger fra *Jørgen Petersen*, Bølling.

Foreningen begyndte sin virksomhed d. 1. april 1909 og valgte da følgende »bestillingsmænd«:

Bernt A. Nielsen (formand)
 Christian Rasmussen (næstformand)
 Peter Platz
 Jens Skanderup Madsen
 Christoffer S. Christoffersen

De var alle fem foreningens taksatorer. Desuden valgtes tre overtaksatorer og to revisorer.

Der afholdes taksation to gange årlig, først skulle medlemmerne bringe deres heste til bestemte taksationssteder, men nu kører taksatorerne ud til medlemmerne. I den første tid havde foreningen en afdeling i Kolding, som bestyrelsen rejste ud til de to gange årlig.

Som et billede på prisudviklingen kan nævnes, at foreningen i 1913 solgte en hest til en slagter i Kolding for 85 kr., nu i 1978 koster en hest til slagting ca. 3.000 kr.

Foreningen har i 1978 heste af mange racer: ponyer, rideheste, travheste, galopheste og arbejdsheste. Der er 40 medlemmer og 114 heste. Foreningen dækker et stort område: Egtved, Randbøl, Vorbasse, Bække, Jordrup og Ødsted.

Bestyrelsen er i 1979:

Jørgen Petersen, Skovdal, Bølling (formand)
 Jens Jørgen Nørgaard, Østerbygård,
 Jens H. Grøn, Randbøl
 Jens Lorentsen, Bølling
 Elinor Søndberg, Holmskov

Desuden er der tre overtaksatorer og to revisorer. Kontingentet er 1 pct. (ved uheld 1½ pct.) af taksationssummen 2 gange årlig, og erstatningen er 80 pct. af denne sum. Ved dyrlægebesøg betaler medlemmerne selv de første 50 kr., foreningen ¾ af resten.

I *Egtved Skov* har der været en lille hesteforsikring, men den gik ind i 1950'erne; den kunne ikke bære sig, da den havde for få medlemmer.

Ponyer i Vork Bakker

og en tak til Møller-Hans

Af overlæge *Palle Richter-Jørgensen*, Kolding.

I 1962 overtog vi af enkefru Helene Broch ejendommen matr. nr. 16c af Vork, Egtved sogn.

Ejendommen, der af lokale folk gennem årene er blevet kaldt Ilderhuset, er på små 9 tdr. ld.

Når vi købte denne ejendom, var det et liebhaveri. Både min kone og jeg er meget naturinteresserede, og samtidig havde vi brug for et stykke jord til vort planlagte avlsarbejde med en bestemt walisisk ponyrace, som vi allerede et par år i forvejen havde indført et par hopper af.

Vor ejendom ligger i et overordentligt stærkt kuperet erosionslandskab, som er fremkommet af isafsmeltning omkring stedet, hvor Eriksholms vandmølle (også kaldet »Sverrigs mølle«) nu ligger i ruiner, og langs det lille vandløb, der passerer møllen. Stedet er absolut ikke egnet til moderne effektivt landbrug, men det er nærmest ideelt for vore ponyer, der her kan gå ude hele året, idet de kan finde læ for alle vinde. I øvrigt er landskabet meget lig det, ponyerne kommer fra i Wales.

Vort lille Danmark har mange skønne lokaliteter – og Vork Bakker hører absolut til disse. Denne vekslen imellem bakker, dale og kløfter, marker og småskove, enkeltstående træer, vandløb og småsøer, den rige fauna med jagtvildt og mange sjældnere fuglearter (f. eks. grønspætte og af og til hejre), de små fredelige grusveje, hvor man kan færdes i 1 til 2 timer uforstyrret af biler – alt dette har gjort Vork Bakker til et stykke enestående natur.

Vore Welsh-Mountain-ponyer fortjener en særlig omtale. Disse ponyer er kvikke, energiske dyr, ca. 122 cm i mankehøjde. Ofte er de skimler, men de kan også have de øvrige hestefarver – brun, rød og sort – dog aldrig er de brogede. Hovederne er, når de er rigtige, kønne, korte med konkav næseryg og store næsebor, ørerne små, øjnene store og fremtrædende som et par billardkugler – altså, bortset fra ørerne, araberprægede.

Ponyernes historie fortæller om det dunkle, men visse kloge hippologer mener at kunne føre racen tilbage til romernes invasion i Sydengland. De skal da have haft ponyerne, som allerede på det tidspunkt havde araberblod i årene, med som trækdyr. Da romerne senere blev overvundet, fik de ikke tid til at få ponyerne med sig. Disse blev tid efter anden jaget over mod de walisiske bjerge, der for en stor del kun er store bakker på et højland. Her har de så levet mere eller mindre vildt, indtil de stedlige landmænd fandt ud af, at de også kunne være nyttedyr. Et gammelt walisisk mundheld siger, at en Welsh-Mountain-pony skal kunne bære sin herre til arbejde »uphill and downhill« til daglig og til kirke om søndagen. Det er altså ikke det rene legetøj!

I øvrigt har disse ponyer i vid udstrækning været brugt i kulminerne som trækdyr helt op til omkring 1940. Jeg har selv i 1935 i et par miner omkring Nottingham set stalde op til $\frac{1}{2}$ km under jorden med 25–30 ponyer. Nogle var født dernede – og derfor blinde. Men på nævnte tidspunkt blev der vedtaget en lov, der forlangte, at dyrene skulle op på jorden på græs i mindst een måned pr. år. Gennem de sidste mange år er der udelukkende brugt maskinkraft i minerne – og ponyerne er i det store og hele blevet børne- og luksusdyr.

I årenes løb har vore ponyer, især på fællesskuer i Odense, givet os adskillige pæne placeringer, heriblandt flere ærespræmier. Den fornemste udmærkelse var vel nok en guldmedalje på et skandinavisk skue i Gävle i Sverige.

Møller-Hans

Jeg kan ikke afslutte denne lille beretning om Vork Bakker uden at omtale vor gode hestepasser og ven igennem en halv snes år, *Møller-Hans*. Han var siden 1932 ejer af Eriksholms mølle («Sverrigs mølle»), som imidlertid var gået i stå allerede i hans fars levetid (1921). »Indmaden« af vandmøllen blev i 1939 for en slik solgt til Hjerl Hede, hvor man i den derværende mølle kan se de gamle møllehjul etc. samt kornsække med navnet »Eriksholms mølle« malet på.

En i flere henseender ond skæbne gjorde Møller-Hans til eneboer og original de sidste 20 år, han levede. Dog passede han sin mælkerute – og var meget afholdt af landmændene langs ruten for sin hjælpsomhed. Da tankbilerne gjorde Møller-Hans overflødig, fik vi ham overtalt til at passe vore dyr. Hans i begyndelsen slet skjulte skepsis blev i løbet af kort tid konverteret til en hjælpsomhed, som var helt enestående. Han var aldrig karrig med at delagtiggøre os amatører i sin store viden med hensyn til omgang med og pasning af heste. Man kunne stole på, at hans fodring var i orden. Lang tid før en selv kunne han se, at den eller den hoppe var ved at blive lidt smal over ryggen – eller at en anden var ved at blive unødvendig fed. Bedækningen af egne og fremmede hopper i sæsonen blev også kontrolleret og noteret på det omhyggeligste. Stolt var han, når vi på fællesskuerne i Odense fik placeret vore udstillede dyr godt. Da havde han gerne lejet en brun lærredskittel for at beskytte sit fine blå sæt tøj, som man ellers aldrig så ham i, og som absolut havde de første 40 til 50 år på bagen. Vi havde i hans tid en hingst, Don Pedro, som han selv havde været med til at hente fra Englandsbåden på Esbjerg

havn. Det var en meget smuk skimmel, men desværre noget mishandlet fra sit hjemland. Der gik 3-4 måneder eller mere, i hvilket tidsrum Hans måtte kravle på sine knæ de sidste 25-30 meter for at få fat på denne hingst i indhegningen. Men da den endelig var faldet til ro, fulgte den ham som en hund. Dette smukke dyr avlede desværre ikke op til sin egen standard. Men Møller-Hans ville ikke af med hingsten - i så fald ville han ikke passe menagen længere!

Fra bondelandsbyer til Egtved af i dag

Fæsternes privilegier

Gennem den ældre middelalder (år 1000–1386) og den yngre middelalder, da næsten alle danske bønder var gået eller gledet over fra at være frie selvejerbønder til at blive fæstere, var der blevet lagt et sundt og godt grundlag for bondens eksistens, et grundlag, som sikrede ham ret til den danske jord, nemlig en hel del forrettigheder til jorden, de såkaldte bondeprivilegier eller rettere »fæsternes privilegier«, som vist er meget lidt kendt i nutiden. Her skal forklares, hvorledes det gik til, at næsten alle bønder blev fæstere.

Privilegierne kan deles i fire punkter:

1. Gårdenes faste størrelse.
2. Fæstet.
3. Landgælden (eller som det altid hedder: landgilden).
4. Ingen leje eller forpagtning af jord, kun fæste, dermed ingen handel med eller spekulation i jord.

1. Gården var af en sådan størrelse, at den kunne føde en familie med tyende. Den kunne aldrig deles, men dens størrelse fastholdtes gennem tiderne til stor gavn for bønderne. Dette gav et særdeles godt grundlag, da jordene mellem 1770 og 1800 blev udskiftet af jordfællesskabet, og gårdene udflyttedes, så hver gård fik sit eget omtrent samlede område af passende størrelse.

2. Fæstet af en gård fra ejeren til fæsteren var i virkeligheden kun for ét år ad gangen, men kom altid til at gælde for hele livet, hvis ikke fæstet blev misrøgtet. Der kunne på den måde godt sidde flere slægtled på samme fæstegård. I praksis kunne ejeren ikke opsiges fæsteren, hvis han passede, hvad han skulle, og svarede sin landgilde. Fæsteren var en fri mand, der kunne opsiges fæstet og flytte, hvorhen han ville. Ved overtagelsen af en fæstegård, skulle der betales en afgift, der kaldtes indfæstning eller stedsmål. Den varierede efter gode og dårlige tider. Bygningerne vurderedes ved til- og fraflytning og skulle afleveres i samme stand, som de var i ved modtagelsen.

3. Landgilden, den årlige afgift fra fæsteren til ejeren, betales i naturalier: korn, penge (leding og nathold), og i småredsel: et fodernød (kreatur), et brændsvin, et lam, en gås, en høne, smør, honning, hår, lyng o.s.v., varierende i de forskellige egne, ikke altid ens i samme landsby. Den var urokkelig fast og kunne aldrig sættes op eller ned eller forandres. Dette var en stor fordel for fæsteren. Var det et godt år, kunne han let betale. Var der misvækst, krigsødelæggelser, pest eller ildebrand, så gik det ud over ejeren. Den fæster, der intet havde, kunne intet betale, men måtte meget tit hjælpes med korn, heste, kreaturer, redskaber og bygninger. Det var dette forhold, som fik de frie selvejerbønder til at søge ind i fæsternes række.

4. Det fjerde punkt var ikke af mindst betydning. Det lød på, at jorden kun kunne fæstes, ikke købes, ikke lejes ud, ikke forpagtes væk, alt udbytte af jorden skulle tilfalde gården. Denne gamle hævdevundne bestemmelse havde vidtrækkende følger. Den betød, at der ikke kunne handles med jord. Der var intet for jord- eller pengespekulan-

ter at gøre. Man må sige, at vore forfædre var kloge. De forstod at sikre bonden ret til jorden.

Hvis man sammenligner den danske bondes kår gennem tiderne med bondens kår i andre lande, ser man tydeligt, at den danske bonde var bedre sikret end mange andre. F. eks. i England ejede adelen til op imod vor tid næsten al jord. Adelsmanden forpagtede godserne ud, og forpagteren drev godset ved hjælp af daglejere. Kort sagt: de, der sled med jorden, fik ikke selv frugten.

I Polen var det sådan, at hvert barn arvede sin part af jorden. Var der fem børn, blev jorden delt i fem stykker. Havde næste generation igen hver fem børn, blev den oprindelige jord delt i 25 dele, og så fremdeles til umådelig gene for brugerne.

I Danmark var der skabt langt bedre vilkår for bønderne. Men desværre blev fæsternes privilegier ikke altid respekteret, især i krigstider kunne de overtrædes.

De gamle gårde

Af lærer *Peter Houbak*, Egtved.

Anvendte forkortelser: s. = søn, sv. = svigersøn.

De nuværende landsbyer og ejerlav har eksisteret fra tidlig middelalder, men de ældste mere udførlige oplysninger begynder først omkring 1500. Da nævnes Ballesgård, Hjelmdrup, Amhede, Nordbæk, Lie, Vollund og Tågelund som enkeltgårde, mens Bøgvad, Thorsted, Spjarup, Refsgård og Oustrup havde 3-4 gårde hver. Bølling havde 5, Egtved 10 og Vork 14 gårde.

Midt i 1500-årene begyndte kongen at samle gods omkring Koldinghus, og i regnskaberne herfra kan der findes en del oplysninger om fæstere på gårdene. Oplysninger om adelens gods er der langt færre af. Fra 1610 findes en fortegnelse over fæstere på krongodset, og fra da af kan enkelte ejendomme følges til i dag.

Krigene i første halvdel af 1600'erne kostede dyrt for egnene langs Hærvejen med røverier, plyndringer og brande og til sidst pesten i 1658. Den næste samlede opgørelse fra 1662 viser 5 ødegårde i Eg-

tved by, mens Nordbæk, Lie, Tågelund og dele af Spjarup, Refsgård og Vork ligeledes er øde – enkelte steder helt til 1680. Det betød mange fæsteskifter, fremmede folk på gårdene i kortere perioder og store vanskeligheder med at finde ud af, hvem der boede hvor. Og dertil kom en deling af gårdene i halvgårde, ja fjerdedele i nogle perioder.

1688 laves en ny matrikel, d.v.s. liste over og vurdering af ejendommene af hensyn til skatteberegningen, og denne ejendomsstørrelse er fast indtil salget af krongodset omkring Koldinghus 1765. Efter selvejet fulgte i 1780'erne udskiftningen af jorden fra fællesskabet, og først fra da af kan der tales om, at en gård har et samlet stykke jord på et bestemt sted. Det fører til deling af overdrev, heder, moser o.s.v., og der bygges i tiden derefter en kreds af ejendomme uden om de gamle landsbyer, og enkelte af de gamle gårde flyttes ud. Navnlig i Vork sker der meget store handeler med jord og bebyggelse af hele den østlige del, og det gør det meget svært at finde forbindelsen fra 1765, til den nye matrikel træder i kraft 1844.

Jorden blev opmålt og beregnet og den nye matrikel udarbejdet ca. 1825–40, og princippet i den er, at hver selvstændig ejendom, der fandtes ca. 1825, fik et *nummer*. Ved gårdene fik agerjorden f. eks. 5 a og skoven 5 b. Ved salg af jord fik det frasolgte så nr. 5 c, næste stykke 5 d o.s.v. Ud fra *tallet* i matrikelnummeret kan man altså se, hvilken ejendom et stykke jord har tilhørt, og ud fra *bogstavet* kan man finde frem til, hvornår stykket er udskilt, men ikke uden videre i enkeltheder hvorfra. Eks.: Præstegården, nr. 1, havde jord nordvest for Egtved by, hedelod på Egtved Holt, eng ved Dalgade og skov i Egtved skov, og ved salg af jord kan matriklens *bogstaver* skifte mellem disse områder.

Op gennem 1800'erne sker der f. eks. i Oustrup ofte delinger, så børn får en udlod fra hjemmet.

Omkring 1850 udskifter H. Konradsen »Solvang«, Bølling en del ejendomme, og 1915 og 1941 udskiftes i Bølling »Roedsminde« delvis og »Solvang« helt, den sidste efter loven om statshusmandsbrug. I nyere tid har enkelte gårde måttet vige for byudviklingen i Egtved by, nemlig »Leths gård«, (hvor nu Overgaards bageri ligger), der ca. 1900 flyttedes til »Skovvang«, Hejlskovbjerg 3. – »Krogården«, (over for kroen), der 1912 flyttedes til »Egtvedgård«, Vestergade 61. 1967 købte kommunen »Ørvinggård« og 1973 »Overgård«, begge Østergade, til udstykning i byggegrunde.

De ældste kort viser, at der er forsvundet nogle gårde fra landsbyerne inden 1800, og at gårdene lå lidt anderledes end i dag.

I Bølling lå »Mosegården« lidt sydligere nede ved vejen, »Vibehus« lå over for »Bølling Ladegård« syd for vejen, »Østergård« lå lige syd for »Roedsminde« og den gamle skole, »Solvang« lå syd for Forsamlingshuset, og »Store Roed« lå hvor den nye skole senere blev bygget.

I Egtved lå »Krogården«, hvor nu Vestergade 9-11-13 ligger, ja, det er gårdens gamle stuehus. »Leths gård« (»Skovvang«) lå Østergade 2-8, men intet er bevaret. Lige øst for præstegården lå »Thybogården«, der havde sit navn efter den sidste ejer, Hans Nielsen Thybo. Den kaldtes også »Baungård«. Ejere: 1630 skøde fra Søren Eriksen til Lauge Madsen, 1662 s. Michel Laugesen, 1672 s. Lauge Michelsen, 1686 Mads Jensen, 1713 sv. Peder Mikkelsen, Oustrup, 1747 Jens Germansen, selvejer 1766, 1774 tvangsauktion, delvis udstykket bl. a. »Påskeborg« og »Spillinggård«. Præsten Knud Storm køber resten, men sælger 1792 til Anders Nielsen, 1812 sv. Hans Nielsen Thybo, der bor i stuehuset til sin død ca. 1845.

Længere mod øst, hvor Smalfort støder til Østergade, lå byens største gård, lad os kalde den »Smalfortgården«. Den beboedes 1662 af kaptajn Hans Henriksen og cornet Chr. Pedersen, 1664 Søren Knudsen og Anders Joensen, og derefter Anders Jørgensen og Jeppe Andersen, 1731 s. Niels Andersen og Ole Gravesen, 1749 sv. Jørgen Jensen og Mads Poulsen, selvejere 1767, 1773 sv. Niels Jensen, 1777 enken g.m. Peder Jacobsen. Ca. 1785 nedrives gården, brandforsikringen afmeldes, og den udstykses, vistnok til »Mosegård« og »Duebjerg«. Mads Poulsen køber derefter gård i Hjelmstrup.

Lige vest for skolen lå »Skolegården«. Her levede 1662 Vide Hansens enke Maren, der blev gift med Niels Nielsen (Videsen), 1701 Peder Pedersen, 1722 s. Peder Pedersen, 1762 Hans Nielsen, selvejer 1767, udflyttes ca. 1785 til »Brambjerg«.

Syd for skolen, ca. Hjelmstrupvej 4-8, lå »Østergård«. Dens beboere var 1662 Søren Grosen og Jens Christensen, 1664 Hans Nielsen og Jens Christensen, 1696 s. Anders Jensen, 1728 s. Ole Andersen, 1737 Peder Pedersen, 1762 Hans Pedersen, selvejer 1767, 1789 Peder Madsen, 1818 s. Mads Pedersen, ca. 1850 nedlægges gården, og jorden deles mellem »Ørviggård« og »Hvidegård«.

»Højvanggård« og »Overgård« lå som i dag, men er selvfølgelig ombygget.

I Bøgvad lå de 3 gårde oprindelig nede ved åen sammen med Bøgvad mølle, men ca. 1780 er de flyttet op ovenfor, og ca. 1875 flyttes »Højdalgård« til den nuværende plads. Omkring 1800 sælges »Sønderborg«, »Haugehuus« og »Tinghuus« fra. De yngre ejendomme udskilles senere.

»Amhedegård« udstykker 1806 »Skærbækgård«, og 1820 »Ormsdal« og »Bodilsminde« (»Vittenberge«). 1870 sælges »Granhøjgård« fra.

Ø. Thorsted har omkring 1700 4 gårde, men de er 1787 blevet til 2 og lå som nu »Østerbygård« og »Thorstedgård«.

»Nordbækgård« eller »-gårde«, lå nede ved bækken. Omkring 1700 var der 4 gårde, men 1801 er der kun 2, altså sammenlægninger.

Tågelund havde 2 gårde, og ca. 1780 kommer »Grøndal« eller »Grønlund« til.

»Vollund« var en enkeltgård, men er nu matr. nr. 1 i Spjarup. De 3 Spjarupgårde lå som nu, og »Spjarupgård« lå lige syd for de øvrige indtil ca. 1900.

I Refsgård lå »Damsgård« som nu, mens de 3 øvrige gamle gårde lå tæt op ad Kruses gård helt ude på skrænten.

»Oustrupgård« lå lige nord for »Dalgård«, mens »Ruggård« havde samme plads som nu.

Gårdene i Vork lå tæt sammen ud mod Ådalen. »Vestergård« lå lidt tættere ved skrænten mod nord, sammen med »Enemærkegård«. »Risgård« som nu.

»Ballesgård« og »Hjelmdrupgård« lå som nu, men ved udskiftningen lå 4 gårde i Hjelmdrup tæt sammen.

Den senere bebyggelse har spredt ejendommene ud over hele området og ændret dets udseende fra det tidligere åbne landskab med få landsbyer og enkelte gårde til et tæt bebygget og intensivt dyrket agerland.

Fra gården »Brudesø«, Brudesøvej 21, Fuglsang, omkring 1905.

Gårde og ejendomme i Egtved sogn indtil 1979

Af lærer *Peter Houbak*, Egtved.

Udarbejdet efter kommunens liste over ejendomme *med* bygninger pr. 1. 4. 1978. Der oplyses: gade/vej med nummer, ejerlav med matrikelsnummer, evt. navn og ejendomsværdi efter 16. alm. vurdering. Derefter følger liste over ejere (fæstere), så langt tilbage det har været muligt at finde sikre oplysninger. Der anvendes flg. forkortelser: b. = broder, d. = datter, ds. = dattersøn, e. = enke, f. = fader, m. = moder, s. = søn, sts. = stedsøn, sv. = svoger, svs. = svigersøn.

Årstillene for ejerskifte er hovedsagelig taget fra tingbøgerne og falder derfor ikke helt sammen med overtagelsestidspunktet, men ofte, især i ældre tid, en del senere.

Listen – hvis ufuldstændighed jeg beklager – giver kun et tørt skelet, hvorpå enhver selv kan arbejde videre efter tid og lyst. Egtved Lokalhistoriske Arkiv, der nu flytter i bedre lokaler i det nye bibliotek, hjælper gerne med råd og materialer.

- Aftensang 3*, Egtved 1 bf. E.: 630.000.
1962 tømrermester Henry Poulsen.
- Aftensang 4*, Egtved 1 bg. E.: 600.000.
1962 A/S Kosangas, 1968 Niels Peter Johansen.
- Aftensang 5*, Egtved 1 bk. E.: 750.000.
1963 bogtrykker Tage Petersen.
- Aftensang 6*, Egtved 1 bl. Fabrik og lager. E.: 985.000.
1960 Andreas Andresen, Grindsted, 1969 Ansgar S. Kristensen.
- Aftensang 7*, Egtved 1 br. E.: 400.000.
1964 vognmand Ernst Danielsen, 1971 fru Nora Danielsen.
- Aftensang 8*, Egtved 1 dx. Forretning. E.: 900.000.
1968 autoforhandler Anders Christensen.
- Aftensang 9*, Egtved 1 be. E.: 380.000.
1965 møbelhandler Asger Thomsen, 1967 Hans J. Kongsted.
- Aftensang 10*, Egtved 1 dp. Fabrik og lager. E.: 1.950.000.
1966 firma Hermann Loch, 1975 Gustav Loch.
- Aftensang 11*, Egtved 1 do. E.: 380.000.
1965 savværksejer Marinus S. Jensen, 1966 gdr. Johs. Jørgensen.
- Aftensang 12*, Egtved 1 eb. Forretning og beboelse. E.: 900.000.
1970 møbelsnedker N. Lyndgaard Nielsen.
- Aftensang 13*, Egtved 1 dn. E.: 370.000.
1965 savværksejer Marinus S. Jensen, 1967 Dagny Nørgaard, Aksel Jensen og Ejler Møller Rasmussen, 1969 tømrer Vilfred Kjær, 1970 gdr. Ivar Jensen, Bølling.
- Aftensang 14*, Egtved 1 ed. E.: 410.000, forretning og beboelse.
1973 installatør Bent Aage Rauff.
- Aftensang 15*, Egtved 1 cæ. E.: 470.000.
1966 stud. agro. Erik Lauridsen, 1971 el-mekaniker Villy Kristensen.

Aftensang 16, Egtved 1 eg. Forretning og beboelse. E.: 740.000.
1972 Egtved Entreprenørforretning.

Aftensang 17, Egtved 1 da. E.: 370.000.
1966 Egtved kommune.

Aftensang 18, Egtved 1 ef. Forretning og beboelse. E.: 580.000.
1972 malermester Anders Andersen.

Aftensang 19, Egtved 1 db. E.: 470.000.
1966 pensionatejer Marie Andersen, g. Jensen, 1972 fru Anna Hvid Pedersen.

Aftensang 20, Egtved 1 du. Forretning og beboelse. E.: 1.300.000.
1967 møbelhandler Asger Thomsen.

Aftensang 21, Egtved 1 dd. E.: 330.000.
1965 skotøjshandler Finn Knudsen, 1969 salgschauffør Jørn Hansen, 1971 lagerekspedient Jørgen Skovholm.

Aftensang 23, Egtved 1 de. E.: 320.000.
1965 bygmester Marius Pedersen, 1966 kreaturhandler Poul C. Knudsen, 1976 fru Anna Alminde.

Aftensang 29, Egtved 5 aø. E.: 270.000.
1908 murer Jens Bjerre Jeppesen, 1935 Sofie Bjerre Jeppesen, 1949 kirkebetjent Laurids Bjerre Jeppesen.

Aftensang 33, Egtved 5 lr. E.: 300.000.
1968 rentier Jens Peder Pedersen.

Bakkevej 1, Egtved 5 hc. E.: 150.000.
1952 Richard Samuelsen, 1966 arbejdsmand M. Sigurd Jensen.

Bakkevej 1a, Egtved 5 kk. E. 380.000.
1964 Sigfred Kruse, bygget 1974.

Bakkevej 2, Egtved 5 hd. E.: 140.000.
1943 Aksel Holt, 1947 Hans Poulsen, Bølling, 1948 arbejdsmand

Ejnar Christensen, 1968 gdr. A. Hansen, 1968 landmand S. Thomsen Sørensen, 1977 Hansine Sørensen.

Bakkevej 6, Egtved 5 fz. E.: 380.000.
1935 maler Jens Jacobsen, 1955 F. Bruhn, 1955 savværksejer Svend Mouritsen.

Bakkevej 8, Egtved 5 hp. E.: 185.000.
1949 gdr. Jens Jørgen Spedtsberg, 1958 tømrer Hans Peter Spedtsberg, 1966 gdr. Bernhard Pedersen, 1972 Anna Dorthea Pedersen.

Bakkevej 12, Egtved 5 hæ. E.: 160.000.
1948 Henning Spedtsberg, 1951 vejmand Richard Samuelson, 1954 postbud Svend Åge Andersen, 1959 rentier Peter Marinus Hansen, 1964 gdr. Niels Endrup Pedersen.

Baldersvej 1, Egtved 8 db. E.: 400.000.
1975 Sven N. Vølker, Ågård, 1977 Peder Poder.

Baldersvej 2, Egtved 8 da. E.: 420.000.
1974 Johannes Olesen, 1978 Sigurd E. Poulsen, Rønde.

Baldersvej 3, Egtved 8 aø. E.: 425.000.
1972 Håkon Loch.

Baldersvej 4, Egtved 8 cø. E.: 430.000.
1973 Ingrid Haugsted, Knudsbøl.

Baldersvej 5, Egtved 8 ba. E.: 390.000.
1975 Knud N. Thomsen, Godthåb.

Baldersvej 6, Egtved 8 cæ. E.: 380.000.
1974 Evan Dalgaard Nielsen.

Baldersvej 7, Egtved 8 bb. E.: 370.000.
1975 Viggo K. Pedersen.

Baldersvej 8, Egtved 8 cz. E.: 460.000.
1974 John Clausen, 1976 Kate og Steen Elgaard Pedersen.

- Baldersvej 9*, Egtved 8 bc. E.: 350.000.
1974 Kaj Balsgaard Nielsen.
- Baldersvej 10*, Egtved 8 cy. E.: 400.000.
1974 Johannes Kristiansen, Egtved.
- Baldersvej 11*, Egtved 8 bd. E.: 400.000.
1974 Erling Larsen.
- Baldersvej 12*, Egtved 8 cx. E.: 530.000.
1972 Ejvind Andersen.
- Baldersvej 13*, Egtved 8 be. E.: 410.000.
1974 Svend Erik Billund.
- Baldersvej 14*, Egtved 8 cv. E.: 400.000.
1972 Hans Jensen, Spjarup.
- Baldersvej 15*, Egtved 8 bf. E.: 380.000.
1974 Svend Pedersen.
- Baldersvej 16*, Egtved 8 cu. E.: 410.000.
1974 Lorenz Hansen Trip.
- Baldersvej 18*, Egtved 8 ct. E.: 390.000.
1974 Herluf Ebbesen.
- Baldersvej 19*, Egtved 8 bg. E.: 370.000.
1973 Kent Chr. Jensen.
- Baldersvej 20*, Egtved 8 cs. E.: 360.000.
1974 Anton Knudsen, 1977 Arne Christensen.
- Baldersvej 21*, Egtved 8 bh, E.: 390.000.
1974 Erik Christiansen.
- Baldersvej 22*, Egtved 8 cr. E.: 360.000.
1975 Karl Kronow, 1976 Jørgen A. Jensen, 1978 John Holbech.

- Baldersvej 23*, Egtved 8 bj. E.: 440.000.
1973 Flemming Andersen.
- Baldersvej 24*, Egtved 8 cq. E.: 380.000.
1974 Erik Pedersen.
- Baldersvej 25*, Egtved 8 bk. E.: 370.000.
1974 Gunnar Kr. Friis Andreassen.
- Baldersvej 26*, Egtved 8 cp. E.: 580.000.
1975 Jørn Brodersen Hansen.
- Baldersvej 27*, Egtved 8 bl. E.: 440.000.
1974 Jørgen Windbæk Jensen.
- Baldersvej 28*, Egtved 8 co. E.: 480.000.
1974 Kristian Johnsen.
- Baldersvej 29*, Egtved 8 bm. E.: 370.000.
1972 Kurt Nielsen, 1977 Ole Gramm.
- Baldersvej 30*, Egtved 8 cn. E.: 420.000.
1975 Børge Nielsen.
- Baldersvej 31*, Egtved 8 bn. E.: 420.000.
1972 Leif Høtoft, 1975 Egon Johansen.
- Baldersvej 32*, Egtved 8 cm. E.: 410.000.
1974 Jørgen Meng, 1976 Poul de Place, 1977 Gustav Locht.
- Baldersvej 33*, Egtved 8 bo. E.: 380.000.
1974 Ove Munkedal, 1975 Ole H. Olesen.
- Baldersvej 34*, Egtved 8 cl. E.: 520.000.
1975 Peter J. Hamann.
- Baldersvej 35*, Egtved 8 bp. E.: 390.000.
1974 Hans Otto Wad-Sørensen.

- Baldersvej 36*, Egtved 8 ck. E.: 390.000.
1975 Marius Pedersen, 1976 Bodil Dalgas Knudsen.
- Baldersvej 37*, Egtved 8 bq. E.: 320.000.
1974 Bjarne Jørgensen, 1975 Jens Thomsen.
- Baldersvej 38*, Egtved 8 cj. E.: 330.000.
1974 Erik Hansen.
- Baldersvej 39*, Egtved 8 br. E.: 375.000.
1974 Grethe og Johs. Thomsen, 1977 Hilda og Bent Bang.
- Baldersvej 40*, Egtved 8 ch. E.: 340.000.
1973 Invest Building A/s, Vejle, 1974 Jens P. Olesen.
- Baldersvej 41*, Egtved 8 bs. E.: 430.000.
1974 Ulla Sloth Boye.
- Baldersvej 42*, Egtved 8 cg. E.: 390.000.
1974 Finn Buch Møller, 1977 Svend Erik Christensen.
- Baldersvej 43*, Egtved 8 bt. E.: 470.000.
1973 Per Hermann, 1978 Hans Braarup Hansen, Ishøj.
- Baldersvej 44*, Egtved 8 cf. E.: 490.000.
1973 Mogens Correll.
- Baldersvej 45*, Egtved 8 bu. E.: 450.000.
1974 Niels Brødsgård.
- Baldersvej 46*, Egtved 8 ce. E.: 500.000.
1972 Poul Egon Hansen.
- Baldersvej 47*, Egtved 8 bv. E.: 420.000.
1974 Poul Nielsen.
- Baldersvej 48*, Egtved 8 cd. E.: 350.000.
1974 Knud Erik Aagaard Laursen, 1974 Svend Åge Vildbæk.

- Baldersvej 49*, Egtved 8 bx. E.: 400.000.
1975 Gunner Vangsgaard.
- Baldersvej 50*, Egtved 8 cc. E.: 430.000.
1973 Ole Andersen.
- Baldersvej 51*, Egtved 8 by. E.: 390.000.
1974 Søren Julius Schmidt, 1978 chauffør Harry Jacobsen, Egtved.
- Baldersvej 52*, Egtved 8 cb. E.: 490.000.
1973 Hans Jørgen Ladefoged.
- Baldersvej 53*, Egtved 8 bz. E.: 370.000.
1973 Anna Müller, 1977 Kristian Jensen.
- Baldersvej 55*, Egtved 8 bæ. E.: 370.000.
1974 Ib Hass.
- Baldersvej 57*, Egtved 8 bø. E.: 390.000.
1973 Hans Jørgen Mathiasen, 1977 Birger Enevoldsen, 1978 Søren
Terkelsen, Spjarup.
- Baldersvej 59*, Egtved 8 ca. E.: 510.000.
1974 Presenco ^{A/s}, 1975 Jens Poulsen.
- Ballesgårdvej 5*; Ballesgård 3 a. »Nr. Ballesgård«. E.: 660.000.
1794 udskilt fra »St. Ballesgård«, Peder Nielsen, 1812 Peder Ander-
sen, 1846 Jens Sørensen, 1855 Mads Vilhelmsen, 1867 Mads Peter
Hansen, 1904 Theodor Hansen, 1918 Thomas Pedersen fra Vork,
1944 Jens Peter Pedersen, 1972 s. Erik Pedersen, 1976 Jens Peter
Johansen, »St. Ballesgård«.
- Ballesgårdvej 6*, Ballesgård 5 a. »Højhus«. E.: 100.000.
1787 udskilt fra »St. Ballesgård«, Rasmus Thomsen, 1811 Niels Ras-
mussen, 1820 Søren Pedersen, 1823 Simon Pedersen, 1842 Hans
Nielsen Juhl, 1851 Hans Andreasen, 1862 mageskifte med Christian
Andersen, Tørskind, 1865 Bertel Bertelsen af Fredsted Mark, 1876
Hans Sørensen, 1881 e. Mette Marie Hansen, 1883 Ane Marie Han-
sen, g.m. Hans Rasmussen, 1892 Morten Peter Jepsen af Gesten,

1894 Nicolai Theodor Andersen, 1895 Jens Chr. Iversen af Gilbjerg, 1904 Søren Jessen Hansen af Billund, 1944 s. Johannes Jessen Hansen, 1969 Immanuel Pedersen m. fl.

Ballesgårdvej 8, Ballesgård 6 b. »Havredal«. E.: 320.000.
1803 Jakob Knudsen, 1822 Thue Laursen, 1823 Jens Pedersen, 1837 Knud Pedersen, 1854 Flemming Clausen, Ammitsbøl, 1863 Hans Christensen, 1871 Ole Rasmussen, 1906 Christen Christensen, 1940 Jørgen Kragh Christensen, 1979 s. Chr. og Per Albert Kragh.

Ballesgårdvej 10, Ballesgård 6 d. »Birkely«. E.: 220.000.
? Jonas Madsen, 1853 Hans Hansen, 1866 e. Karen Nielsdatter, g.m. Peter Andresen, 1873 mageskifte med Henrik Rasmussen i Veerst, 1897 Klaus Jensen af Oxlund, 1902 Niels og Mads Sørensen af Kragelund, 1905 Hans Frederiksen Madsen, 1911 Marius Hansen af Seest, 1939 sv. Kristen Kristensen.

Ballesgårdvej 12, Ballesgård 6 a. »Sønderlund«. E.: 450.000.
? Thue Laursen, 1821 Jens Pedersen, 1829 e. Ane Mette Mathiasdatter g.m. Niels Hansen, 1850 s. Mathias Jensen, 1853 e. Karen Nielsen g. m. Hans Hansen, 1886 Jens Peter og Ane Mette Mathiesen, 1907 Anton Julius Andersen, 1949 e. Kirstine Kathrine Andersen Jensen, 1950 Hans Kristian Jensen, 1976 e. Gudrun Jensen.

Baskærvej 2, Egtved 7 k. »Virkelyst«. E.: 430.000.
1873 Valentin Thomsen, 1878 Peder Sørensen Leret, 1898 Anders Buck, 1901 Niels Buhl, 1929 Jens Peter Madsen, 1949 Jens Hansen, 1969 Karl Peter Andersen.

Baskærvej 6, Egtved 8 q. »Hejlskovgård«. E.: 520.000.
1901 Hans Peter Hansen Lehmann, 1925 Laurids Balle, 1930 Alfred Jensen, 1934 P. Jacobsen, 1943 Anna Helene Jacobsen.

Baskærvej 10, Egtved 1 ec. »Travnholt«. E.: 125.000
Kirkejord, ca. 1901 fæstet af Hans Peter Lehmann, 1910 under »Skovhøjgård«, 1975 Vagn Holm Poulsen.

Baskærvej 11, Egtved 5 e. E.: 150.000.
1838 Anders Jensen, 1893 Peter Mathiasen, 1927 Marius Mogens-
sen, 1946 d. Karen Marie Geertsen, 1966 Svend Pedersen, 1976
Aage Stæhr, 1978 Maja og Mogens Møller, Hillerød.

Baskærvej 12, Egtved 25 a, 1 e. »Skovhøjgård«. E.: 1.070.000.
Ca. 1770 Hans Jørgensen, 1801 s. Jørgen Hansen, 1831 s. Hans
Jørgensen, 1868 s. Jørgen Hansen, 1908 s. Hans Peder Hansen,
1967 s. Kaj Peder Jørgen Hansen.

Baskærvej 18, Egtved 12 b. E.: 230.000.
? Mads Johnsen, 1858 Mads Laursen, 1862 Søren Pedersen Skov,
1868 Hans Poulsen, 1891 Jens Rasmus Hansen, 1895 Jens Madsen
Thomsen, 1929 Otto Christensen, 1976 Bent Christensen.

Baskærvej 19, Egtved 5 cp, 36. »Birkely«. E.: 620.000.
Før 1834 Julius Nielsen, 1844 Peder Andersen, 1846 Hans Hansen,
1881 Jeppe Pedersen Lind, 1895 Jens Madsen Thomsen, 1904 Hans
Sørensen, 1951 Holger Sørensen.

Baskærvej 21, Egtved 5 g. E.: 170.000.
Før 1834 Rudolf Mikkelsen, 1837 Christen Jakobsen, 1871 s. Jakob
Kristensen, 1904 Jeppe Larsen Kristensen, 1910 Kristian Kristen-
sen, 1940 svs.Laurits E. Hansen, 1978 Arne Hansen, Brakkervej.

Baskærvej 22, Egtved 4 j, 10 b. »Bøgelund«. E.: 570.000.
1848 Peder Jepsen Lund, 1889 Hans Peder Brodersen, 1908 M. På-
skesen, 1910 Martin Møller, 1916 Anders Ejnar Busch, 1946 Svend
Jegsen Busch.

Baskærvej 25, Egtved 15 f. E.: 205.000.
1850 Frands Sørensen Nissen, 1889 e. Kirstine Rudolfsen, 1892
svs. Jens Christensen, 1923 Christen Lassen Christensen, 1930 Jens
Christensen Lange, 1956 gdr. Kristian Dusingus Kristensen, 1966
krokarl Andreas Kristensen, 1967 landmand Hans Jensen, 1970
Rigmor Schmidt, 1976 Rudi Leander Samuelsen m. fl.

Baskærvej 27, Egtved 15 h. E.: 205.000.
Før 1834 Peder Andersen, Jens Sørensen, 1852 Anton Engelhardt

Mejer, 1861 Hans Chr. Poulsen, 1862 Nis Madsen, 1862 Berendt Hansen, 1866 Peder Hansen, 1877 Jeppe Jensen, 1917 e. Kathrine Jensen, 1920 gdr. Jens Christensen, 1923 s. Christen Madsen Christensen, 1952 Ejnar Valdemar Nielsen, 1956 Andreas J. Kristensen, 1960 Olga E. Bertelsen, 1962 murermester Sofus Eriksen, 1963 vognmand Jeppe Hvolbøl Pedersen.

Baskærvej 28, Egtved 7 e, 8 v. E.: 650.000.
1860 Nis Madsen, 1881 d. Ane Margrethe Andersen, 1884 g.m. H. B. Iversen, 1901 s. Niels Madsen Andersen, 1922 Vilhelm Peter Kloster, 1929 Hjorth, 1935 Chr. Hansen, 1939 Sigfred Christensen, 1943 Thomas Andersen.

Baskærvej 31, Egtved 4 d. E.: 525.000.
1843 Thomas Thomsen, 1849 e. Kirsten Andersdatter, g. m. Chr. Pedersen Snitker, 1891 d. Kirstine Marie Christensen, 1894 g.m. Jens Nielsen, 1896 Søren Holm, 1911 Jørgen Hansen Langvad, 1914 Jens Jørgensen Ladegaard, 1930 Iver Christensen, 1960 Alfred Mogensen.

Baskærvej 32, Egtved 8 n, 8 ar. E.: 150.000.
1862 Hans Mortensen, 1867 br. Niels Peter Mortensen, 1870 Chr. Christensen, 1903 d. Ellen Marie Christensen g.m. Hans Hansen Høyrup, Bølling, 1912 Hans Peter Friemann, 1916 Poul Christensen, 1923 Andreas Pedersen, 1924 Anders Ebbesen Schmidt, 1924 Anders Peder Iversen, 1931 Anders L. Pedersen, 1949 Thomas Andersen, jorden fraskilt, huset matr. nr. 8 ar, 1962 solgt til møllersvend Sigvald Sørensen, 1963 arbm. Alfred Busk, 1975 Birthe Kam.

Baskærvej 33, Egtved 8 k, 43 a. E.: 220.000.
Ca. 1830 Mads Nielsen og Peder Hansen Snitker, 1854 Hans Hansen, 1862 Jørgen Pedersen, 1894 Thomas Thomsen, 1935 s. Jørgen Thomsen, 1974 Peter Boye Elkjær.

Baskærvej 35, Egtved 23 d. E.: 210.000.
1860 Peder Madsens enke til Morten Hansen, Ågård, 1912 Peder Knudsen Dall, 1952 Anker Dall, 1969 sygeplejerske Inger Marie Dall.

Baskærvej 37, Egtved 53 a. E.: 160.000.
 Før 1834 Peder Nielsen, 1838 Laurids Hansen Brygger, 1861 Jørgen Pedersen, 1863 Mads Nielsen, 1907 Karl Kr. J. Borgvardt, 1908 Peder Kvist Madsen, 1913 Nikolaj Pedersen, 1922 Laurids Lorenzen, 1957 Peder Valdemar Pedersen.

Baskærvej 38, Egtved 8 h. E.: 250.000.
 Ca. 1833 Morten Nielsen, 1847 Niels Sørensen, 1857 Niels Lauridsen, 1863 s. Laurids Nielsen, 1883 svs. Peder Thomsen, 1892 Hans Ole Jakobsen af Knudsbøl, 1905 Jakob Sørensen Sandholt, 1841 e. Ane Sandholt, 1944 Thode Madsen, 1949 Knud J. Dall, (jord frasolgt til Thomas Andersen), 1973 s. Kristian Dall, 1977 Claus Reinholdt.

Baskærvej 39, Egtved 44 a. E.: 230.000.
 Ca. 1830 Jep Michelsen, 1852 Jens Christensen, 1868 Jens Peder Boesen af Knudsbøl, 1869 dbgm. Peder Hansen, 1883 Niels Peder Eriksen, 1891 mageskifte med Niels Chr. Nielsens enke Dorthea Marie Thuesen, 1893 Jørgen Nielsen af Kolding, 1899 Peder Thomsen, 1934 Poul Thomsen, 1940 maler Theodor Nielsen, 1942 e. ?, 1949 Jørgen Mønsted, 1952 vognmand Hans Lorenzen, 1956 Johs. Jepsen, 1961 Solveig Jensen, 1962 Asta Olsen, 1962 skomagermester Leslie Pill.

Bidalgårdvej 2, Oustrup 1 c. »Granly«. E.: 350.000.
 ? Jens Christensen, 1854 smed Søren Nielsen, 1865 s. Mads Sørensen, 1870 Johan Jensen, Egtved, derefter Mads Jensen, Tudvad, 1880 Niels Peder Jensen, 1880 mageskifte med Claus Hansen Ravn, 1881 Peter Augaard Pedersen, 1881 Erik Clausen Ravn, Veerst, m. fl., 1883 Claus Hansen Ravn, 1885 væver Jens Chr. Jacobsen, 1889 gartner Niels Pedersen, ca. 1929 d. Johanne Pedersen, 1943 Kristian Hansen, 1964 højskolelærer Jørgen Knudsen m. fl.

Bidalgårdvej 4, Oustrup 1 d. E.: 200.000.
 1860 Chr. Jensen Veltz, 1860 Christian Christensen, 1895 e. Karen f. Hansen, 1917 Peter Petersen, 1918 Hans Hjorth og Søren Sørensen, 1919 Søren Sørensen, eneejer, 1919 Jeppe Nielsen Schmidt, Vork, 1923 Max Sørensen af Egtved, ca. 1930 Rasmus Nielsen,

1951 Hans Peter Sørensen af Oustrup, 1957 Gunnar Andersen, Fredsted, 1962 overingeniør Viggo Nielsen, Kolding.

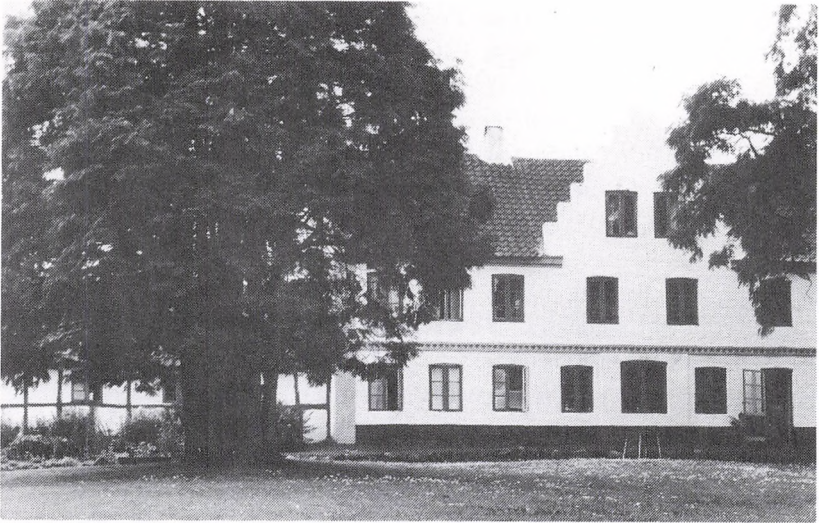
Bidalgårdvej 6, Oustrup 1 b. »Bidalgård«. E.: 430.000.
Ca. 1844 Jens Nielsen Weltz, 1852 Knud Jensen, 1874 svs. Hans Peter Jensen Mau, 1887 e. Karen Knudsen g.m. Martin Thomsen, 1909 e. Karen Knudsen, 1916 s. Jens Hansen Mau, 1932 Valdemar Nielsen, 1939 Chr. Jakobsen, 1940 Valdemar Nielsen, 1943 Arne Pedersen, 1944 Henry Mortensen, 1947 Adolf Pedersen.

Bidalgårdvej 8, Refsgård 8 b. E.: 190.000.
1858 Ole Rasmussen, 1870 Jens Madsen, 1909 e. Hansine Madsen f. Lauridsen til Søren Hansen Sørensen af Bølling, 1949 Harry Jeppesen.

Bidalgårdvej 10, Refsgård 8 a. »Ulvedal«. E.: 425.000.
1801 Niels Nielsen, 1830 Jens Pedersen, 1845 Peder Søndergaard Hansen, 1869 s. Peder Pedersen Søndergaard, 1907 s. boelsmand Peder Pedersen Søndergaard, 1921 Jørgen Bargisen af Kolding, 1948 Henrik Nielsen, 1953 Villy Pedersen, 1953 fru Marie Bittner, 1957 fiskemester Børge Iversen m. fl.

Bindeballevej 120, Spjarup 2 e. E.: 450.000.
1841 Anders Andreasen Stock, 1867 Niels Chr. Hansen, 1877 svs. Peter Mortensen, 1883 Mads Madsen Olufsen af Bække, 1885 Hans Olufsen, 1900 Poul Hansen, ? Jens Pedersen, 1953 Aksel Kofoed Mikkelsen, 1959 Toft Nicolajsen, 1960 Rasmus Madsen Sørensen, 1963 direktør Enevold E. Hansen, 1965 fru Irma Hansen, 1966 ingeniør Svend Aage Sørensen.

Bindeballevej 124, Spjarup 2 a. E.: 490.000.
1702 Jens Hansen, 1721 enken g.m. Chr. Sørensen, 1726 enken g.m. Jens Christensen, Bjært, 1758 Stephan Nielsen, 1788 Niels Sørensen, 1826 Anders Jørgensen, 1828 enken g.m. Hans Andersen, Vollund, 1832 Jens Chr. Hansen, der udstykker, 1838 enken g.m. Niels Hansen, 1865 svs. Jeppe Madsen, 1899 s. Niels Hansen Jepsen, 1930 s. Mads Jepsen, 1971 lærer Alf A. Hansen.

Spjarupgård.

Bindeballevej 125, Spjarup 3 a. »Eskelund«. E.: 775.000.
 1666 Søren Nielsen Munk, (1692) Jens Christensen og Niels Pedersen, 1719 sv. Peder Sørensen Buhl, 1758 s. Christen Pedersen Buhl, 1801 enken, 1802 Søren Christensen Buhl, 1808 b. Niels Christensen Buhl, 1833 Jens Andersen, 1844 Chr. Pedersen Paulin, 1856 Jens Hansen, 1875 s. Frederik Jensen (købekontrakt 1860), 1891 s. Jens Frederik Jensen, 1932 s. Hans Marinus Jensen, 1973 s. Jens Frederik Jensen.

Bindeballevej 129, Spjarup 4 a. »Thomasminde«. E.: 3.500.000.
 1670 Peder Mogensen, 1703 Christen Pedersen, 1721 enken g.m. Peder Hansen Brink, Ødsted, 1728 Hans Sørensen Munk, 1735 enken g.m. Hans Hansen, 1770 Søren Nielsen, 1808 s. Thomas Sørensen, 1826 e. Kirsten Sørensdatter, før 1834 s. Anton Thomsen, 1845 e. Ane Sofie Madsdatter, 1848 g.m. Mads Thomsen, 1870 e. Ane Sofie Madsdatter, 1880 sv. Søren Thomsen, 1900 Bonde Tobiesen Schmidt, 1911 Peder Hansen af Bøgvad, 1913 e. Berta Pedersen f. Ravn, 1917 Søren Thomsen, 1917 F. Ehlert, 1918 Peder Martinus Mortensen, 1923 Jørgen Iversen af Holtum, 1928 fiskeriejer Schmidt Nissen Jøker, 1956 A/S Schmidt Nissen Jøker og Co.

Bindeballevej 133, Spjarup 4 g, 5 a. »Spjarupgård«. E.: 925.000.
 Lå tidligere lige syd for »Thomasminde«. Flyttet i begyndelsen af 1900'erne.

(1678) Chr. Mikkelsen, 1688 Peder Laursen, 1691 s. Laurits Pedersen, 1732 s. Niels Lauridsen, 1762 svs. Joen Joensen, ca. 1800 s. Zacharias Johnsen, 1838 svs. Søren Thomsen, 1858 Christen Sørensen Hansen, 1889 svs. Knud Jensen Petersen, 1908 P. Brodersen, 1922 Niels Jensen, Sdr. Felding, 1924 købmand Lars Peter Lund, Egtved, 1927 s. Svend Lund, 1977 s. Svend Olav Lund.

Borlevvej 48, Bølling 8 b. E.: 300.000.
 Før 1846 Poul Pedersen, 1846 Jørgen Andersen, 1871 Peter Andreasen, 1882 Andreas Petersen, 1920 særeje Maren Bygvraa g.m. Marcus Bygvraa, 1922 Christen P. Bramsen, 1927 e. Kirstine Bramsen, 1932 s. Hans Bramsen, 1943 Magdalene Christensen, 1945 Jørgen Christiansen, 1952 Arne Poulsen, 1952 Jytte Knudsen, 1955 Børge Pedersen, 1972 Jørgen Bertelsen.

Borlevvej 50, Bølling 8 d. E.: 300.000.
 1862 skrædder Ole Rasmussen, 1897 tømrer Erik Johansen Andersen af Venborg, 1950 gdr. Bernhardt Pedersen, 1966 elektriker Jørgen Rasmussen.

Borlevvej 51, Bølling 8 e. E.: 230.000.
 1867 Anders Pedersen, 1871 Hans Jensen af Bredsten, 1875 Peter Sørensen, 1887 Jens Christensen, 1911 Andreas Chr. Pedersen, 1911 Niels Knudsen, 1913 Jørgen Vilhelm Jørgensen, Bølling, 1917 Vilhelm Rasmussen af Gravens, 1929 Mads Madsen, 1958 Knud Thomsen, 1972 Else Margrethe Poulsen.

Borlevvej 54, Bølling 8 c. E.: 260.000.
 1858 Carl Henrik Johansen af Brakker, 1886 Niels Nielsen Venborg, 1896 smed Chr. Henrik Christensen af Brakker, 1901 Thomas Andersen, 1901 fhv. gdr. Peder Sørensen, 1904 Niels Hansen, 1909 Peder Hansen Johansen, 1909 Hans Hansen Termansen af Venborg, 1911 Otto P. Bisgård, 1912 Christen P. Thomsen, 1913 Laurids Ølholm af Vejstrup, 1914 e. Mette Marie Jensen af Bølling, 1915 Jens Hansen Horsted af Viuf, 1948 s. Johannes O. Horsted.

Borlevvej 56, Hjelmstrup 7 b. »Lille Østerlund«. E.: 350.000.
 ? Hans Sørensen Ravn, 1845 Niels Andersen, 1871 Morten Nielsen,

1896 Anton Nielsen, 1950 Karlo Madsen, 1960 Hans S. Huss, 1969 arkitekt Per Bertelsen.

Borlevvej 57, Bølling 12 d. E.: 450.000.
Udstykket 1894 Peder Sørensen, Haderslev, ca. 1940 s. Peter Sørensen, 1954 Gudmund Knudsen, 1956 Svend Jespersen, 1965 Chr. L. Matthesen, 1970 særeje Elisabeth Matthesen, 1979 s. Peter Matthesen.

Borlevvej 60, Hjelmdrup 3 f. »Lille Mosegård«. E.: 310.000.
1893 Jens Molgjer (Mølgjer?, Mølkjær?) Pedersen, 1913 Jørgen Peter Jørgensen Spedtsberg, 1923 Thomas Jensen, 1942 Niels M. Andersen, 1968 Niels Jessen Hansen, 1971 Kr. Jessen Hansen og søn.

Borlevvej 61, Hjelmdrup 1 d. E.: 200.000.
1861 Laurits Andersen (fæste), 1893 Jens Seneberg Petersen, 1912 Jens Christensen, Rugsted, 1922 Carl Christian Nielsen, 1926 Peder Therkild Pedersen, 1927 Aksel Møller Hansen, 1970 e. Karen Møller Hansen.

Borlevvej 64, Hjelmdrup 14 a. E.: 170.000.
(Ca. 1830) Marcus Pedersen (Brokmark), ? Mikkil Christensen, 1862 Peder Jepsen, 1870 Christen Lauridsen, 1871 Anders Pedersen, 1881 Hans Mikkelsen, 1895 Therkild Iversen, 1903 Niels Hansen Iversen, 1906 Anders Andersen, 1913 Jens Peter Jensen af Bølling, 1926 frk. Kirstine Jensen, 1943 Jørgen Larsen, 1945 Anders Sejv Andersen, 1949 Viggo Thorvald Mikkelsen, 1957 bager Wilhelm Eliassen, 1959 Svend Aage Mørcke, 1963 fiskemester August Mørcke.

Brakkervej 49, Bølling 8 a. »Venborg«. E.: 1.300.000.
1653 Søren Jensen i Venborg, 1662 øde efter krig og pest, 1666 Hans Jakobsen, 1676 Morten Hansen, 1683 Knud Therkelsen, 1696 Søren Pedersen, 1735 svs. Niels Christensen fra Vinding, 1741 Peder Bertelsen, 1745 Peder Nielsen, 1751 Simon Jensen, (1781) Iver Jensen i Venborg, 1794 Søren Storm, 1819 s. Bent Sørensen Storm, 1823 Poul Pedersen, senere enken, 1855 s. Peder Poulsen,

1871 Anders O. Hansen, 1883 Søren Nielsen, 1885 Hans Thomas Hansen, 1918 Aksel Madsen af Gjerndrup, 1928 Anders Jørgensen, 1969 s. Jacob Vagn Jørgensen.

Brudesøvej 1, Bølling 1 bd. Forsøgsstationen Egtved. E.: 7.500.000.
1963 Forsøgsstationen for Kødproduktion Egtved

Brudesøvej 13, Ballesgård 8 a. »Jubelholm«. E.: 530.000.
1717 herredsfoged Thomas Ebbesen, Jubelholm, 1743 Jens Madsen, Bølling fæster jord på Jubelholm, 1743 Morten Ebbesen, 1745 Thomas Jensen, husbondhold på et hus, Jubelholm eller Fuglsang, 1767 selvejer Ingvar Hansen, ca. 1775 s. Hans Ingvar Jensen, 1823 Søren Klausen, 1826 Jens Nielsen Veltz, 1839 Hans Nielsen, 1852 Niels Pedersen, 1859 Jens Hansen Bruun, 1890 Jeppe Jensen, 1892 Peder Pedersen, 1936 Kristian Jørgensen, 1947 Karl Gotfredsen, 1967 e. Mette E. Gotfredsen.

Brudesøvej 15, Ballesgård 8 b. E.: 190.000.
1853 Peder Prebensen, 1858 Frederik Christensen, 1860 skrædder Peter Laursen, 1873 Hans Henrik Pedersen, 1909 Kristen Jensen Hansen Lyth, 1919 Jens Andersen Larsen, Egtved Mark, 1953 s. Albert Folman Larsen.

Brudesøvej 17, Ballesgård 3 d. E.: 450.000.
1874 Søren Jacobsen Mortensen, 1904 Peter Henrik Hansen Lyth, 1946 Jens Peder Pedersen, 1971 Thomas Sønderberg.

Brudesøvej 20, Bølling 15 q. E.: 300.000.
1923 Peter Jerlev Pedersen, 1956 Anker Bruhn Andersen, 1975 Carl Erik Olsen.

Brudesøvej 21, Bølling 15 e. E.: 420.000.
1876 landpost Fr. Vilhelm Meyer, 1901 Anders Laurids Pedersen, 1916 Hans Andersen, 1918 Aksel Østerlund, 1924 Peder Brødsgaard, 1929 Søren A. Hansen, 1961 Verner Steffensen, 1968 lærer Carl Erik Olsen.

Gården »Brudesø«, Brudesøvej 21, ca. 1901–1910.

Buchsvej 1, Egtved 4 ct. E.: 230.000.
 1936 postbud Buhl Gaarde, 1946 fhv. gdr. Jens Peder Pedersen,
 1954 gdr. Niels Madsen Nielsen, ? Daniel Nielsen, 1973 Anders Christensen.

Buchsvej 5, Egtved 4 dp. Central. E.: 90.000.
 1964 Jydsk Telefon A/s.

Bøgvadvej 1, Egtved 5 aj. E.: 100.000.
 1903 Niels Sørensen, 1907 s. Hans Nielsen Sørensen, 1929 H. J. Sørensen, ? Helga Thomsen, ca. 1933 Karl Hansen, 1940 Hans Chr. Bang Nielsen, 1955 Kirstine Jacobsen.

Bøgvadvej 2, Egtved 5 dl. E.: 160.000.
 1923 Aksel Chr. Borgvardt, 1924 Jens Peder Pedersen (s. Ole Pedersen), ? Jensine Petrea Pedersen.

Bøgvadvej 4, Egtved 5 ds. E.: 145.000.
 1926 G. Meyer og Søren Højrup, 1937 Anne Marie Holt g.m. Peter

Holt, 1956 murer P. Jørgensen Holt, 1959 Hans Jensen Skov, 1966 e. Laura P. Skov.

Bøgvadvej 5, Egtved 5 cx. E.: 150.000.
1921 Jørgen Pedersen, 1925 boelsmand Jens Hesselballe, 1936 Mads Jepsen, 1943 Jens Peter Jepsen Hesselballe, 1956 e. Ane Marie Hesselballe, 1960 Jens Hesselballe, 1975 e. Astrid Hagen Hesselballe.

Bøgvadvej 8, Egtved 5 fj. E.: 330.000.
1954 tømrer Erling Pedersen.

Bøgvadvej 9, Egtved 5 bk. E.: 345.000.
1959 mekaniker Evald Damgaard, 1971 Ove Jørgensen, Jordrup, 1974 ostephandler Poul Møller, 1977 Ove Timm.

Bøgvadvej 10, Egtved 5 fu. Værksted. E.: 230.000.
1950 tømrermester Viggo Christiansen.

Bøgvadvej 12, Egtved 5 fo. E.: 85.000.
1951 chauffør Aage Ravn, 1956 Laurids Adolf Isaksen, 1960 Søren Pedersen, 1956 e. Anne Marie Pedersen, 1970 Jens Jørgen Brødsgaard.

Bøgvadvej 14, Egtved 5 fp. E.: 355.000.
1966 Hans Peter Spedtsberg.

Bøgvadvej 16, Egtved 5 fq. E.: 220.000.
1933 Karl Birk, 1969 maler Villy Vestergaard Hansen.

Bøgvadvej 18, Egtved 5 fr. E.: 380.000.
1934 Marie Nicolaisen, 1935 Hans Nicolaisen, 1946 Peter Chr. Christensen Petersen, Vork, 1951 landpost Arne M. Hansen.

Bøgvadvej 20, Egtved 5 hb. E.: 260.000.
1967 Johan Severin Hansen, 1976 Karlo Chr. Frederiksen.

Bøgvadvej 22, Egtved 5 ha. E.: 360.000.
1959 vognmand Sigvard Spedtsberg, 1976 Ernst V. Hansen.

Bøgvadvej 24, Egtved 5 gø. E.: 330.000.
1964 chauffør Ove Pedersen, 1967 Poul Erik Korsholm.

Bøgvadvej 26, Egtved 5 ga. E.: 380.000.
1945 landpost Paul Paulsen.

Bøgvadvej 31, Bøgvad 3 a. »Skadbjerggård«. E.: 750.000.
Bøgvad nævnt 1494, da Ribe Domkapitel får 3 gd. og 1 mølle. 1579 sælges disse til kongen. Fæstere: 1610 Hans Jørgensen, 1615 Mads Ibsen, 1629 Chr. Kjeldsen, 1630 Laurids Nielsen, 1630 Anders Mikkelsen, 1649 Mikkell Knudsen, 1657–66 øde efter krig og pest, 1666 Laurids Jensen fæster ødegård (skattefri i 3 år), 1673 skovløber Jens Bertelsen, 1696 Christen Christensen, 1733 sv. Ebbe Christensen, 1781 s. Christen Ebbesen, 1809, Jeppe Jensen, 1838 Erik Rasmussen, 1861 sv. Iver Jensen, 1903 s. Erik Rasmussen Jensen, 1940 s. Iver Solgård Jensen.

Bøgvadvej 33, Bøgvad 1 u. Tidl. »Bøgvadgård«. E.: 400.000.
1610 fæster Iver Jensen, 1611 s. Peder Iversen, 1641 s. Iver Pedersen, 1646 Søren Mikkelsen, 1660–68 øde efter krig og pest, 1668 Chr. Madsen, 1696 Peder Christensen, 1706 Ignatius, 1714 Chr. Poulsen g.m. enken, 1735 Peder Madsen Damgaard g.m. datter af Ignatius, 1737 Ole Andersen g.m. enken, 1762 fæster Peder Jensen, 1765 fæster Søren Knudsen, 1794 s. Knud Sørensen, 1802 Laust Jørgensen g.m. enken, 1833 Knud Christensen, 1871 sv. Jens Jørgensen, 1894 sv. Chr. Knudsen, 1910 e. Kristiane Møller, 1914 Jens Peter Vilh. Frederiksen 1918 Chr. og Marius Olesen, 1918 M. N. Dissing, 1918 Peter Jensen, Ringe, 1923 Jens Peter Nielsen, 1924 frederik Martin Nielsen, 1926 Harald Pabst, Vork, 1962 Carl E. Jacobsen, »Nybberg mølle«, 1966 s. Finn Jacobsen, 1977 Lars Peter Lund, »Højdalgård«, (køber jorden). 1 u fraskilt med bygninger, 1971 arkitekt Per Borg Knudsen.

Bøgvadvej 35, Bøgvad 2 b. E.: 800.000.
1883 Christen Nielsen Kyed, 1884 Hans Pedersen, 1910 s. Peder Hansen Pedersen, 1911 Bonde Tobiesen Schmidt, 1917 Christen Jensen Schelde, 1918 Søren J. Svendsen, Kolding, 1924 Søren Peter Johnsen, 1925 Niels Christensen, Randbøldal, 1927 Emil Jensen Johansen, 1929 Michael Munk, fiskeri, 1933 Karl Johnsen, Køben-

havn, 1942 læge ?, København, 1944 Martin Nielsen, Fredericia og Kaj Olsen, Vejle, 1946 Per Ørberg, Lunderskov, 1968 fabrikant Harald Eick.

Bøgvadvej 36, Egtved 5 cb. E.: 135.000.
1915 skomager Karl Jensen, 1918 vejmand Hans Jørgensen, 1918 Frands Laursen, 1938 chauffør Carl Hansen, 1967 e. Johanne Hansen.

Bøgvadvej 38, Bøgvad 1 r. Sommerhus. E.: 135.000.
1952 direktør Carl Jacobsen, 1956 s. Finn Jacobsen.

Bøgvadvej 39, Bøgvad 2 a. »Højdalgaard«. E.: 1.140.000.
1610 Morten Pedersen, 1645 Else Mortens, 1650? Michel Svendsen, 1657-73 øde efter krig og pest, 1673 Peder Jensen og Thomas Christensen, 1681 Peder Jensen og Chr. Bollesen, 1697 Jens Pedersen og Chr. Ranchenberg, 1735 svs. Søren Sørensen, 1756 Chr. Jensen g.m. enken, 1771 svs. Søren Hansen, 1773 Mads Jacobsen Lie g.m. enken, 1809 svs. Peder Hansen Roed, 1811 Jens Jensen g.m. enken, 1831 svs. Chr. Pedersen, 1865 Jens Christensen, 1880 e. Maren Pedersdatter, 1883 svs. Hans Mikkel Hansen, 1896 Søren Mortensen, 1919 s. Morten Mortensen, 1934 Poul Jørgensen, 1942 s. Anton Rasmus Jørgensen, 1947 Schwartz, 1951 Jørgen Knudsen, 1952 Holm, 1953 Johansen, 1955 Carl Jacobsen, 1959 s. Finn Jacobsen, 1977 Lars Peter Lund, tidligere forpagter af gården.

Bøgvadvej 40, Spjarup 6 h. E.: 120.000.
1919 P. Brodersen, »Spjarupgård«, 1922 Chr. Sørensen, Bølling.

Bøgvadvej 43, Spjarup 6 a. »Nybjerger mølle«. E.: 1.300.000.
1548 Claus Albrechtsen Emmiksen, »Damsgård«, får Strølands byggested? for sin part i Bjerger mølle neden for Bøgvad mølle. . . 1657-70 ganske øde, 1676 Poul Nielsen (fri for skatter), 1683 Mads Bertelsen, 1694 Niels Madsen, 1699 Jep Nielsen Bredstrup, 1734 svs. Anders Nielsen (selvejer 1765), 1769 inspektør Fromm, 1772 Claus Wiuf af Fårup, 1786 Mads Baungaard, 1790 Niss Jensen, 1799 Andreas Work, 1815 e. Sofie Amalie Lauritsdatter sælger til s. Johannes Andreasen, 1826 møller Jørgen Steensen, Vingsted, 1835 kammerråd Chr. P. Thulstrup, 1868 e. Agathe Marie Thulstrup, 1878 kom-

missionær Mathias Johansen, 1880 højesteretssagfører Grüner, København, 1912 møller N. B. Thygesen, Elkjærholm, 1919 Søren Pedersen 1921 Chr. H. Christensen, 1922 Jens Peder Jensen, 1924 Peder Madsen Pedersen, 1946 vognmand Ejnar Kanne, 1957 direktør Carl E. Jacobsen, København, 1966 s. Finn Jacobsen.

Bøgvadvej 46, Spjarup 6 d. »Aakjærdal«. E.: 410.000.
1919 lærer M. U. V. Andersen, Tågelund, 1924 Knud Pedersen, Oustrup, 1942? krokarl Andreas Kristensen, 1949 Christen Jensen, Amhede, 1955 Søren Pedersen Nørbo, 1967 hønseriejer Valdemar Andersen, 1973 e. Karen Andersen.

Bøgvadvej 49, Spjarup 6 f. E.: 100.000.
1951 smed Erik Eriksen.

Bøgvadvej 51, Spjarup 7 b. E.: 980.000.
Ca. 1925 Hans Peter Lehmann, 1928 Johannes Jeppesen, 1933 s. Niels Holm Jeppesen, 1955 e. Anna Jeppesen, 1968 s. Johannes Holm Jeppesen.

Bøgvadvej 53, Spjarup 5 e. E.: 175.000.
1940 Erik Lund, 1950 Lars Peter Lund, 1952 Søren Petersen Nørbo, 1955 Christian Jensen, 1962 Johs. Holm Jeppesen (jord fraskilt), 1965 arbejdsmand Jørgen Rasmussen.

Bøgvadvej 57, Spjarup 2 d. E.: 580.000.
1832 Jens Chr. Hansen, 1855 Hans Jacobsen Friis, 1871 Christen Chrestensen, 1883 Hans Nielsen Iversen, 1885 Søren Christensen, 1921 s. Christen Christensen Paaske, 1947 Aksel Rahbech Christensen, 1971 Svend Olav Lund, 1978 Thomas Thomsen.

Bøgvadvej 60, intet matr. nr. »Liegård«. E.: 2.500.000.
1579 nævnt Ley, 1658 Niels Madsen, 1658-66 øde efter krig og pest, 1666 Knud Christensen og Jens Hansen, 1681 Jens Hansen eneejer, dømt fra gården for hæleri, 1685 Hans Sørensen, 1687 Niels Munch og Anders Christensen, (Ryttergods 1688), 1690 Niels Munch og svs. Jens Madsen, (ejer H. v. Folsach 1721-32, under Engelsholm 1732-70), 1733 Mads Jensen Lie, 1746 Jacob Andersen Lie g.m. enken (selvejer 1770), 1782 e. Johanne Hansdatter, 1794 s.

Anders Jacobsen Lie, 1836 s. Jørgen Andersen Lie, 1841 enken g.m. Jens Jensen Grøn, 1869 s. Anders Jørgensen, 1906 s. Jørgen Andersen Jørgensen, 1906 grosserer Peter Petersen, København, 1925 forstassistent Christen Christensen, »Slauggård«, 1949 1/s Liegård.

Bøgvadvej 67, Spjarup 1 L. E.: 475.000.
1864 Niels Mikkelsen, 1874 Niels Jørgensen, 1902 svs. Anders Christian Andersen, 1945 Henrik Lorenzen Bank.

Bølling Markvej 1, Bølling 1 L. E.: 240.000.
? Niels Nielsen, 1854 Thomas Jepsen, 1884 svs. Anders Nielsen Jensen, 1891 Hans Poulsen, Vork, 1895 e. Maren Marie Holm, 1906 g.m. Karl Marius Hansen, 1924 sts. Valdemar Poulsen, 1949 Harry Pedersen.

Bølling Tværvej 1, Bølling 1 au. E.: 360.000.
1915 Peter Petersen Fisker, 1918 Johan Kristian August Holm, 1918 Anders Hansen, 1920 Johannes Larsen, Agerbæk, 1920 Christian Peter Jespersen, Jordrup, ca. 1935 Anker Pedersen, 1940 Harald Damgaard Nielsen.

Bølling Tværvej 3, Bølling 1 av. E.: 280.000.
1917 Carl Mathiesen Carlsen, 1937 Johannes Mogensen, 1978 sundhedsplejerske Else Andersen.

Bølling Tværvej 5, Bølling 9 c. E.: 550.000.
1822 Thomas Sørensen, Vester Bølling, 1827 smed Niels Jørgensen, 1867 s. Jens Nielsen, 1870 enken g.m. Peter Jepsen Madsen, 1892 Knud Lauritsen Jensen, 1922 Sofus Daugård, 1947 Johannes Spedtsberg Jepsen, 1964 Harald Sørensen, 1966 Egon Nielsen.

Bølling Tværvej 7, Bølling 9 h. E.: 270.000.
1862 Niels Lauridsen Brøgger, 1882 enken g.m. Mads Sørensen, 1898 Niels Christensen, 1909 restauratør Jens Bjerre, Bramdrupskov, 1910 Christian Petersen, Vonsild, 1911 Kristen Andersen, 1931 Adolf Wulff, 1970 s. Hans Egon Wulff.

Bølling Tværvej 8, Bølling 1 q. E.: 310.000.
1875 Knud Jensen, 1909 s. Jens Poulsen Jensen, 1955 e. Anna Bøllette Jensen, 1959 Iver Jensen (jorden frasælges), 1970 arkitekt Poul Johansen.

Bølling Tværvej 9, Bølling 9 b. »Skyggebjerg«. E.: 1.250.000.
? Mathias Poulsen, 1818 e. Kirsten Knudsdatter, 1820 g.m. Daniel Nicolaisen, 1822 Thomas Sørensen g.m. enken, 1827 Peder Jørgensen (gården deles), 1856 Søren Madsen Møller, 1867 sts. Hans Jørgen Pedersen, 1905 s. Peder Bjerre Petersen, 1924 Andreas Madsen Andreasen, Knudsbøl, 1935 s. Thorvald Andreasen, 1968 s. Henry Østergaard Andreasen.

Bølling Tværvej 11, Bølling 9 j. E.: 380.000.
1936 Jørgen Junker, 1947 Åge Linnet Andersen, 1955 Holger og Johs. Steffensen, 1969 Åge Tarp.

Bølling Tværvej 13, Bølling 9 f. »Bakkebo«. E.: 250.000.
1853 Søren Hansen, 1884 s. Hans Sørensen, 1924 d. Sørine Sørensen g.m. Jørgen Pedersen, 1959 Hans Lange Hvolbøll Pedersen, 1966 Henning Kristensen.

Bølling Tværvej 15, Bølling 9 a. »Vibehus«. E.: 610.000.
Mathias Poulsen, 1818 e. Kirsten Knudsdatter, 1820 g.m. Daniel Nicolaisen, 1821 Thomas Sørensen, 1827 (gården deles) Hans Mathiasen, 1848 s. Mathias Hansen, 1868 Jeppe Jørgensen Junker, 1904 s. Jørgen Junker, 1942 s. Reinhard Junker, 1972 Harry Møller Nielsen m. fl.

Bølling Tværvej 17, Bølling 9 d. »Enghavegård«. E.: 950.000.
1848 Niels Mathiasen, 1887 Mads Hansen Andersen, 1918 s. Viggo Andersen, 1957 el-installatør Chr. Tarp, Bolderslev, 1964 s. Aage Tarp, 1968 Holger og Johs. Steffensen.

Bølling Tværvej 19, Bølling 9 e. E.: 300.000.
1848 Lars Peter Lange, 1870 Søren Jensen, Raadvad, 1871 Laurs Sørensen, 1873 svigermoderen Mette Marie Madsen, 1875 Kaj Christensen Spedtsberg, 1889 Hans Roed Jensen, 1914 Hans Kaltoft Nielsen, Egtved Skov, 1916 Anders Laurids Pedersen, 1931 Anders Peder Iversen, 1971 Ejnar Obel, 1976 Niels Erik Boesen, Ærø.

Bølling Tværvej 21, Bølling 1 o. E.: 230.000.
 1870 Jørgen Petersen Lange, 1871 f. Lars Peter Lange, 1872 søn-
 nen igen Jørgen Petersen Lange, 1877 Jørgen Mortensen Brinck,
 1884 Hans Peter Nielsen, 1889 Lauge Rasmussen, 1916 Søren Niel-
 sen, 1916 Thomas Thomsen, Ågård, 1929 Herman Klerke, 1929
 gdr. A. Østerlund, ca. 1929 Svend Andersen, 1949 Hans Iversen.

Bølling Tværvej 22, Bølling 25 q. E.: 325.000.
 1870 Poul Hansen, 1906 Karsten H. Jensen, 1931 F. W. Henning-
 sen, 1940 Agnes Ingeborg Jessen, 1941 Jens Jensen Espersen, 1971
 Gunner Ravn, Fredericia.

Dalgade 1, Egtved 1 z. E.: 210.000.
 1901 postbud Fr. Vilh. Mejer, 1910 s. murer Gert Jensen Mejer,
 1918 Rasmus Nielsen Hartvigsen, 1931 e. Kirstine Andersen, 1971
 mekaniker Kjeld Nielsen.

Dalgade 2, Egtved 30 m. E.: 260.000.
 1897 skrædder Johan Peder Johansen, 1900 smed Hans Kristensens
 enke, 1905 enken g.m. sognefoged P. Poulsen, 1929 uddeler Niels
 H. Nielsen, 1940 arbm. Emil Johansen, 1961 smed Vagn Buch Pe-
 dersen.

Dalgade 3, Egtved 1 q. E.: 540.000.
 1900 Anders Pedersen, 1906 Jeppe Hansen Kruse, 1908 Jørgen
 Hansen, 1910 Karl Chr. Christensen Skovsgaard, Vork, 1940 slagter
 Carlo E. S. Pedersen, 1959 slagter Poul Dalvad Christensen.

Dalgade 4, Egtved 30 k. E.: 680.000.
 1897 M. Hedegaard, H. og C. A. Lorenzen, 1901 kbm. Gunnar Mad-
 sen, 1905 ^{A/s} Egtved Højskolehjem, 1916 Anna Pedersen g.m. Lau-
 rids Hansen, 1977 Frida Pedersen.

Dalgade 5, Egtved 1 at. E.: 280.000.
 1933 Chr. Holm, 1934 N. B. Thygesen, 1950 M. C. Sørensen, 1967
 N. P. Sørensen m. fl., 1977 e. Vera L. Sørensen.

Dalgade 6, Egtved 30 p. E.: 520.000.
 1898 Niels Chr. Jørgensen Leth, 1900 Hans Sørensen, 1901 kbm.

Gunnar Madsen, 1929 Sigurd Møller, 1930 Aage Poort, 1934 Karl Pedersen, 1945 Søren Oxlund.

Dalgade 7, Egtved 71 b. E.: 520.000.
1967 falckredder Bent Kaltoft Christensen.

Dalgade 8, Egtved 4 æ. Værksted og lager. E.: 250.000.
1946 fra P. A. Lunderskov til gdr. Hans Jensen, 1964 Rudolf Sørensen.

Dalgade 9, Egtved 71 c. E.: 285.000.
1934 enkefru Jørgine Jakobine Sørensen, Tudvad, 1945 Mathilde K. Sørensen, 1958 gdr. Kristian Johansen, Snoghave, 1970 e. Marie K. Johansen.

Dalgade 10, Egtved 4 be. E.: 50.000.
1912 H. Skaastrup, 1917 f. maskinhandler R. Skaastrup, 1937 vognmand L. Kruse, 1958 e. Mette K. Kruse.

Dalgade 11, Egtved 71 j. E.: 340.000.
1936 Egtved sogneråd, 1950 Rasmus Hansen, 1953 læge Torben Andersen, 1966 læge I. A. Møller, 1970 Kaj Birk.

Dalgade 12, Egtved 4 y. E.: 190.000.
1925 savskærer Jens Marinus Pedersen.

Dalgade 13, Egtved 71 h. E.: 400.000.
1954 damefrisør Mary Mortensen.

Dalgade 14, Egtved 4 bv. E.: 240.000.
1913 uddeler Iver Birk, 1913 Rasmus Hartvigsen, 1918 Niels Peter Hansen, 1925 Johan Peter Pedersen, Lunderskov, 1929 P. T. Nedergaard, 1929 Hans Bjerregaard, Bølling, 1967 fru Kathrine Bjerregaard, 1977 Mogens Juhl Jørgensen.

Dalgade 15, Egtved 71 g. E.: 380.000.
1948 Hans Jensen, Amhede, 1952 e. Anna Dorthea Jensen f. Sørensen, 1966 Margrethe Sørensen og Dorthea Eriksen, 1973 Dorthea Eriksen (eneejer).

Dalgade 16, Egtved 4 ø. Hotel. E.: 1.170.000.
1899 Anders Simonsen, 1946 J. Simonsen, 1967 Vagn Larsen.

Dalgade 17, Egtved 1 dr. E.: 620.000.
1944 gartner Fr. Beck, 1963 Karen og Vagn Søgaard.

Dalgade 18, Egtved 4 bb. E.: 345.000.
1912 Anders Simonsen, 1946 vognmand John Simonsen, 1947 Sørine Simonsen, 1977 Lydia M. Kristensen.

Dalgade 20, Egtved 4 bl. E.: 115.000.
1912 togbetjent N. J. Holm, 1913 portør Jens Laurids Jensen, 1917 fhv. gdr. Peder Eskild Pedersen, 1942 d. enkefru Maren Marie Johnsen.

Dalgade 21, Egtved 71 e. E.: 380.000.
1944 Marius Pedersen, 1968 Ib Pedersen, farvehandel, 1971 Karlo Frederiksen, grillbar, 1976 Karl Pedersen, 1978 Jørgen Larsen, Esbjerg.

Dalgade 22, Egtved 4 ba. E.: 150.000.
1913 fotograf Jørgen Jakobsen, 1915 vognmand Rasmus Peter Rasmussen, 1918 Knud Rasmussen, 1919 Hans Sørensen, Bølling, 1921 e. Ane Marie Andersen, Egtved Mark, ? d. Cecilie Vind, 1942 Petra og Magdalene Andersen, 1962 ? Anders Christensen, 1966 chauffør Karl Sørensen.

Dalgade 23, Egtved 71 m. Biograf. E.: 260.000.
1955 A. S. Brun, 1956 A. P. Sørensen, Varde, 1963 L. C. Bertelsen, 1976 Anders Knudsen, Bramminge, 1977 Morten Brigsted, Vejle.

Dalgade 24, Egtved 4 aø. E.: 190.000.
1914 togbetjent Jens L. Jensen, ? Inger E. Jensen, 1946 s. Henry Jensen, 1948 Richard Hansen.

Dalgade 25, Egtved 71 n. E.: 195.000.
1955 A. S. Brun, 1956 A. P. Sørensen, Varde, 1963 L. C. Bertelsen.

Dalgade 26, Egtved 4 æ. E.: 190.000.
1912 malermester Niels Bertelsen, 1917 maler Thomas Chr. Thom-

sen, 1919 maler Henrik Petersen, 1922 Andelsselskabet Ågård Telefonselskab, 1940 ^{A/s} Jydsk Telefon, 1970 Laurits Petersen.

Dalgade 27, Egtved 71 a. Posthus m. m. E.: 600.000.
Ca. 1898 Egtved-Kolding Jernbane, station, 1936 Egtved kommune, kommunekontor 1936-73, derefter udlejet til posthus m. m.

Dalgade 28, Egtved 4 al. E.: 180.000.
1907 karetmager L. M. Rasmussen, 1960 Viggo Sørensen, Vorbasse, 1962 Anders Pedersen, 1976 Sørine Pedersen.

Dalgade 30, Egtved 4 ag. E.: 145.000.
1907 murer Niels Andersen, 1925 fhv. gdr. Hans Peter Lehmann, 1936 Thomas Larsen, 1953 Andreas Kristensen, 1954 Metha Kruse, 1974 Marie Jensen.

Dalgade 31, Egtved 4 bu. E.: 265.000.
1914 Carl Daugaard, 1931 Anna Daugaard, 1945 Chr. Søgaard, 1947 N. M. Kruse, 1948 postbud E. Buhl Gaarde.

Dalgade 32, Egtved 4 aq. E.: 275.000.
1928 snedker Jens Mikkelsen, 1942 O. Bertelsen, 1942 Kr. Alminde, Refsgård, 1947 Kr. Lind Kruse, 1948 fhv. gdr. Hans Nissen, 1968 Verner Vilain.

Dalgade 34, Egtved 5 jc. E.: 150.000.
1896 Niels Bernhardsen, 1902 smed L. P. Jørgensen, Jordrup, 1903 Christen Johnsen, 1912 e. Helene Johnsen, 1918 maskinhandler Andreas Th. Bjerring, 1919 sadelmager Carl Vilhelm Halvorsen, Toft høj, 1922 Chr. Nielsen, 1923 Peder Pedersen Søndergaard, Egtved, 1928 snedker J. Mikkelsen, 1946 skorstensfejermester Kristian Lind Kruse, 1948 Ejnar Pedersen, 1976 Lejf Chr. Andersen.

Doritshave 1, Egtved 7 bo. E.: 355.000.
1976 Ib Rømer.

Doritshave 2, Egtved 7 db. E.: 400.000.
1976 Bjarne Larsen.

<i>Doritshave 3</i> , Egtved 7 dc. 1977 Jens Kjær Larsen.	E.: 390.000.
<i>Doritshave 4</i> , Egtved 7 da. 1976 Per Staantum.	E.: 370.000.
<i>Doritshave 5</i> , Egtved 7 dd. 1977 Leo Christensen.	E.: ?.
<i>Doritshave 6</i> , Egtved 7 cø. 1975 tømrer Bent Have, Rugstedlund.	E.: ?.
<i>Doritshave 7</i> , Egtved 7 bn. 1975 Oda Schnegelsberg.	E.: 345.000.
<i>Doritshave 8</i> , Egtved 7 cæ. 1975 John E. Jessen, Kolding.	E.: 395.000.
<i>Doritshave 9</i> , Egtved 7 bm. 1976 Knud Post Jacobsen.	E.: ?.
<i>Doritshave 10</i> , Egtved 7 cz. 1975 Robert A. Jæger.	E.: 475.000.
<i>Doritshave 11</i> , Egtved 7 bl. 1975 Niels Hjorth m. fl., 1977 Jens Peter Poulsen.	E.: 330.000.
<i>Doritshave 12</i> , Egtved 7 cy. 1976 Karl Ove Poulsen.	E.: 485.000.
<i>Doritshave 13</i> , Egtved 7 bk, 1976 Thorvald Larsen, Bølling.	E.: 315.000.
<i>Doritshave 14</i> , Egtved 7 cx. 1976 Elmer Hansen.	E.: 495.000.
<i>Doritshave 15</i> , Egtved 7 bj. 1976 Johannes Kruse.	E.: 385.000.
<i>Doritshave 16</i> , Egtved 8 cv. 1975 tømrer Ole Bladt Kramer, 1976 Eigil Jessen Hansen m. fl.	E.: 460.000.

<i>Doritshave 17</i> , Egtved 7 bs. 1976 Niels Gade Jørgensen.	E.: 460.000.
<i>Doritshave 18</i> , Egtved 7 cu. 1975 Jens Jørgen Hansen, 1975 Jens Rasmus Jensen Nesgaard.	E.: 450.000.
<i>Doritshave 19</i> , Egtved 7 br. 1976 Aage Søndergaard Mortensen.	E.: 360.000.
<i>Doritshave 20</i> , Egtved 7 ct. 1975 Aage Møller Andersen, Ødsted.	E.: 430.000.
<i>Doritshave 21</i> , Egtved 7 bq. 1975 Jørgen Pedersen.	E.: 425.000.
<i>Doritshave 22</i> , Egtved 7 cs. 1975 Poul Erik Møller.	E.: 455.000.
<i>Doritshave 23</i> , Egtved 7 bp. 1977 Jens Frederik Odgaard.	E.: ?.
<i>Doritshave 24</i> , Egtved 7 cr. 1975 Jens Jørgen Hansen, 1975 Peter Sonny Berthold.	E.: 465.000.
<i>Doritshave 25</i> , Egtved 7 bv. 1978 Carsten Mortensen.	E.: ?.
<i>Doritshave 26</i> , Egtved 7 cq. 1977 Grethe og Johs. Thomsen.	E.: 440.000.
<i>Doritshave 27</i> , Egtved 7 bu. 1976 Benno Larsen.	E.: 405.000.
<i>Doritshave 28</i> , Egtved 7 cp. 1975 Jens Jørgen Hansen, 1976 Hans Spangsbjerg Johansen.	E.: 460.000.
<i>Doritshave 29</i> , Egtved 7 bt. 1975 Lejf Høtoft, 1976 Ejvind Gotfredsen.	E.: 415.000.

- Doritshave 30*, Egtved 7 co. E.: 450.000.
1976 Jens Jørgen Hansen, 1976 Peder F. Pedersen.
- Doritshave 31*, Egtved 7 bz. E.: 620.000.
1976 Åse Høtoft, 1978 ?.
- Doritshave 32*, Egtved 7 cn. E.: 455.000.
1976 Steen Bjørn Eriksen.
- Doritshave 33*, Egtved 7 by. E.: 405.000.
1975 Lejf Høtoft, 1976 Birger Søgaard Hansen, Vejen, 1976 Hans Ole Madsen.
- Doritshave 34*, Egtved 7 cm. E.: 450.000.
1975 Vilfred Kjær Sørensen, 1976 Bent Andersen.
- Doritshave 35*, Egtved 7 bx. E.: 345.000.
1976 B. Kiil, 1978 H. Lindvej Jensen, Invest ApS, Vejle.
- Doritshave 36*, Egtved 7 cl. E.: 380.000.
1976 Oluf Søgaard Jensen.
- Doritshave 37*, Egtved 7 bø. E.: 460.000.
1976 Eli og Elvin A. Kristensen.
- Doritshave 38*, Egtved 7 ck. E.: 370.000.
1976 Flemming M. Nielsen.
- Doritshave 39*, Egtved 7 bæ. E.: 560.000.
1975 Jens Jørgen Hansen, 1976 Aage Johansen.
- Doritshave 40*, Egtved 7 cj. E.: ?.
1978 Ove Munkedal, 1978 Thorvald Jensen.
- Doritshave 41*, Egtved 7 ca. E.: 380.000.
1976 Tom E. Jensen.
- Doritshave 42*, Egtved 7 ch. E.: ?.
1976 Jørgen Nielsen.

- Doritshave 43*, Egtved 7 cb. E.: 500.000.
1976 Jens Jørgen Hansen, 1976 Vagn Andersen.
- Doritshave 44*, Egtved 7 cf. E.: 425.000.
1976 Jørgen Post Jacobsen.
- Doritshave 46*, Egtved 7 cg. E.: 465.000.
1975 Jens Jørgen Hansen, 1975 Jens R. Nielsen, Ammitsbøl.
- Doritshave 48*, Egtved 7 ce. E.: 460.000.
1976 Ole Bladt Kramer, 1977 John Hansen.
- Doritshave 50*, Egtved 7 cd. E.: 530.000.
1975 Ole Bladt Kramer.
- Doritshave 52*, Egtved 7 cc. E.: (400.000) foreløbig vurdering.
1978 Jens Jørgen Hansen.
- Doritshave 60*, Egtved 7 j. »Akselhus«. E.: 280.000.
1876 Jens Sørensen, 1884 Peder Pedersen, 1905 Frands Laursen,
1918 Niels Søndergaard, 1919 Max Sørensen, Bølling, 1923 Hans
Chr. Madsen, 1931 enken?, 1933 Niels Bach, 1943 Laurids C. Win-
terberg, 1947 Ths. Hansen, »Spillinggård«, 1962 Margrethe Jessen,
1970 Svend Aage Hansen.
- Doritshave 62*, Egtved 9 q. E.: 340.000.
1907 Christian Christiansen, 1918 s. Kristian Kristiansen.
- Doritshave 64*, Egtved 9 j. »Rosenvang«. E.: 290.000.
1896 Rasmus Hansens enke, der 1900 g.m. Jens Pedersen Ravnholt,
1911 Hans Jepsen Poulin Hansen, 1916 Søren Anton Jørgensen,
1923 Chr. Laursen, Refsgård, 1924 Nic. Nicolaisen, Vollund, 1924
Peter Chr. Sørensen, 1971 Carl H. B. Nedenskov Sørensen.
- Doritshave 66*, Ballesgård 9. E.: 200.000.
Ca. 1830 Peder Andersen, ? Niels Laursen, 1852 Niels Pedersen,
1861 Ole Peter Johansen, 1872 Niels Peter Jensen, 1876 Boy Jepsen
Lindrum, 1917 s. Anders Jepsen Lindrum, 1924 Ole Christensen,
1925 Kristen Lindvad Kristensen, 1927 Søren Pedersen, V. Thor-
sted, ? Valdemar Mortensen, 1940 Ebbe Bojsen Andersen, 1969 Car-
sten Hanbjerg Mortensen.

Dulmosevej 2, Egtved 23 a. »Mosegård«. E.: 1.135.000.
 1778 Jacob Christensen, 1798 s. Peder Jacobsen, 1819 s. Peder Pedersen, 1842 svs. Johan Mathiesen, 1848 enken g.m. Peder Madsen, 1860 enken i uskiftet bo, 1872 s. Hans Peter Noes Johansen, 1877 moderen igen, 1880 Kristian Harald Brodersen, 1882 Herman Nagel, Højer, 1892 Hans Chr. Ludvig Warming, 1894 Hans Konrad Hansen, 1899 Frederik Christian Peschardt, 1948 Sigfred Munk, 1950 Niels Kristensen, 1954 Helge Nielsen, 1959 Frederik Andersen, »Egtvedgård«, 1977 lektor Otto Mortensen, Bindeballe.

Dulmosevej 4, Egtved 23 b. »Rosenlund«. E.: 200.000.
 1819? Jens Nielsen Bygsted, 1828 enken sælger til Niels Jepsen, 1829 Peder Pedersen, Mosegård, 1842 Johan Mathiesen, Mosegård, 1848 Peder Madsen, Mosegård, 1858 Michael Vilhelm Christensen, 1865 Søren Jensen, Hopballe, 1868 Poul Christoffersen, 1890 d. Kirsten Marie g.m. Michael Olesen, 1902 konkurs, 1908 Jens Jensen Hesselballe, 1919 Anders Bojsen, Bække, 1922 Johan Holm, Randers, 1923 Anders Bojsen igen, 1953 Karl Leo Arne Karlson, 1957 Uffe Andreasen, 1960 Jens Hansen, 1969 Svend Jensen.

Dulmosevej 6, Bøgvad 3 g. E.: 645.000.
 1853 Jens Poulsen, 1865 enken g.m. Peder Mikkelsen, 1882 Jeppe Jensen, 1897 e. Augusta Vilhelmina Jensen f. Stautz, 1919 s. Hans Chr. Jensen, 1924 b. Heinrich Valdemar Jensen, 1956 Amor Hansen, 1969 knud Erik Rasmussen, 1976 ? Poul-E. Westergaard Dethlefsen, 1979 Henning Nielsen.

Dulmosevej 7, Egtved 24. »Duebjerg«. E.: 1.110.000.
 Ca. 1790 Jens Jensen af Duebjerg, 1820 svs. Søren Pedersen af Fitting, ca. 1824 Ole Lauridsen g.m. enken, 1842 svs. Ole Nielsen, 1860 Niels Barkentin, 1862 Jørgen Peter Jørgensen, 1896 s. Niels Chr. Jørgensen, 1913 Mads Andersen, 1921 Jens Peter Vilhelm Frederiksen, 1935 svs. Peter Martin Rasmussen, 1967 s. Arne Rasmussen.

Dulmosevej 9, Bøgvad 3 b. »Kastaniely«. E.: 750.000.
 1827 Hans Nielsen, 1849 Anders Thomsen, 1887 Jens Henrik Andersen, 1902 e. Cecilie Jensen g.m. Mads Peter Jensen, 1908 Johannes Sofus Thomsen, 1924 Hans Jensen Skov, Bølling, 1968 s. Kristian Skov.

Dulmosevej 10, Bøgvad 1 b. E.: 250.000.
 1885 Johan Severin Madsen, 1894 sts. Jens Hansen, 1900 Johan Severin Madsen igen, 1902 Søren Mikkelsen, 1910 Peder Jensen Frost, 1918 Jens Peter Jensen, Amhede, 1923 Hans Peder Hansen, 1927 E. Nielsen, Holsted, 1945 Holger Pedersen, 1969 s. Ejnar Pedersen, 1969 jorden fraskilt til Arne Rasmussen, »Duebjerg«, Egtved 24, Dulmosevej 7, 1972 Flemming Hansen.

Dulmosevej 11, Bøgvad 4 a. »Havgård«. E.: 500.000.
 1813 Preben Sørensen, »Haugehuus«, 1823 Chr. Sørensen, 1852 Christen Nielsen, 1853 Søren Pedersen, 1862 Jens Jørgensen, 1910 s. Hans Jørgen Jørgensen, 1932 M. C. Sørensen og N. B. Thygesen, 1938 Viggo Pedersen Baagø og Marius Poulsen, 1941 Asmus Vonsyld, 1945 Niels Brok, 1971 læge Ove Larsen, Sdr. Bjert.

Egtved Holt 4, Egtved 18 a. »Spillinggård«. E.: 1.100.000.
 1794 Hans Jensen, 1801 enken g.m. Anders Paaskesen, 1812 Hans Jørgensen, Vollund, 1826 Peder Christensen Højrup, 1828 Christen Henriksen Lange, 1839 Peder Jensen Majlund, 1840 Laurids Christensen, 1870 Hans Chr. Hansen, 1884 Niels Madsen Nielsen, Rugsted, 1900 s. Niels Madsen Nielsen, 1906 Lars Christian Andersen, 1918 Theodor Hansen, 1938 Hans Andersen, 1972 Carl Chr. Thomsen.

Egtved Holt 6, Egtved 17 a. »Egely«. E.: 600.000.
 Ca. 1825 Ebbe Christensen fra Bøgvad, 1852 Christen Ebbesen, 1895 s. Hans Christensen, 1903 Karl Marius Andersen, 1921 Knud Valdemar Hansen, 1944 Hans Lund.

Egtved Holt 7, Egtved 1 h. E.: 350.000.
 ? Alfred Holm, 1844 Niels Sørensen Nielsen, 1883 Hans Jensen Rasmussen, 1903 Mads Sørensen, 1922 Karl Birk, 1930 Alfred Holm, 1942 Niels Nielsen, 1970 Hans Chr. Nielsen.

Egtved Holt 8, Egtved 19 b. E.: 250.000.
 1863 Jens Hansen Østergaard af Vork, 1880 Jens Pedersen, 1883 Jørgen Pedersen, 1915 e. Magdalene f. Jørgensen, 1917 s. Jørgen Pedersen, 1918 Hans Chr. Hjort, 1918 Hans Rasmussen, Oustrup, 1925 Chr. Hansen, Jerlev, 1958 svs. Egon Madsen, 1978 e. Karen Madsen.

Egtved Holt 10, Egtved 10 a. »Nørregård«. E.: 360.000.
1805 Poul Therkildsens enke, 1809 svs. Jens Jensen, 1844 svs. Søren Pedersen, 1855 enken g.m. Mikkel Hansen, 1861 Severin Jepsen, 1863 Jens Hansen Østergaard, 1869 Jørgen Pedersen Haar, 1877 Hans Jensen Rasmussen, 1911 Hans Chr. Hjort, 1915 Terkel Andersen, 1938 Thomas Hansen, »Spillinggård« (mageskifte), 1946 Beck, 1972 Jens Nissen.

Egtved Holt 11, Egtved 1 t. E.: 230.000.
1903 Martin Nielsen, 1909 Niels Christian Greig, Kolding, 1910 Jakob Laursen, 1920 Niels Peter Jensen, 1962 Karl Peter Andersen, 1970 chauffør Kaj Skov.

Egtved Holt 15, Egtved 1 k. E.: 730.000.
1903 Hans Rasmussen, 1905 Therkild Andersen, Seest, 1915 Hans Chr. Hjort, »Nørregård«, mageskifte, 1919 Kresten Nielsen Kristensen, Tudvad, 1920 Peder Jørgen Pedersen, København, 1926 Peder Østerlund, Ågård, 1950 s. Poul Østerlund.

Egtved Holt 16, Egtved 6 k. E.: 225.000.
1867 Søren Andersen, 1870 Ole Rasmussen, 1875 skrædder Jørgen Pedersen Haar, 1885 Ole Jensen Pedersen, Spjarup, 1924 Karl Marius Madsen, 1946 Andreas Andersen, 1962 Gyda Petersen, 1963 Knud Sørensen, 1976 Egtved Sparekasse, 1976 Jørn Brodersen Hansen.

Egtved Holt 18, Egtved 6 f. E.: 310.000.
? Peder Frandsen, 1851 Søren Andersen, 1892 Hans Sørensen, 1916 Jens Iversen Hjort af Vollund, 1918 Jens Platz, 1932 Johs. Hønholt, 1951 Niels Pedersen, 1961 Andreas Andersen.

Egtved Holt 19, Egtved 20 a. »Turbinegården« (tidl. »Holtkrog«) E.: 600.000
1784 Hans Lassen, 1804 Christen Lauesen, Spjarup, 1819 Mads Poulsen, 1829 Niels Pedersen, 1838 Hans Danielsen, 1861 Iver Chr. Hansen (»Turbinegården« udskilt), 1871 Hans Jensen, 1888 Lars Kristiansen Ravn, 1918 Egtved Elværk, 1969 Anni og Bent Knudsen, Kolding, 1977 Klaus Rygård, Kolding.

Egtved Holt 21, Egtved 20 b. »Holtkrog«. E.: 360.000.
Fra 20a 1861 Daniel Hansen, 1906 sv. Andreas Nielsen, 1927
Niels Madsen Nielsen, 1954 Jens Peder Pedersen, 1968 Niels Peder
Buchwald Pedersen.

Egtved Holt 23, Egtved 20 e. »Egetved fiskeri«. E.: 680.000.
1939 Niels Holger Uth, 1942 Chr. Uth.

Egtved Holt 27, Refsgård 9 a. E.: 890.000.
? Søren Mikkelsen, 1798 e. Ane Jensdatter, 1802 Chr. Jensen, 1816
svs. Iver Nielsen, 1861 s. Peter Iversen, 1887 enken g.m. Peter Iver-
sen Enevoldsen, 1918 Peter Jensen Petersen, Thorsted, 1924 Jens
Jensen, Amhede m. fl., 1924 Anton Jørgensen, Borlev, 1944 Georg
Bundgaard, 1968 fiskeeksportør J. Bjerregaard, Frederikshavn.

Egtved Skovvej 4, Egtved 25 d. (Tidl. skole). E.: 280.000.
1891 fra »Skovhøjgård« til Egtved kommune, 1961 Henning Grøn
Lyngby.

Egtved Skovvej 6, Egtved 1 aa. E.: 200.000.
1917 fra præstegården til Jesper Nielsen, Egtved, 1926 Vilhelm Fre-
deriksen, 1938 Karl Poulsen, Skalborg, 1974 Jenny Hermansen,
1976 gravemester Egon Hermansen.

Egtved Skovvej 8, Egtved 4 p. E.: 185.000.
1896 fra »Egtvedgård« til M. Mikkelsen, 1937 Viggo Thorvald Mik-
kelsen, 1949 Valdemar Erboe Jørgensen, 1958 Svend Falther Niel-
sen, Veerst, 1970 Tony Pedersen.

Egtved Skovvej 10, Egtved 13 d. E.: 285.000.
1822 Mikkil Jensen, 1848 Poul Mathias Nielsen, 1893 Mette Ka-
thrine Poulsen g.m. Jens Skanderup Madsen, 1923 s. Poul Nielsen
Madsen, 1925 Christen Jørgensen, Vingsted, 1932 fru Anna Jørgen-
sen f. Andersen.

Egtved Skovvej 11, Egtved 4 g. E.: 400.000.
1879 Matthias Mogensen, 1897 s. Niels Chr. Mogensen, 1922 Ma-
rius og Jørgen Mogensen, 1925 Jørgen Mogensen, eneejer, 1960
Henry Mortensen, 1965 Hans Peter Andersen, 1971 f. Oskar Ander-
sen.

Egtvedvej 2, Egtved 28. »Godthåb«. E.: 475.000.
Ca. 1800 Mads Laursen, 1834 Erich Rasmussen, 1843 sts. Palle Madsen, 1877 e. Kirstine Hansdatter g.m. Peder Eriksen, 1883 pastor Aksel Brummer, 1902 Anders Jørgensen, 1918 Andreas Eriksen, 1924 Johannes S. Thomsen af Bøgvad, 1939 s. Knud Nielsen Thomsen, 1975 s. Ole Thomsen.

Egtvedvej 4, Egtved 27 b. »Tagkærhus«. E.: 200.000.
1877 Søren Madsen Jørgensen, 1917 Georg Frederik Mortensen, 1949 Jens Peter Madsen, ca. 1954 Rasmus Hansen, 1956 Jens Sørensen, 1973 Jensine Hansen, »Vollundgård«.

Egtvedvej 6, Egtved 27 a. »Pilgård«. E.: 710.000.
1787 Søren Mikkelsen, »Tagkærhus«, 1811 Johannes Pedersen, 1815 smed Iver Pedersen, 1828 s. smed Peder Iversen, 1849 Jørgen Jensen, 1887 s. Søren Madsen Jørgensen, 1917 Georg Frederik Mortensen, Ferup, 1930 Sigurd Nielsen, 1940 Peder Pedersen, 1945 Ernst Skovgaard, 1976 s. Erling Skovgaard.

Egtvedvej 11, Bølling 2 j. »Abildhøj«. E.: 500.000.
1746 Peder Mortensen, 1764 svs. Søren Prebensen fra Nr. Vilstrup, 1814 svs. Chr. Andersen, Smidstrup, 1845 Niels Gregersen, 1887 Hans Hansen Bruhn, 1918 Nis Rasmussen Schmidt, Tudvad, 1963 e. Martha Elisabeth Schmidt.

Egtvedvej 12, Bølling 1 f, 17 a. »Skovlund«. E.: 1.000.000.
? Chr. Christensen, 1823 Chr. Andersen Koed, 1845 Niels Gregersen, 1870 Egtved kommune, fattiggård, (1926 forpagter Peter Hansen), 1936 ejer Peter Hansen, 1965 svs. Johan Jensen, 1970 fru Lilly Buhl, 1974 Børge Kronow, 1976 Erling Eriksen, (rideskole), nu Florida, USA.

Egtvedvej 14, Egtved 26 a. »Svanbjerg«. E.: 665.000.
1806 Egtved bymænd sælger hedelodden »Svanbjerg« til Chr. Ebbesen af Fuglsang, 1810 Søren Christensen, 1824 Christen Christensen, 1854 enken g.m. Ole Nielsen, 1868 e. Johanne Kirstine Jepsen, 1878 Hans Thuesen Pedersens enke g.m. Anders Fløjstrup, 1888 Mads Ditlevsen, 1911 Niels Winkel, 1918 N. B. Thygesen, 1923 Søren Chr. Jensen, 1923 Axel Stockholm Simonsen, Ribe, 1929 Kr. Moes og Jens Peder Jensen, 1913 Anders Jensen, 1968 svs. Jens Chr. Møller Pedersen, 1978 Christian Thomsen Dahl.

Svanbjerg, nord for Egtved Skov.

Egtvedvej 16, Bølling 15 a. »Fuglsanggård«. E.: 430.000.
 1743 Niels Jensen, 1777 Peder Andersen, 1804 e. Maren Pedersdatter, 1809 s. Anders Pedersen (der køber »Hjelmdrupgård«), 1812 Jens Geertsen, 1838 s. Geert Jensen, 1868 s. sognefoged Asmus Geertsen, 1890 e. Johanne Marie Andersen, 1905 s. Anders Thomsen Gertsen, 1934? Peder Kristensen, 1946 Henning Kruse.

Egtvedvej 17, Bølling 2 e. »Langagergård«. E.: 800.000.
 1834 Anders Peder Thulesen, 1839 s. Thule Johansen, 1848 Niels Johansen, 1874 Niels Gregersen, 1877 Poul Gregersen, 1912 Jakob Michael Jakobsen, Starup, 1917 Peter Hansen Warming, Bølling, 1923 Jørgen P. J. Spedtsberg, Hjelmdrup, 1951 Jørgen Marinus Larsen, 1952 Eskild Dahl, 1955 Jens Nielsen, Københoved, 1963 Niels Peter Nielsen.

Egtvedvej 18, Bølling 1 e. E.: 575.000.
 1847 Jeppe Nielsen køber fra »Solvang«, 1865 Jens Peter Hansen, 1874 enken g.m. Hans Andersen af Hjelmdrup, 1906 Jeppe N. Hansen, 1946 Augustinus Vogensen, 1958 Jens M. Jensen, 1964 Kristian Pedersen, 1965 Hans Chr. Jensen.

Egtvedvej 20, Bølling 2 h. »Skovly«. E.: 250.000.
 1870 vejmand Christian Christensen, 1878 sv. Peter Thomsen,
 1884 Anders Pedersen, 1886 Claus Hansen Lindorf, 1892 enken
 g.m. Peter Sørensen, Varde, 1906 Chr. Christensen Holm, 1922
 Mikkel Jensen Mikkelsen, Oustrup, 1922 Christian Henriksen, Bøl-
 ling, 1922 Erik Nissen Madsen, Bølling, 1927 Hans Kaltoft Nielsen,
 1928 Peder Jepsen Hansen, 1943 Peter Nissen, 1956 Randi Borg-
 vardt, Egtved, 1959 Peter Østergaard, 1973 Jens Chr. Dahl.

Egtvedvej 22, Bølling 25 n. E.: 220.000.
 1887 Mette Hansen Skousen f. Roed, 1892 Joakim Friedmann,
 1917 Peter Kvist Madsen, 1919 Vilhelm Kloster, 1922 Rasmus Sø-
 rensen Lund, 1938 Andreas Kristensen, 1942 Ove Hansen, 1946 Pe-
 der Marius Laursen, 1948 Elimar O. Hansen.

Egtvedvej 24, Bølling 2 q. E.: 150.000.
 1886 Ane Marie Hvolbøl, 1896 sypige Caroline Jensine Wolters,
 1906 Poul Hansen, 1909 Johanne Kirstine Poulsen, Bølling, 1923
 Karl Marius Hansen, Bølling, 1923 Jørgen Spedtsberg, 1928 Ane
 M. Spedtsberg, 1938 Jens Høj Kristensen, 1961 e. Charlotte Marie
 Kristensen, 1962 fodermester August Pedersen, 1973 Kurt Kri-
 stensen.

Egtvedvej 26, Bølling 1 ag. E.: 360.000.
 1844? Niels Iversen, 1891 Hans Poulsen, Vork, 1895 Peter Thom-
 sen, 1900 Thomas Nielsen, ? Andreas Jensen, ? Hartvig Nielsen,
 1953 Jørgen Pedersen, 1964 I. Kristian Hansen.

Egtvedvej 27, Bølling 1 ah. E.: 220.000.
 1896 Peder Nielsen, 1918 Hans Hansen Bruhn, Fuglsang, 1933
 gartner Peter Jacobsen Sax, 1948 Vilhelm Peter Kloster, 1958 Kre-
 sten Andersen, 1959 Mads Kaltoft Nielsen, 1960 Iver Christensen.

Egtvedvej 29, Bølling 1 am. E.: 200.000.
 1898 Marius Hansen Højrup, Knudsbøl, 1913 Jørgen Peter Jørgen-
 sen, 1915 Poul Gregersen, Fuglsang, 1915 Mikkel Pedersen, V. Ne-
 bel, 1926 Christen Jensen Hansen Lyth, Egtved, 1946 Peder Hansen
 Lyth, 1951 Jørgen Peter Spedtsberg, 1956 Martin P. Bisgård, 1960
 Jakob Madsen, 1967 Niels Peter Frank.

Egtvedvej 30, Bølling 1 ad. E.: 270.000.
1895 Peter Sørensen, Fuglsang, 1897 Hans H. Højrup, 1925 Niels Jepsen Hansen, 1926 P. Henrik Johansen, 1936 Georg Damgaard, 1941 Karl Hansen, 1942 Viggo Simonsen.

Egtvedvej 31, Bølling 1 aa. E.: 280.000.
1911 Anders Rasmus Andersen, 1920 Erik Nissen Madsen, 1922 Chr. Henriksen, Fuglsang, 1922 Niels S. Nielsen.

Egtvedvej 33, Bølling 1 ab. E.: 460.000.
1910 Søren P. Thomsen, »Solvang«, Bølling, 1913 Anders Christian Rasmussen, 1918 Erik Nissen Madsen, Bølling, 1920 Poul Mikkelsen, Oustrup, 1943 Peder Jørgensen Holt, 1971 politibetjent Erling Kolding-Jacobsen, 1977 Hans Hansen Lund.

Egtvedvej 34, Bølling 1 be. E.: 190.000.
1902 cementstøber Peter Hansen, 1914 Hans Roed Jensen, 1916 e. Mette Roed Jensen, 1926 Adolf Juhl Rasmussen, Bølling, 1948 Ove Hansen, 1949 Sigvard Nielsen, 1960 e. Ellen Nielsen, 1962 mekaniker Erling Haar, 1967 Theodor Juhl Pedersen.

Egtvedvej 35, Bølling 1 ac. E.: 350.000.
1915 Mads Jensen Larsen, 1954 Laurids Winterberg.

Egtvedvej 37, Bølling 1 ø. E.: 420.000.
1894 Peter Hansen, 1902 vs. Hans Poulsen, ? Evald Jørgen Leraager, 1944 Thorvald Andreas Pedersen, 1977 Inger M. Christiansen.

Egtvedvej 39, Bølling 10 a. »Østerholm«. E.: 600.000.
1799 Søren Andersen, ? Poul Jepsen, 1823 Peder Madsen, Jerlev, 1842 Simon Nissen, 1866 s. Anders Simonsen, 1894 Hans Nielsen Jensen, 1913 Erik Nissen Madsen, 1918 Johan Chr. A. Holm, Bølling, 1918 Karl Pedersen, 1921 Kristen Jensen Ditlevsen, Harte, 1927 Anders P. Nielsen, 1928 Mads Kaltoft Nielsen, 1959 Aksel Skovbo Larsen.

Egtvedvej 41, Bølling 15 m. E.: 320.000.
1855 Peter Nissen, 1887 Peter Sørensen, 1898 Jens Hansen Roed,

1902 Peder Andersen Daugaard, 1913 Mads Rødvig Christoffersen, 1913 Peter Nissen, Lilballe, ? Niels Larsen, 1947 Peder Eriksen, 1960 Henrik Pabst.

Egtvedvej 43, Bølling 11. »Bergedal«. E.: 350.000.
 (1801) Anders Nissen, 1817 Johan Knudsen, 1844 Peder Thomsen, 1876 Jacob Christian Nielsen, 1881 Niels Andersen, 1906 Mads Peter Larsen, 1950 Thorvald Larsen, 1976 Esther Amstrup m. fl.

Egtvedvej 45, Bølling 2 af. E.: 320.000.
 1910 Albert Pedersen, 1946 Hans Koed Pedersen, 1972 Niels Boye, »Ulbækhus«, 1975 John Buhl, 1976 Lilly Buhl, Tudvad Mark.

Egtvedvej 46, Bølling 1 as. E.: 400.000.
 1910 Søren Peter Thomsen, 1916 Hans Sørensen, Lilballe, 1918 Christian Olsen, Agtrup, 1918 Niels Vinkel, Egtved, 1923 Niels Jepsen Hansen, 1925 Mads Kaltoft Nielsen, Hjelmstrup, 1928 Hans Bjerregaard, 1940? Andreas Petersen, 1943 Johs. Lund Jepsen.

Egtvedvej 47, Bølling 2 ah. E.: 280.000.
 1912 murer Johannes Petersen, Bølling, 1915 Niels Chr. Hansen, Bølling, 1957 Henning Peder Jacobsen, Gesten, 1960 handelsmand Martin Bisgaard.

Egtvedvej 49, Bølling 2 av. E.: 170.000.
 1940 Adolf Juhl Rasmussen, 1966 Svend Aage Rasmussen, 1967 Jenny Margrethe Rasmussen.

Egtvedvej 50, Bølling 1 ar. E.: 140.000.
 1910 Konrad Jensen Skov, 1921 e. Mette Kathrine Skov, 1925 Adolf Juhl Rasmussen, 1926 Mette Roed Jensen, Bølling, ? Kristian Peder Jespersen, 1951 Hans Thor Christensen, 1956 Ejler Jørgensen, 1956 cigarhandler Jørgen Hansen, 1957 gdr. Anders Jensen, 1957 Leo Karlsen, 1958 Andrea Kirstine Sørensen.

Egtvedvej 51, Bølling 2 ax. E.: 425.000.
 1940 Eskild Winther Pedersen, 1956 e. Carla Marie Pedersen, 1957 s. Frede Winther Pedersen.

Egtvedvej 52, Bølling 1 a.

»Solvang« (lå tidligere bag Forsamlingshuset). E.: 600.000.

a) 1647 Hans Sørensen, 1660 Niels Thomsen, 1670 sv. Poul Eriksen, 1717 Otto Andreas Poulsen, 1723 Jakob Nielsen, 1750 Poul Pedersen.

b) Niels Andersen Griis, 1669 Joen Nielsen Griis, 1708 Peder Madssen, 1736 Poul Pedersen samler gården, 1782 Peter Poulsen, 1809 Poul Jensen, 1838 enken, 1841 g.m. Hans Konradsen, 1876 Th. Secher, 1903 tvangsauktion I. Larsen, 1910 Søren P. Thomsen, 1912 Lambert Christensen, Varde, 1913 Thomas Janus Andersen, 1914 Vejle Amts Udstykningsselskab, udstykket 1914 Peter Henrik Johansen, 1926 Niels Jepsen Hansen, 1935 Arne Poulsen.

Egtvedvej 53, Bølling 2 aø.

E.: 175.000.

1940 Ole Alfred Larsen, 1951 Viggo Jeppesen, 1975 Frida Ingeborg Jeppesen-Søe.

Egtvedvej 55, Bølling 2 ba.

E.: 165.000.

1940 Otto Pedersen, ? Bertelsen, 1975 Svend Erik Skovsgaard Jensen.

Egtvedvej 56, Bølling 1 æ.

Smedien. E.: 80.000.

Ejes indtil 1882 af gårdene i fællesskab og bruges af byens smed, 1882 smed Hans Jensen, 1898 smed Peter Petersen Søndergaard, 1907 smed Mads Knudsen Thirstrup, 1917 smed Frands Sørensen Christiansen, 1923 smed Søren Sørensen, Erritsø, 1925 smed Hermann Klærke, Hedensted, 1933 smed Harald Pedersen, 1975 mekaniker Børge Jensen, Egtved.

Egtvedvej 57, Bølling 2 ap.

E.: 210.000.

1917 skomager Marius Hansen, 1922 frk. Sofie Rasmussen, 1949 Johs. Pedersen, Bølling, 1968 Ingeborg Pedersen, 1968 mekaniker Aage Tamberg.

Egtvedvej 58, Bølling 23 a.

E.: 190.000.

1883 Jens Hansen Roed, Roedsminde, 1887 Chr. Hansen, 1892 sv. Knud Jensen Pedersen, Spjarup, 1894 Anders Simonsen, 1900 Søren Nielsen, 1901 murermester Peter Korsholm, 1910 skomager Marius Hansen, 1914 Niels Chr. Hansen, 1914 f. cementstøber Peter Hansen, Bølling, 1935 Jens Poulsen, 1977 s. Alex Peter Poulsen.

Egtvedvej 59, Bølling 2 aq. E.: 220.000.
1930 Birthe Jacobsen, Bølling, 1967 Margrethe Larsen, 1971 Johannes Hansen.

Egtvedvej 60, Bølling 1 at, 23 b. E.: 230.000.
1914 skomager Marius Hansen, ? Søren Nielsen, 1919 Niels Fr. Nielsen, Bølling, 1922 Marius Hansen, 1946 Albert Pedersen, 1964 chauffør Evald Grøn.

Egtvedvej 61, Bølling 2 bj. E.: 235.000.
1948 Aage Rasmus Poulsen.

Egtvedvej 62, Bølling 1 t. Tidl. købmandsforretning. E.: 300.000.
Ca. 1830 Gyde Bertelsen, bruger, ? Thomas Andersen, 1838 Lars Thomsen, 1853 Lars Thomsens enke, 1861 høker Daniel Thomsen, 1874 Hans Konradsen, 1881 kbm. Hans Madsen Damgaard, 1912 kbm. M. Mikkelsen, 1915 kbm. H. Hasselris, 1946 kbm. Rich. Thygesen, (lukket 1973).

Egtvedvej 63, Bølling 2 bl. E.: 270.000.
1953 murer Peder Sørensen, 1956 Egtved kommune, lærerbolig, 1976 lærer Chr. August Jensen.

Egtvedvej 64, Bølling 2 æ. E.: 150.000.
1904 væver Anders Gregersen, Bølling ? centralbestyrer Marie Gregersen, 1968 Anna Gregersen, 1968 chauffør Lejf H. Thomsen.

Egtvedvej 66, Bølling 2 ø. E.: 245.000.
1909 vejmand Niels Georg Seest Mortensen, 1913 enken i uskiftet bo, 1915 murer Hans Hansen, 1916 Anders Johansen, 1925 Laurits Vilhelm Lauritsen, Bramdrup, 1969 Kristian Hjort.

Egtvedvej 67, Bølling 2 bo. E.: 310.000.
1971 Arnold Rødtness, 1973 Christian Christiansen.

Egtvedvej 68, Bølling 2 aa. Forsamlingshus. E.: 130.000.
Opført 1889. Ny bygning 1928.

Egtvedvej 69, Bølling 2 æ. Tidl. skole. E.: 1.400.000.
1941 Egtved kommune fra Landbrugsministeriet, skole 1956-72, 1972 ^{A/s} Frederik Fiedler.

Egtvedvej 70, Bølling 2 a. »Roedsminde«. E.: 660.000.
 Ca. 1610 Joen Jensen, ? s. German Joensen, 1661 s. Poul German-
 sen, 1696 German Poulsen (1701 sv. Hans Ollesen), 1728 s. Poul
 Hansen, 1750 enken g.m. Mogens Jørgensen, 1775 enken, 1778 sv.
 Jens Poulsen, 1818 enken, 1823 sv. Andreas Anton Wulf af Ad-
 søl, 1826 Hans Jensen Roed, 1873 sv. Peter Thomsen Skousen,
 1894 e. Mette Hansen Roed g. Muschitsch, Horsens, 1905 Jørgen
 Christian Warming, ca. 1940 Landbrugsministeriet udstykker, 1940
 Ingvar Christensen, 1946 Manfred Chr. Christensen, 1954 s. Jens
 Laurids Christensen.

Egtvedvej 71, Bølling 2 bp. Førstelærerbolig. E.: 330.000.
 1956 Egtved kommune, 1972 dir. Knud V. Sejr Jensen.

Egtvedvej 72, Bølling 3 u. E.: 160.000.
 1897 e. Ane Marie Andersen, f. Nissen, 1913 tømrer Andreas Karl
 Edvard Hansen, 1918 Peder Pedersen Fisker, Bølling, 1922 Knud
 Lauritsen Jensen, Bølling, 1923 Knud Chr. Hansen, Bølling, 1926 e.
 Marie Petersen, Bølling, 1943 Hans Thor Kristensen, 1951 Dagmar
 Iversen, f. Frandsen, 1962 Johanne og Harald Skov Jensen, 1962
 Iver Baunsgaard, 1967 Jens Peter Holt Jakobsen, 1972 Elius Mor-
 tensen, 1974 Bent Aaskov.

Egtvedvej 73, Bølling 2 s. E.: 260.000.
 1887 Niels Andersen, ? e. Maren Hansen Roed, 1904 Johan Kr. Ve-
 ber Jørgensen, 1906 Søren Nielsen, 1913 Mads Thygesen, 1923 e.
 Kirstine Thygesen, 1923 Hans Jensen Andersen, 1929 Martin Fisker
 ?, 1951 Anton Rødtness, 1960 Mads Kaltoft Nielsen, 1971 Peter
 Holt Jørgensen.

Egtvedvej 74, Bølling 3 z. E.: 200.000.
 1910 murer Marinus Hansen Højrup, 1911 Jørgen Peter Holt, 1913
 enken i uskiftet bo, 1916 s. Martinus Jørgensen Holt, 1923 Niels
 Vinkel, 1928 Kr. Bjerrum, 1929 Hakon Hansen, ? Hans Thor Kri-
 stensen, 1943 Poul Mikkelsen, 1958 Søren Sørensen, 1970 Svend
 Bargisen, 1972 Agnete Bielecki.

Egtvedvej 75, Bølling 5 a. »Mosegård«. E.: 1.300.000.
 1662 Jep Pedersen, 1664 Oluf Mortensen Bøgvad, 1690 Mads Jen-

Fot. Emil Traberg.

Stuehuset til »Bølling Ladegaard«. Bygningen angives opført ca. 1700. Bindingsværk, der er hvidkalket. Bygningen var dødsdømt 1872, men står fremdeles godt.

sen Due, 1729 Jens Madsen, 1766 Lars Madsen, 1768 Jens Jørgensen Haar, 1797 Th. Andersen, Spjarup, 1838 Anders Thomsen, 1865 Niels Andersen, 1896 Jens Hansen, 1918 Martin Chr. Fisker, 1930 N. Th. Sørensen, 1943 Johanne Sørensen, 1947 Anton Johansen.

Egtvedvej 77, Bølling 4 a. »Bølling Ladegård«. E.: 2.100.000. 1662 Oluf Mortensen Bøgvad, 1886 ritmester Lindenquist, 1693 Søren Sørensen (Simonsen), ? Niels Sørensen, ca. 1720 Morten Ebbesen, 1755 sv. Jørgen Nielsen, 1792 s. Morten Jørgensen, 1810 Jens Andersen af Spjarup, 1816 Jørgen Mortensen, 1851 Carl Fr. Brandt, 1884 Niels Fr. Nielsen, 1922 Knud Chr. Hansen, kreditf., 1928 Juhl, »Egeland«, 1941 Heide Vestergaard Frandsen, 1944 Kristian Georg Nielsen, Vandel, 1958 s. Hans Nielsen.

Egtvedvej 80, Bølling 3 aa. E.: 135.000. 1941 H. Vestergaard Frandsen, 1944 Kirstine og Marie Nielsen, Vandel, 1947 Anders M. Frimann, 1961 gdr. Hans Nielsen, Bølling.

Egtvedvej 81, Bølling 6 a. »Østergård«. E.: 1.350.000.
 Ca. 1650 Mads Madsen, 1662 s. Jens Madsen, 1692 enken g.m. Peder Sørensen, 1710 Frands Joensen, 1727 enken g.m. Bertel Andersen, 1738 s. Joen Frandsen, 1766 Jep Iversen, ? Jens Jørgensen Haar, 1806 Morten Jørgensen, 1806 Thomas Pedersen, 1838 s. Peder Thomsen, 1839 enken g.m. Anders Pedersen Thuesen, 1854 Jakob Jensen Fisker, 1894 e. Mette Johanne Fisker, 1897 s. Martin Chr. Fisker, 1918 Lars Poulsen Vaaben, 1942 Laurids og Dorthea Vaaben, 1961 Thomas H. Thomsen.

Egtvedvej 82, Bølling 3 ad. E.: 220.000.
 1961 Laurids og Dorthea Vaaben.

Egtvedvej 84, Bølling 3 ab. E.: 200.000.
 ? Holger Nielsen, 1934 Knud Rasmussen, 1956 Kr. Kristensen, 1974 Ellen Margrethe Jørgensen m. fl.

Egtvedvej 85, Bølling 6 m. E.: 230.000.
 1952 Kaj Tage Nielsen.

Egtvedvej 87, Bølling 6 j. E.: 160.000.
 1903 landpost Jens Jørgensen, 1916 murer Hans Peter Frimann, 1920 ldm. Martin Danielsen, 1923 tømrer Jens Hansen, 1925 tømrermester Hans Hansen Højrup af Kolding, 1939 Frands Karlsen, 1956 Elisa Marie Karlsen, 1976 Jens Carlsen.

Egtvedvej 91, Bølling 6 o. Møllen. E.: 210.000.
 1963 fra »Møllegården« repr. Lars Rich. Petersen, 1974 Alexa E. H. Petersen.

Egtvedvej 93, Bølling 6 d. »Møllegården«. E.: 220.000.
 1871 udst. Søren Nielsen, 1872 møller Hans Jepsen Platz, 1876 Niels N. Bjerre, 1879 Daniel Thomsen, møllen bortforpagtet til Jens Pedersen Ravnholt, 1889 Hans Roed Skousen, 1898 Jørgen Rasmussen, 1908 Peter Petersen, Alminde, 1911 Karl Buchwald Pedersen, 1944 s. Jens Pedersen, 1946 Jens Hansen.

Egtvedvej 95, Bølling 6 e. E.: 210.000.
 1872 Peder Gregersen, 1884 e. Dorthe Kathrine Gregersen f. Niel-

sen, 1886 Thomas Pedersen, 1888 Hans Jørgensen, 1892 sv. Jørgen Hansen, 1914 Peter Thomsen Holm, 1914 Niels Madsen, 1918 Mads Nielsen, 1919 Jens Chr. Sørensen, Jordrup, 1919 Peter Kvist Madsen, 1921 Hans Christensen, Ferup, 1925 Thomas Eriksen, Fredsted, 1943 Sigvard Spedtsberg, 1946 Ingvard Jensen, Kolding, 1949 Marius Jessen.

Egtvedvej 97, Bølling 2 v. E.: 130.000.
1895 Matthias Bertramssen, 1930 arbm. K. M. Kristensen, Bølling, 1930 Paaske Johan Boesen, 1931 Poul H. Thomsen, 1932 Johannes Graff Johansen, 1964 e. Kirstine Johansen.

Egtvedvej 99, Bølling 2 y. E.: 160.000.
1895 e. Sidsel Marie Jensen, 1906 ss. Johan Christian Samuelsen, 1914 landpost Knud Rasmussen, 1918 Samuel Jensen Samuelsen, 1919 Ane Dorthea Olesen, 1933 Gudrun Hansine Jensen, 1939 Karl Jensen, 1958 gartner Gothard Ryslinge, 1958 smed Karl Jensen, 1961 rentier Viggo Andersen, 1976 Kristian Vogensen.

Egtvedvej 100, Bølling 3 a.
»Vibehus« – lå indtil ca. 1870 over for »Ladegården«. E.: 880.000.
1610 Joen Jensen, 1653 s. Gjerman Joensen, 1661 s. Poul Gjerman-
sen, 1696 s. Gjerman Poulsen og (1701) sv. Hans Olufsen, 1728 s.
Poul Hansen, 1750 Mogens Jørgensen, 1778 Poul Mogensen, 1815
Jørgen Poulsen, 1831 Paaske Johansen, 1842 Chr. Jepsen Hugges,
1860 Peder Poulsen m. fl., 1866 C. Hastrup, 1872 P. Chr. Pedersen
(Nielsen), 1894 e. Elisabeth Kirstine (Nielsen), 1911 Jakob Kristian
Jakobsen, 1930 Kristian Skovsgaard, 1960 sv. Johannes Mogensen.

Egtvedvej 101, Bølling 2 z. E.: 130.000.
1908 Hartvig Nissen, 1951 s. Henning Frederik Nissen.

Egtvedvej 102, Bølling 2 m. »Møllehuset«. E.: 325.000.
1877 Mette Roed Hansen, 1889 Søren Nielsen, 1894 skrædder Fr.
Christensen Haue, Als, 1902 e. Ane Magdalene Petersen af Knuds-
bøl, 1903 Thomas Jørgensen, 1904 Jensine Karoline Damkjær, Kol-
ding, 1917 Joakim Friemann, 1923 Mads Iver Zachariassen, 1927
C. Buchwald Pedersen, 1932 Karl Jensen, 1939 Holger Sørensen,
1966 Lejf Svendsen, 1970 Svend Å. Ørum Larsen.

Egtvedvej 104, Bølling 2 l. »Engvang«. E.: 270.000.
1893 Hans Hansen Højrup, 1898 Kr. Jørgensen, 1929 Bodil Jørgensen, 1930 Kristen Jørgensen, 1936 Peter Bjerre, ? Th. Madsen, 1943 A. Kofoed Mikkelsen, 1950 Johannes Hansen, 1970 e. Anna Hansen, 1975 Inge Therkildsen.

Egtvedvej 105, Bølling 6 c. »Teglgården«. E.: 1.300.000.
1880 Christian Nissen, 1901 Hans Nissen, 1946 Rasmus Damgaard Nielsen, 1971 René H. Iversen.

Egtvedvej 106, Bølling 2 u. E.: 250.000.
1894 Hans Henriksen, 1929 Otto Henriksen, 1930 Bodil Jørgensen, 1942 Vilhelm Jørgensen, 1972 Jørgen Erik Christensen.

Egtvedvej 108, Bølling 2 p. E.: 750.000.
1867 Christian Nissen, 1887 Peder Iversen Mølkjær, 1928 Aage Ravn, 1968 Niels Jørgen Ravn.

Egtvedvej 109, Bølling 7 e. E.: 150.000.
1871 Thomas Jørgensen, 1877 væver Ole Pedersen, 1897 e. Else Marie Pedersen, 1919 ds. Ole Pedersen, 1937 Hans Nielsen, 1937 Valdemar Nielsen, 1950 Anton Madsen, 1957 Svend Aage Vonsel.

Egtvedvej 110, Bølling 7 f. »Birkehøj«. E.: 325.000.
? Karen Marie Nielsen, 1871 Hans Chr. Cramer, 1878 Johannes Thullesen Laursen, 1902 slagter Christen Pedersen, 1944 Georg Damgaard Nielsen, 1946 Harry Nielsen, 1949 Marius Jørgen Larsen, 1950 Svend Aage Vonsel.

Egtvedvej 111, Bølling 2 al. E.: 240.000.
1875 Jens Højrup, 1886 vejmand Niels Mortensen, 1909 H. H. Kyster, Kolding, 1913 Anders Madsen Friemann, 1947? Mathias Andersen, 1948 Hans Andersen, 1959 Hans Damkjær.

Egtvedvej 112, Bølling 4 e. E.: 200.000.
1863 Niels Grøn Christensen, 1868 Hans Chr. Andersen, 1870 Hans Olesen, 1876 Bertel Gydesens enke, 1883 Jørgen Thomsen, 1931 Kristian Steinmejr Thomsen, 1975 Lilly Buhl, Tudvad, 1976 John Skourup Buhl.

Gammelt skovløberhus (?) ved sogneskellet mellem Egtved og Vester Nebel (nu Egtvedvej 116). Fot. 1937-1938.

Egtvedvej 113, Bølling 1 u. E.: 320.000.
 1874 Daniel Thomsen, 1879 møller Mads Sørensen, 1883 Mads Jepsen, 1888 Mads Tyge Sørensen, 1914 Nicolai Theodor Andersen, 1922 Chr. Henriksen, 1922 Mikkel Jensen Mikkelsen, 1924 Hans Stinus Pedersen, Egtved, 1957 Kristian G. H. Jacobsen.

Egtvedvej 114, Bølling 1 ds. E.: 400.000.
 1868 H. Konradsen, 1874 Daniel Thomsen, 1878 Mads Bendtsen Beck, 1881 Peter Mathiesen, 1883 sv. Jens Christensen, 1914 Lars Jensen Nielsen af Viuf, 1916 Theodor Sørensen, Egtved, 1924 Søren Sørensen, Tudvad, 1971 Peter Hansen, 1976 René H. Iversen.

Egtvedvej 116, Bølling 20. E.: 75.000.
 Ca. 1830 Laursens enke, ? Niels Nielsen Smed, 1843 Christen Pedersen, 1878 sv. Frederik Johansen, 1931 Johan Johansen, 1938 Kristian F. Hjort, 1977 s. Christian Hjort.

Egtvedvej 120, Bølling 19 a. E.: 250.000.
 Ca. 1830 Jens Johansen, 1833 Morten Jensen, 1853 Niels Olesen,

1867 Thomas Johansen, 1870 Jens Nissen Lytken, 1872 Samuel Jensen, 1892 e. Sidsel Marie Jensen, 1894 Christen Pedersen, 1902 Johannes Thullesen Laursen, 1909 Niels Olesen, 1930 Anders Pedersen, 1945 Priebe, V. Nebel, 1946 Jørgen Larsen, 1947 Jørgen Jørgensen, 1947 A. og E. Sandvad, 1948 Kristian Jørgensen.

Fittingvej 38, Nordbæk 2 c. E.: 290.000.
Ca. 1848 Peder Christensen, ? Christen Knudsen, 1860 Jens og Laurids Mikkelsen, 1896 s. Ole Mikkelsen, 1910 Peder Immanuel Pedersen, 1953 e. Johanne Pedersen, 1954 s. Hans Kristian Pedersen.

Frydsvej 1, Egtved 5 je. E.: 200.000.
1953 chauffør Anders J. Rasmussen.

Frydsvej 2, Egtved 5 jb. E.: 260.000.
1950 arbm. Harry Sørensen, 1963 urmager Anders P. Nielsen, 1965 maler Kaj Nielsen, 1972 1/5 De Bergske Blade (Kolding Folkeblad).

Frydsvej 3, Egtved 5 jm. E.: 70.000.
1955 Charles Nikolajsen, 1956 Herman Hasselstrøm, 1960 Svend Lygum, 1962 Marie Hugger, 1965 Niels Jørgen Nielsen.

Frydsvej 4, Egtved 5 ge. E.: 180.000.
1936 Anton Jørgensen, 1966 Anne Weber Pedersen.

Frydsvej 5, Egtved 5 jæ. E.: 245.000.
1961 arbm. Henning Andersen.

Frydsvej 6, Egtved 5 gx, gy. (Grund). E.: 80.000.
1947 handelsmand Valdemar Kristensen, 1952 cementstøber Jørgen Jørgensen, 1964 Ansgar Kristensen, 1977 vognmand Børge Pedersen.

Frydsvej 7, Egtved 5 ho. E.: 250.000.
1952 vejmand Richard Samuelsen, 1966 Chr. Bendixen, 1970 Sigfred Kruse, 1974 Erik Peter Eriksen.

- Frydsvej 8*, Egtved 5 gz. E.: 135.000.
1950 arbm. Marius Pedersen, 1959 fhv. gdr. Hans Larsen, 1970 s. Henrik Larsen.
- Frydsvej 9*, Egtved 5 hn. E.: 245.000.
1963 chauffør Erling Jensen.
- Frydsvej 10*, Egtved 5 gæ. E.: 200.000.
1947 Theodor Hvid Pedersen, 1970 e. Dorthea Marie Pedersen.
- Frydsvej 11*, Egtved 5 hq. E.: 225.000.
1952 tømrer Svend Pedersen.
- Frydsvej 12*, Egtved 5 gp. E.: 310.000.
1957 Karen Elisabeth Baden, 1971 Sigurd Bjerregaard.
- Frydsvej 13*, Egtved 5 jq. E.: 220.000.
1956 Alfred Lund Thomsen, 1964 e. Mette Thomine Thomsen, 1976 Hans Peter Jørgensen.
- Frydsvej 14*, Egtved 5 gq. E.: 230.000.
1958 Harry E. Hasselstrøm.
- Frydsvej 15*, Egtved 5 kb. E.: 225.000.
1960 Vagn Lund Thomsen.
- Frydsvej 16*, Egtved 5 jy. E.: 300.000.
1965 Steffen Mathiasen, 1967 Chr. Mathiasen på ½ part, 1976 Hans A. Levesen.
- Frydsvej 17*, Egtved 5 lq. E.: 320.000.
1968 murer Emil Holm, 1972 vognmand Børge Pedersen.
- Frydsvej 18*, Egtved 5 jd. E.: 215.000.
1963 mejerist Frederik Duus Madsen.
- Frydsvej 19*, Egtved 5 ka. E.: 240.000.
1960 Karl L. Lang, 1975 Marinus Lind Breinbjerg.
- Frydsvej 20*, Egtved 5 jt. E.: 220.000.
1959 Hermann Hasselstrøm, 1975 e. Grethe Hasselstrøm.

- Frydsvej 21*, Egtved 5 ff. E.: 220.000.
1933 Max Sørensen, 1935 N. H. Nielsen, 1937 Peder Nielsen, 1968
landpost Paul Paulsen, 1975 Poul Henning Hansen.
- Frydsvej 22*, Egtved 5 ju. E.: 220.000.
1961 fodermester Marius Jørgensen.
- Frydsvej 23*, Egtved 5 la. E.: 290.000.
1972 Svend Jakobsen.
- Frydsvej 24*, Egtved 5 hu. E.: 60.000.
1952 Chr. Andersen, 1959 Bodil Marie Andersen, 1977 svs. Flem-
ming Gørges.
- Frydsvej 25*, Egtved 5 lb. E.: 235.000.
1970 fodermester Hans Løkkegaard.
- Frydsvej 26*, Egtved 5 jv. E.: 90.000.
1956 Nis Hasselstrøm, 1959 Laurids Knudsen, 1962 kromedhjælper
Andreas Kristensen, 1963 slagteri-*arb.* Erling Østergaard Johan-
sen, 1971 restauratør Poul Ørsby, 1974 Kjeld Vestergaard m. fl.
- Frydsvej 27*, Egtved 5 lc. E.: 470.000.
1970 Rosa Hansen, 1972 Hans Andersen.
- Fyrrealle 1*, Egtved 5 js. E.: 140.000.
1957 Ansgar Kristensen, 1958 Dagny K. Holt, 1963 fiskemester An-
dreas Jensen, 1966 landmand Johan Iversen.
- Fyrrealle 5*, Egtved 5 le. E.: 220.000.
1967 Egon Hvid Pedersen.
- Fyrrealle 7*, Egtved 5 ld. E.: 345.000.
1967 Børge Kristensen.
- Grøndalsvej 1*, Amhede 2 b. »Sønderbygård«. E.: 520.000.
1855 Mads Lauridsen, Amhede, 1867 Niels Jensen, 1897 Thomas

Otto Christensen, 1905 Hans Andersen, 1927 A. C. Andersen, 1947 Aksel Holt, 1956 Jens Viggo Jensen, 1962 Ruth Nyland, 1963 Jens Peter Hansen, 1965 lrs. Erik Christoffersen, 1972 Svend Jønson.

Grøndalsvej 5, Amhede 2 a. »Skærbækgård«. E.: 630.000.
1807 Niels Hansen Smed, 1827 e. Magdalene Haar, 1830 s. Jens Nielsen, 1843 e. Sidsel Hansdatter, 1855 g.m. Mads Lauridsen, 1867 s. Jens og Niels Jensen (deling af gården), 1897 s. Mads Jensen, 1934 s. Jens Peter Jensen, 1970 s. Hans Jensen.

Grøndalsvej 14, Tågelund 2 a. »Tågelundgård«. E.: 2.300.000.
1573 nævnes Las Birk, 1610 Jens Nielsen, 1636 s. Søren Jensen, 1657 øde, 1662 Chr. Nielsen, 1666 Gabriel Mikkelsen, 1670 s. Anders Gabrielsen, 1696 b. Peder Gabrielsen, ? s. Gabriel Pedersen, 1721 Peder Mikkelsen, 1726 s. Søren Pedersen, 1763 Jens Sørensen, 1771 Jens Sørensen, 1808 s. Søren Jensen, 1841 Christen Ravn Nielsen, 1876 sv. Iver Madsen, 1905 e. Dorthea Madsen, 1911 N. C. C. Clausen og N. C. Madsen, Kolding, 1929 fabr. Karl Hansen, 1937 Vilhelmine M. Hansen, 1963 Ane Kirstine Hansen, 1977 Kristen Østergaard, Starup.

Grøndalvej 17, Tågelund 3 l. E.: 450.000.
1969 Nell og Bernard Léauté.

Grøndalvej 21, Tågelund 4 a. »Grøndal«. E.: 480.000.
Ca. 1735 Mads Pedersen, ca. 1765 s. Jens Madsen, 1801 Johan Christensen, 1811 Peder Christensen, 1834 Christen Andersen, 1858 Andreas Anton Hansen, 1861 Jørgen Hansen, 1874 Hans Nielsen, 1887 Hans Nielsen Iversen, 1894 Poul Eriksen, Spjarup, 1931 e. A. Eriksen, 1935 s. Erik Eriksen, 1943 Holger Sommerlund, 1946 Laurids Knudsen, 1950 Jens Pedersen Vestergaard, 1963 Børge Nielsen, 1975 Maarten Simon Bijl m. fl.

Grøndalvej 23, Tågelund 4 b. Dambrug. E.: 700.000.
1949 Laurids Knudsen, »Liegård«, 1964 Laurids Knudsen og Børge Iversen.

Hejlskoubjerg 1, Egtved 5 cj.

Kobindselfabrikken DAN. E.: 1.475.000.

1909 Hans Jørgen Møller, 1920 e. Sine Møller, 1933 Alfred Andersen, 1956 Signe N. Andersen, 1965 Bent og Dan Andersen, 1971 ⁴/₅ Kobindselfabrikken DAN.

Hejlskoubjerg 2, Egtved 10 l.

E.: 200.000.

1945 Jakob A. Laursen, 1970 Helga Laursen.

Hejlskoubjerg 3, Egtved 5 a.

»Skovvang«. E.: 500.000.

Lå før ca. 1900 lige neden for præstegården, hvor der nu er bageri, 1610 Lars Mikkelsen, ? Hans Jensen, ca. 1659 Anders Pedersen Grøn g.m. søsteren, overtager ødegård, strid med andre arvinger. Ca. 1686 sv. Niels Gillesen, 1702 Søren Thomsen, 1716 Peder Sørensen g.m. enken, 1731 s. Thomas Sørensen, 1749 Niels Lauridsen (selvejer 1766), 1773 sv. Peder Christensen, 1787 s. Laurids Nielsen, 1819 Peder Christensen, 1824 Peder Pedersen, 1837 sts. Niels Chr. Jørgensen, 1865 sv. Joakim Leth, 1881 e. Christiane Jørgensen g.m. Hans Sørensen, 1909 Hans Jørgen Møller, 1917 Chr. Christensen Dam, 1946 Herluf Dam, 1956 Hans Skovsgaard, 1972 Bent og Dan Andersen.

Hejlskoubjerg 5, Egtved 5 km.

E.: 585.000.

1965 Bent Andersen.

Hejlskoubjerg 7, Egtved 5 lf.

E.: 750.000.

1967 Knud Amstrup.

Hjelmdrupvej 1, Egtved 2 a.

Skolen. E.: 12.000.000.

1724 rytterskole, 1889 skolebygning langs vejen, 1939 gymnastiksal, 1956–57 vestligste fløj, 1968 midterfløj, 1974 åbenplan- og sundhedsklinik.

Hjelmdrupvej 2, Egtved 8 y.

E.: 200.000.

1894 Jokum Andersen bygger, 1903 Jens Jørgensen Lie, 1913 Marie Jørgensen f. Knudsen, 1934 broderbørn Fr. og Knud Knudsen m. fl., udlejet til Jørgen Lie, 1958 vognmand Regnar A. Jørgensen.

Hjelmdrupvej 3, Egtved 9 dx.

E.: 430.000.

Opført 1958, tjenestebolig, 1976 Niels Peter Jensen.

- Hjelmdrupvej 4*, Egtved 8 ac. E.: 150.000.
1909 skrædder Jens Peder Pedersen bygger, 1914 Kristiane Knudsen, 1923 Ole Daniel Olesen, Ballesgård, 1947 Jens Laurids Jensen, 1960 Jørgen Mogensen, 1970 amtsvejmand Erik Pedersen.
- Hjelmdrupvej 5*, Egtved 9 al. E.: 255.000.
1957 mejerist Finn H. Pedersen.
- Hjelmdrupvej 6*, Egtved 8 ax. E.: 420.000.
1964 lærertjenestebolig, 1970 Sven Søndergaard.
- Hjelmdrupvej 7*, Egtved 9 ds. E.: 325.000.
1960 lærertjenestebolig, 1970 F. Zeilmann.
- Hjelmdrupvej 8*, Egtved 8 al. E.: 245.000.
1923 postbud Hans Pedersen Lykke Hermansen, 1930 Anna Kathrine Hermansen, 1944 postbud Paul Paulsen, 1946 fru Kathrine Busch f. Jegsen, 1952 Astrid Jegsen Højberg f. Busch, 1962 Egtved kommune, lærertjenestebolig, 1976 Per Knudsen.
- Hjelmdrupvej 9*, Egtved 9 ay. E.: 360.000.
1961 lærertjenestebolig, 1965 Evald Poulsen.
- Hjelmdrupvej 10*, Egtved 8 an. E.: 215.000.
1924 Jørgen Niels Jørgensen, 1939 Anna Nielsen, 1957 Jens E. Jensen, 1973 Johanne Dall, Egtved Skov.
- Hjelmdrupvej 11*, Egtved 9 dt. E.: 430.000.
1962 lærertjenestebolig, 1970 Peter Houbak.
- Hjelmdrupvej 12*, Egtved 9 ao. E.: 370.000.
1961 landbetjent Johs. Villadsen.
- Hjelmdrupvej 13*, Egtved 9 dr. Egtvedhallen. E.: 1.500.000.
1968 selvejende institution.
- Hjelmdrupvej 14*, Egtved 9 ar. E.: 215.000.
1961 Jørgen Peschardt, 1969 Chr. Jeppesen.
- Hjelmdrupvej 15*, Egtved 9 bs. E.: 335.000.
1969 Egtvedhallen, inspektørbolig.

Hjelmdrupvej 16, Egtved 9 as. E.: 340.000.
1962 Bruno Jensen.

Hjelmdrupvej 17--57, Egtved 9 du. E.: 6.730.000.
1969 Boligforeningen.

Hjelmdrupvej 18, Egtved 9 at. E.: 285.000.
1965 Niels Madsen, Hjelmdrup, 1977 Gunnar Andersen.

Hjelmdrupvej 20, Egtved 9 au. E.: 200.000.
1962 vognmand Christian Nielsen.

Hjelmdrupvej 22, Egtved 8 au, av. E.: 550.000.
1968 læge Ole Findsen.

Hjelmdrupvej 24, Egtved 8 ay. Jehovas Vidners Rigssal. E.: ingen.
1971 Jehovas Vidner.

Hjelmdrupvej 60, Egtved 8 r. E.: 520.000.
1861 Anders Madsen, 1865 Søren Pedersen, 1905 s. Niels Chr. Sørensens Loft, 1947 Jens Peder Pedersen, 1952 Kaj Bjorholm Johansen.

Hjelmdrupvej 66, Ballesgård 2 a. »V. Ballesgård«. E.: 775.000.
1785 Laurids Andersen, 1796 enken g.m. Niels Christensen, 1829 Asmus Henriksen Lyth, 1831 sv. Peder Pedersen, 1865 s. Christen Peder Pedersen, 1903 e. Ane Cathrine Poulsen, 1905 Christen M. Boesen af Knudsbøl, 1913 Marius Claudi Mortensen, Jerlev, 1959 s. Tage Mortensen.

Hjelmdrupvej 70, Ballesgård 2 b. E.: 165.000.
1867 Peder Pedersen, 1880 enken g.m. Mads Eriksen Kragh, 1891 e. Kirstine Marie Kragh, 1918 Jens Peder Jensen, Vonsild, 1926 Johannes Sørensen og Marie Kathrine Ibsen, Ø. Thorsted, 1926 Jens Chr. Rasmussen, Uhre, Karl Klausen, 1928 landpost H. P. L. Hermansen, 1947 Jens Juhl Pedersen.

Hjelmdrupvej 73, Ballesgård 1 a. »St. Ballesgård«. E.: 1.750.000.
1546 Peder Ebbesen Galt af »Tyrstrupgård« køber »Ballesgård« af

kongen, 1610 Mads Søffrensen i »Ballesgård«, ca. 1650 Joen Christensen g.m. Johanne, 1662 s. Niels Joensen, krongods igen, 1667 Niels Thommesen, 1669 Niels Christensen, 1688 ryttergods, Mikkel Poulsen g.m. Johanne Nielsdatter, 1709 Jørgen Jensen g.m. enken, 1720 Jens Madsen g.m. enken, 1731 Jacob Chr. Larsen af Galten, 1742 Hans Pedersen Roed, 1761 Chr. Risom (selvejer 1762), 1772 oberstløjtnant Hans Vilhelm Rosenvinge, 1776 Andreas Dyhr, »Skanderborg Ladegård«, 1785 Niels Rasmussen (sælger 2 a, 3 a, 4 a, 5 a), 1786 Jørgen Nielsen g.m. Anne Iversdatter, 1803 svs. Peder Pedersen Pjengaard, 1835 s. Poul Pedersen, 1870 s. sognefoged Peder Poulsen, 1891 Ole Peter Johansen, Brambjerg, mageskifte, 1905 s. Jens Peder Johansen, 1910 Hans Henriksen af Grejsdal, 1912 Peder Okkels Pedersen, 1912 Jens Peder Johansen igen, 1948 s. Jens Peder Johansen.

Hjelmdrupvej 79, Hjelmdrup 1 a. »Hjelmdrupgård«. E.: 1.400.000. Nævnt 1531, 1546 Peder Ebbesen Galt af »Tyrstrupgård« køber bl. a. »Ballesgård« og »Hjelmdrup Lundes Bygge(sted?)«, 1546 Niels Skeel til »Nygård« får i Egtved Torp en gård kaldet »Wissensgård«, som Søren Videsen påbor, i bytte for en gård i Hjelmdrup med en tredjedel af Hjelmdrup Skov og Mark, 1584 herredsfoged Hans Nielsen i Hjelmdrup, 1610 fæster Morten Hansen, Hjelmdrup, 1617 kaptajn Jens Rasmussen, der 1622 lod opsætte tavle i Egtved kirke over sin kone og 2 døde småbørn, 1625 Hjelmdrup afbrændt og øde, 1653 kaptajn Otto Hendrich, 1659–68 øde efter Svenskekrigene og pesten, 1668 Niels Thomsen fra Bølling, 1670 Thomas Hansen Ravn og Niels Thomsen, 1703 Mads Jespersen, 1714 Søren Simonsen g.m. enken, 1739 Hans Christensen, 1761 enken g.m. Nis Jørgensen, 1762 sognefoged svs. Chr. Henriksen (selvejer 1767), 1771 Konrad Bachmann, 1778 Niels Kastrup, 1779 Klaus Klausen, 1783 Anders Dyhr på »Ballesgård«, 1784 gården deles i 4 dele, 1784 Mads Poulsen, Egtved, 1788 Niels Olesen, 1811 Anders Pedersen, 1840 Anders Sejrsen, 1875 s. Sejr Andersen, 1920 s. Anders Sejr Andersen, 1967 s. Jørgen Sejr Andersen.

Hjelmdrupvej 81, Hjelmdrup 3 b, 4 a. »Fynsminde«. E.: 510.000. 1794 Jens Jakobsen, 1819 Hans Mikkel Hansen, 1857 Mikkel Christensen g.m. enken og sælger til Sejr Nielsen, 1858 Niels Olesen, 1876 e. Birthe Hansen, 1889 s. Rasmus Olesen, 1930 svs. Jens Chr. Jensen, 1972 s. Rasmus Olesen Jensen.

Hjelmdrupvej 85, Ballesgård 7 a. »Vesterlund«. E.: 820.000.
1787 Anders Friedrichsen, 1811 Peder Nielsen, 1828 Christen Peder Mikkelsen, 1836 Chr. Hansen, 1840 Christen Jensen, »Ballesgård«, 1875 Niels Udesen Pedersen, 1898 s. Søren Jakob og d. Andersine Udesen Pedersen, 1907 Søren Udesen alene, 1953 Henrik Larsen, 1961 Knud Christensen.

Hjelmdrupvej 86, Hjelmdrup 3 a. E.: 750.000.
1784 Hans Pedersen Møller, 1810 Iver Mikkelsen, 1841 enken Ane Malene Jørgensdatter, 1842 g.m. Rasmus Larsen, 1855 Peter Christensen Koed, 1897 Jakob Larsen, 1901 e. Inger Marie Larsen, 1925 sv. Niels Madsen, 1965 s. Jakob Madsen.

Hjelmdrupvej 89, Hjelmdrup 5 a. E.: 490.000.
1813 Johan Henrik v. Lange, 1815 e. Marianne v. Lange, 1826 Christen Christensen, 1826 Niels Jepsen, ? Sejr Nielsen, 1857 Mikkel Christensen, 1877 s. Niels Mikkelsen, 1882 Jens Jensen, 1887 Anders Jensen Borck, 1903 Niels Jessen Hansen, 1912 Søren Kristian Sørensen, 1924 Niels Knudsen, 1944 Gunnar Sørensen, 1978 Jakob Madsen, 1978 (jorden fraskilt) Erik Christiansen, Baldersvej.

Hovmosevej 16, Bølling 1 m. »Skovly«. E.: 200.000.
Mads Frederiksen, 1860 Mathias Pedersen, 1869 enken, 1872 Laurids Nielsen, 1886 Søren Pedersen, Knudsbøl, 1912 e. Pouline Pedersen, 1931 Anker Ellegaard Nielsen, Vamdrup, 1934 Mads Peter Andersen, ? Peter Andersen, 1944 Viggo Mortensen, 1965 Peter Pedersen, Skelbo (jorden fraskilt), 1974 Peter Mondrup og Kis Rasmussen, 1976 Søren Pedersen.

Hovmosevej 36, Egtved 45. E.: 250.000.
Ca. 1830 Hans Buchwalds enke, ? Mads Brødsgaard og Jeppe Revsing, 1839 Laurids Peter Christensen Levesen, 1863 enken g.m. Jørgen Knudsen, 1880 sv. Peder Nielsen, 1883 Hans Jensen, 1904 Jens Hansen, 1912 maler Theodor Nielsen, 1941 Holger Kjær Nielsen.

Hærvejen 5, Nordbæk 1 b. E.: 425.000.
1885 Elisabeth Nielsen, 1887 Peder Ude Pedersen, 1894 Søren Han-

sen Høj, 1899 Anton Christensen, Tudvad, 1899 Hans Christian Hansen, 1912 Mikkel Hansen Lehmann, 1945 Jens Thomsen, Askegård, 1977 Jørgen Bastholm.

Hærvejen 6, Nordbæk 1 h. E.: 210.000.
1941 Evald L. Christoffersen.

Hærvejen 7, Nordbæk 1 a. »Mosegården«. E.: 860.000.
1610 nævnt 1. gang Norbech, 1645 til Thomas Christensen, Spjarup, 1657–ca. 1690 de 2 gårde i Nordbæk ligger øde efter krig og pest, 1696 Niels Andersen fæster gård, fri for landgilde til 1702, 1703 og 1708 nævnes Anders Nielsen i Nordbæk, 1706 Knud Jørgensen køber ½ ødegård, 1722 overfører Hans Bachmann køber nr. 2 og 3, 1732 de Lichtenberg på »Engelsholm«, 1744 Jacob Andersen, Lie, køber nr. 2, Chr. Pedersen, Jelling nr. 3, nr. 1 fæster 1744 Niels Nielsen den Ældre, 1782 s. Niels Nielsen den Yngre, 1820 s. Mads Nielsen, 1842 Niels Pedersen, 1880 s. Peter Nielsen, udstykket 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, konkurs, der trækker alle 4 søskende med, 1883 Mads Nielsen, 1896 Hans Christian Hansen af Thorsted, 1935 s. Chr. V. Hansen.

Jagtvej 1, Bølling 2 at. E.: 210.000.
1928 smedemester Hermann Klerke, 1933 smedemester Harald Pedersen.

Jagtvej 2, Bølling 2 az. E.: 600.000.
(1940) 1943 Johannes Hansen, 1973 svs. Arnold Rødtne.

Jagtvej 3, Bølling 2 ay. E.: 460.000.
1943 Herluf Jakobsen, 1963 Holger Jakobsen.

Jagtvej 7, Bølling 5 l. E.: 380.000.
1946 Jens Lorentsen.

Jagtvej 11, Bølling 5 g. »Nørregård«. E.: 720.000.
1866 forpagtet ud til Niels og Jens Roed, 1891 udskiftet, 1903 Johan Kristian Veber Jørgensen, 1945 Harald Børge Pedersen, 1966 August Buhl, 1967 Lilly Buhl, særeje, 1970 Eva Mak.

Jagtvej 13, Bølling 5 h. E.: 150.000.
1866 forpagtet ud til Gregers Andersen ?, 1898 Hans Christian Jensen, ejer, 1904 Jakob Lorentsen, 1923 Marthinus J. Holt, 1949 e. Jensine Marie Holt, 1955 s. Peter Nielsen Holt, 1955 Evald Grøn, 1956 Petra Brodersen, 1961 snedkermester Larsen, 1961 Herluf Jakobsen.

Jagtvej 14, Bølling 5 e. E.: 400.000.
(Ca. 1823) 1838 Christian Thomsen, 1862 Jens Christiansen, 1884 Anders Jensen Roed, 1891 Jens Molgjer (Mølgjer?, Mølkjær?) Pedersen, 1892 Lars Hansen, 1899 Christian Christensen Krogh, 1904 Christian Ferdinand Thuesen, 1909 Christian Marinus Christensen, Hjelmstrup, 1911 b. Marinus Christoffer Christensen, 1911 igen Christian M. Christensen, 1911 Chr. Jensen Jørgensen Spedtsberg, 1932 Bernhard Pedersen, 1960 Evald Egeberg, Vejle, 1964 Hans Erik Ærbo Jacobsen.

Jagtvej 17, Hjelmstrup 2 a. »Kathrinebjerg«. E.: 1.750.000.
1784 udskiftet fra »Hjelmstrupgård«, Henning Jensen, 1787 Hans Jørgensen, ca. 1790 skrædder Chr. Madsen, 1801 s. skrædder Søren Christensen, 1824 Chr. Thomsen, 1850 s. Thomas Christensen, 1890 e. Ane *Kathrine* Christensen, 1898 g.m. Kristen Kristoffersen, 1909 Søren Olesen, 1951 H. P. Jakobsen, 1962 Thorkild Søndergaard Kristensen, 1966 kbm. Johannes Andersen, 1968 Kristian Emil Simonsen, 1971 Jens Peter Johansen.

Jordrup Skovvej 6, Bølling 5 d. »Egerod«. E.: 940.000.
1839 Lars Thomsen, 1853 Hans Knudsen, 1874 svs. Søren Andersen, 1883 e. Kirsten Hansen, 1887 g.m. Jens Jensen Solgaard, 1899 Jakob Pedersen Østergaard, 1902 Hans Roed Skousen, 1908 fhv. møller Jørgen Rasmussen, Bølling, ? svs. Jens Hansen Jensen, 1941 Aage Skourup, 1958 Ejnar Viuf Lund.

Jordrup Skovvej 7, Bølling 6 k. »Højskovhus«. E.: 520.000.
Ca. 1829 Christen Nielsen, 1837 svs. Mads Mortensen Orloff, 1855 Ditlef Mortensen, 1893 Anders Johnsen, 1917 Peder Jepsen Brodersen, 1923 Marius Andersen, 1940 Peder Brødsgaard Schmidt.

Jordrup Skovvej 9, Bølling 7 d. Sommerhus. E.: 175.000.
 ? Hans Knudsen, 1861 Knud Hansen, 1867 e. Mette Christine Christensen, 1868 Mads Christensen, Vork, 1882 Jens Andersen, 1894 e. Johanne Marie f. Vollquardsen, 1900 Chr. Madsen Frank, 1901 Hans Nielsen, 1901 Peter Lund v. Qualen, 1918 Christen Jensen, 1919 Christian Højrup Udesen, 1966 e. Karen Udesen, 1967 Peder Hansen Udesen, 1969 Børge Brun, ? Vita Helming, jorden solgt fra til Ejnar Lund, 1978 Jørgen Simonsen.

Kirkevej 1, Egtved 74. Tidl. jordemoderbolig. E.: 190.000.
 1971 Marie Jørgensen.

Kirkevej 3, Egtved 5 cz. E.: 190.000.
 1922 boghandler M. Lauridsen, 1938 landpost P. Paulsen, 1944 vognmand Peder Ude Pedersen Sørensen, 1948 e. Kirstine Dorthea Sørensen.

Kirkevej 4, Egtved 64. Forsamlingshuset. E.: 340.000.
 1885 gavebrev fra pastor Brummer til ^{1/8} Øvelses- og Forsamlingshuset, 1972 overtaget af Egtved Borgerforening.

Kirkevej 5, Egtved 5 jr. E.: 225.000.
 1956 bogtrykker Tage Petersen, 1963 provisor Per Daugaard Nielsen, 1967 rentier Peter Martin Rasmussen, 1973 chauffør Leo Rathje.

Kirkevej 6, Egtved 5 ø. E.: 115.000.
 1898 Jens Møller Olesen, Vork, 1905 e. Kirstine Margrethe Olesen, 1906 arbm. Knud Rasmussen, 1918 arbm. Christian Madsen Jensen, Varde, 1921 Christian Molkjær Andersen, Ammitsbøl, 1932 K. L. Kruse, 1945 Kathrine Kvist, 1957 Maren Kvist, 1958 Chr. Hansen.

Kirkevej 7, Egtved 5 do. E.: 170.000.
 1900 Jeppe Jepsen Platz bygger 1928, 1945 Else Kathrine Platz, 1945 Mette Kathrine Thomsen, 1950 Chr. Larsen Damkjær, 1964 Karl Frandsen Jensen, 1970 Bent Klint, 1972 Viggo Nielsen.

Kirkevej 8, Egtved 5 bo. E.: 150.000.
 1953 Georg Pedersen, 1975 Jens Christian Jørgensen.

- Kirkevej 9*, Egtved 5 dn. E.: 375.000.
1925 Marinus Schmidt, 1931 Jens Jensen, 1963 Hans Chr. Dam,
1967 Kaj Bolund Larsen, 1971 Arne Kristensen.
- Kirkevej 10*, Egtved 5 bp. E.: 190.000.
1936 arbm. Anton M. Andersen, 1967 ldm. Ejnar Jensen, 1978 Jo-
hanne Jensen.
- Kirkevej 11*, Egtved 5 cø. E.: 200.000.
1922 murer Marius Schmidt, 1931 Jes Kr. Frandsen, 1967 Elisabeth
Frandsen, 1968 Helmer Buchwald Petersen.
- Kirkevej 12*, Egtved 5 bh. E.: 150.000.
1908 Jens Peter Mathiasen, 1914 Ane Mette Mathiasen, 1914 Kirsti-
ne Poulsen, 1919 Christen Sørensen, 1922 Niels Madsen Johnsen,
1927 e. Ane J. Johnsen, 1930 P. Ude Petersen, 1935 Hans Chr.
Hansen, 1956 Alfred Nielsen Mikkelsen, 1973 Ingeborg Mikkelsen.
- Kirkevej 13*, Egtved 5 da. E.: 175.000.
1922 landpost Niels Madsen Jensen, 1925 skrædder Otto Christen-
sen, 1969 typograf Evald Nielsen, 1970 Jens Espersen, 1975 Vagn
Utoft.
- Kirkevej 14*, Egtved 5 bu. E.: 160.000.
1913 Hans Pedersen Søndergaard, 1931 Ane Margrethe Pedersen
g.m. Peder Hansen Pedersen, 1971 Else Andersen, 1978 Arne Sø-
rensen.
- Kirkevej 15*, Egtved 5 dg. E.: 240.000.
1923 Kristine Møller Hansen, Hjelmdrup, 1927 tømrer Chr. Rolver,
1976 d. Aase Minna Nielsen f. Rolver.
- Kirkevej 16*, Egtved 5 dm. E.: 200.000.
1924 Søren Anker Nygaard, 1937 Else Nygård, 1966 Vagn Thue-
sen, 1972 Johannes A. Laursen.
- Kirkevej 17*, Egtved 5 dr. E.: 140.000.
1926 Ole Madsen, 1926 Rasmus Hansen, Tudvad, 1944 Knud Val-
demar Hansen, 1973 Peter Østergaard, 1974 Marie Østergaard.

Kirkevej 18, Egtved 5 gg. E.: 200.000.
1936 Kirstine Andersen Ladegaard, 1951 fru Jenny K. Holm, 1976 d. Lilly Jensen, 1977 fru Sørine Hansen, Vork.

Kirkevej 19, Egtved 5 gl. E.: 200.000.
1948 chauffør Knud Michaelsen.

Kirkevej 20, Egtved 5 kl. Brugsen. E.: 2.470.000.
1964 fra Laurids Bjerre til Egtved Brugsforening.

Kirkevej 23, Egtved 5 du. »De gamles Hjem«. E.: 4.000.000.
1926 fra Hans Sørensens arvinger til Egtved kommune.

Kirkevej 25, Egtved 5 gh. E.: 170.000.
1936 fru Signe Jensen, Bindeballe, 1961 Magnus Andersen.

Kirkevej 26, Egtved 5 ay. E.: 160.000
1906 Peder Poulsen Hansen, 1925 N. Jensen Skovholm, 1928 Mette Magdalene Skovholm, 1944 Poul Skovholm, 1971 Aage Skovholm.

Kirkevej 27, Egtved 5 gj. E.: 160.000.
1939 Sofie Jeppesen, 1954 Niels Ladekær, 1956 Henrik Valdemar Jensen.

Kirkevej 28, Egtved 5 as. E.: 150.000.
1904 væver Søren Mortensen, 1925 Peter Bertelsen Kruse, Refsgård, 1953 Kathrine Kruse, 1960 Chr. Skovsgaard, Bølling, 1965 Erna Andersen.

Kirkevej 29, Egtved 5 gc. E.: 180.000.
1936 Kirstine Poulsen Nissen, 1945 Kathrine Egebjerg, Vork, 1965 Hans og Anders Nielsen, 1965 Niels Jørgensen, 1969 Emma Jørgensen, 1978 Regnar Jørgensen.

Kirkevej 30, Egtved 5 ad. E.: 165.000.
1899 Hans Clausen, 1924 S. P. Sørensen, 1960 Olga Frederikke Eriksen, 1960 Poul C. Østerlund.

Kirkevej 31, Egtved 5 cy. E.: 380.000.
1923 malermester Viggo Bruhn, 1953 s.malermester Knud Bruhn.

Fot. Emil Traberg.

Bygninger over for Egtved kirke. Her kunne hestene opstaldes i kirketiden, og der kunne købes en kop kaffe. Nu Kirkevej 41.

*Kirkevej 32, Egtved 1 ao. E.: 275.000.
1898 Poul Therkildsen, 1908 Ejnar Redlef Bruhn, 1941 s. Svend Bruhn.*

*Kirkevej 33, Egtved 5 bt. E.: 200.000.
1928 Valdemar Eriksen, 1935 e. Juhl Hansen, 1959 Kirsten Bruhn, 1973 Karl Hansen.*

*Kirkevej 35, Egtved 5 bj. E.: 170.000.
? J. P. Nielsen Juhl, 1944 Jenny Hansen, 1967 chauffør Henning Hansen.*

*Kirkevej 37, Egtved 5 av. E.: 150.000.
1905 træskomand Poul Pedersen, 1923 M. Danielsen, 1944 kirkebetjent Ejnar Bruhn, 1956 d. Rigmor Bruhn.*

*Kirkevej 39, Egtved 5 r. E.: 165.000.
1896 maler Hans Clausen, 1897 Margrethe Hansen, 1905 Niels Peter Sørensen, 1906 Peder Olesen, 1920 malermester Viggo Bruhn,*

1923 Chr. Sørensen, »Nordhøjgård«, 1935 Peter Skov Sørensen, 1955 Maren Mortensen, Søren Skov Sørensen m. fl., 1965 vognmand Viggo Borgvardt.

Kirkevej 41, Egtved 5 q. E.: 220.000.
1896 postbud Hans Sørensen Holm, 1905 træskommand Jens Nielsen, 1922 e. Nielsine Nielsen, 1964 Anna Schnell, 1975 Ole Nielsen.

Kirkevej 50, Egtved 1 an. E.: 380.000.
1922 fra præstegården til Hans Hansen, 1923 Marius Georg Pedersen, 1953 Regnar Olsen, Vork.

Kirkevej 51, Egtved 1 ap. E.: 275.000.
1922 fra præstegården til Johannes M. Jensen, 1971 e. Ingrid Jensen g. Johnsen.

Kirkevænget 1, Egtved 5 jp. E.: 330.000.
1956 Nationalforeningens Boligselskab af 1952.

Kirkevænget 9, Egtved 5 kc. E.: 245.000.
1961 Harry Sørensen, 1973 Poul Erik Nielsen, 1977 Anton Knudsen.

Knudsbølvej 2, Bølling 3 ø. Gl. Skole. E.: 290.000.
1880 Egtved kommune, 1958 Maren Dorthea Thermansen g. Kaltoft Nielsen.

Knudsbølvej 4, Bølling 2 bg. E.: 180.000.
1944 Georg Knudsen, 1957 Poul Marius Pedersen, 1976 e. Edith Pedersen.

Knudsbølvej 10, Bølling 1 æ. E.: 360.000.
1915 Peter Petersen Hansen, 1944 Mathias Gram, 1948 Otto Langager Jensen, 1977 Knud Erling Jensen.

Knudsbølvej 11, Bølling 2 bf. »Skovdal«. E.: 460.000.
1943 fra landbrugsministeriet til Jørgen Pedersen.

- Knudsbølge 12*, Bølling 1 az. E.: 250.000.
1915 Rasmus J. Johansen, 1919 Johannes Jensen, 1920 A. Pedersen, 1922 Iver P. Iversen, 1951 Kristian Peter Frandsen.
- Knudsbølge 13*, Bølling 2 bd. E.: 350.000.
1943 landbrugsministeriet til Hartvig Hardam.
- Knudsbølge 14*, Bølling 1 ay. E.: 320.000.
1915 Carl Christian Nielsen, 1922 Peder Pedersen Fisker, 1937 Rasmus Damgaard Nielsen, 1946 Hans Nicolaisen.
- Knudsbølge 15*, Bølling 2 be. E.: 400.000.
1943 landbrugsministeriet til Erling Majland Rødtness.
- Knudsbølge 16*, Bølling 1 ax. E.: 550.000.
1915 Anton Johansen Rødtness, 1951 Hans Jørgen Kongsted, 1970 Niels Jakob Damgaard.
- Knudsbølge 17*, Bølling 2 ad. E.: 100.000.
1906 Mette Johanne Hansen, 1911 Jørgen Stokholm Hansen, 1915 Lars Hansen, 1918 Peter Lund v. Qualen, ? e. Marie v. Qualen, 1929? Anton Rødtness, 1936? Jens Henrik Petersen.
- Knudsbølge 18*, Bølling 1 h. E.: 360.000.
1848 Jørgen Poulsen, 1855 boelsmand Hans Hansen, 1893 s. Nis Hansen, 1910 Jakob Hansen Holst, 1913 Anders J. Mortensen, 1917 Hans Kaltoft Nielsen, 1920 Niels Nielsen, Refsgård, 1923 Johannes Pedersen, Bølling, 1940 Hans Bjerre Pedersen, 1954 Kaj Skøtt.
- Knudsbølge 19*, Bølling 1 j. E.: 520.000.
1855 Erik Hansen, 1892 Johan Henrik Rødtness, 1915 Johan Kristian August Holm, 1918 muremester Peder Korsholm, 1940 s. Hans Korsholm.
- Knudsbølge 20*, Bølling 1 g. »Stigårdsminde«. E.: 600.000.
1855 Anders Jensen, 1879 e. Else Nissen, 1886 Nis Andersen, 1894 Peter Hansen, 1912 Bertha Hansen, 1915 Chr. Engelbrecht Jensen, byggede udhuse, 1925 Mads Peter Andersen, 1938 Søren Christensen, 1942 Jørgen K. Spedtsberg, 1949 Svend Nielsen

- Korbenhøj 1*, Egtved 30 æ. E.: 170.000.
1956 chauffør Otto Christensen.
- Korbenhøj 2*, Egtved 30 e. E.: 185.000.
1876 fra Christiane Pedersen til stenhugger Thomas Madsen, 1928 J. S. Madsen, 1946 Niels Peder Poulsen, 1975 Arne Nielsen.
- Korbenhøj 3*, Egtved 30 aø. E.: 190.000.
1964 Svend Junker, 1967 fhv. gdr. Hans Stinussen Pedersen, ? Anna Nielsine Pedersen.
- Korbenhøj 4*, Egtved 30 bc. E.: 210.000.
1957 Rasmus Nielsen, 1964 Minna Nielsen.
- Korbenhøj 5*, Egtved 30 ba. E.: 240.000.
1954 Kaj Markussen, 1959 rør lægger Frands Lassen, 1966 Aage Pedersen.
- Korbenhøj 7*, Egtved 30 bb. E.: 220.000.
1954 Hans Erik Jensen.
- Korbenhøj 9*, Egtved 30 bd. E.: 250.000.
1960 vognmand Gunnar Nielsen, 1971 f. Poul Nielsen, 1975 tømrer Jørgen Leth Nielsen.
- Mellemvej 1*, Vork 11 b. E.: 300.000.
1868 Chr. Andersen, 1869 enken g. m. Christen Mortensen, 1872 Mads Knudsen, 1897 sv. Erik Sørensen, 1903 e. Karen Marie Knudsen, 1905 g.m. vognmand Christen Nielsen, Egtved, 1910 Karen Marie Knudsen igen, 1913 Martin Andersen Søndergaard, 1918 Marius Jensen, 1945 s. Otto Langager Jensen, 1947 Jens Alfred Bak.
- Mellemvej 3*, Vork 14 g. E.: 240.000.
1847 Egtved sogneråd, skole, 1907 Hans Husballe af Eriksholms mølle (14 h sælges fra til ny skole), ca. 1928 Viktor Jensen, 1947 Henry Mortensen, ca. 1972 Inger Margrethe Boserup.

Møllebakken 1, Egtved 5 dx. E.: 130.000.
1926 møller Hans Larsen Hansen Brems til Jørgen Hansen Nielsen,
1950 e. Erna Margrethe Nielsen, 1970 Frede Nielsen.

Møllebakken 3, Egtved 5 jn. E.: 230.000.
1954 fhv. kroejer A. Nordestgård Jensen, 1969 e. Hanne K. (Nordestgård) Jensen, 1969 Svend Duedahl, 1969 e. Karen Duedahl.

Møllebakken 5, Egtved 5 k. E.: 250.000.
(1874 A. V. M. Jung) 1879 møller Hans Jepsen Platz, 1900 s. Jeppe Jepsen Platz, 1925 Hans Larsen Hansen Brems, 1928 E. H. Raun, Aast, 1936 Hans Mortensen, 1938 A. Nordestgaard-Jensen, 1959 e. Hanne Nordestgaard-Jensen, 1976 Lars Holm.

Møllebakken 7, Egtved 5 jo. E.: 335.000.
1955 fra Jes Frandsen til murermester Emil Holm.

Møllebakken 9, Egtved 5 lu. E.: 400.000.
1971 Hans Brødsgaard, Oustrup, 1974 Ansgar Kristensen.

Nordbækvej 5, Spjarup 9 b. »L. Frydenslund«. E.: 240.000.
1924 Jens Bagge Olesen, 1940 slagter Ingvard Jensen, Vejle, 1940 Laurids Berg, 1947 Aksel Kofoed Mikkelsen, 1953 overlæge Aage Wagner m. fl., 1960 Schmidt Nissen Jøker, 1972 lagerchef Kaj Hansen.

Nordbækvej 6, Spjarup 5 b. »Frydenslund«. E.: 420.000.
1848 Truels Jensen Have, 1895 e. Ane Katrine Truelsen Have, 1898 Martin Kjær Rasmussen, 1906 Jens Peter Jensen, Spjarup, 1919 sadelmager Niels Peter Steffensen, Ødsted, 1919 Anton Marius Jensen, Pjedsted, 1919 Michael Michaelsen, Vandel, 1920 Niels Marcussen, Spjarup, 1923 L. Petersen, St. Lihme, 1923 Martin Jensen, 1924 Lars Pedersen, 1928 Johan Andersen, 1931 Hans Peder Grosen, 1932 Ahlmann Panduro Danielsen, 1971 e. Nora Danielsen, 1971 s. Ernst Danielsen.

Nordbækvej 8, Spjarup 2 l. E.: 40.000.
1940 snedker Karl Ejnar Eriksen, 1964 murer Sofus Peder Eriksen, 1976 Svend Styrbæk, 1977 m. Alvine Styrbæk.

Nordbækvej 10, Spjarup 1 o. »Glasbjerghus« E.: 290.000.
1829 Peder Pedersen, 1831 Niels Pedersen, 1832 Hans Andersen,
»Liegård«, 1855 Jens Pedersen, 1869 Niels Pedersen af Nordbæk,
1879 d. Ane Nielsdatter, 1892 g.m. Poul Eriksen, 1894 Hans Niel-
sen Iversen, Tågelund, 1896 Peter Nielsen, Nordbæk, 1904 e. Kristi-
ne Nielsen, 1905 Andreas Mikkelsen, 1930 Hans Peter Jensen Klo-
ster.

Nordbækvej 15, Nordbæk 1 g, 2 a. »Nordbækgård«. E.: 320.000.
? Jens Jensen, 1817 Jens Jensen, 1841 e. Ane Marie Jørgensdatter,
1848 g.m. Niels Clausen, 1860 Andreas Knudsen, 1876 Niels Jen-
sen Veltz, 1889 Niels Pedersen, 1901 P. Lund v. Qualen, 1901 Hans
Nielsen, 1906 Andreas Danielsen (til Amerika), 1907 smed Frands
Poulsen, Vejle, 1909 Niels Eriksen, Vinding, 1909 Anders Chr. Ma-
rius Andersen, 1912 kbm. Gunnar Madsen, stationsforstander Ni-
sen, N. H. Jensen, lærer Andersen, Tågelund, lærer Sørensen, Bøl-
ling, L. P. Lund, dyrlæge Breinegaard, alle Egtved, køber til plant-
ning 2 e, 1917 Hans Therkel Hansen, Nordbæk, 1834 sv. Niels
Johan Falther, 1973 Svend Ib, 1975 Donald Reymond Jacobsen.

Nordbækvej 17, Nordbæk 1 d. E.: 550.000.
1885 Maren Nielsen, 1887 Jens Christian Grundahl, 1890 Visti
Cornelius Lassen, 1891 Rasmus Laugesen, 1899 Hans Jørgensen,
1914 slagter Viggo Larsen, 1919 P. Juel, Rødovre, 1922 Marius Pe-
dersen, 1924 Hans Pedersen Vig, M. H. Damgaard, 1929 J. S. An-
dersen, 1934 Hans Henriksen, 1971 P. Bach, Dragør.

Nordbækvej 19, Nordbæk 1 c. E.: 600.000.
1880 Hans Nielsen, 1887 Christen Nielsen, 1928 Hans Peter Niel-
sen, 1948 Laurids Knudsen, 1949 Kaj Hulsrøj, 1961 Carl Jacobsen,
»Nybberg mølle«, 1962 s. Finn Jacobsen, »Nybberg mølle«, 1968
Ragnhild Ib, Vejle.

Nordbækvej 21, Nordbæk 3 a. E.: 575.000.
1817 Iver Jensen, 1828 Iver Iversen, 1856 sv. Niels Sørensen, 1893
d. Ane Marie Nielsen, 1895 g. m. Niels Peter Pedersen Falther, 1931
s. Niels J. Falther, 1935 sv. Rasmus Dahl, 1948 Aage Rudbæk
Nielsen.

Nordbækvej 23, Nordbæk 3 b. E.: 125.000.
1946 Mikael J. Kristensen.

Nydamsvej 5, Egtved 1 en. Fabrik og lager. E.: 120.000.
1976 Erik Andersen.

Nydamsvej 11, Egtved 1 dv. Ubebygget. E.: 76.800.
1977 Bodil Isele.

Oustrupvej 1, Oustrup 5. »Vangård«. E.: 650.000.
(1817) Peder Espersen, 1821 Chr. Knudsen, 1825 Ole Christensen
og Poul Sørensen, 1827 Ole Christensen og Jens Clemmensen, 1835
Ole Christensen, eneejer, 1852 Christen Ebbesen Jepsen, 1881 s.
Ole Christensen, 1885 Niels Udesen Pedersen, 1897 svs. Kristian Sø-
rensen, 1906 e. Jørgine Jacobine Sørensen f. Petersen, 1939 Viggo
Nielsen, 1961 s. Peder Nielsen.

Oustrupvej 6, Oustrup 2 c. E.: 800.000.
1845 John Madsen g.m. Marence Nielsdatter fra »Dalgård«, 1880 s.
Niels Madsen Johnsen, 1921 svs. Jørgen Knudsen Peschardt, 1947
e. Mette Dorthea Peschardt, 1961 s. Niels Peschardt.

Oustrupvej 7, Oustrup 4. E.: 300.000.
Poul Mikkelsen, ca. 1830 Mads Johansen, 1859 Ole Madsen, 1862
b. Søren Madsen, 1910 Hans Christian Frederik Lund, 1962 s. Jens
Lund, 1972 Albert Clausen, Egtved (sammenlægning).

Oustrupvej 8, Oustrup 3 f. E.: 425.000.
(1861) 1865 Jens Seneberg Pedersen, 1884 Jakob Lorenzen,
Hjelmdrup, 1904 Hans Christian Jensen, Bølling, 1905 Hans Ras-
mussen, 1918 savskærer Jens Christian Olsen, Randbøl, 1919 An-
ton Valdemar Christensen, Barrit, 1922 Hans Jeppe Jørgensen, Ød-
sted, 1966 s. Hjalmar Juhl Jørgensen.

Oustrupvej 10, Oustrup 3 b. »Tinghave«. E.: 760.000.
1852 Jørgen Pedersen, parcel fra hjemmet 3 a, 1905 Anton Peter
Nielsen, 1912 lærer Anton Andreasen, 1917 s. Jens Chr. Bech An-
dreasen, 1917 Anders Kjær, 1918 Niels Slot Nørgaard, Vork, 1919
Kristen J. Pedersen, Bindeballe og N. P. Nielsen, »Randbølgård«,
1919 Jakob Lauesen, 1926 Rasmus Kragh Olsen, Rådvad, 1926
Christian Jørgensen, Hesselballe, 1946 Ejler Viktor Jørgensen, 1950
Niels Thomsen Nielsen, 1970 Benny K. Isaksen.

Oustrupvej 12, Oustrup 3 c. E.: 700.000.
1852 Hans Dons Sørensen g.m. datter fra »Oustrupgård« 3 a, 1893 s. Peder Jepsen Hansen, 1927 sv. Johannes Anker Laursen, 1972 Erik Christensen.

Oustrupvej 14, Oustrup 2 d. »Skansegård«. E.: 600.000.
1876 (74) Niels Sørensen, parcel fra hjemmet 2 a, 1902 Christen Christensen Dam, 1912 Jørgen Hansen Jørgensen, 1936 s. Aksel Jørgensen.

Oustrupvej 15, Oustrup 1 e. »Koldinghøj«. E.: 450.000.
1868 Hans Andersen, 1878 Anders Christensen, 1881 Laurits Pedersen, 1895 s. Niels Stinus Lauridsen, 1896 Peder Nielsen Lauridsen, 1900 Poul Andersen, 1903 Mikkell Christensen Gaarde, 1904 Anders Pedersen, Vejle, 1906 Marius Nicolaisen, Hygum, 1939 Karl Jensen, 1948 Hans Brødsgaard, 1976 Carsten Kolstrup.

Oustrupvej 17, Oustrup 1 f. E.: 400.000.
1883 Mads Johnsen, Oustrup, 1919 Mette Nielsen Sørensen, 1966 Thorkild Bruhn Thomsen, 1967 Dorthea Kirstine Svendsen.

Oustrupvej 19, Oustrup 2 a. »Dalgård«. E.: 880.000.
Ca. 1661–85? Jep Lassen, 1685 Jens Pedersen, 1701 Christen Jepsen, 1742 s. Niels Christensen, 1760 e. g.m. Peder Sejrsen (selvejer 1765), 1782 s. Mads Nielsen, 1812 s. Niels Madsen (Hopballe), 1845 sv. Søren Peter Christensen, 1879 s. Johan Peter Sørensen, 1919 s. Johannes Theodor Sørensen, 1952 s. Peter Sørensen, 1969 e. Marie Baungaard Sørensen, 1977 s. Johannes Baungård Sørensen.

Oustrupvej 20, Oustrup 3 a. »Oustrupgård«. E.: 1.550.000.
Ca. 1661 Peder Andersen Skydebjerg, 1685 sv. Niels Lauridsen, 1692 e. g.m. Thomas Pedersen, 1701 s. Laurids Nielsen, 1739 s. Niels Lauridsen, 1746 sv. Søren Jensen g.m. Kirsten Lauridsdatter, 1767 e. Kirsten Lauridsdatter, 1770 sv. Jeppe Nielsen, 1793 e. g.m. Jørgen Villadsen, 1814 sts. Peder Jepsen, 1852 s. Jeppe Pedersen, 1885 s. Jens Jepsen Pedersen, 1888 Hans Bundgaard Knudsen, Veerst, 1931 s. Knud Peter Bundgaard, 1971 Alex Timmermann, Riise.

Oustrupvej 23, Oustrup 2 e. E.: 540.000.
1875 Kristen Sørensen (søn fra »Dalgård« 2 a), 1918 s. Jens Theodor Sørensen, 1955 Peder Tofterup Callesen.

Oustrupvej 27, Oustrup 3 e. E.: 290.000.
1854 Nis Nissen Schmidt, 1878 e. Ane Pedersdatter, 1879 s. John O. N. Schmidt, 1918 s. Karl Schmidt, 1925 Marinus Ebbesen, 1975 Inger Marie Mortensen.

Oustrupvej 29, Vork 3 j. E.: 500.000.
? Christen Therkelsen, 1853 s. Therkild Christensen, 1862 s. Jens Therkildsen, 1900 s. Christen Peter Therkildsen, 1950 s. Knud Therkildsen, 1955 Thorvald Hansen.

Oustrupvej 31, Vork 14 j. E.: 280.000.
? Søren Jensen, 1861 Christian Hansen, 1870 Anders Eriksen Lund, 1897 s. Niels Andersen Lund, 1924 Jens Kristensen, Spjarup, ca. 1936 Knud Pedersen, 1940 V. Anders Pedersen, Tiufkjær, 1963 Thorvald Hansen, der beholder jord sammen med 14 f, 1964 Ebba Øvall, Vejle, 1966 malermester Jørgen Jensen, Ødsted, 1967 murer Hans Rasmussen.

Oustrupvej 32, Vork 3 e. »Mosegård«. E.: 770.000.
Jens Knudsen, 1825 Hans Jensen, 1867 Peder Poulsen Hansen, 1904 s. Hans Peter Hansen, 1920 Lars Møller Larsen, 1930 Anders Bruun, 1951 Svend Nielsen, 1953 Søren Truelsen, 1968 Verner Steffensen.

Oustrupvej 36, Vork 5 k. »Højgård«. E.: 920.000.
1925 fra »Gråhøj« Dorthea Eriksen m. fl., 1929 Frederik Juul Rasmussen g.m. Margrethe Eriksen, 1962 sv. Harald Pabst, Bøgvad, 1968 s. Johan Henrik Pabst.

Oustrupvej 38, Vork 11 a. »Gedbjerggård«. E.: 450.000.
1767 Laurs Olesen, 1808 s. Johs. Laursen, 1813 b. Andreas Laurson, 1857 sv. Hans Chr. Hansen, 1870 Chr. Henrik Lange Christensen, 1876 Ludvig Michael Sørensen, 1878 Jeppe Nissen Jepsen, 1897 Mads Nielsen Schrøder, Lejrskov, 1897 Jens Christensen, Veerst, 1901 Peter Nielsen, 1902 Hans Hansen Bojsen, 1905 Lau-

rids Pedersen Østergaard, 1918 Ejnar Knudsen, Børkop, 1919 Joseph Gusfa, Gårslev, 1920 Peter Christian Hansen, Jyderup, 1923 Hans Larsen, Vejle, 1950 s. Henrik Larsen, 1953 Jens K. Jacobsen.

Oustrupvej 40, Vork 4 b. E.: 460.000.
1834 Christen Jensen, 1869 Peter Therkildsen, 1871 Morten Hansen, 1875 Hans Dons Christensen Spedtsberg, 1876 Hans Peter Thulesen, 1884 Christen Nielsen, 1886 Søren Nielsen, 1887 Martin Nielsen, 1889 Maren Sørensen, 1896 Jens Jørgensen, 1927 Anne Marie Jørgensen, 1952 Karl Hansen, 1959 Chr. Pedersen, 1959 Kjeld Hovgaard Frederiksen, 1969 Herluf Ebbesen, 1971 Thorvald Hansen.

Oustrupvej 42, Vork 27 a. »Lærkesang«. E.: ?.
1890 Daniel Ebbesen, 1930 Jørgen Ebbesen, 1967 Herluf Ebbesen.

Oustrupvej 44, Vork 27 d. E.: 95.000.
1870 Jens Andersen, 1878 Christen Andersen, 1883 Søren Jensen, 1884 Christian Nielsen, 1886 Anders Eriksen, 1891 Kr. Th. Kristensen, 1927 Jens Emil Jensen, 1976 s. Arne Jensen.

Oustrupvej 49, Vork 5 a. »Gråhøjgård«. E.: 1.250.000.
1683 Christen Jensen, 1705 s. Christen Christensen, 1738 Jacob Andersen 1747 Mads Sørensen (3 parceller fra »Riis«), 1792 Christen Madsen, 1832 Peder Christensens enke, der 1840 g.m. Jens Hansen, deling af gården, 1867 s. Mads Christensen Jensen, 1872 f. Jens Hansen, 1874 sv. Jens Møller Olesen, 1905 sv. Erik Rasmussen Eriksen, 1916 enken, 1923 børnene Dorthea, Margrethe og Rasmus Eriksen, 1929 Rasmus Eriksen eneejer, 1972 s. Erik Eriksen.

Oustrupvej 52, Vork 4 a. »Rodbjerggård«. E.: 750.000.
Ca. 1680 Rasmus Sørensen, 1714 s. Jørgen Rasmussen, 1761 s. Rasmus Jørgensen, 1795 Jeppe Madsen, 1815 Jens Pallesen, 1833 e. Kirsten Olesdatter, 1835 Christen Jensen, 1881 s. Jeppe Madsen Christensen (flyttet ud), 1915 enken, 1915 Christensen, Vejle, P. C. Lorenzen, Egtved, K. M. Hansen, Egtved, 1915 Amanda C. Hansen, særeje, 1917 Hans Christensen, Vejle, 1918 Niels Sloth Nørgaard, Vork, 1918 J. Knudsen, 1919 Hans Pladsbjerg, »Haraldskær«, 1922 Martin Møldrups Hansen, 1955 Ole Friis Hansen.

- Parkvej 1*, Egtved 5 eg. E.: 105.000.
1928 e. A. M. Madsen, ? A. J. Tirstrup, 1942 Hans P. Christensen, 1955 Jette Petrea Jepsen, 1966 gartner Johannes Jepsen, 1977 Kristiane Jørgensen, 1978 advokat Erik Lund Christensen, Egtved.
- Parkvej 2*, Egtved 5 ed. E.: 210.000.
1935 J. Hansen Jørgensen, 1953 bager Hans Svendsen, 1962 Ellen Svendsen, 1978 P. Kruse, Refsgård.
- Parkvej 3*, Egtved 5 lk. E.: 300.000.
1967 murer Børge Fonslov, 1970 distriktsjordemoder Ida Skov Møgenesen, 1973 Frida Juul g.m. Niels Jørgen Jensen, »Påskeborg«, 1976 f. gdr. Sejr Jensen, »Påskeborg«.
- Parkvej 4*, Egtved 5 fm. E.: 270.000.
1942 Johanne Pedersen, 1961 Anne Marie Mikkelsen, Karl Sørensen, 1974 Sven Kristensen.
- Parkvej 5*, Egtved 5 lj. E.: 280.000.
1970 arkitekt Jens E. Jensen.
- Parkvej 6*, Egtved 5 fn. E.: 220.000.
1953 Ingrid Pedersen, 1958 slagter Knud Pedersen, 1967 Jan Hedegård Hansen, 1968 Holger Pedersen.
- Parkvej 7*, Egtved 5 hm. E.: 340.000.
1950 murermester Ernst Bendtsen Rasmussen.
- Parkvej 8*, Egtved 5 fø. E.: 165.000.
1940 Hans J. Bloch.
- Parkvej 9*, Egtved 5 hj. E.: 270.000.
1946 Aksel Hedensted.
- Parkvej 10*, Egtved 5 fæ. E.: 200.000.
1945 Jenny Nielsine Pedersen, 1961 Theodor Roed Hansen.
- Parkvej 11*, Egtved 5 fk. E.: 200.000.
1965 fru Nørgaard, 1965 Marie Hugger Andresen.

- Parkvej 14*, Egtved 5 hh. E.: 220.000.
1954 vognmand Chr. Kjær Sørensen.
- Parkvej 15*, Egtved 5 jj. E.: 500.000.
1976 postmester Holger Olesen.
- Parkvej 16*, Egtved 5 hy. E.: 300.000.
1948 Peter Poulsen.
- Parkvej 20A*, Egtved 5 ll. E.: 200.000.
1967 Anders Sejv Andersen, Hjelmstrup, 1969 e. Anna B. Andersen.
- Parkvej 20B*, Egtved 5 lm. E.: 200.000.
1967 Severine Amstrup.
- Parkvej 22*, Egtved 5 jz. E.: 155.000.
1960 Karl Chr. Nielsen, 1967 Ingrid Nielsen.
- Parkvej 25*, Egtved 5 fy. E.: 170.000.
1935 Marie Kirstine Mortensen, 1957 Hans O. Mortensen, 1963
Dagny Holt, 1967 Harly L. Østergaard.
- Parkvej 27*, Egtved 5 gt. E.: 285.000.
1946 Michael Bladt Kramer, 1976 e. Marie Margrethe Bladt Kramer.
- Parkvej 29*, Egtved 5 gu. E.: 470.000.
1959 Ove Nielsen.
- Parkvej 31*, Egtved 5 hg. E.: 255.000.
1952 Albert Mørcke, 1957 landpost Svend Aage Andersen.
- Parkvej 33*, Egtved 5 gv. E.: 280.000.
1952 Sigvald Spedtsberg, 1956 Jørgen Peter Spedtsberg, 1962 Gud-
mund Lund Thomsen.
- Parkvej 35*, Egtved 5 lx. E.: 310.000.
1971 Jens Peter Pedersen.
- Peder Platz vej 1*, Egtved 6 j. Egtvedpigens findested. E.: 290.000.
1900 Kirsten Eriksen og Jens Platz, 1914 f. Peter Jepsen Platz, 1937
s. Erik Platz, 1978 Egtved kommune.

- Præstevængel 1*, Egtved 1 ak. E.: 200.000.
1920 tømrer Marius Pedersen, 1925 Søren Rønning, Tudvad, 1940 uddeler Niels Hansen Nielsen, 1953 Anders Bojsen, 1954 fabrikant Bent Andersen, 1965 urmager L. A. Mikkelsen.
- Præstevængel 2*, Egtved 1 ag. E.: 200.000.
1919 murer Gert Meyer, 1944 Anton Mortensen, 1945 dyrlæge Ebbe H. Mack Pedersen, 1978 e. Edel Mack Pedersen.
- Præstevængel 3*, Egtved 1 as. E.: 220.000.
1929 Kirstine Hansen, 1964 V. E. Barsvold, 1969 Karlo Frederiksen, 1971 Svend Nielsen-Brøchner.
- Præstevængel 4*, Egtved 1 az. E.: 360.000.
1947 trælasthandler N. B. Thygesen, 1962 Jens Peter Jensen, 1972 e. Anna Jensen.
- Præstevængel 5*, Egtved 1 ba. E.: 250.000.
1947 Jeppe Skou, 1969 e. Johanne Kirstine Skou.
- Præstevængel 6*, Egtved 1 æ. Vandværket. E.: 117.400.
1947 Egtved Vandværk.
- Præstevængel 7*, Egtved 1 bd. E.: 185.000.
1960 Anna Borgvardt.
- Præstevængel 8*, Egtved 1 aø. E.: 290.000.
1947 førstelærer A. M. Kristensen, 1971 mejeribestyrer J. Laursen, 1976 e. Martha Laursen.
- Præstevængel 9*, Egtved 1 bh. E.: 185.000.
1962 Karen Iversen.
- Præstevængel 10*, Egtved 1 bb. E.: 275.000.
1951 chauffør Peter Hansen, 1956 Egtved Kommune (tjenestebolig).
- Præstevængel 11*, Egtved 1 bj. E.: 360.000.
1962 chauffør Harald Sørensen, 1964 Johs. Spedtsberg Jepsen.
- Præstevængel 12*, Egtved 1 bc. E.: 300.000.
1954 lærer John Kvist.

Præstevænget 13, Egtved 1 bn. E.: 330.000.
1964 Sofus Eriksen, 1964 Peter Styrbæk, 1976 e. Alvine Styrbæk.

Præstevænget 15, Egtved 1 bo. E.: 310.000.
1964 Kathrine Pedersen, 1966 Niels Brødsgaard.

Præstevænget 16, Egtved 1 ae. E.: 230.000.
1918 urmager M. J. Mikkelsen, 1942 Bodil Marie Mikkelsen, 1943 Niels Thomsen, 1943 Hermann Loch, 1946 Th. Duus Christensen, 1949 gdr. J. P. Johansen, »Ballesgård«, 1962 Alfred v. Qualen, 1963 Henry Vestergaard, 1970 gdr. Jens Peter Jensen, Amhede.

Præstevænget 17, Egtved 1 bp. E.: 260.000.
1964 uddeler Hans Nielsen, 1964 Svend Pedersen, 1973 Eigil Jessen Hansen, 1976 Krista Jensen.

Præstevænget 19, Egtved 1 bq. E.: 325.000.
1964 Nina og Karen Knudsen, Egtved.

Præstevænget 21, Egtved 1 bm. E.: 310.000.
1964 A/s Thorsted Savværk, 1964 Mogens From, 1977 Bent Hansen.

Ravningvej 6, Vork 6 b. »Ryttergården«. E.: 825.000.
Ca. 1835 Niels Sørensen, Fitting, (1844) s. Hans Nielsen, 1871 s. Anders Hansen, 1888 Jes Peter Nielsen Juhl, 1928 s. Karl Kr. og Rasmus Hansen Juhl, 1930 Karl Juhl, eneejer, 1968 sv. Erik Bjørn Christensen.

Ravningvej 11, Vork 40 b. E.: 275.000.
1879 Chr. Madsen Sørensen, 1909 sv. Niels Jensen Mortensen, 1940 Metha Mortensen, g.m. 1943 Oskar Jørgensen.

Ravningvej 15, Vork 40 d. E.: 210.000.
1959 fiskerimedhjælper Hans Magnus Pedersen.

Ravningvej 17, Vork 1 e, 13 k m. fl. E.: 390.000.
1889 gdr. Laurids Lind, Rugsted, 1901 Jacob Pedersen, 1907 s. Hans Chr. Pedersen, 1947 s. Svend Aage Pedersen, 1959 s. Hans Magnus Pedersen.

Refsgårdvej 2, Refsgård 1 e. E.: 650.000.
1941 Peder Chr. Hansen, 1964 e. Anna Margrethe Hansen.

Refsgårdvej 5, Refsgård 1 b. E.: 430.000.
1848 Iver Ebbesen, 1876 s. Ebbe Iversen, 1907 sv. Johannes Johansen, 1908 e. Marie Johansen, g. 1911 Jens Platz, 1917 Niels Nielsen, 1920 Regnar Therkildsen, 1921 Chr. Laursen, Jennum, 1923 Hans Thor Christensen, 1931 Svend Aage Hansen, 1969 Mogens Karsberg, 1972 Kaj H. Vilmar.

Refsgårdvej 7, Refsgård 4 g. E.: 840.000.
1951 Refsgårdslund Dambrug ¹/_s, 1956 Chr. M. Vaaben, 1959 S. Bjerregaard og Sønner, Frederikshavn.

Refsgårdvej 9, Refsgård 1 c. E.: 125.000.
1884 Karl Frederik Pedersen, 1887 Niels Enevold Jensen, 1939 Martin Hansen.

Refsgårdvej 10, Refsgård 1 a.
»Refshøj« (»Kristiansminde«). E.: 2.000.000.
1653 Jes Videsen, 1658–77 øde efter krig og pest, 1677 Thomas Christensen, 1695 sv. Peder Nielsen, 1726 s. Thomas Pedersen, 1765 s. Christen Thomsen, 1811 Ebbe Christensen, 1848 Christen Ebbesen, 1887 s. Jens Christensen, 1894 faderen igen, Chr. Ebbesen, 1896 Jens Christian Jensen, 1899 Jens Jensen, 1952 sv. Anders Hvid Pedersen, 1970 arkitekt Jytte Reimann.

Refsgårdvej 11, Refsgård 2 a. E.: 540.000.
Ejere: 1662 H. Lützov, 1692 v. Folsach, 1732 Engelholm, 1768 selveje. – Brugere: 1657–62 Hans Iversens gd. øde, 1662 Anders Mikkelsen, 1670 Jens Iversen og Jep Pedersen, 1675 Iver Jensen og Jep Pedersen, 1691 Laurids Nielsen og Knud Jepsen, 1733 Anders Mikkelsen og Niels Jensen Yde, 1768 Anders Sørensen eneejer, 1797 sv. Niels Nielsen Brakker, 1827 Mads Nielsen, 1827 Niels Knudsen, 1853 Christen Pedersen, 1868 Jeppe Poulsen Nygaard, 1878 Hans Jepsen Kruse, 1915 s. Peter Bertelsen Kruse, 1935 Peter Alminde Kruse.

Refsgård ca. 1850. Til højre et spændhus brugt som tørvehus.

Refsgårdvej 13, Refsgård 7 b. E.: 125.000.
1870 smed Enevold Sørensen, 1891 Severin Marius Enevoldsen, 1895 Jørgen Pedersen, Egtved, 1895 Chr. Jessen, 1897 Karl Frederik Pedersen, 1908 Fritz Marius Frank (død i USA), 1923 e. Lene Kristiane Frank, 1948 Villy Pedersen.

Refsgårdvej 14, Refsgård 2 b, 3 a. »Damsgård«. E.: 830.000.
1610 Mads Jensen, 1653 Jes Madsen, 1658–76 øde efter krig og pest, 1676 Jens Hansen, 1714 sv. Peder Pedersen, 1734 Niels Nielsen g.m. enken, 1759 Poul Pedersen Damsgård, selveje 1765, 1785 Hans Nielsen g.m. enken, 1827 ds. Poul Andersen Damsgaard, 1853 Niels Knudsen, 1863 sv. sognefoged, DM, Laurids Laursen Nygaard, 1907 s. Søren Anker Nygaard, 1924 Jens Markussen, 1928 Johs. Peter Madsen, 1949 sv. Svend Riber Christensen.

Refsgårdvej 17, Refsgård 5 a. »Refsgårdslund« sammenlagt med 6 a.
1668 Anders Christensen m. fl. 1697 sv. Søren Christensen, 1725 s. Peder Sørensen, 1735 br. Chr. Sørensen og Hans Madsen, 1741 Hans Madsen, 1753 s. Jørgen Christensen, selveje 1765, 1780 s. Niels Jørgensen, 1831 e. Kirsten Olesdatter g.m. Steffen Thomsen,

1843 Ole Nielsen, 1850 Peder Hansen, 1875 Chr. Andersen Hasselris, 1913 Christoffer Basse fra Højen, 1916 Niels Sørensen, Vejle, 1918 A. P. M. Eriksen, Agersbøl, 1919 J. Holm Frandsen, 1922 Chr. Pedersen Oxenvad, 1925 Hermann Loch, Bindeballe, 1931 Chr. Madsen Vaaben, Bølling, 1959 Jens Karl Kaspersen, 1968 Gesten Korn- og Foderstofforretning, 1972 Lejf Hindhede Olesen, Vorkvej 25, sammenlægning.

Ribevej 170, Oustrup 2 b. »Dortheasminde«. E.: 440.000.
Ca. 1810 Jeppe Madsen, en parcel fra hjemmet 2 a, 1836 e. Dorthea Thomasdatter, 1845 sv. Iver Hermansen Særdam, 1885 sv. Chr. Martin Rasmussen, 1920 Johannes Peter Madsen, 1922 Nikolaj Nikolajsen, 1922 Jens P. Pedersen, 1952 Ove Pedersen.

Ribevej 178, Egtved 11 f. E.: 160.000.
? Peder Nielsen, 1858 Niels Jensen Weltz, 1862 Jens Markvardsen, 1883 Lars Larsen, 1903 Peder Christensen, 1928 Hans Peter Christensen.

Ribevej 182, Egtved 12 a. E.: 400.000.
? Poul Mikkelsen, 1834 Mads Johnsen, 1859 Poul Madsen, 1882 e. Ane Ingeborg Eriksen, 1895 Peter A. P. Skov, 1907 Martin Møller, 1910 Søren Peter Johnsen, 1912 Henrik Jensen Poulsen, 1956 Karl Poulsen m. f., 1966 Theodor Poulsen, eneejer.

Ribevej 186, Egtved 14 a. »Lindbjerghus«. E.: 340.000.
? Joen Olsen af Lindbjerghus, 1819 Hans Sørensen Skou af Rugsted, 1819 Christoffer Thirsbeck, 1832 Hans Pedersen, 1839 Christian Peter Mikkelsen, 1848 Erik Jensen, 1853 Peder Christensen Grøn, 1862 Niels Schmidt Madsen Buck, 1899 sv. Chr. Meisling Christensen, 1923 Ludvig Hansen, 1924 Niels Hjort, 1928 Vilhelm Kloster, 1948 s. Henry Kloster.

Ribevej 201, Bøgvad 1 o. »Vangelyst«. E.: 700.000.
1915 Kristen Nielsen Kristensen, 1915 Max V. Sørensen, Vamdrup, 1918 Hans Jensen Martensen, 1918 kbm. Hans Hansen, Eriksnatur, 1919 Peder Jørgensen Holt, 1924 Jørgen Chr. Moss, Hedensted, 1924 Niels Oksen Lycke, Hjalmar Jensen, Højen, Johs. Hansen, 1953 Andreas Hansen Krab, 1956 Hovgaard, 1956 Aksel Holt.

Ribevej 204, Amhede 1 a. »Amhedegård«. E.: 1.450.000.
 Nævnt 1579, 1584 Peder Nielsen, skovfoged i Egtved m. m., 1610
 Nis Pedersen, 1620 Mads Pedersen, 1637 Nis Pedersen, 1660–62
 øde, 1662 Jørgen Mikkelsen, 1698 enken, 1700 herredsfoged Bertel
 Pedersen, 1715 svs. Thomas Ebbesen, 1718 Jens Ollesen Risøe,
 1722 Steen Rasmussen Leegardt, 1755 svs. Jens Madsen, 1763 Niels
 Hansen g.m. enken (1766 selvejer), 1785 e. Birthe Steensdatter,
 1791 s. Hans Nielsen, 1832 s. Andreas Hansen, 1866 Laurids Niel-
 sen, 1905 Andreas Nielsen Vinkel og Anders Hansen Højrup, 1908
 Hans Nikolaj Jensen, 1949 Jens Andreas Marker, 1959 Georg Han-
 sen, 1970 Bent og Dan Andersen.

Ribevej 205, Amhede 1 e. E.: 775.000.
 1912 Andreas Winkel, 1937 John Johnsen.

Ribevej 212, Amhede 2 c. E.: 250.000.
 1897 Mads Jensen, 1947 frk. Marie Kirstine Jensen, 1974 Hans
 Christensen.

Ribevej 213, Amhede 2 d. E.: 130.000.
 1926 Bodil M. Jepsen Pedersen, 1940 Niels Pedersen, 1955 e. Ma-
 ren Pedersen.

Ribevej 214, Ø. Thorsted 1 q. E.: 180.000.
 1953 Marius Ulf Madsen, 1962 Kristen Sørensen, 1967 Eigil H.
 Nielsen.

Ribevej 215, Ø. Thorsted 3 c. »Engvang«. E.: 380.000.
 1867 Ole Bertelsen, 1868 Jørgen Christensen, Bølling, 1881 Jens
 Sørensen, 1892 Jens Jepsen Pedersen, 1928 Hans Pedersen, 1965
 Knud Kristian Lund.

Ribevej 216, Ø. Thorsted 1 d. E.: 300.000.
 1903 Hans Sørensen, 1904 Jens Madsen Thomsen, 1907 Søren
 Madsen Nielsen, 1908 Karl Ulf Andersen Hansen, Vorbasse, 1951
 Anton (Anders) Ulf Andersen Hansen, 1954 Jens Mikkelsen, 1960
 Hakon Sørensen, 1963 svs. Villy Læborg.

Ribevej 219, Ø. Thorsted 3 b. E.: 300.000.
 1867 væver Anders Pedersen, Egtved, 1871 Niels Kruse Jørgensen,

1892 e. Helene Nissen Lind, ? s. Nis Lind Kruse, 1944 Niels Søgaard, 1946 Holger Christensen, 1956 Verner Jepsen, 1976 Henning Jørgensen.

Ribevej 223, Ø. Thorsted 3 m. E.: 140.000.
1945 Poul A. Christensen.

Ribevej 225, Ø. Thorsted 3 a. »Skovgård«. E.: 230.000.
1817 Peder Andersen, 1826 Peder Nielsen, 1853 Mads Iversen, 1900 s. Niels Madsen, 1925 Laust Hansen, »Ølufgård«, 1926 Marinus Christian Nielsen, 1929 Karl Olsen Christensen, 1938 s. Svend Viggo Christensen.

Ribevej 235, Ø. Thorsted 2 a. »Østerbygård«. E.: 2.200.000.
Ejere: 1722–32 overførster Hans Bachmann, 1732–70 »Engelsholm«. – Brugere: 1694 Anders Nielsen Munch, 1717 s. Niels Andersen Munch, 1722 sv. Jep Pedersen, 1750 e. Karen Andersdatter Munch, 1752 s. Anders Jepsen, 1799 s. Lars og Peder Andersen, 1822 Lars Andersen, eneejer, 1828 e. Karen Jepsdatter, 1832 s. Jeppe Larsen, 1866 enken g.m. Mads Peter Johansen, 1904 s. Jeppe Lassen Johansen, 1907 kbm. Carl Matthias Bendtsen, 1911 Kristen Nielsen Kristensen, 1914 J. N. Blom, 1915 Just Mikkelsen, 1923 Niels Sørensen Nielsen, 1937 Klement Lauridsen, 1940 Aage Nørgaard, 1966 e. Dagny Nørgaard, 1967 s. Jens Jørgen Nørgaard.

Ribevej 237, Ø. Thorsted 2 a. E.: 200.000.
1966 bygget, Aage Nørgaard, 1967 e. Dagny Nørgaard, 1976 s. Jens Jørgen Nørgaard.

Ribevej 238, Ø. Thorsted 1 r. Dambrug. E.: 210.000.
1960 Aage Nørgaard og Ejnar Møller Rasmussen, 1967 Ejnar Møller Rasmussen, 1974 Ivan B. Jensen, København. Dambruget nedlagt 1976.

Ribevej 239, Ø. Thorsted 2 o. E.: 170.000.
1947 Ejnar Møller Rasmussen, 1967 Jens Jørgen Nørgaard.

Ribevej 240, Ø. Thorsted 1 a. »Ø. Thorstedgård«. E.: 1.200.000.
Ejere: 1722–32 overførster Hans Bachmann, 1732–70 »Engelsholm«.

holm«. Brugere: 1666 Chr. Pedersen, 1694 Jørgen Christensen, 1710 Gabriel Pedersen, 1716 Hans Iversen, 1732 s. Iver Hansen, 1751 s. Jens Iversen (selvejer 1770), 1792 sv. Lauge Pedersen, 1818 s. Jens Iversen, 1823 sv. Mads Thomsen, 1857 s. Lauge Madsen, 1880 s. Mads Thomsen Madsen, 1911 s. Laurids Madsen, 1930 J. Grosen, 1943 Johannes S. Vingborg, 1947 Peder Chr. Rosengren, 1951 Ejnar Møller Rasmussen.

Risgårdvej 2, Vork 15 a. »Riisgård«. E.: 1.900.000.
 Riis nævnt 1547, 1610 Laurids Christensen i Riis, (1653) Poul Pedersen, 1666 Poul Pedersens halve gd. øde efter krig og pest, 1670 Jørgen Nielsen, 1687 Jens Jørgensen Kaas, 1695? Mads Christensen, 1733 s. Jens Madsen, selveje 1767, 1767 Christen Jensen Daugaard fra Stubdrup, 1812 Jens Christensen Daugaard, 1839 Christen Christensen Meisling, 1866 Nicolai Christensen Bruhn, 1902 Christen Christensen Bruhn, 1951 Anders Bruhn, 1957 e. Poula Svejstrup Bruhn, 1959 Nicolai Chr. Bruun.

Roedsvej 15, Bølling 7 a. »Store Roed«. E.: 2.350.000.
 1661 Oluf Mortensen Bøgvad, 1692 Bertel Jensen Krog, 1703 Anders Iversen, 1742 Mads Jessen, 1760 fæster Hans Pedersen Roed, 1767 kgl. skøde Hans Pedersen Roed, 1812 sv. Christen Christiansen Storm, 1826 svogrene Anders Anton Wulf af Asbøl og Johan Hansen af Brakker, 1826 Peder Poulsen, 1848 s. Poul Pedersen, 1863 Carl Adolf v. Bülow, 1870 Frederik Theodor Svendsen, 1876 Ludvig Rasmussen, 1909 M. Kristiansen, Odder, 1919 e. Dorthea Kristiansen, 1942 s. Tage Kristiansen.

Roedsvej 16, Bølling 7 p. E.: 140.000.
 1945 Alfred Pedersen.

Roedsvej 17, Bølling 27. Gl. station. E.: 150.000.
 Bygget ca. 1898, 1932 Dorthea Kristiansen, St. Roed, 1942 s. Tage Kristiansen.

Roedsvej 18, Bølling 7 h. E.: 240.000.
 Udskiftet fra St. Roed 1902, ejer Ludvig Rasmussen, 1908 slagter Carl Chr. Borgvardt, 1910 Peter Christensen Salling, 1910 M. Kri-

stiansen, St. Roed, 1919 Anton Sørensen, Bølling, 1920 P. P. Skøtt, Bølling, 1923 e. Ane Kirstine Kristensen, Vork, 1923 s. Jens Cornelius Kristensen, Bølling, 1923 maler K. E. Jensen, Vejle, 1924 Alex Jensen, Vejle, 1925 skrædder Kresten Andersen, Bølling, ca. 1940 enken g.m. Thomas Poulsen, 1950 Agnes Wildbæk Damgaard, 1957 Lars Verner Andersen, Ågård, 1959 Alfred Hermansen, V. Thorsted, 1959 handelsmand Kristian Vepmand, 1968 produkthandler Hans Jørgen Mathiesen.

Roedsvej 20, Bølling 7 m. E.: 110.000.
Udstykket 1918, landpost Knud Rasmussen, 1936 Holger Nielsen, 1947 Hans Nielsen, 1948 Claudine Nielsen.

Roedsvej 21, Bølling 7 l. E.: 280.000.
Udskiftet 1912 fra St. Roed til Otto Bisgård, 1918 Jørgen Jørgensen, Brakker, 1919 gdr. Christen Hansen, L. Roed, 1924 Peter Bjerre Petersen, 1946 Hans Thor Kristensen, Bølling, 1947 gdr. Ejnar Jensen, Borlev, 1959 gdr. Peder Chr. Andersen.

Roedsvej 25, Bølling 12 m (12 a). »Lille Roed«. E.: 475.000.
1820 Niels Sørensen Storm, 1830 enken g.m. Jens Peter Christensen, 1847 enken g.m. Hans Buhl Hansen, 1860 Falle Hansen Petersen Lind, 1865 pens. lærer J. P. Jensen Hundevadt, 1885 Nicolai Adolf Hundevadt, 1891 e. Cathrine Marie f. Lind, 1894 g.m. Heinrich Knud Th. Schultz, 1910 Hans Chr. Christensen og Ths. Christensen, 1911 Christian Dam, 1917 Chr. E. Hansen, 1919 Hans Jensen, V. Nebel, 1925 Ludvig Hansen, Hover, (1929) Mads Hansen, 1931 Anna Hansen m. fl. 1943 Ove Knudsen, Sdr. Stenderup, 1967 gdr. Anton Johansen, Bølling, der frasælger jorden til s. Jens Johansen, »Katrinebjerg«, 1975 bygninger (nu matr. 12 m) Per Ove Jørgensen.

Ruggårdsvej 5, Oustrup 1 a. E.: 950.000.
1661 Mads Lassen og Joen Christensen, 1671 Anders Christensen og Niels Pedersen (Iversen), ca. 1681 Søren Nielsen, 1721 s. Hans Sørensen g.m. Kirsten Bredstrup, »Nybberg mølle«, 1755 svs. Chr. Hansen Skjøde, 1774 Søren Lauesen, 1797 svs. Niels Poulsen, 1827 Niels Jørgensen, Refsgård, Knud Storm, Egtved og Ths. Pedersen,

Bølling, 1827 Anders Sørensen, (1864) 1868 s. Hans Andersen, 1878 auktion Jens Ole Pedersen, Knudsbøl, 1918 s. Peter Hansen Pedersen, 1932 e. Anna Pedersen, 1963 s. Knud Møller Pedersen og Jens Ole Pedersen.

Rydeng 1, Egtved 71 d, 7 bg m. fl.

Egtved Lokalforening. E.: 2.900.000.

1937 Egtved kommune til Egtved Lokalforening, bygget 1959.

Rydeng 3, Egtved 71 p.

E.: 345.000.

1960 Egtved kommune til uddeler Jørgen Knudsen, 1966 e. Karen Knudsen, 1972 Hans Koed Pedersen.

Rydeng 5, Egtved 71 r.

E.: 360.000.

1962 Egtved kommune til kørelærer Svend Lehmann, 1975 e. Inger Lehmann.

Rydeng 7, Egtved 71 s.

E.: 310.000.

1962 Egtved kommune til snedker Jens Aage Paaske, 1971 Niels Thybo Christensen.

Rydeng 9, Egtved 71 f.

Lager m. m. E.: 100.000.

1946 Egtved kommune til rutebilejerne Chr. og Steffen Dam, 1968 Egtved Lokalforening DLG.

Rydeng 11, Egtved 68.

E.: 410.000.

1962 uddeler Hans Chr. Jensen.

Råbjergvej 1, Egtved 1 g.

»Hedelykke«. E.: 765.000.

1859 fra »Ørvinggård« til Poul Therkildsen, 1892? Therkild Poulsen Therkildsen, 1934 Jens Jepsen Knudsen, 1950 d. Karen og Ninna Knudsen, 1964 Karl Hansen, 1973 s. Ivar A. Hansen.

Råbjergvej 4, Egtved 15 a.

»Nyvang«. E.: 235.000.

1845 Hans Christian Lindorph, 1852 s. Klaus Lindorph Hansen, 1880 Anders Lauridsen, 1905 Maren Margrethe Kirstine Dorthea Hovgaard, 1907 Frands Laursen, 1917 Hans Jørgensen, 1918 Jens Ole Pedersen, Oustrup, 1934 P. A. Priebe, 1938 Johannes Platz.

Råbjergvej 5, Egtved 3 d. »Enemærkehus«. E.: 200.000.
 Enemærket var jord, der tilhørte kirken, og blev drevet uden for det almindelige fællesskab. Indtægten derfra skulle bruges til køb af al-terbrød og -vin m. m. 1812 sælger præsten Knud Storm enemærket til naboen Anders Nielsen, 1819 Niels Andersen, ca. 1827 Hans Nielsen Thybo, 1827 pastor Knud Storm igen. – Fæstere: 1830 Mikkel Jensen, 1834 Thomas Olesen, 1839 Rasmus Jensen, (1844) ejer Mads Sørensen, 1852 Hans Andersen Iversen, 1857 e. Mette Marie Olesdatter, 1875 Niels Peder Nielsen, 1899 svs. Erik Nissen Madsen, 1901 Jens Jensen Nørgaard, 1902 Jens P. Pedersen, 1904 Thule Jørgensen, 1930 Hardy Tørnæs Østergaard, 1969 s. Svend Aage Østergaard, (jorden frasolgt 1968 til V. Hansen, på 3 c).

Råbjergvej 6, Egtved 15 b. »Thybohus«. E.: 160.000.
 1844 Anders Andersen, ? Laurids Olesen, 1859 Jens Jensen, 1876 svs. Niels Jørgensen, 1885 Hans Mikkel Hansen, 1906 Laurids Jensen Lindrum, 1958 e. Mette Marie Lindrum, 1958 Georg Hvid, 1968 Arne Kristensen, 1972 Kjærsgaard Nielsen, 1972 Bjørn Stricker, København, 1975 Niels Jørn Pedersen.

Råbjergvej 7, Egtved 3 b. »Bøgely« E.: 500.000.
 (Fæster 1844 Mads Sørensen), 1852 ? Søren Nielsen, 1854 Jens Christensen, senere e. Ane Kathrine Therkildsen, 1902 Ejnar Redlef Bruhn, 1907 Peder Pedersen, 1920 Therkild P. Therkildsen, 1927 Peter Lauridsen Østergaard, 1950 s. Børge H. Østergaard.

Råbjergvej 9, Egtved 3 c. »Råbjerghus«. E.: 475.000.
 1819 Niels Andersen, 1824 Knud Storm, 1833 fæster: Mads Sørensen, Tørskind, 1834 Julius Nielsen, Egtved Skov, (1844) Mads Sørensen igen, 1854 ejer Chr. Magnussen Holmberg, 1865 Eskild Jensen, 1889 Thomas Pedersen, 1894 Hans Andersen, 1905 S. P. Sørensen, 1924 Hans Chr. Jensen, 1962 Valdemar Hansen, Ølgård (køber jord fra 3 d og 3 e).

Skansevej 2, Bølling 6 n. E.: 180.000.
 1957 landarb. Ejnar Nielsen, 1973 Robert Jessen, 1976 Erling Busch.

Skansevej 4, Bølling 6 p. E.: 300.000.
1970 Hans Walter Børge Albers.

Skansevej 11, Bølling 3 e. E.: 310.000.
1866 P. Poulsen, Vonsild, 1872 August Holm, 1881 s. Christian Christensen Holm, 1907 Søren Peter Eskildsen, Hjarup, 1907 L. J. Ølholm, 1908 Jørgen Hansen, 1909 e. Ane Marie Kathrine Jensen, Jordrup, 1910 fhv. gdr. Peter Christian Hansen, Nørup, 1912 Hans Sørensen, Bølling, 1919 Mads Zachariassen, Hjelmdrup, 1924 Jens Jensen, Bølling, 1941 Henry Jensen, 1958 Dagmar Elisabeth Jensen.

Skansevej 15, Bølling 3 g. E.: 480.000.
Udstykket 1863 Peder Poulsen m. fl., 1867 Christen Andersen, 1876 Jørgen Pedersen, 1880 Mikkel Madsen Damgaard, Bølling, 1880 Nicolai Termansen, Nebel, 1888 Nis Kjær Nielsen, 1891 Jens Pedersen, 1897 Niels Sørensen, Oxlund, 1912 Andreas Johansen Christensen, Hejls, 1929 L. J. Andersen, Drejens, Mads Hansen, 1945 Holger Nielsen, 1956 Svend Falther Jørgensen.

Skansevej 16, Bølling 3 p. E.: 280.000.
1867 Christen Andersen, 1877 Søren Peter Andersen, 1878 Christen Andersen, Brakker, 1879 e. Karen Andersen, 1881 Jens Christian Petersen, 1881 Jens Peder Jensen, 1899 Peder Nielsen, 1911 e. Ane Kirstine Schmidt, 1911 Samuel Samuelsen, Bølling, 1918 Jacob Frederiksen, Oxlund, 1924 Aage Brødsgaard, Egtved, bygger 1933, 1945 Jørgen Christian Pagh, 1947 Lars Peder Larsen, 1959 Johannes Christiansen.

Skansevej 18, Bølling 3 h. »Skansegården«. E.: 460.000.
1860 Ths. Christensen, Jens P. Boesen og Peder Poulsen, 1866 Peder Poulsen, Vonsild, 1876 Søren Hansen, 1883 Jens Peter Jensen, 1913 Niels Peter Jensen, Thyregod, 1918 Otto Peder Bisgaard, 1919 Erik Olaf Jepsen, Haderslev, 1920 Jørgen Poulsen, Åstorp, 1925 Jens Ebert Jensen, Højrup, 1960 Hans Elias Karstensen Jakobsen.

Skansevej 19, Bølling 3 j. E.: 360.000.
1860 Peter Poulsen m. fl., 1867 Christian Påskesen, 1899 Anders Chr. Paaskesen, 1905 Hans Nissen Rudbech, Haderslev, 1912 Johan Christian Bæk Christensen, Hejls, 1917 s. Anton Johansen Christensen, 1948 s. Karl Kristensen.

Skansevej 20, Bølling 3 r. E.: 240.000.
 1875 Holt, 1879 Jørgen Pedersen, 1881 Jens Pedersen, 1891 e. Jørgine Marie Kirstine f. Laursen, 1896 g.m. Chr. Jørgensen, 1899 Christian Paaskesen, 1905 Johannes Pedersen, Knudsbøl, 1927 Josef Slaboski, 1929 Jens Hansen, 1946 Jens Peder Simonsen, 1951 Søren Artur Pedersen, 1963 Hartvig Kristiansen, 1966 forsøgsassistent Poul Hansen, 1971 vaskeriejer Magnus Hansen, Kolding.

Skansevej 22, Bølling 3 ae. E.: 185.000.
 Beboelse fra ejendommen 3 k.
 1866 Peder Poulsen, 1872 Christen Jensen Ladegaard, 1875 Jørgen Peter Holt, 1911 s. Martinus Jørgensen Holt, 1913 Johan Simonsen, 1938 Viggo Simonsen, 1941 Martin Hansen, 1946 Svend Buhl, 1956 Marius Johannes Madsen, 1959 Jens Christian Andersen, V. Thorsted, 1965 Anna Lund Dupont m. fl., 1965 gdr. Hans Jacobsen, der fraskiller jorden. Huset 3 ae, 1966 Johannes Rasmussen, 1971 Viggo Jensen, Vejen, 1976 Hans Peter Hansen, Taulov, 1977 Torben Jørgensen, Fredericia.

Skansevej 24, Bølling 3 x. Sommerhus. E.: 180.000.
 1898 Ane Dorthea Olesen, 1930 Samuel Jensen Samuelsen, 1937 Hans Nielsen, 1958 e. Kirstine Kathrine Nielsen, 1958 Arne Skovsgaard Nielsen, 1959 e. Kirstine Kathrine Nielsen igen, 1964 Alfred Rasmussen, 1967 Ellen Birk Hansen, 1969 Ingolf Kærulf, 1970 Karen Aagaard Eggen.

Skansevej 26, Bølling 3 ac. E.: 140.000.
 1875 Chr. J. Ladegaard sælger til Vilhelm Madsen, 1910 N. Jørgen Greve, 1922 Axel Thygesen, (1929 A. Vaaben), ? Søren Kristensen, Konrad Nielsen, 1951 Søren Artur Pedersen, 1951 Thorvald Nielsen, 1976 Sigvald Jensen, Farum.

Skærsvøvej 1, Egtved 8 o. E.: 150.000.
 1861 udstykket, Laurids Nielsen, 1863 Hans Jensen Kvist, Nagbøl, (Jens Madsen Hvolbøl lejeret fra 1853), 1876 s. Jørgen Jensen, 1924 Søren Martin Jepsen, Jordrup Skov, 1959 Axel Kofoed Mikkelsen, 1963 Børge Steffensen, 1968 Erik Hansen Skøtt.

Skærsøvej 2, Egtved 7 l. E.: 500.000.

? Thomas Nielsen, 1856 Chr. Jensen, 1873 s. Lorens Christensen, 1880 e. Mette Johanne Lund, 1891 g.m. Niels Nielsen, 1904 sts. Hans Niemann Pedersen, 1955 s. Niels Chr. Niemann Pedersen og Andrea Grove Pedersen.

Skærsøvej 4, Egtved 6 d. E.: 275.000.

Ca. 1840 Niels Andersen, 1866 Anders Hansen Hoff, 1880 e. Bodil Marie f. Christensen, 1887 sv. Niels Jakobsen, 1922 s. Anders Hoff Jakobsen.

Skærsøvej 6, Egtved 6 e. E.: 330.000.

1840 Rasmus Jensen (Venborg), 1886 s. Hans Rasmussen, 1910 Hans Nielsen Kaltoft, 1914 Niels Mikkelsen, 1956 s. Jens Chr. Mikkelsen.

Skærsøvej 10, Egtved 6 g. E.: 400.000.

1859 Laurs Olesen, 1890 sv. Jacob Thomsen, 1913 Jens Hansen, 1917 Hans Jakob Jørgensen, Egum, 1959 s. Alfred Jørgensen.

Skærsøvej 12, Egtved 16 b. E.: 600.000.

1850 fra »Påskeborg« 16 a til Jens Poulsen, 1869 sv. Niels Jensen Nielsen, 1905 Jeppe Larsen Christensen, 1933 s. Hans J. Christensen.

Skærsøvej 16, Egtved 12 c. E.: 150.000.

1867 udlejet fra »Nr. Hvidegård« 12 a til Markus Asmussen, 1895 Markus Frederik Asmussen ejer, 1916 Bertram Karl Trier Sørensen, 1917 Thyge Henriksen, 1918 f. Peder Iversen Henriksen, 1919 Jens Lund, 1922 Kr. Lind Kruse, 1936 Sighardt Johansen, 1976 arkitekt Lejf Chr. Johansen.

Skærsøvej 17, Egtved 7 m. E.: 510.000.

? Thomas Nielsen, 1854 smed Christen Hansen, 1868 Hans Hansen Vestergaard, 1874 Hans Brødsgaard Jørgensen, 1909 s. Martin Jørgensen, 1911 b. Karl Brødsgaard Jørgensen, 1956 s. Svend Brødsgaard.

Skærsøvej 21, Bøgvad 6 b. E.: 230.000.
1866 Hans Thomsen Pedersen, 1869 Søren Rasmus Clausen, 1902 s. Claus Rasmus Clausen, 1902 e. Anna Cathrine Andersen, 1916 Anton Christian Jeppesen, Tiufkjær, 1919 Anders Andersen, 1944 Peder Amandus Andersen.

Skærsøvej 22, Bøgvad 6 a. »Sønderborg«. E.: 500.000.
1822 Giødske Christian Hansen parcel fra »Højdalgaard«, 1826 Peder Steffensen, 1837 Peder Hansen Roed, 1866 s. Hans Thomsen Pedersen, 1874 e. Ane Magdalene Jensen, 1888 Andreas Jensen, 1942 børnene Knud, Andrea og Jens Andreasen, 1943 Knud og Jens Andreasen, 1969 Knud Andreasen, ene, 1970 Landbrugsministeriet til udstykning. Bygningerne 6 a sælges til advokat Stockmarr, København, 1973 Preben Mogensen m. fl.

Skærsøvej 26, Bøgvad 5 b. E.: 750.000.
1870 Jørgen Jensen, 1872 Andreas Johansen Andreasen, 1877 e. Kirsten Laursen g.m. Chr. Jensen, 1920 s. Laurids Marius Jensen, Bøgvad, 1948 Henry Svendsen, 1957 Hans Pedersen.

Skærsøvej 28, Bøgvad 3 e. E.: 200.000.
Jakob Andersen Lie, 1862 e. g.m. Lauge Nielsen, Jerlev, 1871 Anders Christensen, V. Nebel, 1872 Iver Christian Hansen, 1893 s. Augustinus Hansen, 1931 s. Peder Marius Hansen, 1958 Børge Fritz Jensen.

Skærsøvej 30, Bøgvad 2 d. E.: 555.000.
1812 fra »Skadbjerggård« til Jens Pedersen, Fitting, 1829 Peder Jeppesen, 1835 enken g.m. Peder Knudsen, 1852 Jacob Jensen, 1859 s. Jens Peter Jacobsen, 1861 Jakob N. Jørgensen, lærer i Roager (forpagter Hans Hansen), 1870 Peter Vidriksen, 1883 Jens Rasmussen, Ø. Gesten, 1888 Jens Jensen Laursen, 1903 Lars Th. Larsen, 1946 s. Knud Larsen.

Skærsøvej 35, Amhede 4 a.
Tidligere »Vittenberge«, nu »Bodilsminde«. E.: 980.000.
1828 Nicolai Lager, 1831 Laurids Nielsen Bruun, 1865 sv. Lauge Andersen, 1905 d. Bodil Kathrine Andersen Bruun, 1952 Ejnar Knudsen, 1963 Frederik Spedtsberg Jensen.

Skærsøvej 36, Amhede 1 d. E.: 275.000.
1865 Hans Nielsen, 1904 John Hansen, 1912 Ole Andersen, 1915
Jens Peter Jensen, Bøgvad, 1918 Peter Jensen Frost, Bøgvad, 1918
Sofus Thomas Jacob Nielsen, Vamdrup, 1940 Vagn Dalgaard Vo-
gensen.

Skærsøvej 40, Amhede 4 c. E.: 140.000.
1940 Andreas Andersen, 1946 Hans Chr. Vogensen, 1964 Svend
Dalgaard Vogensen.

Skærsøvej 46, Amhede 3 a. »Ormsdal«. E.: 1.000.000.
1820 fra »Amhedegård« til Thomas Christen Christensen, 1844 vs.
Laurids Peter Knudsen, 1879 Thomas Andersen, 1913 s. Karl
Thomsen Andersen, 1948 s. Laurids Andersen.

Smalfort 1, Egtved 32 e. E.: 165.000.
1911 tømrer Niels Stinus Lauridsen, 1916 Peter Nielsen, Grejsdal,
1916 Anna Damkjær, Hornstrup, 1920 gdr. H. P. Jørgensen, »Tol-
strupgård«, 1920 Kristen Bonde Nielsen, 1927 smed N. P. Sørensen,
? Tage Larsen, 1952 gdr. Mads J. Larsen, 1977 Erik Olesen.

Smalfort 2, Egtved 33 b. E.: 115.000.
1894 skomager Jakob Nielsen, 1914 Mette Kirstine Pedersen, 1916
arvinger Valborg Birgitte Mølkjær og Anton Peder Nielsen, V. Ne-
bel, 1917 Anna Katharina Clausen, Lejrskov, 1947 Peder Pedersen,
Spjarup, 1961 Birthe Kathrine Pedersen, 1964 Jakob Nielsen, 1968
Ole Jensen, Tågelund.

Smalfort 2 A, Egtved 9 am. E.: 185.000.
1958 chauffør Kaj Pedersen.

Smalfort 3, Egtved 32 d. E.: 235.000.
1908 N. Stinus Lauridsen, 1910 Mads Thomsen, 1925 e. Marie
Thomsen f. Heindorff, ? Ejnar Laurids Pedersen, 1947 Niels Vagn
Hansen, 1954 Kirstine Jacobsen, Vollund, 1954 chauffør Ove Pe-
dersen, Balle, 1964 Niels Vingborg, 1966 Anna M. S. Vingborg.

Smalfort 4, Egtved 9 v. E.: 600.000.
1943 Hans Mortensen, bygger.

- Smalfort 5*, Egtved 5 dp. E.: 200.000.
1925 Thygesen sælger til Anders Lindrum, 1928 M. L. Bertelsen, 1931 Bertel Carlsen (Clausen), 1931 slagter Ejnar Pedersen, 1949 gdr. Søren Hansen Sørensen, 1966 Eline Pedersen, H. H. Sørensen m. fl., 1966 Marius Ulf Madsen Hansen.
- Smalfort 7*, Egtved 5 dv. E.: 225.000.
1926 Thygesen sælger til Carl Christian Laursen, 1933 Svend Nordheim Sørensen, 1942 vejmand Th. Jensen, 1964 Frandsine Kristine Marie Jensen, 1966 Liddi Agnethe Karlsen m. fl.
- Smalfort 8*, Egtved 9 aa. E.: 175.000.
1931 H. Sørensen til Jens Marinus Sørensen, 1961 Sven Kristensen, 1966 Karen Udesen, 1971 Villy Udesen m. fl., 1971 Grethe Roed Jensen.
- Smalfort 9*, Egtved 5 ea. E.: 180.000.
1928 H. A. Petersen, Jerlev, 1931 e. M. Petersen, ? Chr. Lind Kruse, 1949 ldm. Morten Mortensen, 1954 Johannes Frandsen, 1954 Rasmus Hansen, 1969 mejeribestyrer Johs. P. Laursen, 1972 Hans Henriksen.
- Smalfort 10*, Egtved 9 ab. E.: 210.000.
1948 Jens Marinus Sørensen, 1953 Rasmus Hansen, 1957 Katrine Jepsen, 1975 Johs. Spedtsberg Jepsen, 1975 Jens Carlsen.
- Smalfort 11*, Egtved 63 d. E.: 150.000.
1956 fra Ansgar Kristensen til Kristian Nielsen, 1964 Kristence C. A. Nielsen.
- Smalfort 12*, Egtved 9 ae. E.: 230.000.
1949 fra Jens M. Sørensen til Hans H. Sørensen, 1953 f. Søren Sørensen, 1954 s. Hans H. Sørensen.
- Smalfort 13*, Egtved 5 eæ. E.: 180.000.
N. B. Thygesen, 1930 e. M. Nielsen, 1941 Katrine Kristensen, 1953 Ejnar N. Pedersen, 1955 assistent Henrik J. Aage Jakobsen.
- Smalfort 14*, Egtved 9 u. E.: 185.000.
1914 slagter Carl Chr. J. Borgvardt, 1917 Aksel Chr. Borgvardt, 1923 Peder Borgvardt, 1925 Hans Albert Hansen, 1940 Evald Andersen.

Smalfort 15, Egtved 5 ck. E.: 280.000.
1916 Jakob Chr. Jakobsen, 1946 chauffør Alfred Bladt Kramer.

Smalfort 16, Egtved 9 t. E.: 275.000.
1912 Jakob Nielsen, 1939 Chr. Jensen Nielsen, 1977 fru Irma Thorsen.

Smalfort 18, Egtved 9 ac. E.: 210.000.
1940 Hans Evald Højer.

Smalle Vorkvej 4, Vork 26 b. E.: 870.000.
1894 udstykket fra »Lundgård« 26 a, Knud Jensen, 1926 s. Arne Lomholt Jensen, Rugsted, 1964 s. Martin Jensen, 1966 Chr. Pedersen, 1966 Ove Vendelbo Nielsen, 1971 Jens K. Jakobsen.

Smalle Vorkvej 9, Vork 26 a. »Lundgård«. E.: 1.100.000.
1794 Peder Hansen, 1800 Hans Iversen, 1816 Søren Sørensen, 1842 Anders Sørensen, 1843 enken 1844 g. m. Jens Madsen, 1894 s. Hans og Knud Jensen deler gården (Knud Jensen 26 b), 1894 Hans Jensen, 1918 sv. Carl Mikkelsen, Vork, 1953 Karen Mikkelsen, 1965 Sigurd Bjerregaard, 1971 Gunnar Rasmussen.

Smalle Vorkvej 10, Vork 26 e. E.: 250.000.
1954 Karen Mikkelsen, 1965 Sigurd Bjerregaard, 1971 Albert Hauser, 1973 bankfuldmægtig Lejf Sørensen, 1977 Freddy B. Jensen.

Smalle Vorkvej 12, Vork 10 c. »Anesminder«. E.: 350.000.
Ca. 1832 Peder Hansen, 1847 Peder Pedersen, 1856 Christian Nielsen, 1885 Niels Nielsen, 1886 Christian Nielsen, 1896 enken g.m. Marius Mikkelsen, 1932 sv. Peder Knudsen Pedersen, 1974 Gunnar Rasmussen.

Smalle Vorkvej 15, Vork 15 p, 27 c. E.: 415.000.
1856 Christen Andersen, 1861 Niels Andersen, 1867 Peder Therkildsen, 1876 Christen Jepsen, 1891 Anton Emil Mikkelsen, 1932 s. Alfred Nielsen Mikkelsen, 1956 Svend Jensen, 1963 Erling Nielsen.

Smalle Vorkvej 16, Vork 15 b. E.: 175.000.

1825 fra »Riis« til Jens Mortensen, 1873 s. Morten Jensen, 1914 svs. Peter Christian Petersen, 1941 Ejnar Pedersen, 1950 Hans Larsen, 1953? Thorkild Brun Thomsen, 1956 Holger Søgaard Jensen, 1970 Peder Christensen, 1972 Agnes Christensen, 1972 Svend Lerager.

Smalle Vorkvej 18, Vork 13 c. »Højmark«. E.: 340.000.

Ca. 1830 Mads Sørensen, 1839 Chr. Olesen, ? Anders Christensen, 1857 Niels Christensen, 1861 Jørgen Pedersen, 1874 Hans Peder Thulesen, 1877 Hans Jørgensen, St. Lihme, 1906 Jens Laurids Jensen, 1929 J. Pedersen, 1931 Børge Anthonsen, 1935 Anders Knudsen.

Smalle Vorkvej 20, Vork 13 d. E.: 165.000.

1860 Mads Eriksen Kragh, 1880 Martin Nielsen, 1887 Søren Nielsen, 1888 b. Carl Nielsen, 1900 Christen Nielsen Egebjerg, 1908 Karl Frederik Pedersen, 1909 Jens Nielsen, 1913 Hans Thor Christensen, V. Thorsted, 1914 Jørgen Michael Christensen, 1952 St. Hansen, 1962 Mathilde Anhøj.

Smalle Vorkvej 22, Vork 10 L. E.: 200.000.

(Se »Lærkesang«, Oustrupvej).

1927 Niels Kjeldsen Kristensen, 1952 Karl Hansen, 1959 Chr. Pedersen, 1959 Kjeld Hovgaard Frederiksen.

Sparkærvej 28, Bølling 1 k. E.: 530.000.

1847 fra »Solvang« til Jeremias Nielsen, 1893 Ole Peter Olesen, 1894 Peter Knudsen Kokspang, Kolding, 1896 Anders Jensen, 1905 Carl Johan Schmidt, Gesten, 1907 Hans H. Boisen, 1909 Nicolai Rasmussen, Fredericia, 1911 Hans H. Thermansen, 1935 Priebe, 1939 Ejgil Pedersen, 1942 Hans V. Johansen.

Spjarup Markvej 2, Spjarup 3 b. E.: 350.000.

? Mads Laursen, 1860 Henning Sørensen Blaameyer, 1874 Jørgen Mortensen, Brink, Askov, 1877 Peter Mathiasen, 1879 Hans Peter Hansen, Spjarup, 1882 Jens Jørgen Jacobsen, Knudsbøl, 1887 Hans Christian Schultz, Vorbasse, 1888 Andreas Sørensen, 1899 Peter

Andersen, Randbøldal, 1905 Hans Hansen, 1910 Jens Kristensen, Galstho, 1924 Jens Peter Petersen, Randbøl, 1951 Ove Vestergaard Pedersen, 1967 Jens Peter og Dagmar Louise Pedersen, 1967 læge J. A. Møller.

Spjarupvej 10, Spjarup 7 g. E.: 250.000.
1932 fra »Spjarupgård« til Søren Therkelsen.

Spjarupvej 12, Spjarup 5 p. E.: 550.000.
1966 fiskemester Jørgen Dyhre Hansen.

Spjarupvej 15, Spjarup 5 g. E.: 280.000.
1860 Knud Hansen, 1868 Mogens Jepsen, 1878 Niels Jensen Skovholm, 1927 s. Poul Andersen Skovholm, ? Jakob Pedersen, 1951 kbm. Skøtt Jensen, 1957 adv. Uldall Juhl, Kolding.

Spjarupvej 17, Spjarup 2 j. E.: 90.000.
1867 Poul Poulsen, 1868 Niels Møller Eriksen, 1873 Ole Eriksen, 1888 Christen Mogensen Christensen, Plougslund, 1907 Niels Andersen, 1933 Dorthea Marie Andersen m. fl.

Spjarupvej 20, Spjarup 3 f. »Ravnsminde«. E.: 280.000.
1880 Laurs Christensen Ravn, 1888 Carl Fr. Pedersen, 1895 Niels Madsen, 1900 Bunde Thobiasen Schmidt, 1916 enken, der 1923 g.m. Peder Pedersen, Veerst, 1947 Marinus Bertelsen Ravn, 1967 Lystfiskerforeningen Ravnsminde.

Stejlbjerg 1, Egtved 4 u. E.: 260.000.
1897 Peder Festesen Holm, St. Andst, 1899 Niels Peter Chr. Rasmussen, 1901 P. Nielsen, Bramdrupdam, 1902 blikkenslager N. P. Mortensen, 1958 e. Minna Petrea Mortensen, 1963 s. Hans Mortensen.

Syvhøjvej 1, Ø. Thorsted 3 h. E.: 175.000.
? JAK-banken, 1950 murermester Sofus Eriksen, 1955 Bothilde Hansen, 1955 Karsten Sørensen, 1975 Tommy Sørensen, 1976 Flemming Dam Pedersen.

Syvhøjevej 6, Ø. Thorsted 1 f. »Højgard«. E.: 750.000.
Bygget 1912 Mads Thomsen Madsen, 1918 s. Alfred Villiam Madsen, 1957 Ingvard Olesen, Jegerup, 1960 Mogens Garde Buch, Vonsild.

Søndergade 1, Egtved 30 au. E.: 300.000.
1923 slagter Aksel Borgvardt, 1927 barber E. Pedersen, 1932 fru Elna Pedersen, 1937 installatør Oscar Bertelsen, 1962 Knud Amstrup, 1968 Erik Dyrvig.

Søndergade 2, Egtved 4 s. E.: 550.000.
1896 fra Jung til farver Jørgen Nielsen Madsen, 1898 boghandler Christen Hansen, Kolding, 1907 Anders Thomsen Hvid og Jørgen Pedersen, 1908 M. Lauridsen, Tiufkjær, 1922 malermester Hans Henrik Pedersen, 1956 e. Jensine Pedersen, 1960 fotograf Vagner Lund, bygger nyt, 1968 Vejle Bank, 1976 boghandler Børge Grønne, Egtved.

Søndergade 3, Egtved 30 at. E.: 300.000.
1925 Johanne Mortensen, der bygger.

Søndergade 4, Egtved 4 z. E.: 780.000.
1902 Terkel L. Jensen, 1917 s. Jens Jensen, 1940 Vagn Andersen, 1976 Anton Hillker Madsen.

Søndergade 5, Egtved 30 aj. E.: 300.000.
1910 klodsmager Augustinus Mathiasen, 1919 enken, der 1922 g.m. skomager Andersen, 1943 bager Svend A. Svendsen.

Søndergade 6, Egtved 30 ak. E.: 350.000.
1912 kbm. L. P. Lund til skrædder Hans Julius Nielsen, 1919 skrædder N. B. Meng, Seest, 1920 Line Sørensen, 1942 Chr. M. Kastbjerg.

Søndergade 7, Egtved 30 u. E.: 280.000.
1899 bogbinder Niels Peter Hansen, 1904 Peder Alminde, 1918 slagter P. Vendelbo Jørgensen, 1934 vognmand Poul Nielsen, 1950 installatør Regnar Johansen, 1960 installatør Jørgen Jensen, 1968 Andreas Bonde, 1978 Egtved Maskinsnedkeri ApS.

Søndergade 8, Egtved 30 am. E.: 350.000.
1918 fra M. Sørensen og N. Pedersen til cykelhandler S. Sørensen,
1934 e. Jensine Sørensen, 1954 mekaniker Johs. Skanderup Sørensen.

Søndergade 9, Egtved 30 ar. E.: 200.000.
1925 slagter P. Vendelbo Jørgensen frasælger den sydlige del af sin
ejendom til landmand Søren Nielsen, Vollund, ? Søren Jessen Han-
sen, 1946 skomager Marius Hansen, 1960 e. Kirstine Marie Hansen,
1969 s. Villy P. Hansen m. fl., 1969 Poulina Sørensen, »Overgård«.

Søndergade 10, Egtved 4 bf, 30 f. E.: 650.000.
1893 Steffen Lunding, Vejle, 1896 Johannes Kaysen, 1902 L. P.
Lund, 1924 Chr. Kastbjerg, 1963 Kaj Ronald Larsen.

Søndergade 11, Egtved 30 t. E.: 150.000.
1899 murer Niels Peter Jørgensen, 1913 sadelmager Martin Chr.
Jørgensen, 1917 sadelmager Hans Christian Larsen, 1932 sadelma-
ger P. Hermann Larsen, 1967 e. Jensine Larsen, 1967 De Bergske
Blade, Kolding, 1974 Thea Wulff.

Søndergade 12, Egtved 30 y. E.: 285.000.
1904 farver Hans Riis Anthonsen, 1919 Sidsel Marie Winkel, 1928
maler Mads Jensen Beuchert, 1960 maler Anders Chr. Andersen,
1972 Villy Søgaard, 1973 Bent Steffensen.

Søndergade 13, Egtved 30 r. E.: 200.000.
1898 sadelmager Karl Johan Frederiksen, 1899 Poul Madsens enke
Ane Ingeborg f. Eriksen, 1901 Jens Jensen Solgaard, 1906 savskærer
Peder Andreas Hansen, ? elektriker Hans Chr. Johansen, 1943
skrædder Fr. Schnegelsberg, 1963 d. sygeplejerske Birthe Schnegels-
berg.

Søndergade 14, Egtved 30 ag. E.: 280.000.
1949 Egtved Sparekasse, 1951 Søren Olesen 1965 d. Asta Jørgensen
f. Olesen.

Søndergade 15, Egtved 5 aa. E.: 400.000.
1896 Jens Chr. Olesen, 1908 bager Jeppe Hansen Kruse, 1917 gart-

ner B. O. Theilade, 1924 A. Lybech, 1924 Ludvig Hansen, 1928 Aksel Hansen, 1933 e. Marie Kirstine Hansen, 1950 Egil A. Pedersen.

Søndergade 16, Egtved 30 ae. E.: 400.000.
1909 Kr. Kristoffersen, 1948 d. Mette Kathrine Søndergaard, 1949 Egtved Sparekasse, bygger, 1971 Georg Hansen.

Søndergade 17, Egtved 30 ax. E.: 190.000.
Fra 15 a ca. 1930 bager A. H. Taastenen, 1943 fra Lyng og Svendsen til Niels Bach.

Søndergade 18, Egtved 30 h. E.: 220.000.
1897 slagter Karl Chr. J. Borgvardt, 1907 Poul Gregersen, 1909 slagter Viggo Larsen, Lolland, 1914 Vilhelm Johansen, Egtved, 1929 e. Kirstine Hansen, 1953 frk. Jenny Kirstine Hansen, 1959 uddeler Hans Nielsen, 1962 Egtved Mejeri, 1971 Hans Mortensen.

Søndergade 19, Egtved 5 ec. E.: 320.000.
1914 slagter Roed, Randbøldal, 1925 slagter Peter Borgvardt, 1955 s. slagter Harry Borgvardt.

Søndergade 20, Egtved 30 be. E.: 450.000.
1834 Peder Christensen Krøll, 1840 Christen Andersen, 1865 snedker Hans Andreas Hansen, 1879 bødker Hans Nielsen Schmidt, 1883 hjuler Therkild L. Jensen, 1901 Egtved Brugsforening, 1966 Ragnhild Ib, Vejle, 1968 ^A/_s Møbelgården, 1977 møbelhandler Niels Carl Pedersen.

Søndergade 21, Egtved 63 b. E.: 180.000.
1890 Niels Bruun, 1905 Laurids N. Vinkel, 1921 skomagermester R. Seeberg Pedersen, 1925 Anders Jensen, 1930 N. B. Thygesen, Jens Peter Jensen, 1948 vaskeriejer Erna Bank, 1959 skrædder Vagn Utoft.

Søndergade 22, Egtved 1 r. E.: 180.000.
1901 postbud Frederik Vilhelm Meyer, 1927 Cecilie Vilhelmine Christiane Meyer, 1961 uddeler Hans Nielsen, 1961 Johannes Winkel, 1977 e. Karen Winkel.

Søndergade 23, Egtved 63 a. E.: 700.000.
1898 snedker Søren Larsen Ravn, 1910 Jens Chr. Jensen, 1918 ^{A/s}
Egtved Tømmerhandel, 1923 N. B. Thygesen, 1952 vognmand Ansgar Kristensen.

Søndergade 24, Egtved 57 a. E.: 180.000.
(1844) Sognets Fattigvæsen, 1874 Hans Sørensen Holm, 1879 hjuler Ole Jensen, 1883 blikkenslager Frands A. Holm, 1889 særeje for Johanne Holm i ægteskab med Søren Holm, 1896 Jens Nielsen, 1897 Niels Udesen Pedersen, 1904 Anders Pedersen, 1918 Hans Thomsen Hansen, Venborg, 1937 fra Agnes Buck til chauffør Steffen Dam.

Søndergade 25, Egtved 62. E.: 300.000.
1888 Th. Martin Thomsen ejer af gadejord, 1916 s. snedker Kristian Thomsen, 1960 s. snedker Asger Baunsgaard Thomsen, 1967 b. gartner Jens Peter Thomsen.

Søndergade 26, Egtved 57 c. Frysehuset. E.: 60.000.
1948 fra Steffen Dam til Andelsfrysehuset, Egtved, 1959 slagter Poul Christensen, Egtved.

Søndergade 27, Egtved 32 f. E.: 420.000.
(1844) Preben Sørensen, ? Christen Sørensen, 1859 Daniel Pedersen, 1877 smed Laurids Jørgensen, Viuf, 1882 smed N. P. Sørensen, 1939 s. M. C. Sørensen, 1953 s. Niels Peter Sørensen, 1977 Ole Dahl.

Søndergade 28, se Hejlskovbjerg 1.

Søndergade 29, Egtved 32 b. E.: 210.000.
1897 fra 32 a til Kristian M. Rasmussen, 1919 maler N. J. Beuchert, 1927 karetmager Ejler Jensen, 1959 Ane Johanne Vissing, 1963 smedemester Niels Peter Sørensen, 1977 e. Vera Lykkegård Sørensen.

Søndergade 31, Egtved 32 c. E.: 140.000.
1897 fra 32 a til postbud Jens Højrup, 1919 s. snedker Søren Højrup, ? Rasmus Richard Hansen, 1954 Jeppe Kruse, 1957 Karl Brødsgaard Jørgensen, 1973 d. Dagmar Brødsgaard Jørgensen.

Søndergade 33, Egtved 33 a. E.: 290.000.
 Ca. 1834 Ole Andersen, 1857 fra Chr. Christensen til Jens Hansen, 1878 Johan H. Schmidt, 1879 Jørgen Hansen, 1883 rebslager Rasmus Hansen, 1891 skomager Johan Hansen og farver Jørgen Nielsen Madsen, 1891 Carl Chr. J. Borgvardt, 1895 Maren Bendtsen, 1905 Peder Pedersen, 1906 Kristian Jørgen Jensen, 1912 arvingerne Eskild Jensen m. fl., 1914 værkfører Peder Andreas Hansen, 1940 elværksbestyrer Hans Chr. Johansen, 1958 Egtved Elværk, 1965 elværksbestyrer Alfred Pedersen, 1967 e. Ingrid Pedersen, 1972 Birgit Andersen g.m. Evald Andersen.

Søndergade 35, Egtved 1 y. E.: 600.000.
 1908 fra N. P. Sørensen til Egtved Elektricitetsværk, 1966 Egtved Varmeværk.

Søndergade 35 b, Egtved 9 h. E.: 520.000.
 1872 fra Ole Peter Johansen, »Ørviggård«, til sts. Peder Eriksen, 1873 Ole Peter Johansen, 1889 s. Vilhelm Johansen, 1896 Rasmus Hansens enke Ane Johanne f. Poulsen, 1900 g.m. Jens Pedersen Ravnholt (særeje), 1918 Johannes Overgaard, 1922 J. P. Jakobsen, 1953 s. chauffør Svend Jacobsen, 1971 Ove Bladt Kramer m. fl.

Søndergade 37, Egtved 7 s. E.: 300.000.
 1898 fra Andreas A. Svendsen 7 g til Hans Nielsen Schmidt, 1920 e. Kirsten Marie Schmidt, 1921 s. Marinus Schmidt, 1922 Poul Gregersen, 1923 Mads Johnsen, Egtved, s. Marinus Johnsen, Niels Thomsen, 1940 Henry Samuelsen, 1952 murer Jørgen Pedersen.

Søndergade 38, Egtved 5 u. E.: 310.000.
 1896 fra Rasmus Hartvigsen til Mads Christensen Holm, 1915 svs. Chr. Nielsen Christensen, 1919 Mads Christensen Holm igen, ? Mads Jensen, 1940 N. M. Buhl, 1943 Peder Nielsen Pedersen Fisker, 1954 e. Johanne Kathrine Fisker, 1960 Asta Pedersen og Kirstine Albertsen, 1969 chauffør Hans Peter Nielsen.

Søndergade 39, Egtved 7 g. E.: 300.000.
 1913 Mads Ditlevsen, 1920 Knud Nielsen Jakobsen, ? Chr. Hjorth, 1951 postekspeditør Svend de Place, 1973 Hans Konrad Rasmussen.

- Søndergade 40*, Egtved 5 es. E.: 290.000.
1930 Vilhelm Johansen til murer Hans Hansen, der bygger, 1974 Svend Udesen m. fl.
- Søndergade 41*, Egtved (7 g) 7 aj. E.: 300.000.
1853 Jørgen Jessen Høgh, 1859 enken g.m. Peder Hansen Munster Jensen, 1861 farver Chr. Andersen Svendsen, 1898 bager Andreas A. Svendsen, 1908 dyrlæge H. S. Breinegaard, 1913 Mads Ditlevsen, 1922 dyrlæge J. Keiser, 1958 e. Marie E. Keiser, 1965 d. Karen M. Kaiser, Odense, 1972 Reinhardt Junker, Bølling.
- Søndergade 42*, Egtved 5 eu. E.: 300.000.
1930 fra Vilhelm Johansen til murer Chr. Hansen, 1975 Børge Pedersen.
- Søndergade 43*, Egtved 7 r. E.: 180.000.
1898 fra Andreas A. Svendsen til farver Jeppe Thomsen Kjær, 1899 farver Hans Riis Antonsen, 1904 Niels Madsen Jensen, 1918 Anders Jørgensen, 1930 e. Marie Sofie Jørgensen, Jakob Laursen, 1945 Oluf Gudmund Jensen, 1952 Theodor Thomsen.
- Søndergade 44*, Egtved 5 kh. E.: 250.000.
1963 fra A. Holm til Ejnar Kristensen.
- Søndergade 45*, Egtved 7 æ. E.: 550.000.
1952 fra dyrlæge Keiser til fabrikant Daniel V. Andersen.
- Søndergade 46*, Egtved 5 ey. E.: 280.000.
1930 Ane Ladegaard, 1946 Niels Jessen Hansen, Hjelmdrup, 1964 Chr. Roed Christiansen, 1977 Aase Høtoft.
- Søndergade 48*, Egtved 5 fg. E.: 220.000.
Ca. 1931 Kirstine H. J. Christensen, 1934 Anders Geertsen, 1949 Georg Fr. Mortensen, 1957 Niels Chr. Hansen, 1966 Niels J. og Anna M. Andersen, 1973 Chr. Jessen Hansen, 1973 Anders J. Christensen.
- Søndergade 49*, Egtved 7 p. E.: 300.000.
1882 fra farver Chr. A. Svendsen til Niels Chr. Nielsen, 1883 Ane Marie Nielsen g.m. Jens Jensen, 1890 hjulmand N. J. Lauridsen,

1900 s. Jørgen Peter Lauridsen, Hellerup, 1902 Johan Chr. Iversen, 1909 Jakob Christensen, 1910 Jakob Thomsen, 1917 Klara A. Hansen, 1918 Poul Gregersen, Aagaard, 1922 Christian Christensen Holm, 1937 e. Dorthea Marie Holm f. Jensen, 1937 Inger Nielsen, Refsgård, 1967 vognmand Hans Lange Pedersen.

Søndergade 50, Egtved 5 hl. E.: 330.000.
1947 Jeppe Hansen og Jensine Andersen, Fuglsang, 1951 Jenny Poulaine Andersen, 1952 vognmand Viggo Poulsen.

Søndergade 51, Egtved 7 q. E.: 220.000.
1883 fra Kr. Andersen Svendsen til Mads Christensen Holm, 1895 Jørgen Pedersen, 1907 d. Else Marie Holm, 1913 Jens Niels Jessen Nielsen, Egtved Skov, 1917 e. Maren Nielsen, 1917 d. Kirstine Karoline Nielsen, 1926 landpost Niels Madsen Jensen, 1940 Niels Nielsen Buhl, 1942 Peder Albertsen Pedersen, Ballesgård Mark, 1963 s. Niels og d. Ingrid Pedersen, 1977 Ingrid Pedersen.

Søndergade 52, Egtved 5 gd. E.: 250.000.
1952 arbm. Evald Herman Jørgensen, bygget 1967.

Søndergade 53, Egtved 7 ac. E.: 250.000.
1916 murer Marius Schmidt, 1920 farmaceut Knud Wandall, 1924 Peter Udesen, 1925 murermester Hans Nielsen, Vejle, 1927 Jens Peter Mathiesen, Fitting, 1944 gdr. Ths. Pedersen, Ballesgård, 1963 chauffør Arne Kruse.

Søndergade 54, Egtved 5 gm. E.: 300.000.
1937 murermester Andreas K. Holm, bygget, 1952 Eilif Madsen.

Søndergade 55, Egtved 7 x. E.: 250.000.
1948 murermester Jørgen Pedersen, 1952 dyrlæge Johs. Kristiansen, 1961 gdr. Kristian Jørgensen, 1975 Ole Hansen, 1977 Erik Bjørn Christensen.

Søndergade 56, Egtved 6 ia. E.: 200.000.
1950 Anton Nielsen, 1962 Johanne Jensen, 1970 elektriker Søren C. Jensen.

- Søndergade 57*, Egtved 7 v. E.: 250.000.
1911 murer P. Korsholm, 1918 gdr. Jens Hansen, Bølling, 1921 Jakob Peder Glud, Klampenborg, 1922 enken g.m. Peder Pedersen, 1927 muremester Peder Jakob Pedersen, 1958 gdr. Jørgen Pedersen, Bølling, 1970 e. Sørine M. Pedersen, 1971 typograf Aage Madsen, Kolding.
- Søndergade 58*, Egtved 5 y. E.: 160.000.
1898 Niels Madsen Jensen fra Rasmus Hartvigsen, 1903 Lorenz Brodersen, 1904 Rasmus Hartvigsen, 1913 uddeler Iver Birk, 1916 gdr. Søren Thomsen, Spjarup, 1940 Ole Peter Johansen, 1942 Villy Hansen m. fl., 1944 Villy Hansen, eneejer, 1970 e. Grethe Hansen.
- Søndergade 59*, Egtved 7 ak. E.: 300.000.
1923 murer Hans Hansen, ? Marie Buhl, 1952 J. J. Thuesen, 1974 e. Laura Thuesen.
- Søndergade 60*, Egtved 5 he. E.: 150.000.
1942 Th. B. Johansen, 1945 gdr. Anders M. Mikkelsen, 1957 vognmand Svend Gunnar Nielsen, 1960 rentier Hans Jacob Jørgensen, 1978 e. Laura Sørine Jørgensen, 1978 John Stougaard, Egtved.
- Søndergade 61*, Egtved 7 am. E.: 250.000.
1926 murer Hans Nielsen Hansen, 1942 gdr. Laurits Hagen Pedersen, 1947 gdr. Sofus Daugaard, 1959 Jens Peter Sørensen.
- Søndergade 62*, Egtved 5 fl. E.: 230.000.
1933 Jeppe Larsen Christensen, 1956 Peter Nissen, Fuglsang, 1962 Egtved kommune, 1962 Astrid Jegsen Højberg.
- Søndergade 65*, Egtved 7 ao. E.: 440.000.
1929 Carl Bendix Pedersen, 1977 Per Ravn.
- Søndergade 67*, Egtved 7 al. E.: 180.000.
1924 Jørgen Jensen, Egtved Skov, 1925 Thomas Thomsen, Egtved Skov, 1952 smedemester Sofus Madsen, 1970 Anders P. Iversen, 1977 e. Kirstine Iversen.
- Søndergade 68*, Egtved 5 z. E.: 50.000.
1898 Rasmus Hartvigsen til sadelmager Chr. Christensen, 1925 Niels Straarup, 1968 Louise K. Straarup m. fl.

Søndergade 69, Egtved 7 as. Værksted m. m. E.: 600.000.
1946 H. M. Pedersen, 1972 ^{A/s} H. M. Pedersens Efterfølger.

Søndergade 70, Egtved 29 g. Lager m. m. E.: 700.000.
1962 H. M. Pedersen, 1972 ^{A/s} H. M. Pedersens Efterfølger.

Søndergade 71, Egtved 7 ax. E.: 320.000.
1950 H. M. Pedersen, 1972 ^{A/s} H. M. Pedersens Efterfølger.

Søndergade 72, Egtved 29 e. E.: 180.000.
1927 banefuldmægtig Jørgen Nielsen Madsen, 1938 Hans Hansen,
1939 Andreas Madsen, 1953 Astrid Jørgensen, 1954 Holger Sommerlund.

Søndergade 73, Egtved 7 ay. E.: 280.000.
1958 August Vogensen, 1969 e. Kristine Vogensen.

Søndergade 74, Egtved 29 f. E.: 240.000.
1961 bygmester Marius Pedersen, 1966 Andreas Jensen, 1971 Knud Thomsen.

Søndergade 76, Egtved 29 a. E.: 300.000.
(1844) Søren Enevoldsen, 1850 Gert Pedersen, 1881 postkører Jørgen Lund Christensen Bang, 1906 Niels Nielsen Buhl, 1910 Niels Christensen, Seest, 1914 Anna Margrethe Andreasen, Vork, 1916 Marius Bladt Kramer, 1956 Søren Udesen, 1960 arvinger Niels Udesen m. fl., 1962 Peder Udesen.

Søndergade 78, Egtved 29 b. Missionshuset. E.: 150.000.
1892 Anders Pedersen, 1943 Indre Mission i Danmark.

Tingvej 1, Egtved 1 dm. E.: 350.000.
1966 elektriker Villy Høtoft, 1977 Ingrid Lund, Spjarup.

Tingvej 1A, Egtved 1 av. Amtsplejehjemmet. E.: 8.800.000.
1944 Egtved kommune (sportsplads), 1968 Vejle amtsråd.

Tingvej 2, Egtved 1 cø. E.: 360.000.
1965 Petra Andreasen.

- Tingvej 3*, Egtved 5 kz. E.: 390.000.
1966 chauffør Evan Nielsen.
- Tingvej 4*, Egtved 1 dl. E.: 370.000.
1966 gdr. Harald Sørensen, Bølling.
- Tingvej 6*, Egtved 1 dk. E.: 410.000.
1966 lærer Henning Lauesen.
- Tingvej 8*, Egtved 1 dj. E.: 330.000.
1967 Gunnar Westerlund, 1974 Rosa Westerlund.
- Tingvej 10*, Egtved 1 dh. E.: 510.000.
1966 bygmester Marius Pedersen, 1968 lærer Poul Ejnar Jensen.
- Tingvej 12*, Egtved 1 dg. E.: 400.000.
1966 Marius Andersen, 1966 Børge Fonslov, 1968 Vagner Holt,
1975 Kjeld Dalgaard Nielsen.
- Toftevej 1*, Egtved 1 df. E.: 360.000.
1966 bygmester Marius Pedersen, 1969 Vagn Hansen.
- Toftevej 2*, Egtved 5 kq. E.: 380.000.
1966 barber Chr. Nielsen, 1967 tekstilarbejder Holger Larsen.
- Toftevej 4*, Egtved 5 kr. E.: 270.000.
1965 rentier Viggo A. Mortensen.
- Toftevej 6*, Egtved 5 ks. E.: 270.000.
1966 Esther Toft.
- Toftevej 8*, Egtved 5 kt. E.: 290.000.
1966 el-mekaniker Poul Erik Nielsen, 1973 Kurt Conrad Christian-
sen.
- Toftevej 10*, Egtved 5 ku. E.: 500.000.
1966 Egtved Menighedsbørnehave.

- Toftevej 12*, Egtved 5 ky. E.: 430.000.
1966 strikkeriarbejder Svend Hoff Jacobsen.
- Trannisvej 1*, Egtved 1 ct. E.: 530.000.
1965 kommuneingeniør H. J. Lorenzen.
- Trannisvej 2*, Egtved 1 co. E.: 420.000.
1964 bygmester Sofus Eriksen, 1965 repræsentant Jørgen Damgaard, 1968 snedker Jens Chr. Andersen.
- Trannisvej 3*, Egtved 1 cs. E.: 450.000.
1965 elværksassistent Rasmus Hansen.
- Trannisvej 4*, Egtved 1 cn. E.: 340.000.
1964 bygmester Sofus Eriksen, 1965 elektriker Kjeld Knudsen, 1967 Signe Nørbo Albrektsen.
- Trannisvej 5*, Egtved 1 cr. E.: 450.000.
1965 sparekassedirektør Kr. M. Jensen.
- Trannisvej 6*, Egtved 1 cm. E.: 390.000.
1965 bygmester Sofus Eriksen, 1965 strikkeriarbejder Anders Eriksen, 1972 gdr. Niels Vinkel Alminde, Refsgård.
- Trannisvej 7*, Egtved 1 cq. E.: 430.000.
1965 lærer Verner B. Anderson.
- Trannisvej 8*, Egtved 1 cl. E.: 410.000.
1965 bygmester Sofus Eriksen, 1965 portør Bent Pedersen.
- Trannisvej 9*, Egtved 1 cp. E.: 340.000.
1965 bygmester Sofus Eriksen, 1965 strikkeriarbejder Ove Dalgaard Nielsen, 1977 Kurt Kjær Pedersen.
- Trannisvej 10*, Egtved 1 ck. E.: 430.000.
1965 bygmester Sofus Eriksen, 1965 blikkenslager Erik Sommerlund.

- Trannisvej 11*, Egtved 1 bz. E.: 510.000.
1965 uddeler Hans Nielsen.
- Trannisvej 12*, Egtved 1 ce. E.: 380.000.
1965 savværksejer Marinus Jensen, Thorsted, 1965 tekniker Erik Pedersen, 1973 lærer Martin Knudsen.
- Trannisvej 13*, Egtved 1 by. E.: 340.000.
1965 bygmester Sofus Eriksen, 1965 Maren Nielsen, 1966 d. Karen Nielsen m. fl., 1966 rentier Vilhelm Sørensen.
- Trannisvej 14*, Egtved 1 cf. E.: 510.000.
1965 murermester Emil Holm, 1968 boghandler Børge Grønne.
- Trannisvej 15*, Egtved 1 bx. E.: 450.000.
1964 bygmester Sofus Eriksen, 1968 chauffør Poul Johansen.
- Trannisvej 16*, Egtved 1 cg. E.: 550.000.
1965 tømrer Henry Poulsen, 1966 dyrlæge Johs. Kristiansen, 1970 dyrlæge Mogens Gerløff, 1977 socialinspektør Martin Byrgesen.
- Trannisvej 17*, Egtved 1 bv. E.: 430.000.
1964 fabrikant Ole Andresen, 1969 Karen Jepsen, Spjarup.
- Trannisvej 18*, Egtved 1 ch. E.: 340.000.
1965 bygmester Sofus Eriksen, 1966 salgschef Ib Christensen, 1969 vognmand Ernst Danielsen, 1969 gdr. Alfred Nielsen, 1971 Marie Kirstine Nielsen, 1978 Johannes Mogensen, Bølling.
- Trannisvej 19*, Egtved 1 cz. E.: 360.000.
1965 murermester Ernst Bendtsen, 1967 arbm. Poul Erik Rasmussen.
- Trannisvej 20*, Egtved 1 cj. E.: 360.000.
1964 Egtved kommune, 1970 lærer Flemming Pedersen, 1971 gdr. Søren Sørensen, Bølling.
- Trannisvej 21*, Egtved 1 cy. E.: 420.000.
1965 tømrer Viggo Kristiansen, 1966 mejerist Arne Nielsen.

- Trannisvej 23*, Egtved 1 cx. E.: 430.000.
1965 ekspeditionssekretær Ib Sallingboe.
- Trannisvej 25*, Egtved 1 cv. E.: 500.000.
1965 talepædagog Arne Thorsen.
- Trannisvej 27*, Egtved 1 cu. E.: 310.000.
1965 ^{A/s} Vega-Bo, 1966 installatør Ing. Hansen, 1966 Egtved Brugsforening, 1971 slagter R. Jæger, 1975 Erik Albertsen.
- Trannisvej 29*, Egtved 1 bø. E.: 520.000.
1965 lærer Jørgen Wandel.
- Trannisvej 31*, Egtved 1 ca. E.: 320.000.
1964 ^{A/s} Vega-Bo, 1967 installatør Ing. Hansen, 1969 sergent Jens R. Jensen Næsgaard, 1975 Steen Qyotrup.
- Trannisvej 33*, Egtved 1 cb. E.: 310.000.
1964 ^{A/s} Vega-Bo, 1967 installatør Ing. Hansen, 1967 apoteker Holger Johansen, 1975 Agnes Hansen.
- Trannisvej 35*, Egtved 1 cc. E.: 330.000.
1965 Karen Mikkelsen, 1973 Jens Sørensen.
- Trannisvej 37*, Egtved 1 cd. E.: 460.000.
1965 Valdemar Brødsgaard, 1972 Selvejende Institution.
- Tudvadvej 1*, Egtved 13 j. E.: 300.000.
1952 uddeler Niels Hansen Nielsen, 1957 e. Maren P. Nielsen, 1966 installatør Erling Larsen, 1972 Hanne Nybye Jensen.
- Tudvadvej 3*, Egtved 13 a. »Lergård«. E.: 700.000.
? Jess Mikkelsen, 1816 Søren Mikkelsen, 1822 svs. Mikkel Jensen, 1859 s. Søren Mikkelsen, 1862 Søren Olesen, 1905 Ole David Olesen, 1913 Laurids Hansen Hauge, Jordrup, 1948 svs. Ejnar Have.
- Tudvadvej 4*, Egtved 11 a. »Hvidegård«. E.: 1.200.000.
Ca. 1790 German Jensen, ca. 1820 s. Jens Gjermansen, 1839 s.

Gjerman Jensen, 1847 Ebbe Jensen, 1858 Anders Madsen Østergaard, 1901 e. Petrine Madsen f. Oehlenschläger, 1912 s. Marius Peder Østergaard, 1928 arvingerne, 1951 dyrlæge Jørgen Peter Østergaard, 1962 Egtved kommune, 1962 Albert Clausen.

Tudvadvej 5, Egtved 10 d. E.: 180.000.
1860 Johan Olesen Skov, 1905 e. Sidsel Nielsdatter, 1908 nevø pumpemager Chr. Johnsen, 1955 Vilhelm Johnsen, 1973 Grethe H. Jørgensen.

Tudvadvej 6, Egtved 10 a. »Brambjerg«. E.: 750.000.
(1787) Niels Christensen, 1808 Peder Iversen, 1808 Hans Pallesen, 1819 e. Sidsel Ebbesdatter, 1823 g.m. Søren Christensen, 1829 Peder Andersen, Ballesgård, 1847 Anders Pedersen, 1875 Hans Jørgensen, 1885 Vilhelm Johansen, 1889 Ole Peter Johansen, 1891 Peder Poulsen, Ballesgård, 1904 Niels Marius Poulsen, Tudvad, 1911 Jens Peter Johansen, Ødsted, 1912 Søren P. Sørensen, Oustrup, 1949 d. Dorthea og Margrethe Sørensen, 1973 Dorthea Eriksen f. Sørensen.

Tudvadvej 8, Egtved 10 f. E.: 170.000.
1880 smed Hans Christensen, som har bygget, 1899 Anton Christian Nielsen, 1901 smed Niels Andreas Jensen, 1912 smed H. Pedersen, 1977 Edel og Regnar Pedersen, 1977 Preben Andersen.

Tudvadvej 10, Egtved 10 o. E.: 170.000.
1953 Richardt Pedersen, 1978 e. Kathrine Marie Pedersen.

Tudvadvej 12, Egtved 10 e. E.: 120.000.
1876 Chr. Kokborg Jensen, 1919 arvingerne, 1922 Morten Skøtt, Refsgård, 1929 Sofie Pedersen f. Skøtt g.m. sadelmager Tage Pedersen, 1961 fiskeriejer Svend Bargisen, 1962 Henning Møller, 1969 Chr. Jeppesen, 1969 Ejnar Kroer ?, 1969 Karl Callesen Lund.

Tudvadvej 14, Egtved 10 g. E.: 150.000.
1904 Marius Bladt Kramer, 1916 Niels Madsen, 1918 plejedatter Ane Kirstine Mikkelsen, Tågelund, 1918 Jens Platz, Tørskind, 1918 Jens Ingvar Jensen Hjort, Egtved, 1934 Stinus M. Christensen.

Tudvadvej 18, Ballesgård 4 b. E.: 230.000.
 1866 Chr. Hansen Lange Christensen, 1867 Laurs Johan Christensen, 1869 Chr. H. L. Christensen, 1870 Hans Christian Hansen, 1871 Iver Christensen, 1878 enken g.m. Anders Pedersen, 1880 Gregers Nielsen, 1883 Mads Sørensen, 1886 Iver Nielsen, 1909 Anton Th. Thomsen, 1927 Dorthea Thomsen, Andreas Pedersen, J. Juhl Pedersen ?, 1949 Stinus M. Christensen, ? Hjalmar Jørgensen, 1966 Hans Jeppe Jørgensen.

Tudvadvej 20, Ballesgård 4 a. »Mosehøj«. E.: 560.000.
 1783 Rasmus Jørgensen, 1803 enken g.m. Hans Sørensen, Fuglsang, 1826 sts. Jørgen Rasmussen, 1826 Christen Pedersen, Herslev, 1867 Hans Nielsen, 1909 s. Søren Madsen Nielsen, 1919 Peder Albertsen Pedersen, 1943 s. Peder R. Pedersen.

Tvæervej 1, Egtved 5 fv. E.: 200.000.
 1950 murer Evald Hansen.

Tvæervej 3, Egtved 5 hk. E.: 380.000.
 1967 Jens Møller, Laurids Knudsen m. fl., 1969 Egtved kommune.

Tvæervej 5, Egtved 5 gs. E.: 320.000.
 1964 Hans Pedersen, 1969 e. Sørine Margrethe Pedersen, 1977 Emil Kristensen.

Tybovej 1, Egtved 1 ee. Fabrik og lager. E.: 950.000.
 1971 Chr. Th. Dahl.

Tybovej 2, Egtved 6 y. Rådhus. E.: 6.000.000.
 1972 Egtved kommune.

Tybovej 3, Egtved 1 dæ. E.: 740.000.
 1976 Tegllunds Autocenter A/s.

Tørskindvej 96, Refsgård 5 j. E.: 170.000.
 1931 Chr. Madsen Vaaben, 1960 s. dambruger Hans Henrik Vaaben.

Tørskindvej 97, Refsgård 4 i. Sommerhus. E.: 110.000.
E. Bove Christensen.

Tørskindvej 98, Refsgård 4 f. E.: 200.000.
1945 hotelejer Georg Kristensen, 1957 dir. Andreas Ingemann
Munksgaard, 1957 Karla Munksgaard, 1959 Marianne Munks-
gaard, 1961 Hans Henrik Vaaben.

Tørskindvej 100, Refsgård 4 a. E.: 590.000.
1610 Knud Svendsen, 1653 s. Søren Knudsen, 1658-66 øde efter
krig og pest, 1666 Morten Jansen, 1676 Laurs Ollesen og Jørgen Pe-
dersen, 1706 Søren Nielsen, 1711 Niels Joensen Gris, 1741 s. Tho-
mas Nielsen, 1741 sv. Søren Mikkelsen, 1754 Jørgen Hansen, selv-
ejer 1765, 1767 Peder Lassen, ca. 1799 Peder Sørensen, 1829 Bent
Bonde Sørensen Storm, Venborg, 1853 Jes Nissen, 1876 Niels Han-
sen Vinkel, 1918 sv. Morten Skøtt, 1939 Peder P. Alminde, 1977
sv. Knud Holm Jeppesen, Spjarup.

Tågelundvej 4, Tågelund 1 c. E.: 150.000.
1928 Ole P. Jensen, 1968 Ejnar Schmidt, 1971 Børge Zahren Jacob-
sen.

Tågelundvej 5, Tågelund 1 a. Lejet grund. E.: 225.000.
1972 Inga Lauridsen.

Tågelundvej 7, Tågelund 1 a. Tidl. skole. E.: 2.400.000.
1967 Svend-G. Asmussen, Musikhøjskolens Forlag.

Tågelundvej 8, Tågelund 3 h. E.: 580.000.
1964 Anne Barfoed.

Tågelundvej 9, Tågelund 3 m. E.: 480.000.
1969 Mette og Peter Bunk, 1970 Robert Jacobsen, 1974 Knud
Knudsen.

Tågelundvej 10, Tågelund 3 k. E.: 500.000.
1937 Thorvald Sloth Nielsen, (3 k udskilt 1969) bygget 1954.

Tågelundvej 11, Tågelund 3 a. »Skovgård«. E.: 1.500.000.
 1573 nævnes Las Birk i Tågelund, 1610 Jes Pedersen, 1611 Maren Jesses ½ gd. i fæste, 1614 Mads Madsen, 1643 Karen Madskone giver gård til Jens Madsen, 1657–ca. 65 øde efter krig og pest, ca. 1665 Chr. Jensen, 1670 Peder Christensen, 1697 Chr. Bollesen, Bøgvad, 1710 Jens Jakobsen, 1721 Peder Mikkelsen, Egtved, 1737 Mads Pedersen, 1765 Jens Madsen, selvejer 1781, 1787 Peder Christensen, 1790 Anders Pedersen, 1831 Peder Nielsen, 1839 Niels Nielsen, Uhre, 1875 Chr. Nielsen, 1888 Anders Chr. Jensen, Vork, 1929 Niels Jørgen Nielsen, Rollesmølle, 1937 s. Thorvald Sloth Nielsen, 1969 Robert Jacobsen.

Tågelundvej 12, Tågelund 3 j. E.: 315.000.
 1965 litograf Bjørn Richter, 1970 Jytte og Poul Jepsen.

Tågelundvej 14, Tågelund 3 b. E.: 390.000.
 1834 David Olsens enke, 1839 Christen Christoffersen, 1879 s. Christen Koed Kristensen, 1901 Laurits Madsen, Ø. Thorsted, 1926 Thorvald Andreas Pedersen, Spjarup, 1941 Niels Knudsen.

Tågelundvej 17, Øster Thorsted 1 b. »Dalgård«. E.: 520.000.
 Lejehusmand Søren Sørensen, 1911 s. Anders Sørensen, 1920 Jens Peter Jensen, 1922 Chr. H. Christiansen, Nybjerg mølle, 1923 Peter Kjær Pedersen, Egtved, 1947 Anton Kjær Pedersen.

Tågelundvej 20, Øster Thorsted 1 j. E.: 225.000.
 1932 Peter Kjær Pedersen, 1972 Viggo Simonsen.

Tågelundvej 24, Øster Thorsted 3 g. »Skovlund«. E.: 535.000.
 1927 murer L. C. Nørgaard, 1929 skovløber Johs. Rasmussen, 1955 Peder Jensen 1956 Regnar Holm, 1959 Karl Sørensen.

Veerstvej 3, Bøgvad 3 f. E.: 250.000.
 Margrethe Martini, Daugaard, 1887 gdr. Jeppe Jensen, Egtved, 1897 e. Vilhelmine Augusta Jensen f. Stautz, 1911 Peter Jensen Hesselballe, 1943 s. vognmand Martin Hesselballe.

Veerstvej 9, Bøgvad 3 n. Campingpladsen. E.: 600.000.
 1944 Aksel Holt, 1975 s. Vagner Holt, Tingvej 12, Egtved.

Veerstvej 10, Bøgvad 1 q. E.: 350.000.
1918 Jens Peter Jensen, 1959 d. Jenny Dalgaard Jensen, 1962 lærer
Evald Poulsen, Egtved, 1964 Jens Mathiesen, 1964 Evald Poulsen
igen.

Veerstvej 16, Amhede 1 g. E.: 200.000.
1920 Theodor Winkel, 1930 s. Johs. Winkel, 1964 s. Peter Winkel.

Veerstvej 18, Amhede 1 b. E.: 1.350.000.
1879 Mads Peder Nielsen Winkel køber af broderen på 1 a, 1920 s.
Theodor Winkel, 1930 s. Johannes Winkel, 1964 s. M. Peder Win-
kel, 1978 Hans W. Nielsen.

Veerstvej 22, Amhede 2 e. E.: 400.000.
1927 Jens Henrik Andersen køber parcel og bygger, ca. 1940 Peder
Frede Nielsen, 1947 Holger Sommerlund, 1954 Knud Nielsen, 1962
Gunnar Andersen, 1977 Ole Gandrup.

Veerstvej 30, Ø. Thorsted 1 c. E.: 490.000.
? Mads Thomsen Nielsen, 1905 Nis Vogensen, 1937 Svend Dahl-
gaard Vogensen, 1953 Ernst Hansen, Sdr. Stenderup, 1977 Georg
Reini Jeppesen.

Veerstvej 34, Ø. Thorsted 1 g. E.: 325.000.
1911 Ole Mikkelsen, 1912 Nis Vogensen, 1913 s. Hans Chr. Vogen-
sen, 1946 Gudmund Vogensen.

Veerstvej 38, Ø. Thorsted 2 b. E.: 1.250.000.
1836 Jens Sørensen køber parcel af Østerbygård, 1839 enken g.m.
Peder Pedersen Sejrup, V. Nebel, 1839 Ebbe Pedersen, 1850 matros
Thomas Hansen, 1884 s. Ebbe Thomsen, 1912 Chr. Sørensen,
Nybjerger mølle, 1923 Rasmus Clausen, 1971 s. Erik Clausen.

Veerstvej 42, Ø. Thorsted 2 f. E.: 680.000.
1900 K. J. Kristensen, 1933 Niels Kristoffer Kristensen, 1969 e.
Anna Dorthea Kristensen, 1972 svs. Kaj Hansen.

Veerstvej 44, Ø. Thorsted 2 g. E.: 190.000.
1890 Stinus Jepsen, 1894 Henrik Fr. S. Atermann, Veerst, 1895 svs.

Nis Lauridsen, 1897 Christen Grunnet Pedersen Buhl, 1914 enken sælger til Graves Larsen, Bække, 1915 Peder Jensen Pedersen, V. Thorsted, 1918 Max Sørensen, Ø. Thorsted, 1919 Klaus Jepsen, Veerst, 1920 Peter Jørgensen Thomsen, 1959 Svend Aage Thomsen.

Venborgvej 1, Bølling 8 h. E.: 90.000.
1904 Oluf Anton Marius Olsen, 1908 Jens Peter Pedersen, Brakker, 1942 Juhl Christensen, 1943 Martin Eriksen, 1944 Hans Chr. Johansen.

Venborgvej 3, Bølling 13. E.: 200.000.
1790? Joen Christensen, 1811 Jens Rasmussen, 1837 Rasmus Jensen, 1853 Hans Olesen, 1870 Hans Christian Andersen, 1872 Jens Christian Lykke, 1872 Niels Andersen, 1881 Jacob Christian Nielsen, Bølling, 1887 Jørgen Hoffmann, Skartved, 1928 enkefru P. Christiansen, 1929 Jørgen Christiansen, 1936 Johannes Mikkelsen, 1938 Iver Hansen.

Vestergade 1, Egtved 4 r. E.: 620.000
1896 Th. V. Jung til bager Henrik Christian Peder Vilhelm Famme, 1901 J. P. Lyng, 1946 Egtved Andelsbageri, 1957 Aage Madsen Kvist, der var bestyrer fra 1952, 1965 Lejf Vestergård Jensen.

Vestergade 2, Egtved 67 b. E.: 450.000.
1964 købmand Jens Meldgaard.

Vestergade 3, Egtved 4 cx. E.: 330.000.
1897 4 u fra 4 a til Peder Festesen Holm, St. Andst, 1899 blikkenslager Niels Peter Christian Rasmussen, 1901 P. Nielsen, Bramdrupdam, 1902 blikkenslager N. P. Mortensen, 1944 4 cx udskilt til cykelhandler Svend Johansen.

Vestergade 4, Egtved 5 j. Kro. E.: 600.000.
1879 fra Adam Vilh. Moltke Jung til Anders Møller (krobygning m. stald), 1902 Morten Møller Mathiasen, 1923 Marie Mathiasen, 1932 A. Nordestgaard Jensen, 1947 Ole Nielsen Søndergaard, 1955 Karen Søndergaard, 1958 Metha Søndergaard.

Vestergade 5, Egtved 4 v. E.: 630.000.
1898 A. C. Lorenzen, 1930 Edele Platz, 1950 Svend E. Kristensen,
1954 Kurt Petersen.

Vestergade 7, Egtved 4 bs. E.: 800.000.
1913 fra A. Buch til slagter A. Lorenzen, 1914 A. Buch igen, 1919
N. Aggerskov Balleby, 1921 Peter Albert Lunderskov, 1946 Anders
Christensen og N. Schelde Hansen, 1954 Anders Christensen, ene-
ejer.

Vestergade 8, Egtved 5 hø. E.: 300.000.
1955 Karen Søndergaard, Egtved Kro, 1961 Ole Nielsen Sønder-
gaard m. fl., 1961 fhv. gdr. Hans Peder Hansen.

Vestergade 9, Egtved 4 ae.
»Krogården« – »Egtvedgård« 1911. E.: 360.000.
1662 Jens Christensen, 1680 Peder Pedersen, 1688 Søren Pedersen,
1695 Fr. Mogensen, 1716 Peder Christensen, 1735 Hans Pedersen,
1763 Simon Jensen (selvejer 1766), 1779 svs. Peder Nielsen, 1794
Peder Pedersen, ? Peder Nielsen, 1813 Niels Jepsen, 1823 Nicolai
Wulff, 1841 Anders Hansen, 1842 Terkel Laugesen, 1852 enken
g.m. Niels Frank Lund, 1856 Hans Peder Gustav Møller, Thomas
Ernst og Fr. Martini, hver $\frac{1}{3}$, 1859 H. P. G. Møller har købt de 2 an-
dre ud, 1874 fra fogedretten til Adam Vilhelm Moltke Jung, 1893 s.
Henrik Theodor Vilhelm Jung, 1898 enken til sts. Anders Buch,
4 ae udskilt ca. 1911 Anders Buch, 1931 e. Anna Buch, 1945 d.
Inge Buch Jensen.

Vestergade 10, Egtved 5 x. E.: 150.000.
1898 tømrer Peter Hansen Jensen, 1898 Rasmus Peder Rasmussen,
1902 Jens Hansen, 1911 Otto Daugaard, Bølling, 1912 skomager
Niels Lauritsen Nielsen, 1956 Anna Nielsen, 1973 Svend Svendsen.

Vestergade 11, Egtved 4 cj. E.: 240.000.
1921 Johanne Hvid, 1957 fotograf Vagner Lund, 1962 ^{A/s} Vejle
Amts Folkeblad.

Vestergade 12, Egtved 5 v. E.: 260.000.
1896 tømrer Peter Hansen Jensen, Vamdrup, 1903 klodsmager Isak

Jensen, 1904 træskomand Jens Krogager Iversen, 1906 Karen Eriksen, 1909 murer Anders Peder Christensen, 1913 bødker Anders Andersen, 1952 d. Marie Kirstine Andersen, 1956 murer Sofus Eriksen, 1960 depotindehaver N. P. Johansen, 1975 Nina Kjær.

Vestergade 13, Egtved 4 br. E.: 240.000.
1920 barber Johannes Rasmussen, 1967 frisør Chr. Nielsen, 1972 e. Inger Nielsen.

Vestergade 14, Egtved 5 t. E.: 220.000.
1896 uldspinder Lauge Thomsen og Mads Lund Thomsen, 1898 tømrer Peder Hansen Jensen, 1902 Niels Peder Nielsen, 1911 Søren Olesen, 1915 J. Rasmussen og Chr. Karl Frandsen, 1920 landpost Jens Skovholm, 1961 landpost Niels Skovholm m. fl.

Vestergade 15, Egtved 4 bd. E.: 580.000.
Ca. 1925 Andreas Pedersen, 1928 Julius Pedersen, 1946 H. M. Hasselris, 1951 Kolding Folkebank (nu Aktivbanken).

Vestergade 16, Egtved 5 p. E.: 290.000.
1896 Lauge Thomsen og Mads Lund Thomsen, 1898 Mads Lund Thomsen, eneejer, 1899 Anders Sørensen og Ebbe Thomsen, Ø. Thorsted, 1911 Hans Jensen, 1927 Jørgen A. Jørgensen Lie, 1932 muremester Sofus Kristiansen, 1938 Barbara Hesselballe, 1949 rentier Anders Chr. Mølgaard Frandsen, 1960 inspektør H. Gaarde, 1962 smedemester Egon Johansen.

Vestergade 17, Egtved 4 q. E.: 310.000.
1896 dagvognskører Andreas Pedersen, 1928 Søren Julius Pedersen, 1976 Mary Pedersen.

Vestergade 18, Egtved 5 cu fra 5 p. E.: 200.000.
1911 staldforpagter Hans Jensen, 1920 landpostbud Niels Pedersen, 1975 Bent Kristensen.

Vestergade 19, Egtved 4 l. E.: 200.000.
1893 Jens Nielsen Daugaard, 1918 snedker Karl M. Daugaard, 1965 Ane Marie Daugaard.

Vestergade 20, Egtved 5 an. E.: 250.000.
1902 Hans Thyge Sørensen, 1904 smed Anders Jensen, 1927 smedemester Emanuel Johansen, 1956 e. Bothilde Johansen.

Vestergade 21, Egtved 4 m. E.: 280.000.
1894 urmager Michael J. Mikkelsen, 1922 s. urmager Laurids A. Mikkelsen, 1965 urmager Carlo M. Madsen.

Vestergade 23, Egtved 4 cp. E.: 260.000.
1903 N. Mathiasen, 1929 Viggo Christiansen.

Vestergade 24, Egtved 5 æ. »Egtvedpigen«. E.: 370.000.
1907 landpost Chr. Jensen Hesselballe, 1930 e. B. Hesselballe, 1930 strømpefabrikken ^A/s H. Locht, 1977 René Hildebrandt Iversen.

Vestergade 25, Egtved 4 ab. E.: 420.000.
Kroejer Anders Møller, 1898 s. isenkræmmer Peder Andersen Møller, 1902 konkurs, 1903 kroejer Martin Møller Mathiasen, 1924 e. Marie (Mathiesen) f. Pedersen, 1956 Ellen E. Bjerrekjær, 1968 advokat E. Lund Christensen.

Vestergade 26, Egtved 5 cd. E.: 480.000.
Bygget 1936, 1941 fra Hermann Locht til Volmer Locht.

Vestergade 27, Egtved 4 n. E.: 260.000.
1894 kroejer Anders Møller, 1926 d. Oline Elisabeth og Elisabeth Kirstine Møller, ca. 1933 Oline Elisabeth Møller, 1935 lærer N. U. B. Andersen, Tågelund, 1957 gdr. Alfred V. Madsen, 1976 e. Kathrine Magdalene Madsen.

Vestergade 28, Egtved 5 cf. E.: 170.000.
1917 murer Peter Bendtsen Rasmussen bygger, 1917 tømmerhandler Chr. Jensen, M. Sørensen, 1930 arvingerne, K. S. B. Jørgensen m. fl., 1940 P. Pedersen, 1958 redaktør Niels Kristensen.

Vestergade 29, Egtved 5 s. E.: 220.000.
1946 skorstensfejermester Kristian Kruse, 1977 Kaj Kloster.

Vestergade 31, Egtved 4 cd. Lager. E.: 250.000.
1916 fra Carl Daugaard til Egtved Lokalforening under JAF (DLG).

- Vestergade 32*, Egtved 4 k. E.: 300.000.
1916 Peder M. Kanne, 1921 H. P. Hansen, Vork, 1934 J. F. Hansen, 1935 gartner Ejnar Hansen, Vork.
- Vestergade 33*, Egtved 4 as. E.: 240.000.
1909 landpost A. J. Andersen, 1930 Peter Nielsen, 1945 Clara Nielsen, 1949 Mette Thomsen, 1950 vognmand Kr. Søgård.
- Vestergade 35*, Egtved 4 ay. E.: 230.000.
Ca. 1905 Birk, 1926 Jørgen Birk, ca. 1943 P. Kloster, 1945 ^{A/s} Hermann Loch, 1975 bygmester Marius Pedersen, 1975 Erik Dyrvig.
- Vestergade 37*, Egtved 4 cq. E.: 370.000.
1977 Ruth Larsen.
- Vestergade 39*, Egtved 4 ck. E.: 240.000.
1927 murer Peder Bendtsen Rasmussen, 1956 d. bogholder Laura Bendtsen Rasmussen.
- Vestergade 41*, Egtved 4 cæ. E.: 350.000.
1951 Skott Christensen, 1959 Robert Kristiansen.
- Vestergade 43A*, Egtved 4 df. E.: 450.000.
1952 Svend Mouritsen.
- Vestergade 47*, Egtved 4 de. Værksted. E.: 800.000.
1951 Jacob Hansen, Auto-Service.
- Vestergade 49*, Egtved 4 bx. E.: 520.000.
1913 fra A. Buch til K. M. Hansen, »Egtvedgård«, 1914 fhv. restauratør H. V. Rasch, Kolding, 1915 Kristen Nielsen Kristensen, »Vangelyst«, Egtved, 1917 Karen Marie Dorthea Rasmussen, 1920 vognmand Chr. Moos, 1930 E. M. Johansen, 1940 gdr. Marius Andersen, 1957 særeje for fru Anna L. Hansen.
- Vestergade 51*, Egtved 4 dc. E.: 130.000.
Sammen med nr. 49 indtil 1958, 1958 arbm. Jens Kloster, 1976 elektriker Peter Bunk.

Vestergade 53, Egtved 4 bz. E.: 130.000.
1914 restauratør H. V. Rasch, Kolding, 1915 overkelner Charles Hansen, Vejle, 1916 Karen Eriksen, Egtved, 1928 Jens A. Hasselstrøm, 1976 Knud Lindskov Andersen.

Vestergade 55, Egtved 4 bæ. E.: 135.000.
1913 Mads Bruun, Egtved, 1916 Hans Knudsen Jensen, 1928 e. M. Jensen f. Hvid, 1938 gdr. Chr. Andersen, »Egtvedgård«, 1964 s. gdr. Frederik Grundahl Andersen, 1975 Aksel V. Sørensen, Kolding.

Vestergade 61, Egtved 4 a. »Egtvedgård«. E.: 1.200.000.
Udflyttet 1912 fra Vestergade 9 (se der), 1911 K. M. Hansen, 1914 Hans Chr. Larsen, Egtved, 1916 A. E. Rothaus, Agersbøl, 1918 Chr. Andersen, Egtved, 1947 s. Frederik Grundahl Andersen.

Vestergade 62, Egtved 22 f. Spejderhytten. E.: 120.000.
1967 fra Holger Nielsen, »Snoghave«, til KFUM og K i Danmark.

Vestergade 65, Egtved 22 a. »Snoghave«. E.: 750.000.
1798 Jacob Lorentzen, 1811 Jens Pedersen, 1826 Peder Andersen, 1867 s. Anders Pedersen, 1898 Hartvig Johansen, 1915 s. Kristian Larsen Johansen, 1958 Holger Nielsen, 1972 Jens P. Siig.

Vingsted Skovvej 30, Vork 1 c. E.: 160.000.
1879 Jens Carlsen, 1910 Søren Jensen Sørensen, 1915 Jacob Peter Jacobsen, Randbøldal, 1916 møbelhandler P. C. Lorentzen, Vejle, 1916 handelsrejsende Niels A. Petersen, Grejsdal, 1917 Otto Østergaard, Tjørring, og Josva Ottosen, Herning, 1917 L. C. Andersen, Silkeborg, 1918 Ane Kirstine Christensen, Sdr. Felding, 1922 P. Petersen Skøtt, 1925 Jens Christian Mikkelsen, Donslund, 1928 Valdemar Groth, Tudvad, 1931 J. P. Jensen, 1933 P. Petersen Skøtt, 1958 e. Ane Kathrine Skøtt f. Andersen, 1961 s. vognmand Erik Skøtt.

Vingsted Skovvej 31, Vork 2 m. Dambrug. E.: 110.000.
1957 fiskeriejer K. Neergaard Schmidt, 1969 fiskeriejer Knud Aage Mortensen.

Vinkelgårdsvej 1, Egtved 5 et. E.: 340.000
1930 fra Vilh. Johansen til murer Anders Christiansen Holm.

Vinkelgårdsvej 2, Egtved 5 dy. E.: 290.000.
1931 fra Anders Christiansen Holm til gdr. Peder Chr. Jensen, »Vinkelgård«, 1957 friskolelærer Th. Støvring, Ågård.

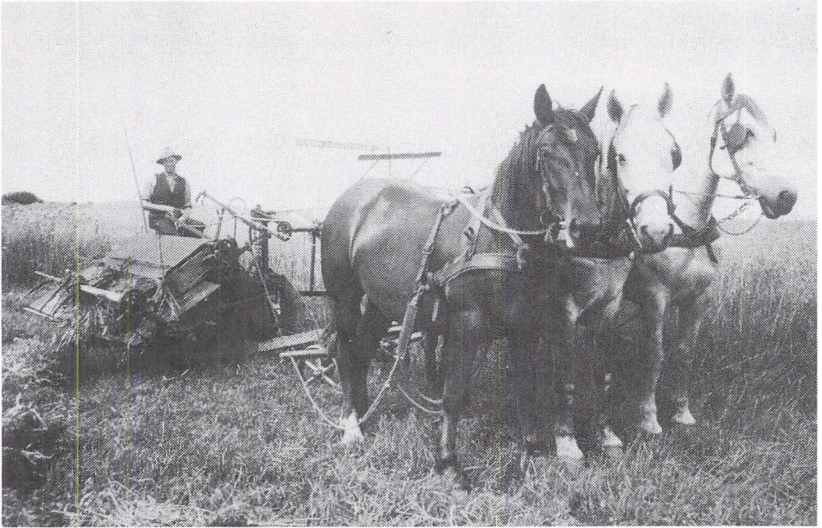
Vinkelgårdsvej 4, Egtved 5 jø. E.: 575.000.
1960 dyrlæge Johannes Kristiansen, Egtved.

Vinkelgårdsvej 6, Egtved 5 lt. E.: 480.000.
1969 mekaniker Arne Tegllund Jensen, Egtved.

Vinkelgårdsvej 14, Egtved 5 au. E.: 900.000.
Ca. 1800 Laurids Nielsen »Skjøth«, 1819 svs. Peder Christensen, 1825 enken g.m. Ole Jensen Snitker, 1866 Niels Laursen Winkel, 1877 Søren Madsen Rasmussen, 1878 Rasmus Nielsen Hartvigsen, (1905) Peder Christian Jensen, 1931 s. Peter Jensen.

Vollundvej 2, Vollund (Spjarup) 1 a. »Vollundgård«. E.: 900.000.
1469 nævnt »Voldhin«, 1610 Christen Søffrensen, 1663 Laurids Christensen, 1673 Peder Madsen, 1681 Chr. Lassen, (1696) Anders Nielsen og Mads Clausen, 1696 Jens Jørgensen, 1707 enken g.m. Søren Thomsen fra Refsgård, 1736 Rasmus Jørgensen fra Bække, 1772 Jørgen Rasmussen, 1811 Søren Christensen Buhl, 1814 e. Anna Jørgensdatter, 1825 Rasmus Jørgensen, Rugsted, m. fl., 1825 Chr. Sørensen Buhl, Spjarup, 1830 Hans Andersen, 1837 Søren Hansen, 1848 Jeppe Sørensen, 1855 Chr. Sørensen, 1901 s. Søren Christensen, 1933 Poulin Marius Hansen, Spjarup, 1966 e. Jensine Hansen, 1976 s. Arne Eskild Hansen.

Vollundvej 3, Spjarup 1 g. »Fælleseje«. E.: 390.000.
Ca. 1830 Erik Nielsen, 1855 Jeppe Sørensen, 1863 sts. Mikkel Sørensen, 1869 Peder Mikkelsen, 1875 Søren Sørensen, Fitting, 1880 Søren Hansen Gade, 1911 s. Peter Hansen Gade, 1936 N. B. Thygesen, uddeler Nielsen, bager Lyng, (smed Sørensen) alle Egtved, i fællesskab, 1944 Johs. Chr. Johansen, 1946 Karl L. Jensen, 1967 s. Egon Jensen, 1975 Mads Larsen og Hans Jørgen Larsen, Vollund, (fraskiller jord, sælger huset 1 k), 1978 Flemming Kristensen.

Selvbinder med trespand.

Vollundvej 4, Spjarup 1 e. »Pedersminde«. E.: 930.000.
 1834 Jens Jensen Lerager, 1835 Niels Nielsen, Brædstrup, Nybjerg
 mølle, 1838 Mads Møller Christensen Lange, 1872 Niels Peter Chri-
 stensen, 1909 s. Hans Peter Christensen, 1843 svs. mads Larsen,
 1975 Mads Larsen og s. Hans Jørgen Larsen.

Vork Bakker 1, Vork 6 r. E.: 110.000.
 Fæstehus, ca. 1900 træskomand Chr. Skak, ca. 1911 Marie Ander-
 sen, ca. 1932 svs. Hans Thomsen, 1950 Kaj Petersen Skøtt, 1960 s.
 Bent Skøtt.

Vork Bakker 5, Vork 6 d. E.: 250.000.
 1833 Hans Danielsen, 1839 Jens Sørensen, 1866 s. Hans Jensen,
 1896 s. Jens Sørensen Jensen (Østergaard), 1905 Jens Holm, 1918
 Knud Poulsen, Ødsted, 1922 Jens Nielsen Jensen, Hovedgård, 1923
 Anton Sievert Beuchert, Gauerslund Skov, 1928 Lene Thomsen,
 1932 Jens Jensen Rosenlund.

Vork Bakker 8, Vork 2 j. E.: 370.000.
 Asmus Nielsen, 1850 Anton Madsen, 1861 Jens Madsen, 1883 Niels

Nielsen, 1888 Kristen Pedersen, 1891 Niels Nielsen, 1904 e. Mette Marie Nielsen f. Hansen, 1908 s. Bernt Anton Nielsen, 1943 s. Jens Chr. Lund Nielsen, 1968 Ths. P. Hjejles Ungdomshus.

Vork Bakker 10, Vork 2 c. E.: 300.000.
 (1855) Asmus Nielsen, 1862 Niels Hansen, enken g.m. Thomas Knudsen, 1874 svs. Hans Hansen, Vollund, 1916 svs. Friedrich Chr. Spandet, 1919 Rudolf Johansen Mainz, 1919 Hans Chr. Hansen, Vandel, 1920 Marius Nielsen, Vesterby, 1940 Asger Madsen, 1952 Aksel Andersen, 1960 Erik Bjørn Christensen, 1965 arkitekt Søbye, 1965 Erik Bjørn Christensen (jord fraskilt, huset nu nr. 2 r), 1966 redaktør Per Skar, 1968 forstander Erik Knudsen, 1977 Gunnar Andreassen, Vejle.

Vork Bakker 11, Vork 2 e. E.: 725.000.
 1860 Anton Madsen, 1875 Niels Madsen, 1879 e. Ane Marie Madsen f. Christiansen, 1911 s. skomager Jens Nielsen, 1918 missionær P. A. Hagemann, Vejle, 1920 Hans Christian Hansen, 1921 Jens Hansen Raben, Seest, 1924 Hans Lassen Hansen, Højen, 1956 Anker Villestofte, 1957 J. E. Pedersen, 1959 vagtmester Hans M. Due, 1960 revisor Erik Hansen, 1965 ^A/s Grindsted Motorkompagni, 1971 Elis Mogensen, Vejle.

Vork Bakker 12, Vork 6 s. E.: 860.000.
 1863 bødker Laust Nielsen, 1871 Hermann Mortensen, 1902 e. Maren f. Olesen, 1903 Carl Jensen, 1914 H. P. Andersen, Tudvad, 1919 Anton Nielsen, Vork, 1921 Rasmus Mikkelsen Broch, 1950 s. Ernst Broch, 1964 FDF/FPFs kontor.

Vork Bakker 14, Vork 16 c. E.: 250.000.
 1863 Christian Madsen, 1891 Chr. Johnsen, 1913 Hansine L. Rasmussen, særeje, g.m. Chr. Christensen, 1918 Christian Hansen, Vejle, 1919 Hans Christian Hansen, Vork, 1919 Carl Villiam Rasmussen, 1920 Heinrich Ferdinand Mortensen, Vejle, 1920 Christian Sofus Hansen, Hyldelund, 1921 Henrik Julius Nielsen, Vesterby, 1926 S. P. Hansen, Heinsvig, 1927 Aage Axel N. Jensen, 1928 P. C. Pedersen, 1932 Niels Olesen, 1949 Rasmus Broch, 1964 overlæge Palle Richter-Jørgensen, Kolding.

Vork Bakker 15, Vork 2 d. E.: 90.000.
 1847 Peder Jensen, 1879 s. Kristen Pedersen, 1911 s. Niels Peder Christensen, 1916 Andreas Poulsen, ca. 1940 Jørgen Pedersen, 1943 vognmand Karl Ravn Kristiansen, 1944 Jesper Rasmussen, 1945 Karl Ravn Kristiansen igen, 1963 FPF.

Vork Skolevej 2, Vork 6 k, 12 a.
 »Krassingård«, udflyttet før 1800. E.: 910.000.
 1686 Jens Bang, 1690 Mads Andersen, 1712 Mikkil Mikkelsen d. Ældre, 1720 Niels Andersen, 1731 Peder Nielsen, 1765 Jens Nielsen, 1787 Abel Olesen, Amhede, 1801 Jens Andersen, 1838 Mads Eriksen, 1846 e. Ane Jensdatter, 1848 Chr. Madsen, 1857 enken g.m. Poul Madsen, 1889 s. Mads Sørensen Poulsen, 1910 e. Kirsten f. Jensen, 1915 Sofus Pabst, Nørhald, 1971 s. Arne Pabst.

Vork Skolevej 4, Vork 12 c. »Trehøje«. E.: 200.000.
 1839 Hans Pedersen, 1867 s. Jens P. Hansen, 1886 e. Margrethe Pedersen, 1890 Hans Thyge Sørensen, 1902 Ida Cathrine Madsen f. Boysen Holm (særeje), ? Chr. Haurballe, 1907 Poul Madsen Sørensen, 1959 Marie Sørensen, 1976 jord frasolgt til Arne Nielsen, »Mangehøje«, beboelsen til Kirsten Lomholt.

Vork Skolevej 6, Vork 10 h. »Fuglhøjgård«. E.: 500.000.
 1859 Mikkil Jensen, 1873 Christian Christensen, 1893 sv. Søren Pedersen, 1896 enken g.m. Christian Nielsen Egeberg, 1937 d. Kathrine Egeberg, 1945 Tage Olesen.

Vork Skolevej 10, Vork 10 f, 13 a. »Spangsmose«. E.: 1.000.000.
 Chr. Madsen og Hans Jensen Østergaard, 1808 Jens Jensen, 1815 Mads Sørensen Fitting, 1827 Mads Chr. Pedersen, 1831 Jens Jørgensen, 1853 Jørgen Henriksen, 1867 Jesper Sørensen, 1912 d. Augusta Sørensen, 1938 Maren Jensen f. Sørensen, 1938 Aage Jensen, Vork, 1971 gdr. Regnar Olesen, Egtved.

Vork Skolevej 11, Vork 14 b. Skole. E.: 500.000.
 1907 Egtved kommune.

Vork Skolevej 15, Vork 14 a. E.: 275.000.
 1817 fra »Krassinggård«, til Søren Eriksen, 1829 Peder Gønnesen, 1842 Knud Hansen Høegh, 1847 Egtved kommune, 1859 Mikkel Jensen, 1863 s. Jens Mikkelsen, 1870 Christian Jørgensen, 1871 Holger Sørensen, 1876 e. Ane Dorthea Olesen g.m. Nicolai Terman-
 sen, 1876 Peter Andersen, 1878 Niels Peter Nielsen, 1888 Hans Chr. Mortensen, 1889 Niels Hansen Christensen, 1894 Karl Olesen, 1903 Ole Nielsen, Tørskind, 1918 Kristian Skovsgaard, Refsgård, 1930 Jens Laurids Jensen, 1947 vognmand Hans Severin Pedersen.

Vorkvej 1, Egtved 16 a. »Påskeborg«. E.: 1.100.000.
 Ca. 1776 Hans Hansen, 1806 Niels Jepsen Oustrup, 1808 Niels Pedersen, 1820 Hans Sørensen g.m. enken, 1832 Jens Jessen, 1850 Niels Hansen, 1868 enken g.m. Hans Jensen, 1902 s. Niels Hansen Jensen, 1935 s. Sejr Jensen, 1976 s. Niels Jørgen Jensen.

Vorkvej 5, Egtved 8 g. »Severinelyst«. E.: 500.000.
 1851 fra Mads Pedersen til s. Jens Madsen Østergaard g.m Ane Se-
 verine Sørensen, 1902 skifteretsattest Mads Peder Madsen, 1902 An-
 ders Pedersen, 1902 Mikkel Nielsen, 1904 Anders Pedersen Vester-
 gaard, 1914 Hans Peter Hansen, Egtved, 1915 Hans Jørgen Ravn,
 Soneberg, 1920 Niels Marius Andersen, Jerlev, 1964 d. Erna Ander-
 sen m. fl., 1964 Hans M. Jensen, 1967 gdr. Karl Hansen, 1974 Sejr
 Jensen, »Påskeborg«, 1976 s. Niels Jørgen Jensen.

Vorkvej 9, Egtved 15 e. »Viedesgård«. E.: 900.000.
 Ca. 1806 Jens Jensen, 1853 Lauge Bertelsen, 1869 Hans Roed,
 1870 Anton Gregersen, 1908 enken g.m. Peder E. Pedersen, 1917
 Thomas Otto Thomsen, 1941 Vilhelm Holm, 1959 e. Jenny Holm,
 1964 Hans Gunnar Sørensen.

Vorkvej 10, Egtved 1 f. »Nyløkke«. E.: 620.000.
 1853 fra Peder Christian Nielsen til Maren Pedersdatter, der 1854
 g.m. Peder Poulsen Bendtsen, 1873 Maren Pedersen, uskiftet bo,
 1883 Laurids Sørensen, 1890 Niels Larsen, 1920 s. Thomas Larsen,
 ? Andreassen, 1933 Petrine Jensine Møller, 1965 Hans Erik Jensen.

Vorkvej 19, Refsgård 3 g. E.: 350.000.
 1853 Jens Andersen, 1882 s. Anders Nielsen Jensen, 1884 b. Niels

Madsen Jensen, 1897 Thomas Christensen Bondegaard, 1897 Peder Hansen Johansen Pedersen, 1944 s. Ejnar Johansen Pedersen, 1952 Holger Nielsen, 1954 Jens Sørensen, 1959 Henrik Larsen.

Vorkvej 20, Refsgård 3 b. E.: 240.000.
1837 fra »Damsgård« til Lars Pedersen, 1838 Mads Jørgensen, 1876 smed Lars Peder Madsen, 1927 s. smed Peter Carl Sofus Madsen, 1946 Viggo Evald Jacobsen.

Vorkvej 21, Refsgård 3 k. E.: 325.000.
1962 fiskeeksportør Gotlieb Jøker Trachsel, ? Magda Jessen, 1978 Harding Lybæk Pedersen, Veerst.

Vorkvej 23, Refsgård 2 d. »Nyvirke«. E.: 550.000.
1853 fra »Damsgård« til Niels Nielsen, 1894 Niels Andersen Nielsen, 1919 e. Inger Nielsen, 1946 Chr. Jørgensen, 1961 Jørgen M. Sørensen, 1969 e. Ellen Dorthea Sørensen, 1970 Erling Skovsgaard, 1976 Mogens Espersen.

Vorkvej 25, Refsgård 6 a. »Lindelyst«. E.: 2.050.000.
1813 Niels Pedersen, 1830 Morten Laursen, 1839 Peder Jørgensen, 1853 Ole Iversen, 1865 Lauge Knudsen Christensen, 1870 Peder Thulesen, 1881 e. Kirstine Andreasen, 1890 b. Jens Andreasen, 1905 Christian Pedersen Alminde, 1938 Niels Alminde, 1972 Lejf Hindhede Olesen, der også køber »Refsgårdslund« 5 a.

Vorkvej 26, Refsgård 7 a. E.: 325.000.
1790 Søren Nielsen Tvede, ca. 1798 svs. Povl Mikkelsen, 1811 Frederik Jonassen (Andersen?), 1831 Poul Knudsen, 1835 Søren Andersen, 1849 Poul Andersen Damsgaard, 1853 Chr. Pedersen, 1881 Jens Christensen, Vork, 1892 John Rasmussen Johnsen, 1907 Ebbe Iversen, 1927 s. Theodor Ebbesen, 1955 Peder M. Bjerre.

Vorkvej 28, Refsgård 5 b. E.: 240.000.
1829 fra »Refsgårdslund« til Poul Pedersen, ? Bertil Pedersen, 1940 Niels Eriksen, 1840 Bent Sørensen Storm, 1852 Jakob Josvadsen, 1863 Peter Olesen, 1905 Iver Hansen, 1911 Chr. Marius Pedersen Orluff, »Abildgård«, 1919 Christian J. Bloch, Alminde, 1930 V. H. B. Pedersen, 1949 Frederik Jessing.

Vorkvej 34, Vork 6 c. »Mangehøje«. E.: 1.000.000.
1833 Hans Danielsen (Nielsen?), 1839 Laurids Nielsen Bødker, 1840 Steffen Thomsen, 1862 enken g.m. Jakob Sørensen Krage, 1869 Søren Pedersen, 1872 Niels Peter Sørensen, Harte, 1876 Niels Pedersen, Ballegård, 1916 sv. Søren Rasmussen Sørensen, 1955 Arne Nielsen.

Vorkvej 38, Vork 6 l. E.: 225.000.
1859 Poul Madsen, 1869 smed Christian Pedersen, 1910 Mads Christensen, Limskov, 1917 Severin Marius Enevoldsen, 1933 s. Niels Madsen Enevoldsen.

Vorkvej 47, Vork 5 f. »Enemærke«. E.: 440.000.
1904 C. C. Skovsgaard, 1910 s. Hans Peter Skovsgaard, 1956 s. Karl Skovsgaard, 1973 Kjeld Kirk Kristiansen, Billund.

Vorkvej 51, Vork 10 m. Dambrug. E.: 90.000.
Ca. 1962 Martin Pedersen.

Vorkvej 53, Vork 6 y, 10 a. »Vestergård«. E.: 565.000.
1662 Hans Sørensen, 1686 Jacob Andersen, (1733) Søren Rasmussen, 1751 Jacob Rasmussen, 1775 Jørgen Pedersen, 1808 Peter Jørgensen, 1832 enken g.m. Rasmus Jeppesen, 1836 Anders Jørgensen, 1859 Jens Christian Christensen, 1867 Jørgen Henriksen, 1877 Christen Peter Hansen, Brøndsted, 1892 sv. Peder Madsen, 1907 Poul Buch, 1914 Kristoffer Kristoffersen, Vejle, 1914 Laurids Hagen Pedersen, Vejle, 1942 sv. Søren Jørgensen, 1946 Johannes Brødsgaard.

Vorkvej 55, Vork 7 f, 9 a. E.: 570.000.
Ca. 1670 Peder Iversen, 1689 Jep Jensen, 1713 Peder Madsen, 1746 Mads Pedersen, 1765 Jacob Madsen, 1783 Chr. Jacobsen, 1822 Peder Hansen, 1846 Niels Jensen Daugaard, 1853 Christen Madsen, 1867 Peder Christensen, 1870 Hans Mau Hansen, 1873 Christen Mortensen, 1890 sv. Peder Poulsen, 1918 s. Kristen Poulsen, 1946 Pauli Schmidt.

Vorkvej 57, Vork 8 k. Dambrug. E.: 180.000.
1966 Knud Fischer ApS.

Vorkvej 59, Vork 9 p. E.: 260.000.
1964 Kurt Schmidt.

Vorkvej 61, Vork 9 o. E.: 240.000.
1968 gdr. Aage Jensen, 1969 fru Rosa Jensen.

Vorkvej 63, Vork 9 n. E.: 230.000.
1964 bogholder Thomsen, 1967 installatør Aage Hansen, 1969 slagteriarbejder Hans Chr. Jensen, 1971 mekaniker Kurt Jessing, 1973 Arne Post Jacobsen, Refsgård.

Vorkvej 65, Vork 9 m. E.: 185.000.
1963 Erling Rosenlund.

Vorkvej 67, Vork 6 a. »Vork Nygård«. E.: 840.000.
1687 Poul Sørensen, 1705 Chr. Christensen, 1738 Jacob Andersen, 1746 Mads Pedersen Borlev, 1781 Peder Madsen Borlev, 1813 Jens Pedersen Borlev, 1850 enken g.m. Peter Christensen, 1867 sts. Jens Petersen Jensen, 1905 svs. Niels Peter Knudsen, bygger 1908, 1918 Anton Bruhn, Andkær, 1965 svs. Peder Christensen.

Vorkvej 68, Vork 7 a. »Højstrup«. E.: 1.250.000.
1688 Søren Jensen, 1707 Niels Jensen, 1746 Poul Christensen, 1764 Jens Nielsen Yde, 1808 enken g.m. Chr. Madsen, der sælger til Jens Pallesen, Egtved, 1810 Jens Olesen Møller, 1812 Chr. Jensen, 1819 s. (hjuler) Mads Christensen, 1846 svs. Christen Mortensen, Jerlev, 1875 Niels Knudsen, Vesterby, 1884 e. Johanne Christensdatter, 1902 s. Jens Jepsen Knudsen, 1943 s. Karl Bruun Knudsen, 1977 s. Bjarne Mølgård Knudsen m. fl.

Vorkvej 69, Vork 6 p. E.: 145.000.
1905 Jens Pedersen Jensen, 1936 vognmand Hans Chr. Gaarde, 1964 e. Jokumine D. Gaarde.

Vorkvej 70, Vork 3 c. E.: 135.000.
Smedejeendom, fælleseje for gårdene i Vork indtil 1890, smed Jens Pedersen Jensen, 1905 smed Niels Jensen, 1907 Johs. Peter Christensen, 1929 Hans Mortensen Enevoldsen, 1929 murer P. Skov, 1937 Mette Louise Skov, 1967 slagteriarbejder Hans Pedersen, 1978 Aksel Tambo Buhl.

Vorkvej 73, Vork 4 j. »Rodbjerggård«. E.: 400.000.
 1660 Chr. Jensen, 1688 e. Anna Germandsdatter, 1688 s. Jens Christensen, 1721 Jørgen Rasmussen, 1766 s. Rasmus Jørgensen, 1794 Jeppe Madsen, 1833 Kirsten Olesdatter, enke efter Jens Pallesen, 1835 s. Chr. Jensen, 1881 Jeppe Madsen Christensen, 1915 Amanda Charlotte Pedersdatter g.m. Karl M. Hansen (gården 4 a udflyttes, bygningerne = 4 j), 1915 Jens Madsen Jensen og Johanne Christensen f. Jensen, 1922 Johanne Christensen eneejer, 1941 murermeister Hans M. Enevoldsen, 1966 Det Danske Pigespejderkorps, 1975 Sct. Georgs Gilderne i Danmark.

Vorkvej 74, Vork 3 g. E.: 125.000.
 1925 fra 3 a til Niels Andersen Lund, 1938 arvingerne til M. Kristian Hansen.

Vorkvej 75, Vork 6 f. Fiskeri. E.: 410.000.
 1955 fabr. A. Jørgensen, 1963 s. tandlæge O. Jørgensen, Kolding, 1972 Hugo Buchwald Pedersen.

Vorkvej 76, Vork 3 a. »Enghavegård«. E.: 1.250.000.
 1687 Søren Ifversen, 1721 Mads Knudsen, 1726 Knud Nielsen, 1742 Knud Knudsen, 1786 s. Knud Knudsen, 1799 Jens Knudsen e. Kirsten Hansdatter, 1830 sv. Anders Christensen, 1859 Jens Jepsen Jensen, 1898 Jens Dinesen Jensen, 1935 Aage Jensen, 1969 Jens Dinesen Jensen.

Vorkvej 77, Vork 36, E.: 110.000.
 Ca. 1820 Chr. Jensen, derefter Kirstine Pedersdatter, 1859 Hans Rasmussens enke, 1866 købmand Niels Kjær Pedersen, 1893 Laurs Danielsen og Jeppe Madsen Christensen, 1909 Jeppe Madsen Christensen eneejer, 1918 Ole Nielsen, 1925 S. P. Hansen, Vork, 1966 chauffør Henry Pedersen, 1978 sv. Ole Madsen.

Vorkvej 79, Vork 38. E.: 95.000.
 Jens Pedersen, 1829 Peder Sørensen, (»7 Fag Hus med Hauge«), Mads Sørensen, 1850 Søren Olesen, 1863 sv. Christen Gylding Christensen, 1867 Andreas Nielsen, 1899 s. murer Niels Peter Andreasen, 1901 Thomas Nielsen, 1920 e. Mette Kristine Nielsen, 1928 Marie Bröchner, 1951 vognmand Thomas Jensen, 1956 Ane Magdalene Nielsen, 1975 Trevor Sørensen, 1977 Gert Tambo Buhl.

Vorkvej 80, Vork 3 d. E.: 380.000.
1913 Vork Brugsforening køber parcellen af 3 a.

Vorkvej 81, Vork 6 m. E.: 185.000.
1911 skrædder Fr. Schnegelsberg, 1913 tilbage til Jeppe Madsen Christensen og Jens Madsen Jensen, 1922 e. Johanne Christensen, 1939 d. Anna Sofie Christensen, 1957 Vagn Schmidt, 1964 Hans Regnar Therkelsen, 1964 Karl Halberg Hansen.

Vorkvej 82, Vork 4 n. E.: 175.000.
1929 smed Johs. Peder Christensen, 1954 smed Sigvald Christensen.

Vorkvej 83, Vork 6 u. E.: 250.000.
1963 Frederik Juhl Rasmussen.

Vorkvej 84, Vork 4 q. E.: 150.000.
1935 Dorteia Henriksen, 1950 Jens Jepsen Knudsen, 1950 chauffør Ove Sørensen, 1957 gdr. Anton Bruhn, 1966 e. Johanne (Nanna) Bruhn.

Vorkvej 85, Vork 6 v. E.: 250.000.
1941 Hans Mortensen Enevoldsen, bygget 1966.

Vorkvej 86, Vork 4 s. E.: 290.000.
1969 chauffør Oluf Christensen Gaarde.

Vorkvej 87, Vork 2 a. »Vorkgård«. E.: 1.900.000.
1688 Olle Jørgensen, 1690 Thomas Jepsen, 1742 Ths. Pedersen, 1767 Mads Pedersen, 1786 enken g.m. Ole Madsen, 1799 svs. Peder Nielsen, 1807 enken g.m. Niels Sørensen, 1842 enken g.m. Knud Jensen, 1852 Asmus Nielsen, 1869 Jens Peder Christensen, 1906 Rasmus Frandsen Rasmussen, 1955 Petrea Rasmussen, 1964 Henning Schmidt.

Vorkvej 88, Vork 4 m. E.: 135.000.
1955 arbm. Richard Hansen, 1966 Betty Irene Rosenlund.

Vorkvej 89, Vork 1 d. E.: 170.000.
1894 Vork-Refsgård og Omegns Forbrugerforening, 1913 Brugsfor-

eningen sælger til K. Egeberg, 1938 Hans Enevoldsen, 1939 tømrer Hans Geertsen, 1948 tømrer Jens Peter Mortensen, 1965 gdr. Jørgen Ebbesen, 1969 Oluf Ebbesen, 1969 Bjarne Jensen, 1973 lærer H. Skovby Jepsen.

Vorkvej 90, Vork 4 p. E.: 110.000.
1935 Alma Holm, 1974 Jørgen Jensen m. fl.

Vorkvej 91, Vork 1 g. E.: 165.000.
1907 murer Johannes Nielsen Egeberg, 1917 Jørgen Jørgensen Andersen Ladegaard, 1920 gdr. Jens S. Jensen Østergaard, 1959 Helge Østergaard Christoffersen.

Vorkvej 92, Vork 4 o. E.: 235.000.
1930 Hans Enevoldsen, 1941 Chr. Kjær, 1943 Hans Pedersen, 1947 Anna Kathrine Hermansen, 1949 Svend Søndergaard, 1955 gdr. M. Møldrup Hansen.

Vorkvej 93, Vork 1 a. »Østergård«. E.: 1.600.000.
1694 sv. Michel Michelsen, 1729 Jens Mikkelsen, 1767 sv. Jens Hansen, 1787 e. Abelone Jensdatter, 1787 s. Hans Jensen Østergaard, 1824 e. Lucia Margrethe Andersdatter, 1841 s. Daniel Hansen, 1875 s. Laurids Danielsen, 1905 Jens Sørensen Jensen Østergaard, 1939 sv. Aage Christoffersen, 1962 s. Frode Christoffersen.

Vorkvej 94, Vork 4 l. E.: 210.000.
1927 ^{A/s} Vork Forsamlingshus, 1968 mekaniker Harry Byrne.

Vorkvej 98, Vork 7 m. E.: 350.000.
1974 ^{1/s} Vork Vandværk.

Vorkvej 100, Vork 13 m. E.: 150.000.
1914 Hans Pedersen Roed, 1926 Carl Hansen, ca. 1948 Aksel Wilhelmsen, 1975 Steen Wilhelmsen.

Vorkvej 101, Vork 2 b. E.: 570.000.
1815 Mads Sørensen, 1827 Niels Sørensen, 1856 Søren Madsen, 1899 Jens Peter Christensen, »Vorkgård«, 1906 sv. vejassistent Jacob Wilhelmsen, 1934 s. Aksel Wilhelmsen, 1975 ing. Tove E. Wilhelmsen.

Vorkvej 102, Vork 13 e, 13 n, 15 f. »Riis Ladegård«. E.: 1.275.000.
1849 Niels Jensen, 1861 Christian Pedersen, 1869 Otto Sørensen,
1900 Niels Mikkelsen, 1902 Jørgen Jørgensen Andersen Ladegaard,
1907 s. Anders A. Ladegaard, 1932 s. Ejnar Ladegaard, 1949 Ejnar
Hansen, 1974 e. Sørine Hansen.

Vorkvej 103, Vork 16 a. »Østerlund«. E.: 950.000.
1794 Niels Rasmussen, 1811 Chr. Christensen, 1818 Niels Christen-
sen, 1820 Bent Andersen, 1824 Niels Madsen, 1854 Peter Nielsen,
1892 svs. Jens Chr. Møller, 1932 s. Jens og Sigvald Møller, 1940
Jens Møller enejejer, 1977 s. Carl Ole Møller.

Vorkvej 106, Vork 18. »Egelund«. E.: 750.000.
1791 Jesper Olesen, 1825 Mogens Pedersen, 1854 svs. Simon Poul-
sen, Borlev, 1903 Anders Hansen, 1946 e. Jenny Othilie Hansen.

Vorkvej 107, Vork 17 a. »Damsgård«. E.: 580.000.
1820 Niels Christensen, 1839 Johan Jørgensen, 1843 Anders Niel-
sen, 1847 Jes Hansen, 1851 Poul Andersen Damsgaard, 1853 An-
ders Poulsen, 1888 s. Poul Andersen Damsgaard, 1897 Hans Peter
Madsen, Vesterby, 1897 Jens Peder Pedersen, Skanderup, 1912
Thomas Pedersen, Klattrup, 1918 Juhl Jensen, Nr. Vilstrup, 1934
Marius Jakobsen, 1950 s. Thorvald Jakobsen.

Vorkvej 108, Vork 15 d, 19 a. »Kratgård«. E.: 660.000.
Fra Østerlund ca. 1785 Anders Knudsen, 1789 enken g.m. Niels
Bertelsen, 1830 s. Anders Nielsen, 1840 Chr. Nielsen, 1848 Ole
Hansen, ? Ole Madsen Nielsen, 1859 Hans Peter Jessen, 1875 Hans
Erichsen, 1879 Jens Martin Hansen, Højrup, 1923 Ejnar Rau, 1943
Andreas Pedersen, 1952 Anton G. Christensen.

Vorkvej 110, Vork 10 d. »Vidtskue«. E.: 700.000.
Ca. 1832 Anders Nielsen, (1855) Søren Nielsen Ladegaard, 1875
Hans Erichsen, 1879 Hans Pedersen Roed, 1913 svs. Jens Storgaard
Christensen Have, 1954 s. Hans Have, 1973 læge Jørgen Dalsgaard,
Vejle.

Vorkvej 111, Vork 16 e. E.: 660.000.
Fra »Østerlund«, 1932 Jens Peter Møller.

Vorkvej 112, Vork 21 a. »Østerriis«. E.: 810.000.
 Ca. 1788 Hans Hansen, 1802 enken g.m. Jacob Jensen, 1819 sts. Laurs Hansen, 1857 Hans Peder Jessen, 1873 Ole Madsen Nielsen, 1876 Hans Danielsen, 1900 s. Niels Ole Danielsen, 1908 Christen Jensen Have, 1916 Poul Buch, Jerlev, 1918 Ejnar Juhl, Ødsted, 1920 Anders Jacob Andersen, 1923 Niels Marius Nielsen, Borlev, 1948 e. Eline Nielsen, 1960 s. Valdemar Nielsen.

Vorkvej 113, Vork 22. »Hesselhøjhus«. E.: 400.000.
 1819 Jens Nielsen Vittrup, 1825 Niels Andersen Vittrup, 1839 enken g.m. Poul Hansen, 1849 Mikkel Jensen, 1885 s. Jens Mikkelsen, 1900 b. Niels Peter Mikkelsen, 1913 e. Kirsten Mikkelsen, 1915 Jens Jørgen Pedersen, V. Nebel, 1963 e. Mette Marie Amalie Pedersen.

Vorkvej 116, Vork 30. »Rondesknold«. E.: 435.000.
 1819 Jens Olesen Møller, 1828 Niels Iversen, 1834 enken g.m. Hans Pedersen, 1862 Jens Pedersen, Jerlev, 1868 Søren Sørensen, Hol-tum, 1878 Hans Iversen Buhl, Rugsted, 1887 Jacob Andreasen, 1909 e. Ane Margrethe Germansen, 1913 Thomas Andreas Thom-sen, 1914 Thorvald Poulsen, Gårslev, 1917 Julius Madsen Winther, 1917 Jens Chr. Bech Andreasen, 1920 Laurids Rasmussen Laursen, 1923 Johanne Pedersen, Løgumkloster, 1925 Karl Kristoffersen, Andkjær, 1935 Ludvig Olsen, Jerlev, 1941 Aage Hansen, 1942 Chr. Nielsen, 1942 Johannes Madsen.

Vorkvej 117, Vork 33 a. »Nørkærgaard«. E.: 650.000.
 1819 Mads Jespersen, 1854 Rasmus Andersen, 1898 s. Asmus An-ton Rasmussen, 1937 svs. Chr. Hansen, 1975 svs. Svend Mikkelsen m. fl.

Vorkvej 119, Vork 24. E.: 275.000.
 Ca. 1820 Peder Pedersen, 1831 Anders Nielsen Vindelev, 1840 Christen Nielsen, 1844 Jens Jensen, 1861 Iver Christensen, 1894 Jo-hannes Christensen, Vork, 1924 Aage Lysdahl, Rugsted, 1971 Johs. Lauridsen, Kolding.

Vorkvej 120, Vork 32 b. E.: 260.000.
 1842 Jep Jensen, 1851 Anders Nielsen, 1865 Peder Hansen, 1898 s. Jens Christensen Hansen, 1941 murer Jørgen Peder Nikolaisen, 1974 Poul Damgaard Nielsen.

Vorkvej 121, Vork 32 a. E.: 400.000.
Ca. 1800 Jens Jacobsen, 1842 Jacob Jensen, 1860 Rasmus Johnsen, 1865 Peter Hansen, 1910 Jens Christensen Hansen, 1929 gartner Ejnar Hansen, 1948 Pedersen og Hansen, 1950 Hartvig Alfred Tharendorf, 1952 Andreas Pedersen, 1955 Marius Jakobsen, 1977 Troels Lund.

Vorkvej 125, Vork 25 a. »Lille Riis«. E.: 525.000.
1797 Peder Nielsen Lindet, 1805 Ebbe Nielsen, 1819 Christen Christensen, 1830 Ole Ebbesen, 1860 Rasmus Johnsen, 1904 Jørgen Hansen Jørgensen, 1906 Jens Jørgensen Sørensen Ladegaard, 1912 Hans Pedersen, Viuf, 1946 vs. Johannes Jørgensen, 1966 Gustav Bisgaard, Vejle.

Ølgårdvej 4, Tågelund 2 d. E.: 310.000.
1966 nodesætter Sigurd Haugland, 1975 e. Inga Haugland.

Ølgårdvej 6, Tågelund 2 e. E.: 335.000.
1966 Per-Jacob Berg-Jensen.

Ølgårdvej 10, Tågelund 2 b. E.: 490.000.
1905 Niels Peter Sørensen, 1913 e. Mette Kirstine Sørensen, 1923 s. Søren Thomsen Sørensen, 1968 Poul Henning Folkmann.

Ølgårdvej 14, Spjarup 2 b. E.: 410.000.
Thomas Pedersen, 1858 P. Andersen, 1862 Laurids Jensen Halkjær, 1873 Niels Mikkelsen, 1876 Hans Chr. Wissing, 1888 e. Ane Kirstine Thulesen, 1895 s. Peter Wissing i Amerika, 1905 Abraham Raahede Pedersen, 1926 s. Otto Raahede Pedersen, 1969 Bjørn Richter.

Ølgårdvej 18, Spjarup 8 e. E.: 625.000.
Pelsavler Villy Styrbæk.

Ølgårdvej 20, Spjarup 2 c. »Glasbjerg«. E.: 1.200.000.
1802 Peder Nielsen Linnet, 1808 Peder Pedersen, 1811 Søren Sørensen, 1815 Peder Nielsen Linnet, 1819 Morten Jensen, 1828 Hans Nielsen Roed, 1829 Jens Iversen, 1855 Knud Jensen, 1870 Hans Mikkelsen, 1876 Søren Mortensen, Bøgvad, 1913 s. Peder Martinus Mortensen, Spjarup, 1919 Hans Thomsen Jensen, Fitting, 1923 Peter Styrbæk, 1965 s. Svend Styrbæk, 1977 arvingerne.

Ølgårdvej 24, Spjarup 1 d. E.: 680.000.
 1833 Niels Andersen, 1838 Jens Nielsen, 1855 Christen Nielsen Jensen, 1908 Peter Marius Petersen Kande, 1916 Anders Boisen, Bække, 1918 Anders Jensen, Bindeballe, 1919 Marius Pedersen, 1922 Peter Juhl, Nordbæk, 1924 Nikolai Nikolaisen, Bindeballe, 1924 Christian Laursen, Egtved, ? Chr. Nissen Schmidt, 1926 Nis Birk, Kolding, 1970 Ove Birk.

Ølgårdvej 25, Spjarup 1 c. E.: 425.000.
 1833 Niels Nielsen Brædstrup, 1834 Jens Poulsen, 1878 s. Jens Poulsen Jensen, 1915 Jens Olesen, 1918 J. C. Olesen, Ærøskøbing, 1927 Johs. Johansen, Vildbæk, 1931 Aage Dam, ? Hans Peter Groen, 1950 Børge Nielsen, 1963 læge J. A. Møller, Egtved.

Øravigvej 1, Egtved 9 az. E.: 370.000.
 1968 murer Børge Fonslov, 1969 fhv. uddeler N. Kr. Nielsen, Brakker.

Øravigvej 2, Egtved 9 bx. E.: 400.000.
 1969 murer Jens Jørgen Hansen, 1969 bagermester Svend Svendsen.

Øravigvej 3, Egtved 9 aæ. E.: 430.000.
 1970 tømrer Vilfred Sørensen, 1970 Ryan Vestergaard.

Øravigvej 4, Egtved 9 by. E.: 330.000.
 1969 tømrer Vilfred Sørensen, 1970 Mogens Juhl, 1971 Else Thisgaard.

Øravigvej 5, Egtved 9 aø. E.: 320.000.
 1970 Karen Pedersen, Tudvad, 1976 s. Jens Jørgen Pedersen.

Øravigvej 6, Egtved 9 bz. E.: 335.000.
 1970 Anker K. Dall.

Øravigvej 7, Egtved 9 ba. E.: 335.000.
 1970 Mogens Bering, 1973 Poul Rasmussen, 1977 Otto Langager Jensen.

Øravigvej 8, Egtved 9 bæ. E.: 320.000.
 1970 Hans S. Huss.

<i>Øravigvej 9</i> , Egtved 9 bb. 1968 Anna Hansen.	E.: 310.000.
<i>Øravigvej 10</i> , Egtved 9 bø. 1970 bygmester Marius Pedersen, 1971 Rasmus Damgaard Nielsen, Bølling.	E.: 360.000.
<i>Øravigvej 11</i> , Egtved 9 bu. 1969 Niels Lyndgaard Nielsen, 1970 Peter Lund.	E.: 520.000.
<i>Øravigvej 12</i> , Egtved 9 ca. 1970 Jens Jørgen Hansen, 1970 Jes Chr. Moos.	E.: 380.000.
<i>Øravigvej 13</i> , Egtved 9 bv. 1972 Kaj Pedersen.	E.: 400.000.
<i>Øravigvej 14</i> , Egtved 9 cu. 1969 Kaj Nielsen, 1970 Thorvald Laursen.	E.: 375.000.
<i>Øravigvej 15</i> , Egtved 9 bc. 1968 Erik Lorenzen.	E.: 435.000.
<i>Øravigvej 16</i> , Egtved 9 ct. 1969 Henry Poulsen og Emil Holm, 1972 Jørgen Hansen.	E.: 470.000.
<i>Øravigvej 17</i> , Egtved 9 bd. 1968 Knud Højer.	E.: 490.000.
<i>Øravigvej 18</i> , Egtved 9 cv. 1971 Svend Dall, 1974 John Schmidt, 1977 Peter Damgaard Han- sen m. fl.	E.: 590.000.
<i>Øravigvej 19</i> , Egtved 9 be. 1968 murer Peter Madsen, 1975 Helga Sørensen, Vojens, 1977 Ak- sel Knudsen.	E.: 320.000.
<i>Øravigvej 20</i> , Egtved 9 cx. 1970 Bo B. Thomsen.	E.: 480.000.
<i>Øravigvej 21</i> , Egtved 9 bf. 1968 murer Emil Holm, 1969 K. C. Locht.	E.: 440.000.

- Øravigvej 22*, Egtved 9 dk. E.: 410.000.
1971 Jens Dahl Jensen.
- Øravigvej 23*, Egtved 9 bg. E.: 420.000.
1968 Ove Pedersen.
- Øravigvej 24*, Egtved 9 dj. E.: 510.000.
1971 Jens Cørner Andersen.
- Øravigvej 25*, Egtved 9 cb. E.: 455.000.
1970 Amor A. Hansen.
- Øravigvej 26*, Egtved 9 dh. E.: 600.000.
1971 tømrer Jørgen Nielsen, 1977 Kristian Bonde.
- Øravigvej 27*, Egtved 9 cc. E.: 375.000.
1971 Jens Hansen.
- Øravigvej 28*, Egtved 9 dg. E.: 460.000.
1971 Jørgen Stæhr Jensen.
- Øravigvej 29*, Egtved 9 cd. E.: 370.000.
1971 tømrer Vilfred Sørensen, 1971 Per Hoff Jakobsen, 1978 Hans Korsholm, Bølling.
- Øravigvej 30*, Egtved 9 cy. E.: 440.000.
1970 tømrer Erling Pedersen, 1972 Yvonne Mai Hakala.
- Øravigvej 31*, Egtved 9 ce. E.: 370.000.
1971 Erling Munk, 1978 Allan Andersen, Egtved.
- Øravigvej 32*, Egtved 9 cz. E.: 460.000.
1971 Gesten Byggeindustri, 1975 Jens A. Holbech, Vejle.
- Øravigvej 33*, Egtved 9 cf. E.: 420.000.
1971 Hans Chr. Obeling.
- Øravigvej 34*, Egtved 9 cs. E.: 540.000.
1970 Anton Lerche.

- Øravigvej 35*, Egtved 9 cg. E.: 430.000.
1970 bygmester Marius Pedersen, 1972 Holger Nielsen, »Snoghave«.
- Øravigvej 36*, Egtved 9 cr. E.: 420.000.
1969 Jørgen M. Peschardt.
- Øravigvej 37*, Egtved 9 bt. Lægehus. E.: 490.000.
1970 J. A. Møller.
- Øravigvej 38*, Egtved 9 cq. E.: 335.000.
1970 Marie B. Sørensen, Oustrup.
- Øravigvej 40*, Egtved 9 cp. E.: 400.000.
1971 Poul Erik Rasmussen, 1971 Bodil E. Hornshøj Isele.
- Øravigvej 42*, Egtved 9 cæ. E.: 420.000.
1970 Lejf Høtoft, 1973 Finn Koop, 1976 John Hollmann, 1977 Ejnar Pedersen.
- Øravigvej 44*, Egtved 9 cø. E.: 400.000.
1971 Jens Jørgen Hansen, 1972 Poul Sørensen, Bølling.
- Øravigvej 46*, Egtved 9 df. E.: 550.000.
1971 Ove Munkedal.
- Øravigvej 48*, Egtved 9 de. E.: 450.000.
1971 Jørgen Esbjerg.
- Øravigvej 50*, Egtved 9 dd. E.: 450.000.
1971 tømrer Niels Fihl, Bække, 1976 Frede Jensen.
- Øravigvej 52*, Egtved 9 dc. E.: 450.000.
1971 tømrer Vilfred Sørensen, 1972 Anders Eriksen.
- Øravigvej 54*, Egtved 9 da. E.: 460.000.
1970 Finn Jespersen.
- Øravigvej 56*, Egtved 9 db. E.: 410.000.
1971 tømrer Vilfred Sørensen, 1972 Otto Sørensen, Brakker.

- Øravigvej 58*, Egtved 9 co. E.: 600.000.
1970 Chr. Th. Dahl, 1978 Jens Chr. Møller Pedersen, »Svanbjerg«.
- Øravigvej 60*, Egtved 9 cn. E.: 390.000.
1970 Niels Erik Hovgaard Pedersen.
- Øravigvej 62*, Egtved 9 cm. E.: 430.000.
1970 Jens Jørgen Hansen, 1978 Peter Jensen, »Vinkelgård«.
- Øravigvej 64*, Egtved 9 cl. E.: 400.000.
1970 Holger S. Schmidt, 1976 Uffe Sommer.
- Øravigvej 66*, Egtved 9 dp. E.: 430.000.
1970 Eigil Frost Larsen, 1976 Flemming Hansen.
- Øravigvej 68*, Egtved 9 dq. E.: 500.000.
1970 Ejvind Sørensen.
- Øravigvej 70*, Egtved 9 do. E.: 580.000.
1970 Kr. Uhre Pedersen.
- Øravigvej 72*, Egtved 9 dn. E.: 390.000.
1971 J. P. Højer Sørensen.
- Øravigvej 74*, Egtved 9 dm. E.: 420.000.
1971 Kaj Nielsen og Niels Hjorth, 1972 Jørgen Peter Johansen,
1978 John Erik Clausen.
- Øravigvej 76*, Egtved 9 dl. E.: 460.000.
1970 Niels Hjorth, 1971 Vagn H. Nielsen, 1976 Poul Knudsen,
1977 Hans Pedersen.
- Øravigvej 78*, Egtved 9 ck. E.: 460.000.
1971 Kaj Nielsen.
- Øravigvej 80*, Egtved 9 cj. E.: 480.000.
1971 Lis Borum.
- Øravigvej 82*, Egtved 9 ch. E.: 480.000.
1971 C. Henning Madsen.

- Ørvigvej 84*, Egtved 9 br. E.: 425.000.
1969 tømrer Vilfred Sørensen, 1969 Aage Hansen Dam, 1970 Niels Thomsen Nielsen.
- Ørvigvej 86*, Egtved 9 bq. E.: 400.000.
1969 Karl Pedersen.
- Ørvigvej 88*, Egtved 9 bp. E.: 470.000.
1969 Jørgen Lind.
- Ørvigvej 90*, Egtved 9 bo. E.: 470.000.
1969 Niels Hjorth
- Ørvigvej 92*, Egtved 9 bn. E.: 470.000.
1969 Ove og Poul Edvard Bladt Kramer.
- Ørvigvej 94*, Egtved 9 bm. E.: 400.000.
1969 Børge Fonslov, 1970 Jørgen Jensen, 1973 Hans Have, Vork.
- Ørvigvej 96*, Egtved 9 bl. E.: 295.000.
1969 Anders Jørgensen, 1974 Gunnar Skovsgaard, Tudvad.
- Ørvigvej 98*, Egtved 9 bk. E.: 365.000.
1969 bygmester Marius Pedersen, 1969 Bent Steffensen, 1971 Ejnar Pedersen.
- Ørvigvej 100*, Egtved 9 bj. E.: 320.000.
1969 Anders Jensen, 1978 e. Elna Katrine Jensen.
- Ørvigvej 102*, Egtved 9 bh. E.: 430.000.
1970 Marius Pedersen.
- Østergade 1*, Egtved 1 ea. E.: 1.700.000.
1971 Egtved Sparekasse.
- Østergade 2*, Egtved 30 ap. E.: 300.000.
1917 Carl Chr. J. Borgvardt, 1923 Aksel Kr. Borgvardt, 1959 s. slagter Karl Borgvardt, 1968 e. Randi Borgvardt, 1968 installatør Erik Dyrvig.

Østergade 3, Egtved 1 a. Præstegården. E.: 940.000.
Egtved præsteembede.

Østergade 4, Egtved 5 bb. E.: 950.000.
1908 fra gdr. Hans Sørensen til bager Andreas A. Svendsen, 1928 s.
bager Svend A. Svendsen, 1968 Arne Sandholm og Kaj Pedersen,
1969 Otto Svendsen, 1979 Flemming Overgaard Jacobsen.

Østergade 6, Egtved 5 ch. E.: 250.000.
1910 klodsmager Augustinus Mathiesen, 1919 e. Johanne Kathrine
Mathiesen, 1920 Frederik Schnegelsberg, 1927 Peter C. Borgvardt,
1928 murer P. Madsen, 1967 Henry Mortensen.

Østergade 7, Egtved 1 ad. E.: 290.000.
1919 murer Geert Mejer, 1919 kbm. Jens Jensen, 1955 mælkehand-
ler Karl Andersen.

Østergade 8, Egtved 5 af. E.: 420.000.
1917 kroejer Chr. Jensen, Bramdrupdam, 1919 Mads Sørensen,
Egtved, 1923 Christiane Sørensen, 1925 sv. Knud Søndergaard,
1926 pastor Jørgen Madsen, 1941 Ane Johanne Eriksen, 1944
Georg Bundgaard.

Østergade 9, Egtved 1 ax. E.: 300.000.
1947 vognmand Poul Nielsen, 1971 s. vognmand Gunnar Nielsen.

Østergade 10, Egtved 5 l. Apotek. E.: 800.000.
1873 fra J. D. Leth til apoteker Wilhelm Gliemann, Ringe, 1883
apoteker Sigfred Clausen, 1891 apoteker Sofus Vilhelm Salomon,
1900 apoteker Emanuel C. H. Buch, 1911 apoteker Christian Mi-
chael Winther, 1919 apoteker Aksel Holm, 1933 apoteker Johann
Tielker, 1943 apoteker Gerhard Madsen, 1953 apoteker Kaj Skjerk,
1966 apoteker Holger Johansen.

Østergade 12, Egtved 60 c. E.: 150.000.
Søren Christiansen, »Svanbjerg«, 1871 Julius Theodor Lange, 1890
Hans Peder Jensen Bruhn, 1929 mælkehandler Niels Sørensen Niel-
sen, 1936 Karla Ida Karlsen, Børkop, 1958 chauffør Harald Søren-
sen, 1962 gdr. Peder Sørensen, 1976 e. Kristiane Sørensen, 1976
Jørgen Junker, Egtved.

- Østergade 13*, Egtved 6 r. E.: 200.000.
1912 fra Kristen Jensen Eriksen til Jens Jensen Solgaard, 1946 Søren Jessen Hansen, 1954 fhv. gdr. Karl Viggo Nielsen, 1955 frk. Johanne Hansen, Borlev, 1961 Th. O. Thomsen, 1968 e. Kirstine Marie Thomsen.
- Østergade 14*, Egtved 60 a. E.: 280.000.
1929 mælkehandler Niels Sørensen Nielsen, 1959 e. Kirsten Nielsen.
- Østergade 15*, Egtved 6 t. E.: 150.000.
1928 N. A. Balleby, 1936 Marie Mikkelsen, 1951 A. K. Pedersen, 1951 gdr. Johs. Hønholt, Anna Hønholt, 1968 frk. Anna Poulsen.
- Østergade 16*, Egtved 6 b. E.: 180.000.
1896 fra Hans Peder Jensen Bruhn til Kristian Kyster, 1901 Henrik Peder Vilhelm Famme og Poul Jensen Augustenborg, 1906 Christen Ebbesen Jensen, 1930 Ane Johanne Gregersen, 1940 Christen Christensen, Ballesgård Mark, 1959 Peder Laursen, 1972 Thorvald Pedersen.
- Østergade 17*, Egtved 31 a. E.: 200.000.
(1832) Ingvar Hansen, 1851 smed og fattiglem Jørgen Pedersen, 1870 Hans Hansen Snitkjær, hus og smedie, 1888 Jørgen Hansen, 1928 fru A. J. Balleby, bygget 1936, 1940 Peter Korsholm, Bølling, 1947 d. Margrethe Charlotte Korsholm, 1949 gdr. Jørgen Bargisen, 1974 Jørgen Thomsen, Egtved Skov.
- Østergade 18*, Egtved 6 s. E.: 380.000.
1914 tømremester Marius Sørensen, 1966 P. Nielsen, 1966 frisør Henry Schmidt.
- Østergade 19*, Egtved 6 m. Lægebolig. E.: 450.000.
1889 fra Rasmus Eriksen til ^{A/s} En Lægebolig i Egtved, 1917 læge Christen Nielsen, 1922 læge Frode Wurring, 1931 læge E. Gotfredsen, 1937 læge P. O. Pedersen, 1959 læge J. A. Møller.
- Østergade 20*, Egtved 6 q. E.: 175.000.
1903 Niels Sørensen, 1936 S. P. Sørensen m. fl., 1936 Thule Jørgensen, 1967 rentier Ove Knudsen.

Østergade 21, Egtved 6 l.

Tidl. mejeri, nu H. M. rørfabrik. E.: 380.000.
1889 fra Rasmus Eriksen til Fællesmejeriet Egtved, 1971 mejeriet
nedlagt, H. M. Rørfabrik v/Hans Mortensen, Egtved.

Østergade 22, Egtved 9 aj.

E.: 175.000.

1918 Ole Peter Johansen, 1952 Marie K. Roed Andersen g. Jensen.

Østergade 23, Egtved 6 a.

»Højvanggård«. E.: 1.250.000.

Ca. 1684 Mads Poulsen og Therkel Andersen, 1687 Laurids Christensen, 1722 Anders Laursen, 1754 Chr. Hansen, 1773 Palle Jensen, 1808 Mads Pallesen, 1824 enken g.m. Erik Rasmussen, Bøgvad, 1863 s. Rasmus Eriksen, 1900 s. Erik Rasmussen Eriksen og s. Christen Jensen Eriksen, 1905 Christen Jensen Eriksen, eneejer, 1937 s. Rasmus og d. Margrethe Eriksen, 1964 Rasmus Eriksen, eneejer.

Østergade 24, Egtved 7 ag.

Tidl. »Ørviggård« 9 a. E.: 850.000.

1662 Søren Pedersen Grøn, 1690 e. Mette Grøn, 1690 svs. Søren Jørgensen, 1701 Lauge Laugesen, 1722 svs. Ole Olesen, 1750 s. Lauge Olesen, 1765 Hans Nissen og Søren Jensen Seidelin, 1769 Hans Nissen alene, 1782 s. Nis Hansen, 1832 s. Erich Nissen, ca. 1860 enken g.m. Ole Peter Johansen, 1889 s. Vilhelm Johansen, 1918 s. Ole Peter Johansen, 1954 s. Poul Johansen, 1967 Egtved kommune, udstykning, Ørvigvej, Bygninger = matr. 7 ag, 1968 installatør Jørgen Jensen, Egtved, 1971 bilhandler Evald Damgaard.

Østergade 25, Egtved 7 a.

»Overgård«. E.: 650.000.

1656 Otte Jensen og Morten Jensen til Hans Jensen (Grøn), 1662 Laurids Jensen Grøn, 1677 Jens Pedersen, Rugsted, til Anders Pedersen Grøn og Anna Andersdatter, 1679 Anna Andersdatter g.m. Lars Jensen, Egtved, 1689 auditor Chr. Gosmann, 1695 e. Hennike Antonie Møllersdatter, g.m. Jens Andersen Ravn, 1728 e. Anne Jepsdatter Bredstrup, g.m. skovfoged Anders Eliassen, 1765 s. Jep Andersen og svs. Jens Nielsen, 1766 Jens Nielsen alene, 1773 enken g.m. Jesper Jensen, 1814 Jens Jespersen, 1848 s. Søren Madsen Jensen, 1850 e. Mette Sørensen g.m. Thomas Nielsen, 1860 separation, Mette Sørensen, ejer, 1876 s. Jens Sørensen, 1908 svs. Hans W. Jensen, 1933 svs. Niels Peter Jensen, 1949 slagtermester A. Pedersen, Smidstrup, 1951 Johannes Th. Sørensen, Oustrup, 1968 e. Poulina Sørensen, 1969 Thorkild Hoff Andersen, 1973 Egtved kommune.

Østergade 28, Egtved 8 ag. E.: 320.000.
1918 fra Ørviggård til Andelsmejeriet Egtved, bestyrerbolig, 1971
Hans Mortensen, Egtved.

Østergade 29, Egtved 7 ba. E.: 460.000.
1956 landbetjent Johs. Villadsen, 1962 provst emer. S. Laursen-Vig.

Østergade 30, Egtved 59 b. E.: 160.000.
(Ca. 1830 ejerne af matr. 7 og 8) 1876 Jens Sørensen, »Overgård«,
1925 Metha K. S. Uldall f. Sørensen, 1966 d. Michæli Uldall.

Østergade 31, Egtved 7 az. E.: 460.000.
1955 landbetjent Johs. Villadsen, 1956 fiskeriejer Laurids Knudsen,
»Liegård«, 1975 e. Dora Knudsen.

Østergade 33, Egtved 7 ar. E.: 450.000.
1945 gdr. Chr. Andersen, bygger 1947, 1964 d. Agnes R. G. Uldall.

Østergade 35, Egtved 8 t. E.: 255.000.
1872 Mathias Christensen, 1874 skomager Jens Hansen, 1878 Mag-
nus Lundgren, 1879 lærer S. Madsen, 1921 Jens Hansen, Bølling,
1934 H. V. Bretling, 1971 Jens Kr. Lund, Egtved.

Østergade 37, Egtved 8 æ. E.: 270.000.
1896 murer Peder Pedersen Skov, 1898 skrædder Jokum Andersen,
1933 svs. Jørgen Nissen Lauritsen, 1938 Hans N. Hansen, 1948 Ole
Ellekjær.

Østerlundvej 2, Hjelmstrup 4 b. E.: 250.000.
1902 fra gdr. Anders Jensen Bork til smed Christian Thomsen Høj-
rup, der bygger, 1910 smed Thomas Larsen, 1913 smed Jonas J.
Kejlstrup, 1918 fhv. smed N. P. Sørensen, Egtved, 1919 Jørgen P.
Jørgensen Spedtsberg, Hjelmstrup, 1919 Ivar Lunderskov, 1978 e.
Marie Kirstine Lunderskov.

Østerlundvej 3, Hjelmstrup 5 b. »Hanstedlund«. E.: 480.000.
1789 Anders Pedersen, 1811 Hans Jensen?, 1811 Inger Andersdatter
g.m. Anders Frederiksen, Ballesgård Mark, 1815 Ole Christensen,

1819 Jens Nielsen Linnet, 1826 Niels Christensen, Rugsted og Niels Madsen, Oustrup, 1827 Poul Mikkelsen, 1827 Mads Poulsen, 1833 Rasmus Bendtsen, 1859 Poul Rasmussen, 1862 Niels Jacob Andersen, Kjøng, 1888 Niels Møller Hansen, 1915 e. Kirstine Møller Hansen f. Pedersen, 1922 Hans N. Hansen, 1925 igen Kirstine Møller Hansen, 1933 s. Hartvig Møller Hansen, 1960 s. Niels Møller Hansen.

Østerlundvej 5, Hjelmstrup 2 b. »Sønderlund«. E.: 525.000.
Ca. 1840 Niels Hansen, 1849 Jens Jensen, 1901 Erik Nissen Madsen, 1906 Søren Peter Johnsen, Oustrup, 1910 Anton Petersen, Gravens, 1911 Niels Pedersen, Alminde, 1917 Niels Peder Pedersen, Ferup, 1925 Peder Kjær Nielsen.

Østerlundvej 6, Hjelmstrup 7 d. »Mosegård«. E.: 1.300.000.
1862 Anton Christensen, 1866 Søren Pedersen, 1876 s. Hans Thyge Sørensen, 1890 Jens Peter Hansens enke, 1896 Nicolai Th. Andersen, 1906 Erik Nissen Madsen, 1912 Niels Jessen Hansen, 1946 s. Kristian Jessen Hansen, 1971 Kristian og s. Niels Jessen Hansen.

Østerlundvej 7, Hjelmstrup 3 c. E.: 560.000.
1822 Hans Nielsen, 1838 Nicolai Hansen, 1873 svs. Rasmus Andersen, 1907 s. Niels Mathiesen Andersen, 1942 Peter Viggo Marinus Schütz.

Østerlundvej 9, Hjelmstrup 7 a. »Østerlund«. E.: 725.000.
1789 Niels Iversen, 1803 Niels Clemmensen, 1808 svs. Anders Jensen, 1822 enken g.m. Hans Sørensen Ravn, 1849 Anders Nielsen, 1862 Anton Christensen, 1895 s. Johannes Christensen, 1929 svs. Jens E. Jensen, 1957 svs. Egon Møller Hansen.

Østerlundvej 11, Hjelmstrup 1 b. E.: 500.000.
1874 Rasmus Bendtsen, 1860 Anders Sejrsen, 1873 Peter Sørensen, Tudvad, 1891 Christian Christensen, 1892 Peter Sørensen, 1901 Lorentz Jepsen, 1904 Peter Nielsen, 1937 Jens Danielsen, 1938 Henry Skovsgaard.

Østerlundvej 15, Hjelmstrup 1 o. »Nødkærlund«. E.: 470.000.
Poul Jensen, 1848 s. Søren Poulsen, 1903 s. Hans Buhl Sørensen, 1927 Jacob Clausen, Jordrup, 1942 Laurids Pedersen, 1970 s. Peter Lykkegård Petersen.

Registre

udarbejdet af lærer Poul Sørensen, Egtved.

Personnavne

- Andersen, Alfred: 163, 614
Andersen, Dagmar: 419, 423
Andersen, Evald: 446
Andersen, M. U. V.: 418, 434
Andersen, Søren: 423, 438
Andersen, V. og Villy: 420, 444, 449
- Bach, Sigrid: 438
Bang, Claudis: 418
Barsøe, brdr.: 399, 416
Bell, Graham: 574
Bernard, Nell: 493
Berthelsen, William: 22
Bramming, A. Chr.: 421
Bredstrup, Jep Nielsen: 542
Brummer, Sofus: 331, 357 f., 429, 472
Brunsberg, Thorkild: 487
Buch, Mads: 217, 313, 341, 354
Buhl, Christian: 417
Buhl, Marius: 435, 482
Bøgvad, Oluf Mortensen: 62, 118, 518, 529
Bøving, Jens Orten: 267, 327
Bøving-Petersen, J. O.: 489
- Carlsen, Meta: 436, 439
Carstens, Karen Marie: 6
Christensen, A. M.: 433, 439, 441
Christensen, Hans: 381
- Dahm, Fr. Chr.: 402, 425 f.
Dam, brdr.: 102
Damsgaard, Poul: 267
- Daugaard, Aage Emil: 523
de Place, Svend: 570
Drejer, Peder: 601
- Eriksen, Ane: 112, 334, 483
Eriksen, Rasmus: 366
Evensen, Sivert: 145
- Frandsen, Loren: 145
Frederiksen, Søren: 427,
- Galster, Johan: 548
Grøn, Søren Pedersen: 63
- Hansen, Anne Kristine: 425
Hansen, Anne og Laurids: 112
Hansen, Anders Bork: 490
Hansen, Asmus: 391, 425
Hansen, Edith, f. Bargisen: 41
Hansen, Niels Robert: 436, 482
Hansen, Peter: 284 f.
Harboe, Johannes: 382
Haurballe, P. Kristensen: 421
Hechmann, Gudrun: 6
Helms, Otto: 335
Hielmcrone, Marcus von: 345
»Hjelmstrup-smed«: 499, 625
Holm, Axel: 482
Hovgaard, Søren: 427 ff.
Husballe, Hans: 552, 556
Hvid, Børge: 242
Høyer, Christen: 384

Ingenhaven, von: 296, 308, 344
Iversen, Peter: 315, 380

Jacobsen, Erhard: 441, 492
Jacobsen, Karl E.: 38, 544
Jacobsen, Robert: 493
Jensen, Anker: 336
Jensen, Hans: 62
Jensen, Jenny: 481
Jensen, Jens: 470 f.
Jensen, M. og P. Klitgaard: 441
Jensen, N. P.: 248, 447
Jensen, Ole (Svarredegnen): 219, 380
Jensen, Søren: 316, 378, 541
Joensen, Anders: 380
Joensen, Frands: 144
Joensen, Giermann: 342
Junker, Hans Grunnet: 496
Jürgensen, N. G. W.: 404, 418
Jørgensen, Hans: 394
Jørgensen, Regnar: 103
Jøker, Schmidt Nissen: 592

Kampmann, Schmidt: 333, 361
Kastbjerg, Chr. M.: 161, 163
Kjær, Hans Andersen: 23, 489
Knudsen, Anders: 421
Kragh, Peter: 415
Krarup, Kresten: 267, 327
Kring, Jens Jensen: 420
Kruse, Kristian: 79
Kvist, Christa Heltberg: 5
Kyed, Marius: 245
Købke, Johan Peter: 27, 323, 351,
384 f., 424

Labri, professor: 602
Laigaard, Anders N.: 442
Lange, Mads: 29
Larsen, Jeppe: 212 f.
Lauridsen, Anna: 417
Lauridsen, Kathrine: 410, 433 f.
Lindegaard, Olav C.: 337
Locht, Hermann: 613

Loft, Stinus: 463, 496
Lund, Ellen: 414, 438

Madsen, Gunnar: 112
Madsen, Jørgen: 333, 362, 434, 483
Madsen, Sofus: 208
Madsen, Søren: 408, 416, 426
Mikkelsen, Jens Chr.: 418
Mikkelsen, Marie: 410
Mortensen, Johanne: 417
Munch Andersen, R.: 338, 366
Munch, Kristian Jørgen: 436
Munch, Petrus: 315
Møller, Anders: 570

Nielsen, Anders: 542
Nielsen, A. og H. Skov: 447
Nielsen, Gunnar: 415
Nielsen, Johan: 414, 441
Nielsen, Kristen: 418
Nielsen, Kristian: 258
Nielsen, Malthe: 436
Nielsen, Orla: 415
Nielsen, Rigmor: 415
Nissen, Claus: 570
Nolfi, Kirstine: 501

Olesen, Niels: 286
Olsen, Karl: 159
Olufsen, Morten: 63

Pedersen, Anders: 464
Pedersen, Hans Henrik: 570
Pedersen, Lars: 407, 411
Pedersen, Jensine: 176, 188, 375, 430
Pedersen, Olaf: 501
Pedersen, Svend Gunnar: 418
Petersen, Ingemann: 419
Pio, Frederikke: 461 f.
Platz, Jens: 19
Platz, Peter: 32
Poulsen, Giermann: 66, 144
Poulsen, Poul Johan: 429, 433
Poulsen, Søren: 314, 341
»Præsten«: 287

Ramskou, Thorkild: 52
 Rantzau, Øllegaard: 308, 344
 Rasmussen, Jens: 379
 Roed, Hans: 267, 400
 Rødtness, Maren: 569

Schiewe, Tove: 415
 Simonsen, A. og J.: 101
 Sinning, Thorvald J.: 439, 441
 Skomager, Jakob: 114
 Skovbølling, Marie: 436
 Skræppenborg, Peder Larsen: 461
 Skøtt, Morten: 286
 Snitkier, Hans Pedersen: 384 f.
 Snitkier, Peder: 384
 Stagelund, Niels Pedersen: 546
 Storm, Anker Knudsen: 322, 383
 Storm, Knud: 218 f., 326, 384, 396
 Storm, Knud Nielsen: 321
 Storm, Peter Hansen: 218 f., 317
 Støvring, K. og Th.: 415
 Sørensen, Christian: 420
 Sørensen, Helge V.: 418

Sørensen, Søren Madsen: 412, 434
 Sørensen, Søren P.: 209, 426, 428
 Sørensen, Åge: 304

Terkelsen, Poul (se rettelser): 360
 Terkelsen, Terkel Poulsen: 363
 Tholund: 387, 390
 Thomsen, Bertel: 422
 Thomsen, Thomas: 32
 Thulstrup, Chr. P.: 152, 400, 544, 569
 Thygesen, N. B.: 544, 548
 Tilemann, J. G.: 329

Vestergaard, Dagmar: 420
 Vig, Peter Sørensen: 502
 Vig, S. Laursen: 355
 Viol, Bertel: 143
 Vølker, Birthe: 415

Warming, Kristian: 323, 384
 Wrangel: 152 f.

Stednavne

Gårde og ejendomme findes under deres adresser p. 693 ff.

Abildgård-boplads: 22
 »Aftensang«: 219, 318 f.
 Amhede (-gård): 15, 61, 84, 87,
 105, 116, 209
 Askhøj: 128

Ballehule: 12, 18, 23, 91, 93,
 128, 657
 Ballesgård: 64, 116
 Baskjær banke: 96, 122
 Bergendal: 120
 Bidal (=Ulvedal): 19
 Brakker: 149
 Brambjerg: 124

Breel, æ: 122
 Brudesø: 12, 17, 224, 227
 Bøgvad: 17, 58, 117
 Bølling: 63, 118
 Bølling bæk: 12

Dalenslund: 23
 Dulmose: 96, 117

Egtved: 120 ff.
 - Holt: 117
 - Skov: 122
 - å (Mølleåen): 11, 12, 91

Egtue = Egtved: 120
 Engelsholm: 383
 Engvang: 461
 Eriksholms mølle: 12, 135, 199,
 549 f.

Faverballe: 67
 Fuglsang: 76, 320
 Fylebæk: 12, 128

Gader i Egtved: 125, 692 ff.
 Glasbjerg: 86, 131
 Grandestævne: 125
 Grøndal: 86, 132

Haraldskjær: 212
 Hejlskov bjerge: 56, 122
 Hejlskov sø: 11, 16, 361, 364
 Herremandsvad: 88
 Hesselbjerg: 11, 25, 56, 135, 137,
 550
 Hesselhøj: 72, 75, 135
 Hestehaven: 75
 Hjelmdrup: 71, 72, 78, 95, 126, 138
 Holm skov: 64
 Holt, Egtved: 117
 Husted mose: 78
 Hvidesgårde: 124
 Høbjerg: 127
 Høghøj: 11
 Højdalgaard: 41, 117
 Højvangård: 123, 366

Jordemoderhuset: 95
 Jubelholm: 120
 Junkerdalen: 136

Karbjerg: 86, 131
 Karpenhøj: 29, 123
 Karpenhøll: 123, 156
 Kirkedal (Egtved): 121, 657
 - (Vork): 135

Klingebackbro: 59, 91, 129, 156
 Koldborg: 212
 Koldingforde: 87
 Koldinghus amt: 13
 - - len: 13
 Kongehøjene: 270
 Kronbanken: 75
 Kærengen: 364

Li: 86, 127

Mangehøje: 17, 25, 135, 156
 Mastigård: 119, 199
 Milsted (Vork): 76, 134
 Mælkebjerg: 117
 Mølleåen: 11, 12, 91, 383, 537

Nordbæk: 24, 127
 Nordhøjgård: 213
 Nybjerg mølle: 12, 15, 18, 86, 157,
 538 ff.
 Nygård: 149

Overgård: 123
 Oustrup: 13, 18, 128

Paradiset: 132
 Parkensbro: 98
 Pinsebanken: 127
 Præsthule: 12, 90

Randbøl hede: 61
 - å: 12
 Ravnholt: 56
 Refsgård: 18, 22, 129
 Riisgård: 56, 134
 Riis ladegård: 56
 Rodbjerggård: 624, 670
 Ronverbanken: 123
 Rosdam: 127
 Runkenbjerg: 12, 16, 18

- Rydeng: 56, 122
 Røvenskælder: 226
 Råbjerg: 17, 61, 96, 121, 137, 150, 156
- Skjærbackken: 90
 Skovgård: 56
 Skovlund: 286
 Skovvang: 123, 657
 Skrannibassehuset: 29
 Skræpvæld: 128
 Skærsø: 16, 78, 87, 97
 Smalfort: 124
 Smalvork: 12, 128
 Sortebanke: 22
 Sortekro: 87
 Spillinggård: 18, 25
 Spjarup: 22, 57, 88, 130
 Spjarup issø: 18, 19
 Storbanken: 127
 Storhøj: 30 f., 634
 Strøland: 57, 131
 Svanbjerg: 184
 Svarretoften: 123, 380
 Sverrigs mølle: 12, 135, 199, 549 f.
 Svinkær: 22
 Søbjergene: 78
 Sønderborg: 117
 Sønderkær: 20, 82
- Tagkjærhus: 120
 Tangbankerne: 11, 18, 77
 Thorshøj: 23
 Thorsted bæk: 11, 18
- Thyboforte: 96, 123, 124, 375
 Tinghave: 13
 Tinghøj: 13
 Trannisbjerg: 123
 Travensholt: 359, 363
 Turbinesøen: 57
 Tyrseng: 360
 Tywgrue, æ: 117
 Tørchenvad: 59, 91, 129, 156
 Tørskind: 15, 91, 129, 211
 Tågelund: 57, 132
- Ulvebakkerne: 129
 Ulvedal: 19
- Varde: 70 f.
 Vejdal: 128
 Vejle amt: 13
 Venborg: 132
 Vissensgård: 123
 Voldslund: 57
 Vollund: 26, 57, 86, 88, 132
 Vork: 56, 71, 133
- Yding kirke: 199, 290
- Ølgård: 72, 84, 86, 104
 Ørvig: 122
 Ørvinggård: 123, 125
 Østerbygård: 212, 214
 Ø. Thorsted: 56, 131
 Ø. Thorsted kirke: 86
 Østervig mose: 11

Stikord

- accidenser: 412
 administrationsbygning: 235
 afholdsforening: 637
 afholdshotel: 111
 afløsning af tiende: 347, 353
 »Aftensang«: 219, 318 f.
- Aktivbanken, Egtved: 675
 amtsplejehjemmet: 575
 andelsmejeriet: 584, 672
 anordning 1814: 386 f.
 apotekerne: 506
 arbejdsformidlingen: 632

- arbejdshuse: 268
 areal: 11, 14, 354
 Avlsstationen »Egtved«: 618
- badminton:** 661
bagning: 169 f.
bavn: 137
besættelsen (1940–1945): 159
betleri: 266
betonvarefabrik: 616
biblioteksvæsen: 481 f.
bilen: 100
bistandsloven 1976: 255
biveje: 88, 93
bjergfolk: 196
brand, -forsikrings og -væsen: 528 f.
Brudesø – sagn og vise: 224 ff.
brygning: 170
brændevinsbrænderi: 545
bulhuse: 64, 622
bygetønde: 167
bygningshåndværkere: 624
by- og landzone: 252
byrdefordelingslov: 256
Bøgvad mølle: 537
Bølling forsamlingshus: 475
  - kontrolforening: 646
  - mølle: 552
  - private skole: 401
  - skole: 385 f., 407 f., 443
- cyklen:** 100
- dagvogn:** 100
Dahl, C. T.: staldinventar: 617
»Dan«: 614
Danmarks Lærerforening: 407
Danske Kvinders Beredskab: 527
  - - Nationalråd: 527
- De Gamles Hjem:** 76
degn, løbedegn: 377 f.
degnens dødebog: 543
delefogeder: 518
distriktsskolerne: 443
dyrlægerne: 505 ff.
- egebark:** 76
Egtved Andels Grovvarerf.: 612
  - BIO: 475
  - bogtrykkeri: 616
  - borgerforening: 633
  - brugsforening: 605
  - elektricitetsværk: 560
  - forsamlingshus: 359, 472, 634
- Egtved grisemarked:** 603
  - gymnastikforening: 655 f.
- Egtved-Hallen:** 657, 659, 666
  - handelsforening: 604, 634
  - havekreds: 641
  - hotel: 111
  - husholdningsudvalg: 636
  - husmandsforening: 636
  - husmoderforening: 639
  - højskolehjem: 112
  - idrætsforening: 655 f.
  - jagtforening: 648
  - kirke: 289 ff.
- Egtved-Kolding jernbane:** 88, 360, 577 ff.
- Egtved kristne friskole:** 459
  - kro: 104 f.
  - marked: 602
  - missionshus: 464
  - mølle: 554
- Egtvedpigen:** 30 ff., 634
Egtved Posten: 633
Egtved rideklub: 679
Egtved-runestenen: 54
Egtved skole: 377 f., 424 f., 432 f., 444 f.
- Egtved skytteforening:** 655 f.
  - sparekasse: 673
  - sygeplejeforening: 643
  - trælast: 616
  - ungdomsforening: 470
  - vandværk: 557
  - varmeværk: 565
- Egtved Skov skole:** 405 f., 416 f., 444
Egtved-Ødsted kommune: 234
ejendomme: 692 ff.
Eriksholms mølle: 549 f.

- familiepleje: 270
 fattiggården 1872: 282 ff.
 fattighus i Egtved: 275 f.
 fattigvæsenet: 260 ff.
 FDF og FPF i Vork: 669
 femsel: 172
 Fiedler-2F-Egtved: 617
 4H-arbejde: 636
 firsel: 172
 fiskerierne: 592 ff.
 flagforening: 634
 flinteredskaber: 21 f.
 »Foderstoffene«: 612
 folkeminder: 165
 Folkeskolelov 1937: 436 f.
     –   1958: 447
 folketællingslister: 622
 forsømmelser: 431
 forældreråd: 414, 439, 442
 Fredericia vandværk: 15
 fredskov: 75
 frimærket: 568
 fæsterens privilegier: 686
- gamle gårde: 688 ff.
 gevorbne, de: 142
 grandestævne: 232 f.
 gravhøje: 23 ff.
 Grundloven 1849: 274
 grundtvigianismen: 461
 Gråhøjgård: 550
 Gudenå-kultur: 23
 gymnastik: 391 f., 409, 426 f., 439
 gårde: 692 ff.
- handel: 598 ff.
 hekse: 204 ff.
 heste på Egtvedegnen: 677 ff.
 hesteforsikring: 681
 Hjelmstrup skole: 409, 413, 434, 446
 Hjelmstrup-smed: 499, 625
 hjemmebrænding: 104
 hjemmевærnet: 524
 H. M.-rørfabrik: 615
 husmænd: 623
- Hærvejen: 24, 72, 82
 højtidsoffer: 411
 håndværk: 621 ff.
 håndværker- og borgerforening:
     599, 633
- indbyggertal: 14, 256
 indbyrdes undervisning: 394
 Indre Mission: 463
- jernbane: 88, 360, 577 ff.
- Karbjerg kirke: 290
 kasserere (komm.): 242
 KFUM og K: 468 f.
 KFUM-spejderne: 667
 kilde-skattereform: 251
 kirkeauktion: 345
 kirkeejere: 294, 344
 kirkegården: 351, 358, 361, 363, 366
 kirkeklokkerne: 295, 309
 kirkekontrakter 1866–1916: 363
 kirkelige tilhørsforhold: 14
 Kirkeligt Samfund: 463
 kirken, selvejende: 312
 kirkesangere: 386, 391, 439, 441
 kirkesti: 356
 kirketilsyn: 343
 kirkeværge: 312, 341
 klassebillede: 440
 kloaksystemet: 559
 klædedragten: 173 ff.
 knallert: 100
 kobindselfabrikken: 614
 Koldinghus: 99, 138, 232, 341
 komm. fællesskab ophæves: 278
 komm. lov 1841: 88
 komm. lov 1855: 274
 komm. lov 1867: 277, 405
 konfirmation: 179
 krigen 1864: 155 ff.
 krigene: 137 ff.
 kromænd: 108 ff.
 kronhammer: 60

kræmmere: 603
 kulsviere: 76
 kulturelt udvalg: 258
 kvindens arbejde: 166 f.
 kvægavlsforeningerne: 647
 købmandshandel: 109 f.

landarbejderforbund: 628
 landgilde: 346, 349
 landmilits: 149
 ligkapel: 352
 lipizzanere: 678
 livets fester: 175
 lysepenge: 393
 lysestøbning: 171
 lægd: 138
 lægerne: 504
 lærerhøjskole, den kristne: 457
 løn: 380 f., 406, 411, 413, 433
 løsgængere: 184 ff.

malkning: 171
 markeder: 600
 matrikel: 116, 354, 400, 689
 menighedsbørnehavn: 456
 menighedsråd: 311
 mensal: 354
 milits 1614: 137
 mormoner: 463
 moser: 78
 murerhåndværk: 624
 musikhøjskolen: 478
 mælkekuskene: 590
 måltider: 168

nationale hærenheder: 141
 nedlagte kirker: 83
 Nielsen, Ove A/S: 616
 Nybjerg mølle: 12, 15, 18, 86, 157,
 538 ff.
 næringslov 1857: 99, 598

oldensvin: 57 ff.
 oldensyn: 57 f.

oldtidsfund: 42 ff.
 organist: 436
 originaler: 184 ff.
 ortodoksien: 459
 otting: 354

parkeringsplads: 352
 pensionisterne: 511 ff.
 pietismen: 459
 pøgeskole: 402, 409
 politiet: 522
 politikreds: 13
 politiske foreninger: 649 ff.
 ponyer i Vork: 682 ff.
 postvæsenet: 568 ff.
 provstevisitats 1815: 390, 394
 præliminæreksamen: 443, 446
 præster: 313 ff.
 Præstevænget: 366

rationalismen: 460
 Ravning-broen: 52
 realafdelingen: 448
 rengøring: 168
 retskreds: 13
 Roskildefreden: 141
 runesten: 54 f., 83
 rytterskoler: 381, 424, 459

sagn: 209 ff.
 salmeskat: 459
 Sct. Georgs Gilderne i Vork: 670
 selvejerbonde: 66
 seminarier o. 1789: 386 f.
 S. I. D.: 628
 skattekreds: 13
 skoledirektør: 448
 skoledistrikter: 389
 skolekommission: 386, 431, 443
 skolekørsel: 450
 skolelod: 389, 408, 425, 429
 skolenævn: 443
 skolepatroner: 388
 skoleplan 1944: 437

- skolevæsenet: 377 ff.
 skovauktion: 76
 skovbetjente: 63
 skovene: 56, 76 f.
 skovfogeder: 60
 skovtyveri: 63 f.
 Skånske Krig: 142
 slagtere: 626
 slagting: 170
 »Slavekrigen«: 150
 smedehåndværk: 624
 socialforvaltning: 255
 sognefogeder: 518
 sogneforstanderskab 1841: 233, 266,
 400, 431
 sogneråd: 277, 431
 sognerådsformænd: 241
 sognerådsmedlemmer: 236 ff.
 Sparekassen: 113
 spejdercentre i Vork: 669
 spinding: 172
 sportspladser: 438
 spøgeri: 191, 217 ff.
 statsbankerotten: 392
 stavnsbåndet: 149
 stednavne: 115 ff.
 stenalderfund: 27 ff.
 Stenvad mølle: 536, 549
 steppebisonokse: 19
 stiforbindelser: 98
 stiftsmidlerne: 354 f., 362, 366
 stiftsøvrigheden: 343
 stodderkonge: 262
 Store Nordiske Krig: 147 ff.
 storkommunen: 14
 strømpefabrikken: 613
 stude: 85
 styrelsen: 232 ff.
 sunkne kirker: 289
 svarredegnen: 380
 Svenskekrigen 1657-1658: 140
 Sverrigs mølle: 549 ff.
 sygekassen: 507
 søndagsskole: 465
 Sønderjydsk Forening: 642
 tekn. forvaltning: 255
 teknisk skole: 436, 439, 634
 telefonvæsen: 574
 Thorsted kirke: 289
 Thorsted skole: 393, 404, 442
 Thorsted vandmølle: 535
 tiende: 341 f.
 tolde, toldkop: 547
 Torstenssonkrigen: 140
 tosel: 172
 trafik: 99
 travheste: 678
 Treårskrigen: 150 ff.
 trækul: 76
 træmarked: 70
 træsko: 71
 turbineværket: 562
 tækkemænd: 623
 tørvegravere: 623
 Taagelund skole: 383 f., 395, 403,
 418, 432, 444, 449
 ulvejagter: 61
 underskoven: 74
 vagtværn: 160
 vandmøller: 535 ff.
 vandværket (Egtv.): 557
 varmeværket: 565
 varslere: 200 ff.
 vejene: 82 ff.
 vejrmøller: 552
 Verdenskrig 1: 158
 Verdenskrig 2: 159
 vider og vedtægter: 232
 vikingetiden: 52 ff.
 vildtbanen: 59
 vildttyve: 62
 vurderingsmænd: 13
 værnepligt: 149
 Vork brugsforening: 609
 - forsamlingshus: 414
 - mølle: 556
 - skole: 389 f., 420., 442
 444, 450
 vævning: 172

Yding kirke: 199, 290

økonomiske forhold, de: 671

ægtkørsel: 84, 99, 147
Æ Tybofwoot: 375

årets fester: 181 ff.
årstalshammer: 60

Anvendte forkortelser

dr.h.c.	doctor honoris causa, æresdoktor
f., ff.	følgende
fdk.	fjerdingskar
flg.	følgende
htk.	hartkorn
ld.	land
mk.	mark
p. (pagina)	side
pd.	pund
rdl.	rigsdaler
sk.	skilling
skp.	skæppe
sldl.	sletdaler
s. å.	samme år
td.	tønde
V. A. F.	Vejle Amts Folkeblad
V. A. Å.	Vejle Amts Årbog